

Notule

vir die

67ste

**Algemene Kerkvergadering
van die
Nederduitsch Hervormde
Kerk van Afrika**

Vanaf 26 September 2004

Notule

vir die

67ste

**Algemene Kerkvergadering
van die
Nederduitsch Hervormde
Kerk van Afrika**

Vanaf 26 September 2004

Notule

vir die

67

ste

**Algemene Kerkvergadering
van die Nederduitsch Hervormde
Kerk van Afrika**

INHOUDSOPGAWE

Bladsy

REGISTRASIE	1
AMPTELIKE OPENING: SONDAG 26 SEPTEMBER 2004	1
OPENINGSREDE	1
VERWELKOMING.....	8
GROETEBODSKAPPE.....	10
Die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika.....	10
Die Nederduitse Gereformeerde Kerk	12
Die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika	15
Reformed Churches of Australia.....	16
KOORSANG	19
HCM FOURIE-EREPENNING: TOEKENNING 2004.....	20
Oorhandiging van die HCM Fourie-Erepenning aan prof APB Breytenbach ..	20
Oorhandiging van die HCM Fourie-Erepenning aan dr PJ de Beer	23
KOORSANG	27
BEDANKINGS.....	27
SLOTGEBED	28
VERVERSINGS	28
OPENING: MAANDAG 27 SEPTEMBER 2004.....	29
VERWELKOMING	29
MOSIES VAN ROUBEKLAGE EN MEELEWING.....	29
PERSONALIA	30
GROETEBODSKAPPE	30
BESPREKING VAN DIE TEOLOGIESE INHOUD VAN DIE OPENINGS- REDE	30
SAMESTELLING EN KONSTITUERING.....	32
Verslag oor Geloofsbriewe	32
Verskonings vir die duur van die vergadering.....	32
Verskoning vir gedeeltes van die vergadering.....	32
Konstituering.....	32
STEMOPNEMERS EN STEMTELLERS	42
ORDE VAN DIE VERGADERING.....	43
Verkieping van predikantslede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	43
Verkieping van voorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkverga- dering	44
ORDE VAN DIE VERGADERING.....	44
Verkieping van skriba vir die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	44
ORDE VAN DIE VERGADERING.....	44
Oorhandiging van voorsitterstoel.....	44
ORDE VAN DIE VERGADERING.....	45
Goedkeuring van Reglement van Orde.....	46
ORDE VAN DIE VERGADERING.....	47
Verkieping van ouderlinglede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	47

Beskrywingspunt: Wysiging van Ordinasie 3.8.3(vi): Verkiesing van ouderlingslede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.....	47
NOTULE VAN DIE VERGADERING	48
BENOEMINGS: DEUR DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	48
Notulehouers.....	48
Ordekommissie.....	48
Formuleringskommissie	48
Rekenaardeskundiges	49
SITTINGSURE	49

1. BELYDENIS

1. BESLUTE VAN DIE 66STE ALGEMENE KERKVERGADERING	50
1.1 DUIDELIKHEID OOR BELYDENIS VAN DIE KERK.....	50
1.2 TOEGANKLIKHEID VAN BELYDENISSKRIFTE	50
1.3 STUDIEKOMITEE OOR DIE INTERPRETASIE VAN DIE BELYDENIS.....	50
1.4 DIE AD HOC-KOMMISSIE EIETDSE VERTALING VAN DIE BELYDENISSKRIFTE: TUSSEN KERKLIKE KOMITEE (TKK) .	55
1.4.1 INLEIDING.....	56
1.4.2 AARD VAN VERTALING	56
1.4.3 BESTUUR: REDAKSIONELE KOMITEE	56
1.4.4 VERTALERS.....	56
1.4.5 MEDEWERKING VAN ANDER KERKE.....	57
1.4.6 BEGROTING.....	57
1.4.7 UITGEWER.....	57
1.4.8 VERDERE OPTREDE	57
1.5 VERSOEK VAN DIE DEPUTATE EKUMENISITEIT, BUITELANDSE KERKE VAN DIE GEREFORMEERDE KERKE IN SA: PLAASVERVANGENDE BEWOORDING VIR DIE DECENSUS IN DIE APOSTOLICUM.....	58
1.5.1 VERSOEK	58
1.5.2 BESLUIT VAN DIE RCSA (SINODE 2003).....	59
1.5.3 ANDER MOONTLIKHEDE	59
1.5.4 HANTERING VAN DIE PROBLEEM DEUR VERSKILLENDE GEREFORMEERDE KERKE	60
1.6 SKRIFBESKOUING VAN DIE KERK: MEMORANDUM VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	62
1.6.1 WAAROM 'N SKRIFBESKOUING?	62
1.6.2 MEMORANDUM OOR SKRIFBESKOUING.....	62

2. AMPTE

2.1	DIENAARS VAN DIE WOORD	69
2.1.1	OPLEIDING EN FORMING VAN DIENAARS VAN DIE WOORD	69
2.1.1.1	Kuratorium	69
(i)	Besluite van die 66ste Algemene Kerkvergadering	69
(a)	<i>Teologiese Opleiding - Algemeen</i>	69
(b)	<i>Hervormde Teologiese Kollege</i>	69
(c)	<i>Instituut vir Kerkgeskiedenis</i>	70
(d)	<i>Ondersoek na teologiese onderrig vir teologiese opleiding</i>	70
(ii)	Hantering van die opdragte van die 66ste Algemene Kerkvergadering	70
(iii)	Kuratorium vir die Teologiese Opleiding: Verslag oor werksaamhede	70
(a)	<i>Opdrag</i>	70
(b)	<i>Samestelling</i>	71
2.1.1.2	Teologiese Opleiding aan die Universiteit van Pretoria	71
(i)	Verslag van prof APB Breytenbach, adjunkdekaan van die Fakulteit Teologie aan die Universiteit van Pretoria: Tydperk 2001 en 2003	71
(a)	<i>Algemeen</i>	72
(b)	<i>Personeel</i>	72
(c)	<i>Navorsing</i>	73
(d)	<i>Studentegetalle</i>	73
(e)	<i>Doseerwerk</i>	74
(f)	<i>Internasionalisering</i>	74
(g)	<i>Vooruitskouing</i>	75
(h)	<i>Dankwoord</i>	75
(ii)	Enkele opsommende grepe van die ooreenkoms tussen die Ned Herv Kerk en die Universiteit van Pretoria: Teologiese Opleiding	76
(a)	<i>'n Besondere tradisie word uitgebou</i>	76
(b)	<i>Nuwe omstandighede vra nuwe oplossings</i>	77
(c)	<i>Die volgende skof 2005-2009</i>	77
(d)	<i>Dankwoord</i>	78
(iii)	Beskrywingspunte	79
(a)	<i>Staking van Teologiese Opleiding deur dosente van ander Kerkgenoot- skappe: Ring van Noord-Kaapland</i>	79
	Verkieping van predikantslede vir die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	80
(b)	<i>Toekomstige opleiding van predikante: Ring van Port Elizabeth</i>	80
(c)	<i>Deeltydse betrokkenheid van dosente by gemeentelike werksaamhede: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering</i>	81
2.1.1.3	Die Hervormde Teologiese Kollege (HTK)	83
(i)	Verslag van die hoof Hervormde Teologiese Kollege, prof TFF Dreyer, vir die periode 2001 -2004	83
(a)	<i>Inleidende opmerkings</i>	83
(b)	<i>Kerkspesifieke modules</i>	84
(c)	<i>Diploma in Kerklike Bediening</i>	85
(d)	<i>Studentebegeleiding en vorming</i>	85

(e)	<i>Kursusse</i>	86
(f)	<i>Akademie se betrokkenheid by die Fakulteit</i>	87
(g)	<i>Navorsing en publikasie</i>	88
(h)	<i>Slotopmerkings</i>	88
2.1.1.4	Hervormde Teologiese Studies (HTS)	90
(i)	Verslag van redakteur, Prof AG van Aarde, vir die periode 2001-2003	90
(a)	<i>Akkreditasie</i>	90
(b)	<i>Subsidieverdienste</i>	90
(c)	<i>Taalverspreiding vir die periode 2001-2003</i>	91
(d)	<i>Redaksie en Internasionale Adviesraad</i>	92
(e)	<i>Nasionale en Internasionale erkenning</i>	92
(f)	<i>Publikasiebeleid</i>	92
(g)	<i>Toekomsblik</i>	92
2.1.1.5	Die Teologiese Opleidingsfonds	93
(i)	Verslag van die fondsinsamelaar, dr JP Labuschagne, vir die periode 2001-2003	93
(a)	<i>Inleidend</i>	93
(b)	<i>Finansiële state</i>	93
(c)	<i>Grafieke</i>	94
2.1.1.6	Finansiële ondersteuning aan die Kerk se studente	95
(i)	<i>Inleiding</i>	95
(a)	<i>Kuratoriumlenings</i>	96
(b)	<i>Bykomende Finansiële Hulp</i>	96
(ii)	Studiepolisskema van die Kerk - Ou Mutual	96
(iii)	Evaluasiekomitee	97
(a)	<i>Samestelling</i>	97
(b)	<i>Kerkorde</i>	98
(c)	<i>Opdrag</i>	98
(d)	<i>Werkwyse</i>	99
(aa)	<i>Werwing, evaluering en toelating van kandidate</i>	99
(bb)	<i>Opsig oor die teologiese studente se geloofslewe</i>	100
(cc)	<i>Opsig oor akademiese vordering</i>	101
(dd)	<i>Begeleiding van teologiese studente in geval van persoonlike probleme</i>	101
(ee)	<i>Finansiële ondersteuning aan teologiese studente</i>	102
(ff)	<i>Aanbeveling van teologiese studente vir toelating tot die proponentseksamen</i>	102
2.1.1.7	Spesiale toekenning: Uitstaande dienslewering in die Kerk	102
	Reglement vir die toekenning van die Ned Herv Kerk van Afrika se erepenning vir besondere dienslewering	103
2.1.1.8	Verslag van Dosentevergadering	105
(i)	Ondersoek na tematiese onderrig in teologiese opleiding	105
(ii)	Uitbreiding van die werk van die HTO na Sending Instituut	106
2.1.2	TOELATING AS DIENAAR VAN DIE WOORD	106
2.1.2.1	Verslag van die Proponentseksamenkommissie	106
(i)	<i>Samestelling</i>	106
(ii)	<i>Funksionering</i>	106

(iii)	Aflê van Proponentseksamen.....	107
(iv)	Slotopmerkings	107
2.1.2.2	Toelating tot die evangeliebediening deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	108
2.1.3	PREDIKANTSTANDPLAAS	109
2.1.3.1	Inligting oor dienaars van die Woord	109
(i)	Predikantetal soos op 30 Junie 2001 en 30 Junie 2004.....	110
(ii)	Predikante wat geëmeriteer het sedert die 66ste Algemene Kerkvergadering.....	110
(iii)	Predikante oorlede sedert die 66ste Algemene Kerkvergadering.....	110
(iv)	Predikante wat uit die amp onthef is sedert die 66ste Algemene Kerkvergadering.....	110
(v)	Predikante met studieverlof langer as 130 dae.....	111
(vi)	Predikante met besondere verantwoordelikhede.....	111
(vii)	Uiteensetting oor predikante met besondere verantwoordelikhede	112
(a)	<i>Bedieningsverantwoordelikhede</i>	112
(aa)	<i>Studentepredikante.....</i>	112
(bb)	<i>Polisiekapelaan.....</i>	112
(b)	<i>Administrasieverantwoordelikhede.....</i>	112
(viii)	Predikante in die buiteland met behoud van ampsvoorreg	112
2.1.3.2	Verslag van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat: Pastoraat	113
(i)	Memorandum oor die ondersoek na die ampsbeskouing van en beroepstelsel in die Nederduitsch Hervormde Kerk	113
(ii)	Riglyne vir die inherente vereistes van die predikantsamp.....	114
2.1.3.3	Verslag oor Predikantevergaderings.....	115
2.1.3.4	Predikantstandplase: Inligting en beskrywingspunte	117
(i)	Beskrywing van volledigversorgde predikante, predikante in deelsorg- en deelytse standplase, benoemde predikante en voorgestelde Ordinansiewysigings.....	117
(ii)	Onderskeid tussen standplase met volledige versorging, standplase met deelyersorging, deelytse standplase en standplase met 'n benoeming vir 'n besondere opdrag.....	118
(a)	<i>Standplase met volle versorging.....</i>	118
(b)	<i>Standplase met deelyersorging</i>	118
(c)	<i>Standplase vir deelytse bediening.....</i>	118
(d)	<i>Standplase met 'n benoeming vir 'n besondere opdrag.....</i>	119
(iii)	Riglyne wat aan gemeentes deurgegee is oor beroepe na verskillende kategorieë standplase.....	122
(iv)	Belangrike voorwaarde vir deelytse bediening	122
(v)	Beskrywingspunte	124
(a)	<i>Duideliker riglyne met betrekking tot verskillende bedieningstandplase: Ring van Noordelike Natal</i>	124
(b)	<i>Bepaling van slegs twee kategorieë standplase: Ring van Laeveld</i>	125
(c)	<i>Uitbreiding van Ordinasie 2.1.17.2: Riglyne rondom die benoeming van 'n predikant: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering</i>	126
2.1.3.5	Beroep van predikante.....	126

(i)	Beskrywingspunte	126
(a)	<i>Beroepspraktyk: Uitnodiging na onderhoud en lei van ere diens: Ring van Bothaville</i>	126
(b)	<i>Wysiging van Ordinasie 2.1.3 en 2.1.3.1: Beroepsprosedure en beroepsvergadering: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering</i>	127
(c)	<i>Wysiging van Ordinasie 2.1.3.3(v)(b): Dokumente by aanneming van beroep: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering</i>	131
(d)	<i>Voorstel oor beroepsbrief: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering</i>	131
2.1.3.6	Aansoek om Behoud van Ampsvoorreg	132
(i)	Beskrywingspunt	132
(a)	<i>Wysiging van Ordinasie 2.1.15: Aansoek van beroepafwagte predikante om behoud van ampsvoorreg; kontroliering van kennis van beroepafwagte predikante: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering</i>	132
2.1.3.7	Hertoelating	134
(i)	Beskrywingspunt	134
(a)	<i>Wysiging van Ordinasie 2.1.14(ii): Hertoelating: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering</i>	134
2.1.3.8	Aansoek om Emeritaat	136
(i)	Beskrywingspunte	136
(a)	<i>Wysiging van Ordinasie 2.1.9: Aansoek om emeritaat: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering</i>	136
(b)	<i>Toevoeging by Ordinasie 2.1.9: Verval van emeritaatvoorreg: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering</i>	137
(c)	<i>Uitbreiding van Ordinasie 2.1.9(ii): Verlening van emeritaat sonder penalisasie op ouderdom 60: Ring van Bronkhorstspuit</i>	138
2.1.3.9	Losmaking van standplaas	138
(i)	Beskrywingspunt	138
(a)	<i>Wysiging van Ordinasie 2.1.13.2: Losmaking met behoud van ampsvoorreg: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering</i>	139
2.1.3.10	Egskeiding by Predikante	139
(i)	<i>Wysiging van riglyne: Egskeiding by predikante: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering</i>	139
(a)	<i>Riglyne vir die hantering van predikante wat in egskeidings betrokke is soos deur die 66ste Algemene Kerkvergadering aanvaar</i>	139
(b)	<i>Wysigings deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgestel aan riglyne oor hantering van predikante in egskeidings betrokke</i> ..	140
(ii)	<i>Beklagings teen Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor verlening van ampsvoorreg en hertoelating van kandidate tot die evangeliebediening wat in 'n egskeiding betrokke was</i>	142
(iii)	Beskrywingspunte	143
(a)	<i>Losmaking van predikant van standplaas na egskeiding: Ring van Bronkhorstspuit</i>	143
(b)	<i>Uitbreiding van Ordinasie 7: Huwelik- en gesinslewe van predikante: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering</i>	143

2.1.3.11	Verlofreglement vir Predikante	144
2.2	PRESBITERAAT	149
2.2.1	WERK VAN OUDERLINGE IN DIE KERK	149
2.2.2	BESLUITTE VAN DIE 66STE ALGEMENE KERKVERGADERING	150
2.2.2.1	Struktuur vir Raad vir Ouderlinge	150
2.2.2.2	Skakeling met ouderlingevergaderings op gemeentevlak.....	150
2.2.2.3	Onafgehandelde take: Komitee (Raad) vir Ouderlinge.....	150
2.2.3	VERSLAG VAN DIE RAAD VIR PASTORAAT EN PRESBITERAAT: PRESBITERAAT.....	151
2.2.3.1	Die hersiening van die bestaande toerustingskursus vir ouderlinge	151
2.2.3.2	Die toerusting van ouderlinge oor die gevaar wat ander godsdienste vir die kerk inhou	151
2.2.3.3	Die daarstelling van 'n addisionele module oor die belydenisskrifte By die toerustingskursus vir ouderlinge	151
2.2.3.4	Komitee vir Ouderlinge	152
2.3	DIAKONAAT	153
2.3.1	WERK VAN DIE DIAKENS IN DIE KERK.....	153
2.3.2	BESLUITTE VAN DIE 66STE ALGEMENE KERKVERGADERING	153
2.3.2.1	Toerustingskursus vir diakens.....	153
2.3.2.2	Beskrywingspunt.....	153
(i)	Beskrywingspunt: Ondersoek na NHSV-hoofbestuur: Ring van Zoutpansberg.....	153
2.3.2.3	Inligting oor die DPS-sisteem: Direksie van die Kinderhuise.....	156
2.4	BESKRYWINGSPUNTE: OUDERLINGE EN DIAKENS	159
2.4.1	WYSIGING VAN ORDEREËL 2.2.1(i): VERKIESING VAN OUDERLINGE EN DIAKENS VIR 'N TWEE JAAR TERMYN: RING VAN ZEERUST	159

3. VERGADERINGS VAN AMPTE

3.1	OUDERLINGEVERGADERINGS	161
3.1.1	FUNKSIONERING VAN OUDERLINGEVERGADERINGS	161
3.1.2	BESKRYWINGSPUNTE	161
3.1.2.1	Wysiging van Ordinasie 3.1.1(ii): Samestelling van ouderlinge- vergadering: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.....	161
3.1.2.2	Wysiging van Ordinasies wat stemreg van emeriti en beroepaf- tende predikante raak: Ring van Middelburg	161
3.2	DIAKENSVERGADERING	162
3.2.1	FUNKSIONERING VAN DIAKENSVERGADERING.....	162
3.2.2	BESKRYWINGSPUNT.....	163
3.2.2.1	Wysiging van Ordinasies rondom samestelling van vergaderings van diakens: Ring van Bothaville	163
3.3	KERKRAADSVERGADERING	165
3.3.1	FUNKSIONERING VAN KERKRAADSVERGADERINGS	165
3.3.2	BESKRYWINGSPUNTE	165

3.3.2.1	Wysiging van Ordinansie 3.3.1(ii): Samestelling van kerkraadsvergadering: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	165
3.3.2.2	Terugkeer na kerkraadsvergadering as regeervergadering: Ring van Wes-Kaapland	165
3.3.3	ADVIES VAN RAAD VIR REGSADVIES: STAND VAN NOTULES; BLOOTLEGGING VAN DOKUMENTE	166
3.3.3.1	Stand van notules wat nie goedgekeur is nie	166
3.3.3.2	Blootlegging van dokumente	166
3.4	RINGSVERGADERINGS	167
3.4.1	FUNKSIONERING VAN RINGSVERGADERINGS	167
3.4.2	BESKRYWINGSPUNTE	167
3.4.2.1	Wysiging van ringsgrense: Ring van Oos Londen	167
3.4.2.2	Afhandeling van jaarverslae en vergaderings op ringsvlak gedurende verslagjaar: Ring van Swellendam	168
3.4.2.3	Wysiging van jaarverslae: Ring van Port Elizabeth	169
3.4.2.4	Wysiging van Ordinansie 3.4.1(i)(d): Samestelling van die Ringsvergadering: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	170
3.4.2.5	Rotasiebeginsel	170
(i)	Beskrywingspunte	170
(a)	Wysiging van Ordinansie 3.1.1 (iv) Afwyking van rotasiebeginsel: Ring van Maquassi	170
(b)	Herbesinning oor rotasiebeginsel: Algemene Diakensvergadering	171
(ii)	Memoranda oor die rotasiebeginsel	173
	Inleidend	173
	Memorandum van dr WA Dreyer	173
	Memorandum van dr BJ van Wyk	177
3.4.2.6	Opening van ringsvergadering deur predikantslede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	181
3.5	RINGSDIAKENSVERGADERING	182
3.5.1	FUNKSIONERING VAN RINGSDIAKENSVERGADERING	182
3.5.2	BESKRYWINGSPUNT	182
3.5.2.1	Wysiging van Ordinansie 3.6.3 (ix): Verkiesing van voorsitter van die Kommissie van Ringsdiakensvergadering: Ring van Heidelberg	182
3.6	ALGEMENE KERKVERGADERING	182
3.6.1	BESLUITTE VAN DIE 66STE ALGEMENE KERKVERGADERING	182
3.6.1.1	Onbehandelde gedeelte van die notule en besluitebundel: 66ste Algemene Kerkvergadering	182
3.6.1.2	Besinning oor 'n meer effektiewe Algemene Kerkvergadering	183
	Verslag van dr WA Dreyer: Meer effektiewe Algemene Kerkvergadering	184
3.7	KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	193
3.7.1	TAKE AAN KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING OPGEDRA	193
3.7.1.1	Saamstel en hersiening van die Reglementebundel	193
3.7.1.2	Wysigings aan die Kerkorde	194
3.7.2	VERSLAG OOR DIE WERKSAAMHEDE VAN DIE KOMMISSIE	

	VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING IN DIE AFGELOPE TERMYN (OKTOBER 2001 – SEPTEMBER 2004)	195
3.7.3	BESOEKE VAN LEDE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING AAN GEMEENTES TYDENS FEESGELEENT- HEDE	195
3.7.4	ANONIEME BRIEWE AAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	196
3.7.5	BESKRYWINGSPUNT	197
3.7.5.1	Sperdatum vir kommentaar op verslae vanaf verskillende rade van die Kerk: Ring van Swellendam	197
3.8	ALGEMENE DIAKENSVERGADERING	197
3.8.1	VERSLAG VAN DIE DERDE ALGEMENE DIAKENSVERGADERING	197
3.8.1.1	Opdragte vanuit die 2de Algemene Diakensvergadering	198
3.8.1.2	Ringsdiakensvergaderings	198
3.8.1.3	Diakonale Diensorgane	199
3.8.1.4	Funksionele inisiatiewe van die Kommissie van die Algemene Kerk- vergadering	200
3.8.1.5	Diakonale Kerklike Jaar	200
3.8.1.6	Finale Teologiese Studente	200
3.8.1.7	Wisselwerking met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	200
3.8.1.8	Navorsing oor behoeftes op die terrein van die Algemene Kerk- vergadering	200
3.8.1.9	3de Algemene Diakensvergadering	200
3.8.2	AFDELING VIR FONDSINSAMELING EN KOMMUNIKASIE: VER- SLAG VAN DIE VOORSETTINGSKOMITEE	200
3.8.2.1	Inleidende opmerkings	200
3.8.2.2	NICDAM-ondersoek	201
3.8.2.3	Die werk van die komitee	203
3.8.3	WERKSTUKKE OOR KOMMUNIKASIEPRAKTYK EN IDENTITEIT VAN DIE KERK	211
	Kommunikasiepraktyk in die Ned Herv Kerk van Afrika: Dr WC Kloppers	211
	Die identiteit van die Kerk in die wêreld: Prof J Buitendag	219
3.8.4	BESKRYWINGSPUNTE	221
3.8.4.1	Wysigings van Ordinansie 3.11.1(i)(a): Samestelling van die Algemene Diakensvergadering: Algemene Diakensvergadering	221
3.8.4.2	Uitbreiding van Ordinansie 3.11.1(i): Samestelling Algemene Dia- kensvergadering: Algemene Diakensvergadering	222
3.8.4.3	Wysiging van Ordinansie 3.13.1(iii)(f): Samestelling van die Kommis- sie van die Algemene Diakensvergadering: Algemene Diakensvergadering	223
3.8.4.4	Wysiging van Ordinansie 3.11.3.1(xii): Werkwyse van die Algemene Diakensvergadering: Algemene Diakensvergadering	224

4. GEMEENTES EN KERK

4.1	GEMEENTES	230
4.1.1	GEMEENTEGRENSE	230
4.1.1.1	Beskrywingspunt	230
(a)	Riglyne oor toepassing en moontlike wysiging van Ordinsie 4.5(i): Ouderlingevergadering gemeente Wonderboom-Suid deur die Ring van Noordelike Pretoria	230
4.1.2	VORMING EN ONTBINDING VAN GEMEENTES	231
4.1.2.1	Gemeentes met nuwe name	231
4.1.2.2	Gemeentes wat ontbind het	231
4.1.2.3	Beskrywingspunt	231
(i)	Wysiging van Ordinsie 4.8.4: Ontbinding van 'n Gemeente: Kom- missie van die Algemene Kerkvergadering	231
4.1.3	SAMESMELTING VAN GEMEENTES	232
4.1.3.1	Gemeentes wat saamgesmelt het	232
4.1.3.2	Beskrywingspunt	232
(i)	Uitbreiding van Ordinsie 4.7: Samesmelting van gemeentes: Kom- missie van die Algemene Kerkvergadering	232
4.1.3.3	Beroep en bevestiging van predikante by die samesmelting van ge- meentes	235
4.1.4	GEMEENTES EN BEDIENING AAN LIDMATE BUITE DIE GRENSE VAN DIE REPUBLIEK	237
4.1.4.1	Inligting oor bediening buite die grense van die Republiek	237
A.	AFRIKA BEDIENING	237
(i)	Bediening in Zimbabwe: 2001 - 2003	237
(ii)	Bediening in Zambië: 2001 - 2003	238
(iii)	Bediening in Botswana: 2001 - 2003	238
(iv)	<i>Bediening in Namibië: 2001 - 2003</i>	238
B.	BEDIENING VAN LIDMATE OORSEE	239
(i)	Gesamentlike (Interkerklike) Kommissie vir Buitelandse Bediening	239
(iv)	Bediening in Wenen Oostenryk	239
(v)	Bediening in België	240
(vi)	Bediening in Paraguay	240
4.1.5	STUDENTEGEMEENTES EN STUDENTEBEARBEIDING	241
4.1.5.1	Verslag oor Studentebearbeiding	241
4.1.5.2	Beskrywingspunt	243
(i)	Begroting vir studentebearbeiding in Bloemfontein: Ring van Oos Londen	243
4.2	LIDMATE	244
4.2.1	BESLUIT VAN DIE 66STE ALGEMENE KERKVERGADERING	244
4.2.1.1	Instel van een lidmaatregister	244
4.2.1.2	Elektroniese beskikbaarstelling van bewys van lidmaatskap: Navraag van ouderlingevergadering van Mosselbaai	245
4.2.1.3	Beskrywingspunt	246

(i)	Oorhandiging van attestate en bewyse van lidmaatskap aan lidmate self: Ring van Laeveld.....	246
-----	--	-----

5. VERKONDIGING

5.1	RAAD VIR EREDIENS	250
5.1.1	VERSLAG VAN DIE RAAD VIR EREDIENS	250
5.1.1.1	Samestelling van die raad	250
5.1.1.2	Vergaderings van die raad	250
5.1.1.3	Werkopdragte van die 66ste Algemene Kerkvergadering ontvang....	250
(i)	Belydenis van die Kerk	250
(ii)	Formuliere	251
(iii)	Diensboek.....	251
(iv)	Die erediens.....	251
(v)	Kindernagmaal	252
(vi)	Kindertoegeklike dagstukkies in die Bybelse Dagboek	252
(vii)	Jaarverslag, ingeslote funksiebeskrywing en reglement.....	252
5.1.1.4	Addisionele opdragte	252
5.1.1.5	Opdragte afgehandel	252
(i)	Komitee vir Prediking en Erediens	252
(a)	<i>Die Liturgie</i>	252
(b)	<i>Hersiene en herdrukte Diensboek</i>	270
(c)	<i>Nagmaal deur die huisgesin van God</i>	270
(ii)	Komitee vir Belydenisskrifte.....	271
(a)	<i>Kommentaar op die belydenisskrifte</i>	271
(b)	<i>Hervertaling van die Dordtse Leerreëls</i>	271
(c)	<i>Eietydse interpretasie van die kernsake van die Kerk se belydenis, veral ten opsigte van bepaalde Apostolicum en Niceanum Artikels</i>	271
(iii)	Komitee vir Liturgiese Geskrifte.....	272
(a)	<i>Werkzaamhede van die komitee</i>	272
(b)	<i>'n Kort agtergrond waarteen die Komitee vir Liturgiese Geskrifte die opdrag van die 66ste Algemene Kerkvergadering geïnterpreteer het en nog in die proses is om dit te probeer uitvoer</i>	272
(c)	<i>Kommentaar van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering</i>	276
(d)	<i>Alternatiewe formulier vir die bevestiging van ouderlinge en diakens</i>	277
(e)	<i>Alternatiewe formulier vir die bevestiging van die dienaar van die Goddelike Woord</i>	280
(f)	<i>Alternatiewe formulier vir die doop</i>	282
(g)	<i>Alternatiewe formulier vir die nagmaal</i>	283
(iv)	Komitee vir Kerkmusiek	288
(a)	<i>Konservatorium vir Kerkmusiek</i>	288
(b)	<i>Lied op kompakskyf</i>	289
(c)	<i>Voortgaande bekendstellings</i>	289
(d)	<i>Voortgaande werk aan die Kerklied</i>	290
(e)	<i>Sang- en Musiekbediening</i>	290
(v)	Komitee vir Toerusting	301

(a)	<i>Hersiene jaarverslag, ingeslote funksiebeskrywing en reglement</i>	301
(vi)	Opdragte nie afgehandel nie	301
5.1.2	AANGELEENTHEDE RONDON EREDIENSTE	302
5.1.2.1	Voorstel vir wysiging van biddag/dankdag vir gesaides en inkorting van feesdae	302
(i)	Skrywe van ds FJC Oosthuizen aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering: Biddag/dankdag vir die oes.....	302
(ii)	Besluit van die Kommissie van die Algemene kerkvergadering oor versoek van ds FJC Oosthuizen	302
(iii)	Memorandum (inligting) prof J Buitendag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor Biddag/dankdag vir die oes.....	302
(iv)	Kommentaar van ringsvergaderings, Ringskomitees vir Predikante en gemeentes oor voorstel rondom Biddag/dankdag vir die oes.....	303
5.1.2.2	Independent Forum for Religious Broadcasting (IFRB): Verslag van ds JPJ Wagenaar	304
5.1.2.3	Beskrywingspunte	306
(i)	Buitensporige beslaglegging op eredienskollekte: Ring van Trichardtsfontein	306
5.1.2.4	Hersiening van formulier vir die openbare belydenis van geloof: Ring van Zoutpansberg	307
5.2	BEDIENING VAN SAKRAMENTE	308
5.2.1	NAGMAAL	308
5.2.1.1	Beskrywingspunte	308
(i)	Nagmaal deur die huisgesin van God: Raad vir Erediens	308
(ii)	Verwerping van aanbeveling (Beskrywingspunt) van die Raad vir Erediens: Ring van Zeerust	309
(iii)	Kindernagmaal/Nagmaal deur die huisgesin van God waarby kinders ingesluit word: Ring van Potgietersrus	310
(iv)	Nagmaal aan kinders: Ring van Maquassi	312
5.3	APOSTOLAAT	313
5.3.1	VERSLAG VAN DIE RAAD VIR APOSTOLAAT	313
5.3.1.1	Inleiding	313
5.3.1.2	Die Raad vir Apostolaat	316
(i)	Werksaamhede van die Raad vir Apostolaat	316
(a)	<i>Algemene sake vanuit die arbeidsveld van die raad waaraan deurlopend aandag gegee is</i>	316
(aa)	<u>Maatskaplike sake</u>	316
(bb)	<u>Apologie</u>	316
(cc)	<u>Getuienis teenoor die Jode</u>	317
(dd)	<u>Hervorming</u>	317
(ii)	Algemene Apostolaatsvergadering	317
(a)	<i>Getuienis teenoor die samelewing</i>	317
(b)	Kerkverlating	318
(aa)	<u>Verslag oor die verdwyning van lidmate</u>	318
(bb)	<u>Afwykinge ten opsigte van statistieke vanaf 1999 tot 2003</u>	318
(cc)	<u>Redes hoekom die lidmate getalle afneem</u>	318

(dd)	<u>Redes wat aangevoer kan word hoekom lidmate die Kerk verlaat</u>	319
(c)	<u>Missionaat in die praktyk</u>	319
(iii)	Toerusting vir evangelisasie	320
(iv)	Reglement	320
5.3.2	HERVORMDE TEOLOGIESE OPLEIDING	322
5.3.2.1	Spesifieke opdragte vanaf die Algemene Kerkvergadering: Die moontlikheid van die HTO as 'n Sendinginstituut	322
(i)	Inleiding	322
(a)	<u>Godsdienstig</u>	323
(b)	<u>Kultureel</u>	324
(c)	<u>Opvoedkundig</u>	324
(ii)	Die HTO as kerklike instelling	324
(a)	<u>Die Raad vir Toesig</u>	324
(aa)	<u>Samestelling</u>	324
(bb)	<u>Werkopdrag</u>	324
(b)	<u>Die Kuratorium</u>	325
(aa)	<u>Samestelling</u>	325
(bb)	<u>Werkopdrag</u>	325
(c)	<u>Die Adviesraad HTO – UP</u>	325
(aa)	<u>Samestelling</u>	325
(d)	<u>Personeel van die afgelope termyn</u>	325
(e)	<u>Navorsing – Voordragte – Publikasies</u>	325
(aa)	<u>Openingsredes</u>	325
(bb)	<u>Referate die afgelope termyn gelewer</u>	325
(cc)	<u>Dosentesimposia</u>	325
(dd)	<u>Verdere navorsingsgeleenthede in samewerking met gasdosente</u>	326
(ee)	Navorsing ten behoeve van die Raad vir Apostolaat	326
(ff)	<u>Navorsing ten behoeve van die dienswerk binne die Ned Herv Kerk</u>	326
(gg)	<u>Simposia oor Filosofie</u>	327
(hh)	<u>Deelname aan navorsingsprojekte, -verenigings en -kongresse</u>	327
(iii)	Publikasies	327
(iv)	Biblioteek	327
(a)	<u>Nuwe boeke en tydskrifte</u>	327
(b)	<u>Uitbou van biblioteek</u>	328
(v)	Onderrig	328
(a)	<u>Kursusse aangebied gedurende die vorige termyn</u>	328
(b)	<u>Uitbreiding van die opleiding</u>	328
(c)	<u>Praktiese opleiding</u>	329
(aa)	<u>Oordenkings in die skole</u>	329
(bb)	<u>Kategeese en Bybelstudies by skole</u>	329
(cc)	<u>Pastoraat</u>	329
(d)	<u>Oefensessies gedurende die week</u>	329
(e)	<u>Klaspreke, oefeninge in pastoraat, diakonaat en kategetiek op Maandagoggende</u>	329
(f)	<u>Vakansiewerk</u>	329
(g)	<u>Rekenaarvaardigheid</u>	329

(h)	<i>Taalvaardigheid</i>	329
(i)	<i>Bybelkennis</i>	329
(j)	<i>Bybelstudie</i>	330
(vi)	<i>Studente</i>	330
(a)	<i>Eerste jaar studente gedurende die afgelope termyn</i>	330
(b)	<i>Studente afgestudeer gedurende die termyn</i>	330
(c)	<i>Akademiese standaard</i>	331
(vii)	<i>Diens</i>	331
(a)	<i>Diens gekoppel aan navorsing</i>	331
(aa)	<u>Voortgesette Teologiese Toerusting</u>	331
(bb)	<u>Simpotia gerig op die plaaslike gemeenskap</u>	331
(cc)	<u>Leierskapontwikkeling</u>	332
(b)	<i>Missionêre Diakonaat</i>	332
(c)	<i>Diens in die vorm van pastoraat en beraad</i>	333
(aa)	<u>Getraumatiseerde kinders</u>	333
(bb)	<u>Middestadprojek</u>	333
(d)	<i>Diens in terme van rekenaar opleiding</i>	333
(e)	<i>Diens aan die HKSA en Afrika</i>	333
(f)	<i>Diens aan die Ned Herv Kerk</i>	334
(viii)	<i>Personeel</i>	334
(a)	<i>Sekretaresse en sekretarisse</i>	334
(b)	<i>Die werkers</i>	334
(ix)	<i>Toerusting, geboue en finansies</i>	334
(a)	<i>Skuld op geboue</i>	334
(b)	<i>Beveiliging</i>	334
(c)	<i>Die gebruik van die HTO deur die HTK en die res van die Kerk</i>	334
(d)	<i>Finansies</i>	335
(e)	<i>Finansiële onafhanklikheid</i>	335
(x)	<i>Internasionale samewerking</i>	335
(xi)	<i>Die omvorming van die HTO tot 'n "Sendinginstituut"</i>	336
(a)	<i>Die besluite van die Algemene Kerkvergadering</i>	336
(b)	<i>Wat is besluit?</i>	336
(c)	<i>Besluite in lyn met die Kerkorde?</i>	336
(d)	<i>Die uitbreiding van die opleiding van die HTO</i>	337
(aa)	<u>Wat word tans aangebied?</u>	337
(bb)	<u>Waarmee is daar binne die Ned Herv Kerk begin?</u>	338
(cc)	<u>Hoe sou opleiding verbreed kon word?</u>	338
(dd)	<u>Hoe sou opleiding verbreed kon word ten opsigte van die Ned Herv Kerk?</u>	338
(e)	<i>Impliseer die uitbreiding van die Opleiding 'n "Instituut"?</i>	338
(f)	<i>Wat word reeds gedoen in terme van navorsing en publikasie?</i>	339
(g)	<i>Wat sou nog gedoen kon word in terme van navorsing en publikasies gerig op Afrika?</i>	339
(aa)	<u>Die werk van dosente</u>	339
(bb)	<u>Die werk van navorsers</u>	339
(h)	<i>Wat sou nog gedoen kon word in terme van navorsing en publikasies gerig op die Ned Herv Kerk?</i>	339

(aa)	<u>Die werk van dosente</u>	339
(bb)	<u>Die werk van navorsers</u>	339
(cc)	<u>Die werk ten behoeve van die Raad vir Apostolaat</u>	340
(i)	<u>Gemeenskapsdiens</u>	340
(aa)	<u>Diens aan die HKSA</u>	340
(bb)	<u>Diens aan die plaaslike gemeenskap</u>	340
(cc)	<u>Diens aan die Ned Herv Kerk</u>	341
(j)	<u>Eerder 'n "sentrum"</u>	341
(k)	<u>Die akademiese plasing van die HTO</u>	341
(l)	<u>Die huidige posisie</u>	341
(m)	<u>Die toekomstige posisie</u>	342
(n)	<u>Die plasing van die "Instituut" binne die HTK</u>	343
(o)	<u>Struktuur van samewerking</u>	343
(p)	<u>Selfstandige en onafhanklike voortbestaan</u>	343
(q)	<u>Eenheidstrukture</u>	344
(aa)	<u>Fasiliteite</u>	344
(bb)	<u>Personeel</u>	344
(cc)	<u>Studente</u>	344
(r)	<u>Ander plasingsmoontlikhede</u>	344
(s)	<u>Naam van die Instituut</u>	344
(t)	<u>Finansiële aspekte</u>	345
(aa)	<u>Die besluite van die vorige Algemene Kerkvergadering</u>	345
(u)	<u>Verslag oor die ondersoek</u>	345
(aa)	<u>Koppeling met die HTK</u>	345
(bb)	<u>Uitbreiding van onderrig</u>	346
(cc)	<u>Benutting en ontwikkeling van die plaas Klipdrif</u>	346
(dd)	<u>Gemeenskapsprojekte</u>	346
(ee)	<u>Vennootskappe</u>	347
(ff)	<u>Rasionalisasie binne die totaliteit van die apostolaatswerk</u>	347
(gg)	<u>Samevatting</u>	347
(v)	<u>Mannekragbehoefes van die Instituut en die onkoste daaraan verbonde</u>	347
(w)	<u>Moontlike struktuur en befondsing daarvan</u>	348
(xii)	<u>Finansiële Model (Samevattend)</u>	349
(a)	<u>Sekretaresse</u>	349
(b)	<u>Hulpwerkers (sekreatrisse) met betrekking tot vestiging van die Instituut</u>	349
(xiii)	<u>Slotopmerkings</u>	349
5.3.3	DIE APOSTOLAATSKANTOOR EN DIE VERHOUDING MET DIE HKSA	354
5.3.3.1	Sinodale Pos: Uitvoerende Sekretaris vir Apostolaat	354
5.3.3.2	Aanbevelings van die Raad oor die Apostolaatskantoor en verhouding met die HKSA	355
5.3.4	DIE HERVORMDE KERK IN SUIDELIKE AFRIKA	356
5.3.4.1	Algemeen	356
5.3.4.2	Gemeentes	357
5.3.4.3	Lidmate	357
5.3.4.4	Die Ampte	358

5.3.4.5	Kerklike Goedere	359
(i)	Geboue	359
(ii)	Finansies.....	359
5.3.5	SENDING/EVANGELISASIE AKSIES WAARBY DIE RAAD VIR APOSTOLAAT BETROKKE IS	360
5.3.5.1	Middestadbediening.....	360
(i)	MES (Johannesburg Middestad).....	360
(a)	<i>Jeugwerk.....</i>	360
(b)	<i>Evangelisasie.....</i>	360
(c)	<i>Bybelskool en dissipelskap opleiding.....</i>	361
(d)	<i>Hawelose gemeenskap.....</i>	361
(e)	<i>Irene-Gemeente</i>	361
(ii)	SHINE (Pretoria Middestad).....	361
5.3.5.2	Christelike Seemansorganisasie	363
(i)	Verslag oor die werksaamhede van die CSO	363
(ii)	Bekendstelling van werksaamhede van die CSO	364
5.3.5.3	Beskrywingspunt	364
(i)	Begroting vir jaarlikse bydrae aan die CSO: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.....	364
5.3.6	BYBELVERTALING EN BYBELVERSPREIDING	365
5.3.6.1	Verslag van die Sekretaris in Kerkverband by die Bybelgenootskap	365
(i)	Inleiding.....	365
(ii)	Beheer en verteenwoordiging.....	365
(iii)	Vertaling.....	365
(a)	<i>Afrikaans: Bybel vir Dowes.....</i>	365
(b)	<i>Suid-Ndebele Bybel</i>	366
(c)	<i>'n Moontlike nuwe vertaling in Afrikaans</i>	366
(iv)	Produkse.....	366
(v)	Verspreiding	367
(a)	<i>Verspreiding van die Bybel in Afrikaans.....</i>	367
(b)	<i>Bestemmings buite Suid-Afrika</i>	367
(c)	<i>Verspreidingskanale</i>	368
(vi)	Finansies.....	368
(a)	<i>Inkomste</i>	368
(vii)	Verslag	369
(viii)	Bydraes uit die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika (Let wel slegs Republiek van Suid-Afrika)	369
(ix)	Slot	369
5.3.6.2	Verslag van ds BJ van der Walt oor die werk van die Bybelgenootskap in Namibië (BGN).....	372
5.3.6.3	Verslag van Kerklike Advieskomitee vir Bybelvertaling	377
(i)	Werksaamhede	377
(ii)	Die huidige posisie met betrekking tot die moontlikheid van 'n nuwe Afrikaanse Bybelvertaling.....	378
(iii)	Jongste skrywe van Bybelgenootskap	379
(iv)	Versoek aan die 67ste Algemene Kerkvergadering	380

(v)	Beskrywingspunt.....	381
(a)	<i>Vertaling van die Bybel in Afrikaans: Raad vir Apostolaat</i>	381
5.4	GETUIENISTAAK VAN DIE GELOWIGE	382
5.4.1	GETUIENIS TEENOR DIE GEMEENSKAP	382
5.4.1.1	Dwelmmisbruik	382
(i)	Ondersoek na die behandeling en bestryding van dwelmmisbruik en op- rig van 'n moontlike Rehabilitasiesentrum vir die Nederduitsch Her- vorme Kerk van Afrika.....	382
(a)	<i>Noodsaaklike uitgangspunte vir dienslewering aan lidmate van die Kerk</i>	382
(b)	<i>Statistiese gegewens</i>	383
(c)	<i>Behandelingsprogram</i>	385
(aa)	<i>Omvang van Heroïne</i>	386
(bb)	<i>Behandeling van Heroïneverslaafdes</i>	387
(d)	<i>Koste vir behandeling van dwelmerslaafdes</i>	387
(e)	<i>Personeel benodig vir inrigtingversorging</i>	387
(aa)	<i>Die Multi-Professionele span</i>	387
(f)	<i>Finansies</i>	388
(g)	<i>Opmerking en voorstelle</i>	389
(ii)	Beskrywingspunt.....	390
(a)	<i>Bestryding van dwelmmisbruik: Ring van Potgietersrus</i>	390
5.4.1.2	Homoseksualisme	394
(i)	Beskrywingspunt deur die 66ste Algemene Kerkvergadering aanvaar oor homoseksualiteit.....	394
(ii)	Studie oor homoseksualiteit.....	395
(iii)	Memorandum van Studiekomitee.....	396
(a)	<i>Gesprek oor Homoseksualiteit: Inleidingsparagraaf oor ons verstaan van kerk en homoseksualiteit</i>	396
(b)	<i>Genetiese Predisposisie en Homoseksualiteit</i>	417
(c)	<i>Nog agtergrond perspektief: Die Skrif, homoseksualiteit en die moderne mens: Enkele gedagtes</i>	421

KERKLIKE GOEDERE

C.	PREDIKANTE AANGELEENTHEDE	425
9.11	VERSORGING VAN PREDIKANTE	425
9.11.1	INLEIDING	425
9.11.2	DEELVERSORGING (ingesluit deelydse standplase)	425
9.11.3	TRAKTEMENTSKALE	426
9.11.4	VERVOER VAN PREDIKANTE	427
9.11.5	WONINGVOORSIENING	429
9.11.5.1	Eie woning vir predikant	429
9.11.6	PREDIKANTE IN DEELVERSORGING: LIDMAATSKAP VAN MEDIËSE- EN PENSIOENFONDS	430
9.11.7	STANDPLAASKOSTE IN PERSPEKTIEF	432
9.11.7.1	Inleiding	432
9.11.7.2	Klein gemeentes	432

9.11.7.3	Groot gemeentes	432
9.11.8	VERHUISINGSKOSTE MET EMERITAATAANVAARDING	433
9.11.8.1	Beskrywingspunt	433
(i)	Voorsiening van verhuisingskoste vir predikante: Ring van Bronkhorstspuit	433
9.11.9	UITBETALING VAN VERLOFKREDIETE	434
(i)	Berekening onder die ou bedeling	435
(ii)	Berekening onder die nuwe bedeling	435
9.11.10	SENTRALE BETAALSTELSEL	436
9.12	ONDERSTEUNING AAN PREDIKANTE	437
9.12.1	FINANSIËLE PORTEFEULJE	437
9.12.1.1	Agtergrond	437
9.12.2	AFTREEBEPLANNING	438
9.13	PENSIOENFONDS	439
9.13.1	SAMESTELLING VAN DIE PENSIOENRAAD	439
9.13.2	FUNKSIONERING VAN DIE PENSIOENRAAD	440
9.13.3	DOELWITTE VAN DIE PENSIOENRAAD	440
9.13.3.1	Befondingsvlak	440
9.13.4	FINANSIES: RESULTATE VIR PERIODE 2001/2003	442
9.13.4.1	Vaste eiendom	442
(i)	Winkelsentrum Secunda	442
(ii)	Kantoorgebou: Strubenstraat 270, Pretoria	442
9.13.4.2	Beleggings in portefeuljes van versekeringsmaatskappye en ander Instrumente	443
9.13.4.3	Beleggingsopbrengs	444
9.13.4.4	Verbandlenings	444
9.13.4.5	Inkomstebronne	444
9.13.4.6	Pensioenfondshydraes	445
9.13.4.7	Huurinkomste	446
(i)	Secunda-eiendom	446
(ii)	Strubenstraat 270	446
9.13.4.8	Uitgawes	446
9.13.5	LIDMAATSKAP	446
9.13.5.1	Aktiewe lede	446
9.13.5.2	Pensioentrekkers	447
9.13.5.3	Bedankings	448
9.13.5.4	Sterftes	448
9.13.6	BESKRYWINGSPUNT	449
(i)	Omskakeling van Pensioenfondse: Vaste Voordeelfonds na 'n Vaste Bydraefonds of 'n Voorsorgfonds: Kommissie van die Algemene Kerk- Vergadering	449
9.14	BYSTANDSFONDS/HULPFONDS	456
9.14.1	AGTERGROND	456
9.14.2	ONTBINDING VAN DIE FONDS	456
9.15	MEDIESEFONDS	457

9.15.1	INLEIDING.....	457
9.15.2	ONDERSOEK.....	457
9.15.3	HUIDIGE FONDS IN PERSPEKTIEF.....	457
9.15.4	BESTUURSINLIGTING.....	458
9.15.4.1	Eiseverhouding teenoor netto premies.....	458
9.15.4.2	Ouderdomsverpreiding: Nederduitsch Hervormde Kerk teenoor mark.....	458
9.15.5	SIEKEFONDSBEDROG EN MISBRUIK.....	458
9.16	VERGOEDING AAN EMERITI.....	459
9.16.1	INLEIDING.....	459
	HERVATting VAN BEHANDELING VAN HOOFSTUK 5: VERKONDIGING.....	460
5.4.1.3	Vrymesselary.....	460
(i)	Verslag van die Studiekomitee oor Vrymesselary.....	460
(a)	Konstituering en funksionering.....	460
(b)	Opdrag vanaf die 66ste Algemene Kerkvergadering: Versoek van die Ring van Noordelike Pretoria: Riglyne oor standpunt ten opsigte van en optrede teenoor lede van die Vrymesselary.....	460
(c)	Beplanning van werk.....	461
(d)	Verslag.....	461
(aa)	<u>Besluite en aanbevelings wat deur die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika oor Vrymesselary geneem is</u>	461
(bb)	Riglyne vir 'n gesprek met 'n lid van die organisasie: Vrymesselary.....	467
(cc)	<u>Praktiese riglyne in hantering van Vrymesselaars</u>	470
5.4.1.4	Studie oor Kommunistiese Strategieë.....	473
(i)	Beskrywingspunt.....	473
(a)	Studie oor Kommunistiese Strategieë: Ring van Port Elizabeth.....	473
5.4.1.5	Woord in Aksie.....	473
(i)	Beskrywingspunt.....	473
(a)	Bespreking oor Woord-In-Aksie (WIA): Ring van Lydenburg.....	473
5.4.2	GETUIENIS TEENoor DIE OWERHEID.....	474
5.5	TOERUSTING.....	475
5.5.1	VERSLAG VAN SENTIK.....	475
5.5.1.1	Samestelling en funksionering.....	475
5.5.1.2	Werksaamhede.....	475
5.5.1.3	Reorganisasie 2005.....	476
5.5.1.4	Opdrag aan Beheerraad van SENTIK.....	476
(i)	Die Hervormer – Amptelike Mondstuk.....	477
(ii)	Oorkoepelende oogmerke van Die Hervormer.....	477
(iii)	Spesifieke doelwitte van Die Hervormer.....	478
(iv)	Funksie van Die Hervormer.....	478
(v)	Konteks – Gesinsydskrif.....	479
(vi)	Almanak en Bybelse Dagboek – Jaarboek.....	480
(vii)	Die Webblad – www.nhk.co.za	480
(viii)	Die kreatiewe aanwending van huidige personeel en/of kombinasies van poste, asook moontlik nuwe aanstellings om die huidige praktyk te	

	verruim	481
(ix)	'n Kommunikasiekoördineerder	481
	HERVATTING VAN BEHANDELING VAN KERKLIKE GOEDERE	
	HOOFSTUK 9	484
9.1.4	BELASBAARHEID VAN DIE KERK.....	484
9.1.4.1	Agtergrond.....	484
9.1.4.2	Vereistes vir belastingvrystelling	484
(a)	<i>De Minimus-reël.....</i>	485
(b)	<i>Handelsaktiwiteite wat naby-verwant aan die hoofdoel van die entiteit is</i>	485
(c)	<i>Handelsaktiwiteite wat nie naby-verwant aan die hoofdoelwit is nie.....</i>	486
(d)	<i>Ministeriële goedkeuring.....</i>	486
9.1.4.3	Groepsregistrasie.....	487
9.1.4.4	Status van die Ned Herv Kerk se aansoek om as Openbare Weldaadsorganisasie, ter wille van belastingvrystelling, goedge- keur kan word	488
9.1.4.5	Belangrike sake met betrekking tot Artikel 30.....	489
9.1.4.6	Beskrywingspunt.....	490
(i)	Reglement vir Kerklike Goedere: Raad van Finansies.....	490
9.1.4.7	Nuwe wetgewing met betrekking tot eiendomsbelasting.....	491
9.1.5	SINODALE EIENDOMME.....	492
9.1.5.1	Dirk van der Hoffgebou.....	492
9.1.5.2	Barton Keepgebou.....	492
9.1.5.3	Plaas Tarentaalpan, Thabazimbi.....	493
9.1.5.4	Plaas Klipdrift, Hammanskraal.....	493
9.1.5.5	Plaas Elfrieda en Ventershoof, Thabazimbi	493
9.1.5.6	Japonicastraat, Thabazimbi.....	493
9.1.5.7	Middestad Kerkgebou – Kaptijnstraat, Hillbrow, Johannesburg.....	393
A.	SINODALE WERKSAAMHEDE	494
9.1	RAAD VAN FINANSIES	495
9.1.1	SAMESTELLING.....	495
9.1.2	FINANSIËLE OORSIG VAN SINODALE WERKSAAMHEDE: 2001 – 2003	495
9.1.2.1	Inleiding	495
9.1.2.2	Rentefonds	498
9.1.2.3	Beskrywingspunt.....	500
(i)	Rente-inkomste op beleggings by die Raad van Finansies: Ring van Heilbron.....	500
9.1.2.4	Kerkgeld vir Kerkwerkstelsel	501
9.1.2.5	SENTIK.....	503
(i)	Agtergrond.....	503
(ii)	Surplus met verkoop van Liedboek.....	503
9.1.3	DEBITEURE.....	504
9.1.3.1	Heffings	504
9.1.3.2	Ander debiteure.....	505
(i)	Tydskrifte en publikasies.....	506

(ii)	Versekeringspremies	506
(iii)	Ouditfooie	506
9.1.3.3	Ouderdomsanalise	506
9.1.3.4	Debiteurebeleid	507
(i)	Rekeningstate	507
(ii)	Rente op agterstallige rekeninge	507
(iii)	Heffings	507
(iv)	Versekeringspremies	507
(v)	Ouditgelde, publikasies, tydskrifte en ander debiteure	507
(vi)	Vereffeningswyse	507
(vii)	Knelpunte	508
9.1.3.5	Beskrywingspunt	509
(i)	Verandering van die finansiële jaareinde: Ring van Maquassi	509
	AFHANDELING VAN HOOFSTUK 5, VERKONDIGING	510
5.5.2	ARGIEF-, MUSEUM- EN BIBLIOTEEKKOMITEE	510
5.5.2.1	Argiefbewaarpalek	510
(i)	Gemeentes	510
(a)	<i>Ringsargiewe</i>	511
(b)	<i>Algemene inligting</i>	511
(c)	<i>Predikantsargiewe</i>	511
(d)	<i>Privaatversamelings</i>	512
(e)	<i>NAREM/NAAIRS-projek</i>	512
(f)	<i>Fotoversameling</i>	512
(g)	<i>Kerklike huweliksregisters</i>	512
(h)	<i>Navorsing</i>	512
(i)	<i>Brief van die Genealogiese Genootskap van Suid-Afrika</i>	513
5.5.2.2	SP Engelbrechtmuseum	513
(i)	Museumruimte – Barton Keep	513
(a)	<i>Aanwinste</i>	513
5.5.2.3	Biblioteek	514
(i)	Missie	514
(ii)	Inligtingsbronne in die biblioteek	514
5.5.2.4	Die Webbladkomitee	516
(i)	Diensverskaffer Telkom	516
(ii)	Doel	517
(a)	<i>E-Pos</i>	517
(b)	<i>Webblad</i>	517
(iii)	Inhoud	518
(iv)	Besoeke aan webblad	519
(v)	Toekomstige Beplanning	520
5.5.3	PUBLIKASIES	521
5.5.3.1	Beskrywingspunt	521
(i)	Uitfasering van Die Hervormer en inkorting van die formaat van die Almanak en Bybelse dagboek: Gebruik van moderne tegnologie vir kommunikasie: Ring van Trichardtsfontein	521
5.5.4	KOSMOS INSTITUUT	521

(i)	Beskrywingspunt	521
(a)	<i>Navraag oor die rol van Kosmos Instituut in die HTK en in die Kerk: Ring van Brakpan</i>	521
	VOORSETTING VAN BEHANDELING VAN KERKLIKE GOEDERE: HOOFSTUK 9	525
9.2	BEGROTING 2005	525
9.2.1	SAMEVATTENDE BEGROTING	525
9.2.2	UITBREIDING VAN BEGROTING.....	527
9.2.3	RINGSBYSTANDSFONDSE EN SENTRALE BYDSTANDSFONDS.....	528
9.3	ALTERNATIEWE HEFFINGSTELSE	531
9.3.1	BESLUIE: 66STE ALGEMENE KERKVERGADERING	531
9.3.1.1	Beskrywingspunt	531
(i)	Heffings: Ring van Maquassi.....	531
9.3.1.2	Alternatiewe heffingstelsel	533
(i)	Gemeentes met belydende lidmate tot 200.....	533
(ii)	Gemeentes met belydende lidmate van 201 tot ±640.....	533
(iii)	Gemeentes met belydende lidmate van 640 en meer	534
9.3.2	SENTRALE VERGOEDING	536
9.3.2.1	Beskrywingspunte	536
(i)	Sentrale vergoeding: Ring van Vereeniging.....	536
9.3.2.2	Beskrywingspunt	538
(i)	Sentrale vergoeding van diensdoenende Predikante van die Kerk: Kombinasie Gemeente Bloemhof/Christiana.....	538
9.3.2.3	Sentrale Vergoeding: 'n Model	540
9.4	AFDELING INTERNE OUDIT	542
9.4.1	INLEIDING.....	542
9.4.2	TAAK VAN INTERNE OUDIT	542
9.4.3	OMVANG VAN DIE OPDRAG	543
9.4.3.1	Algemeen	543
9.4.3.2	Werkklading	543
9.4.4	BELASBAARHEID VAN DIE KERK.....	544
9.4.5	TOEVOEGING VAN WAARDE.....	544
9.4.6	INTERNE BEHEER	545
9.4.7	REKENARISERING: FINANSIËLE PAKKETTE VIR GEMEENTES	545
9.4.8	UITBREIDING VAN DIENSTE	546
9.4.9	WINKERK EN FINKERK.....	546
9.4.9.1	Winkerk – Lidmaatregister	546
9.4.9.2	Finkerk – Finansiële pakket	546
9.4.9.3	Kostestruktuur	546
9.4.10	SAMEVATTEND.....	547
9.4.11	BESKRYWINGSPUNT.....	547
(i)	Wysiging van Ordinasie 9.5.2: Ring van Port Elizabeth.....	547
9.5	KORTTERMYNVERSEKERING	548
9.5.1	INLEIDING.....	548
9.5.2	GEDEFINIEËRDE SELFVERSEKERING	549
9.5.3	DIE HUIDIGE PORTEFEULJE	549

9.5.4	BESKERMING TEEN GROOT VERLIESE	550
9.5.5	EISE-PATROON EN AANVERWANTE SAKE	550
9.5.6	BELANGRIKE SAKE MET BETREKKING TOT VERSEKERING WAT AANDAG VERDIEN	551
9.5.6.1	Agtergrond	551
9.5.6.2	Waardasies	551
9.5.6.3	Onderhoud	552
9.5.6.4	Sekuriteit	552
9.5.7	HERNUWING	553
9.6	RASIONALISASIE EN HERSTRUKTURERING	554
9.6.1	INLEIDING	554
9.6.2	DIE PROSES	554
9.6.3	WERKSAAMHEDE VIR DIE PERIODE 2001 TOT 2003	555
9.6.3.1	Raad vir Apostolaat	555
(i)	HTO te Hammanskraal	555
(ii)	Sekretaris vir Apostolaat en verhouding met HKSA	555
9.6.3.2	Hospitaalbearbeiding	556
9.6.3.3	Studentebearbeiding	556
(i)	Stellenbosch	556
(ii)	Fonteinedal en Bloemfontein studentebearbeiding	557
(iii)	Johannesburg-Wes (ingesluit studentebearbeiding)	557
(iv)	Philadelphia, Potchefstroom	557
9.6.3.4	Kerklike Administrasie	557
(i)	Begrotingsontleding – 66ste Algemene Kerkvergadering	557
(ii)	Administrateurskantoor	558
(iii)	Opdrag aan die Raad van Finansies	558
(iv)	Leemtes geïdentifiseer	559
(a)	Afdeling Finansies	560
(v)	Moontlike Oplossings	560
(a)	Finansies	560
(b)	Afdeling Versekering / Medies	560
(vi)	Samevatting	561
9.6.3.5	SENTIK	561
9.6.3.6	Sekretaris van Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	562
9.6.3.7	Hervormde Teologiese Kollege (HTK)	562
9.6.3.8	Die Algemene Kerkvergadering - Ondersteuning aan ampsdraers ...	563
9.6.3.9	Sekretaris vir Apostolaat (voorheen Superintendent vir Sending)	563
9.6.3.10	Rol en funksie van die Rasionalisasie- en Herstruktureringskommissie	563
9.7	FONDSINSAMELING EN KOMMUNIKASIE	564
9.7.1	OPDRAG VAN DIE 66STE ALGEMENE KERKVERGADERING	564
9.7.2	TERUGVOER AAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	564
B.	GEMEENTELIKE AANGELEENTHEDE	564
9.8	GEMEENTES: OORSIG VAN DIE FINANSIËLE POSISIE VIR DIE JARE 2000 – 2002	565

9.8.1	INLEIDING	565
9.8.2	FINANSIËLE STATE: GEMEENTES	565
9.8.2.1	Inkomstestaat	567
(i)	Inkomste	567
(ii)	Uitgawes	569
(iii)	Samevattend	570
9.8.2.2	Balansstaat	570
(i)	Bates	570
(ii)	Laste	571
(iii)	Afleiding	572
9.8.2.3	Ondersteuning aan gemeentes: Fonds vir Gemeente Opbou	573
(i)	Kategorisering van Gemeentes	574
(a)	<i>Kategorie I</i>	574
(b)	<i>Kategorie II</i>	574
(c)	<i>Kategorie III</i>	574
(d)	<i>Kategorie IV</i>	575
9.9	ONDERSTEUNINGSPROGRAM	576
9.9.1	TAAKSPAN (MODERAMEN EN RAAD VAN FINANSIES)	576
9.9.2	BESKRYWINGSPUNT	577
(i)	Komitee vir Kerklike Goedere: Ring van Losberg	577
9.9.3	ROL EN FUNKSIE VAN DIE KOMITEE VIR KERKLIKE GOEDERE	577
9.9.3.1	Die arbeidsveld	577
9.9.3.2	Ringskomitee vir Kerklike Goedere	578
9.9.3.3	Ander sake	579
(i)	Finansiële posisie van gemeentes	579
(ii)	Opleiding, ondersteuning en voorligting <i>aan:</i>	579
(iii)	Vergoedingstrukture van	579
(iv)	Ringsfondse	579
(v)	Die omgewing (binne ringsgrense)	579
(vi)	Belastingsake	579
(vii)	Samevatting	579
9.10	GEMEENTES: FINANSIËLE RESULTATE IN PERSPEKTIEF ..	580
9.10.1	INLEIDING	580
9.10.2	DIE PROBLEMATIEK OP GEMEENTELIKE VLAK	581
9.10.3	SALARISSE, LONE EN STANPLAASKOSTE	582
9.10.4	VERBETERING/VERSWAKKING VAN NETTO RESULTATE VAN GEMEENTES	582
9.10.5	SAMEVATTEND	582

6. VERBAND MET ANDER KERKE

6.1	VERSLAG VAN DIE RAAD VIR EKUMENE	584
6.1.1	SAMESTELLING VAN DIE RAAD	584
6.1.2	AANTAL VERGADERINGS GEHOU DEUR DIE RAAD	584
6.1.3	WERKOPDRAGTE WAT VAN DE 66STE ALGEMENE KERKVERGADERING ONTVANG IS	584

6.1.3.1	Verkennde gesprekke met Presbiteriaanse, Anglikaanse en Lutherse Kerke	585
6.1.3.2	Uitnodiging van die Ned Geref Kerk: Projek Kerkspieël 2004.....	585
6.1.3.3	Skakeling met ekumeniese liggame, WARC, SAARC en SARK (SACC)	585
6.1.3.4	Parallele gesprekke wat deur die raad gevoer is met ander liggame..	585
6.1.3.5	Stuur van waarnemers na byeenkomste van die SARK	586
6.1.3.6	Opvolg van korrespondensie met die Nederlands Hervormde Kerk: Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	586
6.1.4	OPDRAGTE WAT ADDISIONEEL ONTVANG IS.....	586
6.1.4.1	SACLA	586
6.1.4.2	NGK in Afrika	586
6.1.4.3	Viva Vox	587
6.1.4.4	Werkwinkel van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	587
6.1.4.5	Navraag van Christian Reformed Churches of Australia.....	587
6.1.4.6	Oostenrykse Reformierte Kirche	587
6.1.5	TAKE DEUR RAAD SELF AANGEPAK	587
6.1.5.1	Kontak met Rooms-Katolieke Kerk	587
6.2	VERSLAG VAN DIE KOMMISSIE VIR GESPREK MET DIE SUS- TERSKERKE	588
6.2.1	SAMESTELLING VAN KOMMISSIE	588
6.2.2	WERKTERREINE	588
6.2.2.1	Tussenkerklike Raad	588
6.2.2.2	Die roeping van die kerk.....	589
6.2.2.3	Samewerking.....	589
6.2.2.4	Krities-Opbouende gesprek.....	589
6.2.2.5	Hervertaling van die belydenisskrifte	590
6.3	VERSLAG OOR DIE BYWONING BY DIE SINODE VAN DIE RE- FORMED CHURCH OF NEW ZEALAND EN AFRIKAANSE LID- MATE IN DIE LAND	590
6.4	VERSLAG OOR DIE BYWONING VAN DIE SINODESITTING VAN DIE CHRISTIAN REFORMED CHURCHES OF AUSTRA- LIA (CRCA).....	591
6.5	KONFERENSIE: KERK EN STAAT.....	592
6.6	OPENINGSGELEENTHEDE VAN SINODES VAN ANDER KER- KE: GROETEBODSKAPPE	592
6.7	PARLEMENTÊRE LESSENAAR.....	593
6.8	BESKRYWINGSPUNT.....	593
(i)	Nouesette toepassing van Ordereël 4.1.2(iv) en Ordinansie 4.3.7: Ring van Roodepoort	593
7.	HUWELIK, GESIN EN OPVOEDING	
7.1	VERSLAG VAN DIE RAAD VIR GESINSORG	596
7.1.1	SAMESTELLING VAN DIE RAAD	596

7.1.2	VERGADERING VAN DIE RAAD.....	596
7.1.3	WERKOPDRAGTE ONTVANG VAN DIE 66STE ALGEMENE KERK- VERGADERING	596
7.1.3.1	Kategesehandleidings.....	596
7.1.3.2	Verlies aan jong lidmate	596
7.1.3.3	Verklaring vir kategete.....	597
7.1.3.4	Die ACSV: Ondersoek na aktiwiteite.....	597
7.1.3.5	Publikasie oor duiwels en duiweluitdrywing.....	597
7.1.3.6	Studentegemeentes	597
7.1.3.7	Saamwoon van lidmate	597
7.1.3.8	Hantering van persone wat egbreuk pleeg.....	598
7.1.3.9	Onderwyssake.....	598
7.1.3.10	MIV/VIGS.....	598
7.1.3.11	Riglyne vir kategese	598
7.1.4	OPDRAGTE WAT AFGEHANDEL IS	598
7.1.4.1	Kategesehandleidings.....	598
7.1.4.2	Verlies aan jong lidmate	599
(i)	<i>Opdrag van die 66ste Algemene Kerkvergadering</i>	599
(ii)	Resultaat van die vraelyste	600
(iii)	Doelwitte	601
(a)	<i>Wyer beskikbaarstelling</i>	601
(b)	<i>Leiding</i>	601
(aa)	<i>Overleiding</i>	601
(bb)	<i>Leiding aan kinders</i>	602
(cc)	<i>Leiding aan jongmense</i>	602
(iv)	Doelwitte	603
(a)	<i>Opgedra aan die Raad vir Gesinsorg</i>	603
(b)	<i>Opgedra aan die Hervormde Teologiese Kollege en Die Ondersteunings- raad</i>	603
(c)	<i>Opgedra aan die Raad vir Gesinsorg</i>	603
(d)	<i>Opgedra aan die Direksie van die Kinderhuise</i>	603
(e)	<i>Opgedra aan die Hervormde Teologiese Kollege</i>	604
(f)	<i>Opgedra aan Die Ondersteuningsraad en Raad vir Gesinsorg</i>	604
(v)	Riglyne vir die daarstelling van hulpprogramme	604
(vi)	Tydskaal	605
7.1.4.3	Verklaring vir kategete	605
7.1.4.4	Die ACSV	606
7.1.4.5	Publikasie oor duiwels en duiweluitdrywing.....	607
7.1.4.6	Studentegemeentes	607
7.1.4.7	Saamwoon van lidmate	607
7.1.4.8	Hantering van persone wat egbreuk pleeg.....	608
7.1.4.9	Onderwyssake.....	609
7.1.4.10	MIV/VIGS.....	609
7.1.4.11	Riglyne vir Kategese.....	609
7.1.5	OPDRAGTE WAT ADDISIONEEL ONTVANG IS OF SELF GEGENE-	

	REER IS	609
7.1.5.1	Landswe Bybelvasvrae.....	609
7.1.5.2	Wegbreek vir matrikulante.....	610
7.1.5.3	Handleiding vir volwasse kategese	610
7.1.5.4	Ouerleiding	610
7.1.5.5	Leerstof vir Godsdiensterioodes in skole	610
7.1.5.6	Kruisjeug.....	610
7.1.5.7	Gesinsjaar 2004	610
7.1.5.8	Voorgestelde nuwe wetgewing oor huishoudelike verbintenisse	612
7.1.5.9	Verpligte seksualiteitsonderwys op skool.....	612
7.2	DIE HUWELIK EN GESINSLEWE	612
7.2.1	ONDERSOEK NA KERKLIKE HUWELIK: KOMMENTAAR VAN DIE RINGSKOMITEE VIR PREDIKANTE VAN WATERBERG	612
7.2.2	BESKRYWINGSPUNTE.....	613
7.2.1.1	Onderzoek na kerklike huwelik: Ring van Waterberg.....	613

8. DISCIPLINE

8.1	BESKRYWINGSPUNTE	616
8.1.1	WYSIGING ORDINANSIE 8.2.1: KOMMISSIE VAN DIE ALGE- MENE KERKVERGADERING.....	616
8.1.2	WYSIGING VAN ORDINANSIE 8.2.2: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	616
8.1.3	WYSIGING VAN ORDINANSIE 8.3.1(i)(ii)(iii): KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING.....	616
8.1.3.4	WYSIGING VAN ORDINANSIE 8.3.3.2(ii): INLEIDING VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING.....	617
8.1.5	WYSIGING VAN ORDINANSIE 8.3.4 VAN DIE KERKORDE: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING.....	618
8.1.6	UITBREIDING VAN ORDINANSIE 8.3.4(i): RING VAN BRONKHORSTSPRUIT	618
8.1.7	WYSIGING VAN ORDINANSIE 8.3.7(ix): KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	619
8.1.8	HERSIENING VAN TUGPROSEDURE: RING VAN ZOUTPANSBERG	619
8.1.9	WYSIGING VAN OPSKRIF: REGLEMENT VIR PROSEDURE BY TUG: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING.....	620
8.1.10	WYSIGING VAN REGLEMENT VIR PROSEDURE BY TUG: 1.9(v) KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING.....	621
8.1.11	WYSIGING VAN REGLEMENT VIR PROSEDURE BY TUG: 1.11 KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING.....	621
8.2	RIGLYNE VIR DIE UITOEFENING VAN DIE OPSIG EN TUG RONDOM DIE VERSKILLENDE ASPEKTE VAN EGBREUK	622
8.2.1	INLEIDEND.....	622
8.2.1.1	Wat moet verstaan word onder die woord "egbreuk"?	622

8.2.1.2	Die huwelik	622
8.2.2	DIE NOODSAAKLIKHEID VAN DIE KERKLIKE OPSIG	622
8.2.3	OPTREDE	623
8.2.3.1	Opsighandelinge	623
8.2.3.2	Tughandelinge	624

10. KERKORDE

10.1	WERKSAAMHEDE VAN DIE RAAD VIR REGSADVIES	625
10.1.1	VERSLAG VAN DIE RAAD VIR REGSADVIES	625
10.1.2	KOMITEE VIR DIE HERBESINNING OOR DIE AMP	625
10.1.2.1	Agtergrond	625
10.1.2.2	Samestelling van die Komitee vir die Herbesinning oor die amp	625
10.1.2.3	Die werkopdrag	626
10.1.2.4	'n Kort aanduiding waarom gewerk en gepraat moet word	626
(i)	Navorsing oor die amp in die lig van heersende denke oor die amp in die Kerk	626
(ii)	Hernude navorsing met die oog op moontlike oplossings vir ons probleme	627
10.2	BESLUITTE VAN DIE 66STE ALGEMENE KERKVERGADE- RING	627
10.2.1	WYSIGING VAN ORDEREËL 10.1: WYSIGING VAN ORDE- REËLS: RAAD VIR REGSADVIES	627
10.3	BESKRYWINGSPUNTE	629
10.3.1	SKRAPPING VAN ORDEREËL 10.2(ii): KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	629
10.4	FORMULERING VAN AKTES	629
10.5	HANTERING VAN BESKRYWINGSPUNTE: WYSIGING VAN DIE KERKORDE	630
	MOSIES VAN DANK	630
	AFSLUITING	631
	BEDANKINGS	631
	DANKBETUIGINGS	633
	FORMELE AFSLUITING	634

NOTULE

vir die

SEWE EN SESTIGSTE ALGEMENE KERKVERGADERING

van die

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

wat sitting neem te **PRĒTORIA**

in die

AULA, UNIVERSITEIT VAN PRETORIA

vanaf

SONDAG 26 SEPTEMBER 2004

REGISTRASIE

- * Vanaf 15:00 tot 17:30 op Sondag 26 September 2004 is die registrasie van afgevaardigdes afgehandel in die Rautenbachsaal (onder die Aula), Universiteit van Pretoria.
- * Vanaf 17:30 - 18:15 het afgevaardigdes hulle plekke in die Aula vir die amptelike opening begin inneem.

AMPTELIKE OPENING: SONDAG 26 SEPTEMBER 2004 OM 18:30

1. OPENINGSREDE

Prof TFJ Dreyer, uittredende voorsitter, neem die openingsrede waar by wyse van 'n erediens.

Die aanwesiges sing vooraf Psalm 111, Gesang 196 en Gesang 198.

As toetredelied laat prof Dreyer Gesang 532 strofes 1 en 2 sing.

Nadat hy die votum en seëngroet uitgespreek het, doen hy 'n gebed as skuldbelydenis.

Hy laat die aanwesiges Gesang 247 sing.

Voor die Skriflesing uit Handeling 7 verse 44-53 laat hy die aanwesiges Gesang 154 sing.

Na die Skriflesing sing die aanwesiges Gesang 435 strofes 1 en 2.

In die prediking wat hierop volg handel prof Dreyer oor die voorgelese gedeelte uit Handeling 7 met spesifieke verwysing na Handeling 7 vers 48: "*God, die Allerhoogste, woon egter nie in geboue wat deur mense gemaak is nie*" of anders vertaal "*God, die Allerhoogste, woon nie in mensgemaakte konstruksies nie...*"

Prof Dreyer spreek soos volg:

Soms skiet woorde te kort. Dikwels hoor ons mense sê dat die woord "dankie" nie genoeg is om dankie te sê nie. Die woord is onvoldoende om die omvang van hulle dankbaarheid uit te druk. Wanneer ons betrokke raak by mense in rouSMART is ons verleë omdat ons weet dat woorde nie in staat is om die intensiteit van hulle smart en pyn te verwoord nie – ons het nie woorde nie, ons is sprakeloos.

As ons woorde te kort skiet, of te min is, om menslike ervaring onder woorde te bring, hoe moeilik, eintlik onmoontlik, is dit dan om God onder woorde te bring. Hy is die Gans Andere, die Onmeetlike, die Ewige, die Allerhoogste God! God is verhewe bokant ons begrip, verstand en taal. Ons probeer met ons menslike begripsvermoë en taal iets sê oor God, maar ons kan God nooit met ons woorde omvat nie. Daarom kan ons nooit anders oor God praat as analogies en metafores nie. Dit beteken dat ons na aanleiding van dit wat vir ons bekend is, iets oor God sê. Ons gebruik woorde, beelde en simbole wat ons ken, om na aanleiding daarvan, God onder woorde te bring. Om die onsê-bare te sê, gebruik ons dit wat sê-baar is. Terwyl ons oor God, die Onsê-bare in menslike sê-bare woorde, beelde en simbole iets probeer sê, besef ons dadelik dat ons daarmee nooit alles kan sê nie. Ons uitsprake oor God is altyd voorlopig, tydelik en gebrekkig, hoogstens 'n poging om in 'n bepaalde konteks iets oor God te sê.

"God, die Allerhoogste, woon nie in mensgemaakte konstruksies nie...", dit is die woorde van Stefanus, een van die eerste diakens, "... 'n man met 'n vaste geloof en vol van die Heilige Gees..." (Hand 6:5), "... aan wie God baie genade en krag gegee het..." (Hand 6:8). Dit was sy verweer nadat hy voor die Joodse Raad gedaag is omdat hy, sogenaamd lasterlik, oor die tempel en die wet van Moses gepraat het. Hy het gesê dat Jesus van Nasaret die tempel sal afbreek en die voorskrifte wat Moses gegee het, sal verander. Dit was 'n uitspraak wat Jesus, volgens oorlewering, self gemaak het: "Ek sal hierdie tempel, wat deur mense gemaak is, vernietig en binne drie dae 'n ander een bou wat nie deur mense gemaak is nie" (Mark 14:58). Op grond van hierdie uitspraak van Jesus, het Stefanus aan die mense geleer dat die tempel in Jerusalem nie noodsaaklik was vir die ware aanbidding van God nie. In sy

verweer voor die Joodse Raad, het Stefanus nie probeer aantoon dat die aantygings teen hom vals was nie, maar juis dat die tempel en die beloofde land nie noodsaaklik was vir die ware diens aan God nie.

In sy uitgebreide betoog vertel hy die geskiedenis van die volk Israel en probeer aantoon dat God se handeling met die voorgeslagte nie beperk was tot die tempel, of selfs tot die beloofde land nie. God roep, seën en verlos mense selfs buite die beloofde land en die tempel: Hy roep Abraham in Ur van die Chaldeërs; verlos Israel in Egipte; is teenwoordig by sy volk in die woestyn. Gedurende 'n groot aantal jare in die geskiedenis van Israel, het hulle God nie in die tempel aanbid nie, maar in Egipte, in die woestyn en in ballingskap. Jerusalem en die tempel was ook geensins 'n waarborg dat die volk nie van God afvallig sou word nie, net so min as wat die teenwoordigheid van die ark die waarborg was dat die volk hulle vyande sou oorwin.

"God, die Allerhoogste, woon nie in mensgemaakte konstruksies nie..." Stefanus het aan hulle probeer verduidelik dat 'n mens God nie kan vasvang in mensgemaakte konstruksies, soos die tempel nie. Die tempel, as simbool van die teenwoordigheid van God, kan nie identies word aan God nie, of anders gestel: God se teenwoordigheid kan nie beperk word deur die simbool wat iets van God se teenwoordigheid probeer uitdruk nie. God is die Allerhoogste. Daarmee wil hy sê dat God in vergelyking met enige iets anders, nog baie groter en hoër is. Daar is niks anders wat werklik met God vergelyk kan word nie – Hy is die Allerhoogste! Die Allerhoogste is baie meer en groter as die tempel – selfs die tempel as simbool van sy teenwoordigheid kan Hom nie omvat of beperk nie. Om sy argument oor die grootheid van God te versterk haal hy die profeet Jesaja aan wat gesê het: "Die hemel is my troon en die aarde die rusplek vir my voete, sê die Here". Die Allerhoogste omvat alles, die ganse heelal behoort aan Hom. Die vraag wat hy aan hulle stel is: hoe kan julle hierdie allerhoogste God probeer vasvang in mensgemaakte konstruksies? Die tempel is 'n mensgemaakte konstruksie. Wanneer ons God in 'n menslike skepping probeer inperk, is ons eintlik besig met afgodsdien, want dan het ons skepping en handewerk die voorwaarde en begrensing van God geword. Dit is wat die volk met die goue kalf gedoen het. In die woorde "mensgemaakte konstruksies" lê 'n verwysing na afgodsdien opgesluit. Wanneer die mens God probeer beperk, uitbeeld, of vasvang in mensgemaakte konstruksies, grens dit aan afgodsdien. Calvyn, in sy kommentaar op hierdie gedeelte, waarsku ook dat diegene wat God probeer meet en bepaal in terme van hulle eie natuur, besig is om te dwaal. Deur te fokus op die simbool is jy besig om jou eie God te fabriseer. Godsdienstige rituele en simbole kan nooit God vervang nie. Dit is daarom te verstane dat Karl Barth ook waarsku teen die gevaar van godsdienstigheid, of godsdien as 'n kultus. Mense kan besig wees met uiterlike godsdienstige rituele, gebruike en simbole sonder dat dit noodwendig beteken dat God aanwesig is.

"God, die Allerhoogste, woon nie in mensgemaakte konstruksies nie..." Ons teks vermaan ons dat ons nie ons simbole van God, moet sanksioneer as identies met God nie. Alhoewel die tempel van God 'n fisiese gebou was, wat die simbool moes wees

van God se teenwoordigheid, het dit in 'n teologiese konstruksie verword. Vanuit hierdie aanvanklike teologiese konstruksie is daar 'n teologie gebou wat bepaal het waar God teenwoordig is, of nie. Die teenwoordigheid van God is in konsentriese sirkels al nouer getrek: die beloofde land, Jerusalem, die tempel, die voorhof, die heilige, die allerheiligste. Die teologiese konstruksie van die tempel is ook gebruik om te bepaal wie welkom is in die teenwoordigheid van God, en wie nie. Die uitverkore volk Israel, die priesters, die hoëpriester in die allerheiligste, is welkom in die teenwoordigheid van God, maar geen vreemdelinge, onreines, sondaars, tollenaars, gebreklikes en melaatses nie. Die mure van die tempel het God se teenwoordigheid by mense as 't ware ingeperk.

In die lees van die Bybel word dit alou duidelik dat die tempel 'n metaforiese betekenis het en dat die tempel as metafoer, of beeld van God se teenwoordigheid, verruim word. In Trito-Jesaja (Jes 56:3,7) word al voorsien dat hierdie beperking opgehef kan word en dat God se teenwoordigheid nie tot die inwoning van die tempel beperk kan word nie. In Nehemia se tyd kry die tempelpersoneel opdrag om ook die herboude mure van Jerusalem te wy, asof die heiligdom verruim geraak het. Sagaria praat van baie nasies wat hulle aan die Here sal verbind en: "... hulle sal my volk wees, en Ek sal in jou woon, Sion" (Sag 2:11).

Jesus verruim die metafoer van die tempel in radikale terme as Hy, figuurlik gesproke, die mure van die tempel afbreek en oopbreek, en die teenwoordigheid van God na mense toe bring. Hy bemoei Hom met mense wat, volgens die teologiese konstruksies van sy tyd, nie gekwalifiseer het om in God se teenwoordigheid te kom nie: Samaritane, onreines, tollenaars, sondaars, kreupeles, melaatses, blindes ensameer. Die offerande van die hoëpriester wat die sondes van die volk moes wegneem, word nou in die openbaar op Golgotha voltrek – ten aanskoue van almal. Die metafoer van die tempel word verder verruim as die Christelike geloofsgemeenskap die huis, of die tempel van God genoem word (1Pet 2:5). Paulus praat selfs van ons liggame as die tempel van God. Met die uitstorting van die Heilige Gees word dit duidelik dat God deur sy Gees in mense wil woon. Hierdie nuwe gemeenskap van gelowiges word sy tempel, sy kerk, waar Hy deur sy Gees teenwoordig wil wees en hulle tot 'n hegte eenheid saambind as sy liggaam.

Geloofstaal, of die spreke oor God, begin altyd met 'n fundamentele godsdienstige ervaring wat die karakter het van 'n individuele geloofsbelydenis. Wanneer gelowiges hierdie belydenis met ander deel en oor God begin praat, word dit metaforiese taal. Metaforiese spreke oor God word mettertyd 'n geykte taalgebruik en vind neerslag in konfessionele formules. Konfessionele formules ontwikkel in 'n credo, of 'n geykte belydenis met 'n normatiewe karakter. Wanneer 'n credo 'n vaste, geykte betekenis los van tyd en kultuur geword het, begin dit die gesag van 'n dogma verkry. 'n Dogmatiese leerstuk veronderstel die oordrag van 'n tydlose waarheid wat jou dwing tot kognitiewe instemming. Dogma verteenwoordig 'n distansiëring van die oorspronklike individuele belydenis. Wanneer belydenis 'n dogma geword het, 'n leerstuk, 'n sisteem, 'n skema waarbinne God moet inpas, word die teregwyding van

ons teks relevant: "God, die Allerhoogste, woon nie in mensgemaakte konstruksies nie..."

Die Bybel, as die Woord van God, kom na ons toe onder die leiding van die Heilige Gees, in die vorm van die belydenis van gelowiges. Hierdie fundamentele belydenis van mense word aan ons meege deel in metaforiese, of analogiese taal, in 'n poging om die Onsê-bare te sê. Die gemeenskap van gelowiges, of die kerk, kan nie anders as om oor hulle geloof te praat en dit te bely in terme van die geykte woorde, beelde en formules, wat deur medegelowiges gedeel word nie – dit word 'n geloofsbelydenis van die kerk! Die veronderstelling is egter dat ons, wanneer ons hierdie belydenis saam met die kerk van alle eeue uitspreek, dit vir ons, telkens weer 'n individuele belydenis word in die besef dat dit hoogstens 'n poging kan wees om iets van my geloof in God onder woorde te bring. Dit is nie 'n dogma waarmee jy verstandelik instem omdat dit 'n tydlose waarheid is nie, maar 'n belydenis wat iets verwoord van jou fundamentele ervaring van God se teenwoordigheid in jou lewe. Ek stem nie met die belydenis in omdat die kerk so sê nie, maar omdat ek God se teenwoordigheid in my lewe beleef, soos wat die kerk dit bely.

Die Hervormde Kerk het daarom, tereg, altyd na haarself verwys as 'n belydende-kerk en nie as 'n belydeniskerk nie. Dit gaan nie vir die Kerk om die proklamering van dogmatiese waarhede nie, maar om mense te bring tot 'n eksistensiële belydenis van hulle geloof in die allerhoogste God wat nie in mensgemaakte strukture vasgevang kan word nie. As ons belydenisse tydlose, dogmatiese waarhede was, is dit mos nie nodig om ons teologiese studente aan 'n universiteit op te lei nie – dan kan ons hulle eerder in 'n kweekskool affrig om dogmatiese uitsprake te memoriseer. Die Hervormde Kerk se standpunt was nog altyd dat predikante aan 'n universiteit akademies geskool moet word. Langs die moeisame weg van eksegeese, die kennis van die brontale, die kritiese omgaan met historiese tekste en kontekste, moet die prediker in geloof en deur die gebed om die verligting van die Gees, hermeneuties poog om God se Woord vir vandag opnuut te hoor en te vertolk, want God, die Allerhoogste, kan nie in menslike strukture vasgevang word die.

Dit beteken nie dat die belydenisse van die kerk geïgnoreer moet word nie; intendeel, dit is onontbeerlik. Ons is nie die eerste mense wat ons geloof in God bely nie. Daar is 'n skare van gelowiges wat deur die eeue heen hulle geloof in God bely het. Hulle belydenisse help ons, bied 'n identiteit en verstaansraamwerk waarbinne ons opnuut saam met hulle kan bely, maar dit mag nooit verwoord tot 'n dogma waarbinne God vir alle tye vasgevang word in menslike, teologiese konstruksies nie. Ons kan nie deur ons teologiese konstruksies mure om die Allerhoogste God bou en Hom in ons denksisteme probeer inperk nie. Die Reformatoriese uitgangspunt van die belydenis as "genormeerde norm" en die Bybel as "normerende norm" plaas op ons die verantwoordelikheid om telkens terug te keer na die Bron, en binne elke nuwe konteks weer vars en lewensgetrou, ons geloof te bely.

Elke preek is in 'n sekere sin 'n nuwe belydenis. Dit is die Bedienaar van die Woord se eietydse antwoord op die belydenis van gelowiges wat hy/sy in die Bybel verneem het. Prediking het nie die pretensie van 'n dogma nie, maar is 'n belydenis van die prediker, saam met die kerk van alle eeue, wat die gemeente van vandag uitnooi om opnuut hulle geloof in die Allerhoogste God te bely. Besluite van kerklike vergaderings, ook die besluite van hierdie 67 ste Algemene Kerkvergadering, het in 'n sekere sin die karakter van 'n belydenis. Dit is die belydende antwoord van die kerk op ons verstaan van God en kerkwees, in die omstandighede waarbinne ons onself bevind. In die agenda van hierdie vergadering is daar talle sake waaroor die vergadering besluite moet neem: formuliere, ampsbeskouing, liturgie, apostolaat, kerkordelike reëlins, ensomeer. Elke besluit behoort die neerslag te wees van die vergadering se gelowige worsteling om, in ons terugvra na die Bybel, vir vandag ons geloof in God opnuut te bely! In hierdie besinning is die belydeniskrifte, as rigsgoer vir kerklik-teologiese uitsprake (Kerkorde 1.1.4), ons tot hulp.

Die kerk word in ons tyd gebombardeer met vrae oor die verstaan van God, die Bybel en die kerk. Ons staan voor 'n grootse uitdaging! Die maklike uitweg is, dat ons daarop antwoord met geykte konfessionele formules wat ons as tydlose waarhede aanbied, omdat ons dink dat ons klaar oor God gepraat het. Dan vergeet ons dat die belydeniskrifte belydenissuitsprake van gelowiges in 'n bepaalde konteks was, in 'n poging om in hulle tyd iets van God onder woorde te bring. Dan het ons God probeer vasvang in tydlose menslike teologiese konstruksies en woorde. Dan dink ons dat ons oor God beskik. Onthou die woorde van ons teks: "God, die Allerhoogste, woon nie in mensgemaakte konstruksies nie..."

Ons kan ons gelowige en teologiese nadenke oor God benader as 'n raaisel waarop ons 'n antwoord moet vind. As God 'n raaisel was, beteken dit, dat as ons lank genoeg soek en diep genoeg delf, ons die regte en finale antwoord op die raaisel sal kry. Nee, die Allerhoogste God, wat die hemel het as sy troon en die aarde as die rusplek vir sy voete, is nie 'n raaisel nie, maar 'n misterie. Hoe dieper 'n mens delf en soek hoe meer ontdek jy dat jy God nie met menslike denke kan begryp, of met woorde en begrippe. Hom kan omvat en beskryf nie – woorde skiet te kort! 'n Raaisel, waarop jy nie 'n antwoord kry nie, maak jou moedeloos. 'n Misterie, daarenteen, is iets waarvan jy telkens 'n ander faset leer ken en jou laat beseef dat jy dit nooit ten volle sal kan begryp nie - dit laat jou in verwondering! In verwondering en met kinderlike geloof kan jy maar net bely dat God 'n misterie is. Hy is soos wat die Nederlandse Geloofsbelydenis dit in Artikel 1 stel: "... ewig, onbegryplik, onsienlik,... oneindig, almagtig...". Hy is die Allerhoogste God, wat nie in mensgemaakte strukture woon nie!

As ek bely dat "...ek glo in God die Vader, die Almagtige, die Skepper van hemel en aarde...", dan maak ek nie daarmee 'n finale, wetenskaplike, tydlose uitspraak oor God en die presiese verloop van die skepping in ses dae nie. Te midde van wetenskaplike bevindings dat die heelal waarskynlik 12 miljard jaar oud is en met 'n groot knal ontstaan het, bely ek daarmee, saam met die skeppingsverhale in

Genesis, dat agter dit alles daar die Allerhoogste God is wat dit alles moontlik gemaak het.

As ek bely dat ek glo in Jesus Christus: "... wat ontvang is van die Heilige Gees, gebore is uit die maagd Maria", dan is dit nie 'n wetenskaplike stelling gebaseer op fisiologiese en mediese navorsing van konsepsie en geboorte nie. Dit is 'n geloofsbelydenis, saam met die kerk van alle eeue, dat die ewige en almagtige God op 'n wonderbaarlike manier, wat my verstand te bowe gaan, 'n mens geword het en onder ons kom woon het. Jesus Christus is God. In Hom het die onmoontlike gebeur dat die Oneindige in die Eindige na ons gekom het.

As ek bely dat ek glo dat Hy: "... op die derde dag weer opgestaan het uit die dode", dan gee ek nie daarmee verslag van 'n mediese deurbraak nie, maar dit is 'n geloofsbelydenis dat Jesus Christus lewe, omdat Hy, die Onverganklike, nie aan die verganklikheid onderworpe is nie.

As ek bely dat ek glo: "in die vergewing van sondes", dan is dit nie 'n juridiese vonnis wat my wil oortuig dat daar voldoende betaling en vergelding was vir sonde nie, maar 'n belydenis dat God se liefde so onbeskryflik groot is dat Hy my onvoorwaardelik vergewe, asof daar nooit enige iets was wat ons verhouding geskend het nie.

As ek bely dat ek glo in: "...die opstanding van die vlees en die ewige lewe", dan bely ek dat my lewe nie deur die kategorieë van tyd en ruimte begrens is nie, maar dat Jesus Christus ook vir my die begrensing van die verganklikheid, deur die onverganklike deurbreek het.

Geboue en grense, strukture en mure, stelsels en sisteme laat 'n mens veilig voel, want dan is jou leefwêreld georden, dan het jy 'n greep op die werklikheid! Ook in die kerk gee dit aan ons 'n gevoel van sekuriteit. Dit skep die ruimte vir kerklike orde en dissipline. Natuurlik kan die kerk nie daarsonder nie, maar wanneer mensgemaakte strukture die karakter van dogmatiese ewigheidswaarde verkry, word dit gevaarlik - dan begin ons dink dat ons 'n greep op God het! Met ons mure en strukture begrens ons die liefde van God, bereken ons sy almag en beperk ons sy genade. Sô het die kerk vir baie eeue mense tot slawe gedegradeer en vroue uit die amp geweier.

Tog kom 'n mens nie los van die versugting om te wil weet hoe groot God is, hoe wyd sy genade strek, hoe ons sy almag kan bereken, hoe sterk sy liefde is nie. As ons dit maar net kon meet, of bereken! ... Daar is tog 'n manier hoe ek dit kan meet en daarvoor sekerheid kan kry. Ek kan dit telkens weer gaan meet aan die kruis van Jesus Christus. Dan besef ek hoe onmeetlik God se liefde is. Dáár breek hy ook die mure wat ek om myself gebou het af, omdat ek dáár die onbegrensdheid van sy liefde, vir my, leer ken.

Hoe dit moontlik is, weet ek nie! Ek kan dit nie met menslike woorde beskryf of met my denke deurgrond nie – woorde skiet te kort. Dít bied my troos en gee my hoop, want: "God, die Allerhoogste, woon nie in mensgemaakte konstruksies nie..." Amen.

Prof Dreyer laat sing die aanwesiges na die prediking Gesang 502 strofes 1,2 en 5. Die aanwesiges doen saam geloofsbelydenis esing Gesang 179.

Prof Dreyer doen 'n slotgebed.

Ten slotte laat prof Dreyer Gesang 464 sing.

Die erediens word afgesluit met die sing van die amen (LvdK 314).

2. VERWELKOMING

Prof TFJ Dreyer verwelkom die teenwoordiges en spreek soos volg:

- * Sonder om persone wat een of ander posisie in die Kerk beklee, uit te sonder, wil ek almal wat lede van die vergadering is verwelkom:
 - ** Predikante en ouderlinge met hulle gades wat teenwoordig is.
 - ** Teologiese dosente met hulle gades.
 - ** Emeriti met hulle gades.
 - ** Proponente en hulle gades.
 - ** Die administrateur, mnr JF Viljoen en mev Viljoen.
 - ** Lede van die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en hulle gades.
- * Gaste namens die Universiteit van Pretoria.
 - ** Die Dekaan van die Fakulteit Teologie, prof CJA Vos.
- * Verteenwoordigers van ander kerke
 - ** Dr WA Botha (Predikant Inligting en Ekumene en Leer en Aktuele sake van die NG Kerk).
 - ** Prof CFC Coetzee (Gereformeerde Kerke).
 - ** Dr JJ Gerber (Ned Geref Kerk).
 - ** Ds L Scheepers van die Prairie Reformed Church in Kanada.
 - ** Adv KD Matji (Voorsitter van die HKSA) en ander predikante van die HKSA.
 - ** Prof I Brink (Afrikaanse Protestantse Kerk).
 - ** Rev Zolani A Makalima (Presbiteriaanse Kerk in Suid Afrika).
 - ** Ds G van Schie van die Reformed Churches of Australia.

- ** Dr G Bos van Nederland.
- * Voormalige voorsitters en skribas van die Algemene Kerkvergadering
 - ** Prof JP Oberholzer en mev Oberholzer.
 - ** Ds PM Smith.
 - ** Ds JC de Lange.
- * Voormalige administrateur

Mnr L de Munnik en mev De Munnik
- * Verteenwoordigers van liggame en instansies van die Hervormde Kerk
 - ** Mnr JZ van Loggerenberg (Voorsitter van die Kommissie van die ADV) en mev Van Loggerenberg.
 - ** Mev ACS Clifton (Skriba van die Kommissie van die ADV).
 - ** Mnr NG Sarkady (Argivaris).
 - ** Mnr FS van Rensburg (Argivaris).
 - ** Mev MCS Steenkamp (Direkteur: Die Ondersteuningsraad) en mnr Steenkamp.
 - ** Mev M Fourie (Voorsitter van die NHSV) en ds JPJ Fourie.
 - ** Dr JFP Engelbrecht (Direksie van die Kinderhuise) en mev Engelbrecht.
 - ** Ds RJ Coertze (Voorsitter van die Direksie van die Kinderhuise) en mev Coertze.
 - ** Mnr EA Struwig (Hoof Rekenmeester) en mev Struwig.
 - ** Mnr JJP Hattingh (Hoof: Interne Oudit) en mev Hattingh.
 - ** Mnr P Beukes (Manekragbestuurder) en mev Beukes.
 - ** Mnr JN van Huysteen (Hoof: Bejaardesorg) en mev Van Huysteen.
- * Verteenwoordigers van die pers.

Mnr N Jackson van Beeld.
- * Koorlede van die Albertonse Mannekoor en mnr BD Bierman en mnr Kevin Leo.
- * Mej A Dreyer, voorsitter van die Van der Hoff Teologiese Vereniging, en ander teologiese studente.
- * Familie en vriende van Kommissielede en alle ander belangstellendes.
- * Dr PJ de Beer en prof APB Breytenbach aan wie die HCM Fourie Erepennig oorhandig word vanaand, hulle gades, familie en vriende.

3. GROETEBOODSKAPPE

Prof Dreyer gee vervolgens aan verteenwoordigers van die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika (HKSA), die Nederduitse Gereformeerde Kerk, die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika, en die Christian Reformed Churches of Australia geleentheid om groeteboodsappe oor te dra.

3.1 Die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika

Adv KD Matji voer die woord namens die HKSA en spreek soos volg:

"Moderator of the Assembly, honourable delegates, distinguished guests, brothers and sisters, grace and peace to you from God our Father and the Lord and Saviour Jesus Christ.

It is indeed an honour and a rare privilege for a commoner to stand in front of such an important gathering of the Church. A gathering that has no doubt evoked much interest not only from the NHKA and the HKSA, but also from all other institutions of divine nature. We most certainly thank you very much for having considered it worthwhile to receive greetings from the HKSA as you indulge in the opening session of this Honorable General Church Assembly.

It is most proper and fitting for us to express our heartfelt gratitude to the NHKA and its leadership for the tireless efforts and selfless sacrifices that you had made to build and mould the HKSA into what it is today, and to acknowledge with appreciation the role that the NHKA has played and will most probably even continue to play in the affairs of the HKSA. The saying that a missionary can destroy in one day what a philanthropist has built in ten years appears to be unfounded and lacking in substance. On the contrary, in the past eighty years that we have been in close association with the NHKA, we have experienced unprecedented growth in terms of numbers and infrastructure, and there has been no evidence of any destruction. Today the HKSA stands as an autonomous and independent church that is able to determine and shape its own destiny without undue reliance on others. All these achievements would not have been accomplished if it were not for your support. In the words of Sir Winston Churchill, we say never before in the history of mankind, was so much owed by so many to so few. We cherish the hope that this would translate into meaningful action that would serve to advance the noble cause of our church and its mission on earth.

As the HKSA we say gold and silver we do not have, but we are prepared and willing to stretch out to you an hand of friendship as a token of gratitude and say to you, in the name of our Lord Jesus Christ, take my hand and walk with me. There are still many challenges ahead of us and we shall continue to need each other in spite of our diverse interests and cultural dissimilarities. We belong to one Christian family. Therefore what has been achieved already through the assistance of the NHKA is the

size of a Sunday school picnic as compared to the challenges ahead of us.

This Assembly takes place at a time when there is growing concern about the role and direction of the church in contemporary South Africa. We have noticed with concern that the church seems to have unashamedly abdicated most of its responsibilities and relegated itself to the backbenches. The church has become a mere spectator and lame follower of an agenda that rightfully belongs to the spiritual arena. The church which is believed to be moral guardian of society has allowed of the moral regeneration program. The very government that is today riddled with all sorts of allegations of corruption and impropriety has been allowed to chart the way for the salvation of our souls.

The church is conspicuous by its silence and seems to be paralysed with fear. Its voice is no longer heard although there is growing evidence of human catastrophies. The increasing crime rate, drug trafficking, moral degeneration, domestic violence and child abuse, prostitution, unemployment and HIV/Aids are some of the social evils that continue to haunt our society and the church does not seem to have any plan to address these. Maybe the confusion arose from the fact that some eminent clerics who were very vocal in the past have been called and appointed to serve on government structures such as the TRC. Some of the clerics are in government departments and others are serving as ambassadors. The truth of the matter is that they are serving in their individual capacities. They do not represent the church nor are they acting on behalf of the church. It is an acknowledgement to them by the government of the day for the role they played in the political liberation struggle. The church should not be derailed from its mission and purpose by this confusion. Even more discomfoting has been the suggestion that the church and the state are moving closer to one another. This unholy alliance would result in the church turning a blind eye to the wrongs perpetrated by the government. History has taught us what the disastrous consequences of indifference to the plight and sufferings of human being has been. History should not be allowed to repeat itself. The church is the moral guardian of society and its watchdog. It must keep an eye and monitor the government's legislative programmes and actions to ensure that justice and fairness prevail. The church must speak out very loud and clear against any anomalies. The church must fear and obey no-one except its master. The church must not seek any favours from the government.

The question is what has become of the powerful and effective church of yesteryears. The church that has tirelessly fought against the forces of darkness and oppression. The church that was in the forefront championing the cause of the oppressed and destitute. The church that fearlessly fought for justice, fairness and equality. The church that fearlessly stood in front of the throne of the mighty British Empire and called for the abolition of slavery.

The most daunting challenge facing the leadership of the Church today is the task of turning the church around to render it effective in the realization of its mission. We

cannot allow the church to stoop this low. The church must rise to the occasion. The church must be restored to its former position of glory.

This Honourable General Church Assembly will do well to apply its agile mind to issues of intolerance within the church; issues of socio-economic imbalances which continue to divide the church and to perpetuate injustice within the church; issues of immorality that are clearly eroding human values among our people; issues of peace-building and reconciliation among the people of South Africa. It is against this background and in this context that I mentioned in my opening remarks that all the eyes will be watching developments around and within the Assembly with keen interest. We have no doubt that you have the experience, maturity and the requisite knowledge to address all the challenges and problems that the church is faced with. Most of the problems that the NHKA is faced with, are also experienced within the HKSA. It is therefore clear that we shall not only benefit from the outcome of this Assembly, but we shall also learn from it new strategies.

I will be committing a grievous mistake if I were to finish my greetings without expressing a word of thanks to the outgoing Moderamen of the NHKA with whom we have established a rapport and warm working relationship. It has been a pleasant experience working with you and we hope the committee that will be elected will continue to display the same clarity and maturity.

Ten slotte wil ek ook graag gebruik maak van hierdie geleentheid om ds LJJ Nell te bedank vir die leiding en leierskap wat hy aan die HKSA verskaf het in sy hoedanigheid as Superintendent van die Sendingraad en later as Sekretaris van Apostolaat. Die HKSA is wat dit is vandag en waar dit is as gevolg van u bekwame leierskap. U het gesê tydens die 9de Algemene Kerkvergadering van die HKSA dat u wil nie 'n dooie kerk agter laat nie. Ek wil u verseker dominee, dat die HKSA sal nooit doodgaan nie. We shall miss you but you will always be remembered. We shall take solace from your deeds that will remain to bear fruits in die HKSA. May the Lord bless you during your earned retirement.

In conclusion, we pray to God Almighty to bless this 67th Honourable General Church Assembly of the NHKA and to grant you the wisdom and the courage to conquer and overcome all obstacles and impediments that may stand in the way of your progress. We wish you could spend your time fruitfully by not allowing trivial and small matters to derail you from an agenda that could prove to the world the seriousness through which you view and take the ministry of the church.

May God bless you."

3.2 Die Nederduitse Gereformeerde Kerk

Dr JJ Gerber voer die woord namens die Ned Geref Kerk en spreek soos volg:

"Dit is 'n dubbele voorreg om vanaand by die aanvang van 'n belangrike kerkvergadering die groete van die NG Kerk aan u oor te dra:

- * 'n Voorreg vir die Ned Geref Kerk as gevolg van die besondere band wat ons twee kerke oor dekades heen het.
- * 'n Voorreg vir myself omdat ek so baie van die afgevaardigdes persoonlik ken en 'n besondere band met hulle het.

Ek groet u deur eers *dankie* te sê vir die talle terreine waar ons twee kerke hande vat met entoesiasme en wedersydse omgee vir mekaar. Hier dink ek onder andere aan die volgende:

- * Die samewerking en omgee op plaaslike vlak tussen so baie van ons kerke se gemeentes.
- * Die persoonlike band tussen so baie van ons dominees.
- * Ons betrokkenheid by die Tussenkerklike Raad (TKR).
- * Ons betrokkenheid by die Konvent vir Reformatoriese Kerke.
- * Samewerking rondom Buitelandse Bediening, en in besonder ons gesamentlike rol in Afrika.
- * Die pad wat ons saam loop rondom die kerklied en Bybelvertaling.
- * Betrokkenheid by die nood van ons samelewing: hier dink ek maar aan ons saamwerk by MES in Johannesburg, asook die onlangse inisiatiewe ten opsigte van armoede in die Afrikaanse gemeenskappe.
- * Teologiese opleiding aan UP is 'n saak wat ek graag wil uitlig. Hier is my ervaring dat die saak waarom dit gaan, veel groter is as ons onderskeie beklemtoninge. Ons kry dit reg om 'n uitmuntende opleiding vir die gereformeerde teologie in stand te hou. Ons kon saam opleiding soos dié onmisbaar vir die Universiteit van Pretoria maak. Dit is nie 'n 'ons' en 'n 'hulle' opleiding nie: dit is ons opleiding. Die Ned Geref Kerk wil en kan nie sonder u die pad stap nie. Dankie!

Saam met my dankie is ek ook *opgewonde* oor so baie van die sake voor hierdie vergadering. Ek dink maar aan die volgende:

- * Die manier waarop u kerk die diakonaat en die diakenamp laat herleef.

- * Die enorme omvang van u apostolaat en uitreik na hulle wat die bevrydende evangelie nie ken nie.
- * Die talle plekke waar u in die samelewing betrokke is en u stem laat hoor.
- * U aandag aan die eredienste en kerkmusiek.
- * U uitmuntende publikasies- en hier wil ek graag na twee verwys, naamlik Konteks en Hervormde Teologiese Studies.
- * 'n Besondere fokus op die Belydenisskrifte en hulle rol.

Deel van my groet is ook om vir u te verseker van die Ned Geref Kerk se *voorbidding* vir die groot sake op u tafel waarmee ons ook maar stoei. By die reeds genoem, is daar ook die volgende:

- * Die besondere aandag aan ons dominees en hulle holistiese versorging.
- * Aandag aan gemeentes as die plek waar kerkwees gebeur.
- * Sensitiewe leerstellige en etiese kwessies, bv homoseksualiteit.
- * U gesprekke oor herstrukturering en al die implikasies daaraan verbonde.

Ek wil afsluit deur 'n *oproep (uitdaging miskien!)* tot 'n hernude en openbare verbintenis ook van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika saam met die ander Reformatoriese Kerke ten opsigte van ons roeping hier ter lande. Die Ned Geref Kerk het by haar sinode in 2002 gewaag met 'n *Roepingsverklaring* wat ons die afgelope twee jaar gestuur het en waarop ons in Oktober by ons sinode gaan voortbou. Ek lees dit graag omdat ek glo u u met die grootste deel hiervan sal kan vereenselwig en dit ook die hart van die Hervormde Kerk weerspieël:

Tydens die vergadering van die Algemene Sinode het ons as afgevaardigdes al hoe meer oortuig geraak van die liefde van Christus en daarom ook van die Ned Geref Kerk se roeping en plek in Suider-Afrika.

Daarom

- (a) *verbind ons ons opnuut aan die Here* wat ons Kerk 350 jaar gelede hier geplaas het. Ons dank Hom vir die voorreg om ook nou nog deel van sy kerk te kan wees. Ons is daarvan oortuig dat net die evangelie van Christus ons op 'n pad van heil kan plaas. Daarom wil ons as Kerk die Woord van die Here tydig en ontydig verkondig en orals getuienis aflê van die hoop wat in ons leef
- (b) *verbind ons ons opnuut tot ons kontinent, in die besonder Suider-Afrika.* Die

tragiese verhale van die allerverskriklike vorms van geweld, die geweldige omvang van armoede en gevolglike hongersnood, die konsekwensies van die vigsplandemie, die gebrek aan respek vir mense, diere en die omgewing en ook ons aandeel daaraan, het ons ontstel. Die Sinode betuig sy meegevoel aan die talle slagoffers. Ons wil ook 'n verskil maak. Daarom verbind ons ons om mee te werk aan oplossings vir ons samelewing. Ons stel ons as Kerk beskikbaar om op elke vlak waar ons kan help betrokke te raak. Ons verseker die owerheid van ons voorbidding en ons verbintenis tot diens aan die gemeenskap

- (c) *verbind ons ons tot groter eenheid met ander kerke.* Ons wil graag herenig met ons Kerkfamilie, soos ons glo God dit wil hê. Ons wil ook graag ekumeniese bande bevestig en uitbrei en met alle ander Christene hande vat om ons lande op te bou en pynlike omstandighede te verlig
- (d) *roep ons gemeentes op om by die genesing van ons land betrokke te raak.* Ons dank die Here vir die toegewydheid van lidmate en die talle positiewe aksies waarvan ons orals hoor. Kom ons wys die wêreld opnuut dat ons as 'sout vir die aarde' en 'lig vir die wêreld' God se Koninkryk wil laat kom.

Ons het 'n Here. Ons is hier. Ons is Sy kerk.

Aan God al die eer.

Ek gee graag aan u die woorde van die ou bekende *Ierse seënbede* vir hierdie belangrike vergadering, en ook vir die pad wat ons as kerke saam kan loop:

*Mag die pad vir u nooit te steil wees nie;
Mag die wind altyd saggies teen u rug wees;
Mag die sonskyn u aangesig koester;
Mag die reën saggies op u velde daal,
En
Totdat ons weer ontmoet...
Mag God u saggies in die holte van sy groot hand hou!"*

3.3 Die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika

Prof CFC Coetzee voer die woord namens die Gereformeerde Kerk en spreek soos volg:

"Ek betuig graag my dank en waardering vir die voorreg om by hierdie geleentheid die groete oor te bring van die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika. Dit is by 'n geleentheid soos hierdie en in die besonder tyd warin dit plaasvind, dat dit 'n mens opnuut tref dat ons met mekaar nie alleen dieselfde Reformatoriese belydenisgrondslag en tradisie deel nie, maak ook 'n lotsgebondenheid deel in ons

land vanweë ons gemeenskaplike geskiedenis, taal, kultuur en roeping. Dit is daarom dat ek hierdie groeteboodschap nie net as 'n gewoonte of 'n formaliteit sien nie, maar as 'n groet in die Bybelse sin van die Woord. So lees ons onder andere in Rom 16:16: 'Groet mekaar met 'n heilige kus. Die gemeentes van Christus groet julle.' Calvyn sê hiervan dat Paulus die gelowiges aanspoor om die broederlike liefde te beoefen, in onderskeid van die onheilige vriendskappe van die wêreld. En wanneer hy die groete van die ander gemeentes byvoeg, doen hy sy bes, sover dit in sy vermoë is, om alle lede van Christus deur die onderlinge band van die liefde aan mekaar te verbind.

Wanneer ons mekaar so in die Bybelse sin van die Woord groet, gee dit selfs die vrymoedigheid om mekaar te vermaan en op te skerp. Paulus gaan net in die volgende vers van Rom 16 oor tot 'n vermaning en op te skerp. 'En ek vermaan julle, broeders, hou hulle in die oog wat tweedrag en aanstoot veroorsaak teen die leer wat julle geleer het, en vermy hulle.'

Die agenda van u vergadering reflekteer die etiese, leerstellige en kerklike problematiek van ons tyd. Terwyl die winde van allerlei leringe al hoe sterker waai, terwyl die kerk deur baie van irrelevantie beskuldig word, terwyl die gees van ons tyd selfs die Skrif en belydenis relatief wil stel, word ons as kerke in die Reformatoriese tradisie geroep om die waarheid van God se Woord onvervals in eietydse taal te formuleer as die enigste antwoord aan die mens en die wêreld van 2004. As ons dink aan die uitdagings wat aan die Kerk gestel word, vervul dit ons met huiwering. Maar ons het die sekerheid en troos dat Hy wat ons roep ook getrou is. Die Kerk behoort aan die lewende Christus. Hy het aan ons sy Woord en Gees gegee. Mag ook hierdie Kerkvergadering die genade ontvang om ag te gee op die Woord, soos op 'n lamp wat in 'n donker plek skyn. Dan sal ook die Kerk instrumenteel wil wees in die koms en uitbouing van God se Koninkryk. Ons bid u 'n geseënde vergadering toe."

3.4

Reformed Churches of Australia

Ds G van Schie voer die woord namens die Reformed Churches of Australia en spreeksoos volg:

"It is with thanksgiving to the Lord and a sense of privilege that I stand before you today on behalf of the Christian Reformed Churches of Australia.

As I begin I must say that I personally am very happy that England won the last Rugby World Cup. Last time I was here, I was told prior to preaching in one of the churches. In good humour, that I should not speak for more than 20 minutes nor mention cricket and especially not Shane Warne. It appears Australian sport was a sore point and the subject was to be avoided at all costs. I told the congregation that with those limitations the sermon would now easily fit within the 20 minutes limit as

it had reduced to 5 minutes! I think with Australia's World Cup loss such limitations will no longer apply.

Not only that, on this trip an English visitor staying at the same guest house as myself, on my first night in South Africa was happy to inform me that England had knocked out Australia in the current one day cricket competition. In Such a humbled state I trust this representative from Oz will now be well received!

It has been a pleasure to have received two of your people to the last two Synods of the CRCA: Prof Andries Breytenbach in 2000 and most recently prof Johan Buitendag in 2003. Both these men were warmly received and their presence was very much appreciated. That you sent observers to our last two Synods is testament to your desire to seek closer fellowship wit the CRCA.

We have heard very clearly your request made through brother Buitendag, that the NGK and CRCA should explore entering into full ecclesiastical fellowship. Such a relationship we already have with both the NGK and the GK and its is logical we should seek to explore the possibility of such a tie between our churches.

I am here then on behalf of the CRCA's Committee for Ecumenical Relationships (CER). This is a standing committee of three ministers who are responsible for the building up of existing relationships and the making of new ones within Australia and overseas. In that committee I am responsible for our tie with the churches in South Africa as well as New Zealand.

In this capacity it has been my privilege and joy to become good friends with a number of members on the various ecumenical committees of the churches here, Johann le Roux (GKSA) and Willie Botha (NGKSA). These links have been strengthened in my first visit to South Africa in 2002 when I attended the national synod of the NGKSA. At that time I also met all the ecumenical committees of all the mainline Reformed Churches as well all the editors of the denominational magazines. I am looking forward to building the same personal ties with those of the Hervormde Church, some of whom I have already had the pleasure to meet in Sydney and New Zealand, as well as those I have recently been in contact with in the organization of this visit.

South Africa has in the past five years become a prominent part of the life of the CRCA. Indeed, even as the migration of South Africans to Australia continues, the presence of the South African Reformed Churches is being very much welcomed in the CRCA as many of your people settle in our churches.

In a small denomination of same 50 churches and 52 full time ministers the impact of all three South African Reformed Churches is pronounced. Allow me to give you some details.

- * At this time all three Reformed Churches (NGK, NHK and GK) are represented by a total of 8 men who now serve as full time ministers of the CRCA.
- * These ministers geographically are found in all 4 Eastern States of Australia and a further 3 in Western Australia.
- * In Perth Western Australia, we have two independent Afrikaans speaking congregations and both have official 'Observer' status in the CRCA. This means they have joined a process through which, Lord willing, in time they will become CRCA congregations.
- * My own Session has become a 'mentor' church to one of these congregations -- Perth Afrikaans Church. Indeed, this evening their ministers, Rev Daniël Viljoen will for the first time be leading the evening worship service in my own congregation in the CRC of Perth.
- * Rev Viljoen and one of his Session members now meets with the men of my own congregation in a fortnightly leadership training program in which at the moment we are studying the newly revised Church Order. These men have already become good friends to us besides being brothers in Christ.
- * One of our congregations -- North Ryde in Sydney, is now 60% South African in its membership of 209.

How do these ministers 'fit' into the Australian CRCA scene? Before departing for this Synod I contacted a number of these men and asked them personally how well they had settled into Australia and the CRCA. All said they had been very warmly received and are getting used to the Australian style of English -- 'G'day' (good day), 'Dunno' (don't know), 'Loo' (toilet). They feel very much at home in the CRCA which like your churches holds to the three forms of unity: Heidelberg Catechism, Canons of Dordt and Belgic Confession and has a similar liturgy for worship.

This experience is mirrored by those settling into our churches who are not ordained ministers. Just a few days before leaving for South Africa I received an email from Piet Potgieter who settled in Toowoomba, Queensland. He wrote:

'I came from the Hervormde Church and you will be in contact with very good friends of mine. Their names are Arie Kuyper and the Chairperson prof Theuns Dreyer. I came from Brits just west of Pretoria... Geoff, the reason why I choose the CRCA was that I feel at home with their Book of Forms which is the same as what I was used to in South Africa in the Hervormde Church. What I miss is the singing of Psalms in Afrikaans.'

Indeed, the South Africans who have migrated are facing very great challenges.

They arrive in a new place which while physically very similar in many places to South Africa, is also very different culturally and of course there is the language. Then they have to find a place to live and a job, and if they have children – a school. Unfortunately for many that is the order of priority. However we must be careful not to paint all with the same brush. I have personally come across many South Africans for whom the things of God have come first and who know that 'Unless the Lord builds the house its labourers build in vain', (Psalm 127).

We in the CER have very much appreciated the close pastoral partnership we have enjoyed with the NHK, NGK and GK, especially in the Committee for Foreign Ministry which has met in Australia as well in South Africa, as we will do so again Lord willing coming Monday during this Synod. Improvements have been observed in processing calls to South African ministers, awareness of migrants as to the existence of the CRCA and the transfer of memberships to the CRCA.

Before closing, may I encourage you to consider producing your synodical reports and others papers in English, especially if you wish to truly reach out on an ecumenical level overseas. I also would encourage this in the writing of theological papers such as those in the March and June 2004 issue of Theological Studies from the Theological Faculty of the University of Pretoria. In reading the English abstracts my appetite was very much wetted to read some articles that sounded most interesting but I was frustrated in that the items themselves were only in Afrikaans. I would think you would agree that if you have something of value to say in the Kingdom of God, then the wider the audience the better.

Coming from a church with now a growing South African membership, I stand here among you feeling at home as I listen to your wonderful Afrikaans accent. I come here to learn more about you as to how you seek to be God's people in this place with your own unique challenges. I am here to explore how the NHK and CRCA may be able to join together in a close knit ecumenical relationship for the upbuilding of our respective churches and for the furtherance of the kingdom of God.

I bring you then the greetings of the Christian Reformed Churches of Australia, and of my own congregation who have released me for 3 weeks to fulfill my synodical responsibilities.

Our prayer is that the Lord will bless your deliberations and make you an influence for His goodness and righteousness in this nation"

4. **KOORSANG**

Die Albertonse Mannekoor met mnr Bennie Bierman en orreliste Daniella Pretorius tree vervolgens op. Hulle sing Psalm 42, Gesang 171, Gesang 228, Gesang 517, Gesang 227 en Gesang 269.

5. **HCM FOURIE EREPENNING: TOEKENNING 2004**

5.1 **OORHANDIGING VAN DIE HCM FOURIE-EREPENNING AAN PROF APB BREYTENBACH**

Die visevoorsitter van die Kuratorium, dr E van Eck, oorhandiging die HCM Fourie erepenning aan prof APB Breytenbach.

Die oorkonde wat aan prof APB Breytenbach oorhandig is, se bewoording lui soos volg:

Met hierdie toekenning aan professor Andries Petrus Bernardus Breytenbach, word erkenning gegee aan 'n uitstaande lewe van diens en prestasie in die kerk en die teologie. In sy persoon en arbeid is die Reformatoriese Teologie en die Nederduitsch Hervormde Kerk op heel besondere wyse verryk.

Andries Breytenbach is soos twee van sy voorgangers (Proff ES Mulder en JP Oberholzer) 'n hoëveld-scun, gebore en opgegroeï in die Oos-Transvaalse Hoëveld. Hy matrikuleer aan die Hoogenhout Hoërskool op Bethal in 1962, en voltooi 'n skitterende akademiese loopbaan aan die Universiteit van Pretoria, afgesluit met die DD-graad in 1979. Reeds in sy finale BD-jaar word hy tydelik-voltydse lektor in Semitiese Tale, en hy volg dit op met 'n doseerloopbaan wat hom via Semitiese Tale en Bybelkunde voer tot die mede-professoraat in die Departement Ou Testamentiese Wetenskap vanaf 1 Julie 1980 en as professor en departementshoof vanaf 1 Februarie 1992 totdat hy vroeër hierdie jaar emeritaat aanvaar het nadat hy ook as adjunk-dekaan van die verenigde fakulteit gedien het.

Sy publikasies oor die afgelope meer as 33 jaar getuig van 'n helder insig in die Ou Testamentiese Wetenskap en 'n gebalanseerde en nugter greep op die geheel van die kerklike teologie.

Sy grondvertaling van die boeke Levitikus en Hosea vir die Nuwe Afrikaanse Vertaling van 1983 het getuig van 'n baie besondere kennis van die Hebreeuse taal en van 'n fyn beheersing van Afrikaans. Hy het dit opgevolg met die uitleg van Levitikus vir die Verklarende Bybel 1989 en met die aantekeninge by Levitikus en Hosea vir die Verwysingsbybel 1992. Tans is hy besig om met sy kennis van die Ndebele-taal die Vertaling van die Ou Testament in isiNdebele te lei en te bestuur.

Sekerlik is prof Breytenbach se leidende rol by die totstandkoming van die Liedboek van die Kerk iets wat in die kerk baie hoog waardeur word. Hy was nie alleen lid van sowel die Gesamentlike Psalm- en Gesangekommissies nie maar ook ondervoorsitter van die Gesamentlike Gesangekommissie. Hy was die einddigter van 15 liedere in hierdie boek.

Oor die hele tyd van sy akademiese loopbaan het prof Breytenbach kerklik sy volle deel en meer gedoen, as predikant in Elandspoor, pastorale hulp in Bronkhorstspuit, gewaardeerde prediker in talle gemeentes, en as lid en visevoorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. In die kerklike vergaderings was hy steeds die gebalanseerde spreker wat leiding kon gee in delikate situasies en wat die taak en roeping van die kerk duidelik begryp en geformuleer het.

Prof Breytenbach is deur sy hele dienstyd uitmuntend bygestaan deur sy vrou, Christa Müller, 'n hoëvelder soos hy. Saam met haar en sy kinders en kleinkinders is die kerk dankbaar vir die kwaliteit van sy persoon en diens.

Prof APB Breytenbach bedank die Kuratorium en die Kerk vir die toekenning wat aan hom gemaak is. Hy stel kortliks die volgende:

Geagte dr Van Eck, lede van die Kuratorium, prof Dreyer, voorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, lede van die vergadering, eregaste, kollegas, dames en here, baie dankie vir die geleentheid om n paar woorde te mag sê.

Dit was vir my een van die grootste verrassings van my lewe toe ek die brief van die skriba van die Kuratorium oopmaak en lees dat hierdie penning aan my toegeken is. Ek het dit nooit verwag nie. Ek het die brief twee maal gelees om seker te maak dat dit my voorletters en van is wat daar staan. Na die tyd het ek lank nagedink oor die lewe van dr HCM Fourie, die man wat in 1914 aan die rebellie deelgeneem het, wat later 'n Bybelvertaler was en van wie Totius op sy begrafnis gesê het: "As iemand my ooit sal vra of ek 'n Christen geken het, sal ek sê 'Ja, ek het Herman Fourie geken.'" Ek het agterna besef dat daar 'n paar dinge is wat my aan dr Fourie verbind: Hy was predikant op Bronkhorstspuit waar ek ook vir 'n klompie jare deelyds kon werk. Hy was lid van die span wat die 1933-Afrikaanse Bybel vertaal het, en ek het die voorreg gehad om by die 1983-vertaling betrokke te wees. Hy het die Ndebeles, hulle kultuur en taal besonder goed geken; ek het die voorreg om nou voltyds met die vertaling van die Ou Testament in isiNdebele besig te wees. En les bes, in die eetkamer van ons plaashuis by Colesberg staan daar 'n tafeltjie wat in sy kombuis op Bronkhorstspuit gestaan het!

By 'n geleentheid soos hierdie is daar 'n skare van mense teenoor wie 'n mens dankbaar is:

Ek dink in die eerste plek aan my ouers en die rol wat hulle in my lewe gespeel het. My ma se vroomheid en my pa se nugterheid het my lewe kleintyd gevorm. Ek hoor nog my pa sê: "Jong, jy kan 'n goeie naam in 'n dag weggooi en rykdom kan jy alles verloor, maar geleerdheid kan niemand van jou afvat nie." Ek eer hulle nagedagtenis.

Dan is daar my vier broers. Ons het nie net 'n buitekamer en mekaar se klere gedeel nie. Ons het 'n kwart eeu se intense menswees saam beleef en saam geniet. Ek is baie dankbaar dat julle met julle vrouens vanaand hier is.

Ek en my vrou is geseën met 'n groot vriendekring. Vanaand is 'n paar van ons spesiale vriende hier. Ons waardeer dit. Twee van hulle wat ook familie is, dokter Hein Snyman en Attie sy vrou verteenwoordig eintlik 'n omgewing, 'n hele geslag waar ek mens geword het. Dankie dat julle hier is.

En dan ons kinders, Elkeen van u wat al kinders grootgemaak het ken hulle, dames en here, daardie spesie vir wie jy aanvanklik baie nagte opstaan en oor wie jy later meer nagte wakker lê. Vir my kinders wil ek sê: Dankie dat julle altyd begrip gehad het vir my werk en werksure en dankie dat almal van julle vanaand hier is.

As daar een mens is wat dit vir my moontlik gemaak het om te kon doen wat ek gedoen het, is dit my vrou, Christa. Eintlik moet sy 'n erepenning kry. Te midde van al die laat nagte toe ek destyds in Danville probleemgevalle moes hanteer, te midde van al die laat aande van huisbesoek in Bronkhorstspuit, al die dae van vergaderings bywoon, al die ure van sit voor die studeertafel, al die ander eise wat my werk gestel het, het sy nie een enkele keer gekla nie, nooit negatiewe opmerkings gemaak oor my werk of die tye wat ek weg was van die huis nie. Ek kon altyd met oorgawe werk met die vaste wete dat ek my oor niks tuis hoef te bekommer nie, want sy was daar. Meer nog, sy het altyd met liefde versorg en bygestaan. Sy het die woorde van Spreuke 18:22 waar gemaak: "Wie 'n vrou kry, vind geluk en geniet die goedheid van die Here."

Wat die Kerk betref: My kollegas sal my verskoon as ek (soos gewoonlik) met apologie aan Dietrich Bonhoeffer die volgende sê: Nêrens in die wêreld word God se Naam so ydelik gebruik, word die gebooie gebooie van God so oortree, word die opdrag van Christus om mekaar lief te hê so verontagsaam, word Hy so verloën en verraai as juis in die kerk nie. Nêrens anders in die wêreld vind 'n mens soveel skynheiligheid en skynvroomheid as juis in die kerk nie. Maar nêrens anders in die wêreld vind 'n mens hulle wat deur God geroep is tot die lewe, as juis in die kerk nie. In hierdie spanning van 'n stuk wêreld te wees maar juis ook God se wêreld te wees, leef en bestaan die kerk; ook die Hervormde Kerk. Ek is dankbaar dat ek juis in die Hervormde Kerk my lewe kon vind. Ek is dankbaar vir die ruimte en vryheid wat die Hervormde Kerk my altyd gebied het en nou nog bied om onbevange die Bybel te lees, intensief te bestudeer en ook te bevera.

Die Kuratorium het vanweë my werk altyd 'n belangrike plek in my lewe gehad. Ek is bly dat daar die afgelope aantal jare onder die voorsitterskap van dr Paul die Beer 'n goeie verhouding heers tussen die Kuratorium en die dosentekorps van die kerk, en dat daar by die lede van die Kuratorium begrip is vir die probleme waarmee die dosente deesdae te kampe het. Ek is besonder dankbaar vir die eer wat die Kuratorium my aandoen om hierdie penning aan my toe te ken. Dit beteken vir my baie meer as wat ek met hierdie paar woord kan sê. Hierdie dankwoord is ook bedoel vir die adviserende lede van die Kuratorium, my Hervormde kollegas aan die Fakulteit Teologie.

Geagte vriende, ek sou die hele nag wou praat oor dié God wat aan 'n klein kindjie kan aandag gee. Dit is dié God van wie die Efesiërbrief sê dat Hy al voor die skepping aan ons gedink het, dat Hy tóe al die ideaal gehad het dat ons almal sy kinders sal wees. Ek sou die hele aand daaroor wou praat, maar hoe ouer ek word, hoe minder weet ek van God, hoe minder verstaan ek sy weë. En soos wat my sekerhede oor Hom afneem, so neem my dankbaarheid teenoor Hom toe. Dit is in die laaste tyd vir my belangriker om my te verwonder as wat dit is om te weet. En vanaand is daar opnuut verwondering en dankbaarheid dat Hy dit vir my bestem het om juis in hierdie gesin, in hierdie familie, in hierdie vriendekring en in hierdie kerk my lewe te mag leef. Daar is by my groot dankbaarheid dat ek as predikant en dosent kon werk en veral dat ek nou voltyds die Bybel mag vertaal – dankbaarheid dat Hy met soveel liefde ook aan my gedink het."

5.2 OORHANDIGING VAN DIE HCM FOURIE EREPENNING AAN DR PJ DE BEER.

Die visevoorsitter van die Kuratorium, dr E van Eck, oorhandig die HCM Fourie erepenning aan dr PJ de Beer.

Die oorkonde wat aan dr PJ de Beer oorhandig is, se bewoording lui soos volg:

Paul Jacobus de Beer is op 7 Oktober 1939 op die plaas Paulshof digby Rivonia in die Noordelike gebiede van Johannesburg gebore. Hy groei op in 'n milieu waar die lewensruimte sterk en dinamies gevorm en ontwikkel is deur sy ouers, Sam en Marie de Beer.

As besoeker aan dié huis en gesin is jy altyd vinnig en onontwykbaar betrek by 'n skerp, intense intellektuele gesprek oor die waardes rondom gemeenskap, kerk, volk, wêreldgebeure, politiek, kultuur, geskiedenis. Sò is hy gestempel tot die unieke karakteristieke van die weerbare en geharde Johannesburgse Afrikaner uit die veertiger- en vyftigerjare van die vorige eeu.

Hy ontvang sy skoolopleiding aan die Hoër Seunskool Helpmekaar in Johannesburg. Daarna studeer hy aan die Universiteit van Pretoria en behaal die grade BA (1962), BA Hons (1964), MA (1966), BD (1970) en D Phil (1978). Sy leierseenskappe, vorige redeneertrant, gereedheid tot onomwonde standpuntstelling en vaste oortuigings wat hy met hartstog bely, het hom baie gou diep betrokke laat raak in die plaaslike en Suid-Afrikaanse studentelewe en politiek van sy tyd. Hy dien onder andere op die studenteraad van die Universiteit van Pretoria en as president van die destydse Afrikaanse Studentebond gedurende 1963 – 1964. Hy word 'n Dux-student van sy Alma Mater en verwerf die Abe Bailey-beurs.

Paul de Beer lê belydenis van geloof af in die gemeente van Johannesburg-Noord waar sy ouers en gesin hulle aan 'n lewe van diens en kerkbou toegewy het. Hy word

op 25 Januarie 1970 in sy eerste gemeente, Eikenhof, as predikant van die Nederduitsch Hervormde Kerk georden. Sedert 1973 was hy studentepredikant in Johannesburg-Wes met as arbeidsveld die Randse Afrikaanse Universiteit en Goudstadse Onderwyskollege.

In 1976 aanvaar dr De Beer 'n aanstelling as senior lektor aan die Universiteit van Pretoria. Hy doseer Afrikaanse en Nederlandse Kultuurgeskiedenis. Hy kry ook die opdrag om die Nagraadse Diploma in Museumkunde aan die Universiteit te vestig en uit te bou. Hy word deur die regering benoem as Raadslid van die Nasionale Kultuurhistoriese Museum vanaf 1991 tot 1997.

In 1980 aanvaar hy 'n beroep na Bellville. Tydens sy verblyf in die Kaap word hy deur die Universiteit van Stellenbosch genooi om as gasdosent vir Museumkunde op te tree. In 1983 word hy deur die Amerikaanse *State Department* na Amerika genooi waar hy verskillende lesings gee.

Sedert 1984 is hy predikant van Hartebeestpoort. Op 1 Januarie 1990 word hy deur die Kerk benoem as die eerste redakteur van *Konteks*, gesinstydskrif van die Kerk. Sedert 1 Maart 1992 word hy hoof van die Tydskrifafdeling en sedert Augustus 1994, hoof van SENTIK, waarin die tydskrifte, argief, museum, biblioteek en kerklike uitgawery, saamgevoeg is.

Op kerklike terrein dien hy op verskillende rade en kommissies, onder andere as skriba van die Ring van Johannesburg en as voorsitter van die Ring van Wes-Kaap, Rustenburg en Krokodilrivier, voorsitter van die redaksie van *Die Hervormer*, voorsitter van die Beheerraad van die Tydskrifafdeling en voorsitter van Die Ondersteuningsraad. Hy dien sedert 1987 as lid van die Kuratorium vir Teologiese Opleiding en is sedert 1997 voorsitter van dié liggaam. Hy is sedert 1993 sekretaris van die Tussenkerklike Kommissie vir Publikasies wat verantwoordelik was vir die verskyning van die nuwe *Liedboek van die Kerk* in 2001. Hy was ook lid van die Raad vir Argiefbewaarplek en SP Engelbrecht museum.

In sy MA-verhandeling beskryf hy die geskiedenis van die *Suid-Afrikaanse Museum* te Dordrecht. Vir sy DPhil-proefskrif behandel hy die tema; *Die fenomeen opelugmuseum in kultuurhistoriese perspektief*. Die Transvaalse Museumdiens publiseer dit onder dié titel. Verder skryf hy verskillende godsdienstige en kultuurhistoriese artikels in *Die Hervormer*, *Konteks* en die *Almanak* en in ander vaktydskrifte. Hy is ook medewerker aan *Die Afrikaanse Kultuuralmanak* wat in 1980 verskyn.

Dr De Beer het hom oor die jare onderskei as vernuftige onderhandelaar in diens en belang van die Hervormde Kerk.

In die laaste fase van die totstandkoming van die nuwe Liedboek van die Kerk het hy as hoof van SENTIK en sekretaris van die TKKP op interkerklike uitgewersvlak vir

die Hervormde Kerk 'n beduidende aandeel in wat die Liedboek aan wins sou oplewer, beding. Op grond van 'n gesonde aanvoeling vir en skerp denke oor wat billik en regmatig is, was hy in die onderhandelings kompromisloos. Die fondse wat so bekom is, sal in die jare wat kom 'n pertinente rol speel in die voortbestaan en verdere uitbouing van die Kerk se tydskrifte.

Dieselfde kranige onderhandelingsvermoë van dr De Beer het aan die lig getree as voorsitter van die Kuratorium en as lid van die Nederduitsch Hervormde Kerk se Onderhandelingspan met die Nederduitse Gereformeerde Kerk en die Universiteit van Pretoria oor Teologiese Opleiding.

In albei genoemde gevalle kan besondere diens wat dr De Beer deur studie en insig, persoonlike leiding en optrede aan die Hervormde Kerk gelewer het, onderskei word. Daardeur het hy 'n besondere bydrae gelewer tot die bestendiging en uitbouing van die Kerk se teologie en etos asook tot die groei en vooruitgang van die Kerk.

Dié blywende invloed op die bestendiging en uitbou van die eie aard en etos van die Hervormde Kerk en Teologie is ook merkbaar aan die stempel wat hy op talle teologiese studente en ook predikante van die Kerk afgedruk het, veral as voorsitter van die Kuratorium en ook deur sy betrokkenheid by die totstandkoming van *Voortrekker II*. Menige student en jong predikant getuig van baie gewyde en kosbare momente wanneer dr De Beer diep gedelf het in die herinneringe aan die groot geeste wat ons in die Hervormde Kerk geken het. Hy is vir baie jare die siel agter die vreugde en genoeë wat die Huis van Oud-Voortrekkermanne vir sy oud-inwoners bring.

Dr De Beer het as hoof van SENTIK besondere diens aan die Kerk se tydskrifte in die algemeen en *Konteks* in besonder gelewer. In 'n gespanne en moeilike tyd vir die tydskrifte en die Kerk se finansiële posisie het hy deur harde werk en vindingryke onderhandelinge jaarliks daarin geslaag om prysstygings in toom te hou en ongelooftlike billike pryse vir die Kerk se tydskrifte en publikasies te beding.

As redakteur van *Konteks* het sy kennis, liefde en studie van die kultuurgeskiedenis, asook van die skilder- en beeldhoukuns uit die Christelike Kerk se geskiedenis 'n unieke geïllustreerde voorkoms en inhoud aan die blad gegee. Sy vertolkende redakteurskolomme het lidmate van die Kerk gehelp om na die verbysterende veranderinge van die wêreld en tyd deur 'n kerklike bril te kyk en dit gelowig en ewewigtig te beoordeel en te verwerk. So het hy gehelp om die Kerk se ideaal van byna 'n eeu oud, om naamlik naas 'n kerklike koerant ook 'n gesinstydskrif te hê wat waarlik 'n huisvriend is, in vervulling te laat gaan.

Sy prediking het getuig van voorbereiding wat wyd navors en diep boor. Sy werk in gemeentes word in aangename, dankbare herinnering geroep omdat dit weerspieël het wat die Kerk so graag by elke dienaar van die Woord wil vind: geloof, toewyding en reggeaardheid.

In ernstige oomblikke en in luimige bui bly hy altyd pittig, gevat; sy sin vir humor skerp, verfrissend; sy vriendskap en kollegialiteit onvergeetlik en onkreukbaar.

Dr De Beer is op 2 April 1966 getroud met Lalie Boshoff. Uit die huwelik is twee dogters, Karlien en Maréke en een seun, Samuel Johannes gebore.

Hy is lojaal aan en solidêr met al die lewenswaardes wat hy as sy eie leer ken het en lief gekry het.

Dr Paul Jacobus de Beer het die Kerk en die Heer van die Kerk met passie, harde werk en integriteit gedien. Daaraan gee die Kerk dankbare uitdrukking deur die HCM Fourie-Erepenning aan hom te oorhandig.

Dr PJ de Beer bedank die Kuratorium en die Kerk vir die toekenning wat aan hom gemaak is. Hy stel kortliks die volgende:

Hoogeerwaarde heer, prof Dreyer; geagte dr Van Eck, broeders en susters,

Ek betuig graag my innige dank aan

- * die instansies van ons Kerk wat my vir dié toekenning genomineer het
- * die Kuratorium wat die beoordeling daarvan behartig het
- * die verskillende Kommissies van die Algemene Kerkvergadering
- * en die Algemene Kerkvergaderings oor die jare heen wat vir my die arbeidsruimte geskep het om die werk te kon doen wat my opgedra is.

U het immers vir my in die relatief klein groepie ampsdraers geplaas wat oor 'n tydperk van 'n raps meer as 100 jaar as redakteurs van kerklike tydskrifte geleef en gewerk het.

Ek wil graag hulde bring aan hierdie ampsdraers wat voor en saam met ons gewerk het aan die verwesenliking van 'n tydskrifdeaal.

Hulle was 14 in getal. Vier professore en tien predikante. Hulle het naas hulle daaglikse sorge van hulle diensarbeid aan die Kerk 'n ryk tradisie van kerklike joernalistiek nagelaat. Hulle het almal getuig van die boeiende en inspirerende opdrag, want om met die geskrewe woord besig te wees, is 'n skeppende en opwindende ervaring. En om daarmee nog in diens van die Kerk en in diens van die Heer van die Kerk te staan, maak die opdrag soveel groter en ryker. Hulle het almal getuig van één hartstog: om op hierdie besondere wyse die evangelie van kruis en opstanding te verkondig.

Onder dié redakteurs het dr Daan van Wyk (snr) en ek die uitsonderlike voorreg gehad om dié werk die afgelope 27 jaar voltyds te doen. Hoe ons ou kollegas, sonder die moderne kommunikasie middele, sonder 'n faksmasjien, die e-pos en wonderlike rekenaar die werk gedoen gekry het, gaan bewonderenswaardig ons verstand te bowe.

Daarom bly dit 'n verruklike ervaring om voor die Argiefrakke te staan om rekenskap te gee van elke uitgawe van *Die Hervormer*, *Almanak* en *Konteks*. Hulle is almal daar en die stille getuieis van 'n dienswerk wat getrou afgehandel is.

Aan kollegas, redaksies, kantoorpersoneel, vriende en familie, en die ganse Kerk – baie dankie – u kritiek oor ons was matig en u liefde en ondersteuning was oorvloedig – soveel meer as wat ons ooit verdien het."

5. KOORSANG

Die Albertonse Mannekoor met koorleier Bennie Bierman en orrelis Daniella Pretorius tree vervolgens op en sing die volgende liedere: Ave Verum Corpus, Bokang Modimo, Pryslied en Die Hemele Roem

7. BEDANKINGS

Prof TFJ Dreyer spreek die volgende bedankings uit:

- * Die eregaste vir hulle teenwoordigheid.
- * Die volgende sprekers wat groetboodskappe namens hulle kerke oorgedra het:
 - Adv KD Matji namens die HKSA.
 - Dr JJ Gerber namens die Ned Geref Kerk.
 - Prof CFC Coetzee namens die Gereformeerde Kerke in Suidelike Afrika
 - Dr G van Schie van die Reformed Churches of Australia.
- * Dr E van Eck (visevoorsitter van die Kuratorium) vir die oorhandiging van die HCM Fourie Erepennings aan prof APB Breytenbach en dr PJ de Beer.
- * Prof JP Oberholzer en dr DJC van Wyk (sr) vir die bewoording en versorging van die HCM Fourie oorkondes.
- * Die dministrateur en mej Rona Barnard wat verantwoordelik was vir die slaan van die penninge wat oorhandig is, vir uitnodigings wat uitgestuur is en vir hulle aandeel aan die tik en druk van die Oorkondes.

- * Prof en mev APB Breytenbach, dr en mev PJ de Beer, hulle kinders, familie en vriende wat teenwoordig was vir die besondere geleentheid waartydens die HCM Fourie Erepenning oorhandig is.
- * Ds Tony Simpson vir die vertaling van sy preek in Engels
- * Die Albertonse Mannekoor onder die leiding van mnr BD Bierman vir hulle optrede.
- * Die NHSV-takke wat vanaand verantwoordelik is vir die verversings wat na afloop van die verrigtinge hier, in die Rautenbachsaal bedien sal word.
- * Die administrateur en sy personeel wat verantwoordelik was vir die reëlings van die aand.
- * Dr E Kloppers vir die begeleiding en orrelspel.
- * Mnr J Prinsloo van die gemeente Montana vir die blommerangskikking.
- * Lede van die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering wat die gaste ontvang het by die hoofingang.

8. **SLOTGEBED**

As slotgebed sing Kevin Leo die "Onse Vader".

9. **VERVERSINGS**

Die teenwoordiges verdaag hierna om verversings in die Rautenbachsaal te geniet.

--- oOo ---

MAANDAG: 27 SEPTEMBER 2004 : 9:00

OPENING

Ds APJ Beukes, visevoorsitter van die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, open die vergadering met Skriflesing uit Efesiërs 1: 15ev. Hy gaan voor in gebed en laat die vergadering saam sing uit Gesang 205 verse 1 tot 3.

VERWELKOMING

Die voorsitter van die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, prof TFJ Dreyer, verwelkom

- * lede van die uittrende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering
- * afgevaardigdes na die 67ste Algemene Kerkvergadering
- * dosente van die Fakulteit Teologie aan die Universiteit van Pretoria
- * predikante in besondere diens, beroepafwagende predikante en proponente
- * emeriti
- * teologiese studente
- * besoekende ampsdraers en lidmate
- * besoekende predikante en verteenwoordigers van ander kerke onder meer ds L Scheepers (Prairie Reformed Church) en ds G van Schie (Reformed Churches af Australia), ds D Kratz (Ned Geref Gemeente Lusaka), oudl K Kloppers (Ned Geref Gemeente Lusaka)
- * ds Moleme (HKSA)
- * verteenwoordigers van die pers
- * die Administrateur en sy personeel.

Die voorsitter maak melding dat ds PM Smith se jongste seun Pieter, predikant van Witrivier, sy oudste seun Dawie, ouderling van Rustenburg-Suid, sy dogter Ansie Fourie, ouderling van Glencoe, en sy twee kleinkinders dr Sanrie De Beer, predikante van Wesmoot en ds Stephen de Beer, predikant van die gemeente Noord-Westelike Pretoria, by die vergadering teen woordig is.

Prof Dreyer spreek die hoop uit dat die vergadering vrugbaar sal wees en tot eer van die Heer van die Kerk. Hy vertrou dat dit 'n belewenis sal wees vir elke afgevaardigde, dat gesonde debat gevoer en verantwoordelike besluit geneem sal word.

MOSIES VAN ROUBEKLAG EN MEELEWING

'n Mosie van roubeklag met die afsterwe van dienaars van die Woord, ampsdraers en lidmate wat sedert die 66ste Algemene Kerkvergadering oorlede is, word deur die voorsitter gestel.

Daar is kennis geneem van die afsterwe van ds AJ Van Staden, WP van der Merwe, JH Brand, dr PW Venter en ds FJH Buitendag.

Die vergadering neem kennis van die volgende predikantsvroue wat in die afgelope drie jaar oorlede is naamlik Mev H Snyman, B de Beer, E van Staden, T Kramer, W Bezuidenhout, M Venter en S Prinsloo.

Ds SFC Ras se seun is tragies oorlede.

PERSONALIA

Die volgende predikante is medies ongeskik verklaar is om met hulle werk voort te gaan naamlik di WJ Slabbert, CJJ van Rensburg, S Schutte, JB Schutte en HPF Kern.

Die volgende predikante was ernstig siek en sommige is steeds ernstig siek naamlik di J Wilson, DF Erasmus, JC de Lange, NJ Buitenweg en RP Botha (sr).

Prof JP Oberholzer, di JC de Lange, JA Jacobs en BJ Erasmus het groot operasies ondergaan.

Die volgende predikantsvroue is tans ernstig siek Mev L Smith, eggenote van ds PM Smith, en mev Kitty Roos, eggenote van ds WJ Roos.

GROETEBOODSKAPPE

Groeteboodskappe wat van die volgende persone en instansies ontvang is, word deur die skriba, dr JMG Storm, voorgehou:

- * Die Administrateur en sy personeel.
- * Die NHSV Hoofbestuur.
- * Die Reformierte Kirche in Wenen.
- * Die gemeente Alberton
- * Die gemeente Kimberley
- * Die gemeente Klerksdorp-Suid
- * Dr en mev DJC van Wyk (sr).

BESPREKING VAN DIE TEOLOGIESE INHOUD VAN DIE OPENINGSREDE

Die vergadering bespreek die teologiese inhoud van die openingsrede van prof TFI Dreyer, onder leiding van die visevoorsitter van die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, ds APJ Beukes.

Ds APJ Beukes stel inleidend die volgende opmerkings:

Prof Dreyer het ons veral goed en diep laat nadink terwyl ons gisteraand na hom geluister het. Hy het ons veral laat nadink oor kerkwees in die tyd waarin ons leef. Ons verstaan van die belydenis moet gekenmerk word deur 'n hermeneutiek wat ook die Kerk van vadag sal help tot belydende spreke oor God. Die voorbeelde oor kardinale belydenis aangeleenthede soos genoem in die openingsrede is 'n voorbeeld daarvan.

Die digma kan gevaar inhou wanner dit hard, koud en tydlose uitsprake oor God maak in plaas van 'n hulpmiddel omiets van die misterie van God te verwoord.

In samehang hiermee moet ons onthou dat ons spreke oor God altyd voorlopig is. Menslike woorde en denke het in elk geval nie die vermoë om oor God finaal te praat of te konseptualiseer nie.

Dit is byvoorbeeld ook die rede waarom daar in die agenda sekere sake aan die orde kom waaroor weer besin moet word al het die Kerk voorheen daarvoor besluite geneem en uitsprake gemaak.

Ons moet God nie inperk in ons eie konstruksie wat ons gekanoniseer het nie. Verantwoordelike kerkwees vra 'n openheid na God en Sy Woord en die dinamika tussen God, sy Woord en die wêreld waar in elke geslag die werklikheid van menswees ervaar.

Dit alles roep ons in ons debatvoering in die vergadering op om die nodige beskeidenheid en afhanklikheid te openbaar.

Ds Beukes stel daarna die saak oop vir bespreking. Die volgende persone neem aan die bespreking deel:

Dr JH Breytenbach
Prof PA Geyser
Prof J Buitendag
Dr E van Eck
Prop PR Schoeman.

Prof Dreyer lewer ten slotte geleentheid om repliek te lewer op die opmerkings wat gemaak is.

Ds Beukes spreek namens die vergadering dank en waardering teenoor prof Dreyer vir die prediking wat duidelik rigting aandui van die teologiese koers waarin die Kerk beweeg. Hy dank prof Dreyer vir die leiding aan die Kommissie en die Kerk die afgelope drie jaar. Prof Dreyer het groot geduld, liefde en verdraagsaamheid aan die dag gelê, maar het ook telkens waar nodig ferm opgetree. Boal het hy aan die Kerk leiding in die geloof gegee.

SAMESTELLING EN KONSTITUERING

Verslag oor Geloofsbriewe

Afgevaardigdes het 'n afskrif van die verslag oor die aanwesige lede ontvang toe hulle vanoggend die vergadersaal binnegekom het.

Die sekretaris meld dat alle geloofsbriewe in orde is. Soos in die verlede was daar weer 'n aantal kerkrade wat nie goed saamgewerk het nie. Uiteindelik is alle geloofsbriewe ontvang. Geen besware teen geloofsbriewe is ontvang nie.

Verskonings vir die duur van die vergadering

Die volgende verskonings vir die duur van die vergadering word deur die sekretaris aan die vergadering voorgehou:

Prof Y Dreyer	Ds JAAA Schroeder
Prof JA Loader	Ds HF Gothan
Prof JD Gericke	Ds HJMW Pretorius
Prof B Engelbrecht	Ds CJ Swart
Prof MW Pretorius	Prop HJ Boshoff
Dr JA van Biljon	Ds GWM Oosthuizen
Ds E Oosthuizen	Ds GF Kruger
Ds OJ van Schalkwyk	Ds LJ Meyer
Ds JJC du Plooy	Ds KF Smith
Ds I Katzke	Ds WF Rademeyer
Ds WE Joubert	Ds MM de Kock
Ds CJ Smit	Ds JD Grobler
Ds C Nagel	Ds BJ Erasmus
Ds MJ Naudé	

Verskonings vir gedeeltes van die vergadering

Ds JJ Viljoen (26 en 27 September)

Ds DJAG du Toit (sommige dae)

Prop J Havenga (sommige dae)

Konstituering

Die vergadering word wettig saamgestel uit die volgende stemgeregtigde afgevaardigdes:

GEMEENTE	PREDIKANT(E)	OUDERLINGE
Alberton	Viljoen PB 264	Dreyer TF 503
Alberton-Wes	Harmse WH 115	Simenson S 522
Amsterdam	Redelinghuys FJ	Jacobs PJD
Balfour	Van Der Merwe GJW 223	Haasbroek HJ 523
Barberton	Duvenage PW 101	Janse Van Rensburg GD 535
Bellville	Verhage E 262	
Benoryn	Smith WJ 196 Viljoen A 368	Jansen Van Vuuren CM 391
Bergsig	Nortjé F 157	Breedt EF 392
Bethal	Beukes JA 61	Scheepers MJ 393
Bethlehem	Greyling BF 113	Prinsloo MK 491
Bloemfontein	Nel J 153	Grobler MJ 394
Bloemfontein-Wes	Botha PJ 72	
Bloemhof	Ds BM Dupper	HSC Dupper 568
Boksburg	Schoeman GJC 187	Lambrechts JK 636
Bosmansrust	Pienaar PJHS 298	Janse van Rensburg FC 637
Bothaville	Hattingh AJ 331	Campbell QL 492
Brackenhurst	Els G van R 103	Greyling JA 516
Brakpan	Uys PJ 340	Janse van Rensburg MAN 395
Brakpan-Harmonie	Smit JIJ 193	Brits MB 635
Brits	Beukes MJ du P 277	Brits GG 396
Bronkhorstspuit	Van Staden JH 246	Steyn A 507
Carletonville	Van Niekerk AN 235 Botha M 363	Robbertse J 397
Carolina	Louw HF	De Beer AS
Chrissiesmeer	Louw HF 343	Uys NJJ 560
Christiana	Dupper BM 100	
Clocolan	Van Staden M 336	
Coligny	Wolmarans GJM 272	Voster OA 581
Culembecck	Conradie A 87	Swamers PI 398
Declercqville	Botha PJE 74	Rautenbach MP 499
Delareyville	Bacon M 53	Olivier CM 400
Delmas	Struwig DJ 208	Van Staden N 399
Dendron	Fourie JM	Botha CR
Derdepoort	Swanepoel PC 306	Pretorius JGM 622
Donegal	Viljoen PH 266	Esterhuizen H 591
Drie Riviere	Putter JD	Van Wyk AJF
Drie Riviere-Oos	Van Schalkwyk JBMH 243	Foord DAJ 498
Duncanville	Jansen Van Vuren MS 248	Spies BC 403
Ebenhaëser (Ellisras)	Swanepoel LMP 211	Jansen van Vuuren FJD 404
Eben Haëzer (Pretoria)		Jonkers A 405

Eendracht	Ras FH 177	
Eikenhof	Strydom WA 209	Pretorius C 406
Elandspoort	Eckard EC 102 Eckard P 280	Steyn PH 407
El-Flora	Potgieter PS 169 Botha A 370	Botha AR 408
Elsburg	Kramer JR 132	Breytenbach HFC 409
Empangeni		Jansen A 410
Erasmia		Stopforth HG 566
Ermelo	Van Zyl PJ 257	Moodie T 623
Ermelo-Suid	Boshoff FJ 66	Janse Van Rensburg A 411
Evander		Jansen JS 582
Gerdau		Steyn JDUW 412
Germiston		Tait R 550
Glencoe	Van Greunen JP 232	Fourie AL 559
Gobabis	Van Rooyen LS	
Goede Hoop		Herbst MJ 593
Greylingstad		Pieterse SJ 565
Grimbeekpark	Geel L 112	Smith DJ 413
Groeneweide	Jooste JP 120	Beukman AJ 555
Groot Marico	Van Der Linde HT 221	Herbst AJ 1414
Grootfontein	Nieuwhof A 323	
Grootvlei	Liebenberg CG 292	
Harare	Van Heerden JH 233	
Harrismith		Valks A 415
Hartbeesfontein	Wolmarans PJ 273	Van Staden HJE 416
Hartebeeshoek	Bevelo-Manders JM 62 Nel GCJ 151	Peenze AJ 417
Hartebeestpoort	Janse Van Rensburg JJ 240 Van Der Merwe CM 316	Basson NCJ 418
Hazyview	Breytenbach WJM 81	Du Preez AJ 419
Heidelberg	Robberts ZC 182 Oberholzer PS 158	Deyssel RJ 583
Heilbron	De Bruin CJ 90	Pretorius AS 420
Hendrina	Pretorius C 170	Jacobs JM 592
Horison	Dreyer WA 95 Greeff FC 360	Cripps JW 574
Jeffreysbaai	Meyer HP 344	
Joachim Prinsloo	Viljoen DA 263	
Johannesburg	Marnewick JC 379	Pyper WCJ 390
Johannesburg-Suid		Van der Westhuizen G 612
Johannesburg Wes	Wagenaar JPJ 269 Groenewald J 332	Barnard PJ 490
Kaapstad	Badenhorst CL 54	Smit F 495

Kampersrus	Jacobs DS 119	Van der Berg HG 385
Kathu	Aucamp H 274	Smit JA 570
Kempton	Fourie EG 109 Schepers EH 355	Montgomery PR 624
Kemptonpark-Oos	Van Der Merwe JC 224 Geyer-Matthysen A 339 Coetzee J 85	Steyn JH 604
Kimberley	Breedt HJM 371	Basson F 621
Klerksdorp	Venter JD 259	Fourie B 421
Klerksdorp Doringkruin	Ungerer AG 216	Dreyer EH 609
Klerksdorp-Oos Môrester	Botha GS (Jr) 70	Fourie AJ 422
Klerksdorp-Suid	Wilson JF 271	Henning WS 625
Klerksdorp-Wilkoppies	Swart WH 214	Schoombie JA 567
Koedoesrand	Stoltz GPJ (Jr) 346	Jones SJM 532
Komatipoort	Engelbrecht BM 293	Horn AM 423
Kosmos	Engelbrecht EHJ 104	Gouws M 424
Koster	Evert F 107	Slabbert JA 562
Kriel	Britz JZ 356	Smith PW 493
Kroonstad		Venter AE 425
Krugerdsorp	Botha WA 337	Redelinghuys WA 540
Krugerdsorp-Noord	Fourie JPJ 111	Jacobs AM 426
Krugerdsorp-Oos	Kloppers A 383 Kloppers HN 124	Vorster PP 427
Krugerdsorp-Wes	Van Rooyen DA 347	Harmse DSF 504
Kruin	Steyn LJ 203	Jansen Van Vuuren GJ 572
Ladysmith	Van Der Berg CJ 357	van der Walt TA 613
Laer Suidkus	Pieterse JJ 168	
Laeveld	Pienaar MR 166	Pohl PCM 556
Leeudoringstad	Sneygans FB 197	Jansen Van Vuuren JJ 428
Letsitele	Truter JHL 215	Pieterse RJ 539
Lichtenburg	Senekal GC 188	Le Roux AJP 429
Lichtenburg-Oos	Visser S 375	Erasmus I 497
Losberg	Oberholzer A 345	Van der Westhuizen J 496
Louis Trichardt	Horn FP 349	Pretorius AE 626
Lydenburg	Prinsloo JH 173	Breytenbach PC 430
Mafeking	Steenkamp CJH 201	Kruger CJ 431
Magaliesburg	Delpont H 372	Breet JE 594
Magaliesmoot	Steyn WJ 204 Robbertze MD 300	Ackerman DH 526
Makarios	Steenkamp LJS 303	Snyman PJ 601
Malelane	Van Deventer JBJ 325	Bezuidenhout WJ 432
Marble Hall	Koekemoer JJC 126	Botha BP 525
Melville	Kleynhans AW 288	Ayers F 534
Messina		Louw HJJ 620

Meyerspark	Storm JMG 205	Oberholzer JCS 433
Meyerton	Bester JP 376	Steyl HL 389
Meyerton-Suid	Oosthuizen A 159	Dicks AR 508
Middelburg	Steenekamp NJS 200 Scheepers GSC 186	Velthuisen ICM 434
Middelburg-Noord	Hertzog CEC 318	Visser HJ 541
Midrand	Groenewald AJ 285	Dombai C 435
Montana	Van Der Watt DW 228 Coertze RJ 84 Van Staden JM 367	Sneygans FB 602
Morgenon		Riekert DJC 436
Mosselbaai	Malan GJ 142	Erasmus PMSJ 437
Naboomspruit	Botes HJ 68	Van den Berg BL 517
Namibkus	Janse Van Rensburg L 287	Engelbrecht CJ 546
Namib-Suid	Jansen Van Rensburg JA 320	
Nederlandsprekende Gemeente		De Jong AD 607
Nelspruit	Botes MCE 69 Macdonald GDJ 294	Willemse AJ 579
Newcastle	Van Wyk GF 251	Honeyball CJE 576
Newlands	Otto J 162	Janse Van Rensburg L 578
Nigel	Papp KD 164	Joubert HG 438
Noordelike Pietersburg	Snyders PJ 198	Meintjes MPA 554
Noordelike Pretoria	Strauss AG 206	Wolfswinkel HJ 543
Noordrand	Retief HA 181	Pretorius MF (sr) 515
Noordwestelike Pretoria	De Beer GS 808	Benadé SF 531
Odendaalsrus	Du Plessis CH 96	Campher CJJ 439
Ogies		Joubert JL 599
Olifantsfontein	Greyling AMT 284	Jansen van Rensburg CS 587
Onverwacht	Janse Van Rensburg JG 239	Van Greunen CE 627
Oos-Londen	Bloem GN 65	Venter FH 440
Oos-Moot	Pienaar RTI 341	Visser PS 509
Oostelike Pietersburg	Nolte SP 155	Strydom ACM 441
Orkney	Holtzhausen JA 118	Van Wyk AM 611
Orkney-Oos	Le Roux SJ 137 Le Roux M 291	
Otiwarongo	Oberholzer BC 295	
Ottosdal	Botha TL (Jr) 76	Coetzee PHDN 442
Oudtshoorn	Jones RJ 321	Storm HJ 443
Outeniqua	Nortjé F 156	
Paarl	Van Staden P 377 Van Rensburg AJHJ 237	Bezuidenhout JJ 547
Parkrand	Van Baalen EJA 217	Coetzee AI 549
Parys	Labuschagne FJ 135	Niemann GJ 444

Petrusburg	Swart MJ 213	Meyer PA 445
Phalaborwa	Jansen Van Rensburg MJ 242	La Grange PDF 640
Philadelphia	Van Staden PJ 247 Slabbert MJ 302 Basson M 353	Roelofs TJ Oudl 533
Pierneef	De Kock P 91	Young RJ 446
Piet Potgieter	Kotzé PJJ 131	Kotzé TD Oudl 447
Piet Retief	Redelinghuys FJ 179	
Pietersburg	Oosthuizen FJC 160	Deyzel DR 628
Pinetown	Van Schoor WAJ 244	Bezuidenhout AMS 638
Pongola	Volschenk GJ 267	Du Preez BRJ 448
Poort	Steenkamp JJ 202	Hendriks CH 584
Port Elizabeth	Strauss LJ 207	Pohl PL 571
Postmasburg	Botha TJ 75	Greeff JA I 561
Potchefstroom	Kok WJJ 128	Jansen Van Rensburg SM 449
Potchefstroom Die Wilge	Snyman T 199	
Potchefstroom-Noord	Grobler GPJ 114	Burger AJP 451
Potchefstroom-Studente	Denton RA 381	Bezuidenhout JS 557
Potchefstroom-Suid	Smit GJ 192	Du Plessis H 629
Potgietersrus	Nel HSK 152	Oberholzer JA 450
Premiermyn	Mouton JH 358	Greeff TG 542
Pretoria	Mans W 359 Dippenaar J 352	Changuion FD 452
Pretoria-Noord	Koning K 129	Snyman SW 536
Pretoria-Oos	Van Deventer HT 231	Porter WSH 453
Pretoria-Suid	Van der Linde LJ 222	
Pretoria-Tuine	Botma MA 77	Steyn P de B I 454
Pretoria-Wes	Odendaal HJ 327	
Primrose	Janse Van Rensburg JP 241	Van Heerden OJ 548
Primrose-Oos	Van der Westhuizen JPC 378 Antonites AJ 51	Van der Westhuizen SJ 619
Queenstown		Van Pletzen ACG 616
Randburg	Simpson CJA 190 Oosthuizen DF (Fourie) 281	Brits PD 614 Wentzel HAE 455
Randfontein Midpark	Hindley WRT 116 Van Der Merwe-Botha D 309	
Richardsbaai	Minnaar JA 147	Bruinette H 608
Riebeeckstad	Fouché M 108	Ter Stege R 456
Rietspuit	Nel AM 150	Bouer A 457
Rietvallei	Kloppers WC 125 Herbst HH 286 Kloppers EC 289	Stapelberg CA 527
Roedtan	Marais FNS 369	

Roo-depoort	Pienaar AJ 165	Van Den Berg GJ 458
Rooihuiskraal	Lindeque GC 139 Potterill CF 299	Struwig AJF 459
Roosenekal	Beukes ME 317	Curlewis RG 460
Ruskoppies	Barnard A 56	Terblanche JLP 630
Rust Der Winter	Botha RP 354	Van Der Westhuizen PD 461
Rustenburg	Van Wyk JJ (Jr) 253	Janse Van Rensburg MJ 462
Rustenburg-Jac V Belkum	Bezuidenhout CJ 64	
Rustenburg-Kloof	Prinsloo PR 174	Bolton P 463
Rustenburg-Suid	Van Der Merwe JF 225	Smith DJ 464
Rustenburg-Tuine	Möller TP 148	Pheiffer B 465
Sannieshof	Van Staden AV 245	Rossouw JC 610
Sasolburg	Eksteen P 380 Enslin CB 105	Visser JS 551
Sasolburg-Suid	Jansen Van Rensburg JC 238	Smook JM 510
Schoemansdal	Venter WF 261	Möller CEA 466
Schweizer-Reneke	Rautenbach PD 178	Oldewage CF 558
Selcourt	Van Der Merwe D 308	Van Zyl JJ 467
Silverton	Van Immerzeel J 234	Knol E 598
Sionshoogte	Geen	
Sionspoort	Van Den Berg AS 218 Van Staden JH 311	Labuschagne RJ 518
Sonlandpark	Van Wyk WPF 256	Lewis JWA 468
Springs	Viljoen CJ 350	
Springs-Noord	Beukes DW 60	Kleynhans J 641
Springs-Oos	Roets PJ 324	Du Toit BJP 502
St Helena		Van den Heever I 603
Standerton	Meyer M 146	Coetzer PJ 469
Steelpoort	Swart JA 338	
Stella		Vosser JJ 595
Stellenbosch	Le Roux C 136	Boonzaaijer JM 501
Stilfontein	Barnard WH 58	Pretorius FJD 605
Stilfontein-Wes	Oosthuizen SJ 161	Van Aswegen AC 596
Stoffberg	PP van der Berg	Van der Berg RP 617
Strand	Pieterse CJA 167	
Suidoos-Witbank	Lombard IM 140 Roets AH 183	Van Schoor WAJ 470
Sundra	Venter MA 260	Ludick HL 471
Swartkop	Barnard D 57 Beukes APJ 59 Van Staden JM 373	Klopper F 631
Swellendam	Joubert TF 122	Venter AW 472
Tarlton		Koegelenberg HJJ 511

Theresapark	Naudé JS 149	Dreyer I 519
Trichardtsfontein	Rossouw JAC 184	Van Zyl CK 473
Tsumeb	Van Wyk BJ 335	
Turffontein	Van Wyk CJ 249	Labuschagne WJ 474
Tzaneen	Joubert HS 121	Buitendag HW 528
Upington		Basson JGW 475
Vaalharts	Kok SA 127	Herbst AJZ 520
Vaalpark	Sheppard E 189	Hattingh AM 512
Vaalwater	Celliers HJ 83	Voster PJ Oudl 563
Van Der Hoff	Beyers J 63	Engelbrecht JP 529
Van Warmelo	Van Heerden JWT 310	Van Heerden NHJF 521
Vanderbijlpark	Venter AP 258	Cooks AJ 588
Vanderbijlpark-Oos	Van Wyk GMJ 252	Bloem JR 513
Vanderbijlpark-Suid	Rust RJ 185 Young JA 329	Schoombee JA 569
Vanderkloof	Breytenbach JH (Sr) 80	Van Der Riet HC 476
Ventersdorp	Lee RG 138	Greeff MHG 553
Vereeniging	Boshoff PB 67	
Verwoerdburg	Van Staden GJ (Gert) 348 Vorster JH 268 Viljoen PF 265 Steenkamp PL 304	Geyser FH 577
Viljoenskroon		Pretorius FC 537
Villieria	Lemmens C 384 Kuyper AC 133	Botha PJ 606
Villiers		Du Preez HM 538
Virginia	Grobler JD 374	Grobelaar JD 618
Vivo	Fourie JM 110	Snyman GF 500
Vliegepoort	Loots FGJ 141	Putter JH 552
Volksrust	Buitendag P 82	
Vrede	Van Zyl A 313	Janse Van Rensburg HCM 634
Vredefort		Strauss ALO 477
Vryburg	Kotze HGS 130	Brits AJ 478
Vryheid	Kay JH 123	
Wapadrant	Delpont JM 93 Dreyer TF (Thomas) 342	Combrink J Oudl 544
Warmbad	Hoffman S (Jr) 351	Le Roux WRJF 479
Waterberg	Hoffman S (Sr) 117	Smith SC 505
Waterberg-Wes	Prinsloo WP 175	Van der Walt TN 480
Welgelegen-Pietersburg	Thomas A 328 Du Preez JP 97	Kellermann JL 632
Welkom	Coetzer WJ 86	Jacobs AAJ 481
Weltevreden	Van Wyk WC 382	Swiegers HPJ 639

	Beukes CJ 275	
Weskus	Barkhuizen JH (Jr) 55	Loots PC 482
Wesmoot	De Beer SM 315	Scheepers LJ 530
Westonaria	Olivier W 296	Janse Van Rensburg JA 597
Witbank		Potgieter JJ
Witbank-Noord	Opperman ST 297	Barnard MC 506
Witbank-Suid	Botha PJ (Jr) 73	Esterhuizen CJJG 585
Witfield	Janse Van Nieuwenhuizen TH 236	Van Schalkwyk OJ 564
Witfontein	Manders JT 143	Van Staden CJJG 484
Witpoortjie	Van Den Berg W 220 Redelinghuys MJ 333 Smit EJ 334	Potgieter HP 545
Witrivier	Smith PM 194	Slabbert M 575
Wolmaransstad	Van Wyk SS 255 Van Wyk DJC (Jr) 250	Koekemoer MJ 485
Wonderboom	Esterhuizen PS 106 Manders C 364	Botha WH 494
Wonderboompoort	Sauer W de V 301	Venter GJ 586
Wonderboom-Suid	Breytenbach JH 79	Brown JJJ 486
Wonderfontein	Alberts NM 50	Vermaak JJ 589
Zeerust	Van Der Westhuizen RL 230	Lottering AL 487
Zesfontein	Pretorius PJO 171	Pretorius NPA 488
Zoutpansberg	Van Der Merwe PJ 226	Esterhuizen CJ 514
Zuurfontein	Van Den Berg CM 307 Botha JH 362	Opperman AF 489
Zwartruggens	Van Der Merwe WL 227	Fisser M 633

Beroepafwagtend

145	Mc Donald JJ
366	Van Sittert JJ
52	Ayres J
98	Du Toit DJ
219	Van Den Berg HP
176	Rademeyer WF
282	Geyser AB
330	Havenga J
322	Kruger GF
276	Beukes GFJ
365	Schoeman PR
387	Dreyer JGM
361	Beukes SA
385	Van der Berg HG

Bybelgenootskap

386	Van der Walt BJ Ds
279	De Wet MJ Ds
305	Steyn WH Ds

Emeritaat

92	De Lange JC
71	Botha HN
94	Dreyer TF (Sr)
254	Van Wyk PARC
134	Labuschagne C du F
270	Wallis GJ
163	Papp K Ds
99	Du Toit DJAG
314	Van Zyl FJ
319	Prinsloo JJ (Sr)
195	Smith PM (Sr)
78	Brayshaw NCJ
229	Van Der Westhuizen HG
278	Botha SJ
326	Kruger JC
290	Koekemoer JH
180	Redelinghuys MJJ (Sr)
210	Swanepoel AM
212	Swanepoel SJ
388	Jacobs JHH

HTO

312	Van Wyk IWC
-----	-------------

Siekte Emeritaat

144	Maré NJ
191	Slabbert WJ

Sinodaal

154	Neill LJJ
172	Pretorius SP
89	De Beer PJ

Universiteit Van Pretoria

283 Geyser PA

Afgevaardigdes wat op Maandag 27 September 2004 sitting geneem het.

GEMEENTE	PREDIKANT(E)	OUDERLING
Belfast/Dullstroom	Engelbrecht HAT	
Cradock	Greyling JJ (Jr) 664	Vermaak CS 663
Durban	Dreyer TF (Jr) 646	
Durban-Suid	La Grange HF 648	Janneke G 573
Gaborone	Van Rooyen LS 651	
Jeffreysbaai		Roos JM 661
Nkana (Zambië)	Botha R 643	
Oos-Moot	Van der Westhuizen MJ 658 Van Eck 650	
Pietermaritzburg	Harmzen P 647	Pieterse BH 662
Secunda	De Bruin GS 666	Potgieter P 665
Waterval Boven	Marren EB 649	Greyling JC 660

Beroep Afwagtend

652 Van Tonder CAP
 656 Van Der Westhuizen J
 642 Botha JS
 645 Dreyer JJ

Universiteit Van Pretoria

653 Breytenbach APB
 657 Venter PM
 655 Van Der Merwe PJ
 654 Dreyer TFJ
 644 Buitendag J

Die vergadering neem kennis van die volgende:

STEMOPNEMERS EN STEMTELLERS

Stemopnemers deel stembriewe uit, neem dit weer op en tel die stemme as daar

gestem word deur die opsteek van hande. Die personeel van die administrateur tel stembriefies en beheer die elektroniese stemproses wanneer dit gebruik word.

Die volgende ouderlinge word as stemopnemers en stemtellers benoem word:

Ouderlinge	Gemeente
1. EF Breedt	Bergsig
2. T Moodie	Ermelo
3. AJP le Roux	Lichtenburg
4. JCS Oberholzer	Meyerspark (Sameroeper)
5. HJ Storm	Oudtshoorn
6. HR Curlewis	Roosenekal
7. P Bolton	Rustenburg-Kloof
8. DJ Smith	Rustenburg-Suid
9. CEA Möller	Schoemansdal
10. WRJF le Roux	Warmbad
11. MAN Janse van Rensburg	Brakpan
12. N van Staden	Delmas
13. AM Horn	Komatipoort
14. AE Venter	Kroonstad
15. HG Joubert	Nigel
16. ACM Stydom	Oostelike Pietersburg

ORDE VAN DIE VERGADERING

VERKIESING VAN PREDIKANTSLEDE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

In terme van Ordinansie 3.8.3 (vi) kies die vergadering uit die aanwesige dienaars van die Woord

- * 'n voorsitter en skriba waarna die vergadering met sy werksaamhede begin
- * 'n visevoorsitter en viseskriba
- * twee verdere predikantslede
- * 'n sekonduslid vir elke predikantslid.

Ordinansie 3.8.3(vii) word ook in ag geneem. Dit lui soos volg:

"Die Algemene Kerkvergadering sien toe dat van die ses predikantslede op die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering minstens twee gemeentepredikante

is".

Prof TFJ Dreyer, dr JMG Storm en ds APJ Beukes, is nie weer verkiesbaar nie.

VERKIESING VAN VOORSITTER VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die vergadering stem vir 'n voorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

ORDE VAN DIE VERGADERING

Verkiesing van voorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

'n Hersteming vind plaas tussen Prof J Buitendag en dr JC van der Merwe.

Prof J Buitendag word verkies.

VERKIESING VAN SKRIBA VIR DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die vergadering stem vir 'n skriba van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

ORDE VAN DIE VERGADERING

Verkiesing van skriba van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

'n Herstemming vind plaas tussen dr WA Dreyer en JC van der Merwe.

Dr WA Dreyer word verkies.

OORHANDIGING VAN VOORSITTERSTOEL

Prof TFJ Dreyer oorhandig die voorsitterstoel aan prof J Buitendag. Hy wens hom en dr WA Dreyer namens die vergadering geluk met hulle verkiesing en bid hulle sterkte toe met die taak waarvoor hulle verkies. Hy versoek die vergadering om die voorsitter en skriba die seënbede toe te sing.

Prof Buitendag neem die voorsitterstoel in. Hy stel dit aan die vergadering dat hy nie die voorsitterskap gevra of begeer het nie. Hy het intendeel gebid dat die taak nie op sy skouers val nie. Hy herinner hom aan die woorde van prof JP Oberholzer tydens 'n Algemene Kerkvergadering in sy jonger dae dat wanneer die Kerk jou roep, wanneer die Heer jou wil gebruik, jy nooit nne sê nie. Menslik gesproke behoort hy nie groot taak te aanvaar nie. Hy het reeds baie meer werk as wat hy kan doen. Hoe hy die taak daarby gaan verrig weet hy nie.

Daarby is hy deeglik bewus van sy eie tekortkominge, gebereke en onvermoë. Hy is 'n mens soos hy is en kan homself nie verander nie. Maar met die hulp van die Heer en die leiding deur sy Gees sal hy na die beste van sy vermoë doen wat van hom gevra word. Die Kommissielede verkies sal word saam met hom die pad loop en sy hande sterk. Hy betuig ook sygelukwense aan dr Dreyer met sy verkiesing.

As hy op die pad terugkyk die afgelope drie jaar het hy slegs die hoogste agting en respek vir prof TFJ Dreyer. Hy het gisteraand weer onder die indruk gekom van sy vermoëns en talente, sy geloof, sy werkywer en geloof. Hy het tot dussver sy lewe vir die Kerk gegee. Hy is in alle opsigte 'n voorbeeld as voorsitter en as godsmán, 'n voorbeeld wat haas ongeëwenaar is. Hy sal graag in die toekoms geassosieer wil word met die koers en die rigting wat prof Dreyer vir die Kerk aangedui het.

Prof Buitendag betuig sy dank en waardering teenoor dr JMG Storm vir sy dienswerk as skriba oor 'n hele aantal jare.

ORDE VAN DIE VERGADERING

ORDEMOSIE

Die vergadering besluit om tydens verkiesings eers 'n groslys op te stel waarna elektronies gestem word. Die groslys word opgestel per stembrief of SMS

Die groslys word aan die vergadering voorgelê vir finalisering. Daarna word elektronies gestem.

Motivering

Die elektroniese hulpmiddels word op die wyse optimaal benut om die vergadering tyd te bespaar.

BESLUIT

1. **Die Ordemosie word nie aanvaar nie**

GOEDKEURING VAN REGLEMENT VAN ORDE

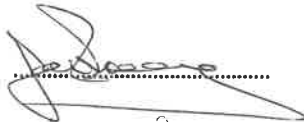
BESLUIT

1. Die Reglement van Orde soos opgeneem in die agenda word goedgekeur.

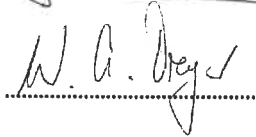
VERGADERING VERDAAG VIR MIDDAGETE OP 27 SEPTEMBER 2004.

GOEDGEKEUR EN ONDERTEKEN TE PRETORIA OP 28 SEPTEMBER 2004.

VOORSITTER

SKRIBA

--- oOo ---

HERVATTING VAN DIE VERGADERING NA MIDDAGETE OP 27 SEPTEMBER 2004

ORDE VAN DIE VERGADERING

VERKIESING VAN DIE OUDERLINGLEDE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Volgens Ordinansie 3.8.3(vi)(b) word uit die aanwesige ouderlinge

- * nege lede
- * 'n sekonduslid vir elke ouderlinglid verkies.

Soos in die verlede, beveel die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aan dat die ouderlinglede later in die vergadering, sodra hulle meer bekend geraak het, verkies word.

Ouderlinge JG Geyser, V Koekemoer, MF Pretorius, F Smit en A Steyn, is nie weer verkiesbaar nie.

BESKRYWINGSPUNT

WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.8.3(vi): VERKIESING VAN OUDER- LINGLEDE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVER- GADERING: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADE- RING

Ordinansie 3.8.3(vi)(b) word gewysig om soos volg te lees:

(b) uit die aanwesige ouderlinge

- * nege lede
- * nege sekundi wat om die beurt gebruik kan word.

Motivering

- * Dit gebeur dikwels dat 'n bepaalde sekonduslid nie sitting kan neem by 'n vergadering van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering nie en dit het selfs al gebeur dat twee sekonduslede nie kon sitting neem nie wat tot gevolg het dat die Kommissie met een of twee lede minder vergader, terwyl baie ander sekundi beskikbaar is.

- * Indien sekundi ook gewissel kan word, kan elke sekonduslid geleentheid kry om minstens een vergadering gedurende die termyn by te woon.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

NOTULE VAN DIE VERGADERING

Die notule van die middag- en aandsitting van die vorige dag en van die oggendsitting daarna, sal telkens beskikbaar gestel word tydens die oggend teepouse van die volgende dag en sal vir goedkeuring gestel word net na die middagete. Die notule sal by behandeling as gelese beskou word. *Alle lede van die vergadering is verantwoordelik vir die korrektheid van die notule.*

Slegs inhoudelike regstellings aan die notule sal ter vergadering gedoen word. Afgevaardigdes word versoek om spelfoute en redaksionele regstellings skriftelik by die notulehouers in te handig.

BENOEMINGS DEUR DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het in terme van die Reglement van Orde punt 1.5 die volgende benoemings gemaak:

Notulehouers

Die skriba, viseskriba, sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die sekretaresse van die kantoor van die skriba.

Ordekommissie

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die ouderlinglede van die uittredende Kommissie benoem om as Ordekommissie te ageer onder sameroeperskap van oudl A Steyn. Nuutverkose ouderlinglede sal in die loop van die vergadering dié taak oorneem.

Formuleringskommissie

Die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering beveel aan dat die formuleringskommissie soos volg saamgestel word:

- * Ds PR Prinsloo (Sameroeper)

- * Dr J Beyers
- * Dr CJ Beukes
- * Ds HF la Grange
- * Dr DJC van Wyk (jr)
- * Dr FJ Boshoff
- * Ds FJ Labuschagne

Rekenaardeskundiges

Die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering beveel aan dat die volgende rekenaardeskundiges gebruik word:

- * Dr E van Eck (Sameroeper)
- * Ds EG Fourie
- * Ds MJ Slabbert
- * Ds E Sheppard
- * Dr C Pretorius
- * Ds NJS Steenekamp
- * Ds CB Enslin
- * Ds JH Kay
- * Ds GPJ Stoltz (jr)
- * Dr GMJ van Wyk

Die uittredende Agendakommissie versoek dat dit in die Reglement van Orde ingeskryf word dat die Agendakommissie die benoeming van die notulehouers, Ordekommissie, stemtellers, Formuleringskommissie en rekenaardeskundiges voor die tyd doen aangesien die persone toerusting moet ondergaan, inligting moet kry en hulle reëlins moet tref om die werk tydens die vergadering te doen.

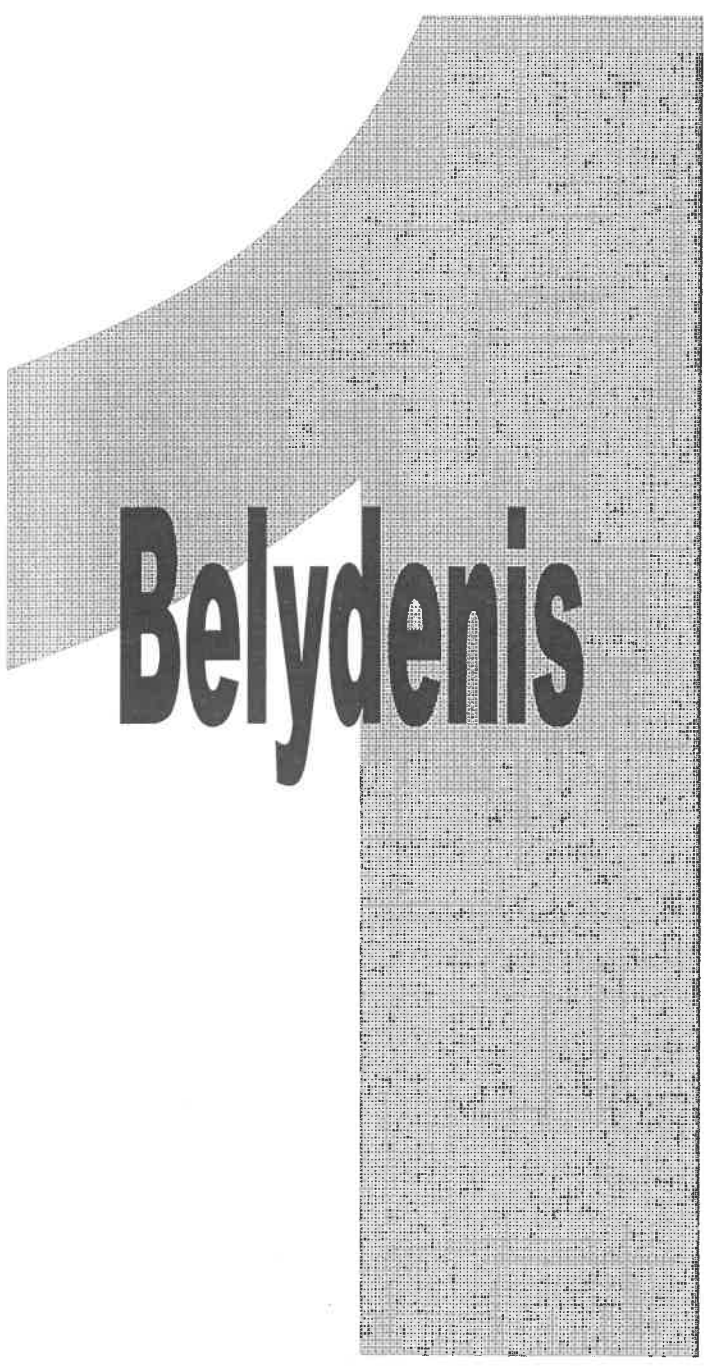
BESLUIT

1. **Die versoek dat die persone in die agenda hierbo genoem, so deur die vergadering aangewys word om die take te verrig, word goedgekeur.**

SITTINGSURE

Die vergadering bepaal die sittingsure. Die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering beveel aan dat die volgende sittingsure vasgestel word:

Oggendsitting	08:30 - 13:00	- met teepouse	10:45 - 11:15
Middagsitting	14:30 - 17:45	- met teepouse	15:45 - 16:15
Aandsitting	19:00 - 21:00		
Saterdag	08:30 - 13:00		

Belydenis

1. BELYDENIS

1. BESLUITTE VAN DIE 66STE ALGEMENE KERKVERGADERING

1.1 DUIDELIKHEID OOR BELYDENIS VAN DIE KERK

Die saak word in die verslag van die Raad vir Erediens behandel.

BESLUIT

- 1. Kennis geneem.**

1.2 TOEGANKLIKHEID VAN BELYDENISSKRIFTE

Die saak is na SENTIK verwys.

BESLUIT

- 1. Kennis geneem.**

ORDE VAN DIE VERGADERING

Verkiesing van visevoorsitter vir die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

Die vergadering stem vir 'n visevoorsitter.

Dr JC van der Merwe word verkies.

Verkiesing van viseskriba vir die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

Die vergadering stem vir 'n viseskriba.

1.3 STUDIEKOMITEE OOR DIE INTERPRETASIE VAN DIE BELYDENIS

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het na afloop van die 66ste Algemene Kerkvergadering die onderstaande beskrywingspunt van die Ring van Zerst en die voorstel wat daaroor aanvaar is, behandel:

Belydenis van Jesus Christus se geboorte en opstanding: Ring Van Zeerust

Na aanleiding van berigte in die openbare pers en artikels in die Hervormde Teologiese Studies (HTS) oor bepaalde navorsing van die historiese Jesus, spreek die vergadering hom duidelik uit oor die Kerk se belydenis oor die maagdelike geboorte van Jesus en sy opstanding uit die dood om sodoende die verwarring wat genoemde navorsing oor die historiese Jesus in die Kerk tot gevolg het, aan bande lê.

Die voorstel wat deur die 66ste Algemene Kerkvergadering aanvaar is, lui soos volg:

- * Teen die agtergrond van vorige besluite van die Kerk dat die Algemene Kerkvergadering in die laaste instansie die belydenis interpreteer, dra die vergadering dit aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op om studiewerk te doen/te laat doen en aan die 67ste Algemene Kerkvergadering 'n voorlegging te maak oor 'n eietydse interpretasie van die kernsake van die Kerk se belydenis, soos onder andere die maagdelike verwekking van Jesus, die opstanding, die Godheid van Jesus en dies meer.
- * Sodanige voorlegging
 - ** hou rekening met die historiese ontstaan en ontwikkeling van die kernsake van die belydenis
 - ** hou rekening met resente ontwikkeling op die onderskeie terreine van die teologie
 - ** dui moontlike duldbare nuanseverskille aan ten opsigte van 'n eietydse interpretasie van dié kernsake van die Kerk se belydenis
 - ** dui fasette van die onduldbare interpretasie van die belydenis aan.
- * Tot tyd en wyl die Algemene Kerkvergadering die belydenis sodanig geïnterpreteer het, geld die belydenis van die Kerk onverkort.
- * Die Algemene Kerkvergadering bevestig dat God in sy almag tot enige iets in staat is, en bevestig daarmee die waarheid in die Bybel oor God soos onder andere verwoord in die Apostolicum.

Die Kommissie het die opdrag aan die Raad vir Erediens gegee met die spesifikasie dat "die benoemde komitee wat opdrag ontvang het om 'n eietydse interpretasie van die belydenisskrifte te maak, die taak behartig." Die Kommissie het die Studiekomitee oor Belydenisaangeleenthede soos volg benoem: Dr PB Boshoff (sameroeper en voorsitter), ds P de Kock (sekretaris), proff J Buitendag, JH Koekemoer, Y Dreyer, AG van Aarde, drr WC van Wyk, JH Breytenbach, MA Botma en DJC van Wyk (jr). Die komitee het dadelik aan die werk gespring. By die beplanning oor die reikwydte van sy opdrag, het die komitee tot die oortuiging gekom dat aan die spesifieke opdrag uitvoering gegee moet word, maar dat daar ook ander sake in die skopus van studie sou kom soos byvoorbeeld,

die leer oor die Drie-eenheid, die Heilige Gees, die soteriologie, en dies meer.

Intussen het die Raad vir Erediens met sy werk begin en ook 'n Komitee vir Belydenisaangeleenthede benoem met die volgende lede: Dr DJC van Wyk (jr) (sameroeper), drr PB Boshoff, JH Breytenbach, FJ Boshoff, J Otto, JP Labuschagne, proff AG van Aarde en AD Pont. Verskeie sake wat na dié komitee verwys is, het oorvleuel met sake wat verwys is na die komitee, wat deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aangewys is. In sommige gevalle het die opdragte selfs wyer gestrek.

Dr DJC van Wyk (jr), voorsitter van die komitee deur die Raad vir Erediens benoem, het in 'n skrywe aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering navraag gedoen oor die sinvolheid van die bestaan van twee komitees met feitlik dieselfde opdrag. Die volgende voorstel is aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gemaak:

Die komitee wat deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering benoem is, gaan voort met 'n eietydse interpretasie van die verskillende leerstukke – dié oor die maagdelike verwekking, die opstanding en Godheid van Jesus. Die komitee word egter versoek om hulle werksaamhede wyer te fokus sodat dit ook ander leerstukke soos die "wederopstanding van die vlees", die "ter helle neergedaal", die "één doop tot vergifnis van sonde" en die "... wat gely het onder Pontius Pilatus" insluit. Laasgenoemde leerstukke is deur die Algemene Kerkvergadering verwys vir verdere studie en is deur die Raad vir Erediens aan sy Komitee vir Belydenisaangeleenthede opgedra. Indien die een komitee dit egter doen, sou die formaat van die interpretasie van die verskillende leerstukke dalk dieselfde kon wees en sou daar reeds verder gevorder kon word met die oog op 'n uiteindelijke selfstandige publikasie waarin verskeie leerstukke met verloop van tyd aan die orde sou kon kom. Indien die Kommissie wil volstaan met die beperkte oorspronklike opdrag aan sy eie komitee, word die ander sake steeds na die komitee van die Raad vir Erediens verwys.

Na bespreking van die saak het die Kommissie soos volg besluit:

- * Lede van die komitee wat deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering benoem is om ondersoek te doen na belydenisaangeleenthede word gekoöpteer op die Komitee vir Belydenisaangeleenthede van die Raad vir Erediens om een komitee te vorm. Dr PB Boshoff is die sameroeper.
- * Die gesamentlike komitee vergader en gee aandag aan al die opdragte en besluite en hoe dit ten uitvoer gebring moet word.
- * Die komitee lewer ook as komitee van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verslag aan die 67ste Algemene Kerkvergadering.

Die twee komitees het saamgesmelt onder die naam: "Studiekomitee oor die

Interpretasie van die Belydenis". Die nuwe komitee is soos volg saamgestel: Dr PB Boshoff (voorsitter), ds P de Kock (sekretaris), drr MA Botma, JH Breytenbach, DJC van Wyk (jr), WC van Wyk, FJ Boshoff, JP Labuschagne, proff J Buitendag, JH Koekemoer, AG van Aarde en Y Dreyer. Prof Y Dreyer en ds P de Kock het hulle gedurende die termyn aan die komitee onttrek. Dr JH Breytenbach is aangewys as sekretaris.

Die volgende verslag van die Studiekomitee oor die Interpretasie van die Belydenis word behandel:

Die komitee het gedurende die termyn nege keer vergader. Daar is aanvanklik indringend besin oor die hermeneutiese vertrekpunte by die interpretasie van die belydenis en die wese en aard van 'n kerklike belydenis.

Daarna is lank gedebatteer oor die interpretasie van die belydenis van die maagdelike geboorte. In die debat het duidelike verskille in interpretasie na vore gekom, wat by tye amper onoorbrugbaar gelyk het. Selfs nadat die komitee 'n voorlopige interpretasie in *Die Hervormer* gepubliseer het, het die verskille telkens weer opgeduik. Dit het meegebring dat daar baie lank aan die interpretasie geskaaf is, voordat dit gefinaliseer is as 'n kompromis.

Die interpretasie wat die komitee aan die vergadering voorlê, lui soos volg:

Die kerk bely dat Jesus ontvang is van die Heilige Gees en gebore is uit die maagd Maria. Daaronder verstaan ons dat Jesus werklik God is en werklik 'n mens geword het. Ons glo dat Jesus die eniggebore Seun van God is. God ontmoet ons in Jesus Christus; God spreek ons deur Hom aan en God handel deur Hom beslissend om ons te red.

Hierdie misterie is vir ons 'n geloofsaak. Daar bestaan geen dwingende argumente wat die Kerk verplig om van hierdie belydenisuitspraak afstand te doen nie.

Daar is reeds begin met die gesprek oor die interpretasie van die belydenis van Jesus se opstanding. Stukke om tot 'n formulering te probeer kom, is gereed gemaak. Die gesprek is egter nog in 'n voorlopige stadium. Die komitee het geoordeel dat dit nie moontlik is om nog, selfs al sou 'n verdere vergadering gehou word, die interpretasie bevredigend te formuleer tydens sy termyn nie. Die saak staan dus oor.

Die Komitee vir Liturgiese Geskrifte het die vraag na die struktuur van die Apostolicum by 'n moontlike vertaling na vore gebring. Die saak is bespreek en die onderstaande voorlegging word aan die vergadering gemaak.

Die geskiedenis, ontwikkeling en struktuur van die Apostolicum kan in die volgende punte saamgevat word:

- * Die hoofsaak van die Apostolicum staan teen 150 nC reeds vas.
- * Die presiese teks van die Apostolicum is van baie later datum.
- * Die *textus receptus* van die Apostolicum kom voor in die *Ordo romanus antiquus* uit die 8-9e eeu.
- * In die Romeins, Latynse kerk is die Apostolicum in hoofsaak 'n doopbelydenis.
- * Hierdie bogenoemde teks word in die Lutherse *Konkordienbuch* opgeneem.
- * In die Lutheranisme en daarvandaan in die Protestantisme kry die Apostolicum 'n heeltemal nuwe posisie aangesien dit hier gebruik word as basis van die kategese.
- * In al bogenoemde gevalle word die Apostolicum hanteer as 'n simbool wat bestaan uit drie dele.
- * Die verdeling in *vier dele* kom eers voor wanneer Calvyn in sy Institusie, 1536, die Apostolicum verdeel in vier dele. Calvyn stel in sy Kategismus, 1542, Vraag en antwoord 17 "... in hoeveel dele verdeel ons hierdie belydenis? In vier hoofdele." Die vierde hoofdeel handel volgens antwoord 18 "... oor die kerk en sy milddadigheid teenoor die kerk."
- * Luther het in sy Groot Kategismus 'n drie-deling bly volg. Op grond waarvan Calvyn 'n *vier-deling* in die Apostolicum maak, is onduidelik.
- * Omdat Calvyn die belydenis oor die kerk as die *vierde* deel van die Apostolicum beskou, word 'n vierde *Credo* ingevoeg. Dit is hierdie beslissing van Calvyn, dat die Apostolicum uit vier dele bestaan, wat deurwerk na die teks van die Apostolicum in die Heidelbergse Kategismus, antwoord 23.
- * Opvallend handhaaf die Heidelbergse Kategismus self die *drie-deling* van die Apostolicum. Antwoord 24 stel dat die Apostolicum in *drie* dele verdeel word en dat die derde deel handel oor "...God die Heilige Gees en ons heiligmaking."
- * Die komitee beveel soos volg aan: Aangesien die oorspronklike en oudste tekste die driedeling handhaaf, en terwyl die Heidelbergse Kategismus spesifiek die driedeling van die Apostolicum aanvaar én leer, word die teks wat die driedeling handhaaf as die mees outentieke teks beskou. Nadat die ander kerke geraadpleeg is, behoort die Apostolicum vertaal te word sonder die vierde "ek glo".

Die vergadering bespreek die saak en neem kennis van die volgende aanbevelings van die komitee:

- * Die vergadering spreek hom uit oor die kompromis interpretasie oor die belydenis van die maagdelike geboorte van Christus.
- * Die studie en gesprek oor die belydenis van Jesus se opstanding kontinueer.
- * Die vergadering spreek hom uit oor die komitee se aanbeveling oor die struktuur van die Apostolicum.

BESLUIT

1. Die komitee word bedank vir sy werk.
2. Die vergadering aanvaar die komitee se interpretasie oor die belydenis van die maagdelike geboorte van Christus soos verwoord in die agenda.
3. Die studie en gesprek oor die belydenis van Jesus se opstanding kontinueer.
4. Die vergadering ondersteun die komitee se aanbeveling oor die struktuur van die Apostolicum soos verwoord in die agenda.
5. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering benoem die Studiekomitee oor die Interpretasie van die Belydenisaangeleenthede. Die komitee is nie 'n komitee van die Raad vir Erediens nie, maar 'n selfstandige komitee van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

1.4 **DIE AD HOC-KOMMISSIE EIETYDSE VERTALING VAN DIE BELYDENISSKRIFTE: TUSSEN KERKLIKE KOMITEE (TKK)**

Tydens 'n vergadering van die TTK vroeg in November 2002 het 'n versoek van die Nederduits Gereformeerde Kerk se Kommissie vir Leer en Aktuele Sake gedien dat die Afrikaanssprekende kerke die belydenisskrifte weer saam moet vertaal. Die drie susterkerke het dit die vorige keer ook saam gedoen en die huidige vertalings het in 1982 die lig gesien.

Prof J Buitendag het by die geleentheid die Ned Herv Kerk tot betrokkenheid gebind. Hy het daarop gewys dat die werk bepaalde finansiële implikasies kan inhou wanneer byvoorbeeld Latynse, Duitse en Franse taalkundiges gekoöpteer moet word vir die uitvoering van die taak. Verder moet dit van die begin af die veronderstelling wees dat die meewerkende kerke by die vertalings sal hou ten einde die onderlinge ekumeniese verhoudings te respekteer. In die verlede is al ooreengekom dat die meewerkende kerke mekaar onderling sal erken wanneer daar van die gemeenskaplike vertalings afgewyk wil word (Dit het natuurlik implikasies vir die huidige ondersoeke in die Ned Herv Kerk na sake soos "ter helle of na die hel" "wederopstanding van die vlees of liggaam" en "wederopstanding of opstanding"). Prof Buitendag het geoordeel dat dié ondersoek goedsdiks op die ys gehou kon word.

Die ad hoc-kommissie 'Eietydse Vertaling van die Belydenisskrifte van die TTK', is saamgestel met die volgende lede: Proff J Buitendag (Ned Herv Kerk), C van Wyk (Geref Kerke) en dr W Botha (Ned Geref Kerk). Die volgende verslag is aan

die onderskeie kerke gelewer:

1.4.1 INLEIDING

Die Tussenkerklike Kommissie het tydens die November 2002 vergadering besluit dat dit tyd geword het om die hervertaling van die belydenisskrifte aan te pak. Die kerke het besluit dat die projek in 'n gees van volledige samewerking onderneem word. Die TKK het daarom 'n ad hoc-kommissie van drie lede benoem om met 'n vooraf ondersoek te begin met die doel om (1) 'n kosteberaming te doen, (2) ander kerke wat die Afrikaanse belydenisskrifte gebruik te pols oor moontlike samewerking, en (3) 'n moontlike werkwyse voor te stel.

1.4.2 AARD VAN VERTALING

Voordat die werk 'n aanvang neem, moet die TKK tussen twee moontlikhede besluit: Is dit 'n letterlike vertaling van die oorspronklike teks (natuurlik in lesersvriendelike, verstaanbare Afrikaans) of is dit 'n meer dinamies-ekwivalente vertaling in kontemporêre styl wat meer gerig is op die *betekenis* van die oorspronklike teks? Die ad hoc-kommissie beveel aan dat eersgenoemde vertrekpunt gekies word, naamlik 'n letterlike (maklik-leesbare) vertaling van die oorspronklike teks.

Aangesien daar oor hierdie aspek meningsverskil is - en dit uiteraard 'n baie belangrike vertrekpunt is - versoek die TKK die drie kerke om hulle deur hulle gevolmagtigde kommissie hieroor uit te spreek en hulle voorkeur aan die TKK bekend te maak.

'n Finale besluit sal natuurlik implikasies hê vir byvoorbeeld 'n uitdrukking soos "neergedal na die hel" of "ter helle neergedal". Die Redaksionele Komitee kan dit dalk oorweeg om in so 'n geval van voetnotas gebruik te maak.

1.4.3 BESTUUR: REDAKSIONELE KOMITEE

Die ad hoc-kommissie beveel aan dat 'n Redaksionele Komitee van twee verteenwoordigers uit elke kerk benoem word om die werk te koördineer. Elke kerk word versoek om die twee name voor die einde van Februarie 2003 aan die skriba van die TKK te voorsien.

1.4.4 VERTALERS

Dit word aanbeveel dat elke kerk, benewens die 2 verteenwoordigers vir die Redaksionele Komitee, nog 4 kundiges benoem om die eietydse vertaling van die belydenisskrifte te onderneem (Elke kerk het dus 6 amptelike verteenwoordigers op die Kommissie vir die vertaling van die belydenisskrifte). Benewens hierdie 18 persone, word aanbeveel dat die kerke behulpsaam moet wees om linguïste te identifiseer wat Latyn, Frans en Duits magtig is. Uiteraard sal die Redaksionele Komitee ook Afrikaanse taalkundiges moet betrek.

Die ad hoc-kommissie is van oordeel dat die aantal verteenwoordigers van die kerke nie rigied beperk moet word nie. Die Redaksionele Komitee kan na die eis van behoefte persone koöpteer.

Die Redaksionele Komitee besluit in oorleg met die benoemdes watter persone betrokke gaan wees by die onderskeidelike vertalings van die Heidelbergse Kategismus, die Nederlandse Geloofsbelydenis en die Dordtse Leerreëls. Die name van die bestaande persone word voor die einde van Februarie 2002 aan die skriba van die TKK gestuur.

1.4.5 MEDEWERKING VAN ANDER KERKE

Die ad hoc-kommissie beveel aan dat die Afrikaanse Protestantse Kerk en die Verenigende Gereformeerde Kerk van Suid-Afrika genooi word om uit die staanspoor op eie koste by die vertaling betrokke te wees en om na eie oordeel 'n aantal verteenwoordigers aan te wys.

1.4.6 BEGROTING

Die betrokke kerke is verantwoordelik vir die reis- en verblyfkoste van hulle verteenwoordigers. Aangesien daar begroot moet word vir verdere onvoorsiene uitgawes en byvoorbeeld honoraria vir die linguïste, begroot elke kerk vir die volgende drie jaar ongeveer R3 000 per jaar.

1.4.7 UITGEWER

Die ad hoc-kommissie besef dat die drukwerk en bemarking van 'n eietydse vertaling finansiële en ander implikasies het. Dit word daarom aan die Redaksionele Komitee oorgelaat om met 'n uitgewer te onderhandel.

1.4.8 VERDERE OPTREDE

Hierdie verslag word vir die uitvoering van die onderneming aan die Interim Komitee van die TKK voorgelê. Die Interim Komitee gee verder opdrag oor die onderhandelinge met die kerke en hulle verteenwoordigers.

Die vergadering bespreek die saak en let op die volgende besluite van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering:

- * Die Kerk verkies 'n dinamies-ekwivalente vertaling van die belydenisskrifte in kontemporêre styl wat gerig is op die betekenis van die teks.
- * Indien daarop aangedring word dat 'n letterlike vertaling gemaak word, word die twee vertalings naas mekaar geplaas.
- * Die volgende kundiges is benoem om te dien op die Redaksionele Komitee, om die eietydse vertaling te onderneem: Prof J Buitendag, drr JP

Labuschagne, WA Dreyer, E van Eck, WC van Wyk en ds EG Fourie.

- * R3 000 per jaar word bygedra deur die Kerk per jaar ter delging van koste aan die projek verbonde.
- * Die Studiekomitee oor die Interpretasie van die Belydenis word deur die verteenwoordigers van die Kerk in die sake geken.

BESLUIT

1. Die Kerk verkies 'n dinamies-ekwivalente vertaling van die belydenisskrifte in kontemporêre styl wat gerig is op die betekenis van die teks.
2. Indien daarop aangedring word dat 'n letterlike vertaling gemaak word, word die twee vertalings naas mekaar geplaas.
3. Die benoeming van die volgende kundiges om te dien op die Redaksionele Komitee, om die eietydse vertaling te onderneem: Prof J Buitendag, dr JP Labuschagne, WA Dreyer, E van Eck, WC van Wyk en ds EG Fourie word aanvaar. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gee weer aandag aan die samestelling van die komitee.
4. R3 000 per jaar word bygedra deur die Kerk, ter delging van koste aan die projek verbonde.
5. Die Studiekomitee oor die Interpretasie van die Belydenis word deur die verteenwoordigers van die Kerk in die sake geken.

1.5 VERSOEK VAN DIE DEPUTATE EKUMENISITEIT, BUITELANDSE KERKE VAN DIE GEREFORMEERDE KERKE IN SA: PLAAS-VERVANGENDE BEWOORDING VIR DIE DECENSUS IN DIE APOSTOLICUM

Die volgende skrywe van dr CJ Smit, voorsitter van die deputate Ekumenisiteit, buitelandse kerke van die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika, word behandel:

1.5.1 VERSOEK

Die Deputate Ekumenisiteit: Buitelandse Kerke van die GKSA, versoek u vriendelik om in opdrag van die Sinode 2003 u kommentaar en insette oor 'n plaasvervangende bewoording vir die *descensus* in die *Apostolicum* en die *Athanasium*: "en neergedaal het na die hel", voor te lê.

Ons ontvang graag u kommentaar voor 31 Januarie 2005.

1.5.2 BESLUIT VAN DIE RCSA (SINODE 2003)

Die GKSA het besluit om 'n plaasvervangende bewoording van die *descensus* in die *Apostolicum* en die *Athanasium* vir toetsing deur die kerke te aanvaar (acta 2003:559).

Dié konsepbewoording moet tot 'n nuwe bewoording in die plek van die tradisionele *descensus* lei wat aan Sinode 2006 vir 'n besluit voorgelê sal word:

In die *Apostolicum*: "*wat die angste van die hel tot in die dood toe ondergaan het*"

In die *Athanasium*: "*En só die angste van die hel, tot in die dood toe, ondergaan het*"

1.5.3 ANDER MOONTLIKHEDE

Die tussenin van die konsepbewoording was eintlik bedoel om te lui: "*tot die dood toe*" - wat eerder klem wil lê op die intensiteit as die situering van die lyding soos in "*tot in die dood*". Die dieptepunt van Christus se lyding was sekerlik toe Hy in sy moeder se taal uitgeroep het: "*My God, My God, waarom het U My verlaat?*" Kort hierna - en vóór sy dood - kon Hy sê: "*Tetelestai - Dit is volbring!*" En óók voor sy dood het Hy verklaar: "*Vader, in u hande gee Ek my gees oor.*" Die bedoeling van die Sinode was dus duidelik om "*tot die dood toe*", en nie "*tot in die dood*" nie, voor te stel.

Die volgende moontlikhede is reeds onder die aandag van die Deputate gebring:

- (a) " ...; Hy het helse smarte gely; ..." Of:
" ... en helse smarte gely het; ..."
- (b) " ...; Hy het die angste van die Hel ondergaan; ..." Of:
" ... en die angste van die Hel ondergaan het; ..."
- (c) wat basies ooreenkom met die voorstel van die afgevaardigdes van die CRCA en die RCNZ op die GKSA Sinode van 2003 (weergegee in CRC of Australia, Acts 2003: III - 136):

" ...; He suffered the torment of Hell; ..."

Die agtergrond kortliks (vergelyk Acta 2000:419)

- * Die tradisionele formulering gee nie 'n korrekte uitdrukking aan die bedoeling van die bewoording nie, en gee aanleiding tot teologiese misinterpretasie en misverstand.

- * Die tradisionele formulering, "*descendit in inferna*", kom nie in die oorspronklike *Apostolicum* voor nie. Na ongeveer drie eeue van die bestaan van die *Apostolicum* kom dit vir die eerste keer in die Acta van die Ekumeniese Sinode van Sirmium (359) en die Konsilie van Nicea in Thracië (359) voor.
- * In 390 het Rufinus, 'n priester van Aquilea, dit opgeneem in sy *Expositio Symboli Apostolici*, en wel in die plek van "*sepultus*" (begrawe is). Hieruit blyk dat "*sepultus*" en "*descendit in inferna*" toe as sinonieme beskou is.
- * In 750 is die teks van die *Apostolicum* finaal vasgestel en die frase "*descendit in inferna*" het toe finaal sy plek naas "*sepultus*" gekry. Dit het aanleiding tot die geloof gegee dat Christus Hom na sy sterwe in die verblyfplek van die dooies (*sheol/hades*) bevind het, wat later vervang is met die geloof dat Christus die hel (*gehenna*) besoek het en daar die oorwinning oor Satan en die dood behaal het (die Evangelie van Nikodemus, hoofstuk 13 - 21).
- * In die tyd van die Reformasie was daar talle leerstellige debatte en polemieke oor die interpretasie van hierdie artikel. Tussen 1580 en 1720 was daar nie minder nie as 34 Lutherse, 16 Gereformeerde en 4 Rooms-Katolieke ondersoeke hieroor. Bucer interpreteer byvoorbeeld hierdie artikel in 1536 histories en beskou Christus se grafstelling as sinoniem met die neerdaling. Luther betrek die neerdaling op Jesus se lyding in Getsemane en Golgota. Calvyn neem hierdie siening van hom oor (Institusie 2.16.8). Hy erken dat hierdie artikel eers later ingevoeg is, dat sommige kerkvaders elkeen hulle eie vertolking daaraan gegee het en dat ander, soos Augustinus, dit heeltemal weggelaat het. Hy verkies "hel" as vertaling van "*inferna*" en verklaar hierdie artikel as Christus se hellesmart aan die kruis, met die verskriklike dieptepunt daarvan as die Godsverlating. Hierdie verklaring het sy neerslag gevind in die Heidelbergse Kategismus 16:44.
- * Die descendus word in die konfessie en Groot Kategismus van Westminster nog anders opgevat: Hy is begrawe en verkeer tot die derde dag in die staat van die dooies en in die mag van die dood.

1.5.4 HANTERING VAN DIE PROBLEEM DEUR VERSKILLENDE GEREFORMEERDE KERKE

- * In 1970 het die *Commission on English Texts* (ICET) van die hoofstroomkerke in die Engelssprekende Gereformeerde wêreld "*He descended into hell*" vervang met "*He descended to the dead*".
- * Die Nederduitse Gereformeerde Kerk het in 1986 die vertaling "*neergedaal het na die hel*" verander na "*ter helle neergedaal*" - om die eintlike betekenis daarvan beter te probeer uitdruk in ooreenstemming met die historiese en

Skriftuurlike gegewens.

- * Die Presbyterian Church in Korea het hierdie woorde reeds in 'n vroeë stadium uit die *Apostolicum* weggelaat omdat dié kerk meen dat dit met die leer van die vagevuur van die RKK verwar sou kon word.
- * Die Rooms Katolieke Kerk en die Protestantse Kerke in Duitsland het hierdie artikel intussen ook verander na "*neergedaal na die doderyk*."
- * Die Christian Reformed Churches of Australia het in 1997 dié voetnoot by die *descendus* gevoeg: "*by this we understand that Christ suffered the Godforsaken agony of hell on the cross*", en in 2003 is op 'n substituuat besluit wat kerke vir liturgiese doeleindes kan gebruik: "*having suffered the torments of Hell*".
- * Ook die Reformed Churches of New Zealand het op 'n verduidelikende nota by die *descendus* besluit.
- * Die Reformed Ecumenical Council het in 2000 besluit om die tradisionele bewoording te laat soos dit is, want "*the problem is more a matter of language than of doctrine*", en "*any departure from it should be unilateral*", en ook gesê dat "*churches using a common language should endeavour to use an agreed version*."
- * In die familie van die Baptiste en Presbiteriaanse Kerke in die VSA is die neiging al hoe meer om die *descendus* eenvoudig weg te laat.

Die samewerking van kerkgemeenskappe in ekumeniese verhouding met die GKSA in hierdie aangeleentheid is van die grootste belang vir die GKSA. Ons sien met verwagting uit na u bydrae.

Die skrywe is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering na die Studiekomitee oor die Interpretasie van die Belydenis deurgegee aangesien die komitee reeds met dié werk besig is. Waarskynlik sal die ad hoc-kommissie Eietydse Vertaling van die Belydenisskrifte van die TKK ook hierin geken moet word.

BESLUIT

1. Kennis geneem.
2. Die hantering van die saak kontinueer.

1.6 SKRIFBESKOUING VAN DIE KERK: MEMORANDUM VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

1.6.1 WAAROM 'N SKRIFBESKOUING?

Die Kerk het al die jare van sy bestaan volstaan met wat in die Belydenisskrifte oor Skrifbeskouing gesê is. Dit het egter die afgelope ruk nodig geword om duideliker en meer omvangryk die standpunt van die Hervormde Kerk oor die aangeleentheid te stel.

In die lig van huidige teologiese debatte oor belydenisaangeleenthede soos die maagdelike geboorte, opstanding, opstandingsliggaam en nog vele ander sake en in samehang hiermee, hoe die Bybelse tekste verstaan moet word, het dit belangrik geword om te sê hoe ons die Bybel lees en verstaan. Dit is veral vir lidmate verwarrend wanneer teoloë binne en buite die Kerk teenstrydige, of ten minste oënskynlik teenstrydige, uitsprake maak. Daarom is ook geoordeel dat 'n Skrifbeskouing van die Kerk toeganklik moet wees vir gewone lidmate om te gebruik. Dit moet daarom kort en bondig en leesbaar wees.

Die komitee wat aan die saak aandag gegee het, het egter geoordeel dat naas hierdie kort Skrifbeskouing daar 'n uitgebreide kommentaar geskryf moet word omdat bykans elke stelling in die Skrifbeskouing aanleiding gee tot 'n nuwe debat. Daarby kan 'n Skrifbeskouing beswaarlik 'n afgehandelde en geslote dokument word.

'n Tweede rede hoekom daar 'n behoefte aan 'n amptelike Skrifbeskouing is, is die druk vanuit die ekumeniese wêreld oor wat die Kerk se standpunt in dié verband is. Dit het veral 'n noodsaaklikheid geword binne die raamwerk van die Tussen Kerklike Raad (voorheen TKK) waar die kerke tans oor die aangeleentheid met mekaar in 'n teologiese gesprek betrokke is. Dit maak dit in elk geval vir die Kerk soveel makliker om teenoor wie ookal sy standpunt in dié verband te stel as daar 'n amptelike dokument beskikbaar is.

1.6.2 MEMORANDUM OOR SKRIFBESKOUING

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die volgende dokument gefinaliseer en lê dit aan die vergadering voor.

Die Bybel - God se Woord ook vir ons tyd. Gedagtes van die Kerk oor Skrifbeskouing

Inleiding

Waarom is dit nodig dat die Kerk weer in ons tyd rekenskap gee oor ons verstaan van die Bybel? Kan ons nie eenvoudig maar volstaan met wat die *Nederlandse Geloofsbelydenis* (1561) in Artikels (2b) 3 tot 7 oor die Bybel sê nie? Wanneer die Kerk in ons tyd rekenskap gee oor ons verstaan van die Bybel, wil ons nie

afbreuk doen aan die dinge wat die belydenisskrifte oor die Bybel gesê het nie. Die omstandighede dwing ons om egter meer oor die Bybel te sê as wat die *Nederlandse Geloofsbelydenis* ter sprake gebring het. In die eerste plek dek die *Nederlandse Geloofsbelydenis* eenvoudig nie die volle spektrum van temas uit die Bybel wat in ons tyd deur die teologie en openbare mening op die tafel geplaas is nie. Die Kerk moet die voorbeeld van die *Nederlandse Geloofsbelydenis* volg om teen die agtergrond van aktuele vraagstukke oor die Bybel, leiding aan haar lidmate te gee. Ons moet tweedens in ag neem dat die *Nederlandse Geloofsbelydenis* binne 'n spesifieke situasie tot stand gekom het. Die belydenisskrif het destyds aan die een kant standpunt ingeneem teenoor die Konsilie van Trente (1543-1563) wat 'n hele aantal sake oor Bybelverstaan en Bybelgebruik binne die Rooms-Katolieke Kerk destyds gereël het. Aan die ander kant is die belydenisskrif ook geformuleer in reaksie op die Lutherse skeiding tussen die sogenaamde proto- en deuterokanonieke boeke in die Bybel. Die sake waarop die *Nederlandse Geloofsbelydenis* gereageer het, is natuurlik nog steeds aktueel, maar intussen het daar ook ander belangrike sake oor Bybelverstaan op die agenda van die Kerk gekom. Verder (derdens) sal dit ook nie kwaad doen om bedag te wees op sekere invloede van die Ortodoksie op die *Nederlandse Geloofsbelydenis* wat moontlik die eg Reformatoriese insigte oor Skrifverstaan in 'n eietydse interpretasie van dié geskrif kan ondermyn nie. Die Kerk moet aan haar lidmate 'n verwysingsraamwerk bied aan die hand waarvan hulle vandag die belydenisskrifte kan lees.

Die Bybel as grond en norm van ons geloof

Die Woord van God neem verskillende gestaltes aan. In Hebreërs 1:1 en 2 lees ons "In die verlede het God baie keer en op baie maniere met ons voorvaders gepraat deur die profete, maar nou, in hierdie laaste dae, het Hy met ons gepraat deur die Seun." Die Bybel het uit die lewendige verkondiging van God se Woord ontstaan. Die Bybel is die vernaamste middel waardeur die verkondiging van geslag tot geslag betroubaar oorgelewer word. Dit is egter 'n groot fout om die Bybel uit die konteks van die kerklike verkondiging te probeer losmaak en klinies na die Bybel te verwys as die Woord van God. Die kerklike verkondiging en die Woord van God gaan altyd hand aan hand. In die verkondiging van die kerk moet die Bybel en daarom ook die evangelie en so ook God self, aan die woord kom. Die Bybel het uit die verkondiging van die kerk ontstaan en die geskrewe Woord gee weer aanleiding tot voortgaande verkondiging.

Die kerk aanvaar die Bybel is die bron en die norm vir die kerklike verkondiging en daarom is dit ook die belangrikste teks van die teologie. Die Bybel moet in ons tyd nie net met die beste metodes waaroor die taalwetenskap beskik geanaliseer word nie, maar dit moet ook teologies deur die kerk geïnterpreteer word. Trouens, die Bybel moet op so 'n wyse verstaan word dat God self aan die woord kom. Dit gaan vir die kerk oor die verstaan van die Woord asook oor die verstaan van die mens en die werklikheid waarin hy/sy leef. Die kerk het die opdrag om die *regte* verstaan van die Woord te bevorder, asook om die Woord as gesagvol aan die mense van ons tyd te verkondig. Ons wil altyd die Bybel as ons basis en norm vir

die geloof ernstig opneem. Ons probeer dus altyd om in ons verkondiging en teologie te verwoord wat ons in die Bybel hoor.

Die Bybel is deur God geïnspireer

Ons verstaan hierdie hele proses as deur God geïnspireer. Dat die Bybel deur 'n groeiproses ontstaan het, neem niks weg van die gesag van die Woord nie. Intendeel, dit bevestig op 'n vreemde manier hoe God in menselewens ingegryp het, hoe Hy met mense besig was en mense gevorm het om oor Hom te getuig. En die wonder is dat daardie getuienis uit 'n vergange wêreld vandag nog met mense praat en deur die Gees hulle in 'n verhouding met God bring! Ons moet die Bybel dus nie verstaan as 'n tydgebonde boek met 'n aantal voorskrifte vir gelowiges nie. Die Bybel word altyd weer deur die werking van die Gees, die lewende Woord van God wat mense in Christus tot 'n ontmoeting met God bring (1 Kor 2:10-13). In God se Woord gaan dit nie om die verkondiging van algemene waarhede, ewige sedewette of wêreldbeskouings nie, maar om 'n appél aan die mens om in waarheid en vryheid verantwoording te doen oor sy/haar eie menswees (2 Kor 5:20). Die mens word as persoon deur God se Woord uitgedaag om sy/haar ou sondige bestaan ten gunste van 'n nuwe lewe in Christus prys te gee. Die nuwe wat deur die geloof opdaag, is méér as net 'n nuwe selfverstaan van die mens. Dit is die *nuwe bedeling* wat God self laat aanbreek. Daarom kan Paulus in 2 Kor 5: 17 en 18 sê: "Die oue is verby, die nuwe het gekom. Dit alles is die werk van God."

Die Bybel as God se Woord

Ons kan op geen manier aantoon dat die Bybel die Woord van God is nie. Wie egter die verkondiging van die evangelie hoor en dit glo, bely dat dit die Woord van God is (1 Tess 2:14). Ons het geen ander kriterium as die aanspraak van God se Woord op ons aan die hand waarvan ons kan toets of die Woord wel God se Woord is of nie. Ons glo dus nie die boodskap van verlossing net omdat dit in die Bybel opgeteken staan nie, maar omdat ons die lewende God se stem in die Bybel hoor. Ons bely dus dat ons God se Woord deur die Bybel verneem. Die gesag van die Bybel is in die blye boodskap van die Bybel gegrond.

Die mense kon nie aan Jesus se uiterlike sien dat Hy die Seun van God is nie; dit het eers vir hulle wat Hom in geloof aangeneem het, duidelik geword dat dit God is wat deur en in Hom aan die werk was en dat Hy daarom inderdaad die Seun van God is (1 Kor 12:3). Net so is dit eers wanneer mense deur die boodskap van die Bybel aangegryp word en deur die verligting van die Heilige Gees "hoor" dat dit God is wat deur die getuienisse van mense aan die woord kom, dat hulle tot die oortuiging kom dat die Bybel God se Woord is. Waar die Woord as God se Woord gehoor word, lei dit onteenseglik tot geloof.

Die verskeidenheid in die Bybel

Die Bybel, of die verskillende boeke van die Bybel, het nie "uit die hemel geval"

of dit is ook nie op 'n bonatuurlike manier aan mense gedikteer wat dit maar net so woordeliks neergeskryf het nie. Elke boek in die Bybel het 'n unieke ontstaansgeskiedenis. Die boodskap van God is in baie gevalle eers mondelings oorgelewer en dit het meestal deur verskillende fases gegaan waarin dit telkens oorvertel is. Omdat die proses waarin die Woord oorgelewer is, hand aan hand met die aktuele verkondiging van die Woord verloop het, is daarop uitgebrei of selfs dele daarvan weggelaat. Sodoende is dit telkens weer vir 'n volgende geslag en onder die nuwe omstandighede aktueel vertolk. Later is die verkondiging gedeeltelik of in groter dele op skrif gestel en hierdie skriftelike oorlewing is ook telkens tydens die opskrifstelling hervertolk en teologies geïnterpreteer tot by 'n laaste fase toe die boeke redaksioneel versorg is. Die verskillende boeke van die Bybel is vir 'n baie lang tyd met die hand oorgeskrif. Alhoewel ons in geen enkele geval die heel oorspronklike teks meer het nie, het werklik baie van hierdie afskrifte vir ons behoue gebly. Later het versamelings van Bybelboeke ontstaan. Oor 'n lang tyd het die Bybel gegroei tot die boek wat ons vandag ken.

Die Bybel is 'n biblioteek van wyd uiteenlopende boeke uit verskillende tye en kontekste. Nietemin is die Bybel - met sy verskillende soorte literatuur en waar elke boek boonop 'n besondere boodskap het - prinsipiële die Woord van God en is daarom 'n baie kragtige boek. Ons hoef nie botsende uitsprake in die Bybel te probeer wegredeneer of met rasionele spronge met mekaar te probeer versoen nie. Ons wil aanvaar dat die Bybel, as 'n verskeidenheid van boeke, die wyse is waarop God kies om te kommunikeer met mense onder bepaalde omstandighede, met hulle besondere wêreldbeeld, hulle eie verstaan van geskiedenis en die werklikheid. Die Bybel is dus God se Woord en kom in mensewoorde na ons toe. As mensewoorde spreek dit ook van bepaalde enkelinge en groepe mense se omstandighede en hulle manier van dink en praat. Te midde van die verskeidenheid van die Bybel leer ons dat die liefde van God so diep en wyd en hoog strek, dat ons dit nie in een sisteem kan vasvang nie. Miskien moet ons weer leer om waarlik met die Bybel om te gaan as die lig op ons pad en die lamp vir ons voet.

Die eenheid van die Bybel

Die Bybel bestaan uit 'n diversiteit van boeke. Gevolglik vind ons ook 'n verskeidenheid van teologieë in die Bybel. Daar word egter 'n eenheid in die Bybel te midde van die verskeidenheid veronderstel. Ons sou die veronderstelde eenheid die Woord kon noem. Woorde in die meervoud wat dus Woord in die enkelvoud word. Die reddende handeling van God loop soos 'n goue draad deur die hele Bybel. Die eenheid van die Bybel is daarom ten diepste in die eenheid van die reddende God self gegrond. Die eenheid van die Bybel kan deur die kerk bely word, net soos wat die kerk ook die eenheid van God en die eenheid van die kerk bely. Met verwysing na die kerklike verkondiging sou ons kon sê: Dit is nie losstaande tekste wat verkondig moet word wanneer die evangelie verkondig word nie. God se Woord moet eerder verkondig word, en dié Woord is een. Die eenheid van die evangelie staan in diens van die kerklike verkondiging van die Woord van God en die sendingwerk van die kerk. Vanuit die eenheid van die

Bybel kan ons selfs kritiese opmerkings oor sekere uitsprake in die Bybel maak. Sake wat in die Bybel ter sprake kom, maar in kontras staan met die sentrale boodskappe van die Bybel, kan tog nie vir gelowiges dieselfde gewig dra as die wesentlike boodskap van die Bybel nie. Ons laat ons immers in die uitleg van die Bybel ook deur die evangelie self lei. Die Bybel het vir ons dus die *gestalte* van God wat deur sy Seun Jesus Christus tot spreke kom. Hier setel die sinvolle eenheid van die Bybel.

Die waarheid van die Woord

Hoewel die Bybel oor die grense van plek en tyd 'n boodskap vir alle mense het en die waarheid van die Bybel ook nooit uitgedien raak nie, kan dit nie altyd reglynig op ons eie situasie toegepas word nie. Daar is 'n verskil in kontekste tussen toe en nou en 'n kloof van eeue se geskiedenis wat in ag geneem moet word. Dit vra van ons vertolking en uitleg om die boodskap van toe ook vir ons tyd te verstaan en toe te pas en om die groot gaping in tyd tussen ons en die Bybelskrywers sinvol te oorbrug. Ons verkondig dus vandag nie die Bybel se wêreldbeeld of verstaan van die geskiedenis, aardrykskunde, sterrebeelde of natuurstudie nie. Die Bybel is nie bedoel om op enige van daardie gebiede 'n gesaghebbende handboek te wees nie. Ons hoef nie byvoorbeeld die verskillende skeppingsverhale met insigte uit die wetenskap te probeer versoen nie. Veral hoef ons nie ons geloofsekerheid in die historiese feitlikhede te probeer vind nie. Die Bybelse boodskap is veranker in God se konkrete handeling in die geskiedenis van Israel, Jesus en die kerk. Die Bybel is daarom nie bloot 'n dokumentasie van geskiedenis nie. Die Bybel is verkondiging en daarom is die Bybel self ook eerder 'n vertolking - en daarom boodskap - van wat gebeur het en nie blote berigging van wat gebeur het nie. Ons moet nie ons heil sock in historiese feite agter die boodskap nie, want die heil word in die boodskap self gevind. Die waarheid van die Woord het nie met die feitlike korrektheid, akkurate berigging, of teenspraakloosheid van die Bybel te make nie, maar met die feit dat die Woord ons voor 'n beslissende keuse oor die sin en betekenis van ons eie lewe plaas. Ons moet kies tussen geloof en ongeloof, heil en onheil, lewe en dood. In hierdie sin is die Woord die Woord van die eindtyd. Wanneer mense probeer om die waarheid van die Woord aan die feitlike korrektheid daarvan gelyk te stel, lei dit tot die tragiese gevolg dat die waarheid van die Bybel in geheel in twyfel getrek word. Die appél wat die Woord op my maak, plaas my dus in 'n verhouding daarmee. Dit betrek my integraal in die Bybelse narratief en absorbeer gevolglik my totale verwysingsraamwerk. Op hierdie manier versmelt die horisonne van toe en van nou en word my beslissing vir of teen God afgedwing.

Slot

Daar lê nie 'n gevaar in 'n kritiese worsteling met die Bybel nie, maar daar skuil wel 'n groot gevaar enersyds in ons wegstap agter 'n paar groot uitsprake oor die Bybel sonder dat die Bybel in ons lewens enige rol speel en andersyds in 'n skromelike verwaarlosing van ons omgang met die Bybel.

Die Bybel moet altyd 'n kritiese funksie in die kerk en onder die gelowiges vervul. Die kerk moet haarself gedurig aan die Woord meet. Net so moet elke gelowige homself/haarself ook voortdurend deur die Woord laat aanspreek. Die boodskap van die Bybel is dus vir gelowiges die bron en norm vir hulle hele bestaan juis omdat dit die evangelie verkondig dat God mense in die regte verhouding met Hom wil laat lewe, hulle wil troos en bystaan en altyd van sy liefde wil verseker. Hierdie geloofsverhouding met God lê beslag op jou totale menswees en laat jou met dankbaarheid en in gehoorsaamheid voor God lewe. In die Bybel verneem ons immers deur die Heilige Gees die stem van die lewende God - die Woord wat in Jesus Christus mens geword het.

Die Bybel het nie alleen oor 'n lang tyd in diverse kontekste ontstaan nie, maar dit word ook al oor 'n lang tyd onder uiteenlopende omstandighede gelees. Die kerk en die teologiese gemeenskap is die vertolkingsgemeenskappe wat in die eerste plek verantwoordelik is vir die interpretasie (en in die geval van die kerk oor die verkondiging) van die Woord. Ons eie Kerk behoort daarom altyd ernstig te besin oor kritiese vrae wat deur sowel die kerklike tradisie, die wêreldwye kerklike gemeenskap, as die teologie by ons wakker gemaak word oor ons eie verstaan van die Bybel. Geen kerk kan te selfversekerd wees dat sy die waarheid van God se Woord finaal verstaan nie. Ons moet altyd bereid wees om opnuut na die Woord te luister en dit te gehoorsaam.

BESLUIT

1. Die dokument word in sy geheel aanvaar. Die dokument geld as 'n riglyn.
2. Die volgende wysigings in die dokument word aanvaar op bladsy 20 en 30 van die agenda:
 - * Die woord "destydse" word soos volg in die betrokke sin ingevoeg: Ons moet die Bybel dus nie verstaan as 'n tydgebonde boek met 'n aantal voorskrifte vir destydse gelowiges
 - * Dié volgende sin verval: In God se Woord gaan dit nie om die verkondiging van algemene waarhede, ewige sedewette of wêreldbeskouings nie, maar
 - * Die eerste paragraaf van die slotgedeelte van die dokument word geskrap.
 - * Die verwysing na God as "Hom" en "sy" word met meer inklusiewe taalgebruik vervang te wete "God" en "God se".
3. Die komitee en persone wat insette gelewer het in die daarstel van die dokument, word bedank.

ORDE VAN DIE VERGADERING

Verkiesing van viseskriba vir die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

Die herstemming vind plaas tussen

Dr HJ Botes
Ds NJS Steenekamp
Dr JH Breytenbach
Dr E van Eck
Ds EG Fourie.

Dr E van Eck word verkies.

Verkiesing van predikantslede vir die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

Die vergadering verkies twee predikantslede vir die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

--- oOo ---

Ampte

2. AMPTE

2.1 DIENAARS VAN DIE WOORD

2.1.1 OPLEIDING EN VORMING VAN DIENAARS VAN DIE WOORD

2.1.1.1 Kuratorium

(i) *Besluite van die 66ste Algemene Kerkvergadering*

(a) Teologiese Opleiding - Algemeen

- * Die ondersoek word uitgebrei na 'n deeglike ondersoek wat alle praktiese implikasies en voor- en nadele van 'n eie instansie vir die opleiding van predikante vir die Kerk en verdere studie van predikante in die teologie sal aantoon. Die bedoeling met so 'n instansie moet wees dat erkende grade toegeken kan word en dat die instansie spesifiek-kerklik Hervormd sal wees. Die resultate dien voor die 67ste Algemene Kerkvergadering.
- * Die Kuratorium en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ondersoek die moontlikheid en wenslikheid om die opleiding van sy dienaars van die Woord ná 2005 selfstandig en onafhanklik te bedryf, met akkreditasie aan 'n universiteit.
- * Die huidige reëling ten opsigte van teologiese opleiding van die Kerk aan die Universiteit van Pretoria word gekontinueer.
- * Die Kuratorium kry opdrag om in oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die saak so te bestuur dat die belange van die teologiese opleiding ten beste gedien word, terwyl dit terselfdertyd so kostebesparend as moontlik vir die Kerk moet wees.

(b) Hervormde Teologiese Kollege

- * Die Hervormde Teologiese Kollege, as opleidingsinstansie van die Kerk, word uitgebrei en versterk.
- * In ag genome die situasie wat mag ontstaan op pad na 2004 en daarna, word dit aan die Kuratorium, in oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, opgedra om soos en wanneer nodig, die Kollege stelselmatig uit te bou.
- * Die uitbouing word aanvanklik (vanaf 2002) op 'n deeltydse basis gedoen, by wyse van kontrak-aanstellings deur persone te benoem, of later indien wenslik, 'n voltydse aanstelling te maak.

- * Die persone of persoon moet aan die volgende profiel voldoen:
 - ** Die dosering van Suid-Afrikaanse Kerkgeskiedenis en Kerkreg (toegespsits op die kerkregtelike praktyk binne die Hervormde Kerk) - 120 lesings per jaar.
 - ** Die fasilitering, ontwerp en aanbieding van programme met die oog op die verryking van gemeentelike bediening - bereken teen 60 lesings per jaar.
 - ** Die daarstel van toerustingkursusse vir ampsdraers en lidmate (in samewerking met kerklike rade) en die opleiding van aanbieders - bereken teen 60 lesings per jaar.
 - ** Die koördinerings en inisiëring van die studiewerk van rade in die vorm van navorsingsprojekte.
- * Die Algemene Kerkvergadering begroot in beginsel R100 000.00 of ongeveer R1 per lidmaat vir die Hervormde Teologiese Kollege.

(c) Instituut vir Kerkgeskiedenis

- * Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika vestig 'n Instituut vir Hervormde Kerkgeskiedenis. Die Instituut is verbonde aan die Hervormde Teologiese Kollege en word in samewerking met SENTIK bedryf.

(d) Ondersoek na telematiese onderrig vir teologiese opleiding

- * Telematiese onderrig vir teologiese opleiding word ondersoek met die oog op die toekomstige ontwikkeling rondom tersiêre instellings (Die moontlikheid om die VTT-kursus telematiese aan te bied kan ook ondersoek word).

(ii) ***Hantering van die opdragte van die 66ste Algemene Kerkvergadering***

Die verslag van die Kuratorium dui aan hoe daar aan hierdie besluite die afgelope drie jaar uitvoering gegee is.

(iii) ***Kuratorium vir die Teologiese Opleiding: Verslag oor werksaamhede***

(a) Opdrag

Die Kuratorium het in terme van die Kerkorde, Ordinansie 2.1, onder andere opdrag om opsig te hou oor die onderrig deur teologiese dosente en oor die vordering en gedrag van teologiese studente van die Kerk. Verder om die Raad van Finansies te adviseer oor finansiële hulp aan studente van die Kerk en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor ander finansiële

aangeleenthede wat die opleiding raak.

(b)

Samestelling

Die Kuratorium is tans soos volg saamgestel:

Dr HJ Botes		
Ds J Coetzee		
Dr PJ de Beer	-	voorsitter
Ds AC Kuyper		
Dr E van Eck	-	visevoorsitter
Dr DJC van Wyk (sr)		
Dr DJC van Wyk (jr)		

Die administrateur het as skriba opgetree.

Persone in die volgende poste het as adviserende lede van die Kuratorium sitting geneem:

- * Die hoof van die Hervormde Teologiese Kollege (HTK).
- * 'n Voltydse dosent van die Kerk by die Hervormde Teologiese Opleiding (HTO).
- * Dosente en deeltydse dosente van die Hervormde Teologiese Kollege, dosente van die Fakulteit Teologie aan die Universiteit van Pretoria wat predikante van die Kerk is, studentepredikante en die administrateur op uitnodiging.

BESLUIT

1. In terme van Ordinansie 3.8.3.(x)(a), met inagneming van Ordinansie 3.8.3(xi) en Ordinansie 2.1.1.1(a) van die Kerkorde, word die lede en sekundi vir die Kuratorium deur die loop van die vergadering verkies.
2. Die Kuratorium word bedank vir die besondere werk wat gelewer is die afgelope termyn. In die besonder word dank betuig aan dr PJ de Beer (voorsitter) en mnr JF Viljoen (sekretaris) vir uitmuntende werk ten behoeve van die Kuratorium.

2.1.1.2 **Teologiese Opleiding aan die Universiteit van Pretoria**

(i) *Verslag van prof APB Breytenbach, adjunkdekaan van die Fakulteit Teologie aan die Universiteit van Pretoria: Tydperk 2001 tot 2003*

Die volgende verslag van prof APB Breytenbach, word behandel:

(a) Algemeen

Die tydperk Januarie 2001 tot Desember 2003 was tegelyk 'n moeilike en opwindende tyd in die geskiedenis van die Fakulteit Teologie aan die Universiteit van Pretoria. Gedurende hierdie jare moes die strukture wat tot stand gekom het in Januarie 2000 toe die ou Afdelings A en B saamgesmelt het, vaster vorm kry en ook in die praktyk getoets word. In die algemeen kan gestel word dat die nuwe bedeling bepaalde groeipyne meegebring het, maar dat dit oorkom is en dat dit goed gaan met die Fakulteit. Probleme wat wel nog bestaan, word grootliks meegebring deur faktore buite die beheer van die personeel van die Fakulteit en die Universiteit. Die Topbestuur van die Universiteit het alles moontlik gedoen om binne hulle vermoë aan die teologiese opleiding ruimte te gee en die Fakulteit uit te bou.

(b) Personeel

Gedurende die tydperk Januarie 2001 tot Desember 2003 het die dosentekorps van die Nederduitsch Hervormde Kerk (die Kerk) by die Fakulteit bestaan uit die volgende dosente:

APB Breytenbach (Ou-Testamentiese Wetenskap)
 J Buitendag (Dogmatiek en Christelike Etiek)
 Y Dreyer (Praktiese Teologie)
 PA Geyser (Nuwe-Testamentiese Wetenskap, opdrag Bybelkunde)
 AG van Aarde (Nuwe-Testamentiese Wetenskap)
 PJ van der Merwe (Godsdien- en Sendingwetenskap)
 PM Venter (Ou-Testamentiese Wetenskap).

Die Kerk was volgens die ooreenoms met die Universiteit net op ses poste geregtig. Alhoewel prof Y Dreyer deur die Universiteit aangestel in 'n diversiteitspos, het dit eintlik daarop neergekom dat die Kerk sewe voltydse personeellede aan die Fakulteit gehad het. Met die uitsondering van Kerkgeskiedenis, het die Kerk dus een of twee dosente in elke departement gehad. Die leemte by Kerkgeskiedenis is hanteer deur deeltydse dosente wat per ooreenoms met die Universiteit 'n deel van die lesings by Kerkgeskiedenis behartig het en wat ook deur die Universiteit vergoed is. Die hoof van die Departement Kerkgeskiedenis en Kerkreg het die saak op so 'n wyse hanteer dat dit werklik tot voordeel van die Kerk geskied het.

Die Universiteit volg 'n volkostebenadering waarvolgens die uitgawes van elke departement verreken word teen die inkomste wat deur die departement genereer word. Dit het meegebring dat die Departement Ou-Testamentiese Wetenskap vanaf 2002 onder finansiële druk gekom het. Daar was nie genoeg nagraadse studente om die 4 dosente (twee van die Hervormde en twee van die Ned Geref Kerk) in die departement te regverdig nie. In die lig daarvan het prof APB Breytenbach in 2003 met die universiteitsowerhede onderhandel om teen die einde van 2003 met vervroegde aftrede uit diens van die Universiteit te tree.

Dit het noodsaaklik geword, ook in die lig daarvan dat die Kerk nie met meer as 5 dosente sou kon ingaan in die tydperk 2005 tot 2009 nie. Prof Breytenbach het op 31 Maart 2004 na 37 jaar diens by die Universiteit afgetree. Prof PA Geyser het die ouderdom van 60 jaar aan die begin van 2004 bereik en vroeg in 2004 uit diens van die Universiteit getree. Dit beteken dat die Kerk die nuwe tydperk (2005 tot 2009) binne gaan met 5 voltydse dosente in die Fakulteit. Prof J Buitendag is deur die Algemene Dosenteraad van die Fakulteit benoem as adjunkdekaan in die plek van professor Breytenbach. Hierdie benoeming geld tot die einde van 2004 wanneer daar in terme van die nuwe ooreenkoms 'n nuwe adjunkdekaan (uit Hervormde geleedere) aangewys sal word.

Die Ned Geref Kerk het tans 10 dosente aan die Fakulteit aangesien daar wyslik besluit is om nie die pos van prof JJ Kritzinger, na sy aftrede in 2003 by die Departement Godsdiens- en Sendingwetenskap, te vul nie. Die Uniting Presbyterian Church het 2 dosente: Professor MJS Masango wat 'n diversiteitsaanstelling is in die Departement Praktiese Teologie en prof GA Duncan in die Departement Kerkgeskiedenis en Kerkreg wat deur die Presbiteriaanse Kerk in Skotland bekostig word. Daar word in die Fakulteit ook gebruik gemaak van deskundiges wie se dienste veral aangewend word in kerkspesifieke en kerkeie programme.

(c) Navorsing

Die dosente van die Kerk het gedurende die verslagtydperk besonder goed presteer ten opsigte van navorsing as in ag geneem word dat die doseerlas feitlik verdubbel het met die uitbreiding van die getal Engelssprekende studente, en as verder in ag geneem word dat die dosente van die Kerk 'n wesenlike bydrae gemaak het tot die administrasie van die Fakulteit. Onder die aansporing en leiding van prof AG van Aarde het die dosente met die hulp van navorsingsgenote die gemiddelde aantal navorsingsartikels selfs opgestoot sodat die Fakulteit steeds die hoogste gemiddelde handhaaf as dit by navorsingsuitsette kom. Dit het vir die Universiteit in die vorm van subsidies enorme bedrae geld verdien (Die besonderhede hieroor verskyn in die verslag oor die Hervormde Teologiese Studies). Dit is wel 'n ope vraag of 'n kleiner aantal dosente wie se doseer- en administratiewe las vanselfsprekend verhoog, in die toekoms dieselfde uitsette sal kan lewer.

(d) Studentegetalle

Dit is een terrein wat kommer wek. Die studentetal van die Kerk toon oor die verslagtydperk 'n afname teenoor die voorafgaande jare. Die betrokke vergaderings van die Kerk sal hieraan moet aandag gee. Wat die saak natuurlik moeilik maak en moontlik kan bydra tot die laer getal studente, is die feit dat die Kerk om goeie redes in die verlede besluit het om nie soveel predikante op te lei dat daar groot getalle afgestudeerdes sonder beroepe sit nie. Die getal studente van die Kerk wat in Julie 2003 geregistreer was by die Fakulteit is soos volg:

BTh1 6, BTh2 7, BTh3 8, BTh4 3, MDiv1 9 en MDiv2 11.

Aan die begin van 2004 het slegs 3 nuwe studente vir die BTh-kursus ingeskryf. Twee van die studente wat in 2003 die BTh 1-kursus gevolg het, het nie geslaag nie. Dit beteken dat daar tans in BTh 1 slegs 5 en in BTh 2 ook net 5 Hervormde studente is.

Die studentegetalle van die Fakulteit is tydens die verslagtydperk uitgebrei deurdat 'n nuwe kerklike vennoot naamlik die Uniting Presbyterian Church tot die geledere toegetree het. Daarnaas is daar ook ander kerklike genootskappe wat besluit het om hulle studente minstens hulle vooropleiding aan die Fakulteit Teologie te laat volg. Die BA (Teologie) kursus is hiervoor uitmuntend geskik. Daar bestaan ook ooreenkomste met kerklike vennote wie se studente nie by die Fakulteit studeer nie, maar wat gevestig is aan kolleges wie se sillabusse deur die Fakulteit gemodereer word.

Op 21 Oktober 2003 was daar 202 voorgraadse en 527 nagraadse studente geregistreer by die Fakulteit Teologie. Dit is veral die nagraadse komponent wat die teologiese skip aan die Universiteit van Pretoria vlot hou.

(e) Doseerwerk

Die doseerlas van alle dosente aan die Fakulteit het dramaties toegeneem. Dit is teweeg gebring deur die toename in die aantal modules wat ook in Engels aangebied moet word. Terwyl die Fakulteit dus aan die een kant vir sy voortbestaan afhanklik is van die toename in studente uit die geledere van die Engelssprekende kerke, bring dit mee dat sy dosente se doseerwerk oor die afgelope 3 jaar feitlik verdubbel het.

Die finale studiejaar word volledig vanuit die Hervormde Teologiese Kollege aangebied. Die rapport daaroor van die kant van studente sowel as van predikante waar die studente hulle prakties doen aan die einde van hulle studie, is besonder positief. Prof TFJ Dreyer lewer daartoe 'n besondere bydrae.

(f) Internasionalisering

Die Fakulteit het gedurende die afgelope aantal jare sy internasionale betrekkinge uitgebrei en bestendig. Dit sluit ooreenkomste met teologiese fakulteite en departemente in Europa, Amerika en selfs Rusland in. Die voordele wat daaruit voortvloei is onder andere dat dit enkele nagraadse studente vir die Fakulteit oplewer en dat die dosente van die Fakulteit op dié wyse kontakte opbou wat van groot belang is vir die handhawing van akademiese standaarde asook die handhawing van hoë navorsingsuitsette. Een van hierdie ooreenkomste wat vir die Kerk van besondere belang is, is dié met die Protestantse Fakulteit te Wenen, Oostenryk, waar prof JA Loader tans voltydse dosent is. Dit bied aan studente van die Kerk geleentheid om teen minimale koste vir 'n kort tydperk in Europa te studeer as deel van hulle kursus aan die Universiteit van Pretoria.

(g) Vooruitskouing

Die volgende vyf jaar behoort in baie opsigte goeie vrugte te lewer vir die teologiese opleiding van die Kerk. Die ooreenkoms wat tans met die Universiteit onderhandel word en wat absoluut koersbepalend is vir die tydperk wat voorlê, gegewe die omstandighede, gunstig vir die Kerk. Daarby is die Hervormde Teologiese Kollege aan die Universiteit só gevestig dat die Kerk voldoende bewege ruimte het om steeds dié soort opleiding vir sy predikante te beding wat wenslik is indien onvoorsiene besluite van die kant van die landsowerhede of ontwikkelings aan die Universiteit en Fakulteit dit dalk vir die Kerk moeilik sou maak om op die huidige basis voort te gaan. Dit is egter van die grootste belang dat die Kerk 'n wesenlike en positiewe bydrae sal bly lewer tot die etos en standaarde van die Fakulteit Teologie aan die Universiteit van Pretoria. Die oortuiging dat die Kerk op teologiese terrein 'n bydrae kan maak in hierdie land en buite sy grense, dwing die Kerk daartoe.

(h) Dankwoord

Die afgelope tyd het daar 'n goeie verhouding geheers tussen die Kuratorium en die dosentekorps van die Kerk. Hiervoor is daar groot dankbaarheid, veral teenoor dr PJ de Beer wat altyd begrip getoon het vir die groot druk waaronder dosente verkeer en die probleme waarmee hulle te kampe het.

Die dosente verdien ook groot lof vir die wyse waarop hulle die doseerwerk en al hulle ander pligte nagekom het. Die Kerk is gelukkig dat hy hierdie kwaliteit mense beskikbaar het vir die opleiding van sy teologiese studente.

Die vergadering neem kennis van dié mededeling dat die finale ooreenkoms met UP bepaal dat die dekaan en adjunkdekaan nie uit dieselfde kerk mag kom nie

BESLUIT

1. **Dank word betuig aan die adjunkdekaan vir die verslag en sy werk as adjunkdekaan oor 'n aantal jare.**
2. **Proff PA Geyser en APB Breytenbach word bedank vir hulle doseerwerk aan die Fakulteit Teologie.**
3. **Dosente word bedank vir navorsing en gelukgewens met die besonder positiewe resultate.**
4. **Dosente word bedank vir die voortrekkende wyse waarop studente onderrig is, veral aangesien dit onder moeilike omstandighede gedoen moes word.**
5. **Die vergadering betuig sy dank en waardering teenoor**

- 5.1 die Universiteit van Pretoria vir die vriendelike gesindheid waarmee kerklike vennote by die opleiding en vorming van hulle teologiese kandidate betrek en 'n werklike deelname aan die Fakulteit Teologie gegun word
- 5.2 die Ned Geref Kerk as onderhandelingsvennoot vir die opbouwende wyse waarop die afgelope rondte onderhandelings verloop het
- 5.3 al die ander kerklike vennote by die Fakulteit Teologie vir vriendelike verhoudings onderling.

(ii) *Enkele opsommende grepe van die ooreenkoms tussen die Ned Herv Kerk en die Universiteit van Pretoria oor teologiese opleiding*

Die vergadering neem kennis van die volgende verslag:

(a) 'n Besondere tradisie word uitgebou

Die Fakulteit Teologie het reeds in 1917 ingevolge ooreenkomste tussen die Universiteit van Pretoria en kerklike vennote tot stand gekom. So het 'n tradisie van samewerking tussen kerk en Universiteit ontstaan wat sedertdien voortgesit is, en steeds in stand gehou word.

Toe die Fakulteit Teologie sy deure in 1917 geopen het, was die kerklike vennote die *Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika* en die *Presbyterian Church of South Africa*. Hierdie vennootskap duur tot 1933 toe die laaste Presbiteriaanse dosent uit die diens van die Universiteit bedank het en die betrokke kerk besluit het om uit die vennootskap te tree.

Gedurende 1934 nooi die destydse universiteitsowerhede die *Nederduitsch Hervormde of Gereformeerde Kerk* om 'n dosent in die Fakulteit Teologie te benoem. Na heelwat beraadslaging word besluit om 'n benoeming te maak, hoewel dit nog nie beteken het dat die kerk amptelik as vennoot toegetree het nie.

Dit het toe in 1938 wel gebeur, in welke jaar die Fakulteit ook in twee kerklik georiënteerde fakulteitsafdelings verdeel het, te wete dié van die *Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika* en die *Nederduitsch Hervormde of Gereformeerde Kerk* (populêr onderskeidelik "Afdeling A" en "Afdeling B" genoem). Dié bedeling duur tot 1999.

In 2000 word die fakulteitsafdelings saamgevoeg en kom 'n verenigde Fakulteit Teologie tot stand. Die beginsel van vennootskappe tussen die Universiteit en deelnemende kerke bly egter gehandhaaf. Laasgenoemde was op daardie stadium die *Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika* en die *Nederduitse Gereformeerde Kerk*. Die vennootskap word in 2001 uitgebrei met die toetrede van die *Uniting*

Presbyterian Church of Southern Africa. In 2004 tree 'n verdere vennoot toe, te wete die *Evangelical Presbyterian Church in South Africa*.

Die Fakulteit Teologie is dankbaar dat die tradisie van samewerking tussen Universiteit en kerke met ook met hierdie ooreenkoms bestendig en uitgebou kan word.

(b) Nuwe omstandighede vra nuwe oplossings

Aan die einde van 2004 het die periode van konsolidasie en herposisionering vir die Fakulteit Teologie tot 'n einde gekom. Die Fakulteit kyk met dankbaarheid daarop terug en betuig hiermee dank en waardering vir die besondere ondersteuning wat in dié tyd van die Universiteit van Pretoria ontvang is in die vorm van bykomende finansiële steun. Dit het 'n groot bydrae gelewer om die Fakulteit in 'n tyd van oorgang te bestendig en uit te bou. Die bydrae het die Fakulteit in staat gestel om op nasionale en veral op internasionale vlak akademiese agting af te dwing.

Genoemde bykomende ondersteuning is in die vorige ooreenkomste (wat die tydperk 2000-2004 bestryk het) tussen die Universiteit van Pretoria enersyds en die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en die Nederduitse Gereformeerde Kerk andersyds beskryf. Daarvolgens het die Universiteit die bykomende 30% subsidie van die Kerke, aan die Fakulteit Teologie beskikbaar gestel. Hierdie reëling kom saam met die huidige ooreenkomste tot 'n einde.

(c) Die volgende skof 2005-2009

Die Ned Herv Kerk se onderhandelingspan is deur die Algemene Kommissie saamgestel en het uit die volgende persone bestaan:

- * Prof APB Breytenbach (Sameroeper)
- * Prof PJ van der Merwe
- * Prof TFJ Dreyer
- * Dr PJ de Beer
- * Prof J Buitendag
- * Mnr JF Viljoen
- * Dr JMG Storm.

Hierdie komitee het vir die eerste keer op 19 April 2002 en vir die laaste keer op 24 Mei 2004 bymekaar gekom. Hiertussen het 'n dosyn of wat onderhandelingsessies plaasgevind wat deurgaans van 'n gees van wedersydse begrip en naasteliefde getuig het. Alhoewel een vergadering (28 Februarie 2003) met die viserektor, prof CR de Beer, plaasgevind het, was die vergaderings andersins bilateraal van aard tussen die Ned Herv Kerk en die Ned Geref Kerk. Dit het die voordeel gehad dat die twee Kerke 'n konsensus-ooreenkoms vir die Universiteit kon aanbied en waarmee die Universiteit eventueel toe ook akkoord gegaan het.

Die Algemene Kommissie het tydens 'n gesamentlike vergadering met die Kuratorium op 11 Junie 2004, die inhoud van die ooreenkoms in orde bevind en die mandaat aan die voorsitter gegee om voort te gaan met die ondertekening. Die finale ooreenkoms is toe formeel op 24 Junie 2004 deur die betrokke verteenwoordigers van die onderskeie partye onderteken, te wete proff TFJ Dreyer en CWI Pistorius.

Van die belangrikste sake wat in die ooreenkoms bepaal is, is die volgende:

- * Die duur van die ooreenkoms is vanaf 01 Januarie 2005 tot 31 Desember 2009.
- * Die Ned Herv Kerk word vyf en die Ned Geref Kerk tien professore toegelaat. Wat belangrik is, is dat daar 'n kruisverskansing tussen die twee betrokke Kerke is en dat die verhouding van 1:2 vir die duur van die ooreenkoms dus gehandhaaf sal word. Slegs wesenlike veranderings in studentegetalle sou die toegekende getal poste in gedrang kon bring.
- * Die dekaan en die adjunkdekaan se aanstellings strek uiteraard oor dieselfde periode as die kontrak en die ooreenkoms bepaal dat die twee persone nie van dieselfde Kerk mag wees nie.
- * Nuwe aanstellings geskied volgens die tersaaklike universiteitsregulasies en 'n prosedure is aanvaar wat bepaal dat 'n betrokke Kerk die meerderheidstem in die Fakulteitsraad sal hê in geval van 'n vakature in sy geledere.
- * Die *Hervormde Teologiese Kollege* (HTK) se plek en funksie is in die ooreenkoms erken en die Kollege gaan dus voort om ook kerkspesifieke programme met sy eie predikante in die Fakulteit aan te bied. Sodanige dosente word egter deur die Fakulteitsraad goedgekeur en deur die Universiteit geakkrediteer.
- * Die Kollege kan steeds met volle akkreditasie addisionele kursusse aanbied en waardetoevoeging na goeiddunke tot sy predikantsopleiding maak.
- * Die substansiële bydrae wat die *Hervormde Teologiese Studies* (HTS) tot die Fakulteit maak, ook op finansiële gebied, is deur die ooreenkoms erken.
- * Die 30% bydrae wat elke Kerk tot die salarisbegroting van die Universiteit ten opsigte van sy dosente maak, word ook vir die volgende vyf jaar gehandhaaf.

(d) Dankwoord

Die Kerk is dankbaar dat 'n bedeling betree word wat regtig uiters gunstig vir die Kerk is. Die welwillendheid by die ander vennote en by die hoofbestuur van die

Universiteit is van die beste. Mens is jammer dat die Kerk nie ses poste (een in elke dissipline) gehad het nie, maar die rede lê alleen maar voor die Kerk met sy afname in studentegetalle. Bloot op meriete gereken, het die Kerk reeds minstens een pos meer as waarop hy aanspraak kan maak. Dank word betuig aan die onderhandelingspan, veral aan prof APB Breytenbach as voorsitter en prof PJ van der Merwe as sekretaris. Die ervaring en deeglikheid van hierdie twee persone, asook die onskatbare bydrae van elke ander lid van die onderhandelingspan, verdien alleen maar die grootste erkenning.

BESLUIT

1. Kennis geneem.
2. Alle persone wat betrokke was by die afhandeling van die onderhandelinge met die Universiteit van Pretoria met betrekking tot die teologiese opleiding, word van harte bedank.

(iii)

Beskrywingspunte

(a)

STAKING VAN TEOLOGIESE OPLEIDING DEUR DOSENTE VAN ANDER KERKGENOOTSAPPE: RING VAN NOORD-KAAPLAND

Die gebruik wat ontstaan het dat die teologiese opleiding van predikante van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika gedeeltelik deur dosente van ander kerkgenootskappe waargeneem word, word aan die einde van 2004 gestaak.

Motivering

Die Kerk het sy eie leertradisie afgelei uit die Skrif en die belydenis van die kerk van alle eeue. Die ring is bekommerd dat ons voorgraadse studente beïnvloed sal word deur ander denkgigtings wat vir die Kerk nie aanvaarbaar is nie. Die Kerk kan soos wat die behoeftes verander, groter verantwoordelikheid aanvaar vir eie kerkgerigte opleiding (Besluitbundel: 66ste Algemene Kerkvergadering p 21).

Die beskrywingspunt word nie deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ondersteun nie.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.

DIE VERGADERING VERDAAG VIR AANDETE OP 27 SEPTEMBER 2004.

--- oOo ---

HERVATTING VAN DIE VERGADERING NA AANDETE OP 27 SEPTEMBER 2004.

ORDE VAN DIE VERGADERING

Verkiesing van predikantslede vir die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

'n Herstemming vind plaas tussen die volgende persone:

Ds EG Fourie
Dr HJ Botes
Ds NJS Steenekamp
Dr JH Breytenbach
Ds AC Kuyper
Dr JJ Steenkamp
Ds G van R Els
Ds RJ Coertze.

(b)

TOEKOMSTIGE OPLEIDING VAN PREDIKANTE: RING VAN PORT ELIZABETH

Die opleiding van predikante word oor die volgende drie of ses jaar losgemaak van die Fakulteit Teologie van die Universiteit van Pretoria (Ordinansie 2.1.1), en die Kerk vestig sy eie opleidingsinstansie. Alle oorgangsmaatreëls (geen nuwe aanstellings aan die Fakulteit, normale aftrede, verskuiwing van geld soos dit beskikbaar raak, Ordinansie-wysigings) word getref soos die proses vorder. Die Hervormde Teologiese Kollege bly aan die Universiteit gekoppel, indien moontlik.

Motivering

Die belangrikste saak rakende die opleiding van predikante vir die Kerk is dat hulle in eie kerklike en teologiese tradisie gevorm word.

Aan die Fakulteit is (van alle kerke) 35 nuwe studente vir 2004 geregistreer. Dit vergelyk volgens *Tuks Alumni, Maart 2004, Vol 4:1*, bladsy 4 soos volg met die ander Fakulteite: "This is what the enrolments per faculty look like: Economic and Management Sciences: 1 671; Education: 469; Engineering, Built Environment and Information Technology: 1 298; Humanities: 1 019; Law:

300; Health Sciences: 325; Natural and Agricultural Sciences: 1 159; Theology: 35; Veterinary Sciences: 23. A total of 779 students registered in all faculties at the Mamelodi Campus for 2004." Teologie is dus die kleinste Fakulteit. En daar word die Fakulteit gefragmenteer om predikante (almal deur dieselfde dosente) op te lei vir die Ned Geref Kerk, Ned Herv Kerk en Presbiteriaanse Kerk. Dosente is uit hierdie drie kerke en ook uit die Metodiste Kerk. Vyf ander kerke se studente studeer ook daar (Sien "Die Fakulteit is multi-kerklik", in die brosjure Fakulteit Teologie: Uitnemendheid in diens aan kerk en gemeenskap, sonder jaartal).

Die Kerk kan veel eerder sy geld vir aanstelling van dosente verskuif na sy eie kerklike opleidingsinstansie.

BESLUIT

1. **Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.**
2. **Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering sien toe dat die uitgebreide ondersoek in verband met die Teologiese Fakulteit UP en 'n eie opleidingsinstansie waarop die 65ste Algemene Kerkvergadering besluit het, gedoen word, en dat die resultaat voor die 68ste Algemene Kerkvergadering dien.**

(c)

DEELTYDSE BETROKKENHEID VAN DOSENTE BY GEMEENTELIKE WERKSAAMHEDE: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

- * **Teologiese- en ander dosente wat predikante van die Kerk is, word toegelaat om, onder sekere voorwaardes, op 'n deeltydse basis pastorale werk in gemeentes te verrig.**
- * **Die vergoeding hieraan verbonde mag nie van so 'n aard wees dat dit die vorming van 'n deelsorg- of deeltydse standplaas voorkom nie.**
- * **Hierdie vergunning word jaarliks hersien.**

Motivering

- * Die vorige besluit dat dosente nie teen vergoeding gemeentelike werk mag verrig nie, is geneem teen die agtergrond van 'n ooraanbod van predikante. Beroepafwagende proponente was op daardie stadium bereid om teen minimale vergoeding in gemeentes te gaan werk.
- * Die praktyk het egter gewys dat sommige gemeentes behoefte het aan beperkte meerdere bediening wat nie regtig 'n standplaas regverdig nie.

Die bekostigbare vergoeding is soms so min dat selfs 'n gewillige beroepafwagtende proponent of -predikant dit nie kan bekostig om so 'n beroep of selfs 'n benoeming te aanvaar nie. Dit bring mee dat gemeentes, eerder as om in finansiële nood te beland, nie sulke behoeftes hanteer nie. Dit lei dan tot skade van die bediening in sulke gemeentes. Teologiese en ander dosente sou goedsdiks so 'n behoefte kon vervul.

- * Om te verhoed dat dosente ivoortoringteologie beoefen, as gevolg van gebrek aan gemeentelike blootstelling, sou dit goed wees as hulle op beperkte wyse in gemeentes betrokke kon raak. Hierdie vergunning word in oorleg met die ringskommissie gereël en jaarliks hersien.

Die Raad vir Regsadvies steun nie die beskrywingspunt nie en motiveer dit soos volg:

- * Die besluit wat tevore geneem is dat 'n dosent nie as 'n pastorale hulp in gemeente mag dien nie was 'n besluit in die regte rigting, en die aanvaarding van die bogenoemde beskrywingspunt sal weer 'n tree agteruit wees.
- * In die beskrywingspunt is predikante in besondere diens uitgelaat. Waarom sou dit wees? Indien dosente toegelaat word om beperkte werk in 'n gemeente te verrig, waarom nie predikante in besondere diens nie?
- * Dosente het die volste geleentheid om by hulle plaaslike gemeentes betrokke te raak met die prediking en pastoraat op vrywillige basis, terwyl dit nie gaan om vergoeding nie. Alle gemeentes vergoed gewoonlik 'n predikant wat die grediens waarneem.
- * Dosente hoef dus nie ivoortoringteologie te beoefen nie en behoort, so ver hulle kan, by gemeentelike werk betrokke te raak en so genoeg blootstelling te kry. Die plaaslike predikant sal dit van harte waardeer.
- * Die werkklas van dosente is reeds so groot dat hulle dit bykans nie kan dra nie. Dosente gaan nog verminder word. Die raad is oortuig dat dosente doodgewoon nie die tyd het om op vaste en gereelde basis by gemeentewerk betrokke te wees nie.
- * Dit is deel van elke dosent se opdrag as toegelate predikant, soos die Kerkorde bepaal, om te deel aan die werksaamhede in die gemeente.

BESLUIT

- 1. Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.**

2.1.1.3 Die Hervormde Teologiese Kollege (HTK)

(i) *Verslag van die hoof van die Hervormde Teologiese Kollege, prof TFJ Dreyer, vir die periode 2001 - 2004*

Die volgende verslag word behandel:

(a) Inleidende opmerkings

Die besluit van die Kerk om, tydens die herstrukturering van die Teologiese Fakulteit tot 'n veelkerklike fakulteit, tegelykertyd te beding vir die vestiging van 'n Teologiese Kollege wat aan die Universiteit geakkrediteer moes word, was retrospektief beskou, 'n wyse besluit. Die oorwegings vir die vestiging van die Kollege was die volgende:

- * Naas die algemeen-kerklike modules binne die teologiese kurikulum, moes daar ruimte wees vir kerkspesifieke modules wat vanuit die Kollege deur geakkrediteerde dosente aangebied kan word.
- * Die Kollege moet buite-kurrikulêre programme ontwikkel wat vanaf die vierde studiejaar aangebied word, bestaande uit kerkeie modules, afgestem op die bedieningspraktyk van die Hervormde Kerk.
- * Die genoemde kerkeie praktykvorming moet uitgebrei word om studente vir drie maande, onder begeleiding van predikante, blootstelling te gee aan praktiese werk in gemeentes.
- * Die program vir kerkeie praktykvorming moet uitloop op die verkryging van 'n Diploma in Kerklike Bediening wat, naas die vereiste akademiese kwalifikasies, ook as voorwaarde sal geld vir toelating tot die proponentseksamen.
- * Die Kollege moet deur middel van die kerkspesifieke- en kerkeie-modules, asook deur 'n dosente-voogstelsel probeer toesien dat die kerklike etos van die Hervormde Kerk en 'n gesonde spiritualiteit onder die studente bevorder sal word.
- * Die Kollege moet deur die aanbieding van jaarlikse toerustingskursusse sorg vir die voortgesette teologiese toerusting van predikante.
- * Toerustingskursusse vir ampsdraers en lidmate, wat in die verlede deur Kital geïnisieer was, moes deur die Kollege geaktiveer word.
- * Die vestiging van 'n geakkrediteerde Kollege moes aan die Kerk die moontlikheid bied om, indien kerklike teologiese opleiding aan 'n universiteit problematies sou word, via die Kollege tot 'n groter mate self studente te kan oplei.

Die vorige verslag van die HTK aan die Algemene Kerkvergadering in 2001, was in vele opsigte 'n weergawe van die eerste wankelende treë sedert die vestiging van die Kollege op 1 Januarie 2000. Die BD-kursus moes in die verloop van twee jaar uitfaseer en die MDiv kursus moes gestalte kry. Die praktykvorming van studente moes uitgebou word tot 'n Diploma in Kerklike Bediening. Die huidige verslagperiode vanaf 2001-2004 bied die geleentheid om die aanvanklike beplanning, wat nou volledig in plek is, te evalueer. Daar sal gepoog word om kortliks aan elkeen van die genoemde doelwitte wat vir die Kollege gestel is, aandoende te gee.

(b) Kerkspesifieke modules

Tydens die kurrikuleringsproses van die Fakulteit wat gelyklopend met die herstrukturering plaasgevind het, is sekere modules as kerkspesifieke modules geïdentifiseer as kerkspesifiek. Modules in Kerkgeskiedenis is later bygevoeg as keusemodules wat vir Hervormde studente verpligtend is. Hierdie modules is deur dosente van die Hervormde Kerk aangebied. Wat Praktiese Teologie betref, is die aspekte van die opleiding wat kerke aksente verlang, in die program vir die Diploma in Kerklike Bediening geïnkorporeer. Vanaf die begin van 2004 is daar ten opsigte van Kerkgeskiedenis 'n Werkgroep vir Kerkgeskiedenis gevorm wat die belange van Kerkgeskiedenis in die opleiding, asook navorsing moet behartig. Die voorsitter van die Werkgroep, dr WA Dreyer, tree as verteenwoordiger van die Kerk in die Departement Kerkgeskiedenis op om kerklike belange te behartig en die aanbieding van lesings te organiseer. Die helfte van die geld wat in die begroting vir die uitbouing van die HTK beskikbaar gestel is, word vanaf 1 Januarie aangewend om by die gemeente Horison tyd uit te koop sodat dr Dreyer sy verantwoordelikhede by die opleiding kan nakom. Hy en ander dosente wat Kerkgeskiedenis doseer, is via die Kollege geakkrediteer as dosente van die Fakulteit. Dit is nie die ideale oplossing nie, maar is in die lig van beskikbare fondse, die mees verantwoorde alternatief.

Gedurende 2002 is die MDiv 200, wat gedifferensieer as 'n kerkspesifieke program vanuit die Kollege aangebied word, volledig geïmplementeer. Die Kollege aanvaar die verantwoordelikheid vir die organisering en aanbieding van die program. Kerklike dosente aan die Fakulteit asook geakkrediteerde dosente van die Kollege, bied die onderskeie modules aan. Terugskouend kan daar met vrymoedigheid gekonstateer word dat die kurrikulering van die MDiv 200 program geslaagd was. Die program bestaan uit 4 modules waarvan die skripsies een module uitmaak. Die ander drie modules word interdisiplinêr aangebied en fokus op die integrering en internalisering van teologiese kennis. Die inhoud van die modules het reeds voor die Kuratorium gediën. Dit dien vermeld te word dat die studente dit as 'n positiewe leerervaring beleef het omdat teoretiese kennis met die praktyk geïntegreer is. Dank en waardering word aan die dosente betuig wat by die aanbieding van die onderskeie modules betrokke was. Die bestuur en koördinerings van die skripsies word ook vanaf 2003 deur die Kollege hanteer.

(c) Diploma in kerklike bediening

Die finalejaargroepe van 2002 en 2003 was die eerste groepe wat, naas die praktykvorming tydens die laaste drie studiejare, vir drie maande praktiese werk in gemeentes van die Kerk gedoen het. Die volledige onderrigprogram vir die Diploma is reeds aan die Kuratorium voorgelê vir goedkeuring. Die predikante het werklik baie moeite gedoen om as mentors vir die studente op te tree. Gedurende die eerste week in Desember was daar 'n kontakssessie van 3 dae, waartydens die werk van die studente in groepsverband aan die hand van verslae en vraelyste geëvalueer is. Daar is veral gefokus op selfinsig, roepingsverstaan, spiritualiteit en persoonlike groei. Dit was verbasend om waar te neem hoe die studente ontwikkel het, asook die toename in groepskohesie, openheid en kollegialiteit. 'n Tweede kontakssessie het plaasgevind gedurende die eerste week in Februarie. Tydens die sessies is die predikante uitgenooi om deel te neem aan die evaluering. Eerlike opbouwende kritiek is gelewer en stimulerende gesprekke oor bepaalde fasette van die bediening, het daaruit voortgevloei. Na die blootstelling aan die praktyk was daar by die studente 'n groot openheid en belangstelling vir verdere toerusting. Die laaste twee weke in Februarie is aangewend as 'n afrondingskursus waartydens verskillende aspekte van kerklike vergaderings, verslaggewing, kerkordelike reëlings en finansiële bestuur behandel is. Die terugvoer van die groepe was uiters positief. Dit is die oortuiging dat studente aan die Kerk gelewer is, wat beter toegerus en gemotiveer is. Na voltooiing van die afrondingskursus het die studente die Diploma in Kerklike Bediening verwerf wat aan hulle toelating tot die proponentseksamen verleen het.

(d) Studentebegeleiding en vorming

Die begeleiding van studente vind op formele en informele vlakke plaas. Formeel is daar die voogdstelsel waar die kerklike dosente aan die onderskeie jaargroepe as voogde toegewys is. Gereelde kontakssessies is op die rooster van die praktykvorming geskeduleer. Dosente lewer twee maal per jaar verslag aan die Kuratorium oor hulle onderskeie groepe. Die jaarlikse oriënteringskursus is nou verskuif na studente aan die begin van die tweede akademiese jaar. Godsdiensoefeninge wat deur Hervormde dosente gelei word, word maandeliks tydens die eerste drie kwartale gehou. Vanaf 2004 ervaar ons probleme by die Teologiegebou om geskikte lokale vir godsdiensoefeninge te bekom en as gevolg daarvan moes dit tydelik gekanselleer word. Onderhandelinge is aan die gang vir 'n alternatiewe lokaal. Gedurende die vierde kwartaal woon studente die klaspreke en besprekings van die vyfdejaar studente op 'n weeklikse basis by. Op informele vlak vind talle gesprekke tussen studente en dosente plaas. 'n Groot belangstelling in die eie aard van ons teologiese etos word by die studente bespeur. Temas wat tydens die onderrigprogram deur dosente van ander kerke aangebied word, dwing studente om hulleself te verantwoord oor standpunte en aksente van die Hervormde Kerk. Op versoek van jaargroepe is met studente gespreksgeleenthede gereël om die Kerk se standpunt met hulle te bespreek oor temas soos: Die Waarheids- en Versoeningskommissie, ekumene, diakonaat en

die armoedevraagstuk, herverdeling van rykdom en grondbesit, die Kerk se sendingbeleid, ens.

(e) Kursusse

Die VTT - kursus word jaarliks vir predikante in Junie en November aangebied. In 2001 was die tema: *Kerklike leierskap en -bestuur*. Die belangstelling was oorweldigend en die kursus is bygewoon deur 183 predikante. Die tema vir die VTT van 2002 was: *Die Hervormde Kerk - relevant vandag en hoop vir môre*.

Die onderskeie komponente van die kursus was:

- * Die Kerk en sy korporatiewe identiteit.
- * Hoe lees ons die Bybel?
- * Geloofskommunikasie.
- * Artefakte en simbole.

Die twee geleenthede in Junie en November is in totaal deur 92 predikante bygewoon. Die evaluering van die kursus deur die predikante was baie positief. Vir die eerste keer is die kursus ook op gedesentraliseerde basis aangebied vir die predikante in die ringe van Port Elizabeth en Swellendam, te Jeffreysbaai. Proff TFJ Dreyer en J Buitendag het die kursus daar aangebied, wat deur 8 predikante bygewoon is. Gedurende 2003 het die kursus gehandel oor: *Die storie van die Hervormde Kerk - 'n narratiewe strategie* en dit is bygewoon deur 95 predikante. Die laaste drie geleenthede was gerig op die praktyk met ruim geleentheid vir bespreking. Predikante wat die kursusse bygewoon het, gee in hulle terugvoering blyke van groot waardering vir die geleentheid om hulle kennis te verbreed en saam met ander kollegas oor aktuele sake te besin. Daar is besluit om 2004 se VTT af te staan aan die nuwe basispakket vir toerusting om aan soveel as moontlik predikante die geleentheid te gee om die kursus te deurloop. Kerkrade word versoek om toe te sien dat predikante, indien enigsins moontlik, die jaarlikse VTT bywoon.

Mettergaan word die prentjie oor ander kursusse duideliker. Daar is twee fasette wat uitkristalliseer. Die een faset is toerustingskursusse vir predikante en gemeentes wat fokus op bedieningsverryking en gemeentebou.

Hierdie faset word aangebied in samewerking met Kosmos Instituut. Gedurende 2002 is twee kursusse aangebied. Die eerste was 'n werkwinkel vir klein sterk gemeentes, waartydens gefokus is op die dinamiek van kleiner gemeentes. Hierdie werkwinkel is deur 72 persone (predikante en funksionaris) bygewoon. Die tweede kursus is aangebied vir predikante wat langer as 10 jaar in dieselfde gemeente werksaam is. Slegs 25 predikante kon by die kursus geakkommodeer word. Dit was 'n baie geslaagde kursus waartydens die dinamiek van langtermynbediening bespreek is. Bepaalde behoeftes vir opvolgkursusse is deur die kursusgangers geïdentifiseer. Die eerste opvolgkursus vir predikante wat die eerste kursus bygewoon het, saam met hulle gades en leiersfigure in die

gemeentes, het gedurende Mei 2003 plaasgevind. Die kursus in langtermynbediening is weer gedurende Oktober 2003 aangebied met 'n opvolggeleentheid in Januarie 2004. Twintig predikante het die kursus meegemaak. Die terugvoer oor die kursusse het dit duidelik laat blyk dat langtermynbediening in dieselfde gemeente vir predikante en gemeentes bepaalde frustrasies, maar ook uitdagings bied. Die insigte wat tydens die kursus verkry is kan hulle help om dit sinvol en effektief te bestuur. Daar word beoog om die kursus weer in 2004 aan te bied.

Dit is in die vooruitsig gestel dat predikante en hulle gades daarna by 'n "retreat"-geleentheid sal inskakel. Die byeenkoms is bekendgestel, maar as gevolg van gebrekkige belangstelling, moes dit gekanselleer word. Dit is duidelik uit die pogings oor die afgelope paar jaar dat ons predikante en hulle gades nog nie die vrymoedigheid het om aan 'n "retreat" deel te neem nie. Die vermoede bestaan dat dit spruit uit 'n vrees vir blootstelling binne die groep. 'n Klimaat van geborgenheid binne kollegiale verhoudings moet eers in die Kerk geskep word. Die behoefte aan pastorale begeleiding van predikante wat krisisse beleef word steeds dringender. Dit word tans op 'n ad hoc-basis hanteer. Die kantoor van die Kollege word al hoe meer 'n adres waar predikante aanklop vir raad en leiding. Die Kerk kan nie meer langer uitstel om aandag aan predikantesorg te gee nie.

Die ander faset van kursusse sentreer rondom die werk van die onderskeie rade van die Kerk. 'n Taakgroep is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering daargestel om in samewerking met die onderskeie rade kursusse te koördineer. Tydens 'n werkwinkel is daar besluit dat daar eers 'n basispakket saamgestel moet word waarby ander kursusse moet aanhaak. Die HTK het die opdrag ontvang om die proses te inisieer. Persone is getaak en die basispakket is gedurende Desember 2004 aan die Taakgroep bekendgestel. Daar is besluit om die kursus tydens die VTT van 2004 aan predikante bekend te stel. Voortvloeiend sal die behoeftes van die onderskeie rade vir bepaalde kursusse, opgevolg word. Hierdie vroeëre Kital funksie sal vanuit die fondse wat deur die Algemene Kerkvergadering goedgekeur is, deur die Kollege gefasiliteer word. Prof PA Geyser is na sy aftrede by die Universiteit op 'n kontrakbasis tot Oktober 2004 benoem om hiermee behulpsaam te wees. Daar word tans saam met die ADV aandag gegee aan 'n toerustingspakket vir diakens en saam met die Komitee vir Ouderlinge aan 'n toerustingspakket vir ouderlinge.

Die Preekwerkgroep, onder leiding van dr E van Eck, kom op 'n maandelikse basis byeen. Preke aan die hand van die Kerklike Jaar en besondere geleenthede word bespreek. Preke word op die Kerk se Webblad geplaas en 'n hoë besoekerstal word ondervind.

(f) Akademiese betrokkenheid by die Fakulteit

Behalwe vir my verantwoordelikheid by die aanbieding van die MDiv program, is ek nie betrokke by dosering van die akademiese program nie. Op nagraadse vlak tree ek tans as studieleier op vir 8 studente op M-vlak en 2 op D-vlak. Seminare word vir nagraadse studente aangebied, en persoonlike ontmoetings met

die oog op skripsies en proefskrifte vind op gereelde basis plaas.

(g) Navorsing en publikasie

Gepromoveerdes van die Kerk is as navorsingsgenote van die Kollege geregistreer. Die volgende navorsingsuitsette by wyse van artikels in geakkrediteerde tydskrifte, is oor die afgelope drie jaar gelewer: 2001- 4; 2002 - 10; 2003 - 4. Die Komitee vir Navorsing en Publikasie (KNAP) onder leiding van prof PM Venter, is verantwoordelik vir die beplanning van navorsingstemas gekoppel aan die VTT.

(h) Slotopmerkings

Graag wil ek my dank betuig vir die opwindende voorreg om by die finale afronding en vorming van teologiese studente betrokke te wees. Ek is van oortuiging dat die vestiging van die Kollege die regte besluit was. Die model van praktykvorming en afronding wat ontwikkel is, wek ook belangstelling by ander kerke om soortgelyke strukture te ontwikkel.

Dit dien ook vermeld te word dat, alhoewel daar met die Universiteit kontrakte gesluit is om kantore by hulle te huur, hulle tot dusver nie die Kollege vir die kantore laat betaal het nie. Ons is daarvoor groot dank aan die Universiteit verskuldig. Die beskikbaarheid van lokale vir lesings, kursusse, seminare en kerklike vergaderings wat vanuit die Kollege aangebied word, word steeds meer problematies. Slegs die Van Selms-lokaal is aan die Kollege toegewys. Ek wil graag versoek dat indien daar kerklike vergaderings by die Universiteit beplan word, die Van Selms-lokaal vooraf by me Brits bespreek sal word.

Na die vertrek van me Hannie Pretorius was daar 'n vakuum wat betref die sekretariële dienste aan die Kollege. Die administrateur het dit goedgekeur dat 'n student (Anet Dreyer, wat my kantoor met my moet deel) op 'n kontrakbasis met sekere administratiewe take behulpsaam kan wees. Me Brits se kantoor is intussen verskuif na die Universiteit, wat die sigbaarheid van die Kollege en die Kuratorium by die Fakulteit verhoog. Die verskuiwing word positief deur die studente beleef en skakel onnodige duplisering en liassering uit. Daar is ook ooreengekom dat sy die telefoon by die Kollege sal beman en die finansiële administrasie sal behartig. Ek wil graag die administrateur bedank vir die reëlings wat getref is.

Aangesien die kursusse van die HTO nou via die Kollege by die Universiteit geakkrediteer is, is die dosente van die HTO ook nou geakkrediteerde dosente van die Kollege. Dit bied aan hulle toegang tot die biblioteek, asook die moontlikheid om via navorsingsuitsette 'n navorsingsfonds op te bou.

Die Kollege en die HTO is tydens vroeëre samesprekings met die Universiteit geadviseer om nie as selfstandige opleidingsinstansies te registreer nie, maar om te volstaan met akkreditering by UP. Wysiging in wetgewing maak dit tans

makliker om registrasie te verkry. Die moontlikheid en implikasies word tans verder ondersoek.

Die vergadering bespreek die verslag en neem kennis van die volgende aanbevelings van die Kuratorium:

- * Die hoof van die Hervormde Teologiese Kollege, prof TFJ Dreyer, word bedank vir uitmuntende leiding met betrekking tot die vestiging, bedryf en uitbou van die Hervormde Teologiese Kollege.
- * Dosente wat by die Hervormde Teologiese Kollege behulpsaam is, word bedank vir die voortrefflike wyse waarop die opdrag uitgevoer is.
- * Dr WA Dreyer en die Werkgroep Kerkgeskiedenis en Kerkreg word bedank vir die aanvaarding van die verantwoordelikheid om die belange van Kerkgeskiedenis te hanteer en uit te bou.
- * Die werksaamhede van die Werkgroep Kerkgeskiedenis en Kerkreg kontinueer.
- * Die bekostiging van die werksaamhede van die Werkgroep Kerkgeskiedenis en Kerkreg ressorteer onder die begroting van die Hervormde Teologiese Kollege (HTK).

BESLUIT

1. Die hoof van die Hervormde Teologiese Kollege, prof TFJ Dreyer, word bedank vir uitmuntende leiding met betrekking tot die vestiging, bedryf en uitbou van die Hervormde Teologiese Kollege.
2. Dosente wat by die Hervormde Teologiese Kollege behulpsaam is, word bedank vir die voortrefflike wyse waarop die opdrag uitgevoer is.
3. Dr WA Dreyer en die Werkgroep Kerkgeskiedenis en Kerkreg word bedank vir die aanvaarding van die verantwoordelikheid om die belange van Kerkgeskiedenis te hanteer en uit te bou.
4. Die werksaamhede van die Werkgroep Kerkgeskiedenis en Kerkreg kontinueer.
5. Die bekostiging van die werksaamhede van die Werkgroep Kerkgeskiedenis en Kerkreg ressorteer onder die begroting van die Hervormde Teologiese Kollege (HTK).
6. Die moontlikheid word ondersoek om gepaste kursusse te ontwikkel (byvoorbeeld in gemeentebou) met die oog daarop om ook gewone lidmate te kan akkommodeer en op te lei op streeksvlak.

2.1.1.4 Hervormde Teologiese Studies (HTS)

(i) *Verlag van die redakteur, prof AG van Aarde, vir die periode 2001 – 2003*

Die volgende verslag oor die HTS word behandel:

(a) Akkreditasie

Hervormde Teologiese Studies (HTS Teologiese Studies/Theological Studies) is 'n vaktydskrif van die Fakulteit Teologie (Universiteit van Pretoria) en word uitgegee deur die Hervormde Teologiese Kollege. Die kontraktuele ooreenkoms tussen die Universiteit van Pretoria en die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika (NHKA) gee erkenning aan die bydrae wat HTS lewer tot die befondsing van poste van Hervormde dosente aan die Fakulteit Teologie. HTS is volgens die kriteria van die Departement Onderwys (Republiek van Suid-Afrika) as 'n geakkrediteerde wetenskaplike vaktydskrif erken. Die redaksie van HTS het in Maart 2004 aansoek gedoen vir internasionale akkreditasie by die International Bibliography of the Social Sciences (IBSS) (Londen) en wag op die bevinding. Die beleid van die Departement Onderwys is dat vaktydskrifte wat op universiteitsubsidie aanspraak wil maak, in die toekoms by óf die ISI (Institute for Scientific Information, Philadelphia, VSA) óf die IBSS geakkrediteer moet wees.

(b) Subsidieverdienste

Die volgende tabel toon die uitsette van die HTS oor die afgelope drie jaar, wat onderskei tussen die Hervormde dosente en die ander dosente verbonde aan die Fakulteit Teologie. Die rand-waarde van die uitset word ook telkens aangetoon. Indien die syfer van gemiddeld R330 000 per pos geneem word, beteken dit dat die HTS se inkomste gelykstaande is aan die *begroting* van omtrent drie poste in die Fakulteit.

HTS SE BYDRAE TOT DIE FAKULTEIT						
<i>Jaar</i>	<i>Artikels deur Herv Dosente</i>	<i>Geldwaarde</i>	<i>Artikels deur Ander Dosente</i>	<i>Geldwaarde</i>	<i>Totaal</i>	<i>Poste ekwi- valent</i>
2001	37	R686 705	5	R 92 795	R 779 500	2.4
2002	44	R816 596	14	R259 826	R1076 422	3.2
2003	39	R723 801	14	R259 826	R 983 627	3.0

Wanneer die HTS se rol binne die totale prentjie van die Fakulteit Teologie se publikasies geplaas word, is die bydraes wat in HTS verskyn soos volg:

TEOLOGIESE TYDSKRIFTE VAN UP				
<i>Jaar</i>	<i>HTS</i>	<i>Ander</i>	<i>Totaal</i>	<i>Persentasie</i>
2001	59	45	104	57%
2002	92	35	127	73%
2003	61	30	91	67%

Die HTS alleen dra dus gemaklik tot twee derdes van die Fakulteit Teologie se eie publikasies by. Besondere groot waardering bestaan ook by UP hiervoor. Die finansiële posisie van die Fakulteit Teologie raak egter toenemend onder druk, veral na die pas-aangekondigde verminderde subsidie van staatsweë aan UP vir die periode vanaf 2004. Die dekaan van die Fakulteit Teologie meen egter dat die addisionele inset wat die Nederduitsch Hervormde Kerk met die HTS lewer, genoegsaam vir die tekort kompenseer en sal die versoek vir hoër bydraes derhalwe ook nie aan die Nederduitsch Hervormde Kerk gerig word nie. Prof J Buitendag (visedekaan en voorsitter van die HTS-redaksie) en prof TFJ Dreyer (hoof van die Hervormde Teologiese Kollege) is besig om met die dekaan enersyds hierdie bydrae te kwantifiseer en andersyds die pariteit in bydraes *pro rata* met die ander kerklike vennote te probeer vestig.

Samevattend beteken dit dat die Nederduitsch Hervormde Kerk met die HTS-begroting 'n bedrag beskikbaar stel wat gelykstaande is aan 'n driekwart ($\frac{3}{4}$) pos (omtrent R280 000). Wanneer die vyf poste se 30% kerklike bydrae verreken word (op pad na R500 000) verteenwoordig dit 'n een en 'n halwe ($1\frac{1}{2}$) pos, en beteken dit dat in totaal die Nederduitsch Hervormde Kerk indirek maar vir knap meer as twee poste betaal, terwyl die Kerk vyf kry!

(c) Taalverspreiding vir die periode 2001-2003

HTS 2001

Afrikaanse Artikels: 43 (73%)
 Engelse Artikels: 15 (25%)
 Europese Artikels: 1 (2%)
 Totaal: 59 artikels

HTS 2002

Afrikaanse Artikels: 48 (52%)
 Engelse Artikels: 41 (45%)
 Europese Artikels: 3 (3%)
 Totaal: 92 artikels

HTS 2003

Afrikaanse Artikels: 33 (54%)
 Engelse Artikels: 25 (41%)
 Europese Artikels: 3 (5%)
 Totaal: 61 artikels

Gemiddeld

Afrikaans:	60%
Engels:	37%
Europees:	3%

(d) Redaksie en Internasionale Adviesraad

Die voltydse lede van die Hervormde Dosenteraad vorm die kernredaksie wat aangevul word met teoloë met internasionale statuur. Hierdie akademici vanuit Suid-Afrika, Nederland, Duitsland, Israel, die Verenigde Koninkryk, Skandinawië, Australië en die Verenigde State van Amerika, staan die redaksie by in die handhawing van die akademiese standaard. Die voorsitter van die redaksie is die adjunkdekaan van die Fakulteit Teologie, prof J Buitendag. Die redakteur is prof AG van Aarde en die redaksionele assistent en publikasie-sekretaresse is mev A Goosen.

(e) Nasionale en Internasionale erkenning

Ekserpte van navorsingsartikels word in nege internasionale bibliografiese indekstydskrifte in Kanada, die Verenigde State van Amerika, Duitsland, Italië en België gepubliseer. SABINET hanteer HTS se elektroniese verspreiding in Suid-Afrika en in die buiteland. Uitruiiooreenkomste is gesluit met vyftien buitelandse en ses binnelandse teologiese vaktydskrifte. Agtien buitelandse en nege binnelandse uitgewers voorsien resensie-eksemplare.

(f) Publikasiebeleid

Vier afleweringe van HTS word per jaar uitgegee (soms gekombineer). Van tyd tot tyd word addisionele Supplementa uitgegee waarin monografieë van hoogstaande wetenskaplike kwaliteit gepubliseer word. HTS wil in ooreenstemming met die stigtingsakte wat in 1942 opgestel is, op nasionale gebied diens lewer deur die teologiese wetenskap te bevorder en 'n eie Suid-Afrikaanse teologie uit te bou. Vir hierdie doel word bydraes op die gebied van die teologie en aanverwante wetenskappe ook van buite die kring van die Ned Herv Kerk ontvang. Alle navorsingsartikels, navorsingsverslae en oorsigartikels wat aanspraak kan maak op akkreditering met die oog op universiteit-subsidiedoeleindes word deur die redaksie volgens bepaalde wetenskaplike kriteria gekeur. Die redakteur benoem lede van die redaksie en ander vakkundiges om met die keuring behulpsaam te wees.

(g) Toekomsblik

HTS betree in 2004 die 60ste jaargang. Dit is die oudste bestaande teologiese vaktydskrif in Suid-Afrika en het hoë nasionale en internasionale aansien. Alle internasionale evalueringe van die onderskeie akademiese departemente van die Fakulteit Teologie het melding gemaak van die belang en buitengewone standaard van HTS. Hierdie tydskrif bied 'n platform aan die Hervormde teoloë

(en ander) om te publiseer wat hulle nêrens elders sal bekom nie. Dit gee aan die HTS onskatbare waarde vir die Hervormde Kerk. Die voorgestelde formule vir staatsubsidie vanaf 2004 plaas die swaartepunt duidelik ook op nagraadse uitsette en op geakkrediteerde publikasies - wat die belang van die HTS eerder verhoog as verklein. Die redaksie van HTS bedank die Kerk vir 60 jaar se lojale ondersteuning en gaan die toekoms met 'n positiewe verwagting in.

BESLUIT

1. **Prof AG van Aarde en mev A Goosen word bedank vir die uitmun-
tende werk met betrekking tot die HTS.**
2. **Dosente van die Kerk word bedank vir hulle navorsingsuitsette.**
3. **Die vergadering oorweeg die begroting ten opsigte van die HTS (sien
Raad van Finansies begroting).**

2.1.1.5 Die Teologiese Opleidingsfonds

- (i) *Verslag van die fondsinsamelaar, dr JP Labuschagne, vir die periode 2001 - 2003*

Die volgende verslag oor die Teologiese Opleidingsfonds word behandel:

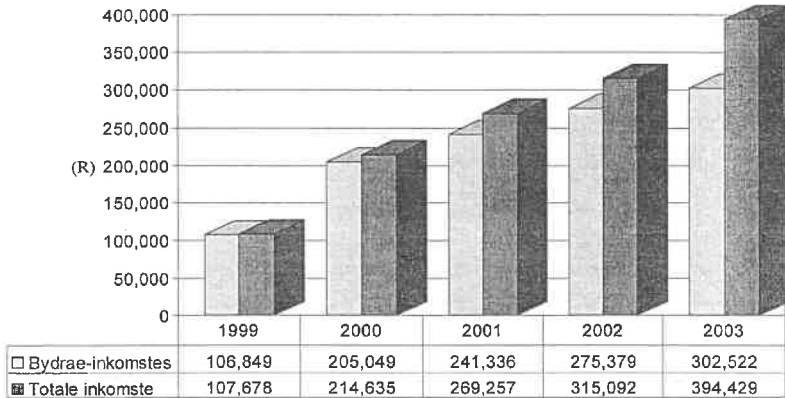
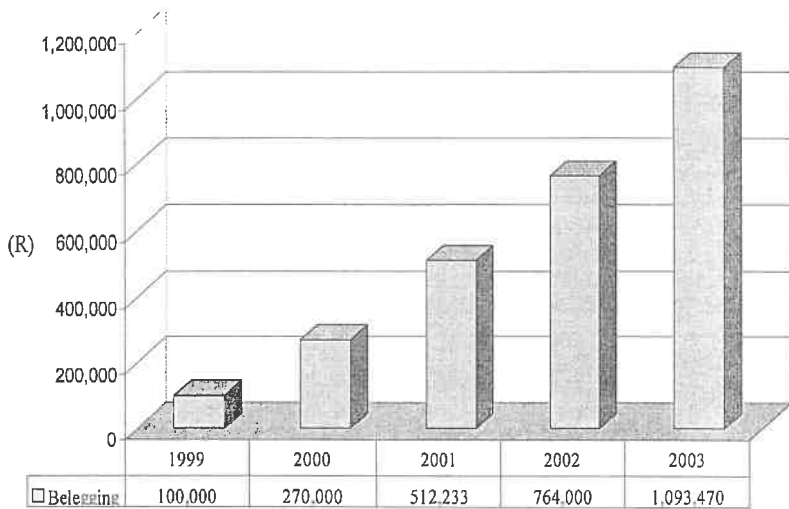
- (a) Inleidend

Die Teologiese Opleidingsfonds is geseënd met 'n volgehoue groei sedert sy ontstaan in Augustus 1999. Om vanuit niks te groei en op die regte koers te kom, vra groot spanwerk, en daarvoor moet ons aan al ons gemeentes en donateurs baie dankie sê - in die vertroue dat ons in die toekoms steeds op mekaar sal kan reken. Dit bly per slot van sake spanwerk! Bo alles word dank aan ons Hemelse Vader betuig wat die Kerk dra en lei in alle tye, en die werk van mense hande geseënd het. In die Kerk doen ons alles tot die verheerliking van sy Naam!

- (b) Finansiëlestate

Die eerste doelwit van die eerste miljoen randbelegging is verbygegaan met R1,093,470.70 op 31 Desember 2003. Die groei van ons belegging in sy kort geskiedenis dui op die baie belowende tendens van steeds groter groei! -

Stand van beleggings vir 1999 – R	100,000.00	
Stand van beleggings vir 2000 – R	270,000.00	* Groei met R170,000.00
Stand van beleggings vir 2001 – R	512,232.60	* Groei met R242,232.60
Stand van beleggings vir 2002 – R	764,000.00	* Groei met R251,767.40
Stand van beleggings vir 2003 – R	1,093,470.70	* Groei met R329,470.70

(c) Grafieke**Bydraes tot Totale Inkomste****Beleggingsgroeï**

Die groeiende gaping tussen bydrae-inkomstes en totale inkomste dui op die sterkerwordende mate waarin geld, jaar vir jaar, vir ons begin werk (via beleggings).

Die nuwe mikpunt is om R9.00 per lidmaat per jaar te bereik.

Die gesamentlike strategie om die R9.00 per lidmaat te bereik:

- * Die eredienskollektes van die laaste Sondag van Augustus en die eerste Sondag van September.
- * Die volgehoue steun van NHSV-takke.
- * Kategese- en jeuggroepe se ondersteuning (met byvoorbeeld muntleggings en ander projekte).
- * Baie meer individuele donateurs. Die individuele donateur is baie belangrik om die ontstaan van 'n plafon te verhoed en om so dan ons inkomstebasis te verbreed. Om die individuele donateur te bereik, is dit nodig dat ons die jaarlikse pamflet sal vermeerder en uitdeel op die twee Sondae soos genoem.

BESLUIT

1. **Dr JP Labuschagne word bedank vir uitmuntende werk en volgehoue entoesiasme ten behoeve van die Teologiese Opleidingsfonds.**
2. **Dank word aan mev Betsie Brits betuig vir die ondersteuning aan die Fondssekretaris, en die netjiese wyse waarop die administrasie bestuur word.**
3. **Dank word aan donateurs betuig vir volgehoue bydraes aan die Teologiese Opleidingsfonds.**

2.1.1.6 Finansiële ondersteuning aan die Kerk se studente

Die volgende verslag oor finansiële ondersteuning aan die Kerk se studente word behandel:

(i) Inleiding

Die Kerk belê 'n substansiële bedrag in finansiële ondersteuning aan studente sodat hulle kommersy aandag aan hulle studies kan wy.

Die steun geskied deur middel van rentevrye beurslenings, merietebeurse en rentedraende lenings. Terugbetaling van die gedeelte van die beurslenings wat wel verskuldig is, geskied ook onder baie gunstige voorwaardes. Die Raad van Finansies is ook tegemoetkomend teenoor die studente wat afstudeer en lank wag vir beroepe.

Vanweë die beperkte aantal standplase vir predikante het die Kuratorium die aantal beurslenings wat toegeken kan word, beperk tot tien per jaar.

Die befondsing van hulp aan studente word hoofsaaklik vanuit twee bronne verkry naamlik, kuratoriumlenings en diverse fondse wat hoofsaaklik uit nalatenskappe bestaan.

(a) Kuratoriumlenings

Die uitstaande debiteure ten opsigte van bogenoemde studieskuld (met ander woorde die belegging wat die Kerk in voornemende predikante gemaak het) beloop R3,9 m (2000); R4,0 m (2001); R4,3 m (2002); R4,5 m (2003).

(b) Bykomende Finansiële Hulp

Studente word ook op 'n beperkte skaal met addisionele fondse bygestaan. Hierdie hulp word gefinansier vanuit nalatenskappe waarvan die rente beskikbaar gemaak word. Die Kerk het geen addisionele finansiële verpligting in hierdie opsig nie. Die Kuratorium het besluit dat hierdie bykomende hulp voortaan as rentevrye lenings toegestaan sal word wat beteken dat die kapitaal beskerm word en hopelik sal die fonds met verloop van tyd ook verder opgebou kan word.

Die volgende bedrae is die afgelope 4 jaar aan studente beskikbaar gemaak:

	2001	2002	2003
Beurslenings	405,945.00	321,435.00	347,165.00
Bykomende finansiële hulp	22,000.00	18,000.00	33,450.00

(ii) *Studiepolisskema van die Kerk - Ou Mutual*

Om die kapitaal van beurslenings te beskerm, is deelname aan die Kerk se studiepolisskema verpligtend vir alle nuwe studente wat met teologiese opleiding begin. Studente wat reeds as studente van die Kerk studeer het, is nie verplig om ook by die polisskema aan te sluit nie, maar is wel genooi om aan te sluit.

Die polisskema word deur Ou Mutual hanteer met die Kerk as die aansoeker en die studente as versekerdes. Elke student word verseker vir 'n periode van 13 jaar. Die premie, wat per individuele geval bepaal word, word in gelyke dele deur die Kerk en die student of sy/haar ouers/voog betaal. Die gedeelte wat die Kerk betaal, word as 'n lening aan die student beskikbaar gemaak en word van die inkomste van die polis verhaal. Die gedeelte wat die student/ouers/voog moet betaal, word per debietorder verhaal. 'n Premie-aanpassing van ongeveer 12% is onontbeerlik om die nodige opbrengs oor die tydperk te verseker.

Indien 'n student sy/haar studies staak, sal die student normaalweg geen voordeel

uit die skema ontvang nie.

Nadat die student sy/haar studies voltooi het, moet die volle premie deur die student vir 'n verdere sewe jaar betaal word. Wanneer die polis na 13 jaar uitbetaal, verhaal die Kerk die totale bedrag aan studieskuld, nadat korting toegestaan is, en die res word aan die versekerde oorbetaal.

Aan die einde van 2003 was 36 studente uit 'n totaal van 44 by die polisskema ingeskakel. 3 Versekerdes is reeds klaar met die opleiding en is werksaam in 'n gemeente. Aan die einde van 2003 voltooi 'n verdere 4 studente hulle opleiding.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

(iii) *Evalueringskomitee*

Die volgende verslag van die Kuratorium ten opsigte van die opsig oor, asook die begeleiding, evaluering en finansiële ondersteuning aan teologiese studente, word behandel:

(a) Samestelling

Die volgende persone het gedurende die verslagtydperk die Evalueringskomitee gevorm:

Voorsitter	-	Ds AC Kuyper
Akademiese subkomitee	-	Prof PM Venter
Dosentevoog van die jaargroep		
Kerklike subkomitee	-	Dr HJ Botes Ds MJ Slabbert Ds JF van der Merwe
Maatskaplike subkomitee	-	Dr JJ Engelbrecht Dr JH Robbertse
Mediese subkomitee	-	Dr M Kuyper
Sielkundige subkomitee	-	Prof WF van Delft Ds G van R Els Dr JA van Biljon Mev M van Loggerenberg

(b) Kerkorde

Die Kerkorde van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika omskryf die werkopdrag van die Kuratorium onder andere soos volg:

Ordinansie 2.1.1.1 (ii)(b)

Sien toe dat die studente van die Kerk wat tot die opleiding toegelaat word aan die vereistes voldoen.

Ordinansie 2.1.1.1 (ii)(c)

Hou opsig oor die onderrig deur teologiese dosente en oor die vordering en gedrag van die teologiese studente van die Kerk.

Ordinansie 2.1.1.1 (ii)(e)

Adviseer die Raad van Finansies oor finansiële hulp aan studente van die Kerk.

Ordinansie 2.1.1.1 (ii)(i)

Dien 'n naamlys van kandidate wat aan die vereistes vir die proponentseksamen van die Kerk voldoen by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in.

(c) Opdrag

Uit bogenoemde Ordinansies, asook besluite van die Kuratorium, is dit duidelik dat die Kuratorium ten opsigte van die teologiese studente ses belangrike opdragte het:

- * Werwing, evaluering en toelating van geskikte kandidate as teologiese studente van die Kerk.
- * Opsig oor teologiese studente se geloofslewe.
- * Opsig oor die teologiese studente se akademiese vordering.
- * Begeleiding van teologiese studente in gevalle waar daar persoonlike probleme is.
- * Finansiële ondersteuning van die teologiese studente deur middel van beurse en rentevrye lenings.
- * Aanbeveling van geskikte kandidate vir die proponentseksamen.

Om aan sommige van hierdie opdragte uitvoering te gee, wys die Kuratorium 'n Evalueringskomitee asook 'n Beurskomitee aan wat verantwoordelik is vir die

evaluering van voornemende en huidige teologiese studente, asook die toekenning van beurse.

(d) Werkwyse

(aa) *Werwing, evaluering en toelating van kandidate*

Daar word elke September, Oktober en November advertensies in die Kerklike tydskrifte geplaas waarin lidmate uitgenooi word om aansoek te doen vir studie in die teologie.

Die Kuratorium sorg dat doelmatige dokumente opgestel word wat aan voornemende studente en ander betrokke persone versend word. Hierdie dokumente bestaan uit die volgende stukke:

- * Algemene inligtingstuk.
- * Vraelys aan voornemende studente waarby ingesluit is
 - ** persoonlike inligting
 - ** aansoek om as teologiese student van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika te studeer
 - ** ooreenkomstige van die betaling van polispremies.
- * 'n Vrywaringsvorm, waarin verklaar word dat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika nie aan teologiese studente 'n beroep waarborg nie.
- * Vraelys aan ouers.
- * Getuigskrif van predikant.
- * Getuigskrif van skoolhoof.
- * 'n Mediese vraelys en verslag van mediese dokter.
- * Aansoek vir beurslening.
- * Die voornemende student handig 'n bewys van lidmaatskap van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika in.
- * Die rapport/sertifikaat van hoogste akademiese kwalifikasie word voorgelê.

Die eerste evaluering van teologiese studente vind plaas in April van die jaar voorafgaande aan eerste inskrywing as teologiese student aan die Universiteit van Pretoria.

Indien 'n student nie die genoemde eerste evaluering deurloop het nie, maar wel met sy teologiese studies begin, kan die student, in die jaar wat hy/sy begin met die teologiese opleiding, aansoek doen om as student van die Kerk te studeer en in dieselfde jaar aan te meld vir evaluering.

Die administrateur oorhandig die inligting uit die vraelyste van elke voornemende student aan die voorsitter van die Evalueringskomitee wat dit vooraf bestudeer met die oog op die identifikasie van enige ooglopende probleme in die aansoek. Die Evalueringskomitee vergader voor die eerste evaluering, om te besluit oor bepaalde vrae wat aan die kandidate gestel sal word.

Voor die evaluering voltooi die kandidate alle toetse soos verlang deur die Evalueringskomitee. Die toetse word voor die eerste evaluering nagesien en die inligting aan die Evalueringskomitee beskikbaar gestel vir gebruik tydens die evaluering.

Tydens die evaluering vorm die Evalueringskomitee 'n pancel wat in gesprek tree met elke kandidaat. Na afloop van elke individuele gesprek bespreek die Evalueringskomitee die kandidaat en word 'n aanbeveling gemaak wat deur die sekretaris genotuleer word. Die aanbevelings van die Evalueringskomitee word in die agenda van die Kuratorium opgeneem vir bespreking en verdere besluitneming.

Indien nodig, word 'n meer volledige verslag oor 'n student opgestel wat aan die Kuratorium voorgelê word.

'n Tweede evaluering word aan die einde van die BTh IV studiejaar gedoen. Waar dit nodig is, kan 'n student aangeraai word om na afhandeling van die BTh graad nie met nagraadse teologiese studies voort te gaan nie.

Sedert die vorige Algemene Kerkvergadering het die evaluering van voornemende teologiese studente soos volg verloop:

Jaar van evaluering	Aantal kandidate	Aanvaar met beurslening	Aanvaar sonder beurslening	Nie as student aanvaar	Aantal beurslenings nie opgeneem nie	
2001	8	8	0	0	1	Verander van studierigting
2002	7	7	0	0	3	Staak studie/verander studierigting
2003	9	8	0	1	2	Verander van studierigting
2004	10					
Sub-Totaal	24	23	0	1	6	

* In 2004 het 10 kandidate aangemeld.

(bb) *Opsig oor die teologiese studente se geloofslewe*

Gemeentepredikante van teologiese studente handig op 30 April en op 30 Oktober van elke jaar 'n verslag oor die geloofslewe van die studente by die sekretaris van die Kuratorium in. Die verslag word op die lêer van die student geplaas.

Die verslae word ook in die agenda van die Kuratorium opgeneem vir bespreking en besluit. In die geval waar daar probleme is, word so gou moontlik 'n gespreksgeleentheid met die betrokke studente gevoer.

Dit was ook nodig om by verskeie geleenthede die studente te begelei ten opsigte van die herstrukturering van die Fakulteit Teologie, asook woelinge rondom sommige dosente. Hierdie sake was vir die studente uiteraard moeilik en somtyds traumaties.

(cc) *Opsig oor akademiese vordering*

Vir elke jaargroep word 'n voog aangewys wat verantwoordelik is vir die monitering van die studente se akademiese vordering en algemene gedrag op die kampus. Aandag word gegee aan inskakeling by die groep, probleme met dosente, akademiese begeleiding en ondersteuning, bywoning van lesings, identifikasie van persoonlike probleme en sosiale interaksie op die kampus van die Universiteit van Pretoria.

Daar word van kampe gebruik gemaak om teologiese studente te begelei, te motiveer en te oriënteer ten opsigte van hulle studie.

Voogde moet op 30 April en op 30 Oktober van elke jaar 'n verslag oor elke student by die sekretaris van die Kuratorium inhandig. Die verslag word op die lêer van die student geplaas.

Die verslae word ook in die agenda van die Kuratorium opgeneem vir bespreking en besluit. In die geval waar daar probleme is, word so gou moontlik 'n gespreksgeleentheid met die betrokke studente gevoer.

(dd) *Begeleiding van teologiese studente in geval van persoonlike probleme*

Omdat die Bybel ons leer dat die opsig voortspruit vanuit die barmhartigheid en liefde en ons as medegelowiges verantwoordelik is vir mekaar, lê dit op die weg van die Kuratorium om nie net opsighoudend nie, maar ook begeleidend met die teologiese studente om te gaan.

In gevalle waar studente persoonlike probleme ervaar, soos blyk uit die verslae van die predikante en voogde, sal die Kuratorium se dagbestuur so gou moontlik daaraan aandag gee. Vir dié doel kan die Kuratorium se dagbestuur studente verwys vir professionele hulp, of die saak verwys na die student se predikant of groepvoog.

In die geval van professionele hulp is die Kuratorium nie verantwoordelik vir die kostes daaraan verbonde nie. In gevalle waar studente se mediese fonds nie die kostes dek nie, en die Kuratorium se dagbestuur van oordeel is dat dit noodsaaklik is dat die student wel professionele hulp moet ontvang, kan die Kuratorium vanuit sy begroting vir die kostes instaan (vergelyk Notule van die Kuratorium 23 Mei

1995).

(ee) *Finansiële ondersteuning aan teologiese studente*

Die Beurskomitee doen aanbevelings aan die Kuratorium en administrateur ten opsigte van kandidate/studente wat kwalifiseer vir beurslenings. Beurslenings word toegeken aan die hand van beursfondsbepalings, en besluite van die Kuratorium. Beurslenings word jaarliks heroorweeg aan die hand van akademiese vordering en kerklike betrokkenheid.

Van elke student en sy/haar ouers word verwag om by die Kerk se studiepolicsskema in te skakel wat die beurslenings se terugbetaling waarborg.

Die administrateur en sy personeel is verantwoordelik vir die administrasie van die beurse. In gevalle waar daar by studente noodsituasies ontstaan as gevolg van 'n tekort aan fondse, kan die Kuratorium bykomende fondse beskikbaar stel aan die betrokke student. Aansoekvorms vir bykomende hulp moet afsonderlik voltooi word.

(ff) *Aanbeveling van teologiese studente vir toelating tot die proponentseksamen*

Met inagneming van die evaluering, opsig en begeleiding wat elke student tydens sy studietydperk deurloop het, doen die Kuratorium jaarliks 'n aanbeveling aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ten opsigte van teologiese studente wat toegelaat word tot die proponentseksamen.

BESLUIT

1. **Die verslag en werkwyse van die Kuratorium in verband met finansiële ondersteuning aan die Kerk se teologiese studente word met dank goedgekeur.**
2. **Die Evalueringskomitee en studentevoogde word bedank vir hulle werk.**

2.1.1.7 **Spesiale toekenning: Uitstaande dienslewering in die Kerk**

Die oorsprong en agtergrond van die bogenoemde toekenning spruit uit 'n versoek van die Kuratorium aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in 2001 dat aandag gegee moet word aan die wysiging van die Reglement vir die toekenning van die HCM Fourie Erepenning. Die Kuratorium het versoek dat daar twee kategorieë moet wees waarin dié toekenning gemaak behoort te word. Dit moet eerstens gaan om die bekroning van gepubliseerde akademiese werk en tweedens die bekroning van besondere diens aan die Kerk.

Die Kommissie het die Kuratorium daarop gewys dat die Kuratorium self die Reglement kan verander. Die Raad van Finansies is daarna deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering versoek om die toekenning vir besondere diens in die Kerk te ondersoek.

Hierop antwoord die Raad van Finansies in September 2001 dat hy, nadat die saak in diepte bespreek is en alle alternatiewe oorweeg is, besluit het om nie die gedagte van 'n spesiale toekenning te ondersteun nie. Die raad was van oordeel dat uitstaande dienslewering in die Kerk nie bekroon moet word nie.

Op 28 November 2001 besluit die Kuratorium om die saak na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering terug te verwys. Die Kuratorium het geoordeel dat daar tog ruimte vir 'n spesiale toekenning naas die HCM Fourie Erepennig bestaan. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die Raad van Finansies opnuut versoek om aan die saak aandag te gee. Die raad het na bespreking van die saak die behoefte aan so 'n spesiale toekenning erken en geoordeel dat daar ruimte in die breë Kerk geskep moet word en dat die toekenning nie net tot predikante en rade beperk is nie maar ook aan lidmate en ampsdraers van die Kerk toegeken kan word. Die raad het daarom ook besluit om voortaan 'n bedrag van R5 000 per jaar (met ingang 2003) beskikbaar te stel vir so 'n toekenning. Dit sou in die vorm van 'n oorkonde, kontantbedrag of penning kan geskied na gelang van die spesifieke behoefte.

Rade of liggame wat so 'n toekenning oorweeg, moet 'n volledige motivering vir die toekenning aan die Algemene Kerkvergadering vir oorweging voorlê. Die toekenning word net in gevalle van uitsonderlike prestasie of verdienste gedoen in die breë Kerk. Die toekenning word tydens Algemene Kerkvergaderings of predikantevergaderings gedoen. Dit hoef nie noodwendig by elke Algemene Kerkvergadering of predikantevergadering gedoen te word nie.

Die Moderamen is daarna versoek om 'n reglement waarin die kriteria vir so 'n toekenning vervat is, saam te stel vir voorlegging aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

Die reglement is soos volg gefinaliseer:

REGLEMENT VIR DIE TOEKENNING VAN DIE NED HERV KERK VAN AFRIKA SE EREPENNING VIR BESONDERE DIENSLEWERING

Doel van die toekenning

Die toekenning word gemaak aan lidmate en ampsdraers van die Nederduitsch Hervormde Kerk as erkenning vir besondere diens wat bygedra het tot die vooruitgang van die Nederduitsch Hervormde Kerk in geheel.

Identifisering van persone wat vir die toekenning kwalifiseer

Rade, kommissies, gemeentelike komitees, ringskomitees of enige ander kerklike liggaam identifiseer 'n persoon(e) wat voldoen aan die doelstelling vir die toekenning, stel 'n volledige motivering op skrif en lê dit aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voor vir oorweging.

Werkwyse met die oog op die toekenning (Toekenningsbeleid)

- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering bepaal in die jaar voor die Algemene Kerkvergadering die datum waarop voorleggings gedoen moet word.
- * By toekenning van die penning word deur middel van geslote stembriefie gestem vir diegene wat in aanmerking kom.
- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is nie noodwendig en volledig gebonde aan die advies voorgehou nie. Die finale toekenning moet ten minste (60%) van die lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering se goedkeuring wegdra.
- * Die toekenning word net by *hoë* uitsondering en ook verkieslik net aan een persoon per geleentheid gemaak.
- * Die toekenning word nie noodwendig elke drie jaar gemaak nie. Die behoefte en beskikbaarheid van fondse word in aanmerking geneem.
- * Die toekenning sal slegs een keer aan 'n persoon gemaak word.

Toekenningsgeleentheid

Die toekenningsgeleentheid word gereël deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en kan geskied tydens 'n Algemene Kerkvergadering of ander geleentheid soos deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering bepaal.

Wat die toekenning behels

Die toekenning bestaan uit 'n oorkonde, penning en 'n kontantbedrag wat in oorleg met die administrateur en Raad van Finansies bepaal word.

Wysiging

Wysiging van of toevoeging tot die reglement word deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gemaak.

Goedgekeur op deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

Nadat die dokument in die Kerk versprei is, is van 'n aantal instansies en persone beswaar ontvang oor die gedagte van 'n toekenning in die Kerk. Die Kommissie het die mening van die Raad vir Regsadvies gevra. Die Raad het geadviseer dat die 67ste Algemene Kerkvergadering oor dié aangeleentheid getoets word. Die Kommissie het besluit om dié advies te aanvaar.

BESLUIT

- 1. Die voorgestelde toekenning vir uitstaande dienslewering word in beginsel aanvaar.**
- 2. Die voorgestelde reglement word aanvaar.**

ORDE VAN DIE VERGADERING

Verkiesing van predikantslede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

'n Herstemming vind plaas tussen die volgende persone:

Ds EG Fourie
Dr HJ Botes
Ds AC Kuyper
Ds RJ Coertze.

2.1.1.8 Verslag van Dosentevergadering

Die volgende verslag wat van die Dosentevergadering ontvang is, word behandel:

(i) *Ondersoek na telematiese onderrig in teologiese opleiding*

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die besluit van die 66ste Algemene Kerkvergadering om ondersoek in te stel na die moontlikheid van telematiese onderrig by gewone teologiese opleiding, asook by die aanbieding van VTT-programme aan die Hervormde Dosentevergadering opgedra.

Die Dosentevergadering het geoordeel dat die Hervormde dosente en die HTK nie op eie stoom 'n telematiese aanbieding kan ontwikkel nie, maar dat die fakulteit se vordering op dié gebied benut sal word, veral met die aanbieding van elemente van VTT-programme. Aan die ander kant het die Hervormde Kerk nog altyd 'n hoë premie geplaas op die vormende werking van kontakonderrig en studente se onderlinge kontak. Die vergadering is daarom nie ten gunste van 'n telematiese teologiese opleiding nie.

Die bevinding is met instemming so aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gekommunikeer.

(ii) ***Uitbreiding van die werk van die HTO na Sending Instituut***

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het besluit om die ondersoek oor die HTO as Sending Instituut, na die hoof van die HTO, die hoof van die HTK, Kosmos-Instituut en die Dosentevergadering deur te gee.

Die Dosentevergadering het met waardering kennis geneem van die inisiatief en voorstelle van prof IWC van Wyk in dié verband

BESLUIT

- 1. Kennis geneem.**
- 2. Die Dosentevergadering word bedank vir sy werk en hantering van opdragte.**

2.1.2 TOELATING AS DIENAAR VAN DIE WOORD

2.1.2.1 **Verslag van die Proponentseksamenkommissie**

Die volgende verslag van die Proponentseksamenkommissie word behandel:

(i) ***Samestelling***

Die kommissie was soos volg saamgestel:

Primi

Sekundi

Dr E van Eck	- Voorsitter	Ds PF Viljoen
Dr PJW Schutte	- Sekretaris	Dr SM van Zyl
Ds MD Robbertze		Ds PB Viljoen
Dr GC Lindeque		Ds PS Esterhuizen
Ds MJ Slabbert		Ds L Geel
Ds P de Kock		Dr MA Botma

In die verslagjaar het ds P de Kock bedank en is toe deur ds PS Esterhuizen vervang. Dr PJW Schutte het van lewenstaat verander en die sekretariaat is vanaf 2004 deur ds MJ Slabbert oorgeneem.

(ii) ***Funksionering***

Die kommissie het jaarliks die proponentseksamen en proefpreke afgeneem by die

kandidate (studente) wat daarvoor gekwalifiseer het, asook by kandidate wat om hertoelating aansoek gedoen het en deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering na die Proponentseksamenkommissie verwys is. Soos in die vorige verslagtermyn het die aantal persone wat om hertoelating aansoek gedoen het, merkbaar toegeneem.

Die Proponentseksamenkommissie het ook, om reg te laat geskied aan Ordinansie 2.1.14 (f), 'n skriftelike vraestel infaseer om sodoende 'n standaard daar te stel waaraan 'n kandidaat moet voldoen alvorens hy/sy hertoegelaat kan word tot die proponentseksamen. Hierdie vraestel word jaarliks geëvalueer en aangepas om by veranderde omstandighede en hedendaagse vraagstellings aan te pas.

(iii) *Aflê van proponentseksamen*

Sedert die 66ste Algemene Kerkvergadering het die volgende kandidate die proponentseksamen suksesvol afgelê:

2001	2002	2003	2004 (Junie)
M Basson	RP Botha	J Ayres	SA Beukes
J Dippenaar	JZ Britz		HJ Boshoff
P Eksteen	CJ van der Berg		JH Botha
S Hoffman	S Oosthuizen		M Botha
CJ Viljoen	EH Schepers		PA Harmzen
			C Lemmens
	A Botha		FNS Marais
	H Delport		C Manders
	FC Greeff		PR Schoeman
	W Mans		A Viljoen
	JH Mouton		JJ van Sittert
	MM Oosthuizen		JM van Staden
			JJ Dreyer
			DS Jacobs

(iv) *Slotopmerkings*

Die Proponentseksamenkommissie was die afgelope paar jaar besonder beïndruk met die teologiese kennis en afgerondheid van die kandidate wat afstudeer het. Vanaf 2003 is kandidate eers in die daaropvolgende jaar (Maart 2004) toegelaat tot die proponentseksamen vanweë die praktiese verpligtinge onder leiding van die HTK. Dit het beslis positiewe gevolge gehad. Die Proponentseksamenkommissie dank die Algemene Kerkvergadering vir die voorreg wat hy gehad het om vir die afgelope termyn betrokke te kon wees by dié belangrike deel van die Kerk se werk. Die kommissie vertrou dat hy sy taak altyd in verantwoordelikheid aan die Heer van die kerk, en sodoende met integriteit en in nederigheid teenoor die Kerk self, afgehandel het.

BESLUIT

1. Kennis geneem.
2. Die Fakulteit en die HTK word bedank en gelukgewens met hulle werk om kandidate voor te berei vir die proponentseksamen.
3. Die Proponentseksamenkommissie word bedank vir sy werk.

2.1.2.2 Toelating tot die evangeliebediening deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

Die volgende kandidate is sedert die 66ste Algemene Kerkvergadering deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering toegelaat tot die evangeliebediening:

2001	2002	2003	2004
M Basson	RP Botha	J Ayres	SA Beukes
J Dippenaar	JZ Britz		HJ Boshoff
P Eksteen	CJ van der Berg		JH Botha
S Hoffman	S Oosthuizen		M Botha
CJ Viljoen	EH Schepers		PA Harmzen
	A Botha		C Lemmens
	H Delpont		FNS Marais
	FC Greeff		C Manders
	W Mans		PR Schoeman
	JH Mouton		A Viljoen
	MM Oosthuizen		JJ van Sittert
			JM van Staden
			JJ Dreyer
			DS Jacobs

Die volgende proponente is in die tydperk nie beroepbaar gestel nie:

Prop P Eksteen	(2001)
Prop HJ Boshoff	(2004)
Prop PA Harmzen	(2004)
Prop PR Schoeman	(2004)

BESLUIT

1. Die nuwe predikante/proponente en kandidate wat hertoegelaat is tot die evangeliebediening word verwelkom by die Algemene Kerkvergadering.
2. Beroepafwagtende predikante/proponente word sterkte toegewens en verseker van die voorbidding van die Kerk.

2.1.3 PREDIKANTSTANDPLAAS

2.1.3.1 Inligting oor dienaars van die Woord

(i) <i>Predikantetal soos op</i>	<i>30 Junie 2001</i>	<i>30 Junie 2004</i>
Predikante in standplase met volle versorging	238	217
Predikante in standplase met deelversorging	81	37
Predikante in deelydse standplase		50
Predikante wat benoem is	0	6
Predikante met besondere opdrag	9	6
Predikante/proponente wat voltyds verder studeer	8	7
Predikante in die buiteland	2	5
Dosente	9	7
Emeriti	77	81
Predikante wat medies ongeskik is	8	13
Beroepafwagtende predikante	29	37
Predikante met preekvergunning		1
Predikante aan universiteit sonder verbintenis aan 'n gemeente	0	1
Totaal:	461	468

Kommentaar

Die afgelope drie jaar het

- * die totale predikantetal met 6 vermeerder
- * standplase met volledige versorging afgeneem met 21
- * standplase met deelversorging verminder omdat deelydse standplase vermeerder het
- * predikante met besondere opdragte in die Kerk verder afgeneem
- * emeriti vermeerder
- * predikante wat medies ongeskik is, het met 5 vermeerder.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

(ii) *Predikante wat geëmeriteer het sedert die 66ste Algemene Kerkvergadering*

Ds GJ van Staden
Ds NCJ Brayshaw
Dr JP Labuschagne
Dr JJ Prinsloo (sr)
Dr DJC van Wyk (sr)
Ds DGS Steyn
Ds PP Jooste
Ds JHH Jacobs
Ds JJC du Plooy
Ds JJP Müller

BESLUIT

1. Kennis geneem.

(iii) *Predikante oorlede sedert die 66ste Algemene Kerkvergadering*

Ds AJ van Staden
Ds WP van der Merwe
Ds JH Brandt
Dr PW Venter
Ds FJH Buitendag

BESLUIT

1. Kennis geneem.

(iv) *Predikante wat uit die amp onthef is sedert die 66ste Algemene Kerkvergadering*

Ds JS Bezuidenhout
Ds ZL Meyer
Ds C Geyer
Ds R Joubert
Prop SH van Staden
Ds PS de Beer

Dr PJW Schutte
Ds JS Dippenaar
Ds A Blaauw
Ds JJ Prinsloo (jr)
Ds J Immink
Dr RM Naudé
Prof JLP Wolmarans
Ds PJ Mynhardt
Ds D van R van den Berg
Dr JM Strijdom
Ds JJ Claassen

BESLUIT

1. Kennis geneem.

(v) *Predikante met studieverlof langer as 130 dae*

Dr P van Staden
Ds M van der Walt
Ds G Rocher
Ds C Nagel

Prop HJ Boshoff
Prop E Wolff
Prop PR Schoeman

BESLUIT

1. Kennis geneem.

(vi) *Predikante met besondere verantwoordelikhede*

Sedert die 66ste Algemene Kerkvergadering het die volgende veranderinge ingetree ten opsigte van predikante met besondere verantwoordelikhede:

- * Dr PJ van Staden het die beroep na die standplaas met deelversorging by die Studentegemeente Philadelphia aanvaar. Hy bearbei die permanente lidmate van die gemeente.
- * Ds JF van der Merwe (sr) het die beroep na Rustenburg-Suid aanvaar. Ds MJ Slabbert is in sy plek beroep.
- * Prop M Basson het die beroep na Philadelphia aanvaar.
- * Ds RA Denton het die beroep na die Studentegemeente Potchefstroom aanvaar nadat ds L Geel na Grimbeeckpark verskuif het.

- * Ds ST Opperman het 'n pakket by die Weermag aanvaar en uitgetree as die Kerk se enigste Weermag Kapelaan.
- * Di JP du Preez en GWM Oosthuizen is albei benoem as polisiekapelane en is deelyds aan gemeentes gekoppel.

(vii) *Uiteensetting oor predikante met besondere verantwoordelikhede*

(a) Bedieningsverantwoordelikhede

(aa) *Studentepredikante*

Dr PJ van Staden	(Philadelphia)
Ds MJ Slabbert	(Philadelphia)
Ds M Basson	(Philadelphia)
Ds J Groenewald	(Johannesburg-Wes)
Ds JPJ Wagenaar	(Johannesburg-Wes)
Ds C le Roux	(Stellenbosch)
Ds I Katzke	(Bloemfontein)
Ds RA Denton	(Potchefstroom)

(bb) *Polisiekapelaan*

Ds CF Potterill	Ds GWM Oosthuizen
Ds JP du Preez	

(b) Administrasieverantwoordelikhede

Dr PJ de Beer	(Redakteur: Konteks)
Dr SP Pretorius	(Sekretaris: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering)
Ds WH Steyn	(Gautengstreek: Bybelgenootskap)
Ds JMJ de Wet	(Buite-Gautengstreek: Bybelgenootskap)
Ds BJ van der Walt	(Namibië: Bybelgenootskap)
Ds LJJ Nell	(Sekretaris: Apostolaat)

BESLUIT

1. Kennis geneem.

(viii) *Predikante in die buiteland met behoud van ampsvoorreg*

- * Prof JA Loader het in 1997 'n pos by die Universiteit van Wenen aanvaar. Hy is feitlik onmiddellik na sy aankoms deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering benoem om Afrikaanssprekende lidmate van die Kerk op te spoor en te bearbei. Hy verrig die taak met baie groot

onderskeiding en lewer gereeld verslag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

- * Prof MW Pretorius is deur die kerkraad van Pretoria-Oos benoem om die bearbeiding van Afrikaanssprekende lidmate in België te bearbei. Hy verrig die taak met groot onderskeiding en lewer gereeld verslag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.
- * Ds D Lötter en haar gesin is in New Hampshire in die VSA. Ds Lötter is betrokke by 'n Metodiste Kerk waar sy eredienste hou en pastorale werk doen.
- * Ds M Carelsen woon in Australië waar haar man met verdere studie besig is. Sy is aktief in die Christian Reformed Church of Australia betrokke.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

2.1.3.2 Verslag van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat: Pastoraat

(i) *Memorandum oor die ondersoek na die ampsbeskouing van en beroepstelsel in die Nederduitsch Hervormde Kerk*

Die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat het opdrag ontvang om die moontlikheid van die omruiling en/of verplasing van predikante saam met die Raad vir Regsadvies te ondersoek.

Memoranda in hierdie verband is deur dr WA Dreyer en BJ van Wyk ingedien en deur die raad behandel. Dr WA Dreyer se studiestuk het *oor die amp van die predikant* en dr BJ van Wyk sin *oor die ampsbeskouing* gehandel.

Dr C Pretorius het die beroepsprosedures van twee gemeentes vanuit 'n kerkordelike hoek en ds J Coetzee vanuit die praktyk beskou.

Dr C Pretorius het ook 'n proforma opgestel van 'n dokument wat kan dien as 'n skrywe waarmee beroepende gemeentes ontvangs kan erken aan die kandidaat wat hom-/haarself beroepbaar stel. Kommentaar is ook van prof SJ Botha en dr BJ van Wyk ingewin en verdiskonteer.

Die memoranda is vir verdere oorweging na die Komitee vir die Besinning oor die Amp (die nuutgestigte Komitee van die Raad vir Regsadvies) verwys.

Die raad beveel aan dat die status quo ten opsigte van die omruiling en/of verplasing van predikante gehandhaaf word.

Op grond van die aanbeveling van die raad, het die Raad vir Regsadvies nie verder aan die saak aandag gegee nie, maar berus by die bevinding.

Die volgende voorlegging van 'n proforma skrywe waarmee 'n beroepende gemeente ontvangs kan erken aan 'n kandidaat wat hom beroepbaar gestel het, word voorgelê:

Geagte proponent/dominee

Die kerkraad van gemeente bevestig hiermee ontvangs van u
aansoek om beroep te word na die gemeente
Die beroepsvergadering vind plaas op

Die kerkraad onderneem om u aansoek binne die ruimte van die Kerkorde, billik en deursigtig te behandel deur

- * geleentheid te bied vir verkondiging van die Woord
- * gesprek te voer oor die ampswerk in die gemeente
- * op aanvraag verslag te gee van die beroepsproses.

Voorsitter van die kerkraad

Skriba van die kerkraad

Datum

BESLUIT

- 1. Kennis geneem.**
- 2. Die proforma skrywe soos voorgestel deur die raad, word aanvaar.**

(ii) Riglyne vir die inherente vereistes van die predikantsamp

Die raad het opdrag ontvang om ondersoek te doen na die inherente vereistes vir die predikantsamp en riglyne daarvoor saam te stel.

Die raad het prof W van Delft versoek om 'n memorandum oor hierdie saak te skryf. Prof Van Delft het die raad by geleentheid daarvoor toegespreek.

Die raad het voorts, in samewerking met die Evalueringskomitee van die Kuratorium verskeie werkwinkels gehou en 'n Etiese Kode vir Predikante geskryf. Die kode is vir kommentaar in die Kerk versprei. Die raad het die saak nie

afgehandel nie.

Opmerking

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die raad versoek om die kommentaar oor die Etiese Kode te verwerk en voorstelle/riglyne aan die 67ste Algemene Kerkvergadering voor te lê. Die raad het nie aan die opdrag voldoen nie.

Dit is jammer dat die raad nie enige van sy studiewerk in sy verslag gereflekteer het nie. Memoranda is volgens die raad se verslag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering geskryf oor die volgende:

- * Kerkordelike beskouing oor beroepsprosedure: Dr C Pretorius.
- * Praktiese beskouing ten opsigte van beroepsprosedures: Ds J Coetzee.

Verder word geen gronde, verduideliking of memorandum deurgegee waarom die raad besluit het om nie die verskuiwing, omruiling en verplasing van predikante verder te hanteer nie. Daar word vermeld dat kommentaar van prof SJ Botha en dr BJ van Wyk in dié verband ingewin en verdiskonteer is. Die vraag is: Waarom kan die Algemene Kerkvergadering nie van die kommentaar kennis neem nie.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het ook ander memoranda na die raad deurgegee met die oog op verwerking en voorlegging van voorstelle aan die Algemene Kerkvergadering. Dié opdrag is ook nie uitgevoer nie.

BESLUIT

1. Die saak word na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering terugverwys met die gedagte om verder uitvoering aan die besluit te gee.

2.1.3.3 Verslag oor Predikantevergaderings

Die vergadering neem kennis van die verslag oor Predikantevergaderings van 2002 en 2003.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

ORDE VAN DIE VERGADERING

Verkiesing van predikantslede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

Ds AC Kuyper en
Ds RJ Coertze word verkies.

AFSLUITING OP 27 SEPTEMBER 2004

Oudl F Smit sluit die vergadering af met Skriflesing uit Psalm 121. Hy laat die vergadering saam sing uit Gesang 562 strofes 1 en 4 en gaan voor in gebed.

--- oOo ---

HERVATTING VAN DIE VERGADERING OP DINSDAG 28 SEPTEMBER 2004 OM 8:30

OPENING

Ds DF Oosthuizen open die vergadering met Skriflesing uit Johannes 13: 1ev, sy gaan voor in gebed en laat die vergadering saam sing uit Gesang 556 strofes 1 en 2.

VERWELKOMING

Die voorsitter, prof J Buitendag, verwelkom die afgevaardigdes en spreek die hoop uit dat die vergadering vrugvol en sinvol sal verloop. Hy versoek dat die vergadering sal saamwerk sodat die vereiste werktempo behaal kan word.

ORDE VAN DIE VERGADERING

Personalia

- * Ds JG Roos en prof IWC van Wyk word geluk gewens met hulle verjaarsdae.
- * Di MH Macdonald en HAT Engelbrecht is opgeneem in die hospitaal.

Groeteboodskappe

'n Groeteboodskap van die gemeente Wonderboom word voorgelees.

Verkiesing van sekondus vir die voorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

Die vergadering stem vir 'n sekondus vir die voorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

'n Herstemming vind plaas tussen die volgende persone:

Ds EG Fourie
Dr HJ Botes
Ds G van R Els
Dr JH Breytenbach
Ds NJS Steenekamp
Ds J Coetzee
Prof PA Geyser.

2.1.3.4 Predikantstandplase: Inligting en beskrywingspunte

(i) ***Beskrywing van volledig versorgde predikante, predikante in deelsorg- en deelydse standplase, benoemde predikante en voorgestelde Ordinansiewysigings***

In die lig van die onderstaande besluite van die 66ste Algemene Kerkvergadering het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering geoordeel dat daar eers duidelikheid verkry moet word oor die verskille tussen standplase met volledige versorging, standplase met deelversorging, deelydse standplase en benoemde predikante voordat Ordinansiewysigings voorgestel kan word.

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het soos volg besluit:

- * Die vergadering keur in beginsel deelydse bediening (dit wil sê dat 'n predikant ook 'n ander beroep gelyktydig kan beoefen) goed.
- * Die vergadering maak kerkordelik daarvoor voorsiening.
- * Die vergadering sien toe dat die Kerkorde geen kerkordelike reëlings bevat wat die voortgang van die evangelie kan verhinder nie.

Die 65ste Algemene Kerkvergadering het reeds besluit dat daar net van *predikante* gepraat word en nie van deelsorg- of deelydse predikante nie. Daar word gepraat van standplase. Die standplaas waf geskep word bepaal die wyse van beroep naamlik: Volledige versorging; deelversorging; deelydse bediening; benoeming vir 'n besondere opdrag. Daar is dus net standplase met deelversorging en standplase met deelydse bediening en nie *deelversorgde predikante en deelydse predikante* nie.

(ii) *Onderskeid tussen standplase met volledige versorging, standplase met deelversorging, deelydse standplase en standplase met 'n benoeming vir 'n besondere opdrag*

(a) Standplaas met volle versorging

Dié predikante is voltyds in die standplaas werksaam en word ten volle versorg. Hulle is deel van die Kerk se Pensioen- en Mediesefonds behalwe waar 'n bepaalde toegewing deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gemaak is. Gewone beroepsdokumente vir predikante in standplase met volle versorging word gebruik en hanteer volgens die Kerkorde.

(b) Standplaas met deelversorging

'n Standplaas met deelversorging word in 'n gemeente geskep volgens die Kerkorde. 'n Predikant in 'n standplaas met deelversorging werk voltyds en word slegs gedeeltelik versorg. Die opdrag van die predikant neem al sy/haar tyd en aandag in beslag. *Alhoewel die versorging nie volledig is nie, is dit wel 'n leefbare lewensstog* met die moontlikheid dat die versorging na volledige versorging kan verander. 'n Predikant in 'n standplaas met deelversorging is vir minstens 50% lid van die Pensioenfonds en lid van die Kerk se Mediesefonds. Beroepsdokumente vir predikante in standplase met deelversorging word gebruik en hanteer volgens die Kerkorde (Daar moet steeds gepoog word om 'n standplaas met deelversorging uit te brei na 'n standplaas met volledige versorging).

(c) Standplaas vir deelydse bediening

'n Standplaas vir deelydse bediening word deur 'n gemeente geskep volgens die Kerkorde. 'n Predikant in 'n standplaas vir deelydse bediening gebruik slegs 'n gedeelte van sy/haar tyd om die opdrag in verband met die standplaas uit te voer. Aan 'n deelydse standplaas is gedeeltelike of geen versorging verbonde nie.

'n Predikant in 'n deelydse standplaas skakel by die Kerk se Mediesefonds in en ook by die Pensioenfonds op minstens 'n 50% basis as dit sy oogmerk is om uiteindelik in 'n standplaas met deelversorging of volledige versorging te staan. 'n Predikant in 'n deelydse standplaas wat ook 'n ander beroep beoefen en nie beoog om in 'n standplaas met deelversorging of volledige versorging te staan nie, hoef nie by die Pensioen- of Mediesefondse van die Kerk in te skakel nie. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering sal elke geval afsonderlik en op meriete hanteer.

Beroepsbriewe vir predikante in deelydse standplase word gebruik en hanteer volgens die Kerkorde. (Dit is steeds die gedagte dat 'n standplaas met deelydse bediening uitgebrei moet word na 'n standplaas met deelversorging of volledige versorging).

(d) Standplaas met 'n benoeming vir 'n besondere opdrag

'n Predikant/Proponent word benoem vir 'n *spesifieke buitengewone* opdrag. 'n Benoeëing word nie gemaak vir gewone gemeentelike werk nie. Die benoeëing geld vir 'n **tydperk** en word jaarliks hersien. 'n Benoemde predikant hoef nie in die amp bevestig te word nie. 'n Proponent kan wel georden word. 'n Benoemde predikant is vir minstens 50% deel van die Pensioenfonds en indien moontlik skakel die predikant in by die Mediesefonds. (Indien die benoeëing vir korter as een jaar strek, kan met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor die inskakeling by die Pensioenfonds onderhandel word). Benoemingsdokumente word opgestel waarin die taak/opdrag en die vergoeding daaraan verbonde uiteengesit word. Die dokumente en prosedures rondom 'n benoeëing word verder hanteer soos gewone beroepsdokumente en prosedures soos die Kerkorde voorskryf.

In die lig van die omskrywing word die onderstaande Ordinansiewysigings deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgestel:

Ordinansie 2.1.2.1 van die Kerkorde word deur die volgende vervang:

- (i) In 'n gemeente kan 'n standplaas met volle versorging, gedeeltelike versorging of deeltydse bediening geskep word.
- (ii) 'n Standplaas word deur 'n gemeente in oorleg met die betrokke ringskommissie en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering geskep of gewysig.
- (iii) Aan 'n standplaas met deeltydse bediening is gedeeltelike of geen versorging verbonde. 'n Predikant in 'n standplaas met deeltydse bediening is geregtig om in oorleg met die kerkraad, die ringskommissie en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ook 'n ander beroep te beoefen om sy inkomste aan te vul.
- (iv) Alhoewel 'n predikant in 'n standplaas met gedeeltelike versorging nie volledig versorg word nie, word al sy tyd en aandag aan die gemeentewerk toegewy en mag hy nie nog 'n ander beroep beoefen nie.
- (v) 'n Gemeente kan in die geval van die afname in lidmaatgetalle, of as gevolg van finansiële agteruitgang 'n standplaas met volle versorging wysig na 'n standplaas met gedeeltelike versorging of 'n standplaas met deeltydse bediening:
 - (a) Indien die standplaas gevul is, word, na 'n wedersydse ooreenkoms tussen die kerkraad en die predikant, 'n nuwe opgawe van versorgingsvoordele opgestel.

- (b) Indien die predikant nie die nuwe opgawe van versorgingsvoordele aanvaar nie, word die saak na die ringskommissie verwys.
- (c) Indien die ringskommissie oordeel dat 'n wysiging in die versorgingsvoordele noodsaaklik is vir die voortbestaan van die gemeente, en daar geen ander uitweg is nie, word 'n gewysigde opgawe van versorgingsvoordele deur die kerkraad, in oorleg met die ringskommissie opgestel.
- (d) Indien die predikant nie bereid is om 'n gewysigde opgawe van versorgingsvoordele te aanvaar nie, word die prosedure gevolg wat die versorging van predikante by die opheffing van 'n standplaas reël, en word bekend gemaak dat die predikant beroepafwagend is.
- (vi) 'n Gemeente kan in oorleg met die ringskommissie en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering
 - (a) 'n standplaas met gedeeltelike versorging of 'n standplaas met deeltydse bediening wysig na 'n standplaas met volle versorging
 - (b) 'n standplaas met gedeeltelike versorging wysig na 'n standplaas met deeltydse bediening en omgekeerd.
- (vii) Indien 'n standplaas met gedeeltelike versorging of met deeltydse bediening gewysig word terwyl dit gevul is, is punte (v) (a) tot (d) hierbo van toepassing.

BESLUIT

1. Ordinansie 2.1.2.1 van die Kerkorde word deur die volgende vervang:
 - (i) In 'n gemeente kan 'n standplaas met volle versorging, gedeeltelike versorging of deeltydse bediening geskep word.
 - (ii) 'n Standplaas word deur 'n gemeente in oorleg met die betrokke ringskommissie en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering geskep of gewysig.
 - (iii) Aan 'n standplaas met deeltydse bediening is gedeeltelike of geen versorging verbonde. 'n Predikant in 'n standplaas met deeltydse bediening is geregtig om in oorleg met die kerkraad, die ringskommissie en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ook 'n ander beroep te beoefen om sy inkomste aan te vul.
 - (iv) Alhoewel 'n predikant in 'n standplaas met gedeeltelike versorging nie volledig versorg word nie, word al sy tyd en aandag aan die ge-

meentewerk toegewy en mag hy nie nog 'n ander beroep beoefen nie.

- (v) 'n Gemeente kan in die geval van die afname in lidmaatgetalle, of as gevolg van finansiële agteruitgang 'n standplaas met volle versorging wysig na 'n standplaas met gedeeltelike versorging of 'n standplaas met deeltydse bediening:
 - (a) Indien die standplaas gevul is, word, na 'n wedersydse ooreenkoms tussen die kerkraad en die predikant, 'n nuwe opgawe van versorgingsvoordele opgestel.
 - (b) Indien die predikant nie die nuwe opgawe van versorgingsvoordele aanvaar nie, word die saak na die ringskommissie verwys.
 - (c) Indien die ringskommissie oordeel dat 'n wysiging in die versorgingsvoordele noodsaaklik is vir die voortbestaan van die gemeente, en daar geen ander uitweg is nie, word 'n gewysigde opgawe van versorgingsvoordele deur die kerkraad, in oorleg met die ringskommissie opgestel.
 - (d) Indien die predikant nie bereid is om 'n gewysigde opgawe van versorgingsvoordele te aanvaar nie, word die prosedure gevolg wat die versorging van predikante by die opheffing van 'n standplaas reël, en word bekend gemaak dat die predikant beroepafwagtend is.
- (vi) 'n Gemeente kan in oorleg met die ringskommissie en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering
 - (a) 'n standplaas met gedeeltelike versorging of 'n standplaas met deeltydse bediening wysig na 'n standplaas met volle versorging
 - (b) 'n standplaas met gedeeltelike versorging wysig na 'n standplaas met deeltydse bediening en omgekeerd.
- (vii) Indien 'n standplaas met gedeeltelike versorging of met deeltydse bediening gewysig word terwyl dit geval is, is punte (v) (a) tot (d) hierbo van toepassing.

2. Die volgende wysigings word aanvaar:

2.1 Punt (v) (d) se inleiding word verander om soos volg te lees:

Indien die predikant nie die gewysigde opgawe van voordele aanvaar nie word ...

2.2 Punt (vi) word gewysig om soos volg te lees:

'n Gemeente moet in oorleg met die ringskommissie en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

'n Standplaas met gedeeltelike versorging of 'n standplaas met deeltydse bediening wysig na 'n standplaas met volle versorging wanneer die finansiële posisie van die gemeente dit moontlik maak.

Nommering word aangepas.

(iii) *Riglyne wat aan gemeentes deurgegee is oor beroepe na verskillende kategorieë standplase*

Die volgende riglyne is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aan gemeentes deurgegee oor die benoeming van 'n predikant:

- * 'n Predikant/proponent wat gewone gemeentelike werk moet doen word **beroep** nadat 'n standplaas geskep is (Ordinansie 2.1.5). So 'n predikant/proponent word in die standplaas bevestig/georden. Aan 'n standplaas kan volledige versorging of deelversorging gekoppel wees. 'n Predikant wat net gedeeltelik versorg word doen al die werk soos uiteengesit in die beroepsbrief. Indien 'n standplaas (volledig en/of deelversorging) nie kan voortbestaan nie, word dit opgehef volgens die Kerkorde.
- * 'n Benoeming geld vir 'n predikant/proponent wat nie gewone gemeentelike werk gaan doen nie, maar 'n besondere (buitengewone) opdrag vervul. Die opdrag het 'n tydse beperking.

'n Benoeming word gedoen in oorleg met die ter saaklike opsighoudende liggaam.

In die geval van 'n benoeming is bevestiging nie noodwendig nie, veral in die geval waar 'n persoon reeds in die amp bevestig is. Geen uitvoerige dokumentasie is dus nodig nie, behalwe die benoemingsbrief wat volledige besonderhede bevat oor die opdrag en die vergoeding. Dit word egter hanteer soos beroepsbriewe en volg dieselfde weg.

- * In gevalle waar 'n predikant tevore benoem is vir gewone gemeentelike werk, word ringskommissies en kerkrade versoek om toe te sien dat standplase geskep en beroepe uitgebring word. Dit is 'n dringende versoek sodat dié saak reggestel kan word.

- * 'n Benoemde predikant hoef nie noodwendig lid van die Pensioenfonds te wees nie aangesien hy/sy meestal vir 'n tydperk benoem word. Indien dit egter enigszins moontlik is word kerkrade en ringskommissies versoek om toe te sien dat benoemde predikante lede word van die Pensioenfonds, veral wanneer so 'n predikant sy hele lewe aan die evangeliebediening wil wy.
- * Predikante in volledig versorgde standplase moet ten volle lede wees van die Pensioenfonds. Predikante in deelversorgde standplase moet minstens op 'n 50% basis lede wees van die Pensioenfonds. Kerkrade en ringskommissies is versoek om toe te sien dat dit so gedoen word. (Ses maande tyd is daarvoor toegelaat met datum beginnende 1 April 2002). Kwytstelling om nie lid van die Pensioenfonds te wees nie, moet deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verleen word voordat die benoeming gemaak word.
- * Ringskommissies en kerkrade is versoek om aandag te gee aan predikante wat sogenaamd "*deelversorgde predikante*" is, terwyl hulle inderdaad "*deeltydse predikante*" is. Na aanleiding van die besluit van die 66ste Algemene Kerkvergadering moet ook die saak reggestel word.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

(iv)

Belangrike voorwaardes vir deeltydse bediening

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die onderstaande voorwaardes as belangrik geag by die skepping van deeltydse standplase wat deur ringskommissies en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in ag geneem moet word:

- * Dit moet die enigste uitweg vir 'n gemeente wees. Alle moontlikhede moet dus vooraf deeglik ondersoek word.
- * Die bona fides van die predikant wat die beroep ontvang en oorweeg moet vasgestel word.
- * Op geen manier mag 'n standplaas met voltydse bediening op die wyse verhinder word nie.
- * Die ander beroep wat deur 'n predikant in deeltydse bediening beoefen word, moet versoekenbaar wees met die roeping van die amp van predikant.
- * Daar moet sekerheid bestaan dat die tyd wat die betrokke persoon beskikbaar het voldoende sal wees vir die omvang van die standplaas wat behartig moet word.

- * Indien die persoon se posisie in die ander beroep verander wat sy funksionering as predikant in gedrang bring (byvoorbeeld bevordering en gevolglik minder tyd beskikbaar of verplasing) moet onmiddellik met die kerkraad, die ringskommissie(s) en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in gesprek getree word om die veranderde situasie bekend te maak.

Dit kan daartoe lei dat geoordeel word dat die betrokke predikant óf in feite oorgegaan het tot 'n ander lewenstaat, óf dat hy sal versoek om uit die standplaas losgemaak te word (byvoorbeeld in die geval van verplasing) en beroepafwagting vir 'n ander standplaas met deeltydse bediening te wees, waar dit wel moontlik is om dienswerk te lewer.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

(v) Beskrywingspunte

(a) DUIDELIKER RIGLYNE MET BETREKKING TOT VERSKILLENDE BEDIENINGSTANDPLASE: RING VAN NOORDELIKE NATAL

Duideliker riglyne word neergelê ten opsigte van die verskillende kategorieë standplase. Die volgende vrae het betrekking:

- * Wat is die verskil tussen 'n volsorgstandplaas met versorging ooreenkomstig die riglyne soos jaarliks neergelê deur die administrateur en die Raad van Finansies, en 'n standplaas met verminderde versorging ooreenkomstig genoemde riglyne?
- * Wat is die norme waarvolgens 'n standplaas met volle versorging gewysig word na 'n standplaas met gedeeltelike versorging?
- * Watter norme is bepalend vir die skepping van 'n deeltydse standplaas?

Motivering

- * Dit word aanvaar dat 'n standplaas met volle versorging 'n predikant trakteer volgens die vasgestelde en voorgestelde riglyne wat jaarliks deur die administrateur en Raad van Finansies daargestel word en ook jaarliks aangepas word.
- * In 'n standplaas met deelversorging word dit van die predikant verwag om al hy/sy krag, tyd en aandag aan die bediening in die gemeente te wy, maar

dat hy/sy net gedeeltelik versorg word. Watter norm word gebruik om te bepaal dat 'n standplaas nou kwalifiseer vir deelversorging? Indien 'n predikant nie op die voorgestelde skaal van versorging en hy/sy kry daarna nie weer enige jaarlikse aanpassing nie, is die standplaas dan deelversorging?

- * Watter norme gebruik moet word om te bepaal wanneer 'n standplaas deelyds is, is ook nie duidelik nie.
- * Dit is noodsaaklik dat daar duidelikheid sal kom.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.
2. Versorgingsvoordele word voortaan as "norm" beskou, in plaas van die huidige "riglyn".

(b)

BEPALING VAN SLEGS TWEE KATEGORIEË STANDPLASE: RING VAN LAEVELD

- * Die benaming deelydse- en deelsorgstandplase word gewysig sodat naas 'n standplaas met volledige versorging, net een ander duidelike kategorie (gedeeltelike versorging) bestaan.
- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en Raad van Finansies stel ten opsigte van die versorging van 'n predikant by 'n standplaas met volle versorging of gedeeltelike versorging, in elke geval, 'n minimum persentasie onder skaal en gee dit deur aan gemeentes en ringe.
- * Jaarlikse verhogings word ook van toepassing gemaak op die standplase met gedeeltelike versorging.
- * Ringskommissies word ernstig versoek om toe te sien dat by standplase met gedeeltelike versorging nie misbruik gemaak word van die stelsel, deur óf die predikant óf die gemeente nie.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.

(c)

UITBREIDING VAN ORDINANSIE 2.1.17.2: RIGLYNE RONDOM DIE BENOEMING VAN 'N PREDIKANT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

By 2.1.17.2 word 'n tweede punt bygevoeg word wat soos volg lees:

- (ii) Dokumentasie by die benoeming van 'n predikant word hanteer soos beroepsdokumente.

(Die huidige paragraaf word (i)).

Motivering

Daar is deur die 66ste Algemene Kerkvergadering versoek dat duideliker riglyne oor die benoeming van 'n predikant gestel moet word. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oordeel dat Ordereël 2.1.6.2 en Ordinasie 2.1.17.2 die saak duidelik genoeg stel en geen verdere wysiging in die Kerkorde is nodig nie.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

2.1.3.5 Beroep van predikante

- (i) *Beskrywingspunte*

(a)

BEROEPSPRAKTYK: UITNODIGING NA ONDERHOUD EN LEI VAN EREDIENS: RING VAN BOTHAVILLE

Die vergadering spreek hom uit oor die huidige praktyk wat beoefen word deur die meeste gemeentes wat beroep, naamlik om 'n predikant/proponent te nooi om te preek en 'n onderhoud met hom/haar te voer.

Motivering

- * Die siening was nog altyd dat 'n predikant 'n tweeledige roeping moet hê. 'n Innerlike roeping en 'n uiterlike roeping deur 'n gemeente.
- * Op hierdie stadium is die gebruik by baie vakante gemeentes om predikante te nooi om 'n erediens waar te neem en daarna word 'n onderhoud gevoer. Met die gebruik as sulks, is daar nie 'n probleem nie. Die probleem kom egter daarby dat die betrokke predikant nie daardie Sondag sy verpligtinge in sy eie gemeente kan nakom nie en daarmee ook die verleentheid het om

aan sy gemeente te kenne te gee dat hy in 'n ander beroep belangstel. Kry die predikant wel die beroep is dit goed, maar kry hy/sy dit nie, moet hy/sy weer met die werk in die eie gemeente voortgaan. Dit kom die meeste van die tyd neer op 'n vertrouensbreuk wat tussen die predikant en sy/haar gemeente ontstaan.

- * Die voorstel wat deur die Ring van Bothaville gemaak word is soos volg:
 - ** Gemeentes wat beroep word toegelaat om met predikante onderhoude te voer, maar die gemeente neem die verantwoordelikheid om die onderhoud by die predikant se gemeente of op 'n neutrale plek te voer. Reiskoste word deur die betrokke kerkraad gedra.
 - ** Indien die kerkraad (beroepskommissie) graag wil hoor hoe 'n bepaalde predikant preek, kan 'n afvaardiging gestuur word om een of meer van die predikant se eredienste by te woon. Hulle kan ook na afloop van so 'n erediens 'n reëling met die predikant maak om met hom/haar gesprek te voer. Dit is 'n beter werkwyse om vas te stel hoe die betrokke predikant se gemeente funksioneer en watter aktiwiteite in die gemeente aan die gang is. So kan daar ook baie beter inligting ingewin word oor die werkwyse en die persoon van die predikant en sy verhouding met sy gemeente.
 - ** Die groot beswaar teen die huidige gebruik is dat 'n predikant hom/haarself moet bemark (skouperd wees), terwyl dit eintlik die verantwoordelikheid van die beroepende gemeente is om te gaan ondersoek doen en die inligting te bekom wat relevant is.

BESLUIT

1. Die vergadering spreek hom negatief uit oor die huidige praktyk rondom die uitnood van predikante na onderhoude en die waarneem van eredienste met die oog op 'n beroep wat tans deur baie gemeentes toegepas word en soos dit in die beskrywingspunt gestel word.
2. Die vergadering spreek hom positief uit oor die voorstelle wat in die beskrywingspunt gestel word.

(b)

WYSIGING VAN ORDINANSIES 2.1.3 EN 2.1.3.1: BEROEPSPROSEDURE EN BEROEPSVERGADERING: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Ordinansies 2.1.3 en 2.1.3.1 word gewysig om soos volg te lees:

2.1.3 BEROEP VAN PREDIKANT OF PROPONENT

- (i) Binne 'n maand nadat 'n standplaas geskep is of vakant geraak het, word beroep.
- (ii) Die ringskommissie kan op versoek van die kerkraad verlof gee om vir hoogstens drie maande nie te beroep nie en enige verdere uitstel om te beroep geskied in oorleg en met toestemming van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.
- (iii) Alle predikante en proponente is beroepbaar.
- (iv) Enige predikant wat van standplaas wil verwissel kan in oorleg met die kerkraad, opsighoudende liggaam, ringskommissie en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering versoek dat dit in die Kerk bekendgestel word en dat sy/haar naam op die lys van beroepafwagtende predikante geplaas word.
- (v) 'n Voltydse predikant kan 'n beroep na 'n deelsorg of deeltydse standplaas aanvaar.
- (vi) Die gebruikelike beroepsprosedure word gevolg of 'n kerkraad mag besluit om
 - (a) 'n vakature in die amptelike kerklike tydskrifte bekend te maak met vermelding van besonderhede wat die standplaas raak en aansoeke in te wag in welke geval die sluitingsdatum vir aansoek duidelik vermeld en gehandhaaf word en die uitslag van die beroep aan alle aansoekers deurgegee word;
 - (b) van 'n beroepskommissie gebruik te maak wat kandidate identifiseer volgens die profiel wat die kerkraad daarstel en 'n beroepslys saamstel uit die lys van belangstellende predikante, die amptelike lys van beroepafwagtende predikante en uit eie nominasies;
 - (c) by die beroepsvergadering te volstaan met die beroepslys wat deur die beroepskommissie daargestel is of om geleentheid te gee vir die uitbreiding daarvan of
 - (d) vooraf geïdentifiseerde kandidate te nooi vir gesprek oor die werkopdrag, werksomstandighede en versorgingsvoordele rondom die standplaas.
- (vii) 'n Beroepsvergadering word gelei deur die konsulent of 'n ander diensdoende predikant met skriftelike toestemming van die konsulent.
- (viii) 'n Predikant of proponent wat 'n vakature laat ontstaan deur 'n beroep te aanvaar, of wat 'n vakature laat voortduur deur 'n beroep

te bedank, is nie weer na daardie vakante standplaas beroepbaar nie.

2.1.3.1 Beroepsvergadering

(i) en (ii) onveranderd

(iii) *Die voorsitter vra nominasies vir die beroep of gebruik die beroepslys deur die kerkraad en sy beroepskommissie saamgestel.*

(iv) *Die voorsitter moet besonderhede oor die kandidate op die beroepslys se diensjare, ouderdom en gemeentes waar bediening plaasgevind het, aan die vergadering meedeel.*

Die besonderhede raak nie die kandidaat se persoon, lewe of bediening nie.

(v) *Die vergadering stem per geslote stembrief.*

(vi) *Nadat 'n kandidaat met volstrekte meerderheid beroep is, besluit die vergadering oor die versorgingsvoordele.*

Motivering

Die afgelope aantal jare het baie dinge in die Kerk verander en is bepaalde werkswyses aangepas. Van die sake wat verander het, is die beroepsprosedure wat kerkrade toepas en die prosedure by beroepsvergaderings.

Die rede vir die verandering van die beroepsprosedure is omdat predikante nie meer so bekend is in die Kerk nie vanweë die groter getal. Kerkrade oordeel dat beroepswerksaamhede 'n groot en verantwoordelike taak is en daarom word dit so hanteer.

In die afgelope aantal jare is daar feitlik nie een kerkraad wat nie die metode gevolg het om 'n sogenaamde *beroepskommissie* aan te wys met die opdrag om kandidate te identifiseer wat voldoen aan die profiel wat vooraf deur die kerkraad vasgestel is nie. Gewoonlik word die besluit ook geneem dat dié kandidate die beroepslys sal uitmaak en dat geen nuwe name tydens die beroepsvergadering bygevoeg sal word nie. Hierna word verskillende werkswyses gevolg:

Sommige kerkrade

- * beroep bloot van die beroepslys af
- * voer onderhoude deur die beroepskommissies met die kandidate op die beroepslys om hulle beter te leer ken

- * voer deur die beroepskommissies onderhoude en nooi die kandidate uit om 'n erediens waar te neem
- * voer onderhoude en stuur lede van die beroepskommissies om 'n erediens in die kandidate op die beroepslys se gemeente te gaan bywoon ten einde meer inligting te bekom.

Kerkrade beseft dat predikante lank in een standplaas kan bly en daarom word

groot moeite gemaak om 'n predikant te beroep wat voldoen aan die profiel wat opgestel is.

By die beroepsvergadering word gewoonlik geen nuwe name by die opgestelde beroepslys gevoeg nie, al is dit volgens die Kerkorde moontlik.

Waar werklik van die orde wat die huidige Kerkorde voorskryf afgewyk word, is dat die versorgingsvoordele deurgaans eers vasgestel word *nadat* 'n kandidaat beroep is. Kerkrade verkies om dit so te doen. Die vraag is of die voorskrif so in die Kerkorde gehandhaaf moet word.

Verder is daar soms botsing tussen die kerkraad en die konsulent tydens die beroepsvergadering wanneer daar versoek word dat aan die kerkraad meer inligting oor die kandidate op die beroepslys deurgegee word. Gewoonlik weier konsulente op grond van die Kerkorde dat dit gedoen word of dat daar enigsins van die Kerkorde afgewyk word.

Dit blyk tog belangrik dat kerkrade net iets meer oor die kandidate op die beroepslys se pad in Kerk, hulle gesinslewe, belangstellings en dies meer te wete kom voordat hulle finaal stem. Dit gaan bloot om die deurgee van inligting en nie om een predikant bo die ander uit te lig of te bevoordeel nie.

Dit is nodig dat daar opnuut besin word en moontlik sanksie verleen word aan 'n veranderde en/of alternatiewe beroepsprosedure. Ook die veranderde/alternatiewe prosedure by 'n beroepsvergadering.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.
2. Punt (vi)(d) word gewysig om soos volg te lees:
 - (d) met vooraf geïdentifiseerde kandidate onderhoude te voer, maar die kerkraad neem die verantwoordelikheid en die onderhoud by die predikant se gemeente of neutrale plek te voer en betaal alle reiskoste ter sprake

(c)

WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.3.3(v)(b): DOKUMENTE BY AANNEMING VAN BEROEP: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Ordinansie 2.1.3.3(v)(b) word gewysig om soos volg te lees:

- (b) stuur die beroepene gewaarmerkte afskrifte van die ondertekende beroepsbrief en die akte van losmaking aan die ringskommissie van die roepende kerkraad.

Motivering

Die saak is by die 66ste Algemene Kerkvergadering agterweë gelaat. Ordinansie 2.1.3.3(iv)(a) - (b) is reeds dienoreenkomste gewysig.

BESLUIT

1. Die voorgestelde wysiging van Ordinansie 2.1.3.3(v)(b) word aanvaar.

ORDE VAN DIE VERGADERING

Verkieping van sekundus vir die voorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

'n Herstemming vind plaas tussen die volgende persone:

Prof PA Geyser
Ds EG Fourie
Dr HJ Botes.

Prof PA Geyser word verkies.

(d)

VOORSTEL OOR BEROEPSBRIEF: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

- * Aangesien dit van 'n predikant wat in 'n standplaas met deelversorging staan verwag word om net soos in die geval van 'n predikant in 'n standplaas met volle versorging al sy tyd en aandag aan gemeentewerk te wy, word die bestaande beroepsbrief gebruik en waar nodig aangepas.
- * Die beroepsbrief vir 'n deeltydse standplaas word opgestel in ooreenstemming met die opdragte wat die predikant ontvang en die traktement (vergoeding) daaraan verbonde. Punt 11.3 word gewysig om soos volg te lees:

"geen ander bepaling, stilswyende beding, regte of verpligtinge ingelees word of geag deel van u kontrak te wees nie, tensy anders wedersyds ooreengekom."

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.
2. Die Raad vir Regsadvies word versoek om weer aan die bewoording aandag te gee.

2.1.3.6 Aansoek om behoud van ampsvoorreg

(i) *Beskrywingspunt*

(a)

WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.15: AANSOEK VAN BEROEP-AFWAGTENDE PREDIKANTE OM BEHOUD VAN AMPSVOORREG; KONTROLERING VAN KENNIS VAN BEROEP-AFWAGTENDE PREDIKANTE: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Punt (iii) van Ordinansie 2.1.15 word gewysig om soos volg te lees:

- (iii) *Beroepafwagtende predikante en proponente doen jaarliks teen 31 Oktober by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aansoek om behoud van ampsvoorreg en preekvergunning onderskeidelik.*

Punt (iv) word gewysig om soos volg te lees:

- (iv) *Aansoek word gedoen op 'n voorgeskrewe vorm waarin die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vasstel of die beroepafwagtende*

- (a) *die evangelie gereeld verkondig*
- (b) *met toewysing by die werksaamhede van die plaaslike gemeente betrokke is*
- (c) *die begeerte het om steeds voltyds dienaar van die Woord te wees.*

'n Nuwe punt (v) word ingevoeg wat soos volg lees:

- (v) *Op versoek van 'n beroepafwagtende kan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering deur die Moderamen gesprek met hom/haar voer.*

Indien die verslag van die beroepafwagtende 'n negatiewe beeld toon en die verslag van die ringskommissie dit bevestig, kan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering besluit om nie die aansoek goed te keur nie. Die Moderamen voer dan met die beroepafwagtende gesprek.

Die huidige (v) word (vi).

Die nuwe (vi)(c) word gewysig om soos volg te lees:

'n Volledige verslag van kerkrade sowel as 'n beoordeling van ringskommissies oor beroepafwagtendes jaarliks voor 31 Oktober ingedien word.

Punt (vi) word (vii).

'n Nuwe punt (viii) word ingevoeg wat soos volg lees:

- (viii) *Beroepafwagtende predikante en proponente wat versuim om aansoek te doen om behoud van voorregte, verbeur dit outomaties op 1 Januarie die volgende jaar.*

'n Nuwe punt (ix) word ingevoeg wat soos volg lees:

- (ix) *Beroepafwagtendes wat na drie jaar geen beroep ontvang nie, mag deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering na die Proponentseksamenkommissie verwys word om hulle teologiese kennis te bepaal voordat hulle aansoek om behoud van ampsvoorreg of preekvergunning goedgekeur word. Indien die kennis van die beroepafwagtende kandidate nie na wense is nie, word hy/sy deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verwys vir hospitering. Na positiewe verslag deur die Proponentseksamenkommissie oorweeg die Kommissie om weer voorregte aan die beroepafwagtende te gee.*

Motivering

Aansoek om behoud van ampsvoorreg

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oordeel dat die Kerkorde daarvoor voorsiening moet maak dat beroepafwagtende predikante en proponente jaarliks verplig word om aansoek te doen om behoud van ampsvoorreg (proponentsvoorreg) met vermelding van hulle werk in die Kerk. (Dit kan by wyse van 'n beskikbare vraelys gedoen word). Indien daar nie aansoek gedoen word nie, verval die ampsvoorreg gewoon op 1 Januarie van die volgende jaar.

Die redes daarvoor is soos volg:

- * Beroepafwagtende predikante en proponente reageer in die meeste gevalle nie op skrywes van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering nie. Dis feitlik onmoontlik om elkeen op te roep vir 'n gesprek.
- * Daar is kommer by die Kommissie oor beroepafwagtendes wat geen kerkwerk of studiewerk doen nie, nooit van hulle laat hoor nie, en steeds ampsvoorreg geniet. Daar sal besluit op een of ander wyse aan die saak aandag gegee moet word.
- * Die aansoek word gedoen by wyse van die beantwoording van die voorgestelde vraelys wat sake behoort te dek soos erediensbywoning, eredienste wat gehou is, sakramente wat bedien is, inskakeling by die gemeente, teologiese werke gelees (verslagjaar), kursusse en vergaderings bygewoon in verslagjaar, en dies meer.

Kontrolering van kennis

Die Kommissie ag dit nodig dat beroepafwagtende predikante wat vir 'n lang tydperk nie 'n beroep ontvang het nie, na die Proponentseksamenkommissie verwys moet word om die stand van die predikant se teologiese kennis te bepaal.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

2.1.3.7 Hertoelating

(i) *Beskrywingspunt*

(a) **WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.14(ii): HERTOELATING: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING**

Ordinansie 2.1.14(ii) word gewysig om soos volg te lees:

2.1.14 Hertoelating

(i) Onveranderd.

- (ii) Aansoek om hertoelating tot die predikantsamp kan eers twee jaar na onthefing uit die amp geskied, tensy die lidmaat geldige en goeie gronde kan aanvoer waarom hierdie periode verkort behoort te word. Die besluit van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om die periode te*

verkort al dan nie, is egter finaal.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kan besluit om met opgaaf van redes nie 'n aansoek te hanteer nie.

Indien die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering besluit om die aansoek te hanteer, word:

- (a) die aansoeker versoek om 'n vraelys te voltooi*
 - (b) navraag by kerkrade en ringskommissies onder wie se opsig die aansoeker was of is gedoen*
 - (c) advies by ringskommissies gevra oor die aansoek*
 - (d) aan die skriba opdrag gegee om alle inligting wat betrekking het op die aansoeker se ontheffing uit die amp, asook enige ander inligting wat nodig geag mag word, in te win*
 - (e) een van sy lede versoek om met die aansoeker gesprek te voer en skriftelik verslag te doen daaroor*
 - (f) daarna op grond van die gegewens tot sy beskikking besluit om*
 - * die aansoek af te keur, of*
 - * 'n tydperk te laat verloop voordat die aansoek verder oorweeg word*
 - * die aansoeker te verwys na die Proponentseksamenkommissie vir gesprek om die stand van die aansoeker se teologiese kennis te bepaal.*
 - (g) die aansoeker skriftelik inlig oor sy besluit.*
- (v) Nadat skriftelik verslag ontvang is van die Proponentseksamenkommissie, besluit die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op een van die volgende moontlikhede:*
- (a) die aansoek af te keur*
 - (b) 'n tydperk te laat verloop voordat die aansoek verder oorweeg word*
 - (c) om die aansoek goed te keur en die aansoeker*
 - * te verwys vir hospitering by die Hervormde Teologiese*

Kollege, en indien nodig, aan die Fakulteit Teologie van die Universiteit van Pretoria, of

* aan te beveel vir die proponentseksamen.

- (vi) Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering lig die aansoeker skriftelik in oor sy besluit.
- (vii) Die aansoeker word toegelaat tot die evangeliebediening nadat bewys gelewer is dat die proponentseksamen suksesvol afgelê is.
- (viii) By die oorweging van 'n aansoek neem die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die breë kerklike belang in ag.
- (ix) 'n Aansoeker het toegang tot inligting wat 'n rol speel by die oorweging van die aansoek.

Die huidige (viii) word verskuif na "Emeritaat" Ordinsie 2.1.9.

Motivering

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oordeel dat by punt (f) van Ordinsie 2.1.14 (ii) en by punt (v) hierdie punt ingewerk moet word wat 'n tydsverloop meebring. Dit gebeur dat die Kommissie soms alle inligting rondom 'n kandidaat ingewin het, maar nog 'n tyd wil laat verloop voordat die kandidaat na die Proponentseksamenkommissie verwys word.

Die Kommissie oordeel verder dat 'n tydperk moet verloop voordat 'n persoon wat onthef is, weer aansoek om hertoelating tot die evangeliebediening kan doen.

Dit is ook nodig dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering met opgaaf van redes kan besluit om nie op 'n bepaalde stadium die aansoek van 'n kandidaat om hertoelating te oorweeg nie.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

2.1.3.8 Aansoek om Emeritaat

(i) *Beskrywingspunte*

(a) **WYSIGING VAN ORDINSIE 2.1.9: AANSOEK OM EMERITAAT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING**

'n Nuwe punt (i) word by Ordinsie 2.1.9 gevoeg wat soos volg lui:

- (i) 'n Predikant doen aansoek om emeritaat by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

Die nommering word verder aangepas.

Motivering

Die Kerkorde stel dit nie duidelik waarheen en of 'n predikant "aansoek" moet doen om te emeriteer nie. Ordinansie 2.1.9 (i) stel net: Emeritaat kan op *versoek* van 'n predikant verleen word. Ordinansie 2.1.9 (iii) bepaal dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die Akte van Emeritaat uitreik waaruit dus afgelei kan word dat aansoek by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gedoen moet word. In al die ander gevalle van pensionering of mediese ongeskiktheid is dit duidelik dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die besluitnemende liggaam is.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

(b)

TOEVOEGING BY ORDINANSIE 2.1.9: VERVAL VAN EMERITAAT VOORREG: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

'n Punt (iv) word by Ordinansie 2.1.9 gevoeg wat soos volg lui:

- (iv) *Emeritaatvoorreg kan na ontheffing uit die amp nie weer herstel word nie, behalwe in gevalle waar die verpligte aftree-ouderdom nog nie bereik is nie.*

Motivering

Die punt was verkeerdlik by Ordinansie 2.1.14 (viii) ingeskryf en moet verskuif word.

Die Kerkorde bepaal tans dat 'n predikant wat ge-emeriteer het voor die ouderdom 65 weer toegelaat kan word tot die evangeliebediening.

Indien 'n emerituspredikant sy emeritaatvoorreg verloor, word dit nie weer herstel nie.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

(c)

UITBREIDING VAN ORDINANSIE 2.1.9(ii): VERLENING VAN EMERITAAT SONDER PENALISASIE OP OUDERDOM 60: RING VAN BRONKHORSTSPRUIT

Ordinansie 2.1.9(ii) word uitgebrei met 'n nuwe punt (ii) wat soos volg lees:

- (ii) Emeritaat, sonder enige penalisasie, kan op versoek van 'n predikant verleen word aan die einde van die maand waarin hy/sy 60 jaar oud word.

Die nommering word verder aangepas.

Motivering

- * Tans beskik die Kerk oor jong werkkragte wat nie die geleentheid kry om voltyds in die bediening te staan nie.
- * Pensioen penalisasie dra daartoe by dat ouer predikante nie vroeër kan emeriteer nie omdat hulle dit nie kan bekostig nie.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word behandel onder Kerklike Goedere, Hoofstuk 9.

ORDE VAN DIE VERGADERING

Verkiesing van sekundus vir die skriba vir die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

Die vergadering stem vir 'n sekundus vir die skriba van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

Personalia

- * Ds DA Viljoen is opgeneem in die hospitaal. Hy maak verskoning vir die res van die vergadering.
- * Oudl S Breytenbach verjaar vandag.

2.1.3.9 Losmaking van standplaas

- (i) **Beskrywingspunt**

(a)

WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.13.2: LOSMAKING MET BEHOUD VAN AMPSVOORREG: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING.

'n Nuwe Ordinsansie 2.1.13.2 word soos volg bewoord:

2.1.13.2 Losmaking van standplaas met behoud van ampsvoorreg.

(i) 'n Predikant kan van sy/haar standplaas losgemaak word met behoud van ampsvoorreg nadat

(a) 'n versoek ontvang is met verstrekking van redes

(b) die kerkraad en ringskommissie na gesprekvoering met die predikant daarvan oortuig is dat die losmaking in belang van die gemeente en in belang van die predikant is

(c) die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die aanbeveling van die ringskommissie ten gunste van losmaking bekragtig het en 'n Akte van Losmaking verleen het

(d) die predikant 'n verklaring onderteken dat hy/sy geen eise het teen die kerkraad, ringskommissie en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering nie.

(ii) Nadat losmaking van die standplaas afgehandel is, word die betrokke predikant beroepbaar gestel in die Kerk.

Nommering word verder aangepas.

Die huidige 2.1.13.2 word 2.1.13.3 (ens).

BESLUIT

1. Die beskywingspunt word aanvaar.

2.1.3.10 Egskeiding by Predikante

(i) Wysiging van riglyne: Egskeiding by predikante: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

(a) Riglyne vir die hantering van predikante wat in egskeidings betrokke is deur die 66ste Algemene Kerkvergadering aanvaar:

1. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kry opdrag om 'n komitee of komitees saam te stel wat op 'n professionele wyse en met die nodige vertroulikheid die huweliksprobleme van predikante hanteer. Predikante is verplig om, wanneer hulle huweliksprobleme ervaar, aan te meld vir hulp by genoemde komitee(s) of om met toestemming van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering by 'n ander instansie of deskundige, hulp te kry.
2. 'n Predikant wat in 'n egskeidingsgeding betrokke raak
 - 2.1 vanweë die ontrou van 'n huweliksmaat, word vir 3 maande vrygestel van ampspligte en die kerkraad mag in so 'n geval 'n deel van die reiskostevergoeding van die predikant gebruik om dienste mee in te koop
 - 2.2 omdat sy/haar huweliksverhouding oor jare verbrokkel niesteenstaande pogings om binne die ruimte wat die Kerk skep, die huwelik te red, se ampsvoorregte word vir 'n minimum tydperk van 3 maande opgeskort en die kerkraad gebruik die reiskoste van die predikant om dienste mee in te koop
 - 2.3 omdat sy/haar huweliksverhouding oor jare verbrokkel sonder dat daar pogings was om binne die ruimte wat die Kerk skep, hulp te soek, se ampsvoorregte word, met verlies van reiskoste en gedeeltelike verlies van versorgingsvoordele vir 'n minimum tydperk van 6 maande opgeskort.
 - 2.4 omdat hy/sy self in 'n buite-egtelike verhouding betrokke was of is, word onthef uit die amp.
3. 'n Predikant wat huweliksprobleme ervaar of in 'n egskeidingsgeding betrokke is, kan, na wedersydse ooreenstemming tussen die predikant en die kerkraad, en met toestemming van die ringskommissie en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, losgemaak word van sy/haar standplaas en beroepafwagting word.
4. 'n Geskeie predikant teen wie daar reeds opgetree is, word, indien dit later blyk dat hy/sy voor of tydens die proses van huweliksverbrokkeling in 'n buite-egtelike verhouding betrokke was, aangekla, en by skuldigebevinning uit die amp onthef.

(b) Wysigings deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgestel:

1. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering tref reëlings om predikante wat huweliks- of ander spanningsprobleme ervaar op 'n professionele wyse en met die nodige vertroulikheid te hanteer.

Predikante word versoek om wanneer hulle huwelik- of spanningsprobleme

ervaar, van die reëling van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gebruik te maak of met kennisname van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering by ander deskundiges of instansies hulp te verkry.

(Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die afgelope termyn ervaar dat predikante wat huweliks- of ander spanningsprobleme ervaar nie van 'n komitee se hulp gebruik wil maak nie uit vrees dat vertroulikheid in die slag bly. Daar is wel 'n bereidheid om van 'n deskundige wat nie 'n predikant is nie se hulp gebruik te maak. So 'n reëling is getref. Verder is die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering van oortuiging dat die aanvaarding van die hulp nie afdwing kan word nie, maar as versoek gestel moet word. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering moet in kennis gestel word van die hulp wat wel gebruik word).

2. 'n Predikant wat in 'n egskeiding betrokke raak
- 2.1 vanweë die ontrou van 'n huweliksmaat, ontvang drie maande menslikheidsverlof terwyl hy/sy vrygestel is van ampspligte en die kerkraad mag in so 'n geval die helfte van die reiskostevergoeding van die predikant gebruik om dienste mee in te koop.

(Dit spreek seker vanself dat in so 'n geval met die huweliksmaat onder opsig en tug gehandel sal word?).
- 2.2 en 2.3 word gekombineer om soos volg te lees in 'n nuwe 2.2:
- 2.2 omdat sy/haar huweliksverhouding oor jare verbrokkel het, niesteenstaande pogings al dan nie, om hulp te soek, word dit volgens voorgeskrewe kerkordelike dissipline hanteer, dit wil sê opsig en indien nodig tug
- 2.3 omdat hy/sy self in 'n buite-egtelike verhouding betrokke was of is, word hanteer soos Ordinansie 8.3.4 (i) en (ii) voorskryf.

3 en 4 bly onveranderd.

BESLUIT

1. Die gewysigde riglyne word aanvaar.
2. Die volgende voorstelle word aanvaar
- 2.1 By punt (b) 2.1 word die volgende toevoeging gemaak: ... die kerkraad kort die reiskoste in met die brandstof – en onderhoudskomponent en betaal slegs die vastekomponent van die reiskoste.

Die kerkraad, ringskommissie en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering fasiliteer 'n proses van versoening tussen die betrokke predikant en die gemeente, na verstryking van die menslikheidsverlof, tot voordeel van beide partye.

- 2.2 Die formulering van die laaste sin van (b) 1 op bladsy 91 van die agenda word vervang met die volgende:

Indien 'n predikant en sy/haar huweliksmaat na 'n tydperk van professionele berading nie versoen raak nie, en 'n egskeiding onafwendbaar blyk te wees, moet die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in kennis gestel word sodat 'n volgende fase in genoemde proses aanvang neem.

- 2.3 Met die oorweging by 'n aansoek om hertoelating neem die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in ag of die predikant sy/haar getuienis oor die instandhouding en herstel van die huwelik, gebring het.

- 2.4 Dat alle voorstelle wat 'n invloed sou hê met betrekking tot die ampspligte en voordele van die predikant eers in lyn gebring moet word met heersende arbeidswetgewing voordat dit voor die vergadering dien.

(ii) *Beklaging teen Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor verlening van ampsvoorreg en hertoelating van kandidate tot die evangeliebediening wat in 'n egskeiding betrokke was*

'n Lidmaat van die Kerk het onlangs 'n beklaging teen die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering by die Kommissie self ingedien oor die hantering van die opsig en toepassing van tug teenoor predikante wat geskei het.

Die lidmaat oordeel dat die Bybelse uitsprake dit onmoontlik maak vir 'n predikant wat in 'n egskeiding betrokke was om ampsvoorreg te behou of ooit weer te verkry. Hy oordeel verder dat 'n predikant wat skei weet dat God se naam oneer aangedoen word en dat so 'n persoon self moet vra om uit die amp onthef te word omdat hy/sy onwaardig en onbevoeg is vir die amp. Indien so 'n dienaar van die Woord egter as gevolg van die hardheid van die hart dit nie doen nie, moet die opsighoudende vergadering die ontheffing doen. Hy oordeel ook dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering sy seën op egskeiding plaas deur die persone weer tot die amp toe te laat.

Die Moderamen het met die beswaarde lidmaat in gesprek getree maar kon hom op geen wyse van sy ingenome standpunt laat afsien nie.

Na bespreking van die saak het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering besluit om die vergadering te versoek om hom weer uit te spreek oor die behoud van ampsvoorreg deur 'n predikant wat skei en die hertoelating tot die evangeliebediening van predikante wat tevore geskei het.

BESLUIT

1. Die vergadering herbevestig sy besluit dat 'n predikant wat skei nie sy ampsvoorreg verloor nie.

(iii)

Beskrywingspunte

(a)

LOSMAKING VAN PREDIKANT VAN STANDPLAAS NA EGSKEIDING: RING VAN BRONKHORSTSPRUIT

'n Predikant wat skei word na die drie maande rustyd van sy/haar standplaas losgemaak en met goedkeuring van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering weer in die Kerk beroepbaar gestel word.

Motivering

- * Die ervaring in die verlede het dit duidelik getoon dat 'n gemeente verdeel is oor die vraag of die geskeide predikant met sy werk in dieselfde gemeente kan voortgaan of nie. So 'n besluit sal die gevoelens en regte van 'n gemeente beskerm en die predikant die geleentheid gee om elders met sy werk aan te gaan.

Die vraag is of so 'n besluit wat afgedwing word, nie arbeidsregtelike implikasies sal hê nie.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.

(b)

UITBREIDING VAN ORDINANSIE 7: HUWELIK- EN GESINSLEWE VAN PREDIKANTE: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Ordinansie 7 word uitgebrei met 'n nuwe punt 6 wat soos volg lees:

- 7.6 Indien daar enige rede mag bestaan waarom 'n predikant se huwelik- of gesinslewe nie ooreenkomstig Ordereël 7.1 en 7.3 in ere gehou word

nie, mag die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, na aanhoor van die predikant, wat óók skriftelike verhoë kan wees, die ampsvoorreg van so 'n predikant opskort op sodanige voorwaardes as wat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in die omstandighede billik mag ag.

Die nommering word verder aangepas.

Motivering

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering poog steeds om die hersteltydperk van 'n predikant na egskeiding in die Kerkorde te verantwoord sonder dat die herstelperiode as tugmaatreël geld. Egskeiding word nie bo ander sondes uitgelig nie, maar in die lewe van 'n predikant en 'n gemeente is egskeiding baie ontwrigtend en is herstel vir predikant en gemeente noodsaaklik.

BESLUIT

1. **Die beskrywingspunt word aanvaar.**

2.1.3.11 Verlofreglement vir Predikante

Met behulp van die Raad vir Regsadvies lê die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die volgende gewysigde .

1. **Gewone verlof**
 - 1.1 Die predikant mag, met toestemming van die kerkraad of opsighoudende liggaam en waar van toepassing in oorleg met die konsulent, jaarliks 42 kalenderdae verlof neem.
 - 1.2 Die 42 kalenderdae mag hoogstens 6 Sondae insluit en alle openbare vakansiedae wat daarbinne val, word ingetel.
 - 1.3 Die volledige verlof moet behoudens 1.5 jaarliks geneem word.
 - 1.4 Verlof is nie van een standplaas na 'n volgende standplaas oordraagbaar nie.
 - 1.5 Slegs met toestemming van die betrokke kerkraad of opsighoudende liggaam en waar van toepassing in oorleg met die konsulent, mag 14 dae per jaar opgehoop word tot 'n maksimum van 42 dae.
 - 1.6 Verlof en/of opgehoopte verlof moet sover as moontlik aaneenlopend geneem word.

- 1.7 Slegs die traktementskomponent van die totale vergoeding word gebruik om die bedrag te bepaal waarop 'n predikant geregtig is by die afkoop van verlof wat slegs kan plaasvind by die aanname van 'n beroep, aanvaarding van emeritaat, opheffing van 'n standplaas, verandering van lewenstaat, losmaking uit 'n standplaas en mediese ongeskiktheid. In sodanige geval is die verlof in oorleg met die kerkraad en die ringskommissie of opsighoudende liggaam afkoopbaar tot 'n maksimum van 42 dae.

(Alternatief vir 1.7: Voorstel van die Raad vir Regsadvies wat nie voor die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gedien het nie, weens tydsgebrek)

Enige verlof wat 'n predikant neem, sal eers die statutêre voorgeskrewe verlof van 21 dae per 12 maande wees, wat die predikant moet neem en daarna die verlof wat kragtens hierdie reglement toegestaan word en wat meer is as die statutêre voorgeskrewe verlof is. Behalwe waar wetgewing anders bepaal, kan 'n predikant slegs verlof afkoop by die aanvaarding van 'n beroep, aanvaarding van emeritaat, opheffing van 'n standplaas, verandering van lewenstaat, losmaking uit 'n standplaas en mediese ongeskiktheid. Aangesien 'n predikant slegs nie-statutêre verlof mag ophoop, word die verlof wat die predikant mag afkoop, bereken deur slegs die traktementskomponent van die totale vergoeding te gebruik. Verlof kan alleen afgekoop word in oorleg met die kerkraad en die ringskommissie of opsighoudende liggaam.

2. Studieverlof

- 2.1 Verlof vir verdere formele studie in die teologie of ander rigting soos deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering goedgekeur, mag toegestaan word by aansoek vir tydperke van
- (i) altesaam 90 dae of minder in 'n siklus van drie jaar in oorleg met die kerkraad, die konsulent en die ringskommissie of opsighoudende liggaam met behoud van volle versorgingsvoordele
 - (ii) altesame 180 dae of minder, maar meer as 90 dae, in 'n siklus van drie jaar in oorleg met die kerkraad, die konsulent en die ringskommissie of opsighoudende liggaam met behoud van gedeeltelike versorgingsvoordele opsigte van die traktementskomponent
 - (iii) langer as 180 dae in 'n siklus van drie jaar in oorleg met die kerkraad, die ringskommissie of opsighoudende liggaam, en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering met losmaking uit die standplaas en verlies van versorgingsvoordele.

2.2 Studieresultate word soos volg voorgelê:

- (i) Drie maandeliks in die geval van 2.2 (i) en (ii) aan die kerkraad vir beoordeling en verslag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.
 - (ii) Ses maandeliks in die geval van 2.1 (iii) aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vir beoordeling.
- 2.3 Indien bevredigende studieresultate nie voorgelê word nie, kan die kerkraad in die geval van 2.1 (i) en (ii), op advies van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, en in die geval van 2.1 (iii), die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering self, die studieverlof kanselleer.
- 2.4 'n Predikant wat langer as 180 dae met studieverlof is en van sy standplaas losgemaak is, is nie beroepbaar nie. Hy doen aansoek by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om beroepbaar gestel te word sodra hy sy studie voltooi of gestaak het. Beroepe wat op sodanige kandidate uitgebring word, is nietig en van geen krag nie.

3. Kraamverlof

Vrouepredikante is geregtig op kraamverlof van 120 dae per bevalling met behoud van traktementsvoorrede. Sodanige verlof word gereël in oorleg met die kerkraad of opsighoudende liggaam, konsulent en ringskommissie.

(Alternatief vir 3: Voorstel van die Raad vir Regsadvies wat nie voor die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gedien het nie, weens tydsgebrek)

'n Swanger predikant is geregtig op 4 opeenvolgende maande kraamverlof per bevalling. Die kraamverlof neem in aanvang vier weke voor die verwagte datum van geboorte van die baba, of soos anders tussen die predikant, die kerkraad en die ringskommissie of opsighoudende liggaam ooreengekom word. 'n Predikant wat geboorte geskenk het, mag nie begin werk binne 6 weke vanaf die datum van geboorte van die baba nie. Die predikant moet ten minste 4 weke voordat sy kraamverlof wil neem, die kerkraad, die ringskommissie of opsighoudende liggaam skriftelik daarvan in kennis stel. Vir die 4 maande kraamverlof is die predikant geregtig op 50% van haar totale vergoeding, uitgesluit reistoelaes, in die lig daarvan dat die predikant ook geregtig is om kraamvoorrede van die Werkloosheidsversekeringsfonds te eis. 'n Predikant kwalifiseer vir kraamverlof vanaf die datum wat die predikant beroep is. Die kraamverlof kan met vakansieverlof verleng word, indien die kerkraad of opsighoudende liggaam daartoe instem.

4. Siekteverlof

- 4.1 Predikante is geregtig op 42 kalenderdae siekteverlof met volle versorging gedurende elke tydperk van 36 agtereenvolgende maande vanaf die eerste keer wat die predikant toegelaat is tot die evangeliebediening of die datum van hertoelating vir welke rede ookal, watter datum die laaste is en so 'n predikant in 'n standplaas bevestig is. Waar moontlik moet die predikant die siekteverlof reël in oorleg met die kerkraad of opsighoudende liggaam en die konsulent.
- 4.2 Indien die predikant as gevolg van siekte meer as 42 kalenderdae, soos bedoel in Reglement 4.1, siekteverlof benodig, kan 'n langer periode en die voorwaardes waaronder so 'n langer periode toegestaan word, gereël word met die kerkraad of opsighoudende liggaam wat die ringskommissie en die konsulent moet raadpleeg.
- 4.3 Indien 'n predikant langer as 7 kalenderdae aaneenlopend siekteverlof neem, moet hy so gou as wat redelik moontlik is, 'n mediese sertifikaat aan die kerkraad of opsighoudende liggaam voorlê. Indien die predikant versuim om binne 7 kalenderdae 'n mediese sertifikaat voor te lê, nadat hy deur die kerkraad of opsighoudende liggaam versoek is om dit te doen, is die kerkraad of opsighoudende liggaam, na oorlegpleging met die ringskommissie, nie verplig om die predikant te versorg vir daardie periode wat hy verlof geneem het sonder die voorlegging van 'n mediese sertifikaat nie.

5. Langverlof

- 5.1 Benewens gewone verlof is die predikant geregtig op langverlof met volle versorgingsvoordele van 42 aaneenlopende dae aan die einde van elke termyn van 5 jaar diens in dieselfde standplaas.
- 5.2 Langverlof word gereël met die toestemming van die kerkraad of opsighoudende liggaam en in oorleg met die konsulent en die ringskommissie.
- 5.3 Langverlof is nie uitkoopbaar, oploopbaar of oordraagbaar na 'n volgende standplaas nie en moet binne *een* jaar na kwalifisering daarvoor, geneem word.
- 5.4 Langverlof mag aaneenlopend met gewone verlof geneem word, mits die totale tydperk van die verlof nie 90 dae oorskry nie.
- 5.5 By die opheffing van 'n standplaas, verandering van lewenstaat, losmaking van die standplaas, ontheffing uit die amp, mediese ongeskiktheid en emeritaataanvaarding, verval die voorreg van langverlof.

6. Spesiale verlof

- 6.1 Menslikheidsverlof kan in buitengewone omstandighede, soos by die ernstige siekte of dood van 'n gesinslid of ouer, broer of suster, of in die geval van ernstige gesinsprobleme, deur die kerkraad of opsighoudende liggaam aan 'n predikant toegestaan word tot 'n maksimum van twee weke met behoud van versorgingsvoordele.
- 6.2 Menslikheidsverlof van langer as twee weke kan in buitengewone omstandighede deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering na oorleg met die kerkraad of opsighoudende liggaam aan 'n predikant toegestaan word tot 'n maksimum van drie maande met behoud van versorgingsvoordele.
- 6.3 Verpligte verlof kan in buitengewone omstandighede slegs soos en deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vasgestel, aan 'n predikant toegestaan word vir 'n minimum tydperk van drie maande en 'n maksimum tydperk van ses maande, met sodanige voordele wat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering billik mag ag.

7. Verlofregister

- 7.1 Alle verlof wat geneem word, word in 'n verlofregister aangeteken wat sesmaandeliks deur die kerkraad en jaarliks deur die ringsvergadering of opsighoudende liggaam gekontroleer word.
- 7.2 Waar verlof, van welke aard ook al, vir langer as agtien weke in 'n kalenderjaar geneem word, word dit in oorleg met die toepaslike bykomende vergadering geneem, met dien verstande dat geen verlof vir langer as twaalf weke aaneenlopend mag wees nie.
- 7.3 Toestemming aan 'n predikant om verlof op te hoop word in die notule van die kerkraadsvergadering en in die Verlofregister aangeteken.
- 7.4 In die laaste jaar voor emeritaataanvaarding word geen langverlof of studieverlof geneem nie.

8. Algemeen

Hierdie verlofreglement moet saamgelees word met die Kerkordelik voorgeskrewe brief wat die versorgingsvoordele uiteensit. Indien daar 'n botsing is tussen die brief en hierdie reglement, sal die bepalings van die reglement voorgaan.

BESLUIT

- 1. Die gewysigde verlofreglement word aanvaar.**

2. Die alternatief van die Raad vir Regsadvies by 1.7 word hersien in samehang met die voorstelle van die Raad van Finansies.
3. Die alternatief van die Raad vir Regsadvies met betrekking tot kraamverlof word aanvaar.

ORDE VAN DIE VERGADERING

Verkiesing van sekundus vir skriba van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

'n Herstemming vind plaas tussen

ds EG Fourie en dr HJ Botes.

Ds EG Fourie word verkies.

Afgevaardigdes wat ter vergadering kom by wyse van registrasie

Empangeni	Oudl JA Janse van Rensburg (669)
Piet Retief	Oudl MD Nel (670)

Groeteboodskap

'n Groeteboodskap van die gemeente Schweizer Reneke word voorgelees.

2.2 PRESBITERAAT

2.2.1 WERK VAN OUDERLINGE IN DIE KERK

Dit blyk duidelik uit jaarlikse verslaggewing van ringsvergaderings aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering dat ouderlinge oor die algemeen hulle werk na behore doen. Die getal vroue in die ouderlingamp is ook besig om toe te neem. Dit sou interessant wees om dié tendens jaarliks te monitor. Vroue ouderlinge kwyd hulle uitstekend van hulle taak.

BESLUIT

1. Ouderlinge word bedank vir die werk wat hulle in die Kerk verrig, dikwels onder moeilike werksomstandighede.

2.2.2 BESLUIE VAN DIE 66STE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het besluit dat aan die volgende sake aandag gegee moet word:

2.2.2.1 **Struktuur vir Raad vir Ouderlinge**

'n Kommissie word benoem om die struktuur van komitees (rade) vir ouderlinge op rings- en sinodalevlak te formaliseer en in ooreenstemming te bring met die beginsel van afvaardiging wat in die res van die Kerkorde geld, met verslaggewing aan die volgende Algemene Kerkvergadering.

Die Moderamen het opdrag ontvang om 'n kommissie te benoem vir die uitvoering van die opdrag.

Die Kommissie het die saak na die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat verwys en die name van die gekose komitee soos voorgestel deur die Moderamen, deurgegee.

2.2.2.2 **Skakeling met ouderlingevergaderings op gemeentevlak**

Die Raad vir Ouderlinge moet op 'n deurlopende basis met die ouderlingevergadering van elke gemeente skakel.

2.2.2.3 **Onafgehandelde take: Komitee (Raad) vir Ouderlinge**

Die volgende take wat nie deur die vorige raad afgehandel is nie, is na die nuwe raad verwys vir afhandeling:

- * Die opsigtaak van ouderlinge oor dooplidmate.
- * Die ondersoek na 'n bedieningspatroon waarbinne die ouderling sy werk die sinvolste kan verrig.
- * Die toerusting van die ouderlingkorps van die Kerk tot nougesette Bybelse gehoorsaamheid.
- * Die bywerk van 'n addisionele model oor die belydenisskrifte by die toerustingskursus vir ouderlinge.
- * Die gevaar wat ander godsdienste vir die Christen in Suid-Afrika inhou, in besonder die Islamgeloof. Prof PJ van der Merwe was saam met die Raad vir Ouderlinge met hierdie taak besig. Dit was nog nie afgehandel nie.

- * Aansoek om hertoelating tot die evangeliebediening.
- * Die struktuurering van die werk van die kategete.

BESLUIT

1. **Kennis geneem.**

2.2.3 **VERSLAG VAN DIE RAAD VIR PASTORAAT EN PRESBITERAAT:**

2.2.3.1 **Die hersiening van die bestaande toerustingskursus vir ouderlinge**

Die opdrag wat die raad ontvang het oor die hersiening van die bestaande toerustingskursus vir ouderlinge, is na die Hervormde Teologiese Kollege verwys wat tans onder leiding van prof PA Geyser aan die saak uitvoering gee.

BESLUIT

1. **Kennis geneem.**
2. **Die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat aanvaar steeds verantwoordelikheid vir die dringende afhandeling van die toerustingskursus vir ouderlinge.**

2.2.3.2 **Die toerusting van ouderlinge oor die gevaar wat ander godsdienste vir die Kerk inhou**

Ds C le Roux het in opdrag van die raad 'n studiestuk in verband met gevare wat ander godsdienste vir die Kerk inhou, geskryf. Die studiestuk is op die Kerk se Webblad geplaas. Die raad beskou die saak as afgehandel.

BESLUIT

1. **Die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat stel 'n publikasie oor die gevare wat ander godsdienste vir die kerk inhou daar, aangesien nie alle ouderlinge oor die gebruik van Internet beskik nie.**

2.2.3.3 **Die daarstelling van 'n addisionele module oor die belydenisskrifte by die toerustingskursus vir ouderlinge**

Prof J Buitendag het 'n module oor die belydenisskrifte geskryf. Dit is op die

Kerk se Webblad geplaas.

BESLUIT

1. **Die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat sien toe dat die module in die nuwe toerustingskursus vir ouderlinge opgeneem word.**

2.2.3.4 Komitee vir Ouderlinge

Die Komitee vir Ouderlinge het die volgende opdragte ontvang van die 66ste Algemene Kerkvergadering:

- * Ondersoek na die struktuur vir die Raad vir Ouderlinge.
- * Ondersoek na die aangewese wyse van skakeling met ouderlinge-vergaderings op gemeentevlak.
- * Ondersoek na die opsigtaak van ouderlinge oor dooplidmate.
- * Ondersoek oor die hertoelating tot die evangeliebediening.
- * Besinning oor die strukturering van die werk van die kategeese.

Die besinning oor die strukturering van die werk van die kategete is na die Raad vir Gesinsorg verwys.

BESLUIT

1. **Kennis geneem.**
2. **Die opdragte van die 66ste Algemene Kerkvergadering van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat kontinueer.**
3. **Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, skenk oorweging daaraan om ook 'n selfstandige Raad vir Presbiteraat daar te stel.**

ORDE VAN DIE VERGADERING

Verkiesing van sekundus vir visevoorsitter vir die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

Die vergadering stem vir 'n sekundus vir die visevoorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

2.3 DIAKONAAT

2.3.1 WERK VAN DIE DIAKENS IN DIE KERK

Diakens verrig steeds hulle werk met groot onderskeiding in die Kerk. Die vrouediakens het so toegeneem dat dit soms voorkom of hulle meer is as manlike diakens. Vrouediakens kwyt hulle uitstekend van hulle taak, veral met betrekking tot die barmhartigheidstaak.

Baie gemeentes het baie afgeskaal met die getal diakens veral omdat blyk dat al hoe minder jong belydende lidmate bereid is om dié werk te doen. Daar is voortdurend vakatures by feitlik alle gemeentes met betrekking tot die diakensamp.

BESLUIT

1. **Dank word betuig aan diakens van die Kerk wat hulle werk met groot onderskeiding doen, dikwels onder uikers moeilike omstandighede.**

2.3.2 BESLUIE VAN DIE 66STE ALGEMENE KERKVERGADERING

2.3.2.1 Toerustingskursus vir diakens

Die 65ste Algemene Kerkvergadering het kennis geneem dat die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering opdrag gekry het om die hersiening van die toerustingskursus af te handel.

Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering is versoek om die taak so gou moontlik af te handel.

Aan die saak is indringend aandag gegee soos blyk uit die verslag van die ADV aan die 66ste Algemene Kerkvergadering. Daar word steeds aan dié saak indringend aandag gegee.

BESLUIT

1. **Kennis geneem.**

2.3.2.2 Beskrywingspunt

(i) **ONDERSOEK NA NHSV-HOOFBESTUUR: RING VAN ZOUTPANS-BERG**

Dit word aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering opgedra

om ondersoek in te stel na die wenslikheid van die regiditeit en dwang waarmee die NHSV-hoofbestuur optree teenoor gemeentes met betrekking tot takstigting en die voortbestaan van takke binne al die gemeentes van die Kerk.

Motivering

Met die herstrukturering van die ampte soos wat ons dit het in die oorgang van 'n Kerkwet na 'n Kerkorde wat onder andere ingehou het dat die diakensamp vir die diens van barmhartigheid gereserveer word, asook die instelling van diensgroepe oor 'n wye front binne die barmhartigheidsfeer, maak die bestaan van 'n tak van die NHSV in sommige (indien nie die meeste of selfs alle gemeentes) oorbodig en onnodig.

Alhoewel alle werksaamhede binne 'n gemeente onder die opsig en toesig van die ouderlingvergadering val, ervaar die ringsvergadering van die Ring van Zoutpansberg die verskynsel dat die bystand van ringskommissies ingeroep word om opsig uit te oefen oor gemeentes waar daar met goeie rede nie 'n tak van die NHSV bestaan nie, as in stryd met die Kerkorde.

Die enigste probleem wat aandag moet geniet, is die instandhouding en finansiering van inrigtings vir kinders en bejaardes wat tans deur die NHSV beheer word met onder andere fondse wat van takke afkomstig is. Alhoewel daar baie moontlikhede bestaan waarmee hierdie probleem ondervang kan word, is hierdie ringsvergadering daarvan oortuig dat elke gemeente steeds nog (indien nie meer as voorheen nie!) bereid sal wees om vanuit onder andere die diakonale fondse, hulle gevraagde bydraes te maak.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.
2. Die vergadering neem kennis van die volgende kommentaar:
 - 2.1 Die nuwe NHSV konstitusie, wat die riglyne vir werksaamhede en optrede vir die NHSV hoofbestuur en takke neerlê, is hersien en herskryf na aanleiding en in ooreenstemming met die nuwe Kerkorde van die Kerk. Die konstitusie is goedgekeur deur die Kommissie van die Algemene kerkvergadering, Raad vir Regsadvies, NHSV kongres en opgeneem in die Reglementebundel van die Kerk.
 - 2.2 Die konstitusie en riglyne is via die kantoor van die Kommissie na alle kerkgrade gestuur met 'n skrywe waarin die belangrikheid van die rol van 'n ouderlinge- en ook diakensvergadering ten opsigte van die voortgang van 'n NHSV tak beklemtoon is. Die skrywe is in 'n goeie gees en positiewe gesindheid gestuur. Daarin het die hoofbestuur weereens die volle ondersteuning en samewerking van die hoofbestuur

en take ten opsigte van die Kerk en gemeentes aan kerkrade bevestig.

- 2.3 Om onaktiewe takke te motiveer en te bemoedig, is daar 'n sekere prosedure wat die hoofbestuur volg, met die volle wete en toestemming van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Die toepassing van die Kommissie van hierdie prosedure word met groot omsigtigheid en oordeelkundigheid hanteer. Die NHSV hoofbestuur respekteer die gesag van Kerklike vergaderings. Ten opsigte van gemeentes en takke waar dit finansiële moeilik gaan, is die hoofbestuur besig met 'n omvattende strategie ter bemoediging van vrouelidmate om hulle volle ondersteuning aan gemeentes te gee.
- 2.4 Die woorde "regiditeit" en "dwang" bestaan nie in die woordeskat van die NHSV nie. Ons weet van geloofsvertroue, geloofsverdieping, motivering en onderskraging. Die NHSV bestaan uit vrywilligers wat die saak van die Kerk en barmhartigheid uit liefde vir die Heer van die Kerk verrig. Die NHSV kan slegs staat maak op die goeie gesindheid van predikante, kerkrade en vrouelidmate wat gedring en gedryf word tot ondersteuning en samewerking vir die dienswerk wat die NHSV reeds vir 64 jaar op georganiseerde wyse doen. Vrouelidmate se gesindheid is positief. Tydens die pasafgelope streekongresse was daar selfs vrouelidmate van gemeentes waar daar nie op die oomblik 'n tak is nie, teenwoordig. Hierdie vrouelidmate word uitgenooi deur die hoofbestuur en hulle vervoerkoste word betaal.
- Die streekkongres 2004 van Noord-Transvaalstreek (waarby die Ring van Zoutpansberg ingedeel is) was baie goed bygewoon deur die takke in die streek – en dit was 'n groot sukses. Van die nege NHSV takke in die Ring van Zoutpansberg, was ses teenwoordig; twee het verskoning gemaak weens gemeentelike verpligtinge.
- 2.5 Die NHSV is nie net 'n diakonale diensorgaan van die Kerk nie, maar wel 'n *diensorgaan*, wat beteken dat die NHSV veel wyer diensbaar is as net barmhartigheidswerk. Diegene wat die NHSV wil gelykskakel met die diakensvergadering, is duidelik onbewus van die wye trefwydte van die eiesoortige NHSV doelstellings, asook die werksaamhede op gemeentelike, streeks- en nasionale vlak. Die NHSV bied aan die vrouelidmate geestelike verryking, toerusting en onderlinge verbondenheid op verskeie terreine en vlakke. Die NHSV leer die vrouelidmate om nie net gemeentesentries te dink nie, maar ook op 'n breër terrein beskikbaar te wees vir dienslewering.
- 2.6 Ten opsigte van paragraaf 3, motivering van die beskrywingspunt: Hier vind ons 'n foutiewe redenasie. Die NHSV is nie verantwoordelik vir die instandhouding, finansiering (verkeerd gespel in aanbidding) en beheer van inrigtings vir kinders nie. Die NHSV bied wel morele

en finansiële ondersteuning aan die DPS-huise, ook deur middel van hydraes aan die Beeld se Kinderfonds. Die NHSV beskik oor 'n Beurs- en leningsfonds waaruit Hervormde studente jaarliks voordeel trek. Baie predikante en hulle kinders het al beurse van die NHSV-hoofbestuur ontvang.

Verder beheer en bestuur die NHSV die Monumenttehuise deur middel van die Direksie van die Monumenttehuise. Hier word honderde bejaardes versorg, asook ongeveer 1 000 etes per maand verskaf aan kinders en werkloses – deur die Dienssentrum te Danville. Die Direksies van Monumenttehuise en Ons Tuis werk hartlik saam deur middel van die Bestuurskomitee wat toesien dat bejaardeversorging van die Kerk ten beste gedien word.

Gemeentes, RDV's en NHSV takke dra mildelik by ter ondersteuning van die hoofbestuur en veral ten opsigte van die Monumenttehuise van die NHSV, waarvoor ons opreg dankbaar is.

2.7 Die aanhef tot die doelstellings van die NHSV lui:

Uit dankbaarheid teenoor die Drie-enige God, vervul die Vereniging as diensorgaan van die Kerk sy opdrag binne die gemeentes, die Kerk en die gemeenskap diensbaar te wees deur

Ons versoek u: "Gun die NHSV die geleentheid om ons dankbaarheid op geordende wyse uit te leef."

2.3.2.3 Inligting oor die DPS-sisteem: Direksie van die Kinderhuise

Die Uitvoerende Bestuurder: DPS-sisteem, dr JFP Engelbrecht, het versoek om die Algemene Kerkvergadering in te lig oor die Direksie van die Kinderhuise se voorgenome aangepaste beleid ten opsigte van kinderversorging.

Dr Engelbrecht word aan die woord gestel en stel die volgende:

Die Direksie van die Kinderhuise het die afgelope 2 jaar indringend oor sy werksaamhede besin. Op grond van hierdie besinning en evaluering kan die volgende sake beklemtoon word:

- * Eerstens dat die Direksie sy werkterrein wil verbreed om nie net na die huidige 60 kinders in die DPS stelsel na om te sien nie. Dit word gedoen deur ook voorkomende dienste aan kinders van ons Kerk te lewer en om daardie kinders wat reeds deur ouers op gemeentevlak in pleegsorg geneem is te ondersteun deur

- ** bykomende finansiële ondersteuning aan die ouers te lewer
- ** 'n evaluasiekomitee (multi-dissiplinêr saamgestel) op plaaslike vlak in te stel om pleegouers en kinders te ondersteun
- ** om die Terapeutiese Trustfonds van die Direksie ook tot hierdie kinders se beskikkings te stel vir die nodige assessering van kinders ten einde hul behandeling/terapie te verbeter.

Die implikasies van bogenoemde beteken dat

- * die huidige 153 kinders wat in pleegsorg by van ons lidmate geplaas is (105 gesinne) ook deur die Direksie ondersteun sal word. Dit beteken dat die Direksie dan vir 180 – 200 kinders help versorg waar dit tans slegs 60 in die DPS huise is
- * die getal DPS Spesialiteitshuise vanaf 2 na 5 verhoog word juis omdat Die Ondersteuningsraad in 'n ondersoek uitgewys het dat daar 'n groter behoefte hieraan is
- * die aantal DPS huise dan vanaf ± 10 na 5 verminder sal word ten einde die geld wat so beskikbaar word aan te wend om pleegouers in gemeente verband finansiël te ondersteun
- * daar sal in opvolging op bostaande in onderskeie gemeentes op 'n beplande wyse pleegouers ontwikkel word om die kinders wat behoefte aan versorging het aldaar te plaas
- * geen bestaande DPS pleegouers of die kinders in hierdie huise sal op enige wyse negatief geraak word nie en sodanige huise sal slegs "sluit" as die omstandighede van kinders en ouers daartoe bydra.

Die Direksie wil op hierdie breëre verantwoordelikheid rondom sorgbehoewende kinders juis daartoe bydrae dat hierdie kinders sinvoller versorg sal word. In hierdie prosê is daar 'n sterk vennootskap tussen die Direksie en Die Ondersteuningsraad wat reeds met mekaar bevestig is. Die Ondersteuningsraad bly steeds primêr instrumenteel vir die wetsbesteding van die kinders.

BESLUIT

1. **Die vergadering neem met instemming kennis van die uitgebreide versorgingsplan vir hulpbehoewende kinders van die Kerk soos deur die Direksie van die Kinderhuise beplan.**

ORDE VAN DIE VERGADERING

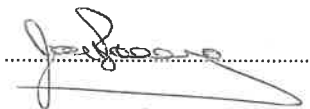
Groeteboodskap van die Hervormde Sustersvereniging (HSV) van die HKSA

Ds LJJ Nell dra die groete van die HSV van die HKSA aan die vergadering oor.

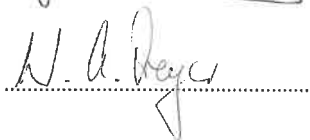
**DIE VERGADERING VERDAAG VIR MIDDAGETE OP 28 SEPTEMBER
2004**

**GOEDGEKEUR EN ONDERTEKEN TE PRETORIA OP 29 SEPTEMBER
2004**

VOORSITTER

A handwritten signature in dark ink, appearing to be 'J. J. J. Nell', written over a dotted line.

SKRIBA

A handwritten signature in dark ink, appearing to be 'H. A. Beyers', written over a dotted line.

--- oOo ---

**HERVATTING VAN DIE VERGADERING NA MIDDAGETE OP
DINSdag 28 SEPTEMBER 2004**

2.4.1

**WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.3.2: KENNISNAME VAN UITTREDES
VAN OUDERLINGE EN DIAKENS: KOMMISSIE VAN DIE
ALGEMENE KERKVERGADERING**

'n Nuwe punt (v) word by Ordinasie 3.3.2 ingevoeg en die nommering word verder aangepas. Die nuwe punt lui soos volg:

(v) neem kennis van uittredes van ouderlinge en diakens.

Motivering

Die saak behoort in die Kerkorde opgeneem te word. Waarskynlik is dit net tot dusver uitgelaat.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

ORDE VAN DIE VERGADERING

**Verkiesing van sekundus vir die visevoorsitter van die Kommissie van die
Algemene Kerkvergadering**

'n Herstemming vind plaas tussen dr HJ Botes, di G van R Els, J Coetzee en NJS Steenekamp.

Verwelkoming

Dr Chris Landman die Staatskommissaris van die van die Kommissie vir die Bevordering en Beskerming van die Regte van Taal, Godsdiens en Kultuurgemeenskappe, word in die vergadering verwelkom.

Versoek om die bespreking van Agendapunt 2.1.3.11 te heropen.

Ds MJ van der Westhuizen praat ten opsigte van die versoek en dr SP Pretorius stel die argument daarteen naamlik dat vrouepredikante geen finansiële verlies ly nie.

Die vergadering besluit om nie die bespreking te heropen nie.

**Verkiesing van sekundus vir die visevoorsitter van die Kommissie van die
Algemene Kerkvergadering**

'n Herstemming vind plaas tussen dr HJ Botes en ds G van R Els.

Dr HJ Botes word verkies.

--- oOo ---

**Vergaderings
van
Ampte**

3. VERGADERINGS VAN AMPTE

3.1 OUDERLINGEVERGADERINGS

3.1.1 FUNKSIONERING VAN OUDERLINGEVERGADERINGS

Die vergadering neem kennis van de werksaamhede van ouderlingevergaderings.

BESLUIT

1. Kennis geneem.
2. Ouderlingevergaderings word bedank vir die werk wat in gemeentes van die Kerk gedoen is.

3.1.2 BESKRYWINGSPUNTE

3.1.2.1 WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.1.1(ii): SAMESTELLING VAN OUDERLINGEVERGADERING: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Ordinansie 3.1.1(ii) word gewysig om soos volg te lees:

- (ii) Predikante met 'n besondere opdrag, *beroepafwagtende predikante* en teologiese dosente wat lidmate van die gemeente is, neem met adviserende stem sitting.

Motivering

Beroepafwagtende predikante woon soms vir jare in 'n gemeente sonder om 'n beroep te kry en skakel nie by 'n ouderlingevergadering in nie.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

3.1.2.2 WYSIGING VAN ORDINANSIES WAT STEMREG VAN EMERITI EN BEROEPAFWAGTENDE PREDIKANTE RAAK: RING VAN MIDDELBURG

Die Ordinansies wat in stryd is met Ordereël 3 word gewysig sodat emeriti en beroepafwagtende predikante ook stemreg kan kry by vergaderings van die ampte en bykomende vergaderings.

Motivering

- * Die huidige Ordinansies wat die stemreg van emeriti en beroepafwagtende predikante by vergaderings van die ampte en bykomende vergaderings bepaal is in stryd met die Ordereël 3 wat soos volg lui:

Ampsdraers is dienaars van Jesus Christus, die enigste Hoof van die kerk. Hulle opdrag behels die verkondiging, die toerusting, opbouing, versorging, beskerming, regering en **leiding** van die Kerk. **Om hierdie opdrag uit te voer kom hulle in vergaderings van ampte byeen.** Sodoende heers die een gemeente nie oor die ander, die een amp nie oor die ander en die een ampsdraer nie oor die ander nie.
- * Emeriti en beroepafwagtende predikante mag volgens die huidige reëling met toestemming vergaderings lei en selfs 'n beslissende stem uitbring (Ordinansie 2.1.16 (vii)). Sodra hulle egter sitting neem in 'n normale vergadering van die ampte, het hulle geen stemreg nie, maar bloot spreekreg.
- * Alhoewel emeriti en beroepafwagtende predikante steeds ampsdraers is, word hulle nie die geleentheid gegun om met die uitbring van 'n stem leiding te gee nie.

BESLUIT

1. **Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.**

3.2 **DIAKENSVERGADERING**

3.2.1 **FUNKSIONERING VAN DIAKENSVERGADERINGS**

Die vergadering neem kennis van die funksionering van diakensvergaderings.

BESLUIT

1. **Kennis geneem.**
2. **Diakensvergaderings word bedank vir konstruktiewe werk wat in die Kerk gelewer is.**

3.2.2 BESKRYWINGSPUNT

3.2.2.1 **WYSIGING VAN ORDINANSIES RONDOM SAMESTELLING VAN VERGADERINGS VAN DIAKENS: RING VAN BOTHAVILLE**

Die betrokke Ordinansies van die Kerkorde word sodanig gewysig dat

- * diensdoenende predikant(e) in 'n gemeente lede van diakensvergaderings word met volle stemreg (Ordinansie 3.2.1)**
- * diensdoenende predikant(e) saam met twee diakens afgevaardig word na die ringsdiakensvergadering (Ordinansie 3.6.1(i)(a) en (b))**
- * elke ringsdiakensvergadering een predikant en twee diakens afvaardig na die Algemene Diakensvergadering (Ordinansie 3.6.2(xi) en (xii) en 3.11.1(i)(a)).**

Motivering

- *** Die implikasie is vanselfsprekend dat predikante dan ook verkies kan word op die besture van die onderskeie vergaderings.
- *** In die praktyk is daar 'n probleem met kontinuïteit in die afvaardiging na meerdere vergadering en met die samestelling van veral die Kommissie van die Ringsdiakensvergadering. Die volgende geld as redes:
 - **** Diakens met goeie leierseienskappe word gou verkies as ouderlinge.
 - **** Diakens tree uit die amp weens die ekonomiese klimaat en werksomstandighede.
 - **** Werkdruk in die praktyk veroorsaak dat die Kommissie van die ringsdiakensvergadering nie ten volle kan funksioneer nie en dat besluite dan nie uitgevoer word nie.
- *** Daar is geen rede waarom die vasstelling nie in die Kerkorde aangebring kan word nie, omdat nie net die beroepsbrief nie, maar ook die bevestigingsformulier vir predikante na die gemeentepredikant se verantwoordelikheid rondom die diens van barmhartigheid verwys.

(Hierdie beskrywingspunt moet ook saamgelees word met die beskrywingspunt van die Ring van Heidelberg in 3.5.2.1).

Kommentaar van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering

Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering het oor die beskrywingspunt gehandel en lewer graag as volg kommentaar:

Dit is duidelik dat die saak van barmhartigheidsdiens in die Ring van Bothaville nie na behore funksioneer nie, nie vanweë onwilligheid by diakens nie, maar vanweë die praktiese situasie van diakens, veral op die platteland, wat kontinuïteit belemmer.

Hierdie probleme bestaan nie net in die Ring van Bothaville nie. Dit verteenwoordig 'n tendens in onder andere alle plattelandse ringe. In die meerderheid ringe van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, funksioneer die diakonaat egter baie goed.

Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering het die saak hanteer in die lig van

- * bekommernisse van die ringsvergadering van Bothaville vanuit hulle opsigtaak, en
- * die ringsvergadering wat sy besorgdhede langs die korrekte roete kommunikeer na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

In die beskrywingspunt word die bedoeling geles dat die Kerkorde gewysig moet word ten einde diensdoende predikante met volle stemreg te laat sitting neem op diakensvergaderings, ringsdiakensvergaderings en die Algemene Diakensvergadering. Die 3de Algemene Diakensvergadering het egter oor soortgelyke beginsels gehandel, maar daarteen besluit.

Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering is van mening dat daar verskeie maniere binne die strukture van 'n ring bestaan om te kan toetree tot 'n probleem wat eers deeglik ondersoek moet word. Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering beoog ook om gedurende sy volgende termyn medeverantwoordelikheid te neem waar probleme bestaan in ringe se diakonaat, en waar oplossings gevind moet word.

Ordinansie 3.2.1(v) van die Kerkorde reël soos volg:

In klein gemeentes wat minder as vier diakens het, neem die ouderlinge sitting op die vergadering as hulp vir die diakens.

Indien hierdie reëling deurgetrek word op ringsvlak, met die volgende wysigings, kan die situasie waarskynlik beter hanteer word:

- * *Ordinansie 3.2.1(v): vervang ouderlinge met ander ampsdraers.*
- * *Ordinansie 3.2.2(viii): brei uit met waar nie voldoende afgevaardigde diakens beskikbaar is nie, kan ander ampsdraers bykomend afgevaardig word.*

- * *Nuwe Ordinansie 3.6.1(i)(e): Waar nie voldoende afgevaardigde diakens beskikbaar is nie, kan ander ampsdraers bykomend afgevaardig word.*

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.

3.3 **KERKRAADSVERGADERING**

3.3.1 **FUNKSIONERING VAN KERKRAADSVERGADERINGS**

Die vergadering neem kennis van die funksionering van kerkraadsvergaderings.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

3.3.2 **BESKRYWINGSPUNTE**

3.3.2.1 **WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.3.1(ii): SAMESTELLING VAN KERKRAADSVERGADERING: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING**

Ordinansie 3.3.1(ii) word gewysig om soos volg te lees:

- 3.3.1 Predikante met 'n besondere opdrag, *beroepafwagtende predikante* en teologiese dosente wat lidmate van die gemeente is, neem met adviserende stem sitting.

Motivering

Beroepafwagtende predikante woon soms vir jare in 'n gemeente sonder om 'n beroep te kry en skakel nie by 'n kerkraadsvergadering in nie.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

3.3.2.2 **TERUGKEER NA KERKRAADSVERGADERING AS REGEERVERGADERING: RING VAN WES-KAAPLAND**

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering doen ondersoek na en lê

**wysigings van die Kerkorde aan die 68ste Algemene Kerkvergadering voor
oor die terugkeer na die kerkraadsvergadering as die regeervergadering.**

Motivering

- * Die absolute skeiding van die ampte soos dit in die huidige struktuur voorkom is nie die enigste moontlike Bybelse interpretasie nie.
- * Met die kerkordelike reëling van die diakonale struktuur (diakensvergadering, ringsdiakensvergadering en Algemene Diakensvergadering) is 'n tweede regeeramp gevestig.
- * Die praktyk sedert die ingebruikneming van die nuwe Kerkorde het baie probleme en problemsituasies na vore laat tree, terwyl die voorheen gevestigde praktyk goed in die Kerk gefunksioneer het.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.

3.3.3 ADVIES VAN RAAD VIR REGSADVIES: STAND VAN NOTULES;
BLOOTLEGGING VAN DOKUMENTE

3.3.3.1 **Stand van notules wat nie goedgekeur is nie**

Die Raad vir Regsadvies stel dat notule(s) wat nie goedgekeur is nie, wel bewyswaarde maar geen regskrag het nie.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

3.3.3.2 **Blootlegging van dokumente**

Oor die blootlegging van dokumente adviseer die Raad vir Regsadvies soos volg:

- * Lidmate van die Kerk het te alle tye insae in notules van die Kerk.
- * Versoeke van persone buite die Kerk om insae in notules te verkry, word op meriete en in eie omstandighede oorweeg.

BESLUIT

1. **Kennis geneem.**

3.4 **RINGSVERGADERINGS**

3.4.1 **FUNKSIONERING VAN RINGSVERGADERINGS**

Die vergadering neem kennis van die funksionering van ringsvergaderings.

BESLUIT

1. **Kennis geneem.**

3.4.2 **BESKRYWINGSPUNTE**

3.4.2.1 **WYSIGING VAN RINGSGRENSE: RING VAN OOS-LONDEN**

Die grense van die ringe van Port Elizabeth en Oos-Londen word sodanig gewysig dat die gemeente Oos-Londen inskakel by die Ring van Port Elizabeth en die gemeentes Bloemfontein, Bloemfontein-Wes, Queenstown, Dordrecht en Petrusburg die Ring van Bloemfontein vorm.

Motivering

- * Die gemeente Oos-Londen is 310 km vanaf die gemeentes Port Elizabeth en Cradock geleë terwyl die afstand tussen Oos-Londen en Bloemfontein 540 km is. Benewens 'n meer sinvolle geografiese inskakeling, sal die bearbeiding in die Port Alfred gebied ook moontlik bevorder word.
- * Tans vind min of geen ringskomitee-aktiwiteite in die Ring van Oos-Londen plaas nie as gevolg van groot afstande. Die wysiging sal dié saak kan ondervang.

BESLUIT

1. **Die wysiging in die samestelling van die nuwe Ring van Bloemfontein en die Ring van Port Elizabeth en gepaardgaande grenswysigings word aanvaar.**

ORDE VAN DIE VERGADERING

Verkiesing van sekundus vir die viseskriba van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

Hersteming vind plaas tussen die volgende persone:

Ds G van R Els
Ds NJS Steenekamp
Ds J Coetzee.

3.4.2.2

AFHANDELING VAN JAARVERSLAE EN VERGADERINGS OP RINGSVLAK GEDURENDE VERSLAGJAAR: RING VAN SWELLENDAM

Jaarverslae word teen die einde Oktober gefinaliseer, visitasie by ringsgemeentes en vergaderings op ringsvlak word teen die einde van elke verslagjaar afgehandel.

Motivering

- * Vergaderings op ringsvlak is tans te ver verwyder van die verslagjaar om bespreking sinvol te maak of probleme betyds op te los.
- * Elektroniese media maak dit moontlik om jaarverslae en agendas vinnig te versend wat tydsame en duur druk en bindwerk uitskakel.
- * Ringskommissies kan visitasiekommissies aanwys om visitasie vinniger af te handel as wat die ringskommissie dit self doen. Visitasieverslae kan ook elektronies versend word, betyds vir agendas.
- * Indien die ringsdiakensvergadering teen die begin van November afgehandel word, kan die ringsvergadering teen einde November gehou word.
- * Indien kerkraads-, ouderlinge- en diakensvergaderings teen middel Oktober die jaarverslae afhandel, en visitasie dan plaasvind, kan die tydskedule effektief werk.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.

3.4.2.3

WYSIGING VAN JAARVERSLAE: RING VAN PORT ELIZABETH

Die volgende wysigings word op die verslae aangebring:

- * Elke verslag kry 'n opskrif en daar word in die algemeen na die verslae verwys as:

Jaarverslae ten opsigte van 200(x) vir ringsvergadering 200 (x + 1)

- * By elke telling word uitdruklik gemeld of dit verwys na Januarie - Desember of Februarie - Januarie.
- * Slegs een statistiese vorm word gebruik en inligting vir die Almanak, Sensus en Statistiek en Raad vir Apostolaat word daarop vermeld.
- * Eenvormigheid ten opsigte van behandeling van die verskillende verslae en watter deel van die verslae na ringsvergaderings ingestuur word, word bereik.
- * Gemeentes handig elke stuk in sy oorspronklike formaat in, behoorlik met verwysing na behandeling op die regte vergadering en onderteken. Rekenaarweergawes moet presies (behalwe handtekening) daarmee ooreenstem.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

ORDE VAN DIE VERGADERING**Verkiesing van sekundus vir viseskriba van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering**

'n Herstemming vind plaas tussen die volgende persone:

Ds G van R Els

Ds NJS Steenekamp.

Ds G van R Els word verkies.

Verkiesing vir sekundi vir Predikantslede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

Die vergadering stem vir sekundi vir die twee predikantslede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

3.4.2.4

WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.4.1(i)(d): SAMESTELLING VAN DIE RINGSVERGADERING: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

'n Nuwe punt (d) word by Ordinansie 3.4.1(i) ingeskryf wat soos volg lui

- (d) 'n afgevaardigde lid van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering met spreekreg.

Die bestaande punt (d) word punt (e) en lui soos volg:

- (e) emerituspredikante en emeritus teologiese dosente wat binne die ring woon, predikante met besondere opdrag en teologiese dosente wat in 'n ander ring woon en die administrateur op uitnodiging met spreekreg.

Motivering

- * Tans kan al die genoemde persone slegs op uitnodiging, die ringsvergadering bywoon. Dikwels word geen uitnodiging tot die persone gerig nie, terwyl hulle graag 'n ringsvergadering wil bywoon.
- * Indien die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering dit nodig ag dat 'n lid van die Kommissie 'n ringsvergadering moet bywoon, of indien die administrateur om bepaalde redes 'n ringsvergadering wil bywoon, kan dit nie geskied indien daar nie 'n uitnodiging ontvang word nie.
- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ag dit nodig dat sy lede ringsvergaderings bywoon. Dit bied 'n kontakgeleentheid en het die afgelope jare meegewerk tot die daarstel van goeie onderlinge verhoudinge.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

3.4.2.5

Rotasiebeginsel

(i)

Beskrywingspunte

(a)

WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.1.1(iv): AFWYKING VAN ROTASIE-BEGINSEL: RING VAN MAQUASSI

Ringsvergaderings en Ringsdiakensvergaderings ontvang toestemming om op 'n verantwoordelike wyse af te wyk van die voorskrif in die Kerkorde rakende die rotasiebeginsel wat geld by die verkiesing van voorsitters en

skribas na gelang van die aard en behoefte van elke ring. Dit sluit alle vergaderings in.

Motivering

Die omstandighede verskil van ring tot ring. Die ringsvergadering is die aangewese vergadering wat die beste kennis dra van die spesifieke omstandighede van sy eie gebied.

Opmerking van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

- * Die ring is daarop gewys dat die essensie van die beskrywingspunt in beginsel deur die 66ste Algemene Kerkvergadering aanvaar is.
- * Die 66ste Algemene Kerkvergadering het soos volg besluit oor 'n beskrywingspunt van die Ring van Zeerust dat Ordinansie 3.1.1(iv) gewysig word om te lees:
 - (iv) Die ouderlingvergadering kan na goeddunke besluit om driejaarliks op 'n rotasiebasis 'n voorsitter en sekretaris te kies.
 - ** Ordinansie 3.1.1(iv) word gehandhaaf.
 - ** In uitsonderlike gevalle kan ander reëlings getref word.
- * Dit is duidelik dat daar steeds bepaalde praktiese probleme opduik rondom die rotasiebeginsel. Daar moet ook groter duidelikheid wees wat met "uitsonderlike gevalle" bedoel word.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word teruggetrek.

(b)

HERBESINNING OOR ROTASIEBEGINSEL: ALGEMENE DIAKENS-VERGADERING

Die vergadering spreek hom uit oor die moontlike wysiging van die rotasiebeginsel.

Motivering

Dit is in belang van funksionele doeltreffendheid. Die praktyk het uitgewys dat die amp van diaken baie kwesbaar in die Nederduitsch Hervormde Kerk is, in dié sin dat daar 'n spontane rotasie onder diakens plaasvind, wat dikwels baie vinniger is as die tempo wat deur die Kerkorde bedoel word. Diakens word steeds te maklik verkies as ouderlinge in hulle gemeentes, met die implikasies dat

hulle dan nie meer diakonaal in leidende rolle kan dien nie. Hierdie probleem manifesteer op gemeente-, ring- sowel as sinodalevlak. Verder is diakens se demografiese profile sodanig dat hulle meer algemeen as ouderlinge verwissel van werk en woonplek, met 'n negatiewe impak op die samestelling van kommissies wanneer die helfte of selfs meer van die lede van 'n kommissie verhuis. Met die organisering van die 2004 ringsdiakensvergaderings het dit selfs onder die aandag van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering gekom dat 'n Kommissie van 'n Ringsdiakensvergadering in totaliteit nie meer bestaan nie. Gevolglik ontstaan daar dikwels vakatures op ongeleë tye onder die diakonaat op gemeentelike-, rings- en sinodalevlak. Hierdie vakatures word dan beïnvloed deur die toepassing van die rotasiebeginsel.

Dit vergroot die probleem dat nuutverkose lede oor die algemeen relatief oningelig is (of selfs glad nie) oor die werkopdrag, sowel as werkwyse van die Kommissies van die Rings- en Algemene Diakensvergadering, soos uitgespel in die Kerkorde.

BESLUIT

1. Die vergadering neem kennis van die onderstaande studiestukke van drr WA Dreyer en BJ van Wyk.
2. Ordinansies 3.1.1(iv); 3.2.1(ii); 3.4.3(ix) en 3.8.3(vi) word gewysig deur die woord verkieslik toe te voeg.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het by die interpretasie van die besluit en met meer as 'n twee derde meerderheid steun van afgevaardigdes wat die 67ste Algemene Kerkvergadering bygewoon het soos volg besluit:

- * Die Kerkorde word nie volgens die besluit van die Algemene Kerkvergadering gewysig nie.
- * Die besluit word wel in die notule van die vergadering en besluitebundel aangebring met 'n aantekening daarby dat die Kommissie die besluit so interpreteer dat die rotasiebeginsel verslap word met betrekking tot diakenvergaderings op gemeentelike- en ringsvlak. Die reëling geld tot by die 68ste Algemene Kerkvergadering wanneer die saak na behore bespreek en daaroor besluit sal word.

(ii) *Memoranda oor die rotasiebeginsel***Inleidend**

Aangesien verskeie beskrywingspunte voorstelle om die wysiging en selfs skrapping van die rotasiebeginsel inhou, word hier eers 'n kort beskrywing oor die saak weergegee. Dr WA Dreyer het op versoek van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, en dr BJ van Wyk op versoek van die Raad vir Regsadvies, die onderstaande memoranda geskryf. Tyd het ongelukkig ontbreek om een volledige studiestuk deur te gee. Dit kan moontlik 'n opdrag word aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vir die 68ste Algemene Kerkvergadering.

MEMORANDUM VAN DR WA DREYER**Historiese agtergrond**

Wanneer die rotasiebeginsel ter sprake kom moet in gedagte gehou word dat die beginsel in die Kerkorde ingevoer is met 'n bepaalde agtergrond en aanloop. Dit kan beskryf word as die *reaksie* van 'n kerk wat geteister is deur 'n kerkregtelike stelsel waar die pous en sy biskoppe gedikteer het en hiermee 'n duidelike standpunt ingeneem word teen die neiging om 'n hiërargie in die kerk in te voer.

Die saak word reeds in die Ordonnances Ecclésiastique van 1541 aangetref wat deur Calvin in artikel 55 ingevoer word en hier duidelik daarop dui dat die verkiesing van die ouderling nie permanent is nie, maar jaarliks hersien word in die lig van die kwaliteit van hulle dienswerk.

"Hij bepaalde, voornamelijk om de Roomsche hiërarchie uit de Gereformeerde kerken te weren, in zijn Kerkenordening van 1541, en voerde deze bepaling in Genève in, dat telken jare alle ouderlingen moesten aftreden en alleen de bekwaamsten, zo zij bereidwillig waren, voor een jaar (niet voor altijd) gecontinueerd d.i. herbenoemd werden."(1).

Die saak word daarna in elke kerkorde sedert die Convent van Wezel 1568 teruggevind en gehandhaaf tot en met die Kerkorde van Dordt 1618-9. *"De synode te Emden, 1571, nam de diensttijd wat langer, nl. als regel twee jaar dienen en elk jaar de helfte aftreden met vrijheid voor de kerken (vooral die onder het kruis) de tijd langer of korter te nemen."*(2).

Die tweejarige ampstermyn is behou en kon na gelang van omstandighede gekontinueer word met goedkeuring van die gemeente. Die situasie word tydens die sinode van Utrecht 1905 verander as die keuse gemaak word vir die tweejarige ampstermyn wat *verleng kan word deur herkiesing*. Die bedoeling

1 Jansen Joh. Korte verklaring van de Kerkorde. Kampen: Kok. 1952: 125

2 Jansen Joh. 1952: 125

was dus dat niemand lewenslank in die amp gedien het nie soos wat deur die advies van prof Danaeus in opdrag van die Sinode van Middelburg 1581, bevestig is (3).

Dit is nodig om daarop te wys dat die amp permanent is maar dat die ampsdraer en die amp nie sonder meer met mekaar geïdentifiseer kan word in die sin van 'n *character indelebilis* wat in die Roomse Kerk aan die orde was waar die amp as 'n lewenslange opdrag gesien het nie. Die *amp van ampsdraers kan beëindig* word deur onbekwaamheid, aanvaarding van 'n ander lewenstaat, afsterwe of wanneer die burgerlike beroep van iemand sy dienswerk benadeel.

Naas die tweejarige ampstermyn van ouderlinge en diakens is daar ook 'n tweede faset met betrekking tot die rotasiebeginsel wat aan die orde gestel moet word en wat die rede vir rotasie by uitstek noodsaaklik maak. Die aspek gaan oor *die termyn van die voorsitter van die meerdere vergaderings*. Sedert die Sinode van Middelburg 1581 tot en met die Sinode van Dordt 1618-9 staan die reëling in die kerkorde geskryf dat die voorsitter na afloop van die verrigtinge ook ophou om voorsitter van die vergadering te wees. Die saak is in artikel XXVI van die Sinode van Middelburg en in artikel XXXV van die Sinode van Dordt 1618-9 geformuleer. Hier was dus nie sprake van 'n permanente voorsitter wat telkens herkies en op die wyse gekontinueer is nie. Ter wille van die korrespondensie gedurende die tyd waarin die meerdere vergadering nie in sitting was nie is gemeentes aangewys wat korrespondensie namens die klassis en die sinodale vergadering ontvang het. Dit is juis hierdie leemte tussen vergaderings wat die dwingendheid vir een of ander kontinuërliggaam genoodsaak het.

Die *verskyning van die sinodale kommissie* wat gedurende die reses van die sinodale vergadering alle sake moes hanteer, dateer uit die instelling van die Algemeen Reglement van 1816. Betreklik gou na die implementering van die Reglement is gevoel dat die Sinode nie alles kan behartig nie en is 'n versoek aan die koning gerig wat die instelling van die Sinodale Kommissie in 1827 goedgekeur het, gevolg deur 'n reglement wat deur die Sinode opgestel is en in 1845 deur die koning geproklameer is.

Die *kritiek* teen die kommissie was dat dit te véél mag aan te mín mense gegee het. Die probleem was die bevoegdheid wat in artikel 4 van die reglement aan die kommissie verleen is naamlik, die bevoegdheid om buite die opdrag van die Sinodale vergadering op te tree wanneer die kerk se belang ter sprake was, en daarom te doen wat die Sinodale vergadering sóú gedoen het. Die interpretasie van die bevoegdheid was natuurlik volledig in die diskresie van die kommissie (4). Die noodsaak vir 'n sinodale kommissie word ook verswaar deur die mate wat toegelaat word dat alle sake, óók van suiwer administratiewe belang, al hoe meer deur die sinode en dus ook deur die sinodale kommissie hanteer moet word.

3 Jansen Joh. 1952: 125

4 Pont, AD. Die historiese agtergronde van ons kerklike reg, Deel 2. Pretoria: Kital. 1991: 42-43.

Dit is merkwaardig dat die onwilligheid om rotasie deur te voer gewoonlik ondersteun word met die argument dat die *kontinuiteit* van die kerk se werk daaronder sal ly (5). As kantaantekening moet hier gestel word dat die kontinuiteit van die kerk se werk deur die Heer van die kerk gewaarborg word en nie deur die kontinuerende voorsitter en sy kommissie nie. Daarbenewens is dit nie waar dat daar op 'n gegewe tyd net één ampsdraer is wat as voorsitter kan dien nie. As rotasie plaasvind, word die kwaliteit van die lede van die vergadering daardeur verhoog veral op kerkraads- en ringsvlak. Die mees kritiese is waarskynlik dat gelowig daaraan uiting gegee word dat aanvaar en bely word dat die Here sy kerk regeer en dat Hy voorsien in die kerk, sy liggaam se behoeftes.

Gevolgtrekking

Die volgende gevolgtrekkings kan gemaak word:

- * Die rotasiebeginsel is nie 'n direkte skriftuurlike vereiste nie. Nêrens in die Bybel is daar enige voorbeeld van enige vorm van rotasie nie - behalwe in die Ou Testament waar priesters beurtelings in die tempel diens gedoen het. Dit het egter nie beteken dat die priester opgehou het om priester te wees nie - hy was net rustend.
- * Die rotasiebeginsel is dus duidelik histories bepaald, en wel as die reformasie se reaksie teen die Roomse opvatting van die *character indelebilis*, die Roomse hiërargie asook magmisbruik deur die ampte.
- * Sommige reformatoriese kerkordes beskou verkiesing tot 'n amp of die verkiesing tot voorsitter van meerdere vergadering as 'n implementering van die rotasiebeginsel. Die ampsdraer of voorsitter van 'n vergadering ontruim sy amp/posisie, en kan dan weer verkies word. Met gereelde verkiesings is daar dus nie 'n permanente voortsetting nie. Herkiesing impliseer juis die gebrek aan permanensie.
- * Dit is duidelik dat die rotasiebeginsel nie as 'n rigiede en onveranderlike wet hanteer word nie. Solank as wat daar gereeld verkiesings plaasvind, word enige vorm van hiërargie by die wortel afgesny.

Kerkorde van die Ned Herv Kerk

Dit is opvallend dat in die Kerkorde van die NHKA, die belangrikste aspek van rotasie (soos in die reformatoriese kerkordes) nie nagevolg het nie - daar bestaan geen rotasie meer in die verkiesing van ampsdraers nie. Die tweejaarlikse verkiesing tot ouderling of diaken geld nie meer soos in die vorige Kerkwet nie. Met die opstel van die Kerkorde was daar waarskynlik die besef dat goeie ouderlinge nie gemaklik elke twee jaar vervang kan word nie.

Aan die ander kant is 'n streng rotasiebeginsel ingebring waar gehandel word oor die voorsitters van vergaderings (Ordinansie 3.1.1.(iv); 3.2.1. (ii); 3.4.3. (x); 3.6.3. (ix); 3.8.3.(vi)). In die genoemde ordinansies word duidelik gestel dat ampsdraers nie vir langer as drie jaar, of in die geval van die Algemene Kerkvergadering, vir langer as twee ampstermyne op die kommissies mag dien nie.

'n Verdere probleem is dat die verskillende Ordinansies nie eenvormig is nie. In die geval van die ringsdiakensvergadering se rotasie word net die rotasie van predikante vermeld, maar nie die diakenlede nie.

Die gevolgtrekking is dat die Kerkorde die rotasiebeginsel net toepas waar dit toepaslik is. Die afleiding is dat die rotasiebeginsel as 'n middelmatige saak beskou word wat na gelang van omstandighede toegepas word:

- * In die geval van die tweejaarlikse wisseling van kerkraadslede is dit afgeskaf.
- * In die geval van die Kommissie van die Ringsdiakensvergadering is dit net die predikantslede wat moet roteer (hoewel die veronderstelling seker is dat die diakens ook moet roteer).
- * In die geval van voorsitters van bykomende vergaderings word dit streng toegepas.
- * In die Kerkorde word baie duidelik gestel dat geen ampsdraer oor 'n ander, geen gemeente oor 'n ander en geen vergadering oor 'n ander heers nie. Daarmee is die anti-hiërargiese beginsel streng verskans.
- * Die Kerkorde stel dit duidelik dat vergaderings slegs in terme van sy eie omskrewe bevoegdhede kan optree en sake afhandel. Daarmee is enige moontlikheid van magsmisbruik by die wortel afgesny.
- * Die Kerkorde omskryf die verkiesingsprosedures noukeurig. Gereelde verkiesing van kommissies is in sy wese anti-hiërargies.

Die huidige situasie

In die huidige omstandighede is daar twee sake wat van wesenlike belang is:

- * As deel van gemeente ontwikkeling is die identifisering en opleiding van leiers (ampsdraers) van wesenlike belang. Dit word allerweë erken dat gemeentes ernstige skade lei indien die leierskap swak is. Aanhoudende rotasie van leiers (voorsitters en kommissies) kan die ontwikkeling en groei van gemeentes skaad.

- * Sommige gemeentes of ringsvergaderings (veral ringsdiakensvergaderings) het 'n tekort aan vaardige voorsitters. In sulke omstandighede is dit baie moeilik om gereeld die voorsitters te vervang en is dit selfs nie wenslik nie.

Ons moet ook eerlik wees dat magsmisbruik en oorheersing nie meer 'n wesenlike probleem in die kerk is nie, soos in die tyd van die reformasie nie.

Daarom sou die aanbeveling wees dat die rotasiebeginsel as 'n middelmatige saak beskou word wat toegepas word soos nodig.

Voorstel: Die Algemene Kerkvergadering besluit om in Ordinansies 3.1.1.(iv); 3.2.1. (ii); 3.4.3. (x); 3.6.3. (ix) en 3.8.3.(vi) die woord "verkieslik" in te voeg.

MEMORANDUM VAN DR BJ VAN WYK

Op versoek van die Raad vir Regsadvies het dr BJ van Wyk die volgende memorandum geskryf:

Historiese agtergrond

Die sestiende eeuse Hervorming het vorm aangeneem in 'n ander kerkbegrip as wat eie was in die destydse Roomse Kerk. Kerkordelik was daar 'n radikale verskil tussen die Roomse *Corpus iuris canonici*, en die kerkordes wat uit die Presbiteriaal-sinodale stelsel na vore gekom het. Heel eenvoudig gestel kom dit daarop neer dat laasgenoemde in alle opsigte voorrang wil verleen aan die feit dat die kerk liggaam van Christus is, en dat dié kerkregtelike stelsel deur die kerkorde uiting wil gee aan die basiese uitgangspunt dat Jesus Christus Hoof van die kerk, en Heer van die wêreld is. Naas die hoof- en heerskap van Christus funksioneer ook die twee anti-beginsels naamlik, die kerkregering wat hieruit ontstaan is anti-hiërargies, en anti-independentisties. Eersgenoemde beteken dat die een amp nie oor die ander, die een ampsdraer oor die ander, of die een gemeente ook nie oor die ander heerskappy voer nie. Hier kan ook na die vergaderings van die ampte verwys word wat beteken dat die een vergadering ook nie oor die ander vergadering heers nie. Daarnaas hou anti-independentisme in dat besluite van meerdere vergaderings bindend is, en gemeentes almal saam deel uitmaak van die kerk as geheel. Dit kan as die na binne gerigte anti-independentisme bestempel word, en as die Kerkorde ook meld dat die Kerk met ander kerke te rade gaan oor byvoorbeeld moontlike veranderinge aan die belydenisskrifte, dui dit op die na buite gerigte anti-independentisme.

Naas bogenoemde kom ook die rotasiebeginsel ter sprake wat beteken dat 'n ampsdraer wat in 'n bepaalde funksie soos voorsitter verkies word, die posisie slegs tydelik beklee, en na bepaalde ampstermyne, of selfs na afloop van die vergadering, nie weer herkiesbaar is nie, en deur iemand anders vervang word. Hiermee saam moet ook die tweejarige ampstermyn genoem word wat daarop neergekom het dat ampsdraers slegs vir twee jaar bevestig is en daarna moontlik

'n verdere termyn kon dien, maar daarna deur ander vervang is. Die tweejarige ampstermyn impliseer dat die ampsdraer die amp nie permanent ontvang het soos wat die Roomse gebruik was nie (*character indelibilis*), maar was ook daarop gemik om bestaande ampsdraers met ander te vervang, waardeur rotasie werklik plaasgevind het. Herkiesing in die amp sonder rotasie is nie sonder meer gelyk aan rotasie nie, en kom in praktyk dikwels op kontinuering neer waardeur sodanige verkiesing eintlik niksseggend word. Wanneer egter die tweejarige ampstermyn op kerkraadsvlak streng toegepas word soos in die Nederlandse situasie gebeur het, het dit ook rotasie op die vlak van meerdere vergaderings tot gevolg gehad.

Rotasie dateer uit die kerkordelike arbeid van Calvin wat die reëling reeds in Genève invoer om die Roomse hiërargie uit die kerke van die Reformasie te weer. Sodoende was die ampstermyn van ouderlinge aanvanklik slegs 'n jaar, en daarna kon slegs die wat hulle getrou van hulle taak gekwyd het, verder dien. Die rotasiebeginsel het ook neerslag gevind in die Nederlandse kerkregtelike ontwikkeling vanaf Wezel 1568 tot en met Dordt 1618-19. Die Sinode van Middelburg 1581 het die uitgangspunt geformuleer wat ook by Dordt 1618-19 onveranderd gehandhaaf is, tot en met die Sinode van Utrecht 1905. Ouderlinge en diakens sal twee jaar dien, maar die helfte tree jaarliks af, tensy die belang van die gemeente dit anders vereis. Dit spreek vanself, wanneer die tweejarige ampstermyn toegepas word sodat 'n deel van die kerkraad na 'n sekere termyn nie weer verkiesbaar is nie, dieselfde gebeur met afgevaardigdes na meerdere vergaderings. Die saak het met verloop van tyd bepaalde wysigings ondergaan. Aanvanklik tot 1578 slegs verlenging van ampstermyn, daarna tot en met die Sinode van Utrecht 1905 ook herkiesing naas die verlenging van die amp, en sedert 1905 alleen herkiesing.

Rotasie is dus ietwat sterker as herkiesing. Laasgenoemde bevestig dat die amp nie lewenslank ontvang word nie maar slegs tydelik is, terwyl rotasie verder gaan deur te vereis dat iemand nie weer in dieselfde amp herkiesbaar is nie. Dat in die toepassing van die tweejarige ampstermyn ook rotasie plaasgevind het, is waar. Maar wesenlik was die tweejarige ampstermyn aanduiding van die feit dat geoordeel is dat iemand die amp nie permanent ontvang nie. Rotasie egter was 'n poging om hiërargie, en die belangrik word van ampsdraers, asof daar nie ander is wat ook geskik is nie, teen te werk sodat die eer van God ten alle tye voorrang sou geniet.

Die rotasiebeginsel het dus inderdaad 'n historiese aanloop wat enige vorm van menslike voorrang of hiërargie, wou uitkakel. Daarin word ook die belydenis verwoord dat niemand belangriker as die ander is nie. Gawes en talente is genade-gawes waardeur iemand hoogstens vorder tot 'n eerste onder gelykes (*primus inter pares*). Dat die beginsel histories bepaald is word nie ontken nie, maar wat daarmee bereik wil word, naamlik alle eer aan God as Hoof van die kerk, is inderdaad 'n Skriftuurlike uitgangspunt.

Die rotasiebeginsel in die Kerkorde van die Nederduitsch Hervormde Kerk

Die tweejarige ampstermyn van ouderlinge en diakens het sedert die vier en sestigste Algemene Kerkvergadering, effektief sedert 1 Januarie 1996, vervel (Besluitbundel 1995: 32). Die rotasiebeginsel is egter in die Kerkorde behou met betrekking tot die verkiesing van 'n voorsitter en sekretaris van die ouderlinge- [Ordinansie 3.1.1 (iv)] en diakensvergadering [Ordinansie 3.2.1 (ii)]. Op ringsvlak word ouderlinge afgevaardig onder die voorbehoud dat iemand nie na meer as drie agtereenvolgende vergaderings afgevaardig word nie [Ordinansie 3.4.1 (ii)]. Die rotasiebeginsel word ook toegepas met betrekking tot lede van die ringskommissie [Ordinansie 3.4.3 (x) en (xii)]. Diakens wat na die ringsdiakensvergadering afgevaardig word is onderhewig aan die bepaling dat niemand meer as drie jaar na mekaar as diaken sitting neem nie [Ordinansie 3.6.1 (i) (a)]. Rotasie word verder ook soos verwag op die kommissie van die ringsdiakensvergadering toegepas [Ordinansie 3.6.3 (ix) en (xi)].

Die Algemene Kerkvergadering vorm egter wat die ouderlinge betref 'n uitsondering. Ouderlinge word daarheen afgevaardig sonder om aan rotasie onderhewig te wees [Ordinansie 3.8.1 (ii)]. 'n Voorstel vanuit die raad vir Regsadvies wat tydens die ses en sestigste Algemene Kerkvergadering ingedien is om dié uitsondering reg te stel, is nie aanvaar nie (Notule 2001: 243). Rotasie word egter wel toegepas by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering [Ordinansie 3.8.3 (vi)]. Die Kerkorde bepaal verder dat diakens na die Algemene Diakensvergadering, slegs na twee vergaderings afgevaardig word [Ordinansie 3.11.1 (i) (a)], en dat die voorsitter en skriba [Ordinansie 3.11.3.1 (viii)], asook hulle sekundi [Ordinansie 3.11.3.1 (x)] nie langer as twee termyne aanbly nie.

Behalwe die tweejarige ampstermyn word rotasie in die Kerk steeds gehandhaaf, met uitsondering van ouderlinge na die Algemene Kerkvergadering. Op een uitsondering na is daar klaarblyklik 'n redelike eenvormigheid in die Kerk met betrekking tot rotasie in die vergaderings van ampte.

In dié verband kan die voorbeeld van die twee susterkerke, naamlik die Nederduitse Gereformeerde Kerk (NGK), asook die Gereformeerde Kerke (GK) ter harte geneem word. Die moderator van die Algemene Sinode (NGK) word slegs vir een termyn gekies, terwyl die voorsitter van meerdere vergaderings in die Gereformeerde Kerke na afloop van die vergadering, uittree. Die mees voor die hand liggende argument waarom rotasie problematies beleef word is die besorgdheid oor kontinuïteit wat dan deur rotasie in die hand gewerk word.

Dit moet verder ook toegegee word dat die Nederduitsch Hervormde Kerk moeilik tot rotasie kom, ten spyte van die feit dat die Algemene Kerkvergadering gekies het vir die Presbiteriaal-sinodale stelsel. Die debat oor die saak is nie beperk tot die in gebruikneming van die Kerkorde nie. Reeds voor die Kerkorde is pogings aangewend om rotasie in te voer wat nie besonder suksesvol was nie. So het die Kerkwet van 1986 bepaal dat 'n ouderling of diaken *verkieslik* nie na meer as drie agtereenvolgende ringsvergaderings afgevaardig word nie (Bepaling

72 b), en dat predikante verkieslik nie langer as drie jaar as voorsitter of skriba van die ringsvergadering verkies word nie (Bepaling 9). Met verwysing na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is geen rotasie bepalings nie behalwe dat gestel word dat die *volydse skriba*, slegs vir drie jaar verkies is (Bepaling 127) (sic). Die situasie is by die daaropvolgende Kerkvergadering van 1989, onveranderd gehandhaaf.

Sedert die Algemene Kerkvergadering van 1992, het daar by die verkiesing van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering 'n verandering ingetree toe bepaal is dat geen ampsdraer vir langer as twee termyne, *vir dieselfde posisie* op die Kommissie verkies word nie (Kerkwet 1992: Bepaling 128). Dit was die verste wat in die bedeling van die Kerkwet met rotasie gevorder is. 'n Verdere opvallende verskynsel is dat die Algemene Kerkvergadering rotasie op ringsvlak ingevoer het, maar dit by die Algemene Kerkvergadering sorgvuldig vermy het, behalwe om in 1992 te bepaal dat 'n ampsdraer nie na twee termyne weer vir dieselfde posisie op die Kommissie verkiesbaar is nie. Dit weerspieël die huiwerigheid op sinodale vlak teen die rotasie beginsel wat oor jare merkbaar was. Dit dui ook daarop dat aan die Algemene Kerkvergadering met besondere verwysing na sy Kommissie, 'n redelike prominensie verleen word want waarom is rotasie op ringsvlak wenslik maar skadelik op sinodale vlak. As die argument hier gevoer word dat die Algemene Kommissie oor die Kerk regeer sonder om aan rotasie onderhewig te wees, wat effektief gebeur as die Algemene Kerkvergadering nie in sitting is nie, neig dit eerder na demokrasie wat in kontras met die kerklike reg staan. In die kerkregering is dit nie mense en hulle charisma in die eerste plek waardeur die kerk regeer word nie, maar Jesus Christus wat die kerk deur sy Woord en Gees onmiddellik, sonder mense, regeer. Daarnaas, in die tweede plek, maak Hy ook van mense gebruik wat as ampsdraers in vergaderings van die ampte byeenkom om hulle ampsplig na te kom. Woord en Gees spreek dus op sinodale én ringsvlak, wat beteken dat die gehalte van kerkregering sover dit menslik waarneembaar is, op beide vlakke uit dieselfde bron genormeer word.

Die argument word gehoor dat die gevaar van die Roomse hiërargie iets van die verlede is en tot die sestiende eeu beperk is. Die argument word toegegee, die Kerk het nie meer 'n pous nie, daarom moet alles in die stryd gewerp word om geen moontlikheid in die rigting te skep nie, selfs nie eers prominente voorgangers wat jare lank dien nie.

Dit is verontrustend dat leierskap in die Kerk beklemtoon word en rotasie dan as die stok in die speek uitgemaak word (Die Hervormer: 1 Mei 2004). Is die gedagtegang dat die Algemene Kerkvergadering, en dan veral sy Kommissie, as die kweekplaas vir leiers in die Kerk gesien moet word? Leiers het gewoonlik volgelingen, en hulle beroem hulle dikwels daarop dat hulle vir hulle optrede 'n mandaat by die vorige verkiesing ontvang het. Mosies van vertroue is dan baie belangrik, en kritiek oor leiers of hulle rigting word nie goed ontvang nie. Is daar broeders wat hulleself sien as die leiers van die Hervormde Kerk?

Is daar verder 'n rede waarom die Hervormde Kerk veral op sinodale vlak moeilik

daartoe kom om te aanvaar dat iemand vir 'n tydperk die verantwoordelikheid ontvang om voorsitter van die vergadering te wees, wat met verstryking van die termyn weer plek maak vir iemand anders? Maak die voorsitterskap hom die leier van die Kerk? Is dit nie die plek wat die Here deur sy Woord en Gees verdien nie?

Vanuit Gereformeerde kringe is die kerkregering van die Nederlandse Hervormde Kerk gekritiseer veral met betrekking tot sy sinodale vergaderings. Daar is gestel dat die sinode sy gesag bloot uit die meerderheid ontvang, en dat daarmee dus 'n kollegiale trek in die kerkregering ingevoer word, waardeur die sinode 'n bestuursmag oor die kerk as geheel verkry. Die kritiek is nie totaal ongeregverdig nie en kan ook deur die Nederduitsch Hervormde Kerk ter harte geneem word. 'n Vaste sinodale kommissie met lede wat soms lewenslank deel daarvan uitmaak, werk 'n kerkregering in die hand wat prominensie verleen aan die statuur van die persone ter sprake. Uitsfatering van die rotasiebeginsel sou as 'n stap terugwaarts in die kerkregering van die Kerk beskou kan word, en sou die argument dat die kerkregering van die Nederduitsch Hervormde Kerk kollegiale trekke vertoon, nie ongegrond maak nie. Die invoering van die woord *verkieslik*, is die spreekwoordelike wolf in skaapsklere!

BESLUIT

1. Kennis geneem.

3.4.2.6

Opening van ringsvergadering deur predikantslede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het gehandel oor die vraag of dit kerkordelik in orde is as 'n predikantslid van die Kommissie van die Algemene kerkvergadering 'n ringsvergadering open en nie een van die predikantslede van die ring nie. Daar het bepaalde besware na vore gekom van ringspredikante wanneer predikantslede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die vergadering open.

Die Raad vir Regsadvies oordeel dat dit korrek is dat 'n predikant van die ring die ringsvergadering moet open en nie 'n predikantslid van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering nie. Die gedagte in die Kerkorde is dat die opening van 'n ringsvergadering met 'n erediens geskied, en dat een van die ring se predikante dié erediens lei. Die advies is per skrywe aan ringskommissies deurgegee.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

3.5 RINGS DIAKENS VERGADERING

3.5.1 FUNKSIONERING VAN RINGS DIAKENS VERGADERING

Die vergadering neem kennis van die funksionering van ringsdiakensvergaderings.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

3.5.2 BESKRYWINGSPUNT

3.5.2.1 WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.6.3(ix): VERKIESING VAN VOORSITTER VAN DIE KOMMISSIE VAN RINGS DIAKENS VERGADERING: RING VAN HEIDELBERG

Ordinansie 3.6.3(ix) word gewysig sodat 'n predikant van die ring ook as voorsitter van die Kommissie van die Ringsdiakensvergadering verkies kan word. Dit word soos volg bewoord:

(ix) kies uit die aanwesige stemgeregtigdes 'n voorsitter en skriba,

(Vergelyk punt 3.2.2.1).

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.

3.6 ALGEMENE KERKVERGADERING

3.6.1 BESLUITTE VAN DIE 66STE ALGEMENE KERKVERGADERING

3.6.1.1 Onbehandelde gedeelte van die notule en besluitebundel: 66ste Algemene Kerkvergadering

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het soos volg besluit:

Die onbehandelde gedeelte van die notule van die vergadering word na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verwys.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gaan ook die reeds goed-

gekeurde gedeelte van die notule redaksioneel na en handel dit af. Die onafgehandelde notule word aan afgevaardigdes gestuur. Een eksplaar van die gebonde besluitebundel word aan elke kerkraad en predikant op koste van die kerkraad gestuur.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die taak afgehandel.

BESLUIT

1. **Kennis geneem.**
2. **Dieselfde opdrag ten opsigte van die onbehandelde gedeelte van die notule en besluitebundel van die 67ste Algemene Kerkvergadering word aan die nuutverkose Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gegee.**

3.6.1.2 **Besinning oor 'n meer effektiewe Algemene Kerkvergadering**

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het soos volg oor die aangeleentheid besluit:

- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ondersoek en ontgin moontlikhede om die verloop van die Algemene Kerkvergadering meer funksioneel een effektief in te rig. Oorweging kan gegee word om teologiese en administratiewe sake van mekaar te skei en maniere te vind om administratiewe sake buite die vergadering te hanteer en af te handel, moontlik by wyse van 'n jaarlikse vergadering van ringskommissies. Daardeur sal meer tyd beskikbaar wees vir teologiese bespreking (slegs sake waarvoor daar nie konsensus verkry kon word nie, word verwys na die Algemene Kerkvergadering).
- * Die Raad vir Regsadvies word versoek om voorstelle tot wysiging van die Kerkorde in hierdie verband gereed te kry vir die 67ste Algemene Kerkvergadering.
- * Ringsvergaderings dui jaarliks prioriteite (krisisse) aan wat dringende aandag of oplossings verg. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering hanteer hierdie sake as prioriteite.
- * Die volgende voorstel word aanvaar:
 - ** Ordinansie 3.8.2(ii)(e) bepaal dat "ander sake wat die Kerk in geheel raak en wat ander vergaderings van die ampte nie kan afhandel nie" onder andere deel uitmaak van die werkopdrag van die Algemene Kerkvergadering.

- ** Met bogenoemde in gedagte, gemeet aan die agenda wat by die Algemene Kerkvergadering behandel word, kan die vraag gestel word of die vergadering steeds oortuig is dat die agenda rym met die opdrag wat in 3.8.2(ii)(e) in die vooruitsig gestel word. Indien die moontlikheid bestaan om sake by ander vergaderings van ampte af te handel, veral aangeleenthede wat aan die bespreking van kerklike-teologiese aard bestee kan word. Dit kan ook die gevolg hê dat ander vergaderings van ampte 'n meer beduidende rol speel in kerklike besluitneming.
- ** Daar word derhalwe voorgestel dat die Raad vir Regsadvies versoek word om na die aangeleentheid indringend te kyk met die oog op die 67ste Algemene Kerkvergadering.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het 'n Komitee benoem om dié taak te behartig met dr WA Dreyer as sameroeper.

VERSLAG VAN DR WA DREYER: MEER EFFEKTIEWE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die Eerste Algemene Kerkvergadering (AKV) het op 8 Augustus 1853 in Rustenburg sitting geneem. Oor die laaste 150 jaar het die Ned Herv Kerk van Afrika 'n unieke geskiedenis gehad ten opsigte van sy vergaderings van ampte en kerkordelike ontwikkeling.

Die 66e Algemene Kerkvergadering (2001) het verskeie beskrywingspunte hanteer wat die funksionering van die Algemene Kerkvergadering (AKV) raak. Dit sluit in die samestelling van die Algemene Kerkvergadering, die rotasie van ampsdraers, die samestelling van die agenda en so meer.

'n Kommissie is aangewys om aan die effektiewe funksionering van die Algemene Kerkvergadering aandag te gee. Die Kommissie het bestaan uit dr WA Dreyer (sameroeper), ds SP Nolte, ds AG Ungerer, ds GJM Wolmarans en ds FJC Oosthuizen. 'n Versoek is uitgestuur dat die genoemde lede voorstelle moet maak ten opsigte van die effektiewe funksionering van die Algemene Kerkvergadering. Enkele voorstelle is ontvang en verwerk in hierdie verslag.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het aanbeveel dat die volgende sake veral aandag moet kry:

- * Die Algemene Kerkvergadering moet meer effektief en funksioneel verloop.
- * Teologiese en administratiewe sake moet van mekaar geskei word.
- * Die Algemene Kerkvergadering moet in terme van Ordinansie 3.8.2(ii)(e) funksioneer - dit wil sê - net sake wat van belang is vir die hele Kerk en nie

deur ander vergaderings van die ampte afgehandel kan word nie, word in die agenda opgeneem.

- * Sake wat deur ringsvergaderings afgehandel kan word, moet geïdentifiseer word.
- * 'n Prioriteitslys word opgestel van sake wat meer aandag moet ontvang.
- * Die Raad vir Regsadvies berei voorstelle voor wat hierdie sake in orde sal bring, vir voorlegging aan die 67e Algemene Kerkvergadering.

Verkleining van die Algemene Kerkvergadering

Die afgelope 15 jaar is daar reeds 'n debat aan die gang oor die effektiewe funksionering van die Algemene Kerkvergadering. Die debat sentreer veral rondom die grootte van die vergadering. Daar word dikwels die uitspraak gemaak dat die vergadering te groot is, te duur is en meer soos 'n kongres funksioneer as 'n vergadering van die ampte. Veral met die opstel van die nuwe Kerkorde het hierdie debat dikwels na vore gekom.

By elke Algemene Kerkvergadering sedert die tagtigerjare was daar voorstelle dat die vergadering moet verklein deur gebruik te maak van 'n trapsgewyse afvaardiging, soos die geval is by ander Gereformeerde Kerke. Dit is telkens afgewys.

Die rede hiervoor is waarskynlik te vinde in die unieke kerkregtelike tradisie van die Ned Herv Kerk van Afrika. Sedert die eerste Algemene Kerkvergadering van die *Hervormde Kerk in Zuidelike Afrika* in 1824 in Kaapstad sitting geneem het, was dit 'n vergadering wat saamgestel is uit afgevaardigdes van kerkrade. Dieselfde gebruik het voortgeduur in die *Hervormde Kerk in de Zuid-Afrikaansche Republiek*.

Die Ned Herv Kerk van Afrika het hierdie gebruik onveranderd gehandhaaf deur 150 jaar. Die Algemene Kerkvergadering is dus *kerkraadsinode*, met afgevaardigdes van elke kerkraad. Dit kanselleer nie die beginsel dat die Algemene Kerkvergadering 'n bykomende vergadering van die ampte is nie, omdat afgevaardigdes uitdruklik daarop gewys word dat hulle nie as verteenwoordigers van 'n kerkraad sitting neem nie, maar as verteenwoordigers van die amp. Ten spyte van die samestelling is die Algemene Kerkvergadering dus nie 'n kongres nie, maar 'n vergadering van die ampte. Soos wat die Kerk gegroei het, het die vergadering al groter geword.

Kritiek teen die huidige samestelling sluit die volgende in:

- * Die vergadering is te groot en te lomp om indringende debat moontlik te maak.

- * Die vergadering is te duur.
- * Die vergadering se samestelling is nie in lyn met die sinodaal-presbiterale kerkregering nie. Oor die algemeen is 'n trapsgewyse afvaardiging die normale wyse van afvaardiging.
- * Die grootte van 'n vergadering bepaal nie die kwaliteit van die besluitneming nie, omdat besluite onder leiding van die Woord en die Heilige Gees geneem word.

Ondersteuning van die huidige samestelling sluit die volgende in:

- * Elke gemeente en al die predikante is by die Algemene Kerkvergadering verteenwoordig.
- * Dit bevorder die eenheid van die kerk.
- * Die samestelling van die vergadering (gemeentes wat direk afvaardig na die Algemene Kerkvergadering) word reeds die afgelope 150 jaar gehandhaaf.

Wanneer die argumente op prinsipiële gronde beoordeel word, lyk dit tog nie of daar dwingende argumente na die een of die ander kant is nie. Die gevolgtrekking waartoe mens kom, is dat die grootte van die vergadering nie die kwaliteit daarvan bepaal nie. Dit beteken dat die ampsdraers wat sitting neem in die vergadering, groot of klein, in gehoorsaamheid aan die Woord en Gees besluite moet neem.

Wat wel 'n probleem blyk te wees, is die oorwig van predikante op die vergadering (Ordinansie 3.8.1(i)). Alle predikante, uit hoofde van hulle amp, neem sitting op die vergadering. Dit geld ook beroepafwagte predikante, al word hulle nie deur 'n kerkraad afgevaardig nie. Die kritiese vraag is: Hoekom kan alle ouderlinge dan nie ook sitting neem nie?

Waarskynlik sou 'n beter opsie wees dat elke kerkraad een ouderling en een predikant afvaardig na die Algemene Kerkvergadering. Alle ander diensdoende predikante kan, op eie versoek en eie koste, die vergadering bywoon as adviserende lede. Die adviserende lede kan verkies word tot die kommissies en rade wat die Algemene Kerkvergadering saamstel.

Dit kan oorweeg word dat Ordinansie 3.8.1(i) en (ii) soos volg gewysig word:

Die Algemene Kerkvergadering word saamgestel uit

- (i) een ouderling en een predikant afgevaardig deur elke kerkraad
- (ii) diensdoende predikante wat nie afgevaardig word nie kan op eie versoek en eie koste met adviserende stem sitting neem.

Ordinansie 3.8.3. (vi)(a)

uit die aanwesige predikante of adviserende lede

Ten opsigte van die rotasie van ampsdraers is in 'n ander memorandum bepaalde opmerkings gemaak.

Tegniese aspekte/ Werkswyse van die Algemene Kerkvergadering

Groot vordering is al gemaak met die beplanning en strukturering van die vergadering. Hierdie werk is gedoen onder leiding van ds APJ Beukes, en het reeds goed inslag gevind.

Agendas word byvoorbeeld lank voor die tyd beskikbaar gestel vir bestudering. Daarbenewens word studiestukke en rapporte soos dit voltooi word gesirkuleer, sodat ringsvergaderings voor die Algemene Kerkvergadering reeds besluite daaroor neem en beskrywingspunte deurstuur na die Algemene Kerkvergadering. Dit is belangrik dat gemeentelike- en ringsvergaderings 'n groter deel van die besluitnemingsproses uitmaak.

Registrasie en opening vind op Sondag plaas, sodat die vergadering Maandag kan begin. Rekenaars en "Power-Point" word gebruik om beskrywingspunte vinnig en effektief aan die vergadering voor te hou. Die Formuleringskommissie, Ordekommissie, rekenaardeskundiges en personeel van die administrateur maak reeds seker dat die proses glad verloop.

Hierdie sake het meegebring dat die vergadering in 5 dae afgehandel word. In die verlede was dit nie vreemd dat 'n vergadering vir tien dae geskeduleer word nie. Die vermindering in vergadertyd verminder die kostes dramaties.

Hierdie sake funksioneer reeds so glad, dat dit te betwyfel is of dit kan verbeter. Daar is egter een saak wat die vergadering aansienlik kan bespoedig: 'n Meer effektiewe stemprosedure.

Aanbeveling

- * Die Raad vir Regsadvies besin hoedat die ander vergaderings van die ampte 'n groter rol kan speel in die besluitnemingsproses.
- * Oor sake word per hand gestem.
- * Oor mense word per geslote stembrief gestem.
- * Daar word deur middel van elektroniese hulpmiddels gestem.
- * Volledige rekenaar steun is beskikbaar vir die vergadering
- * Dataprojektors
- * Elektroniese stemming met afstandbeheerde en gekodeerde apparate wat gehuur word
- * Teenwoordigheid by die vergadering word elke sessie bepaal deur dieselfde apparaat.

Daar kan verder oorweeg word om kundige persone te identifiseer wat kan help om sekere besprekings te fasiliteer.

Indien hierdie stemprosedure gevolg word, kan dit die stemtyd met 80% inkort.

Ander kerke

Die susterskerke het die afgelope jare begin eksperimenteer met sinodale vergaderings. Afgevaardigdes trek byvoorbeeld gemaklik aan, omdat dit beskou word as 'n werkvergadering. Afgevaardigdes word verder in belangegroepes verdeel. Die belangegroepes bespreek verslae, maak aanbevelings en handel selfs sekere sake af. Die hele sinode hanteer dus nie die hele agenda nie. Hierdie patroon van vergaderings is gevestig deur die groot ekumeniese liggame soos die Wêreldraad van Kerke, in hulle sogenaamde "consultations".

Aanbeveling

- * Die Kerkorde maak nie voorsiening vir 'n konsultasie-model van vergadering nie. In terme van die Kerkorde moet al die afgevaardigdes oor al die sake vergader en besluite neem. Indien die Algemene Kerkvergadering sou besluit om die konsultasie-model te implementeer, sal dit die verkleining van die Algemene Kerkvergadering noodsaak aangesien daar genoeg fasiliteite beskikbaar moet wees om honderde afgevaardigdes in klein konsultasie groepe te akkommodeer. Indien die Algemene Kerkvergadering die pad loop, kom die amptelike karakter van die vergadering in die gedrang en word dit 'n kongres in die volle sin van die woord.

Samestelling van die agenda

Daar bestaan min twyfel dat die wesenlike saak waarom dit gaan, nie die samestelling van die agenda is nie. Daarmee saam loop die kernvraag: Wat is die bevoegdhede en omskreefde opdrag van die Algemene Kerkvergadering? Hierdie vraag kan net geantwoord in terme van die Kerkorde se bepalings ten opsigte van die Algemene Kerkvergadering se werkopdrag. In die Kerkorde word dit soos volg verwoord:

Die Algemene Kerkvergadering

- (i) se opdrag behels die ordelike toerusting, opbouing en versorging en beskerming van ringsvergaderings, die gemeentelike vergaderings van die ampte en die gemeentes van die kerk
- (ii) neem besluite oor
 - (a) die leer en belydenis van die kerk
 - (b) die ampte en die vergaderings van die ampte

- (c) die inhoud en orde van die erediens
- (d) die orde en dissipline van die kerk
- (e) ander sake wat die kerk in geheel raak en wat ander vergaderings van die ampte nie kan afhandel nie.

Wanneer die agenda van die Algemene Kerkvergadering opgestel word moet hierdie Ordinansie in gedagte gehou word.

Aanbeveling

- * Ordinansie 3.8.2(i) kan verval. Dit word volledig vervat in 3.8.2(ii). Die vraag is of die Algemene Kerkvergadering ooit 'n toerustingsgeleentheid kan of behoort te wees? Toerusting, opbouing en so meer kan by ander geleenthede hanteer word.
- * Slegs sake waaroor 'n amptelike besluit geneem kan word, word hanteer.
- * Die agenda word gestruktureer aan die hand van die Kerkorde. Die totale Kerkorde hoef egter nie ter sprake te kom nie - slegs sake waaroor bepaalde beskrywingspunte bestaan.
- * Slegs sake wat deur middel van 'n beskrywingspunt op die tafel kom en voldoen aan alle vereistes van die Kerkorde, word opgeneem vir bespreking.
- * Slegs die belydenisskrifte, Kerkorde, erediens, die funksionering van die ampte of vergaderings van ampte, verslae oor opdragte van die Algemene Kerkvergadering, amptelike standpunte en begroting word bespreek.

Wanneer dan besin word oor die effektiewe funksionering van die Algemene Kerkvergadering, lyk dit asof die agenda van die Algemene Kerkvergadering saamgestel moet word uit sake wat binne hierdie omskrewe bevoegdhede val. Die Agendakommissie het die verantwoordelikheid om te bepaal watter beskrywingspunte wel deur die Algemene Kerkvergadering behandel kan word, en watter na ander vergaderings verwys kan word.

Dit impliseer verder dat net sake wat per beskrywingspunt op die tafel geplaas word deur bevoegde vergaderings in die agenda opgeneem word.

Die Algemene Kerkvergadering is nie 'n opleidingsessie nie, maar 'n besluitnemende vergadering. Alle ter saaklike studiestukke wat deur individue, kommissies of rade opgestel word, word vooraf versprei om deur kerkraadsvergaderings, ringsvergaderings en predikante bespreek te word. Studiemateriaal word beskou as gelese. In die agenda word net beskrywingspunte met 'n motivering opgeneem.

Die aanbeveling is soos volg:

- * Die besluit om studiemateriaal vooraf aan tersaaklike ampsdraers en vergaderings te versprei, word gehandhaaf en verder geïmplimenteer. Alle materiaal wat versprei word en betrekking het op 'n komende Algemene Kerkvergadering, word as sodanig gemerk en daar word van vergaderings en ampsdraers verwag om dit te bespreek en te bewaar vir verdere gebruik.
- * Slegs beskrywingspunte met motivering word in die agenda opgeneem.
- * Slegs beskrywingspunte wat binne die omskrewe bevoegdheid van die Algemene Kerkvergadering val, word opgeneem in die agenda.

BESLUIT

- 1. Kennis geneem.**

**DIE VERGADERING VERDAAG VIR AANDETE OP DINSDAG
28 SEPTEMBER 2004**

--- oOo ---

**HERVATTING VAN DIE VERGADERING NA AANDETE OP DINSDAG
28 SEPTEMBER 2004**

Die voorsitter, prof J Buitendag, verwelkom die koor van die gemeente Brakpan. Hy gee aan die koor geleentheid om op te tree.

Prof Buitendag bedank die koor onder leiding van ds PJ Uys vir hulle optrede.

**GROETEBODSKAPPE VAN DIE AP KERK EN DIE PRAIRIE
REFORMED CHURCHES**

Die voorsitter stel vervolgens prof FAH van Staden aan die woord om namens die AP Kerk 'n groeteboodschap te lewer.

Prof Van Staden spreek soos volg:

"Ek groet u in die Naam van die Here Jesus Christus, die Hoof van die kerk (Ef 1:22).

"Genade, barmhartigheid, vrede van God onse Vader en Christus Jesus, onse Here" (1 Tim 1:2)

Dit is my voorreg om die groete van die Afrikaanse Protestantse Kerke by hierdie geleentheid persoonlik aan u oor te dra. Ek dank u vir die vriendelike uitnodiging daartoe van u ontvang en ook vir u groete aan ons Sinode, wat vanaf 6 tot 11 September 2004 in sitting was. Ons het die diepste waardering vir die goeie verhouding tussen ons twee kerkverbande, wat onder andere hieruit tot openbaring kom.

As die jongste Gereformeerde kerkverband in die Republiek van Suid-Afrika neem ons goed waar wat in die ander drie Gereformeerde en Hervormde Kerke plaasvind en besluit word. Met die tong in die kies wil ek vir u sê dat ons nie net erken nie, maar wêet dat ons die jongste is en daarmee buite die ou debat te staan gekom het van wie nou eintlik die oudste kerk in Suid-Afrika is!

Ons neem waar wat in u kerkverband plaasvind en ons hoor u besluite en weet daarom ook van u stryd, om steeds kerk van Jesus Christus te wees in 'n toenemend vyandige wêreld, soos ons glo u ook kennis neem van ons stryd in dieselfde wêreld om ook steeds kerk van Christus te wees. Ons is immers as "geroepe heiliges" die medewerkers van God; die akker van God, die gebou van God is julle", (1 Kor 3:9) om saam te bou aan die kerk van Christus op die enigste fondament, wat gelê is, Jesus Christus "want", verseker die apostel Paulus ons "niemand kan 'n ander fondament lê as wat daar gelê is nie, dit is Jesus Christus" (1 Kor 3:11).

Ek wil nie 'n lys vir u tabuleer van die aangeleenthede, wat die gemeenskaplike stryd ontketen en volhou nie, want dit is algemeen bekend, maar ek wil u die wysheid, genade en krag toebid om volhardend die stryd tot oorwinning te voer en sover dit, volgens u sakelys die aandag van u vergadering mag geniet, u die leiding van die Heilige Gees toebid om die regte bekampingsbesluite te neem.

Samewerkingsterreine is gevind tot sover as ons lidmate in Paraguay. Nie dat ons nie oor sekere aangeleenthede verskil nie en ook sê waarom ons verskil nie, maar ons het geen doel voor oë om van hierdie verskille geskille te maak, wat vervreemding en verwydering mag bring nie!

Ek bid u daarom die rykste seën van die Here toe as vergadering en op al u besluite. Mag u 'n aangename vergadering beleef. En aan u broeder voorsitter bid ek in die besonder toe wysheid en krag om hierdie groot vergadering te lei, want as voorsitter van ons eie twee laaste Sinodes ken ek die eise wat so 'n groot Kerkvergadering aan sy voorsitter stel.

"Die genade van die Here Jesus Christus en die liefde van God en die gemeenskap van die Heilige Gees sy met julle almal."

VERVOLGENS LEWER DS L SCHEEPERS, PREDIKANT VAN DIE PRAIRIE REFORMED CHURCHES OF CANADA 'N GROETE-BOODSKAP

Ds Scheepers spreek soos volg:

"Namens myself en namens die kerkraad en die gemeente van die Prairie Reformed Church is dit vir my 'n voorreg om die Nederduitsch Hervormde Kerk met die hou van haar 67ste Algemene Kerkvergadering geluk te wens.

Van die begin af was die Nederduitsch Hervormde Kerk 'n lig wat in die duisternis van Afrika geskyn het. Trouens in die tyd toe die Kaapse kerk die band tussen haarself en haar lidmate wat tydens die groottrek die binneland ingetrek het deuresny het, was die 'Voortrekker Kerk' vir 'n hele paar jaar die enigste kerklike heenkome wat daar vir die Voortrekkers was.

Die ontwikkelings geskiedenis van die Nederduitsch Hervormde Kerk vanuit die Voortrekkers se behoefte aan 'n kerk, kan histories en Bybelsgesproke nie ontken word nie. In die briewe van die apostel Paulus lees ons dat die Heilige Gees die kerk van die Here met 'n gebou en ook met die van 'n liggaam vergelyk. 'n Gebou waarvan die hoeksteen Jesus Christus is en 'n liggaam waarvan die kop Jesus Christus is. Uit hierdie voorstelling van die Here se Kerk, met 'n gebou of met 'n liggaam, sien ons baie duidelik dat die benaming kerklose gelowige 'n oksimoroon is! Bybelsgesproke bestaan daar nie so iets soos kerklose gelowiges of kerklose Christene nie. 'n Gelowige is uit die aard van sy gelowig wees tog gehoorsaam aan die Hoof van die Kerk, Jesus Christus, en daarom deel van die kerk, deel van die liggaam van Christus. 'n Ledemaat wat nie deel van die liggaam, van die Kerk van die Here wil wees nie en homself of haarself daarom amputeer lewe van daardie oomblik af ook nie meer in gehoorsaamheid aan die Hoof van die Kerk, aan Jesus Christus nie. Net soos wat 'n baksteen wat daar eenkant los van die gebou lê, absoluut geen verbintenis met die hoeksteen van die gebou het nie, net so het 'n kerklose gelowige geen verbintenis met die hoeksteen van die Kerk, Jesus Christus nie.

Ek beredeneer hierdie onomwonde feit dat daar nie so iets soos 'n kerklose gelowiges bestaan nie, juis om die belangrike rol wat die Nederduitsch Hervormde Kerk in die geskiedenis van die Groot Trek en ook daarna gespeel het te beklemtoon. Met die herderlike brief wat die Nederduits Gereformeerde Kerk aan die Kaap in 1837 aan die Voortrekkers gerig het, waarin die Kaapse Kerk, die trek die binneland in, as rebellie teen die owerheid en as laakbare optrede beskryf het, is die band tussen die Voortrekkers en die Kerk in die Kaap met soveel woorde deuresny.

Dat die Hervormde Kerk haarself in 1853 as 'n onafhanklike kerk onder eie bestuur los van die Kerk in die Kaap verklaar het, was dus 'n historiese noodwendigheid. Ware gelowiges, navolgers van Jesus Christus, wat in effek sonder dat hulle dit so wou gehad het, vorm. In Handeling 2: 41 lees ons in God

se Woord dat na die uitstorting van die Heilige Gees is daar omtrent drieduisen mense by die Here se Kerk gevoeg. En dit is belangrik om daarop te let dat daar nie staan dat die mense hulle self by die Here se kerk gaan voeg het nie. Die Griekse woord (prosetethesan, 'n passiewe werkwoord) sê baie duidelik dat hierdie mense wat tot geloof gekom het, by die Here se kerk gevoeg is. Hier het ons dus met 'n werk van die Heilige Gees te doene.

Voorsitter, broers en susters, ek is in my siel daarvan oortuig dat die vorming en die geskiedenis van die Nederduitsch Hervormde Kerk ongetwyfeld 'n werk van God se Gees van God self die gelowiges by die Hervormde Kerk gevoeg het.

Vanuit die geskiedenis en vanuit die feit dat die Nederduitsch Hervormde Kerk die Here se Kerk is, wil die Prairie Reformed Church u kerklike vergadering bemoedig en ook aanmoedig om steeds die lig van God se Woord in 'n donker wêreld te laat skyn.

Tydens hierdie vergadering gaan u belangrike sake beredeneer en belangrike besluite neem. Sake soos die Nederduitsch Hervormde Kerk se Skrifbeskouing, u hantering van die Gereformeerde/Hervormde belydenisskrifte, die kwessie van kindernagmaal, die Nederduitsch Hervormde Kerk se getuienistaak in die gemeenskap en nog baie ander sake is almal sake waarna ons in die Prairie Reformed Church met groot oë gaan sit en kyk. Ons gebed is dat God se Woord die lig sal wees waarin u, u besluite gaan neem en dat u aan die einde van hierdie vergadering met goeie gewetes sal kan verklaar, ons en die Heilige Gees het besluit.

Baie dankie vir die geleentheid om hierdie groeteboodskap aan u te kon oordra en baie dankie ook vir die geleentheid om as 'n waarnemer van 'n klein ou Afrikaanse Kerkie op die Prairies van Kanada, u vergadering te kan bywoon.

Die Here se seën op u vergadering toegebid."

--- oOo ---

DIE VERGADERING GAAN VOORT MET DIE BEHANDELING VAN DIE AGENDA

3.7 KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

3.7.1 TAKE AAN KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING OPGEDRA

3.7.1.1 Saamstel en hersiening van die Reglementebundel

Die Kommissie vir die opstel van nuwe Jaarverslae het tydens die opstel van die

verslae tot die oortuiging gekom dat die bestaande Reglementebundel hersien en aangepas moet word om voorsiening te maak vir reglemente vir

- * rade
- * ringskomitees
- * gemeentelike komitees.

Die opdrag moes so gou moontlik na die herstrukturering van rade geskied. 'n Kommissie moet die verantwoordelikheid vir die saamstel van 'n nuwe Reglementebundel aanvaar.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het soos volg besluit:

- * Die Kommissie vir die Herstrukturering van Rade stel 'n nuwe aangepaste Reglementebundel saam in samewerking met die nuwe rade.

Die opdrag is nie finaal afgehandel nie, aangesien daar gewag word op die finalisering van enkele reglemente.

Opmerking van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering wil gemeentes en ringe daarop wys dat na die vestiging van die vyf rade in die Kerk daar op rings- en gemeentelike vlak nie meer van rade of werkgroepe sprake is nie, maar van komitees. So bestaan naas die Raad vir Apostolaat, 'n Ringskomitee vir Apostolaat en 'n gemeentelike Komitee vir Apostolaat. Daar is nog ringe en gemeentes wat nie duidelikheid oor die saak het nie.

Nadat die vyf rade tot stand gekom het, is die leemte met betrekking tot kerklike goedere en publikasies ontdek. Daar is toe aan ringe en gemeentes aanbeveel om rings- en gemeentelike komitees vir Kerklike Goedere en Publikasies daar te stel, al bestaan daar nie Rade vir Kerklike Goedere en Publikasies nie. Kerklike Goedere word deur die Raad van Finansies hanteer en Publikasies deur SENTIK.

BESLUIT

- 1. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering finaliseer die Reglementebundel.**
- 2. Reglemente vir ringskomitees en gemeentelike komitees word nie in die Reglementebundel opgeneem nie, aangesien die omstandighede in ringe en gemeentes verskil. Daar word hoogstens riglyne in die verband deurgegee.**

3.7.1.2 Wysigings aan die Kerkorde

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het soos volg besluit:

- * Alle goedgekeurde veranderings aan die Kerkorde word na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verwys om dit in oorleg met die Raad vir Regsadvies af te handel.
- * Die Raad vir Regsadvies word versoek om die goedgekeurde wysigings na te gaan, die Kerkorde te herdruk en aan gemeentes en predikante op koste van die kerkrade beskikbaar te stel.

Die opdrag is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Raad vir Regsadvies afgehandel.

BESLUIT

1. **Kennis geneem.**
2. **Dieselfde opdrag met betrekking tot die goedgekeurde wysigings in die Kerkorde by die 67ste Algemene Kerkvergadering word aan die nuutverkose Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en Raad vir Regsadvies gegee.**

3.7.2 **VERSLAG OOR DIE WERKSAAMHEDE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING IN DIE AFGELOPE TERMYN (OKTOBER 2001 - SEPTEMBER 2004)**

Die vergadering neem kennis van die werksaamhede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor die afgelope termyn.

BESLUIT

1. **Kennis geneem.**

3.7.3 **BESOEKE VAN LEDE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING AAN GEMEENTES TYDENS FEESGELEENTHEDE**

Die Moderamen het gehandel oor die talle versoeke wat van gemeentes ontvang word dat 'n lid van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering by 'n besondere geleentheid moet optree.

Die Moderamen het die volgende riglyne aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgelê in verband met besoeke deur lede van die Kommissie by gemeentelike geleenthede met die oog op die oordra van groete en/of

gelukwense:

- * Kommissielede lê besoek af by die ordening van 'n proponent, die 25ste, 50ste en 75ste ampsjubileum van predikante, die emeritaataanvaarding van predikante, en feesvieringe rondom die 50ste, 75ste, 100ste, en so meer, van 'n gemeente se bestaan op koste van die Kommissie. Kerkrade kan versoek word om 'n bydrae te lewer tot die reiskoste.
- * In alle ander gevalle lê Kommissielede besoek af op koste van die betrokke gemeente.

'n Omsendskrywe in die verband is na gemeentes gestuur.

BESLUIT

1. **Kennis geneem.**
2. **Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering besin oor die bywoning van geleenthede soos inwyding van kerkgeboue.**

3.7.4 ANONIEME BRIEWE AAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Daar word deurgaans anonieme briewe na die voorsitter, skriba en sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gestuur. In die verlede is die briewe net geïgnoreer. Moderamenlede het dit goedgedink om 'n berig te skryf vir plasing in Die Hervormer.

Die berig is soos volg bewoord

"Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ontvang van tyd tot tyd anonieme briewe waarin allerhande bewerings, aantygings en beklagings gemaak word. Dit is bykans onmoontlik vir die Kommissie om op sulke briewe te reageer. Meestal is die bewerings en aantygings wat teen ampsdraers en predikante gemaak word totaal ongegrond. Die Kerk het nog nooit so te werk gegaan nie. Die Kommissie het gewoon sulke skrywes geïgnoreer en sal dit ook in die toekoms doen. Wanneer iemand hom of haar aan wangedrag skuldig maak, is die eerbare weg om die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering te versoek om 'n ondersoek te doen of te laat doen, of selfs om 'n klag te lê. Indien iemand glad nie bereid is om sy of haar naam te openbaar nie, behoort so 'n skrywe in die gees van die Christelike liefde en met die nodige bewyse te wees sodat dit vir die Kommissie moontlik is om 'n behoorlike ondersoek te doen. Ons dank al ons lidmate vir u begrip in die verband."

BESLUIT

1. **Kennis geneem.**

3.7.5 **BESKRYWINGSPUNT**

3.7.5.1

SPERDATUM VIR KOMMENTAAR OP VERSLAE VANAF VERSKILLENDE RADE VAN DIE KERK: RING VAN SWELLENDAM

Die voorstelle en studiestukke vanaf verskeie rade van die Kerk moet kerkrade en ringe vroeër bereik, ten einde genoeg tyd te laat vir bespreking en kommentaar.

Motivering

- * Kerksaadsvergaderings en Ringskomitees vir Predikante het baie min tyd om te reageer en kommentaar te lewer op voorstelle vanaf verskeie rade van die Kerk.
- * Nadat rade die opdrag ontvang het om bepaalde studiestukke en verslae op te stel, moet dit spoediger deurgegee word na kerkrade en ringe.

Die voorgestelde formuliere wat die afgelope tyd aan kerkrade en ringe gestuur is, is 'n goeie voorbeeld. Om hierdie voorstelle deeglik te bestudeer, te bespreek tydens 'n vergadering en sinvolle kommentaar daarop te lewer, neem meer tyd as wat toegelaat word.

BESLUIT

1. **Die beskrywingspunt word aanvaar.**

3.8 **ALGEMENE DIAKENSVERGADERING**

3.8.1 **VERSLAG VAN DIE DERDE ALGEMENE DIAKENSVERGADERING**

Die voorsitter van die Algemene Diakensvergadering, mnr JZ van Loggerenberg, word in die vergadering verwelkom en aan die woord gestel om die verslag te behandel.

Die volgende sake geniet veral aandag:

3.8.1.1 **Opdragte vanuit die 2de Algemene Diakensvergadering**

(i) ***Sekretariaat vir die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering***

Die 3de Algemene Diakensvergadering het soos volg besluit:

- * Die Algemene Diakensvergadering kan nie na behore funksioneer sonder 'n voltydse sekretariaat nie.
- * Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering moet onmiddellik voortgaan om die pos te vul.
- * Ringsdiakensvergaderings word gehê teen R2.50 per lidmaat per jaar om die pos te befonds.

(ii) ***Riglyndokument vir die Diakonaat***

Studiewerk is onderneem oor die pligte van die diaken teenoor die pligte van die ouderling. Hierdie studiewerk het egter oorvleuel met studiewerk van die 66ste Algemene Kerkvergadering oor 'n eietydse siening van ampte. Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering het vervolgens saamgewerk in die ontwikkeling van 'n basispakket vir kerklike bediening, en voortspruitend hieruit is 'n inligtingstuk oor die diakenamp opgeneem in die agenda van die 3de Algemene Diakensvergadering en as sodanig behandel. Die resultate hiervan word opgeneem in 'n opleidingspakket wat waarskynlik voor die sitting van die 67ste Algemene Kerkvergadering sal realiseer.

Die Werkgroep Diakonaat het voortgegaan met studiewerk oor toerustingsmateriaal vir diakens. Kommissielede het ook strategiese werkwinkels saam met die Raad vir Gesinsorg, Direksie van die Kinderhuise, Die Ondersteuningsraad en Taakspan van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering bygewoon. Met die werkwinkel aan die begin van die 3de Algemene Diakensvergadering, is insette van diakens en predikante op grondvlak bygewerk by bestaande pakette. Daar behoort, ook vanuit hierdie studiestuk, in die loop van 2004, opleidingspakette vir diakens beskikbaar gestel te kan word.

(iii) ***Kantoor vir Fondsinsameling***

Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering het 'n beskrywingspunt oor 'n kantoor vir fondsinsameling laat opneem in die agenda van die 66ste Algemene Kerkvergadering. Die vergadering het hierdie aangeleentheid in beginsel goedgekeur en opdrag gegee aan die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering om voort te gaan met maatreëls om hierdie aangeleentheid te implimenter. Die bedoeling was dat rolspelers wat baat gaan vind by die kantoor vir fondsinsameling, hierdie kantoor moet befonds.

In die verloop van sake het dit geblyk dat 'n ondersoek oor fondsinsameling in die

Kerk eers voorafgegaan moet word met 'n ondersoek oor kommunikasie in die Kerk. Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering het hierdie aangeleentheid bestuur, en na finalisering van 'n kommunikasie-oudit en organisasie-analise van die Nederduitsch Hervormde Kerk, is 'n Voortsettings-komitee vir Kommunikasie en Bemaking in die lewe geroep wat deur die kantoor van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering geadministreer word.

Vervolgens is 'n fondsinsamelingswerkwinkel deur die kantoor van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering gereël. Studiewerk oor kommunikasie in die Nederduitsch Hervormde Kerk is bygewerk met die uitkoms van hierdie werkwinkel, en opgeneem in 'n afsonderlike verslag deur ds JIJ Smit aan die 67ste Algemene Kerkvergadering.

- (iv) *Voorgestelde Kerkordewysigings*
- (v) *Jaarverslae*
- (vi) *Riglyne vir eenvormige vergaderingprosedure*
- (vii) *Duidelikheid oor Dagblaaie se Kinderfondse*
- (viii) *Prinsipiële besinning oor MIV/VIGS*

3.8.1.2 Ringsdiakensvergaderings

- (i) *Besoeke aan ringsdiakensvergaderings*
- (ii) *Kommunikasie met ringsdiakensvergaderings*

3.8.1.3 Diakonale Diensorgane

Daar was gedurende die verslagtermyn 'n merkbare groei in verhouding tussen die Kerk en sy diensorgane, sowel as diensorgane buite die Kerk soos

- * Castle Carey Kliniek
- * Trans Oranje Instituut vir Buitengewone Onderwys
- * Beeld Kinderfonds.

- (i) *Verslagdoening*
- (ii) Steun aan Diakonale Diensorgane
 - (a) Bejaardeversorging
 - (b) Kinderhuise
 - (c) Die Ondersteuningsraad
 - (d) Die NHSV

- 3.8.1.4 **Funksionele inisiatiewe van Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering**
 - (i) *Noodleniging*
 - (ii) *Rampfonds*
 - (iii) *Reëlins vir medisyne aan siekte-emeriti*
 - (iv) *Pastorale versorging*
- 3.8.1.5 **Diakonale Kerklike Jaar**
- 3.8.1.6 **Finalejaar Teologiese Studente**
- 3.8.1.7 **Wisselwerking met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering**
- 3.8.1.8 **Navorsing oor behoeftes op die terrein van die diakonaat**
- 3.8.1.9 **3de Algemene Diakensvergadering**

BESLUIT

1. **Verslag word met dank aanvaar.**

3.8.2 AFDELING VIR FONDSINSAMELING EN KOMMUNIKASIE: VERSLAG VAN DIE VOORTSETTINGSKOMITEE

3.8.2.1 Inleidende opmerkings

Die Kerk het al jare gelede die behoefte aan fondsinsameling, anders as by wyse van sinodale heffing, besef en bepaalde reëlins getref ten einde hierdie saak te laat vlot.

Die sekretarisse-in-kerkverband by die Bybelgenootskap en die fondsinsameling vir die Teologiese Opleidingsfonds is voorbeelde wat genoem kan word van professionele fondsinsameling wat met groot sukses geskied. Bejaardesorg sou ook nog in die verband genoem kon word.

Die fokus in hierdie gevalle was tot dusver hoofsaaklik binnekerklik. Daar het egter 'n toenemende besef gekom dat die Kerk ook van bronne buite die Kerk gebruik sou kon maak om daarmee die las op eie bronne te verlig.

Tegelyk daarmee is ook besef dat die Kerk se Diakonale Diensorgane vanweë die diens wat in die gemeenskap gelewer word ideaal geposisioneer is om by so 'n

fondsinsamelingsaksie baat te vind.

Die tendens van die Diakonale Diensorgane is egter om te fokus op hul dienslewering en nie op die taak om die publiek en voornemende donateurs in te lig oor die diens en die behoeftes van die organisasies nie. Dit is die geval met die meeste nie-winsgewende organisasies.

Met die oog daarop het die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering tydens die 66ste Algemene Kerkvergadering in 2001 versoek dat daar 'n omvattende ondersoek gedoen moet word om die saak van fondsinsameling in die Kerk behoorlik gekoördineer te kry.

Die volgende besluit is toe geneem:

Die vergadering gee opdrag aan die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering om in oorleg met die administrateur en die Raad van Finansies 'n omvattende strategie vir fondsinsameling daar te stel ten bate van die hele Kerk. So 'n strategie het die uiteindelijke vestiging van 'n afdeling vir fondsinsameling onder administratiewe beheer van die administrateur ten doel.

Verskeie werkswinkels is gedurende 2002 met belanghebbende partye gehou waartydens daar op 'n breë vlak ingekoop is by die gedagte om die saak met dringendheid aan te pak.

Daar is ook besef dat die saak wetenskaplik aangepak moet word en dat die Kerk nie intern oor die kapasiteit beskik om dit na behore te doen nie. 'n Voortsettingskomitee bestaande uit ds JLJ Smit en mnre JF Viljoen en JN van Huyssteen is aangewys om die saak verder te voer en na gesprekke met verskeie buite-instansies is daar teen die einde van 2002 besluit om NICDAM (*National Institute for Community Development and Management*) vir 'n aanvanklike tydperk van drie maande te kontrakteer en wel om die volgende redes:

- * 'n Bewese rekord op die gebied van strategiese kommunikasie en fondswerwing vir nie-winsgewende organisasies (NOW's).
- * 'n Bepaalde kerklike ingesteldheid en agtergrond.

Die koste van nagenoeg R50 000 hieraan verbonde is aanvanklik deur die Kommissie van die ADV (R30 000) gedra met verdere bystand van die Raad van Finansies.

3.8.2.2 NICDAM-ondersoek

Uit die staanspoor was dit duidelik dat die saak van fondsinsameling nie in isolasie aangepak kon word nie aangesien gestruktureerde fondsinsameling voorafgegaan word deur (en hand aan hand loop met) behoorlik gestruktureerde (korporatiewe) kommunikasie, intern en ekstern, binne die raamwerk van 'n gesonde organisasie-struktuur.

Korporatiewe kommunikasie is die proses van integrasie van alle kommunikasiefunksies binne die organisasie. Hierdie kommunikasiefunksies sluit interne kommunikasiestrukture, korporatiewe identiteit, fondswerwingsaktiwiteite, bemarkingsaktiwiteite, publikasies en mediaverhoudinge in.

Alle rolspelers binne die Kerk word dus deur die proses van korporatiewe kommunikasie geraak. Om hierdie rede is daar 'n omvattende organisasie analise met kommunikasie as basis uitgevoer.

NICDAM, in die persone van me Alta le Roux en Mari Ludik, het in Januarie 2003 met hierdie kommunikasie-oudit en organisasie-analise van die Kerk begin by wyse van persoonlike onderhoude en groepswerkwinkels. Uit die werkwinkels het dit duidelik geword dat fondswerwing 'n funksie is binne die raamwerk van korporatiewe kommunikasie en dat die een nie sonder die ander suksesvol kan wees nie. Al die kommunikasiefunksies moet geïmplementeer word om suksesvolle fondswerwing te verseker.

Die organisasie-analise is in April en die kommunikasie-oudit in Mei 2003 afgehandel. Die finale verslae is tydens 'n werkwinkel op 6 Junie 2003 met die oog op afronding bespreek en by 'n volgende geleentheid op 14 Julie 2003 in beginsel aanvaar as werksdokument en basis om die saak van fondsinsameling en bemaking verder te voer.

Belangrik om daarop te wys dat die voortsettingskomitee deurgaans probeer het om so wyd moontlik te konsuleer ten einde die grootste moontlike konsensus binne die Kerk oor die saak te kry.

So was daar by die werkwinkel van 14 Julie 2003 die volgende verteenwoordigers:

Prof TFJ Dreyer, ds APJ Beukes, dr JMG Storm en dr JC van der Merwe (Kommissie van die Algemene Kerkvergadering); dr SP Pretorius (sekretaris: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering); ds JLJ Smit, diakens JZ van Loggerenberg en C Clifton (Kommissie: ADV); mnr JA Oberholzer (waarnemende sekretaris van die ADV); mevr ME Fourie en M Loots (NHSV-Hoofbestuur); ds RJ Coertze en dr JFP Engelbrecht (Direksie: Kinderhuise); mevr M Steenkamp (Ondersteuningsraad); mnr J van Huyssteen (Bejaardesorg); en ook mnre AE Struwig en P Beukes (Administrasie).

By die geleentheid was daar konsensus oor die volgende sake:

- * 'n Werkskomitee bestaande uit ds JLJ Smit (sameroeper), prof J Buitendag, dr PJ de Beer, mnr JF Viljoen en mnr JA van Huyssteen moet voortgaan met die proses om 'n kommunikasie-strategie, met fondswerwing as doelwitte formuleer met 'n vaste en gereelde siklus van vergaderings.
- * Mnr JA Oberholzer is gekoöpteer om die sekretariaat vir die komitee te

hanteer.

- * Huidige kapasiteit moet benut word sover moontlik maar kundigheid moet ingekoop word indien nodig en binne finansiële perke.
- * Die saak van die Kerk se korporatiewe identiteit moet as prioriteit verder ondersoek word en aanbevelings moet aan die 67ste Algemene Kerkvergadering gemaak word.
- * 'n Voorlegging moet geformuleer word vir die 67ste Algemene Kerkvergadering met die implikasie van die uitbreiding van personeel in soverre dit haalbaar is binne die Kerk se finansiële bronne.
- * Voorstelle van NICDAM wat haalbaar is moet intussen geïmplementeer word.

NICDAM se bydrae tot die opdrag is hiermee as afgehandel beskou en die Kerk sou voortaan die sake wat uitgewys is sover moontlik intern hanteer.

3.8.2.3 Die werk van die komitee

Die werkkomitee het reeds in Augustus 2003 begin werk en daar is aan die volgende sake aandag gegee:

- * Befondsing van die werksaamhede: 'n Bedrag van R39 000 is deur die Raad van Finansies en die Diakonale Diensorgane bewillig vir gebruik indien nodig. Hiervan is sowat R4100 tot datum van verslag gebruik.
- * Verdere kundigheid in die persone van drr WC Kloppers, E van Eck en mnr D Malan is bygebring.
- * Die korporatiewe identiteit van die Kerk is verwys na prof J Buitendag.
- * Die vestiging van 'n databasis vir die Kerk.
- * E-pos fasiliteit vir elke gemeente is hanteer deur die Administrateur.
- * Ontwikkeling van die Kerk se Webblad is verwys na drr E van Eck, WC Kloppers en mnr C Joubert.
- * Die kommunikasiepraktyk in die Kerk is verwys na dr WC Kloppers.
- * Riglyne vir gebruik van intranet is verwys na die administrateur en mnr C Joubert.
- * Kapasiteitsbou van personeel en studente by die HTK is verwys na ds JJJ Smit en prof TFJ Dreyer.
- * Daarstel van interne nuusbrieff word deur mnr P Beukes hanteer.
- * Omgewingskandering uitbou en benut is na SENTIK verwys.
- * Krisiskommunikasieplan vir die Kerk is verwys na die administrateur en mnr JA Oberholzer. Onduidelikhede oor die posisies van sleutelrolspelers en 'n brosjure vir die interne teikengehoor is hierby ingesluit.
- * Herposisionering van die publikasies van die Kerk word reeds deur SENTIK hanteer.
- * Mediaverhoudings vestig en uitbou is verwys na ds JJJ Smit.

- * Verhoudings met die staat uitbou is na die onderskeie belanghebbende instansies verwys totdat hierdie funksie meer gestruktureerd uit 'n kantoor vervul kan word.
- * Die opstel van agendas van die Algemene Diakensvergadering en die Algemene Kerkvergadering met inagneming van aanbevelings is verwys na die onderskeie Kommissies en sekretarisse daarvoor verantwoordelik.
- * Belanghebbende instansies help met die implementering van fondsinsameling en die formulering van 'n geïntegreerde fondsinsamelingsplan vir die Kerk. Hierdie saak kry nou voortdurend aandag ten einde iets prakties op dreef te kry.
- * Die saak van bemarking en fondsinsameling wyer in die Kerk bekendstel is aan ds JLJ Smit opgedra.

Die proses tot dusver kan dus skematies soos volg opgesom word:

(i) *Uitdaging*

Fondswerwing buite die Kerk vir voortbestaan en finansiële volhoubaarheid van Diakonale Diensorgane en ander kerklike liggame.

(ii) *Besluit van die Algemene Kerkvergadering*

"Die vergadering gee opdrag aan die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering om in oorleg met die administrateur en die Raad van Finansies 'n omvattende strategie vir fondsinsameling daar te stel ten bate van die hele Kerk. So 'n strategie het die uiteindelijke vestiging van 'n afdeling vir fondsinsameling onder administratiewe beheer van die Administrateur ten doel".

(iii) *Proses*

- * Interne gesprekvoering deur werkskomitee.
- * Lei tot onderhoud met en aanstelling van professionele kommunikasie agentskap: NICDAM.
- * Lei tot besef dat fondswerwing 'n deel is van 'n groter proses, naamlik: Strategiese, korporatiewe kommunikasie.

(iv) *Gevolgtrekking*

- * Die publiek/donateur moet eers bewus wees van wie die organisasie is en wat die organisasie doen voordat hul fondse aan die organisasie sal bewillig.
- * Die volledige proses van strategiese, korporatiewe.
- * Kommunikasie moet aandag geniet om die organisasie in die posisie te plaas om fondswerwing suksesvol aan te pak.
- * Dit veronderstel dat die bemarking en skakelwerk van die organisasie in plek moet wees. Dit veronderstel verder dat daar daadwerklik verhoudings met die media gebou word om die taak van boodskapoordrag na die

teikengehoor maklik en koste-effektief te maak. Die interne publikasies speel ook 'n baie prominente rol in die oordrag van die bemerkings- en skakelwerk boodskappe.

- * Almal binne die organisasie moet bewus wees van wie die organisasie is en wat die organisasie en al sy rolspelers doen. Daar moet dus een konsekwente beeld van die organisasie wees by die interne teikengehoor.
- * Dit veronderstel dat die korporatiewe beeld relevant en geposisioneer is. Dit veronderstel ook dat daar 'n effektiewe interne kommunikasiestelsel bestaan wat alle interne rolspelers vergewis van die aktiwiteite en doelwitte van die Kerk in geheel en ook individuele rolspelers/liggame.
- * Fondswerwing is 'n strategiese wetenskaplike proses wat nie ad hoc hanteer kan word nie. Daar is 100 000 NOW's wat in Suid-Afrika fondswerwing doen en deel in 'n poel van nagenoeg R16 miljard per jaar. Die Kerk moet dus in 'n redelike vol mark sy merk maak. Dit kan beslis suksesvol gedoen word as dit wetenskaplik aangepak word (soos talle voorbeelde van nie-winsgewende organisasies wat strategiese kommunikasie in plek het, getuig byvoorbeeld MES, CSO, CANSA, Cotlands, Avril Elizabeth Childrens Home, ens).
- * Die Kerk moet dus die bogenoemde kommunikasiestrukture in plek hê om strategies 'n fondswerwingsplan te implementeer en toegang te verkry tot die magdom donateurs en organisasies wat betrokke is in die ontwikkelingsektor.
- * Fondswerwing word suksesvol geïmplementeer deur 'n openbare bewustheid, 'n goeie databasis en doelgerigte kommunikasie-aktiwiteit wat die behoeftes van die organisasie duidelik na donateurs kommunikeer.
- * Fondswerwing is ook 'n proses van verhoudingbou. 'n Fondswerwer moet die organisasie en sy aard, karakter en resultate leer ken en daaraan glo. Dit is 'n persoonlike ervaring wat 'n persoon aanspoor om nie net een maal te gee nie, maar in 'n verhouding met die organisasie betrokke te raak en gereeld te gee. Dit stel egter gedurige kommunikasie (soos tussen verhoudingmaats) as vereiste.
- * Die persoon wat aan die stuur van hierdie belangrike funksie van fondswerwing staan, moet dus

** in kommunikasielkunde onderlê wees

** 'n sterk aanvoeling hê vir die Kerk en sy omgewing asook

** agtergrond hê van die NWO-wêreld en strategiese kommunikasie in die konteks van ontwikkelingskommunikasie.

(v) *'n Omvattende Fondswerwingstrategie*

(a) Doel: Volhoubaarheid van dienste

- * Die Kerk lewer belangrike dienste aan die gemeenskappe waarbinne dit funksioneer, veral deur die Diakonale Diensorgane.
- * Die Kerk moet in 'n finansiële onvoorspelbare en moeilike klimaat

voortbestaan en die volhoubaarheid van die dienste wat gelewer word verseker. Tans bedra die afhanklikheid van staatsubsidie nagenoeg R8.6 miljoen per jaar. Begrote tekorte wat uit eie bronne bekostig moet word by Bejaardesorg alleen bedra R420 000 per jaar.

- * Die kerk is deel van die nie-winsgewende sektor wat uit 100 000 organisasies bestaan. Die enigste manier om suksesvol voort te bestaan en volhoubaarheid te verseker is om strategies te kommunikeer na die publiek en donateur sodat hulle kan weet watter dienste die Kerk lewer en dan daarvoor finansiële kan bydra.

(b) Motivering: Verdienstelikheid

- * Die Kerk lewer dienste aan die gemeenskap deur Diakonale Diensorgane wat sake soos armoede, pynverligting, gesinsherstrukturering, MIV/VIGS, weeskinders ens aanspreek. Hierdie sake is hoog op die agendas van donateurs!
- * Die Kerk moet dus fokus op die dienste wat aangebied word, en die donateur se aandag daarop vestig dat hul doelwitte dieselfde is.
- * Daar is dus talle prioriteite van donateurs en van die Kerk se dienslewering wat ooreenstem en sal verseker dat die Kerk fondse sal kan genereer soos enige ander NWO.

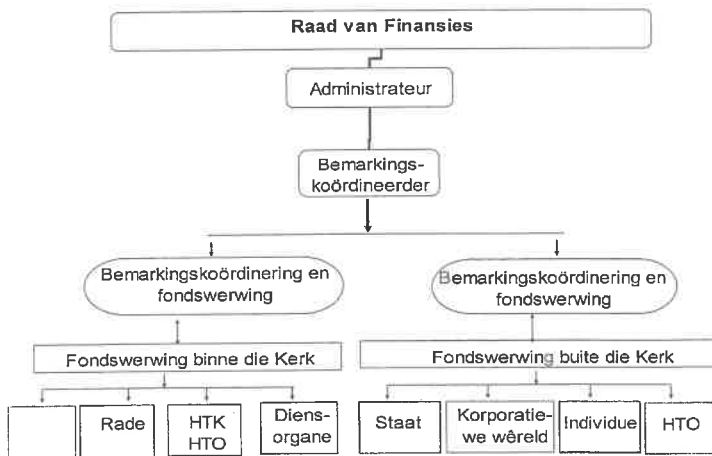
(c) Voorwaarde: Effektiewe kommunikasie

- * Die Kerk het 'n reeds bestaande kommunikasiestruktuur wat redelik goed funksioneer. Dit het duidelik uit die kommunikasie-oudit na vore gekom.
- * Die organisasie-analise en kommunikasie-oudit het egter uitgewys dat daar 'n leemte ten opsigte van koördinerende bestaan.
- * Die leemte ten opsigte van koördinerende het 'n baie negatiewe impak op die effektiwiteit van huidige kommunikasie en laat ruimte vir verbetering deur 'n omvattende kommunikasiepraktyk te implementeer.
- * 'n Omvattende, korporatiewe kommunikasiepraktyk het nie die bedoeling om die wiel te herontwerp nie. Wat reeds effektief werk, is die basis van korporatiewe kommunikasie.
- * Die bestaande kommunikasienetwerk word dus uitgebou tot 'n omvattende korporatiewe kommunikasiepraktyk wat daarop fokus om bestaande en nuwe kommunikasiemoontlikhede te koördineer ten einde maksimale effek te verkry deur alle kommunikasie-aktiwiteite.
- * Die beplande herstrukturering van SENTIK ten einde die kommunikasie-komponent uit te bou, word veral hierby betrek.
- * Voordele: Wie vind baat?
- * Die lidmate van die Kerk. Befondsing by wyse van vrywillige en verpligte heffings sal deur buitebronne aangevul word.
- * Die gemeentes van die Kerk. Die heffingsdruk op gemeentes kan verlig

- word.
- * Die Kerk. Beter verhoudings en positiewe beeldbou met die verskillende teikengehore wat die werknemers, predikante, lidmate en die gemeenskap insluit.
 - * Die werknemers van die Kerk aangesien die volhoubaarheid van die Kerk as organisasie verseker word.
 - * Die diakonale en ook ander diensorgane van die Kerk omdat die dienste wat hulle in die gemeenskap lewer sal kan voortbestaan en selfs uitgebrei word deur fondswerwing.
 - * Ander nie-winsgewende organisasies wat met die Kerk geassosieer is en sal kan baat vind by die Diakonale Diensorgane se reeds bestaande goeie praktyke wanneer hul daarvoor kommunikeer.

(d) Resultate vir die Kerk en verwante rolspelers

- * Goed gevestigde bewustheid van die Kerk en al sy rolspelers/liggame in die gemoed van donateurs, korporatiewe organisasies, media, lidmate en die algemene publiek. Die Kerk het goeie dienste om te bemark en fondse voor in te samel, maar hul moet doelbewus werk om bewustheid van hierdie dienste te skep.
- * Gevestigde interne kommunikasiestrukture wat bemarking en fondswerwingsake effektief kan hanteer. Hierdie funksie kan nooit onderskat word nie. Die interne kommunikasie van 'n organisasie is die basis van suksesvolle eksterne kommunikasie.
- * Werwing van fondse vir die onderskeie liggame op 'n volhoubare basis deur die bou van verhoudings.
- * 'n Positiewe kettingreaksie wat groei in fondse vir die Kerk as geheel, sy gemeentes en die diensorgane/liggame van die Kerk tot gevolg sal hê.

Aanbeveling van die werkkomitee

In die lig van die Kerk se behoefte aan befondsing van verskeie van sy werkterreine en die noodsaak van korporatiewe kommunikasie en gekoördineerde bemaking ten einde sulke fondse te genereer, oorweeg die Kerk die volgende strategie:

(A) STRATEGIE VIR FONDSWERWING

1. Die Kerk bevestig die besluit van die 66ste Algemene Kerkvergadering naamlik om 'n strategie vir fondswerwing ten bate van die hele Kerk daar te stel.
2. Met ingang 1 Januarie 2005 word 'n Kantoor vir Fondswerwing daargestel met 'n bestuurder: fondswerwing en die nodige administratiewe infrastruktuur om die werk te ondersteun.
3. Die bestuurder word aangestel op kontrakbasis vir 'n periode van drie jaar (van een Algemene Kerkvergadering tot 'n volgende) met 'n jaarlikse prestasie-evaluering.
4. Die pos word aanvanklik beset op 5/8 basis met die bedoeling om dit met verloop van tyd uit te brei tot 'n voldagpos.
5. Ander fondswerwers kan na behoefte op kommissiebasis aangestel word.
6. Daar word vanuit sinodale bronne begroot vir 'n jaarlikse uitgawe van R300 000 om die kantoor te bekostig met die doelwit dat die kantoor binne twee jaar selfbefondsend sal wees en binne drie jaar 'n netto inkomste sal toon.

Geprojekteerde inkomste vir die kantoor is:

R120 000 vir die eerste jaar
R300 000 vir die tweede jaar
R480 000 vir die derde jaar

7. Hierdie kantoor word opdrag gegee om bemaking en fondswerwing buite, maar ook binne die Kerk te beplan en te koördineer ten einde die maksimum voordeel vir die Kerk en sy werk daaruit te put.
8. Die kantoor skakel met alle belanghebbende organe in die Kerk wat baat vind of sou kon vind by fondswerwing ten einde by 'n sinvolle fondswerwingspraktyk uit te kom.

(B) WERKSWYSE

9. Die Kerk word so spoedig moontlik geposisioneer om fondswerwing te doen deur die
 - * vestiging en uitbou van 'n databasis van potensiele donateurs
 - * vestiging, bestendiging en uitbou van verhoudings met die media, staat en ander verwante rolspelers in die NWO sektor
 - * bemaking van die onderskeie werkerterreine/ funksies van die Kerk ten einde 'n bewustheid van die Kerk en sy werk in die gemeenskap te skep
 - * vestiging van 'n netwerk van persone en instansies binne die Kerk wat fondswerwing positief gesind is en sou kon bevorder
 - * skakeling met SENTIK ten einde die bemakings- en fondswerwingsaksie ten beste met die Kerk te kommunikeer
 - * koördinerings van bestaande fondswerwingsaksies binne die Kerk
 - * inisiëring van nuwe fondswerwingsaksies buite die Kerk
 - * werwing van ander fondsinsamelaars op kommissiebasis na gelang van die behoeftes van die onderskeie liggeme in die Kerk.
10. Die kantoor werk onder administratiewe beheer van die administrateur en onder opsig en toesig van die Kommissies van die Algemene Kerkvergadering en die ADV.
11. Die administrateur word versoek om die strategie te implementeer in samewerking met die belanghebbende partye in die Kerk.
12. Ds JJJ Smit, sameroeper van die Voortsettingskomitee vir Kommunikasie en Bemaking, stel die saak ter vergadering.

BESLUIT

1. In die lig van die Kerk se behoefte aan befondsing van verskeie van sy werkerterreine en die noodsaak van korporatiewe kommunikasie en gekoördineerde bemaking ten einde sulke fondse te genereer, aanvaar die Kerk die volgende strategie:

(A) STRATEGIE VIR FONDSWERWING

- (i) Die Kerk bevestig die besluit van die 66ste Algemene Kerkvergadering naamlik om 'n strategie vir fondswerwing ten bate van die hele Kerk daar te stel.
- (ii) Met ingang 1 Januarie 2005 word 'n Kantoor vir Fondswerwing daargestel met 'n bestuurder: fondswerwing en die nodige admi-

nistratiewe infrastruktuur om die werk te ondersteun.

- (iii) Die bestuurder word aangestel op kontrakbasis vir 'n periode van drie jaar (van een Algemene Kerkvergadering tot 'n volgende) met 'n jaarlikse prestasie-evaluering.
- (iv) Die pos word aanvanklik beset op 5/8 basis met die bedoeling om dit met verloop van tyd uit te brei tot 'n voldagpos.
- (v) Ander fondswerwers kan na behoefte op kommissiebasis aangestel word.
- (vi) Daar word vanuit sinodale bronne begroot vir 'n jaarlikse uitgawe van R300 000 om die kantoor te bekostig met die doelwit dat die kantoor binne twee jaar selfbefondsens sal wees en binne drie jaar 'n netto inkomste sal toon.

Geprojekteerde inkomste vir die kantoor is:

R120 000 vir die eerste jaar
R300 000 vir die tweede jaar
R480 000 vir die derde jaar.

- (vii) Hierdie kantoor word opdrag gegee om bemaking en fondswerwing buite, maar ook binne die Kerk te beplan en te koördineer ten einde die maksimum voordeel vir die Kerk en sy werk daaruit te put.
- (viii) Die kantoor skakel met alle belanghebbende organe in die Kerk wat baat vind of sou kon vind by fondswerwing ten einde by 'n sinvolle fondswerwingspraktiek uit te kom.

(B) WERKSWYSE

- (i) Die Kerk word so spoedig moontlik geposisioneer om fondswerwing te doen deur die
 - * vestiging en uitbou van 'n databasis van potensiele donateurs
 - * vestiging, bestendiging en uitbou van verhoudings met die media, staat en ander verwante rolspelers in die NWO sektor
 - * bemaking van die onderskeie werkerterreine/ funksies van die Kerk ten einde 'n bewustheid van die Kerk en sy werk in die gemeenskap te skep
 - * vestiging van 'n netwerk van persone en instansies binne die Kerk wat fondswerwing positief gesind is en sou kon bevorder
 - * skakeling met SENTIK ten einde die bemakings- en fonds-

- * werwingsaksie ten beste met die Kerk te kommunikeer
 - * koördinerings van bestaande fondswerwings-aksies binne die Kerk
 - * inisiëring van nuwe fondswerwingsaksies buite die Kerk
 - * werwing van ander fondsinsamelaars op kommissiebasis na gelang van die behoeftes van die onderskeie liggame in die Kerk.
- (ii) Die kantoor werk onder administratiewe beheer van die administrateur en onder opsig en toetsing van die Kommissies van die Algemene Kerkvergadering en die ADV.
- (iii) Die administrateur word versoek om die strategie te implementeer in samewerking met die belanghebbende partye in die Kerk.
2. Alle Diakonale Diensorgane dien hul begrotings vir goedkeuring by die ADV in. Hierdie begrotings word met die ADV begroting (wat die goedgekeurde befondsing van 'n fondswerwer insluit) gekonsolideer ten einde 'n totale befondingsplan vir die Diens van Barmhartigheid daar te stel. Hierdie gekonsolideerde word aan die Algemene Kerkvergadering voorgehou vir opname in 'n totale befondings- en kommunikasie-strategie vir die Nederduitsch Hervormde Kerk.

3.8.3 WERKSTUKKE OOR KOMMUNIKASIEPRAKTYK EN IDENTITEIT VAN DIE KERK

Die volgende werkstukke geniet aandag:

KOMMUNIKASIEPRAKTYK IN DIE NED HERVORMDE KERK VAN AFRIKA: DR WC KLOPPERS

DIE KERK SE BEELD EN IDENTITEIT

As bruid en liggaam van Christus het die kerk 'n besondere opdrag en verantwoordelikheid. Die vraag is of daar inderdaad lewewegende krag en inspirerende hoop van die Kerk na die wêreld toe uitgaan. Watter beeld vertoon die kerk in haar roepingsbewustheid as bruid van Christus in die wêreld? Is die lewe van die kerk 'n uitnodiging om aan die liggaam en bruidskap van Christus deel te hê? Die kerk se verkondigingsstaak hang ten nouste saam met haar beeld en identiteit in die wêreld en die wyse waarop die kerk as bruid en liggaam van Christus sigbaar gemaak word in die wêreld. Die metafoor "bruid van Christus" dra onder meer 'n affektiewe en estetiese dimensie wat tot dusver bykans geen aandag in die Ned Herv Kerk gekry het nie.

Die Kerk se beeld en identiteit word grootliks deur die wyse van kommunikasie bepaal. Die huidige kommunikasiepraktyk van die Kerk het egter verskeie gebreke ten opsigte van die verklanking en sigbaarstelling van die Kerk se boodskap. Die sterk uitspraak van jongmense en ander lidmate dat die Kerk nie die Christelike liefde wat verkondig word, weerspieël nie, en dat die kerk nie meer in staat is om rigting, sekuriteit en ondersteuning te bied nie, is 'n ernstige aanklag (vergelyk verskeie studies, opnames, edm). Die ongeërgde en soms selfs negatiewe boodskap en beeld van die Kerk word geïnterpreteer as 'n houding van afsydigheid en onbegrip teenoor mense se nood, vroeë leefwêreld. Indien die Kerk hierdie probleme wil aanspreek, sal daar op verskeie wyses erns gemaak moet word met die bestaande kommunikasiepraktyk.

Die kommunikasiepraktyk in die kerk moet die verkondiging van die evangelie in elke moontlike gestalte dien. Die kerk moet op elke moontlike wyse poog om haar identiteit as bruid en liggaam van Christus positief uit te dra.

N' TEOLOGIESE KOMMUNIKASIE-TEORIE

Die Kerk se manier van kommunikeer, optrede, "liggaamstaal" en sigbare verkondiging is van deurslaggewende belang vir effektiewe en geloofwaardige optrede. Daar behoort 'n deeglike bewussyn van die Kerk se kommunikasie-moontlikhede en styl van kommunikasie te wees. Kommunikasieteorieë behoort grondig ondersoek te word. Die kommunikasiepraktyk van die kerk behoort vanselfsprekend op 'n *teologiese kommunikasieteorie* te berus.

Die sentrale vraag in 'n teologiese kommunikasieteorie is die vraag na die bemiddeling tussen die oorgelewerde tradisie en die huidige ervaring van mense. Op welke wyse kan die werklikheid van God en die werklikheid van die huidige mens *op ervaringsvlak* met mekaar verbind word? In die geloofskommunikasie moet 'n brug geslaan word tussen die geloofstradisie en ons Christen-wees in 'n nuwe situasie. Dit vra om 'n wedersydse kritiese verhouding tussen tradisie en ervaring (Kloppers – *Verbum et Ecclesia* Vol 24(I) 2003, 104-112).

Kommunikatiewe handelinge

Kommunikasie binne 'n geloofspraktyk kan omskryf word as kommunikatiewe handeling wat binne bepaalde handelingsvelde funksioneer. In aansluiting by Habermas (1982) se teorie vir kommunikatiewe handelinge, kan Christelike kommunikasie as nie-instrumenteel, dialogies, simmetries, liefdevol, eg en deursigtig beskryf word. Dit moet gerig wees op die koninkryk van God. Kommunikasie is dinamiese kommunikatiewe handelinge, waarby die hele mens betrokke is.

Nie-instrumenteel beteken kommunikasie ter wille van vertroue, verhouding, liefde en sorg, en nie kommunikasie as instrument om iets te bereik, of mense te gebruik nie. Die gespreksgenoot word as gelyke in 'n dialoog beskou en nie as ondergeskikte instrument nie.

Dialogies beteken 'n gelyke verkeer na weerskante as senders en ontvangers van 'n boodskap. Die een oorheers nie as sender en die ander is nie ondergeskik as ontvanger nie. *Geslaagde* kommunikasie vind eers plaas waar die ontvanger van die boodskap op die boodskap *gereageer* het en bewys gelewer is dat die boodskap ontvang en verstaan is (Habermas 1984:10vv). Die vraag kan dus gevra word of die sender/ mededeler wel ernstig is om die boodskap aan die ontvanger/ vertolker tuis te bring, met ander woorde of eersgenoemde in werklike verstaan, in eksistensiële ontmoeting (Dingemans 1991:42), geïnteresseerd is. Dikwels is dit die gesindheid by kerklike kommunikators dat die kommunikasie sonder meer "afgehandel" is. Terugvoer word dan as lastig of negatief beleef, veral wanneer dit daarop dui dat die hoorders dalk nie die boodskap reg vertolk het nie, of indien dit blyk dat hul behoeftes anders is as waarop staatgemaak is. Die huidige kommunikasiepraktyk in die kerk blyk veral boodskap-geïntereerd in plaas van dialogies-geïntereerd te wees.

It seems quite obvious that much Christian communication practice is based on a one-way concept, which is partly due to a lack of information about the audience. This has left us with message-oriented theories of communication, where emphasis is placed on the design of the message rather than on the intended listener. The audience is viewed as a *target*, and *"ideas and feelings are prepacked in a mental and physical syringe and then forced under pressure in a straight line into the receiver"* (Søgaard 1993:41 my kursivering).

Simmetries gee uitdrukking aan gelykwaardigheid in die kommunikasieproses. Habermas (1982 II:40-45) beskryf dit as *herrschaftsfreie* kommunikasie. Dit kom voor asof in die huidige praktyk grootliks van outoritêre en eenrigting-kommunikasie gebruik gemaak word. Dit is waarskynlik 'n rede waarom die kerk dikwels as te formeel, hoogdrawend, neerbuigend en ver van die lidmate af, beleef word. Daar moet veel meer gedoen word om die lidmate *aktiewe deelnemers* aan die gesprek te maak en nie slegs 'ontvanger' van 'n bepaalde boodskap nie.

Eerlike, egte kommunikasie: Die nie-verbale vorm van kommunikasie bevorder die egtheid van kommunikasie of die teendeel daarvan. Die parateks, oftewel die geheelboodskap wat bereik word deur die geslaagde verbinding tussen die verbale en nie-verbale (metateks), is uiters belangrik. Die verbale en nie-verbale in die kommunikasieproses moet saamval en moet dus konsekwent wees. Die interteks word grootliks deur hierdie saamval bepaal en beïnvloed alle toekomstige pogings tot kommunikasie.

Deursigtig: Wedersyds moet niks weggesteek word nie. Die ontvanger van 'n boodskap moet nie bewus raak van 'n subteks wat iets anders kommunikeer as wat die sender verbaal oordra nie. Hierdie kommunikasiepraktyk lei tot wantroue. 'n Bewussyn vir die regte lyftaal (op 'n verskeidenheid van vlakke) moet doelbewus bevorder word.

Holisties: Dit sluit die mens in die geheel in, waar al die dimensies van

affektiewe, sosiale, emotiewe, konatiewe, estetiese betrek word. Dit dui ook op die geheelervaring van die kommunikasiegebeure: die wêreld van die ervaarbare en dienoreenkomstig ook die wêreld en wese van die gespreksgenoot/mede-kommunikator.

Christelike geloofskommunikasie behoort dus die volgende eienskappe te vertoon:

- * Bevorder evangeliese spiritualiteit.
- * Skep identiteit.
- * Is deursigtig (dus nie-instrumenteel, of met 'n eie agenda/subteks nie).
- * Bevorder vertroue.
- * Bou verhoudings.
- * Helder op en vertroebel nie.
- * Gee sekuriteit – in elkeen se lewe voor God.
- * Skep 'n liefdevolle ruimte waarbinne mense veilig voel - 'n eie lewensruimte.
- * Skep ruimte vir eerlike en egte kommunikasie.
- * Bevorder christelike waardes, bybelse beginsels, evangeliese optrede.
- * Is in wese verkondigend.

Eers waar gelowiges mekaar in 'n *vrye, gelyke, dialogiese en simmetriese* kommunikasie *ontmoet*, kan die potensiaal tot 'n ware gemeenskap in die geloof ten volle verwesenlik word. Hierin lê die potensiaal om God self deur Sy lewende en beeldryke Woord te ontmoet en met Hom in gesprek te tree. Die opvallende van God se kommunikasie met ons is immers 'n "afdaal na ons vlak" om met ons in Christus op "dieselfde menslike vlak" te kom gesprek voer. Binne hierdie gesprek met God vind ware dialoog plaas: God verwag van ons 'n antwoord uit vrye wil as keerpunt van Sy woord.

N GLOBALE BENADERING VIR DIE KOMMUNIKASIEPRAKTYK

'n Positiewe kommunikasiepraktyk word geskep deur die toepassing van die **waardes** wat in die kommunikasieteorie gestel is. Dit is 'n omvattende proses wat doelbewus aan die gang moet kom:

Die kerk sal deur middel van alle kommunikasiemiddele, 'n eie *kerklike* vorm van "bemarking" (bekendstelling en planmatige bevordering) van 'n eie *beeld* (korporatiewe identiteit), 'n besondere boodskap en missie moet ontwikkel. Dit moet duidelik gestel word dat hier nie sprake is van enige vorm van "sekulêre bemarking" soos van goedere of produkte op 'n uitstal-basis nie, ook nie van kompetisie met ander 'mededingers' of ander denominasies nie, maar bloot 'n beter georganiseerde, doelgerigte poging om maksimaal van die middele tot die kerk se beskikking gebruik te maak om die kerk duideliker en meer effektief te laat optree. Daar is groot werk voor ten opsigte van die Kerk se globale kommunikatiewe potensiaal en die ontwikkeling van 'n holistiese en multidimensionele kommunikasiepraktyk waarin 'n eie korporatiewe identiteit

bewustelik bevorder kan word (Kloppers 1997:347-349).

Die kommunikasiepraktyk moet in die eerste plek daarop gerig wees om die beeld van die kerk in die oë van (veral jong) lidmate en buitestaanders positief te beïnvloed. In die kerk moet die maksimum kommunikasiemoontlikhede in terme van die kerk se boodskap en doelstellings bewerkstellig word. Trouens, deur dit *nie* te doen *nie*, word reeds 'n beeld van ongeërgdheid, onbetrokkenheid of selfs negatiwiteit gekommunikeer. Die kommunikasieproses moet na binne én na buite gerig wees en moet die kerk uit haar na binnegekeerdheid, op 'n visie buite die grense van die kerk rig. Die fokus (visie) behoort nie net op binnekerklike worsteling om oorlewing gerig wees nie, maar moet die kerk só inspireer en van binne uit sterk maak sodat die kerk met krag en oortuiging na buite (missionêr) kan optree.

Gemeentes formuleer toenemend vir hulleself 'n visie en missie (vergelyk Burger 1991) om daarvolgens vir hul eie lewe en bediening jaarliks doelwitte te formuleer en aan die hand daarvan sinvol en doelgerig te werk en te lewe. Het dit nie tyd geword dat die 'kerkleiding' ook op soortgelyke wyse die kerk lei aan die hand van 'n behoorlik geformuleerde visie- en missiestelling, en met jaarlikse doelwitte aan die kerk as geheel koers probeer gee nie? Hierdeur kan 'n nuwe soort gesprek tussen die sg 'kerkleiding' en gemeentes op dreef kom en kan simmetriese dialoog ook op hierdie vlak bevorder word. 'n Groter bewustheid van die waarde van oop en vrye kommunikasie behoort 'n wesenlike deel van 'n kerk te wees wat daarop gesteld is dat daar nie 'n hiërargie in die kerk geld nie en dat almal deur Christus alleen regeer word. Christus se kommunikasie, die uitleef van die liefde, behoort in só 'n kerk sigbaar te word (Kloppers 350-353).

KOMMUNIKASIEPRAKTYK

Inleiding

Dit is van deurslaggewende betekenis dat terminologie aan die teologiese kommunikasieteorie se vereistes moet voldoen. Daarom behoort terme soos *kommunikasiestrategie* en *kommunikasiebeleid* vermy te word ten gunste van *kommunikasiepraktyk*. In die woord 'strategie' is reeds 'n negatiewe klank opgesluit - dié van instrumentele beheersing van mense deur jou optrede (Habermas 1982 II:40-45). Die term *kommunikasiestrategie* pas ook nie in by die Hervormde Kerk se teologie wat anti-metodisties funksioneer nie - die kerk se denke rondom identiteit word nie bepaal deur strategieë of raamwerke waarbinne almal moet inpas en volgens 'n bepaalde patroon moet funksioneer nie. Kommunikasie is per definisie metafories en daarom dinamies en oop. In wese behoort dit dus nie strategies bepaal te word nie - te meer wanneer dit as geloofskommunikasie onder die leiding van die Heilige Gees, deur inspirasie bepaal, deur spirituele kreatiwiteit gedring, en deur individuele gelowiges met unieke talente en gawes, beoefen word nie.

Die bestaande kommunikasiepraktyk moet versigtig en met sensitiwiteit vir die huidige praktyk uitgebou word tot 'n dinamiese kommunikatiewe praxis. *Praxis* dui op 'n dinamiese en voortgaande proses waardeur die huidige praktyk voortdurend tot nuwe praktyk verruim word. Nuwe kommunikatiewe handelingspatrone moet dus in spel gebring word ter verbetering van die huidige praktyk.

Toepassing van die teologiese kommunikasieteorie

'n Praxis van simmetriese en dialogiese kommunikasie

Alle kerklike kommunikasie, van waar dit ookal kom, maar veral vanaf die Kerkkantoor wat tradisioneel of in die algemeen gesien word as die "hoofkantoor", werkgewer of selfs 'hoër gesag' moet op simmetriese *dialoge* ingestel moet wees. Dit beteken dat die boodskap nie in 'n drukgang van eenrigtingverkeer na 'n ontvanger versend word waar die ontvangs daarvan eintlik irrelevant is nie. Dit neem die ontvanger volledig in ag as 'n mede-kommunikator en 'n antwoord word veronderstel. Die kommunikasiegebeure is eers suksesvol en eg indien die ontvanger méér is as vertolker, maar self sender wat 'n reaksie mag gee. Wanneer die reaksie verskillend is as wat die sender geantisipeer het (vergelyk Wolfaardt 1993:57-58), is dit waarskynlik dat die sender nie die ontvanger volledig in ag geneem het nie, óf dat die kommunikasie nie suksesvol was in sy oordragstyl / formaat / kodes / inhoud ens) nie. Waar kommunikasie só verloop behoort 'n nuwe kommunikasiesirkel te begin wat gerig is op beter verstaan *wedersyds*. Indien hierdie nuwe kommunikasie-sirkel nie ook plaasvind nie, soos normaalweg in ons kerklike praktyk gebeur, bou frustrasie op, veral vanaf dié wat normaalweg aan die "ontvangkant" van sodanige kommunikasiegebeure staan. Dit lei tot vervreemding en wantroue wat sneeubal tot gebrekkige verhoudinge. Die nadelige uitwerking op die kerk se werk spreek van-self.

'n Dialoogpraktyk moet in die eerste instansie binne die sentrale kerkkantoor gevestig word. Van hieruit kan dialogiese kommunikasie na die kerk realiseer.

'n Praxis van nie-instrumentele kommunikasie

Die kerk se krag is in 'n kommunikasiepraktyk geleë waar mense as beelddraers van God verkondigend optree. Dit hang saam met *egte* en *geloofwaardige* kommunikasie. Die dubbele impak van verbale én nie-verbale kommunikasie, die *parateks*, bepaal die kommunikatiewe trefkrag en geloofwaardigheid van die kerk. Die volle impak van nie-verbale en visuele kommunikasie behoort dus grondig aandag te kry. Die styl van kerklike media, tydskrifte, briewe, briefhoofde, selfs die kerkgebou / gemeentekantoor / kerkkantoor se atmosfeer - alles moet toeganklikheid, egtheid, christelike liefde, hoop, vrede, ensameer uitstraal. Kommunikasie moet sonder bybedoelings of verskuilde agendas wees. Genoeg inligting moet voortdurend en betyds gegee word om vertroue te skep.

'n Praxis van kreatiewe geloofskommunikasie

Kreatiewe geloofskommunikasie, as 'n bepaalde kommunikasiestyl, behoort as ideaal gestel te word. Indien dit in die praktyk kan realiseer, vorm dit 'n ideale basis waarop die kerk verder kan beplan rondom bepaalde kommunikasiekanale, bemaking, die beslag gee aan korporatiewe identiteit ens.

Op grond van die menswording van Christus kan teologies aangetoon word dat 'n veel wyer veld van kommunikasie- en verkondigingsmoontlikhede bestaan as slegs die gepredikte woord. Verkondiging geskied ook deur middel van kerkpublikasies, kuns, en ander vorme van visuele kommunikasie. Die kragtige eienskappe en inherente vermoëns wat geloof en die visuele in verskillende vorms met mekaar in gemeen het, maak dit moontlik dat kerklike literatuur, kommunikasiemiddele en visuele of simboliese verkondiging, saam as eenheid in betekenisvolle kommunikasie gebruik kan word.

Elke vorm van kommunikasie, verbaal en nie-verbaal, behoort gebruik te word om die Kerk se beeld en identiteit uit te bou en in die wêreld te bevorder. Kerkpublikasies is 'n besonder geskikte kommunikasiemedium wat in diens van die evangelie en die uitdra van die kerk se beeld benut kan word. Die kerklike publikasies kan 'n belangrike bydrae lewer deur die identiteit, taak en doelstelling daadwerklik in woord en beeld uit te dra - 'n deurlopende, eenheidbeeld kan daarmee geskep word. Kerklike briefhoofde en korrespondensie, logo's, gemeentelike afkondigings en nuusbriewe, kategesestukke en kursuspakette, boekmerke, publikasies, gesangboeke en elke vorm van gedrukte kommunikasie kan gebruik word om die beeld en boodskap in te 'prent'. *Almanak* 2004 en *Konteks* 2004 kan hier as voorbeelde dien.

Alle vorms van visuele verkondiging kom dus ter sprake. Die gebruik van simbole en simboolkommunikasie kan nog veel wyer uitgebrei en toegepas word. Interaksionele simboolkommunikasie is 'n belangrike wyse van kommunikasie in die kerk (vergelyk Dingemans 1991:152). Die doel van simboolkommunikasie is om *deelname* te bewerkstellig. Alle kommunikasievorme moet gebruik word om as brugbouer tussen mense en groepe; katalisator in sensitiewe en moeilike situasies; gerussteller en vertrouwe-skepper as gevolg van oop en korrekte inligting wat betyds deurgegee word; voorligter in moeilike en onseker tye; beeldvormer van die Kerk; beelddraer en uitbeelder van die Kerk se unieke boodskap. So word die kerk die stem en beeld van God in die wêreld.

'n Praxis van kommunikatiewe handelinge

Daar sal ernstig besin moet word oor die noodsaak om die Kerk se kommunikasie op alle terreine uit te bou tot kommunikatiewe handelinge in diens van die evangelie. Die kommunikatiewe handeling kry gestalte daarin dat elke gelowige se gawes in diens van die geheel van die liggaam van Christus gestel word. Dit beteken dus dat deelnemende bestuur en 'n spanbenadering praktyk moet wees. Die verantwoordelikheid om namens die Kerk die Kerk se beeld uit te dra,

standpunte te stel asook die Kerk in haar breë verskeidenheid voor te lig en 'op te voed', mag nooit by 'n enkele persoon (of selfs enkele persone) berus nie (vergelyk Bevestigingsformulier vir ouderlinge, *Diensboek* 1993:89, asook die anti-hiërargiese beginsel in die Kerkorde - Ordereël 3).

'n Multidimensionele en holistiese benadering in die hantering van die Kerk se kommunikasiepraktyk is noodsaaklik. In die geheel*prentjie* is elke stukkies visuele kommunikasie nie maar net toevallig nie, maar deel van die boodskap wat die wêreld moet oortuig dat Christus in ons lewe is en ons in Hom. Daarom sluit dit elke koevert, briefhoof, kursusomslag en vorm van kommunikasie in.

'N NUWE HANDELINGSVELD

Dit sal die kerk baat om met 'n positiewe gesindheid en langs nuwe weë te soek na oplossings en verstellings om dinamies en kreatief die herskeppende eienskappe van die geloof en geloofservaring te bevorder. *Visuele verkondiging/kommunikasie* is 'n nuwe handelingsveld waaraan die kerk nog baie aandag behoort te bestee in terme van navorsing en implementering in die kerklike praktyk. Die hedendaagse mens funksioneer visueel en die brein interpreteer inligting holisties en visueel. Die kerk plaas egter steeds 'n groot premie op die verbale en dit oorheers steeds die kerklike denke en funksionering. Navorsing wys egter uit dat die verbale juis die meer onbetroubare vorm van kommunikasie is aangesien dit manipuleerbaar is en dus met onegte motiewe en skyn-kommunikasie gevul kan word. Die handelingsveld wat op die visuele verkondiging fokus het gevolglik die potensiaal om die meer egte vorm van kommunikasie na die oppervlak te bring en dit in diens van die evangelieverkondiging te stel. Met hierdie handelingsveld word veral gepoog om die oog te open vir verskillende nuwe moontlikhede met betrekking tot die ander handelingsvelde soos die erediens, pastoraat, bybelstudiegeleenthede, kategeese, amptelike briewe en elke ander vorm van kommunikasie van die evangelie.

Navorsingsvelde wat hiermee geïdentifiseer is waarop verdere ondersoek onderneem behoort te word, en waaraan in die teologiese diskussie sowel as in die opleiding van predikante aandag gegee behoort te word, is

- * visuele verkondiging
- * verkondiging deur middel van kuns, simbole, argitektuur, edm.
- * liggaamstaal as visuele verkondiging
- * stilte as kommunikatiewe simbool/metafoor in die erediens
- * die parateks van kerkpublikasies (ook die Bybel)
- * leserreseptiwiteit
- * die verhouding en gesprek tussen die teologie en kuns
- * die beeldende en verbeeldende aspekte van geloof
- * eietydse beeld- en simboolvorming vir die kerk en kultuur
- * 'n lewensbeskoulike mediagesprek tov kerklike kommunikasie
- * Die visuele uitbou van die korporatiewe identiteit van die kerk as liggaam en bruid van Christus

(Kloppers 1997:370)

Vanuit die Praktiese Teologie behoort die empiriese gegewens en kwalitatiewe data-analises oor die kommunikasiepraktyk in die kerk wat onder meer deur die navorsing van NICDAM daargestel is, teologies omgebou te word tot praktykteorieë, gerig op die kerklike praktyk, om daarmee die praxis voortdurend dinamies te verruim.

DIE IDENTITEIT VAN DIE KERK IN DIE WÊRELD: PROF J BUITENDAG

Vir die kerk is die kwessie van sy *relevansie* in die wêreld nogal 'n netelige saak. Wat daarmee bedoel word, is dat die kerk weliswaar 'n bepaalde identiteit hét, maar dat dit boonop 'n bra ongemaklike een is – dit stap die tweede myl, dit draai die ander wang, dit seën waar ander vloek..... Die werklike identiteit durf ook nie sonder hierdie inherente vreemdheid bestaan nie en om alles te kroon, bestaan dit ook nog in 'n omgekeerde verhouding: *hoe meer jy van die een maak, hoe minder maak jy van die ander!* Wanneer slegs die identiteit van die kerk fokus kry, raak dit vreemd aan die wêreld en wanneer betrokkenheid weer as die enigste saak geaksentueer word, dan vervaag die kerk se eie aard.

Die vraag is nou natuurlik waar die balans lê. Nie een van bogenoemde uiterstes is immers aanvaarbaar nie. Die kerk is dus nou eenmaal maar 'n vierkantige pen in 'n ronde gat! Die oomblik as dit opgegee word, is dit nie meer kerk nie. En juis daarom is die kerk voortdurend in 'n krisis. En elke kerk en elke gemeente moet voortdurend ook hierdie spanning aan eie lyf beleef. Trouens, die gelowige moet juis uitmaak hoe hierdie andersoortigheid in sy of haar lewe gestalte gaan kry of nie.

Maar eers moet ons darem die vraag vra waarom hierdie identiteitskrisis van die kerk hoegenaamd daar is. Dit is daar omdat ons in die wêreld, maar nie van die wêreld is nie. Omdat ons tegelyk Christus én Adam se bloed in ons are het. Ons is hemelse sowel as gewoon wêreldse burgers. Paulus het immers al gepraat van Christus wat vir party 'n aanstoot en vir ander onsin is. Die hart van die kerk is dus daar waar mense hulle in hierdie wêreld met die *Jesuserhaal* identifiseer.

Ons moet altyd onthou dat die kerk in die eerste plek 'n *geloofswaarheid* is - soos ons ook trouens in die Twaalf Artikels bely. Omdat die kerk geglo word, kan die wesenlike daarvan wel histories uitgedruk word, maar nooit daarin opgaan nie. Kritiek teen (of selfs bewondering van) die kerk - hoe legitiem dit ook al mag wees - tref altyd slegs die uiterlike, die fasade, van die kerk. Sodanige uitsprake is soos om met die skaduwee van iemand om te gaan - dis nie daar nie, dis hoogstens *ook* daar!

En omdat die sonde deur die hart van elke gelowige loop, sal die distorsie van wat is en wat moet wees, altyd teenwoordig wees. Anders as wat Origenes gesê het, naamlik dat daar buite die kerk geen saligheid is nie, is dit dalk beter om te sê

dat ons nie in en deur die kerk glo nie, maar *ongeag* die kerk. Die kerk is immers net die ruimte van die gemeenskap van die gelowiges.

Die verskil tussen die eintlike en oneintlike kerk is natuurlik ook nie net daar vanweë die sonde nie, maar ook vanweë persepsies. Die siening wat die wêreld van die kerk het, sal altyd anders wees as wat die gelowiges dit graag sou wou sien. Daardie gaping sal altyd bestaan. Die vraag is daarom ook nie of 'n bepaalde siening oor die kerk reg of verkeerd is nie. Die ontvangs van die boodskap is immers die deurslaggewende: *Corporate image is in the eye of the beholder*. Vanselfsprekend moet die bestaande beeld wat die wêreld van die kerk het dus nagevors word en aan die bedoelde beeld geyk word. En daarom moet die kerk voortdurend maar aan sy beeld werk en sorg dra dat dit so getrou moontlik die boodskap wat vir hom belangrik is, kommunikeer.

Dit kan nie anders as dat allereers uitgemaak moet word waarheen die kerk op pad wil wees nie. Dit moet duidelik wees dat die visie werklik toekomsgerig moet wees. Dit moet nie net maar 'n verlenging van die verlede wees nie. Die toekoms is God se toekoms. Hy maak alles nuut (Openb 21:5). Elke kerk moet dus ook pertinent vra waarheen hy op pad is. Dit is wat met krag gekommunikeer moet word. Dit behoort duidelik wees dat as 'n organisasie nie doelbewus poog om sy eie identiteit te vestig nie, dit nogtans sal ontwikkel. Die beeld setel immers ook in die oë van die kliënt. Die *ontvangs* van die boodskap is dus waarop dit by die korporatiewe beeld aankom. Daarom gaan dit in die korporatiewe beeld nie net om 'n uitdrukking van die identiteit nie, maar veral ook om die identifisering en regstelling van die kommunikatiewe dissonansie daarvan. Hierdie dissonansie moet ook empiries nagevors word. Dit is daarom reg om te stel dat korporatiewe kommunikasie die proses is om korporatiewe identiteit in 'n korporatiewe beeld te vertaal.

Dit is daarom 'n groot uitdaging om die kerk se korporatiewe identiteit so te bestuur dat daar 'n gemeenskaplike visuele identiteit geskep word wat die onderskeie komponente se verhouding tot die instelling volgens die betrokkenes weerspieël *asook* om terselfdertyd aan praktiese eise van kommunikasie te voldoen.

'n Kerk met 'n sterk, gemeenskaplike identiteit boesem vertroue en sekuriteit in by sy gemeentede. In 'n omgewing waar sake al hoe meer mededingend en onseker word, veral onder die jeug, is vertroue en sekuriteit veral belangrik. 'n Sterk, stabiele, bekende en maklik herkenbare korporatiewe identiteit sal gerusstellend wees vir huidige (en voornemende) lidmate.

Die Werkkomitee beveel soos volg aan:

1. Die Vergadering spreek sy dank uit oor die strategiese beplanning en die kommunikasie-oudit wat die afgelope termyn in die Kerk plaasgevind het en versoek dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering sal toesien dat veral ook die volgende sake pertinent

aandag gaan kry:

- 1.1 'n Beeld van die Ned Herv Kerk word gedefinieer wat getrou aan die wese en roeping van die Kerk is.
- 1.2 Hierdie beeld word sover moontlik in kommunikasie tot uitdrukking gebring.
- 1.3 Die beeld wat buitestanders van die Ned Herv Kerk het, word nagevors en waar moontlik, aangespreek.
- 1.4 Professionele konsultante kan na goeë dunde deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gebruik word.

BESLUIT

1. Die Vergadering spreek sy dank uit oor die strategiese beplanning en die kommunikasie-oudit wat die afgelope termyn in die Kerk plaasgevind het en versoek dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering sal toesien dat veral ook die volgende sake pertinent aandag gaan kry:
 - 1.1 'n Beeld van die Ned Herv Kerk word gedefinieer wat getrou aan die wese en roeping van die Kerk is.
 - 1.2 Hierdie beeld word sover moontlik in kommunikasie tot uitdrukking gebring.
 - 1.3 Die beeld wat buitestanders van die Ned Herv Kerk het, word nagevors en waar moontlik, aangespreek.
 - 1.4 Professionele konsultante kan na goeë dunde deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gebruik word.

3.8.4 BESKRYWINGSPUNTE

3.8.4.1 WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.11.1.(i)(a): SAMESTELLING VAN DIE ALGEMENE DIAKENSVERGADERING: ALGEMENE DIAKENSVERGADERING

Ordinansie 3.11.1.(i)(a) word soos volg gewysig:

- * Vervang *ampsdraer* met *diaken*.

Dit lees dan soos volg:

- (a) Twee afgevaardigde *diakens* uit elke ringsdiakensvergadering met dien verstande dat dieselfde *diakens* nie na meer as twee agtereenvolgende vergaderings afgevaardig word nie.

Motivering

Dit kan onduidelikheid uit die weg ruim. By sommige ringsdiakensvergaderings bestaan die persepsie dat ingevolge Ordinansie 3.11.1(i)(a) 'n diaken en 'n predikant afgevaardig kan word, soos die reëling was voor die 66ste Algemene Kerkvergadering.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

3.8.4.2

UITBREIDING VAN ORDINANSIE 3.11.1(i): SAMESTELLING ALGEMENE DIAKENSVERGADERING

Ordinansie 3.11.1(i) word uitgebrei met 'n nuwe punt (b) wat soos volg lui:

- (b) een predikant uit die ring, benoem vir diakonale werksaamhede met adviserende stem, alternatiewelik een van die predikante wat aan standplase in die gemeentes van die ring verbind is met adviserende stem.

Motivering

Die uitbreiding is nodig

- * om predikante te betrek met adviserende stem
- * sodat die ringsdiakensvergadering predikante afvaardig na die Algemene Diakensvergadering
- * om te voorkom dat predikante wegbly van die Algemene Diakensvergadering omdat hulle nie deel van die vergadering is of voel nie.

Die nommering word aangepas.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

3.8.4.3

WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.13.1(iii)(f): SAMESTELLING VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE DIAKENSVERGADERING: ALGEMENE DIAKENSVERGADERING

Ordinansie 3.13.1(iii)(f) word soos volg gewysig:

- * Voeg die funksionaris van Diakonale Diensorgane by en vervang twee predikante met twee verteenwoordigers.

Dit lees dan soos volg:

- (f) 'n verteenwoordiger van die Direksie van die Kinderhuise, die NHSV-hoofbestuur, Die Ondersteuningsraad en die Bestuurskomitee vir Bejaardesorg, die Administrateur, funksionaris van die Direksie van die Kinderhuise, en twee verteenwoordigers deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aangewys met adviserende stem.

Motivering

Die funksionaris van diakonale diensorgane is van dag tot dag op hoogte met die funksionering van diensorgane, en lewer belangrike insette in die bespreking van verslae, sowel as in die kommunikeer van opdragte/versoeke vanuit die Algemene Diakensvergadering.

Wysiging ten opsigte van die verteenwoordigers van die Algemene Kerkvergadering is om die Kerkorde in lyn te bring met die huidige praktyk sodat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering nie net deur predikante verteenwoordig hoef te word nie.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.
2. Die volgende wysiging word aanvaar:

'n verteenwoordiger van die Direksie van die Kinderhuise, die NHSV-hoofbestuur, Die Ondersteuningsraad en die Bestuurskomitee vir Bejaardesorg, die Administrateur, funksionaris van die Direksie van die Kinderhuise, Die Ondersteuningsraad en Bejaardesorg ...

3.8.4.4

WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.11.3.1(xii): WERKWYSE VAN DIE ALGEMENE DIAKENSVERGADERING: ALGEMENE DIAKENSVERGADERING

Ordinansie 3.11.3.1(xii) word gewysig om soos volg te lees:

Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering vul vakatures op die Kommissie aan uit afgevaardigdes wat die Algemene Diakensvergadering bygewoon het.

Motivering

Dit raak die posisie van lede van Diakonale Diensorgane.

BESLUIT

- 1. Die beskrywingspunt word aanvaar.**

ORDE VAN DIE VERGADERING

VERSKONINGS

Die volgende verskonings word voorgelê.

PERSOON AFGEVAARDIGDE	GEMEENTE	DATUM EN TYDPERK VAN AFWESIGHEID
Ds AT Mc Donald	Koster	Volle tydperk
Ds IL Benadé	Randburg	Volle tydperk
Oudl PJ Oosthuizen	Gaborone	Volle tydperk
Prop S Oosthuizen	Prop in Pretoria-Tuine	Volle tydperk
Oudl Jan Slabbert	Koster	27.9.2004 Oggendsitting
Ds LJJ Nell	Predikant in besondere diens: Sinodaal	27.9.2004 10:00 – 14:00
Oudl AC van Aswegen	Stilfontein-Wes	Volle tydperk
Ds DJD Taljard	Sionshoogte	Volle tydperk
Oudl CA Botha	Sionshoogte	Volle tydperk
Oudl JP Meiring	Sionshoogte	Volle tydperk
Ds EP Vosloo	Emeritus	Volle tydperk
Oudl PH Steyn	Elandsport	1.10.2004 en 2.10.2004
Ds JH van Staden	Bronkhorstspuit	27.9.2004 Middagssessie
Dr WC Kloppers	Rietvallei / Konteks	Oggendsitting
Dr HJ Botes	Naboomspruit	27.9.2004 3:30 – 5:00
Ds HGS Kotze	Vryburg	1.10.2004 en 2.10.2004
Oudl AJ Brits	Vryburg	1.10.2004 en 2.10.2004
Oudl H Esterhuizen	Donegal	1.10.2004 en 2.10.2004

Oudl JJ Vosser	Stella	1.10.2004 – 2.10.2004
Ds GJ van Staden (Sr)	Emeritus	27.9.2004 teenwoordig 28.9.1004 tot 2.10.2004
Oudl PJ Botha	Villieria	29.9.2004 - Volledag
Dr JMG Storm	Meyerspark	2.10.2004 -- Volledag
Dr JH Vorster	Verwoerdburg	27.9.2004 – Middagsessie
Oudl R Tait	Germiston	27.9.2004 - 17:00 tot einde
Oudl CJG van Staden	Witfontein	28.9.2004 Voldag
Ds JJ Mc Donald	Beroepafwagtend	27.9.2004 Voldag
Ds GFJ Beukes	Beroepafwagtend	Daaglik vanaf 10:45 -- 13:00
Ds WA Strydom	Eikenhof	27.9.2004 Aandsitting
Ds WF Rademeyer	Beroepafwagtend	Volle sitting
Ds MJ Redelinghuys	Witpoortjie (Deeltyds)	27, 28, 29 en 30 Sept 2004 Voldag
Ds EJ Smit	Witpoortjie	27, 28, 28, 30 Sept 2004 Aandsittings
Oudl NCJ Basson	Hartebeestpoort	28.9.2004 Voldag
Ds MCE Botes	Nelspruit	2.10.2004 Voldag
Oudl A Jonkers	Eben Haëzer (Pretoria)	27.9.2004 Voldag 28, 29, 30 Sept en 1 Okt 2004 Oggendsittings
Ds DA van Rooyen	Krugersdorp-Wes	28.9.2004 Voldag
Oudl DSF Harmse	Krugersdorp-Wes	28.9.2004 Voldag
Prop SA Beukes	Beroepafwagtend	27.9.2004 Aandsitting 28.9.2004 Oggendsitting 29.9.2004 Oggendsitting 30.9.2004 Oggendsitting 1.10.2004 Middagsitting
Ds JLJ Smit	Brakpan-Harmonie	27.9.2004 Aandsessie
Ds J Coetzee	Kemptonpark-Wes (Deeltyds)	2.10.2004 Voldag
Oudl JC Frankenberg	Grootvlei	26 en 27 Sept 2004 Voldag
Ds TH van Nieuwenhuizen	Witfield	28.9.2004 Voldag
Prof APB Breytenbach	Emeritus Professor	27.9.2004 Aandsitting
Ds AP Venter	Vanderbijlpark	27.9.2004 Aandsitting
Oudl PD van der Westhuizen	Rust der Winter	27.9.2004 Aandsitting
Ds JP du Preez	SAPD/Welgelegen Pietersburg	29.9.2004 Voldag
Oudl M Prinsloo	Bethlehem	28.9.2004 Voldag
Ds RL van der Westhuizen	Zeerust	28.9.2004 Middag en Aandsitting
Dr DJC van Wyk	Wolmaransstad	28.9.2004 Oggendsitting
Ds GSC Scheepers	Middelburg	28.9.2004 Oggendsitting

Prop JJ van Sittert	Beroepafwagtend	28.9.2004 Aandsitting 29.9.2004 Middagsitting 30.9.2004 Middag- en Aandsitting 1.10.2004 Oggendsitting 2.10.2004 Oggendsitting
Ds HAT Engelbrecht	Belfast/Dullstroom	28.9.2004 Voldag
Prof PA Geyser	Professor	28.9.2004 Oggendessie
Ds GJ van der Merwe	Balfour	28.9.2004 (9:30 – 11:00)
Ds JD Venter	Klerksdorp	28.9.2004 Middag en Aandsitting 29.9.2004 (13:00 – 19:00)
Oudl J Robbertse	Carltonville	28.9.2004 - 2.10.2004
Prof MJ du P Beukes	Brits	28.9.2004 (14:30 – 15:30) 30.9.2004 (8:30 – 9:30)
Oudl GG Brits	Brits	28.9.2005 (14:30 – 15:30)
Ds P Jacobs	Nelspruit	Volle tydperk
Ds HS Joubert	Tzaneen	28.9.2004 Middag en Aandsitting
Oudl RJ Pieterse	Letsitele	28.9.2004 Middagsitting
Dr E van Eck	Oos-Moot	28.9.2004 Aandsitting
Ds PJE Botha	Declercqville	29.9.2004 Voldag 30.9.2004 Oggend- en Middagsitting
Ds JF van der Merwe (Sr)	Rustenburg-Suid	28.9.2004 Middagsitting
Ds WH Steyn	Bybelgenootskap	28.9.2004 Middag- en Aandsitting
Oudl JM Roos	Jeffreysbaai	28.9.2004 Voldag
Ds AP Venter	Vanderbijlpark	28.9.2004 Middagessie
Dr GMJ van Wyk	Vanderbijlpark-Oos	28.9.2004 (8:30 – 16:15)
Ds P Buitendag	Volksrust	29 en 30 Sept 2004 Voldag 1 en 2 Okt 2004 Voldag
Ds F Nortjé	Outeniqua	30.9.2004 Oggendsitting
Ds HAT Engelbrecht	Belfast/Dullstroom	29.9.2004 – 2.10.2004 Voldag
Oudl C Dombai	Midrand	28.9.2004 Voldag
Ds DW van der Walt	Montana	30.9.2004 Voldag
Oudl P Potgieter	Witpoortjie	28.9.2004 (15:15 – 21:00)
Ds NJS Steenkamp	Middelburg	28.9.2004 (16:00 – 21:00)
Ds RTI Pienaar	Oos-Moot	29 en 30 Sept 2004 Voldag 1.10.2004 Oggendsitting
Ds JJ Viljoen	Beroepafwagtend	30.9.2004 Voldag 1 en 2 Okt 2004 Voldag
Ds R Botha	Lusaka	28.9.2004 Middagessie
Ds PJJ Kotzé	Piet Potgieter	29.9.2004 (16:00 – 21:00)
Ds JS Naudé	Theresapark	28.9.2004 (16:15 – 17:45) 29.9.2004 Aandsitting

Ds BM Dupper	Bloemhof	29.9.2004 Oggend en Middagsitting
Oudl GJ van der Berg	Roodepoort	29.9.2004 -2.10.2004 Voldag
Ds TJ Botha	Postmasburg	28.9.2004 Middag en Aandsitting
Ds JP Jooste	Groeneweide	29.9.2004 (8:30 – 10:00)
Oudl AJ Beukman	Groeneweide	29.9.2004 (8:30 – 10:00)
Ds LJJ Nell	Sinodaal	28.9.2004 Aandsitting
Ds LS van Rooyen	Gaborone	28.9.2004 Aandsitting
Ds F Nortjé	Bergsig	28.9.2004 Voldag
Ds CB Enslin	Sasolburg	29.10.2004 Voldag
Ds A Oberholzer	Losberg	28.9.2004 Aandsitting
Oudl J van der Westhuizen	Losberg	28.9.2004 Aandsitting
Ds ST Opperman	Witbank-Noord	28.9.2004 Aandsitting
Ds CL Badenhorst	Kaapstad	29.9.2004 Aandsitting
Oudl JJ Potgieter	Witbank	28.9.2004 Aandsitting
Oudl MC Barnard	Witbank-Noord	28.9.2004 Aandsitting
Oudl JL Joubert	Ogies	28.9.2004 Aandsitting
Ds AJ Pienaar	Tarlton	29.9.2004 Voldag
Oudl AJJ Koegelenberg	Tarlton	29.9.2004 Voldag
Ds JH van Heerden	Harare-Zimbabwe	29.9.2004 Oggendsitting
Ds JD Grobler	Virginia	30.9.2004 (8:30 – 16:00)
Ds JM Bevolo-Manders	Hartebeeshoek	28.9.2004 Aandsitting

Afgevaardigdes wat ter vergadering kom by wyse van registrasie op 28 September 2004

Ds JJ Viljoen (671)	Beroepafwagting
Ds JAP van Tonder (672)	Villiers
Ds DS Smit (673)	Van der Hoff

AFSLUITING VAN DIE VERGADERING OP DINSDAG 28 SEPTEMBER 2004

Oudl DJ Smith sluit die vergadering af met Skriflesing uit Fillipense 4: 2-9. Hy laat sing die vergadering uit Gesang 519 strofes 1 tot 4. Hy gaan voor in gebed. Sonder verdere aankondiging sing die vergadering Gesang 566 strofes 1 tot 3.

--- oOo ---

**HERVATTING VAN DIE VERGADERING OP WOENSDAG
29 SEPTEMBER 2004**

OPENING

Ds G van Schie open die vergadering met Skriflesing uit 2 Kronieke 1:1ev en Jakobus 1:1ev. Hy spreek enkele gedagtes oor die gedeelte uit en gaan voor in gebed. Hy laat die vergadering saam sing uit Gesang 267 strofes 1 en 2.

Die voorsitter spreek 'n dankwoord uit teenoor ds Van Schie.

VERWELKOMING

Die voorsitter verwelkom die lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en spreek die hoop uit dat die vergadering op die pragtige dag goed en voorspoedig sal vorder.

Emeriti word in die besonder verwelkom.

ORDE VAN DIE VERGADERING

Verkiesing van sekundi vir predikantslede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

'n Herstemming vind plaas tussen die volgende persone

Ds NJS Steenekamp
Ds J Coetzee
Ds PF Viljoen
Dr JH Breytenbach
Dr GMJ van Wyk
Dr JJ Steenkamp
Ds PS Esterhuizen
Dr GC Lindeque
Dr J Otto
Dr WJ Smith
Dr WJ Coetzer.

PERSONALIA

Ds BD Dupper word gelukgewens met sy verjaardag.

Die volgende persone is siek

Ds HJ Celliers.
Die swaer van ds CL Badenhorst.

Mosie van dank

Die volgende mosie van dank word aanvaar:

Die Algemene Kerkvergadering spreek sy dank en waardering uit teenoor die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vir

- * die koersvaste leiding wat hulle gedurende die afgelope 3 jaar aan die kerk gegee het en dissipline wat hulle met groot geduld te midde van moeilike omstandighede gehandhaaf het
- * die buitengewone insette wat hulle gelewer het om gemeentes en predikante wat regoor die land in nood en krisis was, met groot pastorale sorg en bewoënhed by te staan.

Die vergadering is diep onder die indruk van die persoonlike opoffering wat weerspieël word in die gesindheid en diensbaarheid wat daarmee gepaard gegaan het.

--- oOo ---

**Gemeentes
en
Kerk**

4. GEMEENTES EN KERK

4.1 GEMEENTES

4.1.1 GEMEENTEGRENSE

4.1.1.1 Beskrywingspunt

(a)

RIGLYNE OOR TOEPASSING EN MOONTLIKE WYSIGING VAN ORDINANSIE 4.5.1: GEMEENTEGRENSE: OUDERLINGEVERGADERING GEMEENTE WONDERBOOM-SUID DEUR DIE RING VAN NOORDELIKE PRETORIA

Die vergadering gee riglyne oor die toepassing van voorskrifte in Ordinansie 4.5.1(iii), en oorweeg om 4.5.1(iii)(b) te skrap.

Motivering

Dit kom voor asof die werkwyse soos deur die Kerkorde voorgeskryf, nie in die praktyk toegepas word nie. Lidmate doen nie werklik aansoek om vervoeging nie, maar stel die ouderlingevergadering daarvan in kennis. Daarna word die saak nie verder gevoer nie. Dit is nie duidelik wie verantwoordelik is om die saak na die ringskommissie vir kennisname te verwys nie. Die ouderlingevergadering by wie aansoek gedoen is om vervoeging, kry in elk geval nie kennis van die ouderlingevergadering na wie vervoeg word of die aansoek goed- of afgekeur is nie. Die ervaring is dat skriftelike navraag by ouderlingevergaderings na wie vervoeg word, geen antwoord oplewer nie.

Die ringsvergadering van Noordelike Pretoria steun nie die beskrywingspunt nie.

BESLUIT

- 1. Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.**
- 2. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gee riglyne oor die toepassing van voorskrifte in Ordinansie 4.5.1 (iii).**

4.1.2 VORMING EN ONTBINDING VAN GEMEENTES

4.1.2.1 Gemeentes met nuwe name

Die volgende gemeentes het naamsveranderinge ondergaan sedert die 66ste Algemene Kerkvergadering:

- * Klerksdorp-Oos is nou Klerksdorp-Oos Môrester.
- * Wynberg is nou Skiereiland.
- * Springs-Suid is nou Selcourt.
- * Uitenhage/Despatch is nou Sionshoogte.
- * Ontdekkers en Floridagemeentes het ontbind en saamgesmelt en is nou El-Flora.
- * Benoni is nou Benoryn.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

4.1.2.2 Gemeentes wat ontbind het

Die volgende gemeentes het ontbind sedert die 66ste Algemene Kerkvergadering:

Florida	Bulawayo	Masvingo	Kensington
Leondale	Chipinge	Ontdekkers	

BESLUIT

1. Kennis geneem.

4.1.2.3 Beskrywingspunt

(i)

WYSIGING VAN ORDINANSIE 4.8.4: ONTBINDING VAN 'N GEMEENTE: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

'n Nuwe punt (v) word by Ordinansie 4.8.4 ingevoeg wat soos volg lui:

- (v) Die notule van die ontbindingsvergadering word aan die einde van die vergadering goedgekeur.

Die huidige punt (v) word punt (vi).

Motivering

'n Notule wat nie goedgekeur is nie, het geen regsrag nie, en daarom moet die notule goedgekeur word deur die ontbindingsvergadering.

BESLUIT

1. **Kennis geneem.**

4.1.3 **SAMESMELTING VAN GEMEENTES**

4.1.3.1 **Gemeentes wat saamgesmelt het**

Die volgende gemeentes het saamgesmelt sedert die 66ste Algemene Kerkvergadering:

- * Florida en Ontdekkers
- * Kaapstad en Tygerberg
- * Meyerspark en Pretoria-Suid.

BESLUIT

1. **Kennis geneem.**

4.1.3.2 **Beskrywingspunt**

(i)

UITBREIDING VAN ORDINANSIE 4.7: SAMESMELTING VAN GEMEENTES: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

- * Voeg as nuwe 4.7.4, 4.7.5 en 4.7.6 in: (Vergelyk 4.1.10)

4.7.4 Onmiddellik na die vorming van 'n nuwe gemeente deur samesmelting word

- (i) onder toesig van die ringskommissie ampsdraers vir die gemeente gekies deur die aanwesige belydende lidmate wat nie onder sensuur is nie
- (ii) 'n naam vir die gemeente gekies.

4.7.5 Die gekose ampsdraers word by dieselfde geleentheid in hulle ampte bevestig met gebruikmaking van die formulier.

4.7.6 Waar 'n ontbinde gemeente se lidmate by 'n bestaande gemeente opgeneem word, word vir die nuwe wyke van die bestaande gemeente ampsdraers gekies en bevestig.

* Verander vervolgens die nommering

* Voeg by huidige 4.7.5 (iv) ... op voorwaarde dat waar die vorming van 'n nuwe saamgesmelte gemeente(s) die aantal standplase moet verminder, die kerkrade vooraf met die predikante ooreengekom het watter predikant(e) deur die nuwe gemeente(s) beroep sal word en dat die predikante die beroepe sal aanneem of beroepbaar gestel sal word.

Die volledig gewysigde Ordinansie lui soos volg:

4.7 Samesmelting van gemeentes

4.7.1 Die gemeentevergadering besluit en onderhandel oor samesmelting met 'n ander gemeente(s) wanneer

- (i) lidmaatgetalle sodanig gedaal het dat die gemeente nie meer selfstandig kan voortbestaan nie
- (ii) 'n kombinasie-ooreenkoms die probleme wat bestaan, nie kan oplos nie

(iii) omstandighede, wat die gemeente daartoe dwing, dit noodsaak.

4.7.2 Samesmelting vind plaas wanneer

- (i) die betrokke gemeente(s) ontbind
- (ii) die lidmate van die gemeente(s) wat ontbind het, saam 'n nuwe gemeente vorm
- (iii) die lidmate van die gemeente(s) wat ontbind het, opgeneem word in 'n bestaande gemeente
- (iv) die ooreenkoms van samesmelting nagekom is.

4.7.3 'n Ooreenkoms tot samesmelting word deur die deelnemende gemeentes opgestel en deur die betrokke gemeentevergaderings met 'n twee-derde meerderheid van die aanwesige lidmate in 'n stemming aanvaar en goedgekeur. Die ooreenkoms tree in werking wanneer die samesmelting plaasgevind het op 'n gemeentevergadering van die samesmeltende gemeentes.

4.7.4 Onmiddellik na die vorming van 'n nuwe gemeente deur samesmelting word

(i) *onder toesig van die ringskommissie, ampsdraers vir die gemeente geskies deur die aanwesige belydende lidmate wat nie onder sensuur is nie*

(ii) *'n naam vir die gemeente gekies.*

4.7.5 Die gekose ampsdraers word by dieselfde geleentheid in hulle ampte bevestig met gebruikmaking van die formulier.

4.7.6 Waar 'n onbinde gemeente se lidmate by 'n bestaande gemeente opgeneem word, word vir die nuwe wyke van die bestaande gemeente ampsdraers gekies en bevestig.

4.7.7 Die ringsvergadering(s) dra sorg dat die ooreenkoms van samesmelting nagekom word en dat alles ordelik geskied.

4.7.8 Die ooreenkoms van samesmelting bevat minstens die volgende reëlings:

(i) Die datum(s) waarop die deelnemende gemeente(s) ontbind.

(ii) Die datum waarop die gemeente(s) wat ontbind het, saamsmelt of deel van 'n bestaande gemeente word.

(iii) Die grense van die nuwe gemeente wat as gevolg van die samesmelting ontstaan.

(iv) Waar van toepassing, die opheffing van die bestaande predikantstandplaas(e) en die skep van 'n nuwe standplaas(e) *op voorwaarde dat waar die vorming van 'n nuwe saamgesmelte gemeente(s) die aantal standplase moet verminder, die kerkrade vooraf met die predikante ooreengekom het watter predikant(e) deur die nuwe gemeente(s) beroep sal word en dat die predikante die beroepe sal aanneem of beroepbaar gestel sal word*

(v) Die beskikking oor die roerende en onroerende eiendom(me) van die gemeente(s) wat by die samesmelting betrokke is.

(vi) Die beskikking oor die notuleboeke, registers, finansiële verslae en die inhoud van die gemeentelike argief(we) van die gemeente(s) wat ontbind.

4.7.9 Die ringskommissie(s) gee aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kennis van die samesmelting van gemeentes.

Motivering

Gemeentes wat onlangs saamgesmelt het, het versoek dat Ordinansie 4.7 wat handel oor die samesmelting van gemeentes, hersien moet word. Meer besonderhede oor die predikante, ouderling en diakens van die gemeentes wat saamgesmelt het, moes vervat word.

BESLUIT

1. Die voorgestelde Ordinansiewysigings word aanvaar.

4.1.3.3 Beroep en bevestiging van predikante by die samesmelting van gemeentes

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die Raad vir Regsadvies versoek om leiding te gee oor die beroep en bevestiging van predikante by die samesmelting van gemeentes. Die volgende gevalle is genoem:

- * Twee gemeentes ontbind en vorm saam 'n nuwe gemeente (samesmelting).
- * 'n Bepaalde gemeente ontbind en smelt saam met ander bestaande gemeentes (inskakeling).

Behoort die predikante in die gevalle weer beroep en/of bevestig te word.

Die Raad vir Regsadvies het soos volg geadviseer:

Reëlings by die samesmelting van gemeentes word gevind in Ordinansie 4.7.

Ten opsigte van die eerste vraag geld die volgende:

- (a) Waar twee (of dalk meer) gemeentes saamsmelt, moet al die reëlings soos in Ordinansie 4.7 uitgestippel, noukeurig uitgevoer word. Veral belangrik is Ordinansie 4.7.3 tot 4.7.5.
- (b) By die ontbinding of opheffing van gemeentes met die oog op samesmelting moet, waar van toepassing (dit wil sê as daar wel in albei gemeentes standplase bestaan), al die standplase ook opgehef word. 'n Standplaas kan immers nie sonder 'n gemeente bestaan nie. Ordinansie 4.7.5(iv) bepaal dit duidelik.

- (c) Die ooreenkoms wat vooraf deur die saamsmeltende gemeentes gemaak word, behoort in lyn met Ordinansie 4.1.7(iii) reëlings te bevat rondom predikante wat die standplase wat opgehef word, vul.
- (d) Kragtens Ordinansie 4.7.5 (iv) word een of meer standplase geskep en die predikant(e) wie se standplaas(e) deur die ontbinding van die gemeentes opgehef is, word daarheen beroep. Waar dit 'n nuwe gemeente is en 'n nuwe standplaas(e) geskep is en beroep(e) uitgebring is, geld dieselfde reëlings soos by afstiging wat in Ordinansie 4.1.10 tot 12 beskryf word. Dit wil sê ook die ouderlinge en diakens moet "opnuut" gekies en bevestig word.
- (e) Indien slegs een standplaas in die nuwe gemeente geskep sou word, terwyl in die oorspronklike gemeentes twee of meer gevulde standplase was, sal vooraf met al die predikante gereël moet word dat nadat die nuwe gemeente gestig is en een van hulle beroep word, met die ander gehandel sal word in ooreenstemming met Ordinansie 2.1.2.1 (soos gewysig).

Ten opsigte van die tweede vraag geld die volgende:

- (a) Die predikantstandplaas word ook opgehef.
- (b) Indien die inskakeling tot gevolg het dat in die gemeente waarby ingeskakel is 'n verdere standplaas gevorm kan word, word die predikant wie se standplaas opgehef is, daarheen beroep en op die gewone wyse bevestig.
- (c) Indien geen verdere standplaas gevorm kan word nie, word met die predikant wie se standplaas opgehef is, in ooreenstemming met Ordinansie 2.1.2.2 gehandel.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het besluit om die advies aan die 66ste Algemene Kerkvergadering deur te gee vir kennisname.

BESLUIT

1. **Kennis geneem.**

ORDE VAN DIE VERGADERING

Verkiesing van sekundi vir predikantslede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

'n Herstemming vind plaas tussen die volgende persone:

Ds NJS Steenekamp

Ds J Coetzee
Ds PF Viljoen
Dr GC Lindeque.

Ds NJS Steenekamp en ds J Coetzee word verkies.

4.1.4 GEMEENTES EN BEDIENING AAN LIDMATE BUITE DIE GRENSE VAN DIE REPUBLIEK

4.1.4.1 **Inligting oor bediening buite die grense van die Republiek**

Bediening van die Woord buite die grense van die Republiek word onderskei in **bediening in Afrika en bediening oorsee.**

A. **Afrika bediening**

Die bediening in Zimbabwe, Zambië, Botswana en Namibië.

(i) ***Bediening in Zimbabwe: 2001-2003:***

Die vergadering behandel die verslag oor die bediening in Zimbabwe.

Bediening in Zimbabwe

Ds APJ Beukes praat kortliks oor die bediening in Zimbabwe. Daar is 'n aantal knelpunte. Die motor het reeds meer as 300 000 kilometer afgelê en moet vervang word, ongeveer 8 gesinne kan bydra vir die bediening en ds JH van Heerden werk steeds vir 'n baie klein traktement.

Hy vra verder dat die Kommissie vir Buitelandse Bediening dié opdrag kry om samesprekings te voer oor die samewerking met die Ned Geref Kerk in Zimbabwe en in Afrika.

Die Administrateur versoek dat die moontlikheid oorweeg word om uit die Rampfonds van die Kerk 'n bydrae te maak vir die aankoop van 'n nuwe motor.

Ds JH van Heerden sluit aan by die dankwoord van ds Beukes. In die besonder bedank hy die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, dié Raad van Finansies, ringe, gemeentes en individue.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

2. Die Komitee vir Buitelandse Bediening kry opdrag om aandag te gee aan samewerking met die Ned Geref Kerk oor die bediening in Zimbabwe en Afrika
3. Ds en mev JH van Heerden word bedank vir hulle opofferende en konstruktiewe werk in Zimbabwe.

(ii) *Bediening in Zambië: 2001-2003*

Ds R Botha spreek sy dank uit vir die hulp en ondersteuning wat van gemeentes uit die Republiek ontvang is.

Die vergadering neem kennis van die verslag oor die bediening in Zambië.

BESLUIT

1. Kennis geneem.
2. Ds R Botha word bedank vir sy opofferende werk in Zambië.

(iii) *Bediening in Botswana: 2001-2003*

Ds LS van Rooyen bedank dié gemeentes vir die bydraes wat die gemeentes in staat gestel het om 'n erf aan te koop en eersdaags met die bou van die kerk te begin.

Die vergadering behandel die verslag oor die bediening in Botswana.

BESLUIT

1. Kennis geneem.
2. Dank word aan ds JJ Claassen en sy vrou betuig vir die werk wat in Gaborone, Botswana, gedoen is.
3. Die Kommissie vir Buitelandse Bediening gee aandag aan die ooreenkoms oor die bediening in Botswana.

(iv) *Bediening in Namibië: 2001-2003*

Die vergadering behandel die verslag oor die bediening in Namibië.

Dr BJ van Wyk bedank die Raad van Finansies vir finansiële steun wat die bediening in Namibië moontlik maak.

BESLUIT

1. Vir kennisname en bespreking.
2. Dank word betuig aan predikante wat in Namibië werksaam is, dikwels onder moeilike omstandighede en oor ver afstande.

B. Bediening van lidmate oorsee

(i) Gesamentlike (Interkerklike) Kommissie vir Buitelandse Bediening

Die vergadering neem kennis van die samestelling en werksaamhede van die Kommissie vir Buitelandse Bediening. Aandag word veral gegee aan die Internasionale Konferensie vir Bediening aan Suid-Afrikaners in die Buiteland. Daar word onder meer kennis geneem van

- * die bediening in Nederland, Amerika, Australië en Nieu-Seeland
- * die bediening in Afrika
- * probleme waarmee te kampe gekry word
- * bestaande hulpbronne
- * algemene riglyne vir buitelandse bediening
- * kerkordelike riglyne vir buitelandse bediening deur die Ned Geref Kerk
- * kommentaar van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op die beleidstuk (riglyne) van die Ned Geref Kerk oor buitelandse bediening.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

(iv) Bediening in Wenen Oostenryk

Die vergadering behandel die verslag oor die bediening in Oostenryk

BESLUIT

1. Vir kennisname en bespreking.
2. Prof en mev Loader word bedank vir die bediening in Wenen.

(iii) *Bediening in België*

Die vergadering behandel die verslag oor die bediening in België.

BESLUIT

1. **Kennis geneem.**
2. **Prof Pretorius word bedank vir die bediening in België.**

(iv) *Bediening in Paraguay*

Die vergadering behandel die verslag oor die bediening in Paraguay.

Aan die volgende vraagstukke is aandag gegee in die bedieningstyd:

- * Daar is Afrikaanssprekendes wat deel geword het van die Israel Visie wat ook te kenne gegee het dat hulle nie belangstel om besoek te word nie.
- * In Asuncion is enkele Suid-Afrikaners wat by kerke soos die Kerk van die Nasareners en die Partecostal Church ingeskakel het. 'n Aantal is met Paraguaanse vroue getroud en sal vanweë hulle vrouens se taal moeilik by 'n Afrikaanse erediens kon inskakel.
- * Die status van die Iglesia Reformada as kerk en die verhouding met die kerke in die RSA is by geleentheid onder die loep geneem. Die gemeentes van die Iglesia Reformada is as selfstandige gemeentes erken. Dit is aan die lidmate daar self oorgelaat om oor die aangeleentheid verder te handel.
- * Die lidmate het ook leiding gevra oor die skakeling en inskakeling by die Rooms Katolieke Kerk en die Menoniete. 'n Kort memorandum oor die aangeleentheid is deur die samewerkingskomitee opgestel en aan die lidmate gestuur.

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het soos volg besluit oor die bediening in Paraguay

- * Daar word te begroot om die reiskoste van 'n predikant/predikante van die Kerk te dra om Afrikaners in Paraguay, in besonder die lidmate van die Iglesia Reformada, twee maal per jaar te besoek tot en met die volgende Algemene Kerkvergadering in 2004.
- * Dit word aan die Komitee wat Buitelandse Bediening koördineer, opgedra om die bediening in Paraguay te reël en 'n langtermyn bedieningsplan op te stel en voor te lê aan die Algemene Kerkvergadering in 2004.

- * In die lig van die groeteboodskap van die AP Kerk, soek die Komitee vir Buitelandse Bediening daadwerklike samewerking met die Kerk in Paraguay in dié verband.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het aandag gegee aan doop- en lidmaatregisters, 'n moontlike vooggemeente vir die Iglesia Reformada, en finansiële hydraes om die bediening moontlik te maak. Dit blyk dat een besoek per jaar deur albei kerke genoegsaam gaan wees in die toekoms. Indien daar dus ongeveer R10 000 - R12 000 per jaar vir die bediening begroot kan word, kan dit so behartig word.

Ds Nell versoek dat die Raad vir Apostolaat oorweeg om die bedrag jaarliks uit sy begroting te bewillig.

BESLUIT

1. **Kennis geneem.**
2. **Di MCE Botes, CEC Hertzog en HT van der Linde word bedank vir die werk wat in Paraguay gedoen is.**
3. **Die vergadering begroot R10 000 – R12 000 per jaar vir die bediening in Paraguay.**

4.1.5 STUDENTEGEMEENTES EN STUDENTEBEARBEIDING

4.1.5.1 Verslag oor studentebearbeiding

Die vergadering behandel die verslag oor studentebearbeiding. Daar word indringend kennis geneem van die

- * werksaamhede van die Komitee vir Studentebearbeiding
- * studentebearbeiding te Potchefstroom
- * studentebearbeiding te Philadelphia
- * studentebearbeiding by die Randse Afrikaanse Universiteit: Gemeente Johannesburg-Wes
- * studentebearbeiding te Stellenbosch
- * studentebearbeiding te Bloemfontein.

Die vergadering behandel die volgende aanbevelings wat deur die komitee gemaak word:

- * Die vergadering spreek hom gunstig uit oor die bearbeiding van studente lidmate van die Kerk.

- * Die finansiële versorging van die standplase vir studentebearbeiding word gehandhaaf.
- * Die vergadering gee opdrag dat die moontlikheid ondersoek word om groter finansiële bystand te verleen vir die bearbeiding van lidmate aan die Universiteit van die Vrystaat.
- * Die ringsvergadering van Oos-Londen word versoek om indringend te kyk na positiewe studentebearbeiding in Bloemfontein.
- * Ouderlingvergaderings bekom jaarliks inligting van alle skoolverlaters wat uit gemeentes verhuis.
- * Die inligting (toekomstige adres en telefoonnommer) van skoolverlaters wat deur die ouderlingevergadering bekom word, word na die nuwe gemeente gestuur.
- * Ringskommissies hou by wyse van visitasie opsig daaroor dat die ouderlingevergadering die inligting oor skoolverlaters bekom en na gemeentes deurgee.
- * Die Raad vir Gesinsorg word versoek om voort te gaan om 'n lys van jongmense wat belydenis van geloof aflê, op 'n jaarlikse basis saam te stel. Hierdie inligting kan sentraal (by die sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering) beskikbaar wees. Hierdie inligting kan meehelp tot effektiewe bediening van jongmense wat in verskillende sentra gekonsentreer is.
- * Predikante en gemeentes word versoek om studente vanuit hulle gemeentes aan te moedig om sinvol in te skakel by die onderskeie studentegemeentes van die Kerk.
- * Studentegemeentes gee name van afgestudeerdes aan gemeentes deur.

BESLUIT

1. **Die vergadering spreek hom gunstig uit oor die bearbeiding van studente lidmate van die Kerk.**
2. **Die finansiële versorging van die standplase vir studentebearbeiding word gehandhaaf.**
3. **Die ringsvergadering van Oos-Londen word versoek om indringend te kyk na positiewe studentebearbeiding in Bloemfontein.**

4. Ouderlingvergaderings bekom jaarliks inligting van alle skoolverlaters wat uit gemeentes verhuis.
5. Die inligting (toekomstige adres en telefoonnommer) van skoolverlaters wat deur die ouderlingevergadering bekom word, word na die nuwe gemeente gestuur.
6. Ringskommissies hou by wyse van visitasie opsig daaroor dat die ouderlingevergadering die inligting oor skoolverlaters bekom en na gemeentes deurgee.
7. Die Raad vir Gesinsorg word versoek om voort te gaan om 'n lys van jongmense wat belydenis van geloof aflê, op 'n jaarlikse basis saam te stel. Hierdie inligting kan sentraal (by die sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering) beskikbaar wees. Hierdie inligting kan meehelp tot effektiewe bediening van jongmense wat in verskillende sentra gekonsentreer is.
8. Predikante en gemeentes word versoek om studente vanuit hulle gemeentes aan te moedig om sinvol in te skakel by die onderskeie studentegemeentes van die Kerk.
9. Studentegemeentes gee name van afgestudeerdes aan gemeentes deur.

4.1.5.2 Beskrywingspunt

(i)

BEGROTING VIR STUDENTEBEARBEIDING IN BLOEMFONTEIN: RING VAN OOS LONDEN

Daar word weer begroot vir die voorsiening van 'n voltydse studentepredikant in Bloemfontein.

Motivering

As gevolg van rasionalisering is die studentestandplaas te Bloemfontein aan die einde van 1999 afgeskaal na 'n deeltydse standplaas. Hierdie bedeling is nie bevredigend nie en die ringsvergadering is van mening dat die studentebearbeiding in Bloemfontein nie tot sy volle reg kom nie. Dit bring mee dat die Hervormde Kerk soms skade ly en jong lidmate verloor.

Die ring kan die studentepredikant ook op ander wyses akkommodeer en moontlik 'n bydrae lewer tot die versorging van die predikant.

BESLUIT**1. Die volgende voorstel word aanvaar:**

- * **Om alle Hervormde lidmate aan tersiêre instellings in Bloemfontein effektief te bearbei, begroot die Kerk vir 'n standplaas met versorging op toetreeskaal.**

ORDE VAN DIE VERGADERING**Personalia**

Ds CB Enslin se dogtertjie is siek.

Ds M Botha se vader is opgeneem in Potchefstroomse Hospitaal. Sy toesand is kritiek.

Verskonings

PERSOON/ AFGEVAARDIGDE	GEMEENTE	DATUM EN TYDPERK VAN AFWESIGHEID
Ds BM Dupper	Bloemhof	29.9.2004 Oggendsitting
Ds ER Pretorius	Beroepafwagtend	Volle tydperk
Prof PJ van der Merwe	Fakulteit Teologie UP	29.9.2004 Oggend- en Aandsitting
Ds JJC Koekemoer	Marble Hall	29.9.2004 Volle sitting
Oudl HL Ludick	Sundra	30.9.2004 Volle sitting
Dr DJC van Wyk	Wolmaransstad	29.9.2004 Oggendsitting
Ds M Botha	Carletonville	29.9.2004 Volle sitting
Ds H Delport	Magaliesburg	29.9.2004 Volle sitting
Ds MJ Slabbert	Philadelphia	29.9.2004 (10:30 – 13:00)

4.2 LIDMATE**4.2.1 BESLUIE VAN DIE 66STE ALGEMENE KERKVERGADERING****4.2.1.1 Instel van een lidmaatregister**

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het opdrag ontvang om die

instel van een lidmaatregister vir lidmate wat in 'n gemeente gebore is, gedoop is, belydenis gedoen het, oorgegaan het na ander gemeentes, oorgekom het vanaf ander gemeentes ensovoorts asook 'n bewys van lidmaatskap in ooreenstemming met die nuwe lidmaatregister, te ondersoek

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het besluit dat die idee van een lidmaatregister waardeloos is en het die saak daar gelaat.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

4.2.1.2 Elektroniese beskikbaarstelling van bewys van lidmaatskap: Navraag van ouderlingevergadering van Mosselbaai

Die vergadering behandel die volgende navraag van die ouderlingevergadering van Mosselbaai ontvang:

Die ouderlingevergadering verneem graag of daar beswaar sal wees indien ons in plaas van die gewone lidmaatbewys, 'n elektroniese bewys met dieselfde bewoording mag gebruik, en so die bewyse deurstuur aan gemeentes met die fasiliteite. Die motivering is kostebesparing en spoed. Ons insiens is die teenblaadjies van die huidige lidmaatbewysboekie dupliserend, aangesien die eintlike rekord die lidmaatboek en die notuleboek van die ouderlingevergadering is. Indien daar wel so 'n duplisering nodig is, kan mens gewoon 'n duplikaat bewys druk en op lêer hou.

By navraag het die Raad vir Apostolaat soos volg reageer:

Die raad oordeel dat die hantering van bewyse van lidmaatskap wel elektronies kan geskied waar enigsins moontlik. Oorwegend stem ons saam met die motivering van die saak naamlik kostebesparing en spoed. Heeltemal tereg word vermeld dat daar wel 'n moontlikheid bestaan dat nie alle gemeentes oor die nodige fasiliteite mag beskik nie. Nietemin sou die raad ook wou sien dat die lidmaatregisters van die hele Kerk uiteindelik op hierdie wyse hanteer word, daar dit verseker voordele ten opsigte van akkuraatheid inhou.

Die Raad vir Regsadvies is ook genader om 'n mening. Die raad het soos volg gereageer:

- * Die elektroniese oorstuur van bewyse van lidmaatskap kan geïmplementeer word. Die nodige aantekening moet steeds in die lidmaatregister gedoen word. Harde kopieë moet steeds bewaar word.

- * Hierdie metode word as aanvullend by die bestaande metode gebruik.
- * Dit sal in ag geneem moet word dat baie gemeentes nog nie elektronies ingestel is nie.

BESLUIT

1. Kennis geneem.
2. Die advies van die Raad vir regsadvies word in ag geneem.

4.2.1.3 Beskrywingspunt

(i)

oorhandiging van attestate en bewyse van lidmaatskap aan lidmate self: Ring van LaeVELD

Wanneer lidmate verhuis word hulle attestate of bewyse van lidmaatskap aan die betrokke gemeente uitgereik, aan die lidmate oorhandig sodat hulle dit by die betrokke gemeente kan inhandig om in die nuwe gemeente se lidmaatregister ingeskryf te word. Die uitgereikte dokument is slegs vir drie maande geldig. Die verantwoordelikheid berus by die lidmaat om by die nuwe gemeente aan te meld, die dokument in te handig en betrokke te raak.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.

ORDE VAN DIE VERGADERING**Verskonings**

PERSOON/ AFGEVAARDIGDE	GEMEENTE	DATUM EN TYDPERK VAN AFWESIGHEID
Ds AP Venter	Vanderbijlpark	29.9.2004 – 2.10.200
Ds WA Botha	Klerksdorp	29.9.2004 (14:00 – 17:00)
Ds JP Janse van Rensburg	Primrose	30.9.2004 (8:30 – 19:00)

Personalia

Ds HAT Engelbrecht is ontslaan uit die hospitaal en weer ter vergadering.

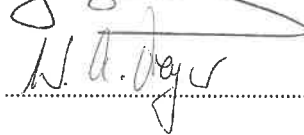
**DIE VERGADERING VERDAAG VIR MIDDAGETE OP WOENSDAG
29 SEPTEMBER 2004**

**GOEDGEKEUR EN ONDERTEKEN TE PRETORIA OP 30 SEPTEMBER
2004.**

VOORSITTER

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'J. S. ...', written over a horizontal dotted line.

SKRIBA

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'H. A. ...', written over a horizontal dotted line.

--- oOo ---

HERVATTING VAN DIE VERGADERING NA MIDDAGETE OP WOENSDAG 29 SEPTEMBER 2004

ORDE VAN DIE VERGADERING

Goedkeuring van notule

Notule 2 word deur die vergadering behandel en nadat wysigings aangebring is, goedgekeur.

Afvaardiging wat per registrasie ter vergadering kom

Oudl N Pascoe (waarnemer) Wapadrand

Verkiesing van Kuratorium

Die vergadering verkies die lede vir die Kuratorium.

Die volgende groslys word opgestel

Dr FJ Boshoff	Ds AH Roets	Dr GJ Malan
Dr DJC van Wyk (jr)	Dr AJ Groenewald	Ds JF van der Merwe (Sr)
Oudl AJG Oosthuizen	Dr J Otto	Oudl PS Visser
Dr JMG Dreyer	Ds M Basson	Dr JA Beukes
Dr J Nel	Dr C Pretorius	Ds L Geel
Ds J Groenewald	Ds J Coetzee	Oudl C le Roux
Dr WJ Smith	Oudl BD Bierman	Ds WJJ Kok
Dr JJ Steenkamp	Ds G van R Els	Dr GC Lindeque
Dr HJ Botes	Ds S Visser	Dr GMJ van Wyk
Dr PB Boshoff	Ds A Conradie	Ds MJ Slabbert

Verskonings

Die volgende verskonings is ontvang

PERSOON/ AFGEVAARDIGDE	GEMEENTE	DATUM EN TYDPERK VAN AFWESIGHEID
Ds DW van der Watt	Montana	29.9.2004 Aandsitting
Ds CJA Simpson	Randburg	29.9.2004 Aandsitting
		30.9.2004 Aandsitting
Ds KD Papp	Nigel	30.9.2004 (8:30 tot 13:00)

Oudl HG Joubert	Nigel	30.9.2004 (8:30 tot 13:00)
Oudl HG Joubert	Nigel	1 en 2.10.2004 Voldag
Ds JH van Staden	Bronkhorstspuit	30.9.2004 Oggendsitting
Ds L Janse van Rensburg	Namibkus	29.9.2004 (2.30 – 19:00)
Ds WJ Steyn	Magaliesmoot	29.9.2004 (16:15 – 21:00)

MOSIE VAN DANK

Die volgende mosie van dank word aanvaar.

Die vergadering spreek sy dank en waardering uit teenoor alle predikante, diensgroepe en lidmate wat pasiënte van ander gemeentes in hospitale binne hulle gemeentegrense besoek en pastoraal bedien.

--- oOo ---

A large, stylized number '5' filled with a fine halftone dot pattern. The number is positioned in the background, with the word 'Verkondiging' overlaid on its center.

Verkondiging

Kerklike

Goedere

5. VERKONDIGING EN 9. KERKLIKE GOEDERE

5.1 RAAD VIR EREDIENS

5.1.1 VERSLAG VAN DIE RAAD VIR EREDIENS

5.1.1.1 Samestelling van die raad

- (i) Die vergadering neem kennis van die samestelling van die raad.
- (ii) Die vergadering neem kennis van die Komitees wat deur die raad benoem is ter uitvoering van sy taak, naamlik:

Die Komitee vir Prediking en Erediens
Die Komitee vir Belydenisskrifte
Die Komitee vir Liturgiese Geskrifte
Die Komitee vir Kerkmusiek
Die Komitee vir Toerusting.

5.1.1.2 Vergaderings van die raad

Die vergadering neem kennis dat die raad tydens die verslagjaar tien keer vergader het. Die raad se aangewese komitees het telkens voor die raad se vergaderdatums, met die oog op rapportering aan die raad, vergader.

5.1.1.3 Werkopdragte van die 66ste Algemene Kerkvergadering ontvang

(i) *Belydenis van die Kerk*

Die Raad vir Erediens koördineer, in oorleg met SENTIK, artikels in Die Hervormer en Konteks oor kommentaar op die belydenisskrifte vir gebruik deur ouderlinge en lidmate, wat in 'n selfstandige publikasie uitmond.

Hervertaling van die Dordtse Leerreëls.

Studie oor 'n eietydse interpretasie van die kernsake van die Kerk se belydenis, soos onder andere die maagdelike verwekking van Jesus, die opstanding, en die Godheid van Jesus. Sodanige studie verreken

- * die historiese ontstaan en ontwikkeling van die kernsake van die belydenis
- * resente ontwikkeling op die onderskeie tereine van die teologie en dui duld bare en onduidbare nuanseverskille ten opsigte van 'n eietydse interpretasie van die kernsake van die Kerk se belydenis aan.

Apostolicum en Niceanum: Studiewerk word afgehandel ten opsigte van die artikels

- * wederopstanding van die vlees
- * een doop tot vergifnis van sonde
- * ter helle neergedaal
- * wat gely het onder Pontius Pilatus, gekruisig is.

(ii) **Formuliere**

'n Verdere alternatiewe huweliksformulier.

Formulier vir die hertrou van geskeides.

Kundiges op die terreine van die Ou- en Nuwe Testament, dogmatiek, praktiese teologie, ekumene en kerkgeskiedenis word benoem om

- * 'n indringende studie oor die formuliere wat in die Kerk gebruik word, te doen
- * die bestaande formuliere te hersien
- * alternatiewe formuliere op te stel
- * sodanige resultate, konsepmatig, aan ouderlinge- en ringsvergaderings vir kommentaar te stuur, hierdie kommentaar te verwerk, en die resultate weer aan genoemde vergaderings te stuur
- * hierdie konsepformuliere word aan denominasies, wat die klassieke formuliere met die Kerk deel, vir kommentaar gestuur
- * die finale konsepte op die agenda van die volgende Algemene Kerkvergadering te plaas.

(iii) **Diensboek**

Afwisseling van die Wet, in die diensordes, met ander Skrifgedeeltes.

Hersiening en herdruk van die huidige Diensboek, met inagneming van die volgende:

- * Opneem van die belydenisskrifte.
- * Opneem van die verklaring vir gebruik by die benoeming van kategete.
- * Opneem van die 1838-Gelofte, met 'n historiese agtergrond en praktiese riglyne vir die gebruik daarvan.
- * Die Diensboek inhoudelik van 'n groter druklettertipe te voorsien en met 'n ander kleuromslag.

(iv) **Die erediens**

- * Teraardebestelling om voor of na die begrafnisdiens te geskied.
- * Daarstelling van die nuwe Liedboek op kompakskyf.
- * Toerusting oor kerkmusiek.
- * Alternatiewe wyse om die evangelie te bedien. Studie ten opsigte van die

fundamentele en praktiese om die evangelie binne die etos van die Kerk deur sang en musiek te verkondig.

- * Toerusting oor die erediens en die nagmaal, veral in 'n hersiening van die ouderlinge kursus.
- * Prediking oor die kerklike jaar.
- * Die kind in die erediens.
- * Praktiese riglyne aan gemeentes ten opsigte van die studiestuk: "Die Erediens as dinamiese ontmoetingsgebeure tussen God en gemeente".
- * Die rol van die voorleser(s) in die liturgie.
- * Koinonia in die erediens.
- * Metaforiese prediking.
- * Ontsluiting van die kognitiewe, affektiewe, en vaardigheidsvlakke van die mens tydens die prediking.
- * Liturgiese vernuwing – tussen verstarring en verwarring.
- * Onderzoek na die voorlees van die Wet met die oog op skuldbelydenis as selfstandige element.
- * Studiewerk rondom die nagmaalbywoning.

(v) *Kindernagmaal*

(vi) *Kindertoeganklike dagstukkies in die Bybelse Dagboek*

Die opdrag is na die Raad vir Gesinsorg deurgegee.

(vii) *Jaarverslag, ingeslote funksiebeskrywing en reglement*

Hersiening van die formaat daarvan en toerusting daarvoor.

5.1.1.4 **Addisionele opdragte**

Deur die loop van 2004, het verskillende opdragte en navrae op die raad se tafel beland. Die tyd het dit nie toegelaat dat die sake na behore gehanteer kon word voor die Algemene Kerkvergadering nie.

5.1.1.5 **Opdragte afgehandel**

(i) *Komitee vir Prediking en Erediens*

(a) Die liturgie

Die raad het deeglike navorsing gedoen oor die liturgie in die algemeen en in die besonder in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. As basis vir hierdie ondersoek het 'n studiestuk van dr EC Kloppers gedien. Hierdie studiestuk is ook in die Kerk gesirkuleer. Nadat voorstelle uit die Kerk ontvang is, is die studiestuk

gewysig en in die agenda van die 67ste Algemene Kerkvergadering opgeneem, met die oog op goedkeuring en opname in die Diensboek. Die raad oordeel dat met hierdie studiestuk sy werkopdragte, soos vermeld in agendapunte 5.1.3.3 (i) en 5.1.3.4 (v) tot 5.1.3.4 (xiv), afgehandel is. Verder die versoek dat praktiese riglyne met die oog op begrafnisdienste en ander buitengewone eredienste by die onderstaande studiestuk ingewerk sal word.

LITURGIESE VOORSTELLE VIR DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

Inleiding

Teen die sewentigerjare het die eredienste in die Ned Hervormde Kerk één vaste vorm begin aanneem, met één vaste volgorde van gebeure, meestal dieselfde votum, en dieselfde liedere na die wet en die belydenis. Dit het in 'n groot mate tot verstarring en onnadenkende, bykans meganiese deelname gelei. Om hierdie verarming teen te werk, is meerdere ordes in die *Diensboek* daargestel om moontlikhede vir afwisseling in die liturgie te bied en 'n groter mate van bewustelike deelname te bewerkstellig. Mettertyd is die ordes van die *Diensboek* egter weer tot strakke vorm en wet gemaak, waarvan nie afgewyk mag word nie, in plaas daarvan om dit as riglyne te sien wat geleentheid bied om die liturgie kreatief in te rig.

Die erediens as die besondere ontmoeting met die lewende God, wat ons byeenroep en wat steeds dinamies en nuut met ons handel, is 'n geleentheid om altyd weer *opnuut* deur God se aanspreke verander te word. Die erediens behoort daarom nie in geyske vorms te verval nie. 'n Basiese grondstruktuur as die binding aan die oorgelewerde geloofstradisie, moet steeds behou word, maar behoort ook nuut en kreatief ingeklee te word. Met die *Liedboek van die Kerk* word nuwe moontlikhede vir die kreatiewe inrigting van die liturgie gebied. Bestaande ordes kan sinvol met nuwe liedere ingerig word. Dit is egter ook nodig om nuwe liturgiese moontlikhede in lyn met ons eie Reformatoriese tradisie te ontsluit.

Die rubriekindeling van die *Liedboek van die Kerk* met die drie dele: *Die Erediens*, *Die liturgiese jaar* en *die Erediens van die lewe*, bied 'n sinvolle raamwerk vir die inrigting van die erediens binne die daaglikse bestaan van die gelowiges – die gemeente leef immers daaglik die erediens van die lewe en kom gereeld weer in die gesamentlike byeenkoms van die gelowiges saam.

Die samekoms van die gelowiges staan ook altyd binne 'n bepaalde tyd in die jaar – die kerkjaar is die polsslag waarmee die kerk van Christus lewe. Die erediens het 'n bepaalde grondstruktuur en bevat handelinge wat fundamenteel in elke erediens tuis behoort, maar die spesifieke aard en inhoud van 'n erediens word veral deur die liturgiese jaar bepaal en verder deur besondere geleenthede in 'n gemeente se lewe.

'n Basis vir die inrigting van eredienste in die Nederduitsch Hervormde Kerk

Met inagneming van die eie Reformatoriese en spesifiek Hervormde tradisie, sowel as die doelstellings van liturgiese bewegings wêreldwyd, word hiermee 'n basis vir die verstaan en inrigting van eredienste in die Ned Herv Kerk gegee. Die nuwe liedere en vorme in die *Liedboek van die Kerk* (2001) bied die geleentheid tot 'n meer buigsame en kreatiewe inrigting van die liturgie en vir meerdere bewuste deelname deur die gemeente. Konkrete voorstelle vir nuwe liedere en liturgiese vorme wat benut kan word, word gemaak. Eenvoudige, basiese riglyne en uitgangspunte word gegee. Daar word aangetoon hoe en *waarom* sekere sake as *moontlikhede* benut kan word. Daarmee word die geleentheid gebied om die liturgie in die Ned Herv Kerk te verryk met vorme uit die breë liturgiese tradisie. Teen tendense in waar die erediens óf star óf slordig hanteer word (is dit dan nog 'n erediens?) kan gemeentes gelei word om weer opnuut die unieke aard en waarde van die ritueel van die erediens te besef en die sin daarvan te ervaar.

Die orde van handeling wat voorgestel word, sluit nou aan by dié van die oorgelewerde tradisie in kerke met 'n sterk ekumenies-liturgiese bewussyn en is 'n orde wat teologies sterk gemotiveer kan word. Uiteraard beteken dit nie dat daar net een, vaste volgorde moet wees nie. Dit beteken egter ook nie dat handelinge lukraak en deurmekaar mag plaasvind nie. Die volgorde van handeling moet altyd liturgies-teologies gemotiveer kan word. Elke handeling moet sinvol by die voorafgaande en die daaropvolgende handeling aansluit en moet tesame 'n sinvolle eenheid en geheel van verkondiging vorm.

Riglyne vir die praktiese implementering van voorstelle

Met die oog op die praktiese implementering van voorstelle is 'n paar riglyne noodsaaklik. Vernuwung moet inderdaad met versigtigheid gepaard gaan. Vertroudheid en sekerheid is belangrik om steeds geborgenheid in die erediens te ervaar. Vir die erediensganger om hom/haar volledig in die gebeure van die erediens in te laat, moet daar genoegsame oriëntering en sekerheid ten opsigte van die verloop en afloop van die erediens bestaan.

Oriëntering word prakties gebied deur 'n gedrukte liturgie in die hand. Deur middel van 'n gedrukte liturgie kan die erediensganger onmiddellik 'n oorsig kry oor die tema en subtemas, dit wat in die erediens gaan gebeur, en dit wat van hom of haar verwag gaan word. Sodoende kan die lidmaat of besoeker hom/haar reeds voorberei op die geheel van die erediens wat ter sprake is, sowel as op besondere handeling. Die voordeel van 'n gedrukte liturgie is dat die liturgie meer spontaan kan verloop, sonder voortdurende aankondigings. Op 'n gedrukte liturgie kan die tekste van die votum, seëngroet, liedere en selfs sommige gebede, gegee word. Dit beteken dat die response (*Response is kort gesonge of gesproke reaksies op lesings of sitate*) ook effektief kan funksioneer - spontaan en sonder aankondiging.

Op 'n gedrukte liturgie kan die visuele voorstellings en/of bepaalde handeling kortliks toegelig word en die verband tussen liedere en tekste uitgewys word. So kan lidmate hulle vooraf reeds op die omvattende betekenis van die liturgiese gebeure voorberei en hulle oriënteer op die ruimte waarin hulle hulle bevind. 'n Geprojekteerde beeld kan ook gebruik word om bepaalde aspekte van die erediens aan te dui. Die *geheelbeeld* wat voortdurend beskikbaar behoort te wees vir oriëntering - vir vooruitverwysing en terugverwysing - word egter die beste met 'n gedrukte liturgie in die hand verkry. 'n Elektroniese beeld kan die kommunikasie en oogkontak met die liturg(e) versteur en die aandag van die sentrum van die verkondiging verskuif. Elektroniese beelde kan net met groot omsigtigheid *aanvullend* tot 'n gedrukte liturgie gebruik word. Dit is belangrik dat die mees gepaste medium vir alle inhoude en handeling gebruik word.

Die orrelis as mede-liturg speel 'n bepalende rol om gebeure in die erediens vlot te laat verloop en veral om response spontaan te laat funksioneer. Die orrelis moet dus besonder voorbereid en opgeskerp wees om die regte leiding te gee sodat die gemeente met sekerheid kan reageer. 'n Gedrukte liturgie is nie net vir 'n gemeente nie, maar ook vir die orrelis, belangrik. Response moet verkieslik deur die volle gemeente gesing of gesê word, maar dié rol kan deur 'n kantor (voorsanger) (*kantor kom van die woord cantare, wat beteken: om te sing. Dit is 'n voorsanger wat die sang lei of wat optree in beurtsang met 'n gemeente. 'n Kantor kan ook vir 'n gemeente nuwe liedere aanleer*) of kantory (klein koor) (*kantory is afgelei van die woord kantor. 'n Kantory is 'n sanggroep wat eerder ingestel is op beurtsang en ondersteuning van gemeentesang as uitvoerings soos dié van 'n koor*) vervul word, totdat 'n gemeente vertrouwd is daarmee.

Liggaamshoudings moet vooraf beplan word. Alle liggaamshoudings soos die sit of staan van die gemeente moet gemotiveer wees en moet pas by die funksionering van 'n bepaalde handeling op 'n bepaalde plek. Dit beteken dat 'n gemeente nie bloot meganies staan met die sing van 'n lied nie. Die aard van die lofsang vra meestal vir 'n staande houding, maar 'n stiller, meer ingetoë lied kan sittend met 'n meer ingetoë houding gesing word. Dieselfde geld vir die gebed. Die plek van die gebed in die liturgie bepaal of die gemeente staan, of in 'n gebedshouding sit. Dit beteken dat die liturg die aard van elke handeling, elke lied en elke gebed vooraf moet bedink en die houding van die gemeente (sittend of staande) dienoreenkomstig op die gedrukte liturgie moet aandui. Die liturg moet seker maak dat die oorgange sinvol en rustig, sonder onnodige beweging van sit en staan, verloop.

Deur die liggaamshoudings konkreet te bedink, word die liturg nog meer gedwing om die erediens as geheel tot 'n sinvolle eenheid te beplan. Die saamwerk van die predikant en die orrelis en ander rolspelers (soos die voorlesers), is uiters belangrik. Die gesamentlike deurwerk van die liturgie vooraf is noodsaaklik om te bepaal of alles sinvol by mekaar aansluit - dit kan nie eers tydens die erediens "uitgetoets" word nie. Die erediens is immers nie die plek vir eksperimente nie.

Die erediens in die Nederduitsch Hervormde Kerk

Die besondere ontmoeting met die lewende God

Die gemeenskap wat in die erediens saamkom, word deur God self saamgeroep en daarom is dit die *gans ander gemeenskap*, die geloofsgemeenskap, wat byeen is. Al is die erediens dus ingebed in die alledaagse lewe, is dit juis 'n *nie-alledaagse* byeenkoms wat anders lyk as die wêreld daar buite. Die gemeente leef vanuit die unieke byeenkoms van die erediens *in* die wêreld en *na* die wêreld toe. Die gemeente leef *daaglik* die erediens van die lewe en kom reëlmatig weer in die gesamentlike byeenkoms van die gelowiges op die Sondag, die dag van die opstanding, saam (Luk 24:13; Joh 20:19-26, Hand 20:7). Die viering van Sondag tot Sondag vorm die ritme waarmee die Christelike kerk leef.

Die gemeente is sigbaar versamel in die naam van Jesus Christus (Mat 18:20) en vier altyd die ontmoeting met die opgestane Heer - alhoewel met verskillende klemtone in die verskillende tye van die jaar. In die erediens ontmoet God die gemeente deur sy Woord. God se Woord word deur al die liturgiese handeling en simbole soos die preek, die sang, gebede en dies meer vergestalt. God is egter nie *outomaties* deur al hierdie handeling teenwoordig nie. God is outonoom en bepaal self sy teenwoordigheid. Die ontmoeting met God in die erediens is ook nie *vanselfsprekend* nie. Die *gans ander gemeenskap* kan maar net biddend wag op die ontmoeting met God. Hierdie ontmoeting lei tot gemeenskap tussen God en die gemeente en tussen die gelowiges onderling (1 Kor 12, Ef 4). Die Heilige Gees maak hierdie ontmoeting en gemeenskap moontlik (Ef 2:22; 2:18). Deur die werk van die Heilige Gees word die erediensgebeure 'n geheelervaring waar die gemeente tot geloof kom, opnuut tot geloof kom, en verander word tot radikaal nuwe mense.

Die volle gemeente neem aan die erediens deel. Meer aktiewe en bewuste deelname, en meerdere deelname, met ander woorde die priesterskap van alle gelowiges, is belangrik. Hierin word aangesluit by die gegewens oor die liturgie in die Nuwe Testament waaruit blyk dat alle gawes deur die gemeente in diens van God en tot opbou van mekaar gebruik behoort te word (Rom 12:3-8, 1 Kor 12 en 14). As geordende, gevolmagtigde dienaar van die Woord, verrig die predikant bepaalde funksies, soos die preek en die seëngroet aan die begin en einde van die erediens. Alle ander handeling kan egter ook deur die gemeentedele verrig word.

Die erediens bestaan primêr uit die Woorddeel en die sakramentdeel. Die dele vorm 'n eenheid en behoort altyd só gesien te word.

Stil voorbereidingsgebed en orrelspel

Die gemeente moet hulleself voorberei op die besondere byeenkoms in God se teenwoordigheid. Die gemeente moet konkreet bewus raak van die rede vir die byeenkoms én die aard van die byeenkoms - dat dit 'n byeenkoms is waarheen hulle kom om God te ontmoet en nuut te ontmoet, en waar hulle opnuut in gemeenskap

met God en met mekaar tree. Daarom is dit gepas dat die gemeente vanuit die geraas van die alledaagse lewe eers in stil voorbereiding en met stil gebed byeenkom. Indien daar orrelspel is, moet dit funksioneel wees daarin dat dit die stil gebed dra en reeds die aard en tema van die erediens reflekteer. Die gedrukte liturgie dien hier reeds as riglyn en bevorder deelname deur doelgerigte voorbereiding op die erediens.

Verwelkoming en afkondigings

Die afkondigings hou verband met die werksaamhede van die gemeente as geheel. Gesproke afkondigings moet tot die minimum beperk word. Dit behoort eerder in gedrukte vorm op die agterkant van die liturgieblad beskikbaar gestel te word. Enkele aspekte kan uitgelig word, veral dié wat verband hou met die bepaalde erediens. Afhangend van die aard van elke erediens, kan dit aan die begin of einde van die erediens kom. Die motivering om dit aan die begin van die erediens te plaas, is meervoudig. Die geleentheid word gebied om ongemaklike "styfheid", formaliteit en vreemdheid te oorkom - dit waarvan die hoofstroom kerke dikwels beskuldig word. Terselfdertyd word egter verhoed dat die aanvanklike samekoms en voorbereiding van die gemeente 'n gekuier word, in plaas van stil voorbereiding en gebed. Hier is ook 'n geleentheid waar die gemeente en besoekers met warmte verwelkom word en nuwe intrekkers aan die gemeente voorgestel kan word. Waar nodig, kan bepaalde liturgiese handelinge of visuele voorstellings in die betrokke liturgie hier kortliks toegelig word.

Voorafsang/sangoefening

Die volle gemeente moet by die voorafsang teenwoordig wees. Tydens die sangoefening kan 'n nuwe lied aangeleer word wat in die erediens of in 'n volgende erediens gebruik gaan word. Liedere moet aangeleer word met die oog op *gebruik*, 'n lied word nie bloot aangeleer omdat dit "mooi" is nie. Die moontlike *funksie* in die erediens moet van die begin af aan die gemeente voorgehou word en moet so gou as moontlik in die erediens gebruik word. Die sangoefening is ook die geleentheid om die *funksie* van beurtsang by elke lied waar dit gebruik word, te verduidelik - en indien nodig, te oefen. Beurtsang behoort immers gemotiveerd en op versigtig gekose plekke te funksioneer. Indien 'n nuwe lied nie aangeleer word nie, kan een of twee liedere gesing word wat die *aard en tema* van die erediens dra.

Stilte

Dit is noodsaaklik dat daar ná die afkondigings weer genoeg stilte kom om die gemeente tyd te gee tot inkeer en voorbereiding op die gebeure wat kom. Ná die informaliteit van die afkondigings verkry die stilte soveel méér betekenis. Die stilte kan soms afgewissel word met 'n kort, sagte orrelvoorspel. Stilte dra gebed, voorbereiding en nadenke. Sinvolle stiltes behoort gemotiveerd en op versigtig gekose plekke in die erediens te funksioneer, veral na skriflesing en gebed.

Toetrede- of toewydingslied

Die toetrede of toewydingslied behoort die karakter van afwagting, toewyding en ingetoënheid te hê. Die toetredelied behoort kort te wees. *Die lofsang behoort nie hiermee vooruitgehoop te word nie.*

Die meeste liedere onder die opskrif *Toetrede en Aanroeping* is geskik, alhoewel sommige strofes in dié rubriek eerder as lofsang behoort te funksioneer. 'n Moontlike wyse van gebruik is dat een of twee strofes van 'n lied wat 'n toewydingskarakter het, as toetredelied gesing word, terwyl dié met 'n lofkarakter as lofsang gesing word, byvoorbeeld Gesang 159:1 en 2 as toetrede en strofe 3 as lofsang; so ook met Gesang 154. Op dié wyse vervul verskillende strofes 'n definitiewe funksie en word ook 'n bepaalde eenheid verkry.

Votum

Die votum is gewoonlik 'n kort skriftsaat of opening in die naam van God (die Triniteit word geïmpliseer, selfs wanneer dit nie eksplisiet tot uitdrukking gebring word nie). Dit beklemtoon dat God self sy gemeente byeenroep en teenwoordig wil wees. Dit kan ook 'n roep om God se teenwoordigheid en hulp wees. Die gemeente kan met 'n gesproke of gesonge *Amen* of kort respons antwoord, byvoorbeeld:

Voorganger: In die naam van die Vader en die Seun en die Heilige Gees.

Gemeente: *Amen*

of

Voorganger: Ek slaan my oë op na die berge, waar sal my hulp vandaan kom?

Gemeente: *My hulp is van die Here wat hemel en aarde gemaak het.*

of

Voorganger: Ons Hulp is in die Naam van die Here wat hemel en aarde gemaak het (Psalm 124).

Gemeente: *wat trou bly tot in ewigheid en nooit laat vaar die werke van sy hande nie* (Psalm 146:6; 138:8).

of

Waar twee of drie in my Naam saam is, daar is Ek by hulle (Mat 18:20).

Ek is die brood wat lewe gee. Wie na My toe kom, sal nooit weer honger kry nie, en wie in My glo, sal nooit weer dors kry nie (Joh 6:35).

Ek is die weg en die waarheid en die lewe. Niemand kom na die Vader toe behalwe deur My nie (Joh 14:6).

As God vir ons is, wie kan dan teen ons wees? (Rom 8:31).

Aan elkeen wat die oorwinning behaal, sal Ek te ete gee van die boom van die lewe, wat in die paradys van God is (Op 2:7).

Ons kyk op na die berge: waarvandaan sal daar vir ons hulp kom? Ons hulp is van Hom wat hemel en aarde gemaak het (Ps 121:1-2).

As die Here die huis nie bou nie, swoeg die wat daaraan bou, tevergeefs. As die Here die stad nie beskerm nie, waak die wat dit beskerm, tevergeefs (Ps 127:1).

Gesonge vota:

Die votum kan ook deur 'n kantor of kantory gesing word, byvoorbeeld Gesang 180, 446 en 272. (Wanneer Gesang 272 as votum gebruik word, moet dit egter nie as kanon gesing word nie, want dan word dit te uitgebreid vir 'n votum).

Kantor /kantory: Eer aan die Vader en die Seun, en die Heilige Gees, soos dit was aan die begin, toe, en so ook nou, en van ewigheid tot ewigheid.

Gemeente (sing) *Amen* (Gesang 180)

Seëngroet

Die seëngroet se oorsprong lê in die Ou- en die Nuwe Testament. As gevolmagtigde spreker, groet die predikant die gemeente namens God Drie-enig. Die predikant strek die hande uit oor die gemeente. Die gemeente kan met 'n gesproke of gesonge *Amen* antwoord. Die Apostoliese seëngroet is die bekendste:

Apostoliese groet: Genade en vrede vir julle van God ons Vader van Jesus Christus, die Here en van die Heilige Gees.

Gemeente: *Amen.*

of

Predikant: Die Here is met u/julle.

Gemeente: *En ook met u.*

of

Predikant: Aan almal wat God liefhet en wat Hy geroep het om aan Hom te behoort. Genade en vrede vir julle van God ons Vader en die Here Jesus Christus (Rom 1:7).

Gemeente: *Amen.*

(Gal 1:3; Ef 1:2) (1 Kor 16:23; Fil 4:23; 1 Tess 5:28; Fil 1:25)!

Ef 6:24 *Die genade sal by julle almal wees wat ons Here Jesus Christus met onverganklike liefde liefhet.*

1 en 2 Tim 1:2b *Genade, barmhartigheid en vrede van God die Vader en Christus Jesus ons Here.*

- Tit 1:4b *Genade en vrede van God die Vader en Christus Jesus ons Verlosser.*
- 2 Pet 1:2 *Mag daar vir julle genade en vrede in oorvloed wees deur julle kennis van God en van Jesus ons Here.*
- Openb 1:4c-5a *Genade en vrede vir julle van Hom wat is en wat was en wat kom, en van die sewe Geeste voor sy troon, en van Jesus Christus, die geloofwaardige getuie, die eerste wat uit die dood opgestaan het, die heerser oor die konings van die aarde.*

Lofsang (Gloria)

Die lofsang kan direk ná die votum en seëngroet gesing word, soos die mees algemene gebruik in die Hervormde Kerk is. Die lofsang behoort egter soms ook eerder ná die skuldbelydenis en genadeverkondiging te klink, omdat die vryheid wat God gee, ervaar word, en die gelowiges nie anders kan as om God se lof te verkondig nie. So gesien het die lofsang selfs sterker grond. Voorbeelde: Gesang 182-227, en afhangend van die tyd in die kerkjaar en die tema van die erediens, 'n groot aantal lofsange in die afdelings *Die liturgiese jaar* en *Die erediens van die lewe*. Die Groot Gloria is opgeneem by Gesang 445 en 446.

Skuldbelydenis (Kyrie eleison)

Die wete dat die mens skuldig staan voor God, bring die mens tot skuldbelydenis: *ek bely*.... Die gemeente kan opgeroep word tot skuldbelydenis deur 'n Skrifsitaaat. Wanneer die skuldbelydenis aan die begin van die erediens staan, word daarmee die huiwering en onmag om voor God te verskyn, bely. Calvyn het die skuldbelydenis ook vroeg in die erediens geplaas, gevolg met die vryspraak. Die Wet is daaropvolgend gesing, met *Kyrie eleison* in Grieks ná elke gebod.

Wanneer die skuldbelydenis verder in die erediens kom en sterker in verband met die preek staan, verklank ons ons onmag om God se wil - soos ons dit in die preek gehoor het - te doen en ons onwil om te leef soos God van ons verwag. Die skuldbelydenis kan gesê of gesing word. Daarvoor is die liedere onder die opskrif Skuldbelydenis en genade veral geskik. (Gesang 159 kan weer as voorbeeld genoem word: strofe 2 sou as skuldbelydenis kon funksioneer, met strofe 1 as toetredelied en strofe 3 as lofsang).

Reeds in die liturgie van die vroeë kerk staan die roep *Kyrie eleison* as gesonge of gesproke respons in noue verband met die skuldbelydenis. Die liturgiese bewegings het hierdie gebruik herontdek as 'n element van bykans al die historiese liturgieë. Dit word ook meestal in die oorspronklike taal, naamlik Grieks, gesê - ongeag die taal waarin die res van die liturgie plaasvind. As sodanig is dit by uitstek 'n ekumeniese bindingselement, byvoorbeeld:

Liturg:	Ons het almal gesondig. Niemand is onskuldig voor U nie.	
Gemeente:	<i>Kyrie eleison</i>	Here, ontferm U oor ons.
	<i>Christe eleison</i>	Christus, ontferm U oor ons
	<i>Kyrie eleison</i>	Here, ontferm U oor ons.

Die *Kyrie eleison* is opgeneem in Gesang 242, 243, 246-248, 307.

Genadeverkondiging

Die genade en vryspraak kan deur die liturg of mede-liturg (ouderling of gemeentelid) verkondig word. Die gelowiges kan die vryspraak ook aan mekaar verkondig deur die sing van 'n lied, byvoorbeeld Gesang 241, 244, 245. Deur die belydenis van skuld kan die vryspraak reeds ervaar word, waarop die lofsang direk kan volg. Die gebed om genade/belydenis van skuld deur die volle gemeente, hoort in elke erediens. Die genadeverkondiging hoef egter nie eksplisiet in elke erediens as afsonderlike handeling na vore gebring te word nie - dit kan ook in die preek en liedere tereg kom.

Die wil van God

Die wil van God kan in die vorm van die Tien Gebooie, 'n kort samevatting van die Wet, of in 'n verskeidenheid van vorme en deur verskeie ander Skrifgedeeltes ter sprake gebring word. Dit kan ook gesing word, byvoorbeeld Gesang 249 - 251, 526, 530; Psalm 19:3-5, 97:5. In 'n diens waar die fokus op die kind is, kan 'n kind/kinders die Wet, of 'n Skrifgedeelte of lied wat die wil van God verklank, lees of sing. Die wil van God kan ook in die preek ter sprake kom en hoef nie in elke erediens as 'n afsonderlike outonome handeling te funksioneer nie. Die wil van God, as reël vir 'n lewe van dankbaarheid, eerder as 'n wettiese voorskrif, behoort ook sterker te funksioneer (Calvyn het ook hierdie gebruik van die wet beklemtoon).

Gebed om die opening van die Woord (Epiklese gebed)

Die gebed om die opening van die Woord en die teenwoordigheid en bystand van die Heilige Gees kan deur die predikant, ouderling of gemeentelid gebid word. Die volle gemeente, kantor of kantory kan dit ook sing. Voorbeelde: Gesang 151:2, 166; 162:2, 3; 166; 252-258; 270; 272; 430-432; 436; 442, 452.

Skriflesing(s)

Die Skriflesing is met die prediking en die kerklike jaar verbind. Dit is 'n selfstandige liturgiese handeling wat sterk fokus moet kry. Na die Skriflesing volg 'n kort en bondige aankondiging, soos: *Ons lees tot sover... ; Hier eindig die Skriflesing.* Die aankondiging kan opgevolg word deur 'n toepaslike sitaat, soos een van die volgende:

Matteus 4:4	<i>'n Mens leef nie net van brood nie, maar van elke woord wat uit die mond van God kom.</i>
Lukas 11:28	<i>Bevoorreg is hulle wat die woord van God hoor en daaruit leef.</i>
Johannes 5:24	<i>Dit verseker Ek julle: Wie luister na wat Ek sê, en in Hom glo wat My gestuur het, het die ewige lewe.</i>
Johannes 8:47a	<i>Wie 'n kind van God is, luister na die woorde van God.</i>
Jesaja 40:8	<i>Gras verdor en blomme verwelk, maar die woord van ons God bly vir ewig.</i>

In die liturgiese tradisie word *meerdere* Skriflesings uit verskillende dele van die Bybel belangrik geag, naamlik lesings onderskeidelik uit die Ou Testament, die Briewe en die Evangelies. Op die verskillende Skriflesings kan telkens met bepaalde response geantwoord word soos die *Halleluja* (Gesang 189, 204, 218) of 'n kort loflied (Gesang 161, 185, 206, 228). Die eredienste in die Nederduitsch Hervormde Kerk kan verrek word deur die gebruik van hierdie liedvorme, selfs wanneer net uit een Bybeldeel gelees word. Response moet op 'n gedrukte liturgie verskyn en spontaan sonder aankondiging gesing word, óf dit moet voor die bepaalde Skriflesing aangekondig word. Op die kort aankondiging aan die einde van 'n Skriflesing, byvoorbeeld *Dit is die Woord van God*, word die respons spontaan gesing. Dit is noodsaaklik dat die orrelis opgeskerp moet wees, want die inleiding van die orrelis, bring die gemeente (spontaan) tot reaksie.

'n Liturgiese vorm soos die *Halleluja* behoort in lyn met die ekumenies-liturgiese tradisie gebruik te word - dus slegs in verband met die Skriflesings en nie ongemotiveerd en na willekeur op enige plek in die liturgie nie.

In die lydenstyd word die *Halleluja* en *Gloria*-response nie gesing nie. Dan is ander response eerder gepas, soos Gesang 181, 221, 222, 379. Onmiddellik ná die respons op die Skriflesing(s) kan 'n langer lied wat die tema van die skriflesing(s) verklank, ook gesing word.

Preek

Die preek word deur die predikant, wat die amptelike volmag daartoe het, gelewer. Die preek is 'n belangrike bestanddeel van die liturgie. Die preek is *deel* van die Woorddeel, saam met die Skriflesing(s), geloofbelydenis én lieder. Dikwels word opgetree asof alles in die liturgie net gaan om 'n *omraming* van die preek. Die preek as *praedicatio Dei*, moet nóg met 'n leervoordrag, nóg met die totale 'verkondiging van God se Woord' gelykgestel word. Die tema van die erediens word deur die tyd in die kerkjaar en die predikant bepaal. Die tema moet deur elke liturgiese handeling, skriflesing, lied en teks gedra, uitgebou, saamgevat, en geïntegreer word. Dit kom

tot 'n hoogtepunt in die preek. So vorm die erediens as geheel 'n eenheid. Die lied in aansluiting by die preek of preeklied dra en bevestig ook die tema van die preek én die erediens.

Geloofbelydenis

Wanneer die geloofbelydenis voor die preek kom, is die preek 'n lofprysende bevestiging van die geloofbelydenis. Wanneer die geloofbelydenis ná die preek volg, word daarmee uitgedruk dat diegene wat die Woord van God hoor, opnuut tot geloof kom en die geloof telkens opnuut bely. Die belangrikste twee trinitariese geloofbelydenisse in die liturgiese tradisie is die *Apostoliese Geloofsbelydenis* (Twaalf Artikels) en die *Geloofbelydenis van Nicea-Konstantinopel*. Vanweë die ekumeniese tradisie en dus as deel van die bekende boustene van die liturgie, behoort dié belydenisse hoofsaaklik in die erediens te funksioneer. Die geloof behoort egter ook in eietydse formulerings bely te word, daarom dat ander geloofsformulerings, soos dié in 'n lied, *soms* by wyse van afwisseling gebruik kan word.

Die geloofbelydenis kan deur die predikant, ouderling, of gemeentelid namens die gemeente gesê word. Dit kan ook namens die gemeente deur 'n kantor of kantory gesing word. Die geloofbelydenis hoort egter in die mond van die volle gemeente, wat dit gesamentlik kan sê of sing (by Calvin was dit 'n gebruik om die geloofbelydenis te laat sing) byvoorbeeld Gesang 259 - 265; 179; 445 - 454. Hierdie liedere en ander toewydingsliedere kan ook as bevestiging op die gesproke geloofbelydenis gesing word.

Gebede

Gebede kan gesê en gesing word. In die *Liedboek van die Kerk* is 'n groot verskeidenheid gebede opgeneem.

Gebede in die liturgiese tradisie is onder meer die groot dankseggingsgebed ná die preek en geloofbelydenis; die algemene gebed met voorbedes; en die *Ons Vader*.

Danksegging

Die groot dankseggingsgebed vind by die nagmaal plaas, of wanneer die sakrament nie bedien word nie, direk ná die preek. Die dankgebed kan ook gesing word, byvoorbeeld Gesang 529.

Algemene Kerkgebed - Voorbede (Litanie)

Ooreenkomstig die aanwysings in 1 Tim 2: 1-7 bestaan die algemene gebed uit die bede vir die kerk, die regeerders, die wêreld, vir die nood van die mense en vir die sorg van die versamelde gemeente. Daarmee word die priesterlike diens van alle gelowiges verrig. Soos Christus vereenselwig hulle hulself met die armes en die swakkes.

Die gebed kan deur die predikant of gemeentelede gebid word. Dit kan in die vorm van 'n litanie wees - spesifieke voorbedes met response. Die litaniegebed word deur die predikant ingelui en afgesluit, terwyl gemeentelede die ander bedes bid. Vanaf die vroegste tye is die bedes vir die armes en die nood van die mense deur die diakens gebid. Elke bede word telkens afgesluit met 'n frase soos: *So bid ons Here*. 'n Oomblik van stilte kan hierdie frase voorafgaan én daarop volg. Die volle gemeente antwoord telkens hierop deur te sing of te sê: *Hoor ons bid, o Heer* (Gesang 278). Die *Amen* word eers aan die einde van die gebed gesing. Die gemeente kan ook antwoord met *Kyrie eleison, Heer, wees ons genadig* (Gesang 247). Die begeleiding is altyd sag en ingetoë. 'n Baie kort inleidende frase word gegee, sodat die gemeente hulle kan oriënteer ten opsigte van die toonhoogte, tempo en volume.

Ons Vader

Die gesproke *Ons Vader* (Mat 6:9 -13), is een van die belangrikste ekumeniese simbole wat eintlik in elke erediens gebed behoort te word. Dit kan *gesamenlik* gesê word. Die voorbedes en die (gesproke) *Ons Vader* was 'n vaste deel van die liturgie by Calvyn.

Waar die sakrament nie gevier word nie, volg ná voorafgaande gebed of gebede die wegsendingdeel. Waar die erediens ooreenkomstig die oudkerklike en ekumeniese tradisie met die nagmaal gevier word, volg die nagmaal direk na die Algemene Kerkgebed met die voorbedes.

SAKRAMENTE

Wegsending en lied

Die gemeente word weggestuur om hulle roeping in die wêreld te gaan vervul. Die liturg kan 'n wegsendingspreuk sê waarop die gemeente singend antwoord. Die gemeente kan egter ook deur middel van 'n wegsendinglied hulle roeping en verantwoordelikheid op hulle neem, byvoorbeeld Gesang 311.

Seën

Die predikant spreek die seën oor die gemeente uit. Dit is 'n bevestiging dat God die gelowiges in die wêreld uitstuur en vergesel. Die seën is 'n egte toespraak van die seën van God en nie reeds *wegsending* nie. Dit moet daarom nie verander word in 'n moraliserende oproep tot goeie werke in die wêreld nie. Dieselfde rede sou aangevoer kan word as motivering waarom die afkondigings verkieslik nié aan die einde van die erediens hoort nie. Selfs al gaan die gemeente vanuit die erediens na die 'erediens van die lewe', mag die erediens nooit beskou word as eintlik *net* 'n oproep tot die regte lewe en goeie daade, en dus *net* as 'n voorbereiding op die lewe wat daar buite geleef word nie. Wanneer dit die hoofklem word, word die geloofskarakter van die erediens misken.

Die genade van die Here Jesus Christus, die liefde van God en die gemeenskap van die Heilige Gees sal by julle almal wees (2 Kor 13:13).

Aäronitiese seën Num 6:24-26:

Die Here sal julle seën en julle beskerm; die Here sal tot julle redding verskyn en julle genadig wees; die Here sal julle gebede verhoor en aan julle vrede gee.

Die gemeente kan antwoord op die seën met 'n *Amen* of ander kort respons. Indien die aard van 'n spesifieke erediens daarom vra, kan die gemeente ook die seën aan mekaar byvoorbeeld toesing.

Insameling van die offergawes, orrelspel, uittoglied

Die offergawes word deur die diakens tydens die uitstap van die gemeente opgeneem. Dit is ook simbool van die gemeente wat hulle volle gawes en in besonder dit wat hulle in die erediens ontvang het, verder gaan uitdeel. Die naspel is nog deel van die erediens en bevestig die aard van die erediens. In plaas van 'n naspel, kan die gemeente ook singend uitstap, byvoorbeeld Gesang 317.

SAMEVATTING

Die betekenis van die liturgie lê nie in die vaste vorm en taalformules nie, maar daarin dat die vorme altyd geleentheid tot nuwe interpretasie bied. 'n Gemeente behoort liturgies toegerus te word sodat hulle die aard van *verskillende* eredienste kan begryp. Soos aangetoon, word die besondere manier waarop 'n erediens ingeklee of ingekleur word, deur verskeie faktore bepaal. Ten einde van die erediens 'n sinvolle eenheid te maak, moet die liturg(e) en eredienswerkgroep in die beplanning nadink oor die keuse van elke lied, teks, fisieke handeling, en dies meer - en die rede waarom dit telkens die beste keuse vir dié betrokke erediens is. Dit gaan in die erediensvoorbereiding dus om veel méér as die "maak van 'n preek". Die erediens behoort só ingerig te word dat dit 'n gemeenskaplike geloofservaring van die hele gemeente in besondere ontmoeting met God en met mekaar kan word.

Beplanning van eredienste behoort so ver vooruit as moontlik gedoen te word. Deur van die erediens 'n *fees* te maak wat sentreer rondom die groot feestye in die kerkjaar kan die nodige beplanning vooruit gedoen word. Geen mens of gemeente kan egter op 'n voortgaande spanningslyn van buitengewone feeste funksioneer nie. Soos in musiek die hoogspanningsmomente gedra én verlig word deur die ontspanningsmomente, moet daar in 'n gemeente se lewe ook balans wees. Dit beteken nie dat sekere eredienste of selfs sekere tye in die kerkjaar *feesloos* is, soos so dikwels uit onkunde beweer word nie. Dit beteken dat die *aard* van die feeste net verskil. 'n Intieme ete vir twee kan net so 'n groot fees wees as 'n groot huweliksonthaal - verskillende mense word daardeur verskillend aangespreek. Boonop is daar 'n tyd vir beide. Daar is 'n tyd vir 'n gemeente om 'n groot fees te hou, en daar is 'n tyd vir 'n gemeente om stil te word...

DIE KERKJAAR EN SIMBOLIEK

Die kerkjaar is die ritme van Christelike feesdae en seisoene. Dit is die polsslag waarmee die kerk van Christus lewe. Die kerkjaar of liturgiese jaar bepaal die aard en inhoud, sowel as die orde van die erediens. Deur die verskillende tye in die kerkjaar simbolies in te klee, kan die gelowiges voortdurend 'n bewussyn hê van die vaste punte in ons geloofslewe. So geskied verkondiging ook visueel deur middel van simbole en beelde en kleur. Deur bepaalde simboliese aspekte kan 'n omvattende geheel van verkondiging en eenheid van kommunikasie *op verskillende vlakke* dus verkry word.

Die liturgiese kleure wat vir elke tyd gebruik word en wat aandui waar in die liturgiese jaar ons ons telkens bevind, kom uit 'n lang, ekumeniese tradisie. Die kleure is nie maar willekeurig daargestel nie, maar is vasgelê op grond van die simboliese waarde van kleur. Tussen die verskillende tradisies kom kleiner verskille voor wat dikwels juis spruit uit kulturele verskille wat aan die simboliese waarde van sekere kleure toegeken word. In sekere tradisies, soos ons eie, is swart byvoorbeeld eerder die kleur van rou as pers.

Volgens die Kerkorde (Ordinansie 5), is die tye in die jaar wat deur ons Kerk gevier word, die volgende:

- * die vier adventsweke en Kersfees
- * die lewe en werk van Jesus Christus (Epifanie)
- * die sewe lydensweke, Goeie Vrydag en Paasfees
- * Hemelvaartfees
- * Pinksterfees
- * Drie-eenheidsondag
- * die uitbreiding van die kerk (Koninkrykstyding)
- * die wederkoms van Christus, die eindoordeel en die ewige lewe (Eskatologie).

Advent

Die Christelike kerkjaar begin in Desember met Advent, die tyd van afwagting op die koms van ons Verlosser, Jesus Christus. Dit duur die vier weke voorafgaande aan Kersfees en volg direk op die tyd van *Eskatologie* waartydens die wederkoms van Christus afgewag is. Die eindtyd het nog nie finaal gerealiseer nie, daarom begin ons as gelowiges weer die geloofsritme by die tyd vóór Sy eerste koms. Die vooruitsien na die wederkoms aan die einde van die tyd vorm deel van Advent, veral die eerste drie Sondae. Die laaste week voor 25 Desember is egter volledig gerig op die voorbereiding op Kersfees. Advent het dus 'n dubbele gerigtheid: ons verwag die koms én die weerkoms van Christus.

Die liturgiese kleur vir Advent is pers. Pers simboliseer koningskap. Die Koning van alle konings kom sy volk van aardse ryke verlos en maak hulle deel van sy Ryk. Dit

is 'n tyd van ingehoue afwagting, spanning en verootmoediging. Ons stel ons voor hoe donker dit sou wees as die Lig nie na ons wêreld toe gekom het nie. Die *Gloria* word tradisioneel nie in hierdie tyd gesing nie. Dit gaan nie oor berou en boete, soos in die Lydingstyd nie, maar oor afwagting: dit moet as die tipiese Kersfeeshimne op die fees van Christus se geboorte nuut klink. Dit beteken byvoorbeeld dat Gesang 364, met die *Gloria*-refrein, dus nie tydens Advent nie, maar met Kersfees en daarna met Epifanie, gesing behoort te word.

Kersfees

Kersfees is op 25 Desember. Die liturgiese kleur is wit. Dit simboliseer reinheid en onskuld: die mense het 'n koning verwag wat met aardse mag en koninklike heerlikheid sou kom, maar God stuur 'n Kind wat die liefde van God kom vertoon. Wit simboliseer veral die lig van 'n nuwe lewe. Ons vier die fees van die ewige Lig wat die donker van sonde en dood oorwin het. Goud kan as tweede liturgiese kleur gebruik word. Dit dien as simbool van die Kind wat ook Koning van die wêreld is. Goud staan dus hier as simbool vir koningskap téénor die pers as simbool vir koningskap wat in die Adventstyd gebruik is - pers was immers ook die kleur van die spotmantel wat die soldate om Jesus gehang het om met sy koningskap te spot. Daaruit het hulle onkunde geblyk: dit het vir hulle juis om 'n aardse koning gegaan.

Epifanie

Epifanie, wat *verskyning* beteken, is op 6 Januarie en die Sondae daarna. Dit handel in hierdie tyd oor die uitwerking van die Kersboodskap op die wêreld daar buite. Die fokus is op die *betekenis* van Christus se koms na die aarde. Die toonaard is evangeliserend: die wêreld vra, soos die heidense sterrekykers, na die Kind, die Koning wat gebore is. In dié tyd wat die kommersiële wêreld reeds van Kersfees vergeet het, lê die geleentheid vir die Kerk om die boodskap van Kersfees lewend te hou en uit te dra. Die liturgiese kleur vir Epifanie is wit (en goud) met dieselfde simboliek as Kersfees.

Lydenstyd

Lydenstyd duur veertig dae of sewe weke, met die dieptepunt op Goeie Vrydag. Die liturgiese kleur is purper (wynrooi/persrooi). Die simboliek is dié van die Koning wat tegelyk lydende Knecht is. Die pers van die Adventstyd (simbool van koningskap) vermeng met rooi (bloed), om persrooi te vorm. Hierdie verband met Advent en die verkondiging van 'n unieke Koning is ryk aan segginkrag en simboliese moontlikhede. Die Koning van die wêreld regeer heel anders as aardse leiers en maghebbers: hy regeer deur te ly en te sterf, en deur haat met liefde te oorwin. Die liedere vir die Lydenstyd is van die treffendste geloofsliedere wat ons het. Omdat dit 'n ingetoë tyd is en 'n tyd van boetedoening, word die *Gloria* en die *Halleluja* in dié tyd nie gesing nie. Die lofsang aan die begin van die ereiens het ook 'n meer ingetoë karakter: vreugde te midde van lyding.

Goeie Vrydag

Hierdie besondere dag is van die belangrikste in die Christelike feessiklus. Dit hou die volle betekenis in van God se liefde vir die mens. Dit verkondig die plaasvervangende offer van sy Seun, Jesus Christus, aan die kruis. Só word die kruis van skande vir ons die simbool van vryheid en versoening met God. Die liturgiese kleur is swart, wat veral as die kleur van rou beskou word. Dit is simbool van die donkerste oomblik in die geskiedenis, toe Christus sterf en die hel van Godverlatenheid namens die mens ervaar. Die liturgie behoort stil en selfs somber te verloop en donker ingeklee te word. Ligte word verdof, versierings word verwyder of in swart geklee sodat alles in die teken staan van Christus se sterwe en begrafnis.

Paassondag/Opstandingsdag

Paassondag volg direk op Goeie Vrydag. Liturgies staan hierdie erediens in duidelike kontras met Goeie Vrydag, daarom word die erediens op die teenoorgestelde wyse ingeklee. Alles staan nou in die teken van lig en lewe, oorwinning en hoop, 'n nuwe toekoms. Dit is 'n uitbundige fees en die liturgie is jubelend. Feestelike musiek en sang met gebruik van instrumente soos trompette en fluite verhoog die feestelike stemming en spoor gelowiges aan tot lof aan Hom wat alles vir ons kom doen het. Die liturgiese kleure is wit en goud. Dit het nou 'n ander, selfs voller betekenis as met Kersfees. Die volle omvang van hierdie Koning se heerskappy word nou verkondig. Dié besondere Sondag is die simbool vir alle ander Sondae wat volg - die dag waarop ons voortdurend Christus se oorwinning oor die dood vier. So groet gelowiges van die vroegste tye mekaar met: *Die Heer het opgestaan. Die Heer het waarlik opgestaan!*

Hemelvaart

Die groet van gelowiges *Die Heer het opgestaan. Die Heer het waarlik opgestaan!* duur veertig dae - tot Hemelvaart. Die liturgiese kleure is steeds wit en goud. Dit is simbool van die Lig van die wêreld wat nou oral skyn - in die hemel en op die aarde. Die Koning van die heelal sit in ligglans op sy troon van waar Hy oor alles en almal regeer. Hy is in sy woonplek by sy Vader waar hy ook vir ons plek gereedmaak. Hy het ons kom wys hoe Hy wil hê ons moet lewe: ons moet die lig van sy liefde ook oral laat skyn.

Pinkster

Pinkster is Grieks vir die vyftigste dag. Pinkster is die fees van die Heilige Gees (Hand 2:32-36), daarom is die liturgiese kleur vuurrooi. Dit simboliseer die vuurkrag waarmee die Heilige Gees mense se eie wil tot niet maak en hulle *begeester* om getuies vir God te wees. Dit is die vuur van die geloof wat die wêreld oorwin. Hierdie feestyd is daarom ook evangeliserend en sendinggerig. Soos die impak van Hemelvaart nie net tot 'n enkele Sondag beperk kan bly nie, behoort die boodskap van Pinkster ook ná te klink in die weke wat op Pinkstersondag volg.

Drie-eenheid Sondag

Drie-eenheid Sondag is die Sondag na Pinkstersondag. Dit is die beginpunt van die fees van die volle openbaring van God Drie-enig. Die feit dat Drie-eenheid kort na Pinkster volg, dui aan dat Pinkster nie op sigself staan nie, maar wesenlik deel vorm van die boodskap van die Drie-eenheid. Die liturgiese kleur vir hierdie Sondag is wit: die Allerheiligste en sy volmaaktheid word verkondig. Wit en goud as liturgiese kleure loop soos 'n goue draad deur die kerkjaar as simbool van God self.

Die tyd van die Koninkryk van God

Die Heilige Gees sorg dat die volle betekenis van God Drie-enig verder uitgedra word. Hierdie tyd ná Drie-eenheid Sondag, kan ook die tyd van die Koninkryk genoem word, want die groei en uitbou van God se koninkryk tot met Christus se wederkoms, kom nou aan die orde. Die kleur om hierdie groei en lewe te simboliseer, is groen. Vir die volle duur van hierdie tyd bly die kleur dus groen.

Eskatologie

Die Koninkryk van God groei voortdurend tot op die dag dat die volle heerlikheid daarvan sal aanbreek. Dan sal alle knieë voor God buig om Hom as die enigste God te aanbid. Hierdie heerlikheid word ten volle bekend gemaak wanneer Christus weer verskyn. Hierdie verwagting van die eindtyd, staan as die eskatologie bekend. Dit word tradisioneel nie as afsonderlike feestyd op die kerklike kalender aangedui nie, maar is so belangrik dat dit tog deel van ons tradisie rondom die inrigting van die kerkjaar behoort te word. Dit is immers die boodskap waarmee die vroegste Christene daagliks geleef het: *Die Here kom weer!*

Vanselfsprekend behoort hierdie tyd ook in wit en goud geklee te word. Dit is ook die kleure wat in die boek Openbaring ter sprake kom om God se teenwoordigheid aan te dui. Dit pas ook om dié tyd direk na Hervormingsfees (einde Oktober) en voor die Adventstyd te vier, dus vir die duur van November. Dit verhoed ook dat gemeentes al in November, saam met die kommersiële wêreld begin Kersfees vier, en Advent op dié wyse eintlik geïgnoreer word.

Advent

Die feit dat ons die volmaakte heerlikheid nog nie beleef nie, bring ons terug by Advent en laat ons opnuut besef hoe dit sou wees as Christus nie gebore sou wees nie. Dit maak ons ingetoë. Ons begin ons geloofsiklus van voor- en hou daarmee vol tot op die dag dat Hy met volle heerlikheid kom en bekendmaak wie aan Hom behoort.

Die volgende aanbevelings van die raad word behandel:

1. Die uitgangspunte en voorstelle vir die Erediens, soos uiteengesit in die

studiestuk, word aanvaar vir opname in die Diensboek.

2. Voorstelle tot wysiging deur die Algemene Kerkvergadering, word deur die raad in oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in die studiestuk verwerk met die oog op opname in die Diensboek.

BESLUIT

1. Die uitgangspunte en voorstelle vir die Erediens, soos uiteengesit in die studiestuk, word aanvaar vir opname in die Diensboek.
2. Die voorstelle vir opname in die Diensboek word in oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gedoen.
3. Al die aanhalings in die vota, waar geïmpliseer word dat God self aan die woord is, begin met die woorde "so sê die Here", eerder as die direkte aanhaling soos in die verslag gedruk.
4. Die voorgestelde respons van die gemeente op die seëngroet, naamlik "En ook met u" word nie aanvaar nie. Die seëngroet kom namens die Here, daarom moet die respons aan die Here gerig word en nie aan die liturg nie.

Die respons kan eerder "amen" of iets dergelyks wees.

(b) Hersiene en herdrukte Diensboek

Die raad beveel soos volg aan:

Alle besluite wat reeds by vorige vergaderings geneem is vir opname in die Diensboek, word so spoedig moontlik afgehandel.

BESLUIT

1. Die aanbeveling van die raad word aanvaar.

(c) Nagmaal deur die huisgesin van God

Die komitee het navorsing oor die saak gedoen. Studiestukke is na Ringskomitees vir Predikante en ouderlingevergaderings deurgegee en kommentaar is ontvang.

Die komitee het besluit om deur die Raad vir Erediens 'n beskrywingspunt in te dien oor die moontlike implementering van die saak.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt van die Raad vir Erediens word onder 5.2, bediening van sakramente, behandel.

(ii) *Komitee vir Belydenisskrifte*

(a) Kommentaar op die belydenisskrifte

Artikels oor die belydenisskrifte is in die Kerklike tydskrifte geplaas. Die daargestelling van 'n selfstandige publikasie in die verband, moet nog met SENTIK onderhandel word.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

(b) Hervertaling van die Dordtse Leerreëls

Die raad oordeel dat hierdie opdrag, weens die omvang en bevraagtekende nodigheid daarvan, dalk moet verval.

Die raad versoek dat die vergadering hom oor die saak uitspreek.

Die vergadering neem kennis dat die saak tans by die TKK aandag geniet.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

(c) Eietydse interpretasie van die kernsake van die Kerk se belydenis, veral ten opsigte van bepaalde Apostolicum- en Niceanum Artikels

Die saak ressorteer onder "Belydenis" in hoofstuk 1 en is behandel onder 1.3.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

(iii) *Komitee vir Liturgiese Geskrifte*(a) Wersaamhede van die komitee

Die komitee se studiewerk oor die afgelope drie jaar, op grond van voorafgaande studiewerk en in die lig van die kommentaar wat vanuit die Kerk ontvang is, het die onderstaande vier formuliere opgelewer. Die komitee het op 'n laat stadium kennis geneem van voorgestelde alternatiewe formuliere vir die doop en die nagmaal deur die Ring van Zeerust en prof FJ van Zyl, respektiewelik. Die komitee sal hierdie voorstelle in sy volgende termyn verdiskonteer.

(b) 'n Kort agtergrond waarteen die Komitee vir Liturgiese Geskrifte die opdrag van die 66ste Algemene Kerkvergadering geïnterpreteer het en nog in die proses is om dit te probeer uitvoer

Vanaf die 62ste tot die 66ste Algemene Kerkvergadering (1989 tot 2001) het die Raad vir Belydenis- en Liturgiese Geskrifte telkens die opdrag gekry om stelselmatig voort te gaan met die opstel van wisselformuliere.

In die agenda van die 66ste Algemene Kerkvergadering word agt konsepformuliere ter tafel gelê. Die vergadering besluit om dit nie te bespreek nie, maar verwerp dit ook nie. Die vergadering het soos volg besluit:

- * Die vergadering voer nie debat oor die voorgestelde formuliere nie.
- * 'n Komitee van kundiges word aangewys om
 - ** 'n indringende studie te doen oor die formuliere wat in die Kerk gebruik word
 - ** die bestaande formuliere te hersien
 - ** alternatiewe formuliere op te stel.
- * Die komitee word saamgestel uit kundiges op ten minste die terrein van die Ou en Nuwe Testament, Dogmatiek, Praktiese Teologie, Ekumene en Kerkgeskiedenis.
- * Die resultate van die studiewerk word aan die ouderlinge- en ringsvergaderings gestuur vir kennisname en studie.
- * Die hersiening van die formuliere en alternatiewe formuliere word konsepmatig aan ouderlinge- en ringsvergaderings gestuur vir bestudering en kommentaar. Die kommentaar word verwerk en weer aan ouderlinge- en ringsvergaderings gestuur vir bestudering en kommentaar. Nadat die kommentaar verwerk is, word die finale hersiening en konsepformuliere vir kennisname en kommentaar gestuur. Daarna word die finale konsepte op die agenda van 'n volgende Algemene Kerkvergadering geplaas. (Besluitbundel

van die 66ste Algemene Kerkvergadering bl 2).

Die Komitee vir Liturgiese Geskrifte konstitueer op 17 April 2002, en interpreteer die besluite van die 66ste Algemene Kerkvergadering soos volg:

- * Die konsepformuliere is terugverwys met die bedoeling dat dit by die hele Kerk moet uitkom vir kommentaar. Die kommentaar moes verwerk word en die formuliere gefinaliseer word, sodat dit in die Agenda van die 67ste Algemene Kerkvergadering opgeneem kan word vir besluit. Die komitee hoef dus nie weer van voor af te begin werk aan alternatiewe formuliere nie. Daar is reeds die afgelope aantal jare 'n massa werk verrig by die opstel van die konsepformuliere soos dit in die agenda verskyn het. Daar hoef dus net voortgebou te word op daardie werk deur die formuliere te verfyn en finaal af te rond. Dit was vir die komitee baie belangrik dat hierdie formuliere by alle belanghebbendes in die Kerk, vir evaluering en kommentaar uitkom. Die konsepformuliere is op 3 Mei 2002 die Kerk ingestuur, via die sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.
- * Wat betref die deel van die besluit: "die bestaande formuliere te hersien", het die komitee geoordeel dat die bestaande formuliere **taalkundig** nagesien moet word, nie **inhoudelik** nie. Hierdie formuliere is trouens lankal deur die Kerk goedgekeur, en word deurgaans gebruik. Die komitee het in elk geval geoordeel dat dit nog nooit die Kerk se bedoeling was om die bestaande formuliere te vervang nie. Die alternatiewe formuliere sal as wisselformuliere naas die bestaandes gebruik word.
- * Wat betref die deel van die besluit: "'n indringende studie te doen oor die formuliere wat in die Kerk gebruik word", is geoordeel dat verdere studie gedoen moet word met die oog op die redes waarom alternatiewe formuliere noodsaaklik geword het, en veral kriteria waaraan alternatiewe formuliere moet voldoen. Verder dat studie gedoen word oor die belangrikste aspekte wat ter sprake is by elkeen van die "nuwe" formuliere. Die Komitee het geoordeel dat die volgende van die belangrikste aspekte sal wees met die opstel van alternatiewe formuliere:
 - ** Kernagtige verwoording van die betekenis van die betrokke sakrament of amp.
 - ** Skrifgebruik volgens teenswoordige aanvaarbare hermeneutiese norme.
 - ** Die Skrif as "norma normans"; die nie-fundamentalistiese hantering van die belydenisskrifte.
 - ** Funksionele en effektiewe gebruik in die erediens.
 - ** Verstaanbare, eenvoudige taalgebruik.
 - ** Pastorale aanslag.
- * Wat betref die kennisname deur ander denominasies: Dit kan vanselfsprekend gedoen word as die werk afgehandel is, indien enigsins nodig.

Ringskomitees vir Predikante en ouderlingevergaderings wat gereageer het op die konseep-formuliere, was deurgaans positief, met geringe voorstelle vir wysiging. Baie min negatiewe kommentaar is ontvang. Op grond hiervan is geoordeel dat dit nie nodig is om die gewysigde formuliere weer die Kerk in te stuur voordat dit op die Algemene Kerkvergadering dien nie. Alle kommentaar wat ontvang is tot op 2 Junie 2004, is verwerk in die formuliere wat vir die Kerk aangebied word vir beoordeling.

Die taalkundige nasien van die bestaande formuliere is afgehandel maar sal eers met die volgende Algemene Kerkvergadering ter tafel wees.

Die komitee het uit die staanspoor die opdrag van die 66ste Algemene Kerkvergadering met "bona fides" deursigtig aangepas. Niemand in die Kerk het die proses gestop, as sou die besluit van die Algemene Kerkvergadering nie in die proses van uitvoering wees nie. Alles is nog steeds voorlopige werk. Studiestukke is net werkdokumente wat vanselfsprekend nie die hele komitee se standpunte verteenwoordig nie. Sover as moontlik is konsensus bereik oor die formulerings van die formuliere. Waar dit nie bereik is nie, is besluit om vir die Kerk se kommentaar te wag. Daar is na die komitee se mening geen Kerkvreemde teologie verdiskonteer nie. Daar is probeer om geykte formulerings te vermy en ou waarhede nuut te sê. Waar gebede ter sprake is, word voorgestel dat dit net 'n riglyn is. Vrygebede kan gebid word.

Die komitee het geoordeel dat 'n verdere alternatiewe huweliksformulier - van meer algemene inklusiewe aard - die Kerk beter sal dien as 'n formulier vir die hertrou van geskeides. Sodanige alternatiewe huweliksformulier kon nie betyds deur die Kerk vir kommentaar gesirkuleer word nie en sal daarom eers by die 68ste Algemene Kerkvergadering dien.

Die raad doen die volgende aanbevelings:

- * Die vier voorgestelde alternatiewe formuliere word, naas die bestaande klassieke formuliere, in die huidige Diensboek as wisselformuliere opgeneem.
- * Wysigings tydens die Algemene Kerkvergadering voorgestel, word deur die komitee verwerk, en na finale goedkeuring deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering as wisselformuliere in die Kerk in gebruik geneem.

ORDE VAN DIE VERGADERING

Verkiesing van Kuratorium

Die volgende broeders word verkies:

Dr DJC van Wyk (Jr)
Mnr BD Bierman (oudl)

'n Herstemming vind plaas tussen die volgende persone:

Ds L Geel
Dr GC Lindeque
Dr J Otto
Dr AJG Oosthuizen (oudl)
Dr FJ Boshoff
Ds G van R Els
Dr JGM Dreyer.

Die volgende persone word verkies:

Ds L Geel
Dr GC Lindeque
Dr J Otto
Oudl AJG Oosthuizen
Ds G van R Els.

ORDEMOSIE: BESONDERHEDE VAN AFGEVAARDIGDE OUDERLINGE

Die volgende ordemosie word aanvaar:

In die toekoms word besonderhede oor die beroep of gewese beroep van ouderlinge op die inligting saam met die geloofsbrief aangedui.

VERSKONINGS

Die volgende verskonings is ontvang

PERSOON/ AFGEVAARDIGDE	GEMEENTE	DATUM EN TYDPERK VAN AFWESIGHEID
Oudl AJF Struwig	Rooihuiskraal	30.9.2004 Voldag 2.10.2004 Voldag
Oudl CJE Honeyball	Newcastle	29.9.2004 Voldag
Ds F Evert	Koster	29.9.2004 (16:00 – 20:30)
Ds WA Strydom	Eikenhof	29.9.2004 Aandsitting
Ds MJJ van Rensburg	Phalaborwa	29.9.2004 Aandsitting
Oudl A van Wyk	Orkney	29.9.2004 Aandsitting tot 2.10.2004
Dr J Otto	Newlands	30.9.2004 Voldag

**DIE VERGADERING VERDAAG VIR AANDETE OP WOENSDAG
29 SEPTEMBER 2004.**

--- oOo ---

**HERVATTING VAN DIE VERGADERING NA AANDETE OP WOENSDAG
29 SEPTEMBER 2004**

BEHANDELING VAN AGENDA: VERKONDIGING

(c) Kommentaar van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

Meningsverskil wat ontstaan het oor die uitvoering van die besluit van die 66ste Algemene Kerkvergadering oor die hersiening van bestaande formuliere en die daarstel van alternatiewe (wissel) formuliere is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gefasiliteer by wyse van gesprekke met die Komitee vir Liturgiese Geskrifte en die beswaardes. Na aanleiding van die meningsverskil lewer die Kommissie die volgende kommentaar:

- * Die studiemateriaal wat saam met die konsepformuliere vir kennisname en kommentaar na Ringskomitees vir Predikante, ouderlinge- en ringsvergaderings gestuur is, was vergesel van 'n dekbriëf van die Kommissie waarin dit duidelik gestel is dat dit konsepdokumente vir bespreking is. Die dokumente het dus geen amptelike status nie.
- * Die 66ste Algemene Kerkvergadering was die opdraggewer in terme van die omvang van die besluit oor die resultate wat aan die vergadering voorgelê word.
- * Die komitee verstrek self in 'n inleidende gedeelte inligting oor hulle interpretasie van die besluit en die wyse waarop daar aan bepaalde aspekte van die besluit uitvoering gegee is, asook sake wat nog uitstaande is.
- * Die Kommissie wil dit onder die aandag van die vergadering bring dat die voorgestelde wisselformuliere in sekere gevalle nuwe teologiese perspektiewe belig, wat nie in die klassieke formuliere gefigureer het nie. Dit is die verantwoordelikheid van die Algemene Kerkvergadering om hieroor uitsluitel te gee.
- * Die omvang van die besluit van die Algemene Kerkvergadering is van so 'n aard dat dit nie tot in die fynste besonderhede oor so 'n kort termyn afgehandel kon word nie. So, byvoorbeeld, is die hersiening van die bestaande formuliere, indien dit meer in die oog het as 'n taalkundige hersiening, 'n langtermyn-onderneming waarvoor die Algemene Kerkvergadering weer 'n besluit sal moet neem. Die deel van die besluit wat vereis dat die konsepformuliere vir

kennisname en kommentaar na ander denominasies verwys moet word, is 'n vereiste wat "ultra vires" is omdat die Kerkorde hierdie prosedure alleenlik voorskryf in die geval van wysiging aan belydenisskrifte (Ordinansie 1.3.2). Die liturgiese geskrifte, soos ander dele van die Kerkboek, word per besluit van die Algemene Kerkvergadering gewysig (Ordinansie 5.10). Die indringende studie oor die formuliere wat in die Kerk gebruik word, kan gekontinueer word, maar dan moet die omvang van die opdrag nader omskryf word.

- * Die voorgestelde konsepformuliere moet as moontlike wisselformuliere beoordeel word en nie as "alternatiewe" formuliere wat die bestaande klassieke formuliere vervang nie.
- * Vir die Kommissie is die integriteit en goeie bedoelinge van die Komitee vir Liturgiese Geskrifte bo verdenking en dit is die oortuiging dat die taak en opdrag na die beste van die komitee se vermoëns uitgevoer is.

Die Kommissie beveel in die lig van die meningsverskil en die bogenoemde kommentaar soos volg aan:

- * Die vergadering voer debat oor die voorgestelde wisselformuliere, maar besluit nie daaroor nie. Dit hou in dat die taak weer na die komitee terugverwys word saam met die kommentaar wat tydens die besprekings gelewer word.
- * Die vergadering word versoek om hom uit te spreek oor die begrippe "wisselformuliere" en "alternatiewe formuliere".
- * Die vergadering word versoek om die besluit wat die 66ste Algemene Kerkvergadering geneem het oor die aangeleentheid in herooring te neem, of die omvang daarvan nader te presiseer.

(d) Alternatiewe formulier vir die bevestiging van ouderlinge en diakens

Die formulier kan ook gebruik word om net ouderlinge of net diakens in die amp te bevestig. Indien net ouderlinge of net diakens bevestig word, laat die betrokke paragrawe uit wat nie van toepassing is nie.

Gemeente van ons Here Jesus Christus

God gebruik mense om sy werk in die wêreld te doen. Om hierdie dienswerk te kan doen, rus God gelowiges toe deur aan hulle gawes te gee.

God roep mense om ook besondere dienswerk in sy kerk en in die wêreld te doen. Uit die Woord blyk dit dat hierdie besondere dienswerk van baie vroeg af in die kerk bestaan het, en wel in die vorm van onder andere verkondiging, die gee van leiding

en versorging. Soos die kerk ontwikkel en gegroei het, het hierdie bediening die vorm begin aanneem van dit wat ons vandag ken as die amp van predikant, ouderling en diaken.

Die ouderlinge

Die werk van die ouderling kan alleen gedoen word indien persone hiertoe verkies 'n lewende verhouding met God het, die Woord van God voortdurend bestudeer en daarvolgens lewe. Hierdie besigwees met die Woord van God en die uit leef van 'n opregte geloof moet onder andere sigbaar word in die wyse waarop die ouderlinge hulle dienswerk in die kerk en in die wêreld verrig. Die grondslag van die werk van die ouderlinge is dus geleë in die Woord van die Here, maar ook in 'n lewende geloof waarmee hulle die gemeente moet begelei.

Die ouderlinge leef hulle amp uit deur die gemeente met liefde voor te gaan in die geloof en te dien, oor die gemeente toesig te hou en die gemeente te versorg. Soos 'n herder sy skape versorg en voor hulle loop, moet die ouderlinge die gemeente liefdevol versorg en hulle met wysheid en deernis lei om in 'n lewende verhouding met die Here te lewe. Die ouderlinge moet verder die predikant(e) ondersteun in hulle werk, toesien dat alles in die gemeente ordelik geskied, alle gemeentelike aktiwiteite goed bestuur word, en dat die middele gevind word vir die voortgang van die evangelie in die wêreld. Deur dit alles te doen, begelei die ouderlinge die gemeente om gehoorsaam te leef aan die Woord van God, betrokke te wees by die aktiwiteite van die gemeente, en met woord en daad getrou in die wêreld van God te getuig.

Die diakens

God het ons deur Jesus Christus eerste liefgehad en ons uit ons sonde en nood verlos, daarom moet ons op sy liefde en genade antwoord deur mense in nood uit dankbaarheid te help. Vir hierdie doel moet die diakens nie alleen die nood in die gemeente en in die gemeenskap identifiseer nie, maar ook die hulpkrigte en middele vind om mense in hulle nood te help. Verder moet die diakens die gemeente begelei en aanspoor om gelowiges in Jesus Christus te wees wat met woord en daad omgee vir alle mense in nood. Soos Jesus Christus gedoen het, moet hierdie versorging altyd gepaard gaan met die verkondiging van die evangelie van redding, en moet alle noodlydendes daarvan oortuig word dat dit nie mense nie, maar God self is, wat hulle in hulle nood tot hulp kom.

Om saam te vat: die ouderlinge en diakens moet soos Jesus Christus hulle dienswerk met oorgawe en in afhanklikheid van God gedoen. Hulle moet in 'n lewende verhouding met die Here staan, sy Woord gereeld en ywerig bestudeer en daaruit leef, gereeld aan die credienste deelneem en hulle voortdurend laat toerus vir hulle dienswerk.

Vrae

Geliefde broers en susters, God het u deur sy gemeente geroep om die dienswerk wat aan u voorgehou is te doen. Voordat u as ouderling of diaken bevestig kan word moet u eerlik op die volgende vrae antwoord:

- * **Ten eerste:** Glo u dat u deur God self tot hierdie diens geroep is?
- * **Ten tweede:** Glo u dat die Ou en Nuwe Testament die Woord van God is waarin alles verkondig word wat ons van ons verlossing moet weet?
- * **Ten derde:** Belof u om hierdie werk getrou en met toewyding te doen, te leef volgens die Woord van God, en u sal onderwerp aan die Christelike vermaning van die kerk indien u die werk nie doen soos wat u belof het nie?

Hierop moet hy/sy antwoord: Ja

Daarop moet die dienaar sê: Mag die almagtige God en Vader u sy genade gee dat u in hierdie diens getrou en vrugbaar werksaam mag wees. Amen.

Verder moet hy/sy hulle, sowel as die hele gemeente, soos volg toespreek:

U, ouderlinge, bestudeer die Woord van God voortdurend, en lewe daarvolgens. Leef u geloof opreg uit sodat almal kan sien dat u 'n lewende verhouding met God het. Begelei, versorg en dien die gemeente deur in liefde voor te gaan. Ondersteun die predikant(e) in hulle werk, sien toe dat alles in die gemeente ordelik geskied, dat alle gemeentelike aktiwiteite goed bestuur word, en dat die middele gevind word vir die voortgang van die evangelie in die wêreld. So sal u die gemeente begelei om dankbaar gehoorsaam te leef voor God, betrokke te wees by die aktiwiteite van die gemeente, en met woord en daad getrou in die wêreld van God te getuig.

En u, diakens, antwoord op God se genade deur ander uit dankbaarheid te help. Identifiseer die nood in die gemeente en in die gemeenskap, en vind die hulpkragte en middele om mense in hulle nood te help. Begelei en spoor die gemeente aan om gelowiges in Jesus Christus te wees wat met woord en daad omgee vir alle mense in nood. Dra sorg dat hierdie versorging altyd gepaard gaan met die verkondiging van die evangelie van redding in Christus Jesus.

Doen almal saam u dienswerk met oorgawe en in afhanklikheid van God. Sta in 'n lewende verhouding met die Here, bestudeer sy Woord gereeld en ywerig en leef daaruit, woon die eredienste gereeld by, en rus die gemeente voortdurend toe vir hulle dienswerk.

En u, geliefde gemeente, ontvang hierdie broers en susters as dienaars van God. Respekteer die ouderlinge wat hulle dienswerk opreg uitleef en u in liefde begelei, versorg en dien. Voorsien die diakens van voldoende middele en hulpkragte vir

hulle bystand aan alle mense in nood.

Maar omdat ons nie uit onself hiertoe in staat is nie, laat ons nou die almagtige God aanroep!

Gebed (moontlike gebed, kan ook met 'n vry gebed vervang word)

Ons Vader wat in die hemel is, ons dank u dat u aan u kerk, naas die dienaars van die Woord, ook ouderlinge en diakens gee, hulle toerus en aan hulle die gawes gee om u werk in die wêreld te doen. Gee dat deur die ouderlinge en diakens se liefdevolle leiding, versorging en diens die gemeente in 'n lewende verhouding met u sal lewe, verantwoordelikheid vir mekaar sal aanvaar en u vrede onderling sal belewe.

Gee aan hierdie ouderlinge en diakens die gawes wat hulle vir hulle dienswerk nodig het - die gawes van geloof, liefde wysheid, moed van oortuiging, onderskeiding en mededeelsaamheid - sodat elkeen sy en haar amp kan vervul soos dit hoort.

Ons bid dat ons as gemeente hulle in hulle dienswerk sal bystand en ondersteun, hulle leiding sal volg en aan hulle die nodige hulp en middele sal voorsien om alle mense in nood by te staan.

Ons bid dit in die Naam van Jesus Christus, ons Verlosser en Here.
Amen

(e) Alternatiewe formulier vir die bevestiging van die dienaar van die Goddelike Woord

Gemeente van ons Here, Jesus Christus

God het deur Jesus Christus verlossing vir die wêreld gebring. Deur die verkondiging van die evangelie en die werking van die Gees roep Hy mense om hierdie verlossing hulle eie te maak deur in Hom te glo en deel van sy kerk te word.

Aan almal wat tot geloof kom, gee God sy Gees om hulle te lei, te versorg en toe te rus vir dienswerk in sy kerk en in die wêreld. Vir hierdie diens rus die Gees alle gelowiges toe met 'n verskeidenheid gawes, maar Hy roep ook gelowiges om besondere dienswerk te doen soos die van predikant, ouderling en diaken.

Soos Jesus Christus, moet predikante hulle dienswerk nederig, toegewyd, en met liefde en oorgawe doen. Hulle word deur God geroep om in sy diens te staan en met sy Woord in die gemeente en die wêreld te werk. Dit is die predikante se werk om saam met die ouderlinge en diakens die gemeente in die geloof toe te rus, te lei en te versorg. Dit doen hulle deur die Woord te verkondig, die sakramente te bedien, voorbidding te doen en soos goeie herders, opsig te hou oor die gelowiges wat aan hulle toevertrou is en om hulle in hulle nood by te staan. So word die gemeente toegerus en gelei tot 'n lewe van lofprysing, aanbidding, danksegging, onderlinge gemeenskap, barmhartigheid en getuienis van Christus in die wêreld.

Die werk van predikante vind veral tydens die erediens, kategeese en pastorale versorging plaas. Verder is hulle saam met die ouderlinge verantwoordelik vir die bestuur van die gemeente en saam met die diakens vir die barmhartigheidsdiens.

Hierdie dienswerk kan alleen met vrug gedoen word indien die predikant 'n lewende verhouding met God het, self 'n voorbeeld is van die geloofslowe wat sy/hy verkondig en steeds sorg dat sy/hy goed toegerus is vir hulle werk.

Geliefde suster/broer (N), u is na hierdie gemeente beroep om die dienswerk wat aan u voorgelê is te doen. Voordat u as dienaar van die Woord bevestig kan word, moet u eerlik op die volgende vrae antwoord:

Ten eerste: Glo u dat u wettig deur die gemeente van God en daarom deur God self tot hierdie diens geroep is?

Ten tweede: Glo u dat die Ou en Nuwe Testament die Woord van God is en dat dit die boodskap van verlossing volkome verkondig en verwerp u alles wat daarmee in stryd is?

Ten derde: Beloof u om hierdie werk getrou en met oorgawe te doen en te leef soos God in sy Woord van u verwag? Sal u die Christelike vermaning en dissipline van die Kerk aanvaar indien u die werk nie doen soos u beloof het nie?

Hierop moet sy/hy antwoord: Ja

Al die teenwoordige dienaars van die Woord word nou na vore geroep om deel te neem aan die handoplegging of die gee van die regterhand van gemeenskap. Handoplegging vind plaas wanneer iemand georden word as predikant terwyl die hand van gemeenskap gegee word vir hulle wat al voorheen gedien het.

Tydens die ordening of die gee van die hand van gemeenskap word die volgende gesê: God ons hemelse Vader wat u tot hierdie diens geroep het, sal u deur sy Gees toerus, u versterk en u so in u bediening lei dat u daarin verantwoordelik en vrugbaar kan werk. So sal u deur u bediening die Naam van God groot maak en sal God deur u die heerskappy van sy Seun, Jesus Christus, in die wêreld uitbrei.
Amen

Daarna moet die dienaar van die kansel af die bevestigde dienaar en die hele gemeente soos volg toespreek:

Geliefde suster/broer en mededienaar in Christus: U moet God liefhê en op Hom vertrou. Verryk u geloofslowe voortdurend en bid God om u daarin te help. Sien om na u self, u huisgesin en almal wat die Here onder u sorg geplaas het. Doen u werk getrou en wees 'n voorbeeld vir die hele gemeente wat Jesus Christus deur sy bloed verkry het en wat deur die Heilige Gees onder u sorg gestel is.

En u, gemeente, neem u predikant met 'n oop hart aan. Behandel haar/hom met liefde en respek want God gebruik haar/hom om u na Hom toe te lei. Bid gedurig vir haar/hom en werk saam om die evangelie in die wêreld uit te dra.

Omdat ons nie self hiertoe in staat is nie, laat ons tot God bid

Barmhartige God en Vader, ons dank U dat U self u kerk in stand hou. Dankie dat U vir hierdie gemeente 'n predikant gegee het. Gee aan haar/hom die genade, die krag en die insig om haar/sy werk in die gemeente en die wêreld met oorgawe en na die beste van haar/sy vermoë te doen. Voorsien ook genadiglik elke dag in haar/sy en haar/sy gesin se behoeftes sodat hulle hulle werk sonder belemmering kan doen. Gee vir u gemeente die genade om haar/hom te erken as u gestuurde en om met haar/hom saam te werk tot u eer. Ons vra dit in die naam van Jesus Christus, ons Here. Amen

(f)

Alternatiewe formulier vir die doop

Gemeente van ons Here Jesus Christus!

Die doop is een van die kerk se twee sakramente. Dit gee op 'n besondere wyse uitdrukking aan ons gemeenskap met God en met mekaar. Daarom moet ons deur die doop in die kerk van Jesus Christus ingelyf word. Die doop is dus nie net vir hierdie kinders en hulle ouers belangrik nie, maar ook vir elkeen van ons in die gemeente.

Deur die doop word ons deel van die liggaam van Jesus Christus en ontvang ons die gawe van die Heilige Gees. Hierdie gawe het betekenis vir ons hele lewe. God is lief vir die mens lank voordat die mens van God bewus raak. Daarom doop ons ook klein kindertjies.

Jesus gee aan sy kerk die opdrag om mense in die Naam van die Vader, die Seun en die Heilige Gees te doop. Die doop in die Naam van die Vader plaas ons in u nuwe verhouding met God. Die doop in die Naam van die Seun bevestig aan ons die verlossing deur Christus. Die doop in die Naam van die Heilige Gees verseker aan ons dat Hy in ons bly en altyd vernuwend in ons werk.

Dit is belangrik om die doop ons eie te maak en self daarvoor verantwoordelikheid te aanvaar. Daarom moet ouers en die gemeente hulle kinders leer wat die doop beteken. Ook kinders moet in die lewe van alle gelowiges kan sien wat dit beteken om gedoop te wees.

Die ouers word nou versoek om na vore te kom en hier in teenwoordigheid van God en die gemeente, eerlik op die volgende vrae te antwoord:

1. Glo u dat die Bybel God se verlossing volkome verkondig?
2. Erken u God se genade in u en u kinders se lewe?

3. Belowe u om u kind te leer wat die doop beteken en te laat grootword in die geloofsgemeenskap van Christus?

Wat is hierop u antwoord?

NN, ek doop jou in die Naam van die Vader en die Seun en die Heilige Gees.
(Amen)

Dankgebed na die doop ('n Vry gebed kan ook hier gebruik word)

Dankie, Here, dat ons as gemeente vanoggend daarvan oortuig kan wees
dat U vir ons omgee
dat U elkeen van ons deur u Gees aangeraak het
en dat U hierdie dopeling(e) tot u eiendom verklaar het.

Dankie, Here, dat ons deel kan wees van 'n gemeente
wat aan ons 'n geestelike tuiste bied
waar ons ons gemeenskap met mekaar tot uitdrukking bring
en waar ons U kan loof en aanbid.

Here, lei ons - en in besonder hom/haar/hulle wat pas gedoop is -
om altyd die warmte van u nabyheid te beleef
en altyd tot u eer te lewe
om altyd na ander uit te reik.

Laat ons almal daarom hierdie doop ons eie maak en 'n lewe leef wat duidelik van u
verlossende teenwoordigheid getuig. Here, gee dat ons leef soos mense wie se
lewens deur u Seun, Jesus Christus, beheers word.

Ons dra in die besonder die doopouers aan u op. Gee aan hulle die krag om hulle
voorneme getrou na te kom, en laat hierdie kind(ers) grootword in die
geloofsgemeenskap van Christus.

Dit bid ons in die Naam van ons Here Jesus Christus.

Amen

(g) Alternatiewe formulier vir die nagmaal

Gemeente van ons Here Jesus Christus

Ons glo dat die Here die nagmaal aan ons gegee het om dit gereeld te vier. Luister
na die instelling van die nagmaal soos die apostel Paulus dit beskrywe het:

Ek het van die Here ontvang wat ek ook aan julle oorgelewer het: die Here Jesus het
in die nag waarin Hy oorgelewer is, brood geneem en, nadat Hy God daarvoor

gedank het, het Hy dit gebreek en gesê: *'dit is my liggaam, dit is vir julle. Gebruik dit tot my gedagtenis.'* Net so ook het Hy na die maaltyd die beker genceem en gesê: *'Hierdie beker is die nuwe verbond wat deur my bloed beseël is. Gebruik dit, elke keer as julle daaruit drink tot my gedagtenis.'* Elke keer as julle van hierdie brood eet en uit die beker drink, verkondig julle die dood van die Here totdat Hy kom (1 Kor 11:23-26).

Ons verstaan dat die nagmaal betekenis gee aan die lewe van almal wat gelowig daaraan deelneem. Hierdie betekenis het betrekking op die verlede, hede en toekoms.

- * Ten opsigte van die **verlede** die volgende:
- * Die handeling met die brood laat ons deel kry aan die verlossing wat Christus deur sy kruisdood vir ons bewerk het. Dit beteken dat ons deur in Hom te glo, saam met Hom sterf en opstaan en daarom deel het aan die nuwe lewe in verbondenheid met Hom.
- * Die handeling met die beker laat ons deel kry aan die nuwe bedeling wat deur Christus se bloed tot stand gebring is. Dit beteken dat ons met God versoen is en nou in die regte verhouding met Hom lewe.

Ten opsigte van die **hede** die volgende:

- * Deur die nagmaal het ons op twee wyses gemeenskap met die liggaam van Christus:
- * Enersyds ervaar ons opnuut ons verbondenheid met die lewende Here wanneer ons saam met Hom aan sy tafel aansit, en word ons daardeur telkens verseker van sy liefde en genade en van die toerusting en bystand van sy Gees.
- * Andersyds ervaar ons ook met ons saamwees aan die tafel ons onderlinge verbondenheid as liggaam van Christus. Hierdeur betoon en bevestig ons nie alleen hierdie verbondenheid nie, maar verbind ons ons ook tot die handhawing daarvan deur mekaar lief te hê en vir mekaar sorg te dra.

Ten opsigte van die **toekoms** die volgende:

- * Net soos ons deur ons deelname aan die nagmaal ons verbondenheid ervaar met die Here wat verlossend by ons teenwoordig is, so weet ons dat ons ook aan Hom deel het as die Here van die toekoms, die Here wat kom, altyd weer kom en sal kom.
- * Om hierdie rede is die nagmaal vir ons die waarborg van die toekomstigheid van ons lewe, dit wil sê dat ons lewe in verbondenheid met Christus deur niks begrens is nie maar oor tyd en wêreld heen strek.

- * Tegelyk laat die nagmaal ons reeds vooruit deel kry aan die lewe by die Here. Daarom hoef ons nooit daaraan te twyfel dat ons ewig saam met Hom sal lewe nie.

Ten slotte word ons deur dit alles daarvan verseker dat ons nie hoef te vrees nie, aangesien ons en ons toekoms aan God behoort.

Om dan nou só aan die tafel van die Here deel te kan hê, laat ons bid:

Gebed

Barmhartige God en Vader, ons dank U dat U die wêreld so liefhet dat U u enigste Seun gegee het sodat dié wat in Hom glo nie verlore sal gaan nie, maar die ewige lewe sal hê. Ons loof U dat U hierdie verlossing nie alleen met woorde aan ons verkondig nie, maar ook deur die nagmaal van ons Here, Jesus Christus sigbaar en tasbaar laat bedien en bevestig.

Daarom bid ons dat U ons met hierdie nagmaal die volle krag sal laat ervaar van die nuwe lewe wat u Seun vir ons met sy dood verwerf het. Ons bid ook dat ons die vrede van ons versoening met U wat Hy met sy bloed bewerk en beseël het, hier opnuut ryklik sal belewe.

Gee dat ons met u Seun wat Homself aan sy tafel volledig aan ons gee, só volkome één sal word dat ons oorfloediglik in sy heerlikheid sal deel en deur Hom in liefde en eensgesindheid aan mekaar verbind sal word en sal bly.

En laat u Gees, o Here, ons lewe só verryk met die wonderlike gawes waarmee ons aan hierdie tafel begenadig en versterk word, dat die toekomstige lewe wat U beloof het ook nou reeds vir ons verwerklik word, so seker as wat u Gees vir ons die waarborg bly van ons lewe by die Here. Gee ook dat u Gees ons deur hierdie nagmaal so sal vernuwe dat ons lewe elke dag sal getuig van ons nuwe verhouding met u en met mekaar. Ons vra dit alleen in die Naam van ons Here, Jesus Christus. Amen

(In plaas van hierdie gebed kan die liturg van 'n vrye gebed gebruik maak).

Uitnodiging aan persone buite die gemeente

Belydende lidmate van ander gemeentes van ons kerk of van ander kerke met dieselfde belydenis as ons, is hartlik welkom om saam met ons aan die nagmaal deel te hê, mits hulle nie in hulle eie gemeentes hierdie voorreg ontsê is of nie die vrymoedigheid het om hierin te deel nie.

Oproep tot gelowige deelname (tafel formule)

Broers en susters, om met vrug aan hierdie nagmaal deel te hê, is dit nodig dat ons nie ons gedagtes sal rig op die uiterlike tekens en handelinge wat ons met ons oë sien en waaraan ons met ons hande vat nie, maar dat ons met 'n opregte geloof die gewes waarop dit alles dui, sal aangryp en ons eie sal maak.

Uitnodiging(s) na die tafel (alternatiewelik)

Gemeente, alles is gereed. Kom sit aan aan die tafel van die Here!

of

Kom, gemeente, kom sit aan aan die tafel van die Here en ervaar self dat Hy goed is!

Formules vir die brood- en bekerhandeling

By die handeling met die brood sê die bedienaar:

Die brood wat gebreek word en waaraan ons almal deel het, is ons gemeenskap met die liggaam van Christus. Neem dit, eet daarvan en ervaar die nuwe lewe wat Christus vir ons deur sy dood verwerf het.

By die handeling met die beker sê die bedienaar:

Die beker waaruit ons drink/Die wyn wat ons drink/Dit wat ons drink is ons gemeenskap met die bloed van Christus. Neem dit, drink daarvan en belewe die nuwe verhouding met God en met mekaar wat Christus vir ons tot stand gebring het.

Lofprysing na afloop van die nagmaalviering

Na afloop van die nagmaalviering sê die bedienaar:

Gemeente, aangesien ons die Here se liefde en goedheid so ryklik aan sy tafel ondervind het, laat ons nou sy lof soos volg verkondig:

Ek wil die Here loof!

Met alles wat in my is,

wil ek sy heilige Naam loof.

Ek wil die Here loof

en nie een van sy weldade vergeet nie.

Dit is Hy wat al my sonde vergewe,

wat al my siekte genees,

wat my red van die graf

en my met liefde en ontferming kroon. (Ps 103:1-4)

Hy bewys sy liefde vir ons juis hierin

dat Christus vir ons gesterf het toe ons nog sonde was.

Aangesien ons nou vrygespreek is op grond van sy versoeningsdood, staan dit soveel vaster

dat ons deur Hom ook van die straf van God gered sal word.
Aangesien ons, toe ons nog vyande was,
deur die dood van sy Seun met God versoen is,
staan dit soveel vaster dat ons,
nou dat ons versoen is,
deur die lewe van sy Seun gered sal word.
Maar dit is nie al nie.
Ons verheug ons ook in God
deur ons Here, Jesus Christus,
deur wie ons nou die versoening verkry het. (Rom 5:8-11)
Amen

(’n Vry gebed kan bogenoemde lofprijsing volg of vervang).

BESLUIT

1. **Geen debat word oor die voorgestelde wisselformuliere gevoer nie en geen besluit word daaroor geneem nie.**
2. **Die terminologie "Wisselformuliere" word in die toekoms gebruik.**
3. **Die vergadering verwys die ondersoek en skryf van konsepformuliere terug na die Kommissie vir Liturgiese Geskrifte vir rapport aan die volgende Algemene Kerkvergadering met dien verstande dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die raamwerk vir die uitvoering van die opdrag stel.**

ORDE VAN DIE VERGADERING

Sekunduslede van Kuratorium

Die volgende persone word aangewys as sekunduslede van die Kuratorium:

Dr HJ Botes
Dr FJ Boshoff
Oudl PS Visser
Dr JGM Dreyer
Ds MJ Slabbert
Dr JJ Steenkamp
Dr GMJ van Wyk.

Verkiesing van ouderlinglede vir die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

Die vergadering verkies ouderlinglede vir die Kommissie van die Algemene

Kerkvergadering.

(iv) ***Komitee vir Kerkmusiek***

(a) Konservatorium vir Kerkmusiek

Sedert die vorige Algemene Kerkvergadering het daar groot veranderinge by die Konservatorium vir Kerkmusiek plaasgevind. Die grootste rede daarvoor was die ernstige siekte en die afsterwe van mej Susan Engelbrecht, jarelange direkteur en dosent aan die Konservatorium. Met mej Engelbrecht se afsterwe het daar 'n afname gekom in die aantal studente by die Konservatorium. Die komitee het die daling so klein as moontlik probeer hou. Die dienste van twee dosente, wat op kontrakbasis les gegee het, is ingekoop, by name: mnr René Mathlener en mev Magaret van der Vegt. Onder die bekwame hande van die twee dosente het die leerlinggetal oor die afgelope twee jaar weer begin styg. Daar is lank en volledig ondersoek gedoen na die toekoms van die Konservatorium vir Kerkmusiek. Die komitee was van mening dat die administrasie, uitbou en bemaking van die Konservatorium nie die verantwoordelikheid van deeltydse dosente kan wees nie. Om die rede het die komitee, na oorlegpleging met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die administrateur, uit sy bestaande begroting, 'n hoof vir die Konservatorium vir Kerkmusiek, dr EC Kloppers, aangestel met ingang 1 September 2003. In die nabye toekoms wil die Konservatorium ook groot klem lê op bemaking van die dienste van die Konservatorium onder orreliste en lidmate van ander kerke. Op die manier kan die Hervormde Kerk se manier van dink oor kerkmusiek wyer strek as bloot ons eie lidmate en ons invloed wyer klink as net ons eie erdiens. Daar word ook gepoog om in die nabye toekoms 'n teoretiese onderdeel by die onderrig van die Konservatorium by te voeg. Die teikengroep aan so 'n teoretiese deel is orreliste, predikante en ander persone wat belangstel in die liturgie en die kerklied. Daar gaan ook gepoog word om meerdere deeltydse dosente, verkieslik ook buite Pretoria gesetel, se dienste in te koop. Dit sou meebring dat 'n groter aantal studente onder die Konservatorium opleiding kan ontvang sonder om noodwendig Pretoria toe te ry vir lesse. Die Komitee vir Kerkmusiek is onsettend dankbaar teenoor die Kerk vir die positiewe gesindheid wat daar in die Kerk bestaan oor die saak van Kerkmusiek. Dankie ook vir die bereidheid om die saak wat die wese van ons erdiens raak, finansiële te ondersteun.

Die volgende motivering dien vir die onderstaande aanbeveling:

- * Die Kerklied hou ten nouste verband met die wese en identiteit van die Nederduitsch Hervormde Kerk.
- * Dit is egter ook 'n terrein waarop die identiteit van die Kerk ondermyn kan word as gevolg van onkunde en verwarring.
- ** Diepgaande werk en voortdurende toerusting van predikante, orreliste, lidmate en kerklieders is dus onontbeerlik.

- ** Ten einde voortgaande werk te verseker en kundigheid uit te bou, is dit noodsaaklik dat daar ook vir hierdie wesenlik belangrike werk in die Kerk begroot moet word.

Die komitee beveel soos volg aan:

- * Daar word begroot vir die werk op die terrein van Kerkmusiek, wat onder meer behels
 - ** die bestuur en uitbou van die Konservatorium vir Kerkmusiek
 - ** voortgaande toerusting en navorsing op die terrein van die Kerklied.

BESLUIT

1. Die vergadering begroot steeds soos in die verlede vir die werk op die terrein van Kerkmusiek wat onder meer behels
 - * die bestuur en uitbou van die Konservatorium vir Kerkmusiek
 - * voortgaande toerusting en navorsing op die terrein van die Kerklied.

(b) Lied op kompakskryf

By sy vergadering op 3 September 2003 het die komitee besluit dat 'n begeleidings-CD, deur dr EC Kloppers en mev van der Vegt, opgeneem sal word. Slegs melodië wat "public domain" is, sal gebruik word. Die CD sal tydens die Algemene Kerkvergadering beskikbaar wees. Op hierdie wyse voldoen die komitee aan die 66ste Algemene Kerkvergadering se versoek.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

(c) Voortgaande bekendstelling

Sedert die vorige Algemene Kerkvergadering is 'n groot aantal bekendstellings- en toerustingsgeleenthede, veral vanuit IKSA, georganiseer.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

2. IKSA word bedank vir die werk.

(d) Voortgaande werk aan die Kerklied

Die komitee het reeds op 12 Maart 2002 besluit dat die feit dat die Kerk sopas die nuwe Liedboek begin gebruik het, nie mag beteken dat daar nie verder daaraan gewerk moet word nie.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het in dié verband ook voortdurend die versoek tot die komitee gerig om kundiges voor te stel as Hersieningskomitee. Die Hersieningskomitee is reeds benoem en in die Kerk bekendgemaak.

Lidmate en vergaderings wat kritiek teen liedere in die huidige Psalm- en Gesangboek (Liedboek) het kan dit na die Hersieningskomitee of die Komitee vir Kerkmusiek deurgee.

Die Hersieningskomitee sal ook aandag gee aan die daarstel van nuwe liedere. In hierdie verband word die hulp van alle lidmate gevra.

Die opdrag van die Hersieningskomitee kan soos volg omskryf word:

- * Besware teen die Liedboek word hanteer.
- * Daar word hersienend gewerk aan bestaande liedere.
- * Daar word gewerk aan nuwe liedere.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

(e) Sang- en musiekbediening

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het besluit dat die evangelie binne die etos van die Nederduitsch Hervormde Kerk deur sang en musiek verkondig kan word. Die implikasie, beide fundamenteel en prakties, moet verder bestudeer word. Die Raad vir Erediens is versoek om met die studie van die saak voort te gaan, veral die berekening van die implikasies vir die Kerk. Die komitee het op sy vergadering van 3 September 2003 die onderstaande studiestuk van dr EC Kloppers met groot dank aanvaar en besluit om dit na die 67ste Algemene Kerkvergadering deur te gee vir kennisname en bespreking.

VERKONDIGING DEUR MUSIEK - 'N PRINSIPIËLE BEGRONDING

Vraagstelling en konteks

Binne die Nederduitsch Hervormde Kerk het die vraag na musiekbediening die laaste tyd na vore gekom. Daar is verskeie redes daarvoor. Lidmate se behoeftes ten opsigte van die erediens en die musiek is nie meer dieselfde as twintig of dertig jaar gelede nie. Terselfdertyd is die musiek in baie gemeentes strak en sonder inspirasie. Daar is in vaste, geykte liturgiese vorme verval en dieselfde liedere word oor en oor gesing. Dikwels word onnadenkend en argeloos gesing. Liedere het hulle liturgiese funksie verloor. Lidmate en predikante dink soms dat die probleem sonder meer by die soort liedere lê, terwyl dit eerder die swak en ongemotiveerde gebruik is, wat die probleme veroorsaak.

"Musiekbediening", oftewel die inbring van 'n poporkes, elektroniese instrumente en ander elektroniese media, lyk vir sommige predikante na 'n maklike oplossing van alle probleme - veral vir predikante sonder 'n sterk teologies-liturgiese onderbou. Die woord musiekbediening word meestal ook uitsluitlik vir poporkes en gospelgroepe gebruik, asof net één vorm van musiekbediening sou bestaan. Volgens dié eensydige siening word tradisionele orrelbegeleiding, begeleiding met klassieke instrumente, en die optrede van 'n bekwame liturg en erediensgroep wat musikale en liturgiese moontlikhede kreatief ontsluit, nié as musiekbediening beskou nie.

Die saak, sowel as die term musiekbediening, is dus verwarrend. Daar is diegene wat musiekbediening eensydig verstaan volgens die praktyke wat tans in baie charismatiese kerke en in sommige gemeentes van die Ned Geref Kerk aan die orde is en wat dan die saak van musiekbediening as sodanig afwys. Daar is ook diegene wat musiek en sang eensydig as antwoord sien en wat glo dat verkondiging of "bediening" deur musiek en sang nié kan plaasvind nie. Daar is egter ook diegene wat op grond van die sterk verkondigingsmoontlikhede wat in sang geleë is, die saak van musiekbediening prinsipieel steun, maar wat op grond van die onkritiese en verwarrende gebruik van die term, die woord musiekbediening eerder wil vermy. Die 66ste Algemene Kerkvergadering het ook tot die volgende besluit gekom: Die evangelie kan binne die etos van die Nederduitsch Hervormde Kerk deur sang en musiek verkondig word. Die implikasies - beide fundamenteel en prakties - moet verder bestudeer word (Besluitebundel 2001:141). Die term musiekbediening - wat aanleiding tot die bespreking gegee het - is in die besluit dus ook vermy. Vanweë die eensydige beslag wat in praktyk reeds daaraan gegee word, kan die term nie meer sonder negatiewe assosiasies funksioneer nie.

Die gesonge en gesproke *Woord van God*

Sang het van die vroegste tye af aan sowel die verkondigings- as die responskant van die liturgiese gebeure gefunksioneer. In die Ou Testamentiese tyd is liedere in die tempeldiens deur tempelsangers gesing, terwyl die volk met response en keerverse gereageer het. In die vroeë Christelike kerk was die byeenkoms van die

gelowiges ook 'n spontane byeenkoms met wisselwerking tussen praat en sing, tussen woord en respons. Uit die Nuwe Testament blyk dat die lied van die Christelike gemeente 'n dubbele gerigtheid het: dit is vertikaal en horisontaal gerig. Dit is gebed tot God, maar dit dien óók tot wedersydse geloofsopbou (1 Kor 14:12; 15-17; 26). Dit is uitdrukking van lof en danksegging aan God, maar dit is óók horisontale geloofsgesprek (Ef 5:19), onderrig, aanmoediging en vermaning aan mekaar (Kol 3:16). So is dit dus ook verkondiging van God se liefde.

Luther en Calvyn het sterk by hierdie Bybelse uitgangspunte aangesluit en het die noue verhouding tussen woord en musiek as 'n kenmerk van die erediens beklemtoon. In die latere reformatoriese, en veral gereformeerde tradisie, is egter so sterk klem gelê op die Woord dat 'n eensydige beklemtoning van die gesproke woord as medium ook daarmee gepaard gegaan het. Die argument dat die lied nie verkondiging of getuienis is nie, maar antwoord op God se woord en dat slegs die prediking God se woord kan verkondig, is en word nog dikwels in sommige gereformeerde kringe aangevoer. Voorstanders van dié argumente beroep hul meestal verkeerdlik op Calvyn en Luther. Die rigiede uitgangspunte van veral die Gereformeerde Ortodoksie, is eerder 'n oorbeklemtoning van Zwingli se standpunte. Zwingli was baie versigtig vir die invloed van musiek. Uit vrees dat dit die rasionale denke kon versteur, wou hy dit eerder volledig uit die erediens uithou. Hy het egter dieselfde voorbehoud ten opsigte van die gesproke gebed gehad.

Vir Luther was musiek 'n belangrike genadegawe: 'n wesenlike deel van menswees én 'n skeppingsgawe van God, en daarom ook 'n wesenskenmerk van die kerk. Hy was van mening dat musiek trouens die beste middel is om geloof te verklank: dit is die *viva vox evangelii*, die lewende stem van die evangelie, wat die teks lewe moet gee. Die prediking is dus nie die enigste middel waardeur die goddelike openbaring verkondig word nie - ook deur musiek kan die gemeente verkondigend betrokke wees. Musiek het volgens Luther twee funksies: om die woord te verkondig én om te dien as uitdrukking van geloof. Sy kritiek op die lied soos dit in die Roomse Kerk gefunksioneer het, was nie op die soort musiek as sodanig nie, maar dat gesing is sonder dat die Woordverkondiging daarmee gepaard gegaan het. Die nuwe in die "nuwe lied" van die Hervorming was die onlosmaaklike verband tussen sang en verkondiging: die één hoort nie sonder die ander nie.

Sang in die erediens is Woord en antwoord

God se Woord en die mens se antwoord staan in 'n onskeibare verhouding tot mekaar. God se Woord word weergegee in menslike getuienis oor die ontmoeting met die lewende God. Ons getuig oor hierdie ontmoeting deur daaroor te praat én daaroor te sing. Sang in die erediens funksioneer dus nie net as antwoord op God se Woord nie, maar óók as verkondiging van God se Woord. Woord en antwoord, verkondiging en lofprysing is deur dié hele erediens onlosmaaklik met mekaar verweef. Ons sing omdat ons God ontmoet het, sy Woord gehoor het, in ons diepste wese aangespreek is, en om uitdrukking te gee aan hierdie totale geloofservaring. So hoor ander ook in ons sang die verkondiging van God se liefde.

Wat ons sê kan ons sing

Sing en sê is slegs twee verskillende wyses waarop taal klank kry - daar is slegs 'n graadverskil. Wat gesê word kan gesing word. Die gesproke Woord is nie méér God se Woord as God se Woord wat gesing word nie. Verkondiging is nie net die preek nie. Soos iemand dit raak gesê het: Kan ons ons die verkondiging van God se groot daad net gesproke voorstel? Word geloof nie ook daardeur gewek dat die groot daad van God geprys, en Christus só aan die wêreld bekendgemaak word nie?

Musiek troos ons met die Woord

Iemand kan deur musiek die teenwoordigheid van God beleef en die Woord van God hoor. Assosiasie speel 'n belangrike rol. Op 'n sterfbed waar die woorde van 'n lied miskien nie meer logies bedink kan word nie, kan die musiek vir 'n lied nog deur middel van assosiasie 'n vertroostende en geloofsversterkende funksie hê. Met die hoor van 'n koraalverwerking of -voorspel van 'n bekende psalm of gesang, word assosiasie met die woorde van 'n lied gewek en word God se Woord gehoor. Dit is dus nie net die uitdruklike woorde van 'n lied wat verkondig nie, maar ook die implisiete woorde wat deur assosiasie "gehoor" word.

Musiek herinner ons aan God se Woord

Die assosiasie wat deur musiek geskep word het 'n sterk verkondigingsfunksie. Dit gaan egter om 'n eenheidsverstaan. Iemand wat nog nooit die verbale boodskap van God en sy verlossingsdade in en deur Jesus Christus gehoor het nie (hetsy deur die prediking, hetsy deur die liedere), gaan waarskynlik nie deur die blote hoor van musiek tot geloof gebring word nie. 'n Persoon wat egter reeds die evangelie van Jesus Christus gehoor het, maar vir 'n geruime tyd miskien nie meer in die erediens kom nie, kan deur die onverwagse hoor van sekere musiek wat hy/sy met die erediens én dus met die evangelie assosieer, opnuut God se Woord hoor en deur God aangespreek word in die herinnering wat die musiek na vore bring.

Musiek verkondig God se Woord

Iemand wat in verre lande reis, verstaan miskien nie die vreemde taal waarin gesing of gepreek word nie, maar hoor dikwels juis in die melodie die bekende boodskap. Sou die geproke woord, die redevoering of preek, dan 'n beter vorm, of die enigste vorm van verkondiging kan wees? Die assosiasie wat in musiek geleë is, kan dus net soveel, en soms selfs méér, 'n medium van verkondiging wees as die assosiasie wat in woorde geleë is.

In laude confitentis est praedicatio - In die lof is prediking. Augustinus

Liturgiese eensydighede

Eensydige klem op die geproke woord het baie bygedra tot die strak en

ongeïnspireerde sangpraktyke wat in baie gemeentes heers. 'n Mens hoor soms die opmerking, selfs deur orreliste, dat as die prediking net weer "regkom", die eredienste as geheel weer sal "regkom" - so asof net die preek die aard van die hele erediens, en die verkondiging as geheel bepaal. Daaruit blyk 'n skryende gebrek aan 'n breër liturgiese bewussyn, en word die wesenlike rol van musiek en sang misken, asook die rol wat orreliste as mede-liturge, moet speel. So 'n standpunt van orreliste dien dikwels ook as verskoning vir 'n gebrek aan 'n geïnspireerde en inspirerende rol in die erediens.

Verkondiging deur musiek is egter 'n uiters belangrike saak wat veel meer tot sy reg moet kom. Eredienste het oor die algemeen strak en vreugdeloos geword, omdat die preek óórbeklemtoon word en die aktiewe en vreugdevolle deelname aan die erediens dikwels onderdruk of misken word - veral die verkondiging deur middel van sang. Die preek en ander gesproke aspekte word dikwels as geïnspireerd, as goddelike spreke beskou, en die sang as "blote" menslike handeling. So kom musiek in 'n ondergeskikte posisie waaraan na willekeur getorring kan word om mense se smaak en voorkeure te pas.

Wanneer musiek in die erediens nié as deel van die verkondiging beskou word nie, begin mense eise stel ten opsigte van hul eie, persoonlike smaak, in plaas van om te vra wat die verkondiging op die mees sinvolle wyse kan dien en bevorder. Musiek in die erediens moet van só aard wees dat dit die Woord van God kan dra.

Woord- en lieddiens en liturgiese diens - onvanpaste benamings

In die huidige Diensboek is 'n vreemde onderskeid ten opsigte van liturgiese ordes vir "gewone eredienste" en liturgiese ordes vir Woord- en Lieddiens. Dit lui soos volg: "Enige een van die Liturgiese ordes ... word gebruik, waarby die Woord- en liedgedeelte as aanloop voor die votum of as afloop na die seën gebruik word". Wat is die teologies-liturgiese motivering vir so 'n siening? Wat is "Woord- en lied" anders as Skriflesing en sang? Waarom moet Skriflesing en sang buite die liturgiese orde funksioneer, net omdat daar meerdere Skriflesings en meer sang is? Dikwels hoor 'n mens ook predikante sê dat hulle 'n "liturgiese diens" hou, bedoelende 'n erediens met méér sang. Is eredienste met minder sang dan nié liturgies nie? In die Hervormde Kerk is die liturgie die erediens en andersom.

Pogings om die liturgie "suiwer" en "ordelik" te hou, kan ook meebring dat onaanvaarbare musiekpraktyke "rondom" die liturgie plaasvind, soos dat liedere wat vreemd is aan die aard, inslag en teologie van die kerk vóór of ná die erediens gesing word - asof alles wat rondom die erediens gebeur nie reeds voorbereiding en náwerking van die erediens is nie.

In alle eredienste behoort woord en lied onlosmaaklik met mekaar verweef te wees. Verskraling en afskaling van die verband tussen sang en spreke lei onvermydelik tot 'n verskraling van sang, van die liturgiese gebeure as geheel, én van die verkondiging in die breë. Dit lei so ook tot 'n ernstige verskraling van 'n gemeente se lewe as

geheel.

Musiekbediening?

Die evangelie word nie net deur die gesproke woord verkondig nie. Dit kan deur 'n groot verskeidenheid media gekommunikeer, verkondig en ervaar word – ook deur musiek. Verskillende kerke se inslag en spiritualiteit verskil egter sodanig, dat daar groot onderlinge verskil ten opsigte van die aard van die verkondiging en ervaring deur musiek kan wees. Wanneer die saak musiekbediening ter sprake kom, sal daar vanselfsprekend ook groot onderlinge verskil wees. 'n Kerk kan nie die saak afwys, omdat dit deur ander kerke en denominasies op 'n wyse gedoen word wat vir 'n bepaalde kerk onaanvaarbaar sou wees, of omdat dit nie binne die aard van daardie kerk se teologie, spiritualiteit en kommunikasievorme inpas nie. Verkondiging deur musiek of musiekbediening, is 'n saak wat ook binne die aard en teologie van die Nederduitsch Hervormde Kerk 'n wesenlike plek behoort te hê.

Sommige soorte musiek meer geskik as ander

Die saak van assosiasie is baie belangrik. Deur assosiasie ken ons betekenis aan musiek toe, soos ons ook deur middel van assosiasie betekenis aan taal toeken. Dit beteken dat alle musiekstyle in beginsel geskik sou wees om die evangelie te verkondig. Geen styl is gesanksioneer nie, soos Luther ook aangetoon het. Die beginsel van assosiasie maak egter sommige style meer aanvaarbaar as ander en kan sekere style en idioome vanweë bepaalde assosiasievorming, ook minder aanvaarbaar maak. Musiek wat 'n sterk assosiasie met byvoorbeeld 'n danssaal of 'n disco te weeg bring, is tog minder geskik vir die erediens as musiek wat oor eeue met kerk en erediens geassosieer word en wat juis vanweë die assosiatiewe krag 'n vorm van verkondiging moontlik maak.

Die gans ander gemeenskap klink anders

Wanneer 'n mens orrelmusiek of Gregoriaanse gesang hoor, assosieer 'n mens dit met "kerk". Die assosiasie bestaan nog steeds, selfs al het Gregoriaanse gesang grootliks in onbruik verval. Orrelmusiek wek by nie-gelowiges of mense wat nie meer kerk toe gaan nie, ook nog steeds 'n assosiasie met geloof en kerk. Miskien is die assosiasie by sommige mense negatief. Tog is die vraag of popmusiek op die langtermyn 'n goeie plaasvervanger kan wees? Kan die musiek wat soos die musiek van elke dag, die alledaagse musiek van die straat, die musiek van die disco en die musiek van die popfees klink, op die lang termyn mense by die kerk hou? Die gemeenskap van gelowiges is tog juis die gans andere gemeenskap - die gemeenskap van God wat deur Sy Gees byeengeroep word. Moet daar nie juis dinge wees wat dié gemeenskap sigbaar én hoorbaar van die alledaagse omringende wêreld onderskei nie?

Erediens in die rockfees-idioom?

Waar musiekbediening net deur middel van pop- gospel- en rockmusiek geskied, blyk dit dikwels dat die ritmiese aspek en volume so oorheersend is, dat die talige teks verdring word. Dit beteken dat die musiek 'n soort "alleenverkondiger" word - maar met musikale middele waarvan die assosiasie vreemd is aan die aard van die erediens. Die probleem ontstaan veral waar 'n erediens as geheel met pop- en rockmusiek ingerig word. Verkondiging deur musiek of musiekbediening wat eensydig gesien word as 'n soort pop- of rockfees wat in één bepaalde styl, met behulp van die instrumente van 'n poporkes (en dikwels ook met Amerikaans-Engelse tekste) plaasvind, is vreemd aan die uitgangspunte, teologie, aard en inslag van die Nederduitsch Hervormde Kerk. Dit is juis die saak van assosiasie, soos aangetoon, wat 'n mens dwing om sekere sake af te wys.

Verskeidenheid in die erediens

Die Woord van God moet in sy volle omvang ter sprake gebring word. In die erediens moet verskeidenheid wees om al die geloofsdimensies van lof, aanbidding, belydenis, gebed, pyn, berou en vreugde te kommunikeer. In die erediens is ook 'n verskeidenheid van ouderdomsgroepe en generasies met uiteenlopende behoeftes en persoonlikhede én gawes teenwoordig. Met die oog op hierdie verskeidenheid moet daar verskillende style en vorms van aanbidding en verkondiging wees. Deur verskeidenheid kan die onderskeie (geloofs)verwagtings, behoeftes en ouderdomsgroepe aangespreek word, en meerdere gawes geakkommodeer word. Op dié wyse kan die volle omvang van die evangelie inderdaad in ryker verskeidenheid verkondig word.

Net die beste is goed genoeg

Daar mag nie eensydig besluit word dat sekere ouderdomsgroepe net deur een soort musiek aangespreek word en daarom net aan een soort musiek blootgestel word nie. Daar behoort in erediens inderdaad voorsiening gemaak te word vir 'n ryke verskeidenheid van style en vorme. So kan begeleiding ook in 'n verskeidenheid van style en vorme voorkom. Die voorwaarde is dat hierdie verskeidenheid verantwoord moet wees, dat liedstyle, inhoud en begeleidingstyle by mekaar moet pas, en dat begeleiding in watter idioom ookal op 'n goeie standaard moet wees.

Net die beste is goed genoeg om ons geloof te bely en om God se Woord uit te dra. Dit is egter ontstellend om te sien watter lae peil van spel dikwels deur begeleidingsgroepe gehandhaaf word - ongelukkig soms ook deur orreliste. Dit is egter veral ontstellend dat uitstekende orreliste met 'n goeie liturgiese bewussyn dikwels deur sulke begeleidingsgroepe, gospelgroepe of bands, vervang word - en dat gemeentes dit sienderoë, maar met dowe ore, toelaat! Die Amerikaanse skrywer, John Day, het dit raak gestel. *Hy sê dat lidmate honger is vir geestelike voedsel, maar dat hulle met hondebekuitjies tevrede moet wees. Is dit nie dalk ons grootste probleem nie: dat mense so gewoon geraak het aan gemorskos, dat hulle nie meer*

omgee om op hondebekuitjies te leef nie?

Meerdere deelname of oorname?

Die oorheersende rol wat die prediker in die eensydige "woorddiens" speel, word tans tereg bevraagteken, en meerdere deelname word bepleit. Dit is dikwels juis die voorstanders van meerdere deelname wat op voorsangers, begeleidingsgroepe en "bands" aandring, om sodoende "meer gawes van lidmate" geleentheid te gee. Met dié beginsel is geen fout te vind nie. Maar waar voorsangers of dikwels selfs 'n enkele sanger, 'n sanggroep of orkes egter in 'n bepaalde vorm van musiekbediening ook weer 'n oorheersende of eensydige rol begin speel, gebeur dit dikwels dat die gemeentesang gesmoor, en die aktiewe deelname deur die volle gemeente tot passiwiteit verval.

Sekere vorme van musiekbediening nie aanvaarbaar

Binne die etos of inslag van die Nederduitsch Hervormde Kerk blyk sekere vorme van musiekbediening minder aanvaarbaar of nié aanvaarbaar te wees nie. Die beginsel van musiekbediening behoort egter onderskryf en bevorder te word. Die term musiekbediening is egter 'n eensydige term wat ook reeds met verkeerde assosiasies gelaai is, en daarom liefs nie gebruik behoort te word nie. 'n Term wat die omvattende saak van alle vorme van verkondiging insluit, behoort gebruik te word. Die term kreatiewe geloofskommunikasie lyk hiervoor geskik te wees.

Kreatiewe geloofskommunikasie

In die erediens moet die gemeente mekaar dien

Die gemeente as Liggaam van Christus wat bepaalde gawes ontvang het om mee te dien, word toenemend beklemtoon. Dit staan teenoor 'n eensydige teologiese siening waarvolgens die lidmaat na die erediens kom om met die (gesproke) Woord bedien te word. Lidmate wil meer aktief by die erediens betrokke wees en op 'n kreatiewe wyse as volle deelnemers aan die erediens meedoen. Hulle wil meer aktief deelneem aan die uitdra van God se Woord. Dit beteken dat die volle mens betrek moet word en dat nie slegs op die verstandelike aspek van menswees gekonsentreer moet word nie. Musiek en kuns kan die kommunikasie van God se Woord, die verkondiging, pastoraat en gemeenskap van gelowiges op 'n besondere wyse dien. Musiek as verkondigingsmoontlikheid in die erediens kan egter eers tot volle ontplooiing kom, as die liturgie as geheel diepgaande aandag geniet, en waar alle moontlike wyses van evangelieverkondiging ook grondig bedink word.

Die volheid van die evangelie vra 'n verskeidenheid vorms

Die evangelie word deur 'n verskeidenheid "aardse vorms" of menslike kommunikasiemediea verkondig. Die effektiewe gebruik van die mees gepaste vorm

vir elke handeling, is bepalend vir geslaagde verkondiging en 'n erediens waarin die gelowiges werklik aangeraak word. Musiek en sang is een so 'n vorm of medium. Visuele materiaal is 'n ander medium. Die gesproke woord is ook 'n medium. Liggaamlike handelinge is media waardeur gekommunikeer word. Alle menslike kommunikasievorms moet in afwisseling en balans gebruik word om voortdurend God se Woord op die beste wyse te verkondig. Wie egter die verskeidenheid van menslike media wil verskraal tot elektroniese media, bring juis die bewussyn vir die groot verskeidenheid menslike vorme waarmee mense God se Woord kan verkondig, ernstig in gedrang.

Kreatiewe geloofskommunikasie beteken dat die volheid van die evangelie op 'n omvattende wyse, en deur 'n verskeidenheid van vorms, kreatief gekommunikeer word, en só ook aan volgende geslagte verkondig en oorgedra word. 'n Omvattende praktyk van geloofskommunikasie moet dus gevolg word, sodat die volle omvang van die evangelie in haar vele dimensies kreatief gekommunikeer word, en sodat die mens as geheel in 'n veranderende geesteklimaat aangespreek en betrek word. Ruimte moet geopen word vir die volle deelname van almal in verbeeldingryke erediens, waar musiek, simboliese voorstellings, visuele kuns, simboolryke handelinge, rituele, poësie, stilte, en dies meer, as wesenlike vorme van verkondiging funksioneer. Al hierdie vorms kan net so 'n groot rol speel as die gesproke (gepreekte) woord om die Woord van God uit te dra en kreatief te verkondig.

Alle kuns staan in diens van die Skepper

Luther se standpunt in sy Voorwoord tot die Gesangboek van 1524 is nog net so geldig en behoort weer opnuut ontdek te word. Hy sê daarin dat alle kunste, en in die besonder musiek, in diens moet staan van Hom wat alles geskep het. Musiek en ander kunsvorme kan op verskeie wyses in diens staan van die evangelie, of die evangelie bedien. In sommige gevalle kan hierdie vorme selfs méér funksioneel wees en en ten opsigte van bepaalde aspekte selfs 'n groter diens lewer. Dit hang af van die fokus op 'n bepaalde moment in die erediens. Elke vorm van kommunikasie moet egter sinvol en met groot oorleg gebruik word - óók die gesproke woord!

Die Liedboek van die Kerk (2001)

Die Liedboek van die Kerk (2001) bied 'n verskeidenheid nuwe moontlikhede tot verantwoordelike vernuwing in aansluiting by die liturgiese vernuwing wat reeds wêreldwyd plaasgevind het. Die styl en aard van liedere en vorme verskil onderling veel meer as in vorige liedboeke. Besondere moontlikhede vir meerdere deelname en betrokkenheid word deur vorme soos response en kanons (waar 'n gemeente meerstemmig kan sing) geopen. Die verskeidenheid van vorme voorsien in uiteenlopende behoeftes ten opsigte van die erediens en die kommunisering van God se Woord. So word ook voorsiening gemaak vir die verskillende persoonlikhede en generasies in die erediens en vir lidmate om die verskeidenheid van gewoontes in diens van God en sy Woord te gebruik.

Die sinvolle gebruik van nuwe materiaal

Nuwe moontlikhede moet verantwoordelik en in lyn met ons kerk se historiese en ekumeniese verband gebruik word. Dit is nie sinvol wanneer nuwe liedere en vorme van kerke met 'n soortgelyke "etos" of inslag as dié van ons kerk in liedboeke beskikbaar gestel word, dat dit volgens die voorbeeld van charismaties-geörienteerde kerke gebruik word nie. Dit is byvoorbeeld nie aanvaarbaar om response as koortjies te gebruik wat oor en oor herhaal word, óf om liedere sonder verband aaneen te ryg net om 'n bepaalde gevoel of atmosfeer te skep nie! Elke kerklied moet 'n bepaalde funksie hê op die plek waar dit in die ereidiens gebruik word.

Kreatiewe funksionering van liedmateriaal

Die moontlikhede van nuwe liedere en vorme om lidmate ten volle te betrek en meerdere deelname te bewerkstellig, is reeds geopen. Bestaande liturgiese ordes kan nou met liedere en vorme uit die Liedboek verryk word en nuwe, meer uitgebreide ordes in lyn met ons reformatoriese en ekumeniese tradisie kan gevolg word. Die uitdaging vir liturje en musiekleiers is om binne ons eie tradisie nuut en kreatief te dink. Net só kan kreatiewe geloofskommunikasie deur middel van musiek en ander kunsvorme, 'n sinvolle en geloofsverrykende werklikheid word.

Geloofskommunikasie verg grondige opleiding

Die ereidiens vorm identiteit

Die sinvolle inrigting van die liturgie kan slegs plaasvind vanuit grondige besinning, en met al die elemente van spreke, musiek, stilte, beeld, kuns, simboliek, en dies meer, geïntegreer in 'n omvattende vorm van kreatiewe geloofskommunikasie, sodat die volle omvang van die evangelie in haar vele dimensies omvattend gekommunikeer kan word. Geloofskommunikasie in die ereidiens moet dus noukeurig bedink en beoefen word. Onkundige en onverantwoorde optrede kan lei tot gebruike wat vreemd is aan die eie kerklike tradisie, en wat weer moeilik uitgeroei kan word as dit eers tot groei gekom het. Identiteitvorming geskied immers in die ereidiens en in die besonder deur al bogenoemde (kuns)vorme en handelings. Dit beteken egter ook dat die aard van die identiteit wat so gevorm word, met groot omsigtigheid hanteer moet word.

Teologiese besinning oor musiek en ander kunsvorme

Teologiese besinning oor die kerklied en die funksie in die liturgie hoort tot die wesenlike van ons kerkwees. Kerkmusiek is immers wesenlik deel van die verkondiging en is trouens self ook verkondiging. Wanneer die wese, plek en funksie van die kerklied nie teologies gefundeer word nie, word die kerkmusiek tot 'n bysaak in die liturgie waarmee na willekeur omgegaan kan word om aan menslike behoeftes en smake te voldoen.

Die wesenlike geïntegreerdheid met elke ander liturgiese handeling, asook die vermoë wat kerkmusiek het om die liturgie as geheel te bevorder (of te ondermyn), word nog grootliks misken. Hierdie teologiese verwaarlosing het reeds aanleiding gegee tot vele probleme wat wyd in ons kerke voorkom. Prinsipiële, teologiese besinning oor kerkmusiek as 'n wesenlike deel van die liturgie, is dus onontbeerlik, veral in kerke waar 'n begroonde liturgie en "goeie" of verantwoorde kerkmusiek belangrik geag word.

Liturgiese vorming noodsaaklik

Die opleiding van liturge, veral met betrekking tot kerkmusiek, maar ook kuns, simboliek, die visuele, én die liturgie as sodanig, was tot dusver baie gebrekkig en selfs afwesig. In die teologiese opleiding word baie tyd aan die prediking, huisbesoek, pastoraat, kerkgeskiedenis en dies meer bestee, terwyl die wesenlike van ons kerkwees, naamlik die erediens as geheel, veel minder aandag kry. Die erediens is ook die toonvenster van die kerk. Die inrigting van die erediens word toenemend die kriterium waarvolgens lidmate hul betrokkenheid by die kerk (her)oorweeg. Die wyse waarop die liturgie as geheel hanteer word, bepaal dikwels die gang van die gemeente op elke ander terrein. Waarskynlik is dit die kerk se grootste enkele behoefte vandag: liturge met voldoende en grondige liturgiese vorming!

Mense sonder grondige opleiding op die terrein doseer meestal die vakgebied (of eerder, aspekte van die vakgebied). Die kerk beskik gevolglik oor liturge sonder voldoende liturgiese of himnologiese vorming. Die bekende teoloog in die reformatoriese tradisie, Nicholas Wolterstorff, skryf dat daar in die Reformatoriese tradisie maande en jare aan die teorie en praktyk van die prediking gewy word, maar dat van die liturgie in 'n week of so ontslae geraak word! Alhoewel beide sake, teologiese opleiding én die liturgie, in die Reformatoriese tradisie belangrik geag word, is daar 'n vreemde diskrepansie: "Though it values liturgy and learning, it places no value on liturgical learning. And those in the tradition who do become liturgical scholars must practice their scholarship on the side".

Geloofskommunikasie verg verantwoordelikheid

Die deeglike opleiding van dosente, predikante, kerkmusici en alle ander betrokkenes op die terrein van die liturgie, himnologie, kuns, die visuele, en dies meer, is onontbeerlik om kreatiewe geloofskommunikasie as omvattende saak, met verkondiging deur musiek daarby inbegrepe, in die praktyk ten volle te laat realiseer. Net só kan voorkom word dat die wesenlike van ons erediens én ons geloofsvorming nie verder geskaad word deur onkunde, oppervlakkigheid, rigiditeit en argeloosheid nie - of deur mense wat op musiekbediening aanspraak maak, terwyl hulle geen besef het van die verantwoordelikheid, kennis en teologiese diepgang wat enige vorm van bediening of verkondiging vereis nie.

BESLUIT

1. Vir kennisname.

(v) ***Komitee vir Toerusting***

(a) Hersiene jaarverslag, ingeslote funksiebeskrywing en reglement

Die raad het hierdie opdrag uitgevoer. Die reglement, funksiebeskrywing en jaarverslag is gefinaliseer.

(vi) ***Opdragte nie afgehandel nie***

Die volgende opdragte aan die raad is nie afgehandel nie:

- * Die artikels oor kommentaar op belydenisskrifte, in kerklike tydskrifte, word in 'n selfstandige SENTIK-publikasie opgeneem.
- * 'n Eietydse interpretasie van die belydenis, oor die opstanding van Jesus Christus.
- * 'n Verdere alternatiewe huweliksformulier wat die hertrou van geskeides verdiskonteer.
- * Studiewerk rondom die nagmaalbywoning in ons Kerk, wat nie tydens die Raad se termyn - weens die prioriteite rakende die sake van die "Kindernagmaal", die formuliere, en die Diensboekhersiening - aandag kon geniet nie.
- * Hersiening van die ouderlingekursus, met die oog op lidmatetoerusting oor die erediens en die nagmaal.
- * Hantering van lidmate wat hulle laat herdoop?
- * Alternatiewe vorme van begeleiding, tydens eredienste en ander gemeentelike byeenkomste?
- * Empiriese ondersoek oor jeugbediening.
- * Prediking oor die kerklike jaar.
- * Ondersoek na die voorlees van die Wet met die oog op skuldbelydenis as selfstandige element.
- * Afwisseling van die Wet met Skrifgedeeltes by diensordes.

Die vergadering neem kennis van die aanbeveling dat

- * die naam van hierdie fees soos in die Kerkorde ("bid- en dankdae vir die oes") eerder in die Kerk gebruik sal word
- * ons die SOW Kerke se formulering ernstig sal oorweeg deur die woorde "en arbeid" by die naam in ons Kerkorde byvoeg
- * ons die internasionale gebruik om slegs een Sondag te skeduleer, kan oorweeg, te wete die eerste Sondag in Oktober
- * die saak van God se voorsienigheid duidelik die inhoud van die fees sal vorm
- * die inrigting van die fees enersyds altyd aan vreugde, dank en lof geken sal word en andersyds aan die etiese verantwoordelikheid teenoor die minderbevoorregtes en ook die aarde.

Hierdie fees - *Dankdag vir Oes en Arbeid* - kan by uitnemendheid dus ontwikkel tot ons dankbare uitreiking in en na ons omgewing.

(iv) *Die vergadering neem kennis van die kommentaar wat van ringsvergaderings en Ringskomitees vir Predikante en gemeentes ontvang is.*

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het op grond van al die kommentaar die volgende voorstel geformuleer:

- * Die naam van hierdie feesdae ("bid- en dankdae vir die oes" tans ook so in die Kerkorde) word gewysig na "dankdag vir oes en arbeid".
- * Die woorde "en arbeid" word in die Kerkorde bygevoeg.
- * Die internasionale gebruik om slegs een Sondag te skeduleer, te wete die eerste Sondag in Oktober, word in die Kerk gevolg.
- * Die saak van God se voorsienigheid vorm duidelik die inhoud van die fees.
- * Die inrigting van die fees is enersyds die erkenning van vreugde, dank en lof en andersyds die aanvaarding van die etiese verantwoordelikheid teenoor die minderbevoorregtes en ook die aarde.
- * Die Dankdag vir Oes en Arbeid kan by uitnemendheid ontwikkel tot die Kerk se dankbare uitreiking in en na sy omgewing.

Die volgende voorstelle wat deur Ringskomitees vir Predikante, ringe en gemeentes deurgegee is geniet aandag:

BESLUIT

- 1. Die opdragte wat nie deur die raad afgehandel kon word nie, word gekontinueer.**
- 2. Die raad en sy komitees word bedank vir konstruktiewe werk wat gelewer is.**

5.1.2 AANGELEENTHEDE RONDON EREDIENSTE

5.1.2.1 Voorstel vir wysiging van biddag/dankdag vir gesaaides en inkorting van feesdae

- (i) *Die volgende skrywe wat deur ds FJC Oosthuizen aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gestuur is, word behandel:*

Hiermee wil ek 'n voorstel in u midde lê aangaande die benaming "Biddag vir die Gesaaides" en "Dankdag vir die Oes". My voorstel behels die benaminge verander word om meer omvattend in beskrywing te wees. Miskien kan "Biddag om daaglikse Brood" en "Dankdag vir daaglikse Brood" oorweeg word.

Van die veronderstelling word uitgegaan dat die twee biddae sy oorsprong het uit die dae toe die oorgrote meerderheid lidmate boere was. Die profiel van die Kerk het egter al lankal reeds so verander dat die oorgrote meerderheid lidmate deesdae stedelinge is wat hoofsaaklik van 'n maandelikse inkomste afhanklik is.

- (ii) *Die Kommissie het soos volg besluit oor die saak:*

- * 'n Memorandum oor die aangeleentheid word deur prof J Buitendag geskryf.
- * Die memorandum word na ringsvergaderings en Ringskomitees vir Predikante gestuur vir kommentaar.
- * Nadat kommentaar ontvang en verwerk is, word 'n voorstel geformuleer vir voorlegging aan die 67ste Algemene Kerkvergadering.

- (iii) *Die vergadering neem kennis van die memorandum (inligting) wat deur prof J Buitendag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering deurgegee is en deur die Kommissie aan gemeentes, ringsvergaderings en Ringskomitees vir Predikante deurgegee vir kommentaar: Biddag/dankdag vir die oes.*

- * Daar word met die huidige gebruik om albei feeste te vier, voortgegaan, naamlik 'n biddag en 'n dankdag.
- * Die benaming: Biddag en Dankdag vir die Oes word so behou.
- * 'n Dankdag vir Oes en Arbeid vind in Oktober plaas.
- * Die biddag vir gesaaides (vir Oes en Arbeid) vind plaas voor die aanvang van die lydensweke (Sondae).
- * Die toevoeging "en arbeid" word uitgebrei om te sê "en vrug vir die arbeid" aangesien vrug en oes ekwivalente terme is, eerder as oes en arbeid.
- * Slegs een Sondag word geskeduleer, naamlik die eerste Sondag na Oktober om die bid- en dankdag vir die oes en arbeid te vier.
- * Die feesdag eenkeer per jaar staan bekend as "Dankdag vir God se Voorsienigheid".

BESLUIT

1. **Die vergadering besluit om die benaminge "Biddag vir Gesaaides" en "Dankdag vir die Oes" onveranderd te handhaaf.**

5.1.2.2 Independent Forum for Religious Broadcasting (IFRB): Verslag van ds JPJ Wagenaar

Ds JPJ Wagenaar, predikant van gemeente Johannesburg-Wes, het die Kerk vir die afgelope drie jaar vir 'n tweede termyn op die IFRB verteenwoordig. By geleentheid het die vraag ontstaan of die Kerk sy lidmaatskap aan dié liggaam moet voortsit.

Ds Wagenaar woon die jaarvergaderings by en lewer gereeld verslag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Tydens die vergaderings is sprekers oor verskeie onderwerpe aan die woord gestel. Gewoonlik is daar ook paneelbesprekings.

Die IFRB is nou tien jaar oud en handhaaf amptelik die volgende standpunte:

- * The IFRB exist to promote three aspects of religious broadcasting.
- * Programmes of worship, teaching or pastoral care for the adherents of the various religions present in SA.
- * Educational programming to assist the South African public to understand the

religious communities present in the country.

- * The presentation of the viewpoint of religious communities on moral and ethical matters of current concern which may be presented or debated in the media.

Oor die vraag of hierdie doelstelling bereik word, is daar by ds Wagenaar ernstige twyfel. Deur as Kerk deel van die Forum te bly, beteken tans nie meer as dat die verteenwoordiger die Jaarvergadering bywoon en dáár standpunte inneem nie. Al het ds Wagenaar by geleentheid aanbeveel dat die Kerk goedsdiks sy bande met die Forum kan breek, is die opoffering nie te groot en die finansiële implikasies nie te dramaties om die Forum te gebruik as 'n forum om die Kerk se standpunt te stel oor verskeie sake nie.

BESLUIT

1. Kennis geneem.
2. Ds Wagenaar word bedank vir die werk wat hy oor die afgelope aantal jare in belang van die Kerk gedoen het.

ORDE VAN DIE VERGADERING

Dankwoord van ds JH van Heerden: Bydrae vir Zimbabwe motor

Ds Van Heerden spreek sy dank en waardering uit vir die ruim bydraes vir die aankoop van 'n nuwe voertuig vir die gemeente Zimbabwe.

Verskonings

Die volgende verskonings is ontvang:

PERSOON/ AFGEVAARDIGDE	GEMEENTE	DATUM EN TYDPERK VAN AFWESIGHEID
Oudl RJ Labuschagne	Sionspoort	30.9.2004 Voldag
Oudl A Coetzee	Parkrand	30.9.2004 Oggendsessie
Ds E van Baalen	Parkrand	30.9.2004 Oggendsessie
Dr WJ Smith	Benoryn	30.9.2004 Oggendsessie
Oudl EF Breedt	Bergsig	29.9.2004 (19:00 – 21:00)
Oudl HM du Preez	Villiers	30.9.2004 tot 2.10.2004

AFSLUITING VAN DIE VERGADERING OP WOENSDAG 29 SEPTEMBER 2004

Oudl WRJF le Roux sluit die vergadering af met Skriflesing uit Romeine 15:1ev.

Hy laat die vergadering sing uit Psalm 18 strofes 1 en 8, daarna Gesang 241 strofes 1 en 3 en gaan voor in gebed.

--- oOo ---

HERVATTING VAN DIE VERGADERING OP DONDERDAG 30 SEPTEMBER 2004

OPENING

Ds L Scheepers, predikant van die Prairie Reformed Church, open die vergadering met Skriflesing uit Psalm 127. Hy gaan voor in gebed en laat die vergadering saam sing uit Psalm 134 strofes 1 tot 4. (All people that on earth do dwell).

PERSONALIA

- * Ds MA Venter se vader is opgeneem in die hospitaal.
- * Oudl Kobus Engelbrecht se moeder is opgeneem in die hospitaal.

PERSONE TER VERGADERING

PERSONE/ AFGEVAARDIGDE	GEMEENTE	DATUM EN TYD TER VERGADERING
Dr TFJ Dreyer	Emeriti	30.9.2004
Oudl DW van der Berg	Rooihuiskraal	30.9.2004 (Sekundus)

BEHANDELING VAN DIE AGENDA

5.1.2.3 Beskrywingspunte

(i)

BUITENSPORIGE BESLAGLEGGING OP EREDIENSKOLLEKTES: RING VAN TRICHARDTSFONTEIN

Die huidige tendens dat daar toenemend onder die vaandel van fondsinsameling deur instansies in die Kerk beslag gelê word op eredienskollektes strek tot kommer en behoort gestaak te word.

Motivering

- * Die gemeentes in die ring, en sekerlik ander gemeentes in die Kerk, is nie instaat om hulle finansiële verpligtinge ten opsigte van diakonale aangeleenthede na te kom sonder die deurkollektes nie.
- * Die tendens om deurkollektes op te eis bring dubbele uitbetalings mee aangesien deurkollektes juis aangewend word om die verpligte heffing te betaal waaruit instansies en rade van die Kerk, wat op hierdie manier fondse wil insamel, reeds befonds word.

BESLUIT

1. Verval in die lig van vorige besluite oor fondsinsameling.

5.1.2.4

HERSIENING VAN FORMULIER VIR DIE OPENBARE BELYDENIS VAN GELOOF: RING VAN ZOUTPANSBERG

Die huidige Formulier vir die Openbare Belydenis van Geloof word hersien.

Motivering

- * Die mening bestaan dat die formulier in duideliker taal die verantwoordelikheid van 'n belydende lidmaat moet uitspreek. Hiermee saam moet die voornemende lidmaat in duideliker taal opgeroep word tot gehoorsaamheid aan die wil van God - en die orde van die kerk.
- * In lyn met bogenoemde is die gedagte dat die voornemende lidmaat slegs op een vraag behoort te antwoord, naamlik, "Glo u in die een en enige God; Vader, Seun en Heilige Gees?"
- * Die formulier behoort so verwoord te wees dat wanneer die voornemende lidmaat op dié vraag antwoord, hy/sy weet dat geloof in God, 'n dankbare lewe, soos vooraf uiteengesit, impliseer.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.
2. Die saak word na die Komitee vir Liturgiese Geskrifte verwys.

5.2 **BEDIENING VAN SAKRAMENTE**

5.2.1 **NAGMAAL**

5.2.1.1 **Beskrywingspunte**

(i)

NAGMAAL DEUR DIE HUISGESIN VAN GOD: RAAD VIR EREDIENS

- * Die Kerk aanvaar dat daar geen prinsipiële gronde is waarom nagmaal nie aan gedoopte kinders as deel van die geloofsgemeenskap, bedien kan word nie.
- * Ter wille van begripsomskrywing en duidelikheid behoort die omskrywing, "Nagmaal deur die huisgesin van God", eerder in die Kerk as "Kindernagmaal", gevestig te word.
- * Die Rade vir Erediens en Gesinsorg kry opdrag om riglyne vir die praktiese implementering van die saak te ondersoek met die oog op voorleggings aan die 68ste Algemene Kerkvergadering.

Motivering

- * As dit vir die Kerk teologies aanvaarbaar is dat die doop aan kinders van gelowiges bedien kan word, geld dieselfde argumente waarom dit geregtig is om nagmaal aan kinders van gelowiges te bedien.
- * In die Bybel en die belydenisskrifte is daar nie prinsipiële gronde wat die bediening van die nagmaal aan kinders van gelowige ouers onmoontlik maak nie.
 - ** Gedoopte kinders het ten volle deel aan die verbond van God, en is deel van sy verbondsvolk.
 - ** Die Kerk se jonger en volwasse gedoopte lidmate vorm 'n geloofsgemeenskap, wat nie teenoor mekaar geplaas behoort te word nie.
 - ** Kinders se geloof behoort, net soos die van volwassenes, deur die nagmaal versterk te word.
 - ** As kinders die teken van die verbond met hulle doop ontvang het, hoe kan hulle dan uitgesluit word van die maaltyd (die nagmaal) waar hierdie fees sigbaar gevier word?
- * Die onderstaande studiestukke en kommentaar, wat in 1999 en 2004 ontvang is, is deur die Raad verdiskonteer:

- ** Ou Testament perspektief: Dr WC van Wyk (jr).
- ** Nuwe Testamentiese perspektief: Prof GMM Pelser, met kommentaar deur dr DJC van Wyk (jr).
- ** Verbondsperspektief 1: Prof J Buitendag.
- ** Reformatoriese perspektief: Dr WA Dreyer.
- ** Verbondsperspektief 2: Dr J Otto.
- ** Dogmatiese perspektief: Prof JH Koekemoer.
- ** Kerkhistoriese perspektief 1 (Kindernagmaal): Prof AD Pont.
- ** Kerkhistoriese perspektief 2 (Opsig en tug): Prof AD Pont.
- ** Praktiese riglyne: Dr PJW Schutte.
- ** Kinderkommunie in diskussie: JH van Wyk.
- ** Kindernagmaal: Prof MJ du P Beukes.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.

(ii)

VERWERPING VAN AANBEVELING (BESKRYWINGSPUNT) VAN DIE RAAD VIR EREDIENS: RING VAN ZEERUST

Die aanbeveling oor die Kindernagmaal van die Raad vir Erediens word nie aanvaar nie.

Motivering

In beginsel is daar twee sake in die aanbevelings van die raad wat baie ontstellend is naamlik:

- * Die ring is van mening dat die aanbeveling van die raad verwyder is van dit wat die Bybel ons leer.
- * Die raad se standpunt wek die indruk dat hy gekies het om dit waaroor dit in die doop en die nagmaal gaan, opsy te skuif.

Met die lees van 1 Korintiërs 11 vers 28 en 29, is dit duidelik dat die bediening van die nagmaal aan kinders onwenslik is. Iemand, ook 'n kind, wat die nagmaal gebruik, maar nie die liggaam en die bloed van die Here kan onderskei nie en nie in staat is om hulle gewetens te ondersoek en so die dood van die Here te verkondig nie, eet en drink 'n oordeel oor hulleself.

Die raad se metode om te spring van die standpunt dat daar "*nie prinsipiële gronde is wat die bediening van die nagmaal aan die kinders van gelowige ouers onmoontlik maak nie*", na "*die wil van God is om die nagmaal ook aan gedoopte kinders te bedien*" is onhoudbaar en onaanvaarbaar. Die ring is van mening dat hierdie

standpunt beslis nie Bybels gefundeer is nie.

Daar bestaan geen Bybelse gronde om van die nagmaal 'n gesinsmaal te maak nie. By die gebruik van nagmaal, is daar geen sprake van 'n kollektiewe verantwoordelikheid wat die ouer onderneem nie. Die Bybel is duidelik dat dit die persoonlike verantwoordelikheid van die individu is. 1 Korintiërs 11: 27-32 stel dit tog baie duidelik dat daar nie op on gepaste wyse aan die tafel van die Here aangesit behoort te word nie. Die vraag ontstaan weereens: Kan 'n kind werklik die verantwoordelikheid van selfondersoek op so 'n wyse onderneem dat hy nie 'n oordeel oor homself eet of drink nie.

Die nagmaal is daar sodat gelowiges die dood van die Here Jesus Christus kan gedenk, daardeur versterk word en 'n lewe in gehoorsaamheid en dankbaarheid sal lei. So 'n lewe sal noodwendig lei tot sterker gesinsbande en groter betrokkenheid by die gemeente. Om nou die kar voor die perde te span kan eerder afbreek doen aan die wondergawe van God se liefde vir 'n sondige mensdom.

In die aanbeveling word die doop en die nagmaal summier gelyk gestel: *"As dit vir die kerk teologies aanvaarbaar is dat die doop aan kinders van gelowiges bedien word, geld dieselfde argument waarom dit geregverdig is om nagmaal aan kinders van gelowiges te bedien"*. Die feit dat beide sakramente is, stel hulle sekerlik nie in betekenis of geloofservaring gelyk nie.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt verval.

(iii)

KINDERNAGMAAL/NAGMAAL DEUR DIE HUISGESIN VAN GOD WAARBY KINDERS INGESLUIT WORD: RING VAN POTGIETERSRUS

Die aanbeveling van die Raad vir Erediens in verband met die "Kindernagmaal" word nie aanvaar nie maar die hele vraag na die noodsaaklikheid/wenslikheid en wyse van toepassing daarvan terugverwys vir verdere studie en ondersoek met die spesifieke opdrag dat ouderlingevergaderings voldoende geleentheid gebied word om die hele kwessie, welke 'n leerkwessie is, te bestudeer, deeglik te ondersoek en oorwoë en verantwoordelik kommentaar te lewer.

Motivering

- * Kindernagmaal raak die leer van die kerk. Kragtens die leer van die Kerk is die nagmaal voorheen nie aan kinders bedien nie, maar slegs aan belydende lidmate.

- * Voordat die *status quo* gewysig word, moet die Kerk oortuig wees van die noodsaaklikheid daarvan en of dit inderdaad die wil van God is om nagmaal ook aan gedoopte kinders te bedien.
- * Tans blyk daar uiteenlopende en teenstrydige standpunte onder teoloë en lidmate te bestaan en kan dit geensins gekonstateer word dat dit die wil van God is om nagmaal ook aan gedoopte kinders te bedien nie.
- * 1 Korintiërs 11 dui op 'n aktiewe selfondersoek deur 'n toerekeningsvatbare persoon voor deelname aan die nagmaal.
- * Wysiging van die *status quo*, soos aanbeveel deur die Raad vir Erediens, is ingrypend en raak verskeie fasette van ons bestaande Kerkorde. Die goeie orde is 'n uiters belangrike oorweging.
- * Die posisie van die ouderling word ook ernstig geraak oor die vraag wie toesighoudende verantwoordelikheid moet aanvaar vir die kind wat nagmaal wil gebruik. Rus die verantwoordelikheid by die ouer óf die ouderling, óf word veronderstel dat die nagmaal aan die kind bedien word sonder dat enige persoon/amp toesighoudende verantwoordelikheid aanvaar?
- * Uit die dokumente wat beskikbaar gestel is, kan moeilik bepaal word wat die posisie is en kan hoogstens gesê word dat daar geen Bybelse gronde is waarop gedoopte kinders van die nagmaal uitgesluit **moet** word nie (indien 1 Korintiërs 11 ignoreer word).
- * Daarteenoor blyk egter uit die beskikbare inligting dat daar geen Bybelse gronde is waarop aangevoer kan word dat die nagmaal aan gedoopte kinders bedien **moet** word nie. Oënskynlik dui 1 Korintiërs 11 implisiet op die teendeel.
- * Dit blyk noodsaaklik te wees om hierdie aangeleentheid meer breedvoerig te ondersoek en te bespreek voordat 'n finale besluit geneem word.
- * Die erns van die saak vereis dat die Kerk nie op hierdie stadium finaal daaroor besluit nie.
- * Dit is nodig dat die sakramentsleer van die Kerk eers duidelik by die vergaderings van die ampte en by lidmate tuisgebring moet word.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.

(iv)

NAGMAAL AAN KINDERS: RING VAN MAQUASSI

Die Ring van Maquassi is nie oortuig daarvan dat die wil van God is dat nagmaal aan kinders, wat nie reeds belydenis van geloof afgelê het nie, bedien word nie. Die vergadering is ook nie oortuig van 'n oplossing vir die praktiese probleme nie. Die vergadering beveel aan dat die vergadering in beginsel stem dat daar nie 'n breuk moet wees tussen die aflegging van geloofsbelydenis en die toelating tot die nagmaal nie. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering stel 'n paneel van kundiges saam wat die saak van "Nagmaal vir die huisgesin" verder ondersoek. Die paneel ondersoek die doel en uitkoms van die Kerk se kategetiese asook die geskikte ouderdom waarop die Kerk sy kategetiese onderrig sou kon afsluit met oog daarop dat die kinders in staat sou wees om in die lig van 1 Kor 10 en 11 self verantwoordelikheid te aanvaar vir hulle deelname aan die nagmaal.

Motivering

- * Enige persoon (kind of volwassene) word by die kerk van Christus ingelyf deur sy doop. Die aflegging van geloofsbelydenis maak nie van enige iemand 'n lidmaat of nie. Dit is die afsluiting van die kategetiese verantwoordelikheid wat die kerk teenoor sy kinders of pas bekeerdes het.
- * Gemeentes kom hulle opsig- en tugverantwoordelikheid reeds na in die aanbied en kontrole van die kategetiese en daarom moet die aflegging van geloofsbelydenis nie gesien word as die stadium waarmee die opsig en tug kan begin nie.
- * Klein kindertjies leef tereg in 'n verbeeldingswêreld soos deur prof MJ du P Beukes in sy studiestuk uitgewys is, maar dit beteken op geen manier dat hulle werklik God ken soos wat deelname aan die nagmaal deur 1 Kor 10 en 11 geïmpliseer word nie. Die ontwikkelingsfases van kinders moet hier deeglik in ag geneem word.
- * Kinders kan en sal waarskynlik deur ondeurdagte deelname aan die nagmaal met skuldgevoelens oorlaai word.
- * Die skoolpligouderdom, einde Graad 9 (± 15 jaar), kan as riglyn gebruik word indien daar oorweeg word om die datum van aflegging van geloofsbelydenis te vervroeg.
- * Die wettigheid al dan nie van die aanbied van drank aan kinders, moet ook oorweeg word.
- * Die toenemende proses, die sogenaamde "Kinderkerk", waarin gemeentes die kinders afsonderlik hanteer tydens die erediens, moet ook in ag geneem word. Die waarskynlikheid is dus baie groot dat "Kinderkerk" aanleiding sal gee tot "Kindernagmaal" en die eenheid wat nou voorgehou word in elk geval nie sal

bly staan nie.

- * Die paneel sou ook moet besin oor wat die Kerk met kategese wil bereik en watter nut dit het om kategese aan te bied as die Kerk meen dat die kinders alreeds op sewe jaar genoegsame geloofskennis het om aan die nagmaal deel te neem.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt verval.

ORDE VAN DIE VERGADERING

Ek teken my teenstem aan teen die besluit van die vergadering dat die studie oor "kindernagmaal" nie terugverwys is vir verdere studie nie. Ds DS Jacobs.

5.3 APOSTOLAAT

5.3.1 VERSLAG VAN DIE RAAD VIR APOSTOLAAT

5.3.1.1 Die vergadering neem kennis van die inleidende gedagtes in die verslag van die raad.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

5.3.1.2 Die Raad Vir Apostolaat

Die vergadering neem kennis van die opdrag en samestelling van die raad.

Die opdrag word soos volg uiteengesit:

Die raad

- * besin oor die Kerk se evangelisasie-opdrag
- * gee toerusting aan lidmate oor hulle apostolaatsopdrag
- * besin oor sy toerustingstaak op so 'n wyse dat al die fasette van die apostolaat aangespreek word
- * besin oor die getuienistaak van die gelowige; lidmate moet weet dat hulle moet rekenskap gee van die hoop wat in hulle leef
- * implementeer besluite van die Algemene Kerkvergadering rakende die HKSA en die sekretaris vir Apostolaat

- * voer gesprek met die HKSA
- * voer gesprek met die nuwe redakteur van Die Hervormer en die redakteur van Konteks oor hoe om die kerklike publikasies diensbaar te maak vir toerusting aan lidmate
- * adviseer die Kerk oor sy apologetiese taak
- * doen navorsing en lewer getuienis teenoor Islam en ander godsdienste
- * lewer getuienis teenoor die owerhede
- * besin oor wyses waarop gemeentes, ringe en lidmate self Bybels kan versprei
- * onderneem 'n studie oor die redes hoekom lidmate die Kerk verlaat het, statistiese gegewens en demografiese verskynsels
- * gaan voort met die simposia oor kerkvervreemding, buitekerklikheid en ongeloof
- * doen verslag oor sensusverslae, die doel en interpretasie daarvan
- * beplan saam aan die middestadbediening in Pretoria
- * gee aandag aan die rasionalisasie binne die kantoor van die Sekretaris vir Apostolaat
- * besin oor die Kerk se rol ten opsigte van emigrasie
- * gee leiding oor die gebruik en benutting van die Bybel by lidmate
- * besin oor sy betrokkenheid by Bybelproduksie
- * benoem 'n kundige om studie te doen oor genadedood
- * ondersoek die moontlikheid om die plaas Klipdrif te ontwikkel
- * hou 'n simposium oor Teologie en Filosofie
- * lewer getuienisse teenoor mense in inrigtings
- * bring die besluit van die Algemene Kerkvergadering onder die Kerk se aandag wat vra vir addisionele bydraes tot Bybelvertalingsprojekte
- * lewer getuienis teenoor die Jode
- * stel 'n lys van kundiges saam waarvan gebruik gemaak kan word
- * herinner kerkrade aan die besluit van die Algemene Kerkvergadering in verband met die aftrekorder vir die HKSA-predikante
- * besin oor fondsinsameling in samewerking met die komitee wat die Kommissie hiervoor moet benoem
- * stel 'n pligtelys en taakoms krywing vir die skribaats op.

Die vergadering neem kennis dat die raad in die verslagperiode 12 raadsvergaderings gehou het en 'n verskeidenheid van werksessies en simposia.

Die raad het aan al die fasette van die apostolaatsopdrag aandag gegee. Vanweë die omvang van hierdie opdrag moes daar noodwendig prioriteite bepaal word waar sekere sake meer aandag as ander geniet het. Die raad het onder meer aan die volgende aspekte aandag gegee:

- * Die Kerk se evangelisasie-opdrag.
- * Die Hervormde Teologiese Opleiding.
- * die verhouding met en hulp aan die HKSA.
- * Sensus en statistiek.
- * Toerusting.

- * Die getuienistaak van die gelowige.
- * Middestadbediening.
- * Kerkvervreemding.
- * Buitekerklikheid en ongelooft.
- * Die Kerk se apologetiese taak.
- * Produksie, gebruik en benutting van die Bybel.
- * Bybelvertalingsprojekte.
- * Getuienis teenoor mense in inrigtings.
- * Getuienis teenoor die Jode.
- * Emigrasie.
- * Enkele maatskaplike sake.

Die Sekretaris vir Apostolaat het gepoog om besoek by al die ringe van die Kerk die afgelope drie jaar af te lê om die Kerk in te lig oor die stand van apostolaat en te motiveer tot 'n groter gehoorsaamheid. Daar is grootliks in dié verband geslaag.

Die raad beveel soos volg aan:

- * Ringskomitees vir Apostolaat word versoek om aktief deel te neem aan die jaarlikse Algemene Apostolaatsvergadering met die oog op die deurgang van inligting, bespreking, beplanning en koördinerings van die apostolaatswerk van die Kerk.
- * Die ouderlingevergaderings word versoek om hulle verantwoordelikhede jens die apostolaatsopdrag getrou na te kom.
- * Die ringsvergaderings word versoek om toe te sien dat Ringskomitees vir Apostolaat effektief funksioneer.
- * Ringskomitees vir Apostolaat word versoek om eie fondse op te bou vir die bevordering van die apostolaatswerk in die ring en/of breër in die Kerk.
- * Dank word betuig teenoor ringe en gemeentes wat op 'n positiewe wyse meewerk aan al die verskillende fasette van die apostolaatsopdrag.

BESLUIT

1. Ringskomitees vir Apostolaat word versoek om aktief deel te neem aan die jaarlikse Algemene Apostolaatsvergadering met die oog op die deurgang van inligting, bespreking, beplanning en koördinerings van die apostolaatswerk van die Kerk.
2. Die ouderlingevergaderings word versoek om hulle verantwoordelikhede jens die apostolaatsopdrag getrou na te kom.

3. Die ringsvergaderings word versoek om toe te sien dat Ringskomitees vir Apostolaat effektief funksioneer.
4. Ringskomitees vir Apostolaat word versoek om eie fondse op te bou vir die bevordering van die apostolaatswerk in die ring en/of breër in die Kerk.
5. Dank word betuig teenoor ringe en gemeentes wat op 'n positiewe wyse meewerk aan al die verskillende fasette van die apostolaatsopdrag.
6. Dank word betuig teenoor die lede van die Raad vir Apostolaat vir hulle werk die afgelope termyn.

(i) *Werkzaamhede van die Raad vir Apostolaat*

(a) Algemene sake vanuit die arbeidsveld van die raad waaraan deurlopend aandag gegee is

Vanweë die omvang van hierdie opdrag het die raad prioriteite bepaal wat inhou dat sekere aspekte van die arbeidsveld meer aandag as ander geniet het.

(aa) *Maatskaplike Sake*

Temas op die terrein van maatskaplike sake, voortspruitend uit die vorige Algemene Kerkvergadering, is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aan kundiges opgedra. Dit is aan die Raad vir Apostolaat opgedra om toe te sien dat die resultate van die studiewerk in die Kerk beskikbaar gestel word. Voorlopig kan vermeld word dat die studies oor genadedood en die kommersialisering van seksualiteit (dr GMJ van Wyk) as afdoende beskou word.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

(bb) *Apologie*

Die raad beveel aan dat hierdie riglyne op gemeente- en ringsvlak gebruik word om lidmate te stimuleer vir die uitlewing van hulle apologetiese taak as gelowiges.

Die raad het by verskeie geleenthede oor die apologetiese taak van die Kerk gehandel. Dit het veral breedvoerig aan die orde gekom by 'n simposium wat die raad gereël het.

BESLUIT

1. Die riglyne op gemeente- en ringsvlak gebruik word om lidmate te stimuleer vir die uitlewing van hulle apologetiese taak as gelowiges.

(cc) *Getuienis teenoor die Jode*

Dit is 'n uitgemaakte saak dat die Kerk ook 'n roeping het om Jesus Christus aan die Jode te verkondig. Na deeglike besinning volstaan die raad op hierdie stadium met studiewerk (met gepaardgaande praktiese moontlikhede) wat voorheen deur prof WC van Wyk (sr) gedoen is en in die Kerk beskikbaar is.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

(dd) *Hervorming*

Die Ned Herv Kerk as kerk van die Reformasie het die verantwoordelikheid om haarself voortdurend te hervorm na die eis van God se Woord. Wanneer die Nederduitsch Hervormde Kerk die roeping om missionêre kerk te wees wil uitleef, sal voortdurend gelet moet word op die kerklike praktyk.

Die Kerk het ook 'n hervormingstaak teenoor ander kerke en kerkgroeperinge. Daar kan byvoorbeeld via die HTO 'n sinvolle bydrae op hierdie terrein gelewer word. Hierdie taak van die Kerk kan onder andere tereg kom as deel van die missie van die beoogde Sendinginstituut.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

(ii) *Algemene Apostolaatsvergadering*

(a) Getuienis teenoor die samelewing

By die Algemene Apostolaatsvergadering in 2002 is daar diepgaande besin oor die getuienis van die Kerk in al sy gestaltes teenoor die samelewing. Die noodsaak, problematiek, aard en gestalte van die Kerk se getuienis het aan die orde gekom. Praktiese moontlikhede is bespreek.

Die raad beveel aan dat hierdie praktiese riglyne op gemeente- en ringsvlak gebruik

kan word om lidmate te stimuleer vir die uitlewing van hulle getuienistaak as gelowiges.

BESLUIT

1. Die praktiese riglyne op gemeente- en ringsvlak word gebruik om lidmate te stimuleer vir die uitlewing van hulle getuienistaak as gelowiges.

(b) Kerkverlating

In 2003 is meer indringend aandag gee aan die redes waarom mense die Kerk verlaat.

(aa) *Die volgende verslag ten opsigte van verdwyning van lidmate is van belang:*

Statistieke – 'n Afwaartse tendens

Volgens die Almanak die volgende inligting:

Jaar	Sieletal	Belydende lidmate	Belydenis afgelê	Gedoopt	Gemeentes	Lidmate/predikant
1999	163 680	122 723	3881	1377	322	444
2000	162 526	120 937	3592	1958	322	454
2001	156 722	118 012	3701	2040	315	452
2002	154 687	116 829	2834	1872	317	447
2003	148 596	113 228	3294	7247	313	437

(bb) *Afwykinge ten opsigte van statistieke vanaf 1999 tot 2003.*

Sieletal: 15084
 Belydende lidmate: 9495
 Belydenis afgelê: 587
 Gedoopt: + 495 (1999 vs 2002)
 Gemeentes: 9
 Lidmate per predikant: 7

(cc) *Redes hoekom die lidmaatgetalle afneem.*

- * Daling van blanke bevolking volgens nasionale statistieke (vergelyk Dreyer 2003:1054).
- * Veroudering van Afrikanervolk en daarmee gepaardgaande sterftes.
- * Emigrasie: tydelik en permanent.
- * Verskuiwing van lidmate sonder om weer kerklik in te skakel (vergelyk Dreyer 2003:1054).

- * Gemeentes verdoesel getalle om laer heffings oor te betaal aan kerkkantoor (vergelyk Dreyer 2003:1054).
- * Lidmate verlaat die Kerk as gevolg van verskeie redes.

(dd) *Redes wat aangevoer kan word hoekom lidmate die Kerk verlaat.*

- * Gebrek aan toewyding van ampsdraers.
- * Pligontduiking deur ampsdraers.
- * Swak en verkeerde oordeel deur ampsdraers in hantering van krisis.
- * Lidmate wat spanning beleef in hulle eie gemeentes of deur eie toedoen of as gevolg van ander eksterne faktore.
- * Lidmate beleef op allerlei gebiede trauma en voel nie altyd asof die Kerk dit aanspreek nie.
- * Gebrek aan aksies vir jongwerkendes in gemeentes.
- * Lidmate beleef dat daar verandering moet kom in diakonale en missionêre werksaamheid in die NHKA (Dreyer 2003:1060).
- * Lidmate beleef dat daar verdieping moet kom in spiritualiteit en *koinonia* (Dreyer 2003:1060).

BESLUIT

1. **Kennis geneem.**
2. **Die vergadering neem kennis van die opmerking dat talle lidmate die Kerk verlaat omdat hulle nie meer die evangelie van die kruis aanvaar nie.**

(c) Missionaat in die praktyk

Die raad het by verskeie geleenthede nagedink en gepoog om by oplossings uit te kom om die evangelie doeltreffend aan alle mense te bedien. Die uiteensetting in die agenda oor evangelisasie, kan as goeie riglyn vir gemeentes en lidmate dien om gesprek te stimuleer oor praktiese evangelisasie moontlikhede.

In 2004 word tydens die Algemene Apostolaatsvergadering aandag gegee aan middestadsbediening.

Die raad beveel soos volg aan:

- * Die raad kry opdrag om 'n nuwe evangelisasiestrategie te bedink wat missionêr en diakonaal na binne en buite die Kerk gerig is.
- * Die raad kry opdrag om 'n ondersoek te doen na die geestelike versorging van sy lidmate in die buiteland.

- * Gemeentes word versoek om te alle tye die etos van gewydheid binne die eredienste te behou.
- * Gemeentes word versoek om die jeug en jongwerkes in alle gemeentelike werksaamhede te betrek.
- * Predikante en ampsdraers word versoek om alle lidmate by te staan wat lyding ervaar as gevolg van allerlei alledaagse maatskaplike en sosiale probleme.
- * Gemeentes word versoek om die situasies van trauma en lyding van sy lidmate te hanteer.

BESLUIT

1. Die raad kry opdrag om 'n nuwe evangelisasie-strategie te bedink wat missionêr en diakonaal na binne en buite die Kerk gerig is.
2. Die raad kry opdrag om 'n ondersoek te doen na die geestelike versorging van sy lidmate in die buiteland.
3. Gemeentes word versoek om te alle tye die etos van gewydheid binne die eredienste te behou.
4. Gemeentes word versoek om die jeug en jongwerkes in alle gemeentelike werksaamhede te betrek.
5. Predikante en ampsdraers word versoek om alle lidmate by te staan wat lyding ervaar as gevolg van allerlei alledaagse maatskaplike en sosiale probleme.
6. Gemeentes word versoek om die situasies van trauma en lyding van sy lidmate te hanteer.

(iii)

Toerusting vir evangelisasie

Die bestaande GETP is steeds 'n bruikbare toerustingspakket vir evangelisasie. Die teologiese verantwoording kan met groot vrug by die toerusting van byvoorbeeld lidmate en ampsdraers gebruik word.

Navraag oor 'n verkorte weergawe van die GETP is ontvang. Die raad beveel aan dat die verkorte toerustingspakket wat deur die gemeente Nelspruit saamgestel is, ook gebruik kan word. Uit die aard van die saak word die teologiese onderbou nie so breedvoerig hanteer as in die volledige GETP nie.

Die toerustingspakket: Getroue Getuies word steeds gesien as 'n baie bruikbare

raamwerk vir 'n evangelisasiegesprek. Albei toerustingspakkette is beskikbaar by die Apostolaatskantoor.

Die raad beveel soos volg aan:

1. Die bruikbaarheid en teologiese onderbou van beskikbare evangelisasie-materiaal word steeds ondersoek.
2. Die GETP en Getroue Getuies word steeds in die Kerk bekend gestel.
3. 'n Verkorte GETP kursus word voor die einde van 2005 in die Kerk beskikbaar gestel.
4. Die jaarlikse Algemene Apostolaatsraadvergadering gaan voort met die oog op inligting, bespreking, beplanning en koördinerings.

BESLUIT

1. **Die bruikbaarheid en teologiese onderbou van beskikbare evangelisasiemateriaal word steeds ondersoek.**
2. **Die GETP en Getroue Getuies word steeds in die Kerk bekend gestel.**
3. **'n Verkorte GETP kursus word voor die einde van 2005 in die Kerk beskikbaar gestel.**
4. **Die jaarlikse Algemene Apostolaatsraadvergadering gaan voort met die oog op inligting, bespreking, beplanning en koördinerings.**

(iv)

Reglement

Reglement waarin die doel, samestelling en werksaamhede van die Raad vir Apostolaat uitgespel word, is voltooi en opgeneem in die Reglementebundel.

BESLUIT

1. **Kennis geneem.**

ORDE VAN DIE VERGADERING

Verskonings

Die volgende verskonings is ontvang

PERSOON/ AFGEVAARDIGDE	GEMEENTE	DATUM EN TYDPERK VAN AFWESIGHEID
Oudl W Bezuidenhout	Malelane	30.9.2004 tot 2.10.2004 Volle tyd
Ds L Scheepers	Canada Prairie Presp Church	30.9.2004 (9:00 – 12:00)
Ds M Venter	Sundra	30.9.2004 Oggendsitting
Oudl HJJ Louw	Messina	30.9.2004 tot 2.10.2003
Ds PJ Roets	Springs-Oos	1.10.2004 Oggendessie
Ds MR Pienaar	Laeveld	20.9.2004 tot 2.10.2004
Oudl FH Venter	Oos-Londen	30.9.2004 Voldag
Oudl SJ van der Westhuizen	Primrose-Oos	30.9.2004 Middag- en Aandsitting
Ds HT van der Linde	Groot Marico	30.9.2004 Middag- en Aandsitting
Oudl PCM Pohl	Laeveld	30.9.2004 (13:00 – 21:00) 1.10.2004 Volle sitting 2.10.2004 Volle sitting
Oudl SJ Oosthuizen	Stilfontein-Wes	30.9.2004 (12:45 – 16:00)
Ds Debbie Kratz	Zambië	30.9.2004 Oggendessie

5.3.2. HERVORMDE TEOLOGIESE OPLEIDING

5.3.2.1 Spesifieke opdragte vanaf die Algemene Kerkvergadering: Die moontlikheid van die HTO as 'n Sending Instituut

(i) *Inleiding*

Die Nederduitsch Hervormde Kerk aanvaar dat sy 'n missionêre verantwoordelikheid het in hierdie wêreld. Hierdie verantwoordelikheid word soos volg in Ordinansie 5.7.1 Omskryf: "Die Kerk dra die evangelie uit na alle mense van ánder, of géén godsdienstige oortuigings. Die Kerk lei evangeliste, sendelinge, predikante en werkkragte hiervoor op aan die Hervormde Teologiese Opleiding. Die Kerk bring bekeerlinge op 'n ordelike wyse in kerke en gemeentes byeen. Die Kerk ondersteun die kerke en gemeentes wat uit die Kerk se missionêre werk ontstaan het".

Die Hervormde Kerk se missionêre roeping is hoofsaaklik toegespits op Afrika. Ons woon in hierdie land en op hierdie kontinent, en ons roeping lê hier. Ons roeping is wel om kerk in Afrika te wees, maar verder, om ook 'n kerk vir Afrika te wees. Ons roeping om die evangelie in Afrika uit te dra, mag nooit verwaarloos word nie, hoe moeilik die omstandighede ook al mag wees, en hoeveel onvergenoegdheid daar met Afrika ook al mag bestaan.

Die Hervormde Kerk is nog steeds van oortuiging dat haar primêre missionêre

bydrae op die terreine van opleiding, opvoeding en bystand lê. Sy erken dat daar talle ander missionêre benaderings mag wees wat vrug kan lewer, maar meen dat haar kans om 'n betekenisvolle bydrae te lewer, op hierdie stadium nog op hierdie terreine lê.

Missionaat, of sending in Afrika is 'n moeilike saak. Sendingpogings van ander kerke het wel baie positiewe resultate opgelewer, maar ook talle negatiewe konsekwensies nagelaat. Die nalatenskap van die Europese sendeling word in talle opsigte deur die Afrikaan met ongemak begroet. Hier kan slegs verwys word na: Kolonialisme, 'n gebrek aan respek vir die Afrika kultuur, 'n gebrek aan verinheemsing van die Christendom en die irrelevantheid van Westerse teologiese debatte vir Afrika. Die kerke in Afrika meen dat die tyd aangebreek het dat hulle self die sendingtaak in Afrika moet voortsit. Hierdie roepingsbewussyn word ondersteun deur 'n toenemende gewaarwording dat die hoofsentrum van die Christendom al meer en meer vanaf Europa na Afrika toe verskuif. Die "sendingwerk" van blanke kerke sal al meer en meer die gestalte van ondersteuning en samewerking aanneem.

Die tradisionele sendingbeleid van die Hervormde Kerk (met 'n klomp aanpassings en regstellings natuurlik) blyk op hierdie stadium nog steeds die sinvolste weg te wees wat ons sou kon volg, in ag genome die stand van die Christendom tans in Afrika. Verder moet 'n mens natuurlik ook realisties wees oor die sterk punte en swak punte van jou eie kerk. Ons het nie miljoene rande wat ons aan ontwikkelingshulp kan spandeer nie, maar ons het akademiese kundigheid wat ons met Afrika kan deel. Ons het nie die geld om luukse kerke te bou nie, maar ons kan saamwerk aan die akademiese opleiding van predikante en die ontwikkeling van 'n Afrika-gerigte teologie. Wat die kerk in Afrika op hierdie stadium werklik nodig het, naamlik opleiding, opvoeding, vorming en bystand, kan en moet ons bied. Dit is ons roeping!

Die Hervormde Kerk kan en moet teologiese opleiding aanbied. Ons mag dit nie aan ander kerke en hulle dosente oorlaat nie. Ons eie kundigheid moet aangewend word tot die beswil van Afrika.

Die kerke in Afrika het nie 'n behoefte aan 'n algemene Westerse teologiese opleiding nie. Daar is 'n behoefte aan 'n gekontekstualiseerde teologie, 'n teologie wat verinheems is en 'n teologie wat konsentreer op die probleme van Afrika. Afrika het egter nie net 'n behoefte aan 'n inkulturasie van die evangelie nie, maar ook 'n behoefte aan 'n interkulturasie tussen kerke. Dit is juis wat die HTO bied en dit bevestig die belangrikheid van die instandhouding van die HTO. Geen ander kerk in hierdie land bied tans wat die Ned Herv Kerk met die HTO bied nie.

Die redes vir 'n selfstandige Afrika-gerigte teologiese opleiding is die volgende:

(a) Godsdienstig

Die literatuur oor die Afrika-Christendom en ons eie ervaring bewys dat die

Tradisionele Afrika Godsdienste nog steeds 'n groot rol speel in die lewens van Afrikane. Daar is ook geen rede om te verwag dat dit in die toekoms sal verander nie. Teologiese opleiding in Afrika is dus ten diepste 'n worsteling met die dubbel-godsdienstigheid van die mense. Enige ernstige sendingpoging in Afrika sal dus begin by 'n ernstige teologiese worsteling met die toekomstige leraar. 'n Teologiese opleiding wat nie apologeties intree vir die beter weg van die Christelike geloof binne die konteks van die tradisionele godsdienste nie, is 'n mors van tyd.

(b) Kultureel

Teologiese opleiding moet ook aan die kulturele behoeftes van die studente voldoen. Die taal, musiek en spiritualiteit van die Afrikane moet gerespekteer word. Daar behoort 'n sensitiwiteit te wees vir die akademiese en tegniese agterstande, asook die armoedige omstandighede waaruit die studente kom. Binne 'n geïntegreerde, egalitiese opset sal daar altyd te min sensitiwiteit vir hierdie menslike probleme wees.

(c) Opvoedkundig

'n Teologiese opleiding verwyderd van die maatskaplike konteks wat hy wil bedien, kan ook nie bevredigend wees nie. Die grootskaalse gemeenskaps-betrokkenheid van die HTO en sy studente verseker dat hierdie opleiding van die Kerk baanbrekerswerk verrig ten opsigte van onderwysinnovasie. Die enorme bydrae wat die HTO lewer ten opsigte van versorging, opvoeding en vorming van die Hammanskraal gemeenskap sal nog tot die versindheid van die Kerk gereken word.

(ii) *Die HTO as kerklike instelling*

Die Algemene Kerkvergadering neem besluite oor die apostolêre beleid, en daarom oor die HTO. Wanneer dié vergadering nie in sitting is nie, neem die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die verantwoordelikheid vir die HTO oor. Aan-gesien die Kommissie nie self hierdie verantwoordelikheid kan nakom nie, dra hy dit aan sy Raad vir Apostolaat oor. Die raad word bygestaan deur 'n Raad vir Toesig en 'n Kuratorium.

(a) Die Raad vir Toesig

(aa) *Samestelling*

Die vergadering neem kennis van die samestelling van die Raad vir Toesig.

(bb) *Werkopdrag*

Die vergadering neem kennis van die werkopdrag van die Raad vir Toesig.

(b) Die Kuratorium

(aa) *Samestelling*

Die vergadering neem kennis van die samestelling van die Kuratorium van die HKSA.

(bb) *Werkopdrag*

Die vergadering neem kennis van die werkopdrag van die Kuratorium van die HKSA.

(c) Die Adviesraad HTO - UP

Die vergadering neem kennis van die taak en verantwoordelikheid van die Adviesraad HTO-UP.

(aa) *Samestelling*

Die vergadering neem kennis van die samestelling van die Adviesraad HTO-UP.

(d) Personeel van die afgelope termyn

Die vergadering neem kennis van die personeel wat die afgelope termyn by die HTO gebruik is.

(e) Navorsing – Voordragte - Publikasies

(aa) *Openingsredes*

Die openingsredes skep vir dosente die geleentheid om navorsing te doen oor 'n onderwerp van hulle keuse. Die verwerkte rede word aan die HTS voorgelê vir publikasie binne die raamwerk van die geregistreerde navorsingsprogram "Theology in African perspectives".

(bb) *Die volgende referate is die afgelope termyn gelewer:*

- 2002 - Dr J Beyers: Pluraliteit as godsdienswetenskaplike probleem.
- 2003 - Dr J Otto: Die Bybel in Afrika.
- 2004 - Ds J Mmako: Ekklesiologie in Afrika.

(cc) *Dosentesimposia*

'n Dosentesimposium word jaarliks in Julie gehou. Die dosente wat die volgende siklus van VTT kursusse vir die HKSA sal aanbied, hou by hierdie geleenthede navorsingsontwerpe voor. Die volgende persone het die volgende lesings gelewer:

- 2002 - Prof IWC van Wyk: Toordery in teologiese perspektiewe.
- 2003 - Dr PB Boshoff: Die NT en Afrika; prof IWC van Wyk: Christologie in Afrika.
- 2004 - Dr GC Lindeque: Prediker tussen Westerse vooruitgangsgeloof en Afrika se oriëntasie aan die verlede; prof IWC van Wyk: Die ontbreking van die motief van die eindoordeel binne die TAG en die konsekwensies daarvan vir die moraliteit in Afrika.

(dd) *Verdere navorsingsgeleenthede in samewerking met gasdosente*

- 2003 - Mev A Ntswane (UP): Basiese gesondheidsorg in Suid-Afrika en die hantering van getraumatiseerde kinders.
- 2003 - Prof S Ekman (Swede): Hoop binne wanhopige armoede.
- 2004 - Dr M Mulaudzi (UP): Westerse- en Afrika genesingsdienste.
- 2004 - Prof H Cronje (UP en UWK): Ekonomiese ontwikkeling van die klein besighede in die plakkerskampe.
- 2004 - Mnr M Reynders (Liberty Life): Entrepreneurskap.

(ee) *Navorsing ten behoeve van die Raad vir Apostolaat*

Hierdie navorsing het uitloop op die volgende referate wat gelewer is tydens byeenkomste van die Raad vir Apostolaat:

- 2002 - Prof IWC van Wyk: Getuienisse teenoor die Gemeenskap.
- 2003 - Prof IWC van Wyk: Evangelisasie.
- 2004 - Prof IWC van Wyk: Die Apologetiese taak van die Kerk.
- 2004 - Prof IWC van Wyk en ds ZJ Banda: Middestadevangelisasie.

(ff) *Navorsing ten behoeve van die dienswerk binne die Ned Herv Kerk*

- * Die jongmens as evangelis: Dr J Beyers.
- * Is alle godsdienste gelyk? (Is die Christendom die ware godsdienste?): Prof IWC van Wyk.
- * Die jeug en sendingwerk in Afrika: Beleid en praktiese riglyne: Prof IWC van Wyk.
- * Die jeug en die Bybel (Bybelvertaling, -verspreiding en -gebruik): Dr GCLindeque.
- * Het jongmense 'n toekoms?: Dr GMJ van Wyk.
- * Jesus se evangelisasie- en sendingopdragte: Dr E van Eck.
- * Die vrou as primêre evangelis volgens die NT: Prop J Dippenaar
- * Vroue as draers van die evangelie deur die eeue: Ds M van der Westhuizen.
- * Vroue en gebedsonderrig aan kinders: Dr J Otto.
- * Die NHSV en die kerkvervreemde vrou: Dr JC van der Merwe.
- * Die vrouelidmaat en haar sendingverantwoordelikheid: Prof IWC van Wyk.
- * Die apologetiese taak van die vrou: Prof IWC van Wyk.

(gg) *Simposia oor filosofie*

- 2002 - Prof Johan Snyman (RAU): Trauma en geskiedenis.
- 2003 - Prof Astrid Norberg (Swede): Gewete en stres onder gesondheidswerkers.
- 2004 - Prof Danie Goosen (UNISA) en dr Johan Beukes: Fideïsme en die Klooster.

(hh) *Deelname aan navorsingsprojekte, -verenigings en -kongresse*

- 2004 - Talle dosente van die HTO: Deelname aan 'n internasionale navorsingsprojek oor die "gewete".
- 2004 - Prof IWC van Wyk: Referaat oor die "profetiese taak van die kerk" by die jaarkongres van die Southern African Missiological Society (SAMS).

(iii) *Publikasies*

- * Afgesien van die artikels wat in die HTS en MISSONALIA gaan verskyn (waarna reeds verwys is), het daar al reeds 3 resensies oor Sweedse proefskrifte verskyn.
- * Prof IWC van Wyk beplan om vroeg in die nuwe termyn 'n boek te publiseer oor die apostolaatsopdrag in die Hervormde Kerk. Hierdie boek sal 'n omvattende handleiding wees oor ons gehoorsaamheid aan die apostolaatsopdrag. Die hoofstukindeling sal met die afdelings van die Kerkorde ooreenstem.
- * Dosente van die HTO het saam met predikante van die HKSA gewerk aan die opstel van Diensordes vir die HKSA. Nadat alles deur hulle Moderamen goedgekeur is, sal dit gepubliseer word.
- * Montshafatsi (die amptelike mondstuk van die HKSA) word deur die personeel van die HTO voorberei. Die druk en verspreiding van Montshafatsi word moontlik gemaak deur skenkersgeld uit Nederland.

(iv) *Biblioteek*

(a) Nuwe boeke en tydskrifte

- 2002 - Daar is heelwat skenkings ontvang, onder andere van prof JD Gericke, die familie van mnr Lood van der Westhuizen en ds Peet Grobbelaar. Daar is ook 'n klompie boeke aangekoop.
- 2003 - 'n Hele klomp boeke is ontvang, onder andere van ds CJA Simpson. Nuwe boeke, veral oor die Afrika godsdiens en sendingwetenskap is aangekoop.

Daar is ingeteken op die Tydskrifte: Missionalia, Journal of Religion in Africa en Religion and Theology. Theologia Reformata en Hervormd Weekblad (Confessioneel) word gratis ontvang.

2004 - 'n Vrag vol boeke is van ds N van Rensburg ontvang. Dit sluit boeke van prof SPJJ van Rensburg in. Sy skoonvader, ds CS van H Steenekamp, se boeke sal ook afgelewer word.

(b) Uitbou van biblioteek

- * Die uitbou van die HTO tot 'n Instituut, noodsaak die uitbou van die biblioteek. Verskeie planne is reeds gemaak om dit reg te kry soos:
 - ** Die samestelling van lêers met artikels en ander afdrucke wat vir navorsing oor die apostolaatsopdrag van nut kan wees.
 - ** Die uitbou van ons versameling van tydskrifte met behulp van ander biblioteke. UNISA het alreeds begin help.

(v) **Onderrig**

(a) Kursusse aangebied gedurende die vorige termyn

- * Tot en met 2000 het die HTO nog die ou Diplomas in Lettere en Teologie (geëndosseer deur UP) aangebied. Hierdie kursusse word nie meer aangebied nie.
- * Sedert 2001 bied die HTO, die modules van UP aan. Daar word begin met 'n driejarige Diploma in Teologie, gevolg deur 'n jaar Oorbruggingsonderwys en 'n jaar Honneurs in Teologie.
- * Die verwagting bestaan, dat as gevolg van veranderinge in terme van onderwysbeleid, ons spoedig sal begin met 'n tweejarige Diploma in Teologie, gevolg deur 'n tweejarige BA-graad in Teologie en 'n Honneurs in Teologie. Die totale kursus sal nog steeds vyf jaar duur.

(b) Uitbreiding van die opleiding

Die Algemene Kerkvergadering het besluit dat die HTO ondersoek moet doen na die moontlikheid om opleiding uit te brei. Hierdie punt word later in die verslag bespreek.

(c) Praktiese opleiding

(aa) *Oordenkings in die skole*

Maandagoggende by Lebelo Laerskool.
Vrydagoggende by Fanjan Plaasskool en Sombalanie Laerskool.
Prestige Kollege by sekere geleenthede.

(bb) *Kategese en Bybelstudies by skole*

Kategese by Sombalanie en Ikageng Day Care.

(cc) *Pastoraat*

- * Siekepastoraat in samewerking met die vroue van Reamoetse Caregivers.
- * Speltherapie in samewerking met die Sunshine Projek van die gemeentes Meyerspark en Pretoria-Suid.

(d) Oefensessies gedurende die week

Die geleenthede op Dinsdae tot Vrydae tussen 10:10-10:35 word verdeel tussen preke, pastorale gesprekke, kategetiese klasse en toerustingsaanbiedinge.

(e) Klaspreke, oefeninge in pastoraat, diakonaat en kategetiek op Maandagoggende

Die dosente in Praktiese Teologie is verantwoordelik vir hierdie geleenthede.

(f) Vakansiewerk

Die HKSA reël vakansiewerk vir studente in gemeentes.

(g) Rekenaarvaardigheid

Elke student word opgelei om binne die eerste semester rekenaarvaardig te wees.

(h) Taalvaardigheid

Eerste jaar studente word gehelp om hulle Engelse en Afrikaanse taalvaardighede te verbeter.

(i) Bybelkennis

Eerste jaar studente deurloop 'n kursus om hulle kennis van die Bybel op 'n aanvaarbare vlak te bring.

(j) Bybelstudie

Weeklikse Bybelstudie word onder leiding van dr GC Lindeque en ds Mmako gedoen.

(vi) Studente

(a) Eerste jaar studente gedurende die afgelope termyn

2002 DN Mphahlele (mej) SM Tshabalala NS Phiri LL Maenetsa B Mbutsi RM Baloyi (mej)	2003 A Bothloko L Lofafa T Mokoena (mej) H Msiza (mej)
--	---

2004

IL Dlamini
MT Thokoane (mej)
MJT Mahlatsi
PM Dingaan
NN Sigwili (mej)
TE Ngcobo
M Sekonyela (mej)
M Phangwa
E Ndlovu (mej)

(b) Studente afgestudeer gedurende die termyn

2002 SJ Montja LE Nkosi MZ Sethojane	2003 ZO Madlala MP Mbambo
--	--

2004

As gevolg van die oorgang van een diplomastruktuur na 'n ander sal geen student in 2004 afstudeer nie. Die verwagting is dat 8 studente in 2005 hulle studies sal voltooi, te wete:

IS Basi
PP Majola (mej)

ME Mota (mej)
MB Moaisi
NB Dlamini (mej)
SK Dlamini
SR Kewele
LSE Lekgetho

(c) Akademiese standaard

Die HTO handhaaf streng akademiese dissipline. Studente wat modules druij moet dit op eie onkoste herhaal. Dieselfde geld studente wat 'n jaar druij. Diegene wat dit nie kan bekostig nie, word nie weer toegelaat nie. Dít was die lot van drie studente gedurende die vorige termyn.

(vii) *Diens*

(a) Diens gekoppel aan navorsing

(aa) *Voortgesette Teologiese Toerusting*

Julie 2002 KZN / Transkei - Prof IWC van Wyk: HIV / VIGS en ds LJJ Nell: Finansies.

Nov 2002 Hammanskraal - Prof IWC van Wyk en ds MJ Manala: Toordery in Afrika asook dr JP Labuschagne: Armoede en finansies.

Julie 2003 KZN / Transkei - Prof IWC van Wyk en ds MJ Manala: Toordery in Afrika, die Amp van Predikant en Armoede en Finansiële Selfstandigheid.

November 2003 Hammanskraal - Prof IWC van Wyk en dr PB Boshoff: Christologie in Afrika, asook ds ZJ Banda: Missionêre gemeentebou.

Julie 2004 KZN / Transkei - Prof IWC van Wyk en dr PB Boshoff: Christologie in Afrika, asook ds ZJ Banda: Missionêre gemeentebou.

November 2004 Hammanskraal - Prof IWC van Wyk: Die eindoordeel in Afrika, dr GC Lindeque: Prediker en die geskiedenisbegrip in Afrika, en ds JM Mmako: Ekklesiologie in Afrika.

(bb) *Simposia gerig op die plaaslike gemeenskap*

2002 - IWC van Wyk: Simposium oor 'n lees- en leerkultuur in Afrika.

2003 - IWC van Wyk: Simposium oor ouerloosheid in Hammanskraal.

2004 - JH Cronje: Simposium oor ekonomiese ontwikkeling in die plakkerskampe.

(cc) *Leierskapontwikkeling*

Die HTO het in 2003 begin om met prof Hennie Cronje van die Sentrum vir Leierskapontwikkeling aan UP (en sedert 2004 ook gekoppel aan UWK) saam te werk.

Met die hulp van ds John Motloba is daar begin om ontwikkelingsprogramme vir jeugdiges aan te bied. Die projek word onder andere deur Kelloggs geborg. Die HTO het alreeds 'n eerste R10 000 ontvang.

(b) Missionêre Diakonaat

'n Massale hoeveelheid voedsel, kombuistoerusting, medikasie, mediese toerusting, opvoedkundige toerusting en klerie is die afgelope termyn aan die verskillende meewerkende skole en Nie-Regerings-Organisasies verskaf.

- * Die skole wat in die besonder bevoordeel is, is: Lebelo Laerskool, Fanjan Plaasskool, Sombalanie Laerskool, die Odirile Sentrum vir Verstandelik Gestremdes, die Popagano Skool vir Gestremdes, Ikageng Day Care, Lethabong Day Care, Lerato La Mmc Day Care, Soul City en die Reamogetse Caregivers wat op siekes en weeskinders konsentreer.
- * Groot bydraes is van die volgende instansies ontvang: Die Hervormde Gemeentes Kemptonpark-Oos, Kempton en Primrose-Oos; Die Afrikaanse Gemeente in Wenen; die Universiteit Karlskrona in Swede; Die Junior Stadsraad van Pretoria, Old Mutual, Afrox, en die Rotariërs van Johannesburg-Noord.
- * Kleiner bydraes is van talle gemeentes en lidmate van die Kerk ontvang. Die naam van oudl K. Swanepoel van Oos-Moot word as uitsondering genoem.
- * Die vraag: Hoekom doen ons dit, kan soos volg beantwoord word:
 - ** Ons doen dit uit dankbaarheid. Ons wat baie het, gee uit dankbaarheid aan diegene wat nie het nie.
 - ** Om diens te lewer aan die gemeenskap om jou, was een van die oorspronklike bedoelings van die universiteitswese. Oxford en Halle is by uitstek bekend hiervoor.
 - ** Hierdie diens aan die gemeenskap lewer 'n positiewe bydrae tot die beeld van die HTO en die kerk in hierdie gemeenskap. Ons voortbestaan is afhanklik van die goedgesindheid van hierdie gemeenskap.

(c) Diens in die vorm van pastoraat en beraad

(aa) *Getraumatiseerde kinders*

Gedurende 2003 is daar begin om onderwysers te help om getraumatiseerde kinders te help. Mev A Ntswane (UP) het die sessies saam met 6 van haar M-studente hanteer. Ds ME van Greunen en dr G Bender het ook aangebied om met hierdie werk te help.

(bb) *Middestadprojek*

Prop J Dippenaar is saam met sekere HTO studente betrokke by die "Sunshine" projek van onder andere die gemeentes Meyerspark en Pretoria-Suid. Spelterapie word aangebied by die Hatfield Primary School. Dit word in samewerking met die SAP gedoen.

(d) Diens in terme van rekenaar opleiding

- * Die Universiteit van Karlskrona in Swede het 4 rekenaars aan die HTO geskenk. Die rektor, prof L Haikola (eertyds godsdienstilosoof van Lund) het die HTO op 17 Maart 2003 besoek, waartydens die rekenaars amptelik oorhandig is.
- * Private Wealth van Old Mutual het op 5 Mei 2004, 'n eerste bedrag van R20 000 geskenk om 'n volledige rekenaarsentrum by die HTO in te rig.
- * Die onderwysers van Lebelo Laerskool is die eerste persone wat opgelei word. Dr G Bender van die Fakulteit Opvoedkunde gaan met behulp van haar M-studente, rekenaargesteunde onderrig verskaf aan onderwysers en skoliere in die omgewing van die HTO. Indien drome bewaarheid word, kan hierdie een van Old Mutual se vlagskip projekte word.

(e) Diens aan die HKSA en Afrika

Op grond van ons begeerte om diens te lewer aan Afrika, en danksy skenkings uit Nederland (dr G Bos en medewerkers) en van mnr K Swanepoel, werk ons aan 'n aantal publikasies, naamlik:

- * Diensordes vir die HKSA.
- * Preekhandleidings.
- * 'n Handleidings vir jeugwerk.

Die HTO het aktief betrokke geraak by die jeugwerk van die HKSA. Dosente het op Saterdag hulle "jeugkampe" bygewoon en lesings en Bybelstudies aangebied. Die Ring van Noordelike Pretoria en dr G Bos het groot finansiële bydraes gemaak om hierdie jongmense te help om 'n administratiewe infrastruktuur op te bou.

Die Ned Herv Kerk word gevra om die Jeugwerk in die HKSA met entoesiasme te ondersteun.

(f) Diens aan die Ned Herv Kerk

Die HTO het in 2003 begin om eendagkursusse en enkel-tema lesings in die Ned Herv Kerk aan te bied. Aanvanklik was die werk net toegespits op die NHSV en die NHJV. In 2004 is die werk uitgebrei na ouderlinge- en kerkraadsvergaderings.

Verdere inligting word later verskaf.

(viii) ***Personeel***

(a) Sekretaresse en sekretarisse

Mev B Botha was vir sewentien jaar die sekretaresse van die HTO. Sy het 'n reuse bydrae tot die uitbou van die beeld van die HTO gelewer. Sy gaan baie gemis word.

Dr GC Lindeque en prop J Dippenaar is elk vir 2 oggende aangestel om behulpsaam te wees met die werksaamhede van die HTO. Mev C Hattingh hanteer sommige finansiële en bestuursaangeleenthede gedurende twee oggende per week.

(b) Die werkers

Die HTO maak gebruik van drie vrouens en twee mans wat voltyds in diens is. Die meeste werk al vir langer as vyftien jaar by die HTO.

(ix) ***Toerusting, Geboue en Finansies***

(a) Skuld op geboue

Die lening wat aangegaan is om die geboue op te rig, is gedurende die termyn finaal afbetaal.

(b) Beveiliging

Die HTO was as gevolg van inbrake, verplig om die terrein te omhein. Die lening wat aangegaan is, sal gedurende die volgende termyn volledig terugbetaal kan word.

(c) Die gebruik van die HTO deur die HTK en die res van die Kerk

Die gedagte het gegroei dat die HTK en ander instansies van die Kerk die fasiliteite van die HTO moet benut. Die Raad vir Toesig sal die saak verder hanteer.

(d) Finansies

Die begrotings gedurende die afgelope termyn was:

2002 - R920 000

2003 - R989 360

2004 - R992 450

(e) Finansiële onafhanklikheid

Die Algemene Kerkvergadering het opdrag gegee dat ondersoek gedoen moet word na die generering van eie fondse om op hierdie wyse die druk op die begroting te verlig. Die saak word later in die verslag behandel.

(x) *Internasionale samewerking*

Prof IWC van Wyk is genooi om tussen 13 en 24 Maart 2002 lesings aan te bied aan die universiteite van Karlskrona en Lund in Swede. Die lesings het gehandel oor die bese in sy gestaltes van toordery en heksery. Hy het ook die Kerkkantoor van die Lutherse Kerk in Uppsala besoek. Gesprekke is gevoer met verteenwoordigers van die Diakonale Afdeling en die Afdeling vir Gemeenskapsontwikkeling. Die Hoofkantoor van SIDA (die Sweedse Ontwikkelingsagentskap) is ook in Stockholm besoek. 'n Voorlegging is aan die Afrika gesant oorhandig.

Die internasionale kontakte van die HTO is gedurende die termyn goed uitgebrei. 'n Hele aantal mense uit Oostenryk, Swede, Finland, Skotland, Nederland en Kanada het die HTO besoek. Die volgende besoek verdien besondere vermelding:

- * Op Saterdag 24 Januarie 2003 het proff Aasulv Lande (Missiologie), Manfred Hofmann (Dogmatiek) en Christina Rundqvist (Godsdienst-filosofie) van die Universiteit van Lund in Swede die HTO besoek. Ná 'n lang gesprek met drie studente en drie oud-studente het hulle ook die gemeentes van di Mmako, Motloba en Sehume besoek.
- * Goeie kontakte is ook met die volgende persone gedurende die termyn opgeneem en of uitgebrei:
 - ** Prof JA Loader in Wenen.
 - ** Dr N van Egmond en die studentegemeente in Utrecht.
 - ** Drr M Ericson en C Sundberg in Lund, Swede.
 - ** Pfarrer E Hertel (Hermannsburg Mission - Leipzig Mission).
 - ** Dr C Sauer (Vereinigde Deutsche Missionshilfe).
 - ** Me R Schaft, D Bötzel en U Haefner-Poese van die Duitse Ambassade in Pretoria.

(xi) *Die omvorming van die HTO tot 'n "Sending Instituut"*(a) Die besluite van die Algemene Kerkvergadering

Vir byna twee dekades het die werksaamhede van die HTO feitlik uitsluitlik gefokus op die opleiding van predikante vir die HKSA. Oor 'n lang tydperk het verskillende persone en instansies die mening gehuldig dat sy opdrag veel ruimer verstaan behoort te word. Die 66ste Algemene Kerkvergadering het hierdie visie aanvaar deur die volgende besluite te neem:

Besluit 5.3.1.3 (bb) op p.154 van die Besluitebundel: "Die werksaamhede van die HTO word uitgebrei tot 'n volledige sendinginstituut vir die Kerk. Die HTO ontwerp en bied diploma- en sertifikaatopleiding aan, in samewerking en oorleg met die Fakulteit Teologie te UP, die Hervormde Teologiese Kollege en die Kosmos Instituut, aan lidmate en ampsdraers wat missionêre werk binne en buite die Kerk wil doen".

Besluit 5.3.1.3.iii (aa) op p.156 van die Besluitebundel: "Die moontlikheid van die omskakeling van die HTO in 'n sendinginstituut om opleiding te verbreed, word ondersoek en oorweeg. Verslag oor vordering in bogenoemde verband word tydens die 67ste Algemene Kerkvergadering gelewer".

(b) Wat is besluit?

- * Die opleiding van die HTO moet uitgebrei word na lidmate en ampsdraers van die Ned Herv Kerk.
- * Die opleiding moet konsentreer op missionêre werk binne en buite die Kerk.
- * Hierdie opleiding moet in samewerking en in oorleg met die Fakulteit, die HTK en Kosmos Instituut geskied.
- * Die uitgebreide werksaamhede van die HTO moet onder 'n "Instituut" tereg kom.
- * Die beginsel dat die werksaamhede van die HTO uitgebrei word, word aanvaar, maar daar sal finaal daaroor by die 67ste Algemene Kerkvergadering besluit word.

(c) Is hierdie besluite in lyn met die Kerkorde?

Hierdie besluit is wel in lyn met die Kerkorde. Ordinansie 5.7 (wat oor die apostolaat handel) se onderafdelings begin telkens duidelik met die woorde "die Kerk" (die Ned Herv Kerk). Dit is die Ned Herv Kerk (die Kerk) wat self sekere dinge doen ten einde gehoorsaam te wees aan die apostolaatsopdrag.

Ordinansie 5.7.1 (die gedeelte oor die missionaat) lees:

Die Kerk

- (i) dra die evangelie uit na alle mense van ánder, of géén godsdienstige oortuigings
- (ii) lei evangeliste, sendelinge, predikante en werkkragte hiervoor op aan die Hervormde Teologiese Opleiding
- (iii) bring bekeerlinge op 'n ordelike wyse in kerke en gemeentes byeen
- (iv) ondersteun die kerke en gemeentes wat uit die Kerk se missionêre werk ontstaan het.

Volgens die Kerkorde beoefen die Kerk missionaat. "Missionaat" is die omskrywing vir die Kerk se gerigtheid op diegene buite die kerk (mense wat aan ander godsdienste behoort en mense wat ongodsdienstig is).

Om die missionaat te beoefen is opleiding nodig. Opleiding vir die missionêre taak geskied by die HTO. Sekerlik is die HTO se verantwoordelikheid om predikante, sendelinge en werkkragte op te lei wat vir die HKSA (en ander "swart kerke") diens kan doen. Maar die HTO moet volgens hierdie Ordinansie ook werkers (wel nie predikante nie) oplei wat vir die Ned Herv Kerk dienswerk kan doen. Vanselfsprekend kan die HTO *nie die verantwoordelikhede van die Fakulteit Teologie oorneem nie*, maar niks behoort te verhoed dat die HTO *aanvullende opleiding* aan predikante kan verskaf nie. Die opleiding van ander missionêre werkers (sy dit evangeliste, sendelinge of ander werkkragte) hoort volgens die Kerkorde tuis by die HTO.

Die onmiddellike teenargument sou wees dat die HTO veronderstel is om slegs op Afrika te konsentreer, aangesien ons altyd met die onderskeid van sending en evangelisasie gewerk het. Hierdie argument is wel waar ten opsigte van die ou Kerkwet, maar nie ten opsigte van die nuwe Kerkorde nie. Die onderskeid tussen sending/missionaat en evangelisasie in die Kerkorde is nie meer 'n rasse-onderskeid nie, maar 'n saaklike onderskeid. Ordinansie 5.7. (wat handel oor evangelisasie) sê: "Die Kerk doen evangelisasie sodat kerkvervreemdes en kerkloses die evangelie kan glo en in gemeentes opgeneem word". Die onderskeid is dus tussen godsdienstige oriëntasie (en 'n gebrek aan godsdienstige oriëntasie) en kerkvervreemdes, en nie tussen wit en swart nie.

Die besluite van die Algemene Kerkvergadering is dus nie in botsing met die Kerkorde nie. Dit is 'n logiese verlengstuk van die Kerkorde.

(d) Die uitbreiding van die opleiding van die HTO

(aa) *Wat word tans aangebied?*

Wat word tans aangebied vir die Afrika-wêreld?

- * 3 jarige diploma in teologie
- * 1 jaar oorbruggingsonderwys
- * 1 jaar Honneurs

(bb) *Waarmee is daar binne die Ned Herv Kerk begin?*

- * Enkel-tema lesings vir die NHSV, NHJV en ouderlingevergaderings oor temas wat met die apostolaatstaak verband hou.

(cc) *Hoe sou opleiding verbreed kon word?*

Hoe sou opleiding verbreed kon word ten opsigte van die Afrika-wêreld?

- * 'n Afrika-gerigte 3 jarige BA(Teol) / BTh.
- * 'n Afrika-gerigte 3 jarige BA(Teol)/BTh (met komponente van maatskaplike werk en verpleegkunde).
- * 'n Afrika-gerigte 2 jarige Dipl Theol (met komponente van maatskaplike werk en verpleegkunde).
- * 'n 1 jarige sertifikaat in so iets soos trauma-berading gerig op Afrika.

(dd) *Hoe sou opleiding verbreed kon word ten opsigte van die Ned Herv Kerk?*

- * Een-dag-kursusse vir NHJV, NHSV en kerkrade wat verband hou met die apostolaatswerk.
- * Naweeke-kursusse vir NHJV, NHSV en kerkrade wat verband hou met die apostolaatswerk.
- * Sertifikaat-kursusse oor die apostolaatswerk vir verskillende belangegroepes. Die aanbieding sou oor 6 maande of 'n jaar kon loop, hoofsaaklik in die vorm van afstandsonderrig, gepaardgaande met enkele kontakssessies.
- *

(e) Impliseer die uitbreiding van die Opleiding 'n "Instituut"?

Die besluite van die Algemene Kerkvergadering word gekenmerk deur 'n ongelukkige woordkeuse enersyds, en 'n onvolledige beskrywing andersyds. Die term "instituut" sê aan die een kant nie presies wat in die besluite opgeneem is nie, en aan die ander kant sê die besluite weer te min oor wat onder 'n "instituut" verstaan sou kon word.

Onder 'n "instituut" verstaan mens gewoonlik, binne akademiese kringe, 'n instelling wat konsentreer op navorsing en publikasies. Die vraag is dus: Sal die HTO kan voldoen aan die vereistes van 'n navorsingsinstituut? Die antwoord is, ja. Daar word reeds baie gedoen in terme van navorsing en die omvang en kwaliteit van navorsing sou maklik verbreed en verbeter kon word.

(f) Wat word reeds gedoen in terme van navorsing en publikasies?

Die verslag het reeds genoegsaam aangedui hoe daar aan die saak aandag gegee is.

(g) Wat sou nog gedoen kon word in terme van navorsing en publikasies gerig op Afrika?

(aa) *Die werk van dosente*

- * Die dosente word aangemoedig om hulle lesings uit te werk as hoekstene vir toekomstige artikels en boeke. Feitlik elke lesingtema sou omskep kon word in 'n artikel.
- * Talle lesings gaan gepaard met empiriese navorsing in die HKSA, ander kerke en die gemeenskap. Voorbeeld: Die lesing oor sonde, gaan gepaard met navorsing oor die verstaan van sonde onder die studente, hulle gemeentes en gemeenskappe. Die studente help met die insameling van inligting.

(bb) *Die werk van navorsers*

- * Die HTO is besig, in samewerking met ander Fakulteite en Departemente aan UP, om byvoorbeeld die geskiedenis van Hammanskraal te skryf.
- * Ons werk in die skole en kleuterskole bied die ideale geleentheid om navorsing oor 'n wye gebied te doen.

(h) Wat sou nog gedoen kon word in terme van navorsing en publikasies gerig op die Ned Herv Kerk?

(aa) *Die werk van dosente*

- * Die enkel-tema lesings sou maklik omskep kon word in publikasies.
- * Temas behandel oor naweke sou maklik omskep kon word in publikasies.
- * Dosente sou aangemoedig kon word om sistematies publikasies voor te berei uit hulle lesings, leeswerk en belangstellingsvelde wat met die apostolaatsaak te make het.

(bb) *Die werk van navorsers*

- * Die HTO sou maklik navorsingassosiate kon werf om met sekere vraagstukke te help. Een voorbeeld is die talle filosofiese probleme waarmee die Kerk worstel.
- * Die klein getal kundiges in ons Kerk sal optimaal benut word om die Kerk te bedien met advies oor sake rakende die apostolaatsopdrag (wat natuurlik baie

raakvlakke met ander terreine het).

(cc) *Die werk ten behoeve van die Raad vir Apostolaat*

- * Die Raad se werksaamhede sou op 'n meer omvattende wyse afgestem kon word op sistematiese navorsing.
- * Meer navorsingsprogramme, gekoppel aan duidelike doelwitte, sou met min moeite van stapel gestuur kon word.

Die vraag of die HTO omskep sou kon word in 'n "instituut" sal ook moet konsentreer op die vraag of die HTO oor die nodige fasiliteite (veral 'n biblioteek) beskik wat nodig sou wees. Ons meen dat die HTO wel oor die nodige fasiliteite beskik. Ons het ook 'n heel aanvaarbare biblioteek. Elke jaar word die HTO-biblioteek uitgebrei. Elke jaar ontvang ons boeke en tydskrifte van mense wat emeriteer. Elke jaar word boeke en tydskrifte aangekoop wat met die apostolaatswerk te make het. Verskillende projekte is ook aan die gang om van verskillende individue en instansies boeke en tydskrifte te ontvang. Die biblioteek van die HTO behoort aanstons een van die grootste teologiese versamelings te hê buiten die versamelings van universiteitsbiblioteke. Dus - weereens: Gemeet aan soortgelyke institute in hierdie land, behoort die HTO maklik te kwalifiseer as 'n navorsingsinstituut.

(i) Gemeenskapsdiens

Die HTO is egter nie net 'n instansie wat opleiding verskaf en navorsing doen nie, maar dien die kerke en gemeenskap ook op 'n omvattende wyse.

(aa) *Diens aan die HKSA*

- * Die jaarlikse VTT op Hammanskraal en in Kwazulu.
- * Montshafatsi.
- * Skryf van liturgiese geskrifte en handleidings vir jeugwerk, preke, ens

(bb) *Diens aan die plaaslike gemeenskap*

Wat word reeds gedoen?

- * Gereelde oordenkings by skole.
- * Pastorale dienste aan skoolkinders.
- * Een jaarlikse simposium op Hemelvaartdag is gerig op die Hammanskraal gemeenskap.
- * Missionêre diakonaat word alreeds beoefen. Voedsel, klere en gesondheidsdienste word reeds gelewer.
- * Missionêre gesondheidsorg word reeds beoefen.
- * Onderwysmateriaal is reeds aan skole gelewer.
- * Geletterheidsprogramme.

- * Rekenaarkursusse.

(cc) *Diens aan die Ned Herv Kerk*

Daar is reeds melding gemaak van die enkel-tema lesings. Wat sou nog gedoen kon word?

- * Inisiëring van missionêre projekte.
- * Hulp om innoverend te dink en te werk (in terme van die apostolaatswerk) binne al die geledere van die Kerk.
- * Die aktiewe bevordering van die missionêre diakonaat.
- * Die Instituut kan diens lewer aan instansies naas die Kerk waarby talle blankes betrokke is / nog deur blankes oorheers word. Daar word gedink aan dinge soos lesings / konsultasies aan byvoorbeeld landbou-organisasies en groot maatskappye oor die Afrika godsdienste.

Die vraag is of die gemeenskapsdiens van die HTO, die ideaal om dié Opleiding tot 'n "instituut" te omvorm, belemmer al dan nie? Die antwoord is nee. Die staat verwag van tersiêre inrigtings om gemeenskapsdiens te verrig. Tersiêre inrigtings wil ook self al meer en meer gemeenskapsgerig werk. Die gemeenskapswerk van die HTO is 'n geweldige bate vir die Kerk en die Fakulteit. Beide instansies kan minstens deel in die bemerkingswaarde van hierdie werk.

(j) Eerder 'n "sentrum"

Die argument sou geopper kon word dat die gemeenskapsdiens van die HTO die gebruik van die term "sentrum" sou aanmoedig. Hierdie argument sou nie verkeerd wees nie. Beslis word talle opleidingsinstansies wat gemeenskapsdiens verrig, "sentra" genoem. Maar, daar is ook baie sulke instansies wat nie die naam "sentrum" gebruik nie. Daar bestaan ook "institute" wat gemeenskapsdiens verrig. Net so is daar ook institute wat doseer en gemeenskapsdiens verrig. Daar is dus geen eenvormige gebruik van terminologie nie. Dit lyk dus of ons redelike vryheid het om 'n benaming te kies.

(k) Die akademiese plasing van die HTO

Die groot probleem waarvoor die Kerk staan is waar die "instituut" akademies geplaas en geposisioneer moet word?

(l) Die huidige posisie

Die huidige posisie van die HTO is dat hy in die oë van die Kerk 'n selfstandige en onafhanklike kerklike instelling is. Die redes is soos volg:

- * Die personeel word volledig deur die Kerk betaal.

- * Die hoof word bv in die Almanak aangegee as 'n "kerklike dosent", maar in die praktyk word hy nie gereken as deel van die Kerk se dosentekorps nie.
- * Die onkoste van die studente word deur die Kerk gedra en die kampus word volledig deur die Kerk bekostig. Die studente woon al hulle klasse op Hammanskraal by en maak feitlik nooit van UP se fasiliteite gebruik nie.

Hierdie beeld vertoon egter nie die volledige prentjie nie. Die volgende moet vermeld word:

- * Die studente van die HTO registreer as UP studente. Hulle betaal klasgelde aan UP en geniet al die voorregte van 'n UP student. Die Universiteit beskou hulle as UP studente en wel as studente van die Hervormde Teologiese Kollege (HTK). UP ontvang subsidie vir die HTO studente en die studente word gereken as Hervormde studente aan die Fakulteit. Hierdie studente word dus bygereken by die getal wit Hervormde studente aan die Fakulteit. Sover dit die Universiteit aangaan, bestaan die HTO dus nie.
- * Die HTO bied modules van UP aan. Al die eie modules word as UP modules geregistreer. Die HTO bied dus nie as 'n selfstandige en onafhanklike instelling onderrig aan nie. Die HTO bied namens UP onderrig aan. Trouens - UP verleen aan die HTO die voorreg om opleiding aan te bied.
- * Die dosente van die HTO wat UP modules aanbied, word via die HTK aan UP geakkrediteer. As geakkrediteerde dosente, het hulle bv die voorreg om die biblioteek te gebruik en om subsidie te verwerf op artikels in geakkrediteerde tydskrifte. Die HTO dosente is dus sover dit die Universiteit aangaan, dosente van die HTK.

Vanwaar hierdie situasie?

Met die tot standkoming van die nuwe bedeling aan UP in 1998/9 het die Kerk besluit om die HTK in die lewe te roep. In dieselfde tyd moes die HTO aansoek doen om akkreditasie by UP. Volgens die destydse Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die viserektor die Kerk destyds aanbeveel om slegs een instansie by UP te akkrediteer. Die Kommissie het op die HTK besluit. Die Universiteit het dus gewoon begin om die HTO en die HTK as een instansie te hanteer, terwyl die Kerk dit as twee instansies bly sien het.

(m) Die toekomstige posisie

Niemand weet presies wat alles in die volgende jare kan gebeur nie. Daar is alreeds sprake van die volgende:

- * Die HTK kan probleme optel om 'n langtermyn verbintenis met UP te handhaaf.

* Instansies soos die HTK en die HTO word deur die staat verplig om as selfstandige tersiêre inrigtings te registreer.

* Alle kerklike teologiese opleiding aan universiteite kan gestaak word.

(n) Die plasing van die "Instituut" binne die HTK

Die "Instituut" sal 'n akademiese plek moet kry. Waar kan hy geplaas word?

Die vanselfsprekende is dat die "Instituut" 'n instituut binne die HTK sal word. Maar, hoekom?

* Die studente en die meeste van die dosente is reeds op een of ander wyse deel van die HTK.

* 'n Navorsingsinstituut maak slegs sin wanneer so 'n instelling staatsubsidie vir navorsingsprojekte kan kry. Die vanselfsprekende is dat die "Instituut" op een of ander wyse deel moet vorm van 'n universiteit. Die verdere vanselfsprekendheid is dat die "Instituut" as 'n Hervormde Kerk instansie, deel sal vorm van die HTK aan UP.

* Die HTK sal, met inkorporasie van die Instituut, uitstekend geposisioneer wees binne 'n snel veranderende UP. Trouens, dit sal die posisie van die HTK aan UP kan verstewig. Die groot getal swart studente, navorsing gerig op Afrika en gemeenskapsdiens aan verarmde swartmense val binne die visie en missie van UP en die regering.

(o) Struktuur van samewerking

Die kritiese vraag wat binne die Kerk gevra sal word is: Beteken dit nou eenwording in opleiding? Die antwoord is, nee!

(p) Selfstandige en onafhanklike voortbestaan

Die HTK en die nuwe HTO (of Instituut) sal sover dit die Kerk aangaan tot 'n groot mate selfstandig en onafhanklik voortwerk. Die omvang van die werk sal verseker dat die twee instansies apart funksioneer. Verder sal die verskille in gerigtheid en opdrag verseker dat daar grootliks voortgegaan word soos dit tans die geval is.

Daar sal natuurlik 'n mate van samewerking wees. Die hoof van die HTK is 'n dosent by die HTO. Die HTO help byvoorbeeld met die praktiese opleiding in Sendingwetenskap. Met 'n al kleiner wordende poel van akademiese kundigheid in die Ned Herv Kerk kan dit verwag word dat daar op dosentevlak baie oorvleueling sal wees.

Die HTO / Instituut sal bly funksioneer onder die toesig van die Raad vir Toesig,

Raad vir Apostolaat, Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en Adviesraad. Die hoof van die HTK sal die voorsitter van die Adviesraad wees en sal op uitnodiging deel vorm van die Raad vir Toesig. Die hoof of direkteur van die Instituut sal hoogstens op uitnodiging en slegs in noodsaaklike gevalle, die vergaderings van die Toesighoudende Raad van die HTK bywoon.

Die Instituut sal volledig 'n kerklike instelling bly. Die Kerk sal alle onkoste volledig self dra. Die Kerk (Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, Raad vir Apostolaat, Raad vir Toesig, Kuratorium en Adviesraad) sal volledig beheer behou oor die Instituut.

(q) Eenheidstrukture

(aa) *Fasiliteite*

- * Die HTK sou van die fasiliteite van die HTO gebruik kon maak wanneer dit benodig word.
- * Die biblioteek van die HTO moet as 'n kerklike bate beskou word wat ook deur die HTK benut moet word.

(bb) *Personeel*

Die Hoof van die HTO / Direkteur van die Instituut word 'n personeellid van die HTK met die uitsluitlike opdrag, apostolaat.

(cc) *Studente*

Die studente van die HTO word kerklik beskou as studente van die HTK (UP verstaan dit reeds so).

(r) Ander plasingmoontlikhede

Sou daar 'n alternatief vir die HTK wees? Die volgende sou oorweeg kon word:

- * 'n Selfstandige en onafhanklike tersiêre inrigting.
- * 'n Instituut binne die Departement Godsdiens- en Sendingwetenskap (wat dalk die einde van opleiding kan beteken).
- * 'n Verbintenis met UNISA (en hulle Kollege vir die V GK).

(s) Naam van die Instituut

Die naam wat voorgestel word is "Die Afrika Instituut vir Missiologie" / "The Africa Institute for Missiology" (AIM).

Alternatief: "Die Instituut vir Missiologie in Afrika" / "Institute for Missiology in Africa" (IMA).

(t) Finansiële aspekte

(aa) *Die besluite van die vorige Algemene Kerkvergadering*

Besluit 5.3.1.3 (iii) (a) (aa) p.156 lees: "Die opleiding en werksaamhede van die HTO word onveranderd voortgesit. Die HTO poog om so gou moontlik tot substansiële selfbefondsing te kom deur die aanpak van dinamiese projekte, die sluit van bepaalde vennootskappe, gemeenskapsdiens en dies meer. Die moontlikheid van die omskakeling van die HTO in 'n sendinginstituut om opleiding te verbreed, word ondersoek en oorweeg. Verslag oor vordering in bogenoemde verband word tydens die 67e Algemene Kerkvergadering gelewer".

Besluit 5.3.1.3 (iii) (a) (cc) p.157 lees: "Die werk van die HTO gaan vir die volgende drie jaar ongehinderd voort. Gedurende hierdie tydperk word daar op 'n omvattende wyse ondersoek gedoen na die koste-effektiefste wyse om die HTO te bedryf. Alle moontlike opsies word oorweeg om die kerklike onkoste aan die HTO so laag as moontlik te hou. Hierdie opsies sluit in:

- * Benutting en ontwikkeling van die plaas Klipdrif en die gebouekompleks van die HTO tot 'n winsgewende bedryf.
- * Koppeling met en inskakeling met die Hervormde Teologiese Kollege.
- * Rasionalisasie binne die totaliteit van die apostolaatswerk van die Kerk.

Indien daar binne die volgende drie jaar moontlikhede na vore tree wat tot die voortgang van die HTO kan bydra, maar wat tot werklike finansiële besparing kan lei, dóén die Raad vir Toesig dit in samewerking en oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

Indien dit blyk dat daar nie werklike maniere is om die opleiding bekostigbaar te hou nie, besluit die 67ste Algemene Kerkvergadering oor die sluiting van die HTO".

(u) Verslag oor die ondersoeke

(aa) *Koppeling met die HTK*

Die koppeling met die HTK bied die volgende indirekte voordele aan die Kerk:

- * UP verdien subsidie vir die HTO studente. Die subsidie op die Honneurs-studente is 'n substansiële bedrag.
- * UP verdien subsidie vir artikels geskryf deur HTO dosente.

Die ooreenkoms met UP bepaal dat die HTO studente vir slegs een tiende van die registrasiefooi verantwoordelik is. Geen ander student in die land geniet hierdie

voorreg nie.

(bb) *Uitbreiding van onderrig*

Die ondersoek het bewys dat die Kerk nie kan verwag om groot winste te maak uit onderrig nie. Selfs groot instellings kon nie eers verpleegopleiding (met groot getalle studente) winsgewend bedryf nie.

Die enigste moontlikheid om wins te maak uit opleiding, sal wees wanneer die plaas ontwikkel kan word tot 'n boerdery wat gekoppel word aan opleiding vir ontlukende boere. Reuse bedrae is beskikbaar vir "leerderskappe".

(cc) *Benutting en ontwikkeling van die plaas Klipdrif*

Die plaas is 'n geweldige groot bate. Wanneer mev Steenkamp (wat reeds in die negentigs is) te sterwe kom, sal die Kerk duisende rande kan verdien uit die verhuur van die grond en die waterregte.

Talle Fakulteite en Departemente by UP (Landbou, Ekonomie, Opvoedkunde, Ontwikkelingsantropologie, Toerisme, Bemaking, Sport en Leierskapsontwikkeling) stel belang om saam te werk met die ontwikkeling van die plaas. Daar bestaan reeds 'n komitee wat saamwerk aan beplanning.

Old Mutual stel belang in 'n langtermyn betrokkenheid. Hulle het reeds 'n verteenwoordiger (mnr M Dreyer, 'n ouderling van die gemeente Oos-Moot) as waarnemer op die Raad vir Toesig benoem. Hy sal die skakel tussen die Kerk en die Landbou Afdeling van Old Mutual wees.

Die Kerk kan ook groot nut uit die plaas put. Verskeie persone dring aan op die ontwikkeling van 'n kampsterrein vir die jeug.

Verskeie instansies soos die HTK, rade en kommissies kan van die fasiliteite gebruik maak.

Die Kerk sou minstens hiermee geld kon spaar.

(dd) *Gemeenskapsprojekte*

Die gemeenskapsprojekte van die HTO het geweldig gegroei. Skenkings ter waarde van tien duisende rande is die afgelope termyn ontvang. Ten spyte daarvan dat dit tot hede min direkte finansiële voordeel vir die kerk gehad het (en dit behoort in elk geval nie die verwagting te wees nie), kan hierdie projekte dalk nog groot steun uit die buiteland kry. Ons groeiende internasionale kontakte móét een of ander tyd positiewe resultate oplewer. Skenkers laat altyd ruimte dat geld minstens gebruik kan word vir die instandhouding van fasiliteite.

(ee) *Vennootskappe*

'n Duur les is uit 'n vennootskap met 'n klein Stigting (Sub Sahara Children Foundation) geleer. Die Kerk sal in die toekoms slegs saam met groot betroubare instellings werk. Om hierdie rede is ons dankbaar vir die verbintenis met Old Mutual. Met hulle hulp kon ons 'n rekenaarsentrum begin. Die eerste paar duisend rand wins is reeds opgelewer.

(ff) *Rasionalisasie binne die totaliteit van die apostolaatswerk*

Die beplanning is dat met die aftrede van ds LJJ Nell volgende jaar, daar wel gerasionaliseer kan word. Sy pos sou afgeskaal kon word tot 'n halfdag pos. Selfs nadat daar aan die Instituut se mannekragbehoefes voldoen is, sal die Kerk nog steeds duisende rande per jaar kon spaar.

(gg) *Samevatting*

Daar is realistiese moontlikhede om geld te maak uit die plaas, die gemeenskapsprojekte, vennootskappe en publikasies. Dit is egter onrealisties om van die Hoof en sy personeel te verwag om besighede te ontwikkel en te bestuur. Ander kundigheid in die Kerk sal benut moet word vir hierdie taak. Ons is seker dat die HTO / Instituut hoë bemarkingswaarde het. Die Kerk moet die moontlikhede nou doelgerig opvolg en ontgin.

Die vraag is al dikwels gevra, wat kan ons wen (in terme van geld) as die HTO gesluit word? Die tyd het aangebreek om te vra, wat gaan die Kerk verloor as die HTO gesluit word? Die vraag kan as volg beantwoord word:

- * Die Kerk gaan haar kosbare bydrae tot die uitbou van die Christendom in Afrika prysgee.
- * Die Kerk gaan haar prysenswaardige bydrae tot opleiding, opvoeding en vorming van die mense van Afrika prysgee.
- * Die gemeenskap van Hammanskraal gaan sy intellektuele sentrum en diakonale hart verloor.
- * Die Kerk gaan haar invloed onder 'n paar duisend kinders prysgee.
- * Die Kerk gaan weereens terugval in 'n radikale na-binne-gekeerdheid.

(v) Mannekragbehoefes van die Instituut en die onkoste daaraan verbonde

Die HTO word tans, soos in die stuk vermeld, met die volgende personeel bestuur:

Hoof van die HTO	Prof IWC van Wyk
Deeltydse Ondersteuning	Dr GC Lindeque en Prop J Dippenaar (elk 2 dae per week)
Deeltydse Sekretariële Ondersteuning	Mev C Hattingh (2 oggende per week)
Ander ondersteuningspersoneel	Skoonmaker, Kombuispersoneel ens.

Gesien teen die agtergrond van die omvang van die bedryf en die spanwydte van betrokkenheid, is daar enkele belangrike sake wat vermelding verdien, naamlik:

- * Daar is tans nie 'n bedryfsbestuurder wat op deurlopende basis die dag tot dag bestuur hanteer nie. Die Sekretaris vir Apostolaat hanteer sake op 'n ad hoc-basis.
- * Daar is nie 'n sekretaresse op deurlopende basis beskikbaar nie, wat kontinuïteit onmoontlik maak. 'n Opleidingsentrum sonder 'n eerste kontak beelddraer en iemand wat voltyds met die kompleks geassosieer word, is kruppel (Ontvangsdame/sekretaresse).
- * Instandhouding, sekuriteit, die koshuis, kombuis, en ander fasiliteite mag nie verwaarloos word nie, en ook hier is nie 'n voltydse oog wat die prosesse en aktiwiteite waarneem en bestuur nie.
- * Die finansiële bestuur sal iewers geïnkorporeer moet word. Veral in terme van die sensitiwiteit met betrekking tot skenkings en ander trustfondse.
- * Bemakingsaksies is ook tans nie volledig onder beheer nie, terwyl die HTO by uitstek bemakbaar is. Prof IWC van Wyk hanteer dit as deel van sy verantwoordelikheid.

Alhoewel die HTO nog nie op deurlopende basis eksterne befondsing ontvang nie, is dit tog nodig om die besonderhede te vermeld en die ontvangste en potensiele ontvangste te kwantifiseer.

Indien die aktiwiteit waarvoor genoemde befondsing ontvang word as deel van die HTO se besigheidsplan gereken word, kan hierdie fondse reeds as 'n besparing gereken word, aangesien die fondse van eksterne bronne afkomstig is.

Naam van skenker	Bedrag/Belofte	Moontlike inkomste op korttermyn (binne 1 jaar)
Old Mutual	R20,000	R50,000 wins
Nederl Herv Kerk	R10,000	R20,000
Nederl Herv Kerk	R130,000 - HKSA	R150,000
Stadsraad	R7,000	R10,000
Swede	R20,000	R20,000 – R200,000
Rotariërs	R20,000	R50,000
Gemeentes / Lidmate	R20,000	R50,000

(w) Moontlike struktuur en befondsing daarvan

- * Sekretaris (bedryfsbestuurder)
- * Herstrukturering van prof IWC van Wyk se take om professionele bestuur

waar te neem. Met ander woord soos wat 'n besigheidsbestuurder (uitvoerende direkteur) die pakket bestuur en nie net hoofsaaklik akademies betrokke is nie.

- * 'n "Voltydse" bemarker wat onmiddellik aandag gee aan die volgende:
 - ** "Branding" van die HTO
 - ** 'n Bemerkingsplan opstel
 - ** Belastingvrystelling - ook in terme van Artikel 18(a) ondersoek en deurvoer.
 - ** Aktiewe bestuur en opvolg van die huidige en potensiële bronne soos byvoorbeeld Buitelandse fondse, Ou Mutual ensomeer wat nie dadelik aan die bemarker se beheer en toesig oorgedra kan word nie.

(xii) *Finansiële Model (Samevattend)*

(a) Sekretaresse

As gevolg van die herskikking van die afgetrede sekretaresse se koste en die aanwending daarvan om twee deeltydse hulpwerkers te vergoed, was daar geen addisionele las op die begroting nie.

Mev C Hattingh help tans op deeltydse basis, maar die HTO het meer ondersteuning nodig. Die befondsing word tans deur die kantoor van die Sekretaris vir Apostolaat gedra.

Addisionele voorsiening is dus onontbeerlik

R86 292

(b) Hulpwerkers (sekretarisse) met betrekking tot vestiging van die Instituut

Dr GC Lindeque en ds J Dippenaar is op deeltydse basis aangestel en slegs minimale vergoeding is tans beskikbaar.

Sou die vergadering die vestiging van die Instituut aanvaar, sal die vergoeding aangevul moet word. Besonderhede is tans nog vaag, maar 'n bedrag word tog voorsien.

Die ander belangrike sake soos byvoorbeeld finansies, bedryf, bemarking, en so meer kan die nodige aandag kry sonder dat die HTO addisionele koste aangaan. Bepaalde herverdeling van take sal egter aandag moet kry.

Hierdie bedrag, sou die Algemene Kerkvergadering dit toestaan, beteken ongeveer R1,22 per belydende lidmaat per jaar.

(xiii) *Slotopmerkings*

Die bedoeling is uiteraard nie om onmiddellik alle poste te vul en die las onnodig

groter te maak nie. Die proses moet in fases geïmplementeer word en daarom kan prioriteite die verdere verloop aandui (byvoorbeeld van hoog tot laag).

Die raad beveel soos volg aan:

- * Die HTO word verander na die Afrika Instituut vir Missiologie [AIM]. Ordinsie 5.7.1 (ii) word dienoooreenkomstig aangepas.
- * Die benaming "hoof" van die HTO te verander na "direkteur" van die Instituut.
- * Instituut bly Instituut van die HTK.
- * Die direkteur van die Instituut is 'n personeelid van die HTK.
- * Die twee instelling bly onafhanklik naas mekaar funksioneer soos in die verlede.
- * Daar word vir die uitgawes van die Instituut begroot.
- * Alle moontlike hulp, binne die grense van die finansiële haalbare, word verskaf om wins te maak uit die plaas Klipdrift en die werksaamhede van die Instituut.
- * Die vergadering versoek die Raad van Finansies om die moontlikhede te ondersoek met die oog daarop om die volle gebruik van die plaas Klipdrift aan die Raad vir Apostolaat oor te dra.
- * Die vergadering oorweeg die addisionele uitgawes van ongeveer R136 000 wat benodig word om die proses te laat vlot.

BESLUIT

1. Die HTO word verander na die Afrika Instituut vir Missiologie [AIM]. Ordinsie 5.7.1 (ii) word dienoooreenkomstig aangepas.
2. Die benaming "hoof" van die HTO te verander na "direkteur" van die Instituut. Ordinsie 2.1.1.1(i)(b) word dienoooreenkomstig aangepas.
3. Die twee instellings bly onafhanklik naas mekaar funksioneer soos in die verlede.
4. Daar word vir die uitgawes van die Instituut begroot.
5. Alle moontlike hulp, binne die grense van die finansiële haalbare, word verskaf om wins te maak uit die plaas Klipdrift en die

werksaamhede van die Instituut.

6. Die vergadering versoek die Raad van Finansies om die moontlikhede te ondersoek met die oog daarop om die volle gebruik van die plaas Klipdrift aan die Raad vir Apostolaat oor te dra.
7. Die vergadering oorweeg die addisionele uitgawes van ongeveer R136 000 wat benodig word om die proses te laat vlot.
8. Die vergadering neem met dank kennis van die werksaamhede van die HTO.

ORDE VAN DIE VERGADERING

MOSIES VAN DANK

Die volgende mosies van dank word aanvaar:

- * Die vergadering spreek sy hartlike dank en waardering uit teenoor ds LJJ Nell vir die uitsonderlike werk wat hy oor jare in die Kerk se Apostolaatskantoor verrig het.
- * Die vergadering betuig sy dank en waardering teenoor prof IWC van Wyk vir sy besondere werk by die HTO.
- * Dank en waardering word betuig teenoor me Babsie Botha vir haar jarelange diens by die HTO.

Verkiesing van ouderlingede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

Die volgende broeders word verkies:

Oudl I Dreyer
Oudl A Valks
Oudl AJP Burger
Oudl TF Dreyer
Oudl C Dombai

'n Herstemming vind plaas tussen die volgende ouderlinge

FH Geyser	T Moodie	AJF Struwig
HSC Dupper	RJ Labuschagne	JJ Vosser
AJP le Roux	HJ Visser	CJJ Campher

JCS Oberholzer
JH Steyn
PS Visser
AJ Willemse
HFC Breytenbach
WH Botha
NJJ Uys.

MF Pretorius (sr)
AF Opperman
PP Vorster
TN van der Walt
P Bolton
AJ Herbst

MAN Janse van Rensburg
J Combrink
JA Oberholzer
CJ Esterhuizen
HG Joubert
DJ Smith

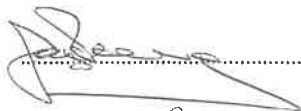
Gelukwense met verjaarsdag

Ds JAAA Schroeder word gelukgewens met sy verjaarsdag.

**DIE VERGADERING VERDAAG VIR MIDDAGETE OP DONDERDAG
30 SEPTEMBER 2004**

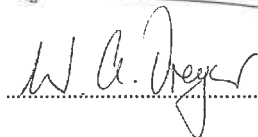
GOEDGEKEUR EN ONDERTEKEN TE PRETORIA OP 1 OKTOBER 2004

VOORSITTER

.....

SKRIBA

.....

--- oOo ---

HERVATING VAN DIE VERGADERING NA MIDDAGETE OP DONDERDAG 30 SEPTEMBER 2004

ORDE VAN DIE VERGADERING

Persoon wat ter vergadering kom by wyse van registrasie

Oudl CJ Esterhuizen: Gemeente Roodepoort.

Verskonings

Die volgende verskonings is ontvang:

PERSOON/ AFGEVAARDIGDE	ALGEMEEN	DATUM EN TYDPERK VAN AFWESIGHEID
Ds JS Naudé	Theresapark	30.9.2004 (11:20 – 13:00)
Ds GS de Beer	Noordwestelike Pretoria	30.9.2004 Middagsessie
Oudl PP Vorster	Krugersdorp-Oos	30.9.2004 Middagsitting
Dr SM de Beer	Wesmoot	30.9.2004 Middagsessie
Ds W de V Sauer	Wonderboompoort	1.10.2004 (12:15 – 14:15)
Ds ST Opperman	Witbank-Noord	30.9.2004 Middag- en Aandsitting
Ds JA Young	Vanderbijlpark	2.10.2004 Voldag
Ds PJ Botha	Witbank-Suid	30.9.2004 Middag- en Aandsitting
Ds JM van Staden	Montana	30.9.2004 (13:00 – 21:00)
Ds RJ Rust	Vanderbijlpark-Suid	2.10.2004 Volle sitting
Ds FJ Labuschagné	Parys	30.9.2004 (14:30 – 17:00)
Oudl PJ Vorster	Vaalwater	30.9.2004 (14:30 – 17:00)

Verkieëing van ouderlingede vir die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

'n Herstemming vind plaas tussen die volgende ouderlinge:

FH Geyser
HSC Dupper
JH Steyn
AJF Struwig
PS Visser
JCS Oberholzer
J Combrink
WH Botha

5.3.3 DIE APOSTOLAATSKANTOOR EN DIE VERHOUDING MET DIE HKSA

5.3.3.1 Sinodale Pos: Uitvoerende Sekretaris vir Apostolaat

Ds LJJ Nell, wat tans die sinodale pos van Sekretaris vir Apostolaat beklee, sal na verwagting teen Junie 2005 emeritaat aanvaar. Volgens 'n besluit van die Algemene Kerkvergadering word alle sinodale poste wat vakant raak, opnuut geëvalueer. In opdrag van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Rasionalisasie Kommissie, het die Raad vir Apostolaat ondersoek ingestel na die meriete vir sodanige pos. Hierdie ondersoek en evaluering het die volgende aan die lig gebring:

- (i) Die voormalige Sendingkantoor funksioneer vir ongeveer 31 jaar en dienslewering fokus aanvanklik op skakeling met en ondersteuning aan die HKSA. Die bydrae wat deur vorige superintendente vanuit hierdie kantoor gelewer is ten opsigte van die vestiging van 'n sendingbewussyn in die Kerk, kan moeilik na waarde geskat word.
- (ii) Gedurende die laaste dekade is die funksies van die kantoor en die werksaamhede van die sekretaris aansienlik uitgebrei met administratiewe en sekretariële dienslewering aan die Kuratorium van die HTO, die Raad vir Toesig oor die HTO, die logistieke bedryf van die HTO en onderhouding van terrein en geboue. Die sekretaris was ook verantwoordelik vir die dosering van 'n module in kerklike administrasie aan die HTO.
- (iii) Die funksie van skakeling met en veral administratiewe ondersteuning aan die HKSA het steeds hoër prioriteit geniet. 'n Groot premie is geplaas op die vestiging van 'n vertrouensverhouding tussen die sendende- en sendingkerk. Die persoonlike skakeling van die superintendent en latere sekretaris met predikante en gemeentes van die HKSA, het grootliks hiertoe bygedra.
- (iv) Die Sekretaris vir Apostolaat het ook die afgelope dekade 'n groot rol gespeel in die vestiging van verhoudinge tussen die Ned Herv Kerk en die HKSA op ringsvlak, asook die uitbouing van die apostolaat binne die Ned Herv Kerk.
- (v) Tydens 'n onlangse gesprek tussen die moderamens van die Ned Herv Kerk en die HKSA was hierdie saak deel van die agenda en het die HKSA die behoefte aan sodanige ondersteuning en skakeling by wyse van 'n kantoor en 'n persoon, verkieslik 'n predikant, beklemtoon.
- (vi) Die omvang van die arbeidsveld en dienslewering van die Raad vir Apostolaat soos verwoord in die Kerkorde, asook die uitvoerende en bestuursfunksies van die raad, noodsaak administratiewe en uitvoerende dienslewering soos tans deur die kantoor en personeel gelewer word.

5.3.3.2 **Aanbeveling van die raad oor die Apostolaatskantoor en verhouding met die HKSA**

- (i) Die Raad vir Apostolaat voer sy opdrag in die Kerk en dienslewering aan die HKSA funksioneel uit deur die voortgesette dienslewering van die Apostolaatskantoor en 'n Instituut vir Sending.
- (ii) Die Apostolaatskantoor is by wyse van sy personeel, naamlik die Uitvoerende Sekretaris vir Apostolaat en 'n Sekretariële Beampte, funksioneel verantwoordelik vir die volgende:

(a) Dienslewering aan die HKSA

Deurlopende skakeling met die HKSA deur middel van die Hoof Uitvoerende Beampte van die HKSA ter bevordering van onderlinge verhoudinge tussen die twee Kerke.

Ondersteuning aan die HKSA ten opsigte van administratiewe en finansiële bestuur deur hulpverlening aan die Hoof Uitvoerende Beampte van die HKSA.

In samewerking met die Administrateur verantwoordelik is vir die opstel en bestuur van die begroting vir hulp aan die HKSA, asook die beheer van die Bystandsfonds van die Raad vir Apostolaat.

(b) Dienslewering aan die Ned Herv Kerk

Bevorder die saak van apostolaat in die Kerk deur, in samewerking met die Instituut vir Sending, navorsing te doen oor die uitlewing van die Kerk se missionêre roeping.

Die ontginning en ontwikkeling van nuwe missionêre geleenthede deur 'n skakeling- en ondersteuningsdiens op sinodale, rings- en gemeentevlak.

Die ontwikkeling van finansiële hulpbronne vir die uitvoering van die Kerk se missionêre opdrag in hierdie verband.

Behartig die skribaats van die Raad vir Apostolaat.

Dien op die Kuratorium van die HKSA.

(iii) ***Personeelvoorsiening en befondsing vir die Apostolaatskantoor***

- (a) Die Apostolaatskantoor word, in samewerking met die Dagbestuur van die Raad vir Apostolaat, bedryf deur die Uitvoerende Sekretaris vir Apostolaat in die persoon van 'n predikant van die Kerk, en 'n Sekretariële Beampte.

- (b) Die Algemene Kerkvergadering begroot soos tans vir die bedryf van die Apostolaatskantoor.
- (c) Die pos van die Uitvoerende Sekretaris vir Apostolaat word , sodra dit vakant raak, in die Kerk geadverteer. Die aanstelling word deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gedoen in oorleg met die administrateur en die Raad vir Apostolaat.
- (d) Die Rasionalisasie- en Herstruktureringskommissie, in samewerking met Raad vir Apostolaat, besin gedurende 2005 oor die inhoud, aanwending en posvlak.

BESLUIT

1. **Die aanbevelings met betrekking tot die personeelvoorsiening en befondsing vir die Apostolaatskantoor word aanvaar.**
2. **Punt (b) word uitgebrei om soos volg te lees:**

Die Algemene Kerkvergadering begroot soos tans vir die bedryf van die Apostolaatskantoor (dit beteken die voortsetting van die pos "Sekretaris vir Apostolaat" en administratiewe ondersteuningsdiens in die kantoor)

5.3.4 DIE HERVORMDE KERK IN SUIDELIKE AFRIKA

5.3.4.1 Algemeen

Met volle begrip vir die feit dat onder die apostolaat veel meer verstaan word as sending alleen, wil hiermee tog gekonsentreer word op wat die Kerk tot hertoe onder sending verstaan het. Dit beteken dat die Kerk hom in sy sendingtaak tradisioneel na die heidene of nie-christelike volke in hierdie land gewend het. Een ding staan egter soos 'n paal bo water en dit is dat die Kerk na sy aanvanklike huiwering om hierdie taak uit te voer, vir 81 jaar konsekwent gebly het in die besluit oor die wyse waarop hy hierdie werk sal doen. Die resultaat van hierdie werkwyse is 'n Kerk wat tans in 'n baie groot mate op sy eie bene staan. Dit word so gestel omdat ons weet dat daar nog steeds finansiële steun na die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika uitgaan. Dit sal miskien goed wees om in gedagte te hou dat die huidige benaming ten spyte van die selfstandigheid van genoemde kerk reeds 27 jaar vas staan. Hierdie benaming het waarskynlik die HKSA in tye wat verby is heelwat aan steun gekos maar dit is verblydend dat na afloop van die negende Algemene Kerkvergadering gedurende Desember 2003 dit steeds die amptelike naam van dié Kerk is. Hiermee word sekerlik reeds iets gesê oor die verhouding tussen die sendende en sendingkerk: ons sien dit as 'n broederlike verhouding terwyl elkeen van die kerke sy uniekheid en sy tradisionele werkerrein behou. Die beleid om leraars op te lei met die oog op

kerkstigting onder die inheemse volke het reeds baie positiewe resultate vir beide die predikante van die HKSA en 'n groot aantal sendinggemeentes gelewer.

Die feit dat die HKSA onder 'n etniese diversiteit van mense sy werk wil doen, het natuurlik ook eiesoortige probleme opgelewer. Dit sien 'n mens in die daargestelling van 'n oorhoofse kerkbestuur en die uitoefening van dissipline soos wat mens dit van 'n ordelike kerk verwag. Na heelwat worsteling het die HKSA met die aanname van 'n nuwe Kerkorde gedurende die afgelope Algemene Kerkvergadering 'n nuwe tydvak betree. Alle tekens dui tans daarop dat dit met die handhawing van dissipline in daardie kerk in die toekoms steeds beter sal gaan. Dit veral as gevolg van 'n volkome selfstandige hantering van opsig en toesig waarin die tradisionele presbiteraal-sinodale stelsel van kerkregering wel gewysig is om by die Afrika-kultuur en hierdie Kerk se besondere omstandighede aan te pas.

5.3.4.2 Gemeentes

Nadat daar 'n bykans natuurlike konsolidasieproses plaasgevind het veral in die ringe van Natal en Transkei, bestaan die HKSA tans uit 88 gemeentes. Soos reeds bekend, is hierdie gemeentes versprei oor die hele Republiek van Suid-Afrika wat ook insluit al nege provinsies. By die opstel van hierdie verslag is genoemde gemeentes verdeel onder nege ringe met die moontlikheid dat 'n tiende ring in die omgewing van Noordwes-Provinsie tot stand sal kom. Die gemeentes word bedien deur 68 predikante en 8 kapelane.

Die gemeentewisseling van groot en selfstandig na klein en afhanklik is waarskynlik te wyte aan die omgewing waar die gemeente bestaan, die finansiële omstandigheid van die lidmate en natuurlik die werkywer van die betrokke predikant. So sal gevind word dat daar in die diep platteland van Natal 'n sterk gemeente bestaan terwyl in 'n stedelike omgewing waar 'n groter lidmatetal verwag sou word, die getal lidmate heelwat kleiner kan wees. Dit is egter verblydend om oor die algemeen gesproke te vind dat op eie inisiatief en verder met die ondersteuning van Ringsrade vir Apostolaat in verskeie ringe van die Ned Herv Kerk daar tans wel ook op die platteland uitstekende groei beleef word.

5.3.4.3 Lidmate

Die huidige omstandighede in die RSA in ag genome sou 'n mens kon dink dat die HKSA in staat behoort te wees om in 'n groter mate finansiële selfstandig te funksioneer. 'n Mens kan egter net poog om begrip te hê vir die wesenlike armoede wat oor die algemeen heers in die gemeentes van die HKSA. Dit is veral op die platteland, waar weens verskeie redes, predikante en gemeentes onder skreiende toestande in stand gehou moet word. Die faktore wat hiertoe bydra is, benewens die gebrek aan werkgeleenthede, ook die invloed van die MIV/VIGS pandemie. Hoe arm 'n gesin ookal mag wees, 'n gestorwene moet steeds met waardigheid begrawe word, en dit dikwels na 'n lang en uitmergelende tydperk van intensiewe versorging.

Dit bly steeds 'n probleem om presiese lidmaattalle te bepaal. Na jare van navorsing is die gevolgtrekking waartoe ons moet kom dat die swart gelowiges nie die grense van die kerk so skerp trek as wat ons dit verstaan nie. So sal dit gebeur dat met besondere geleenthede soos Paasfees 'n gemeente wat 'n fees aanbied se bywoning sesvoudig die getal belydende lidmate kan wees. Hierdie faktore in ag genome saam met die feit dat reaksie op versoeke van statistiese gegewens veel te wense oorlaat, veroorsaak dat die korrekte getal lidmate beswaarlik vasgestel kan word. In opvolging van die jongste Algemene Kerkvergadering (HKSA) se aandrang op gegewens, sou ons die belydende lidmate op 16 000 en die totale sieletal op 22 000 wou stel.

5.3.4.4 Die Ampte

Soos reeds gemeld is daar tans 68 predikante en 8 kapelane wat diens doen in die kerk en wyer. Ons kan praat van 'n jonger predikantkorps aangesien sowat 95 predikante gedurende die afgelope 18 jaar by die HTO afstudeer het. Hierdie feit van 'n meerderheid jonger predikante bring mee dat die ouderlingkorps van die HKSA groter verantwoordelikheid behoort te dra. Dit wil egter voorkom asof vanweë tradisionele opvattinge die ouderlinge hulle nie maklik laat leer of lei deur jonger mense nie. Die behoorlike toerusting van ouderlinge behoort daarom 'n saak van erns in die kerk te wees. Onses insiens is dit een van die feite wat meegebring het dat daar tans na bekwame ouderlinge eerder as jonger predikante opgesien word om leiding in die kerk te neem. Die nuwe Kerkorde het dit moontlik gemaak dat die voorsitter van die Algemene Kerkvergadering 'n ouderling, genaamd adv KD Matji, kan wees. Moontlik kom die amp van ouderling ook sterk na vore vanweë die feit dat daar tans 6 vroulike predikante in die HKSA diens doen.

Dit moet egter gemeld word dat tradisioneel die vrou 'n baie belangrike rol speel in die bestaan van hierdie Kerk. Ons sien dit onder meer in die selfstandige en uiters bekwame funksionering van die Hervormde Sustersvereniging. Telkens verras hierdie vereniging met die standaard van die agenda van 'n nasionale vergadering en die wyse waarop so 'n vergadering verloop. Anders as by die sendende kerk wil dit lyk asof daar nog nie vir die diaken 'n bepalende rol bestaan nie omdat daar baie min fondse is wat gekollekteer kan word en omdat die barmhartighheidsdiens deur die vroue verrig word. Ook op hierdie terrein is die samewerking tussen die twee kerke egter aan die toeneem in dermate dat daar tans ook predikante en verteenwoordigers van die HSV in die Direksie van Die Ondersteuningsraad dien. Twee van die vrouepredikante is tans in diens van Die Ondersteuningsraad en daar word met lof van die bydrae van beide gepraat. Maatskaplike werkers uit sekere streke aan die Rand, die Vaal-Driehoek en in Noordwes provinsie getuig ook met groot waardering oor die rol wat predikante, kerkrade en lidmate van die HKSA speel in projekte waarin dit gaan oor die versorging van minder bevoorregtes.

'n Interessante verskynsel is die bestaan van 'n "mannevereniging" genaamd die Amadodana. Predikante sowel as senior lidmate van die Kerk kom van tyd tot

tyd byeen om kerksake te bespreek en speel dan ook 'n leidende rol in die Kerk oor die algemeen.

Laastens kan genoem word dat die jeugvereniging gedurende die laaste sowat drie jaar onder die leiding van 'n sterk bestuur uitstekende werk in die Kerk verrig.

5.3.4.5 **Kerklike Goedere**

(i) **Geboue**

Die meeste gemeentes, maar nie almal nie, beskik oor een of ander plek van samekoms. Daar is betreklik netjiese geboue op plekke soos Potchefstroom, Dobsonville, Mamelodi, Fochville en Zamokuhle (Natal) om maar enkele te noem. Verder is daar projekte aan die gang by plekke soos Wolmaransstad, Kanana (Klerksdorp) en Osizweni (Newcastle) om behoorlike strukture op te rig. Daar is gedurende die verslagtydperk 'n netjiese gebou voltooi by Kekana Gardens wat naas die HTO geleë is. Dit bly 'n feit dat lidmate van die HKSA as hulle die woord "kerk" hoor, die gedagte wil knoop aan 'n plek of 'n gebou. Wanneer aan geboue gedink word, moet daar altyd met groot waardering gewag gemaak word van die leiding en daadwerklike ondersteuning wat oor baie jare van lidmate, gemeentes en ringe van die Ned Herv Kerk uitgegaan het om hierdie fasiliteite daar te stel. Daar word steeds deurlopend gepoog om die eienaarskap van terreine en geboue amptelik geregistreer te kry of minstens opnuut te bevestig.

(ii) **Finansies**

Tydens en na die afgelope Algemene Kerkvergadering van die HKSA het daar mede op aandrang van die Sekretaris vir Apostolaat groter kontrole en dissipline as in die verlede in die finansiële sake van die HKSA tot stand gekom. Hiertoe lewer die huidige Hoof Uitvoerende Beampte geen geringe bydrae nie.

Die huidige Raad van Finansies het ook reeds laat blyk dat hulle die hantering van finansies en die gepaardgaande selfstandigheid as 'n hoë prioriteit sien. So is die Algemene Kerkvergadering met die uitsondering van gedeeltelike subsidie aan vervoer vir die verste afgevaardigdes vir die eerste keer in totaal deur die HKSA self bekostig. Daar is duidelik begrip by die HKSA dat finansiële onafhanklikheid tot groter selfstandigheid kan lei. Dit moet ook gemeld word dat onder leiding van dr G Bos van Nederland daar tans op 'n redelik gereelde basis finansiële hulp aan gemeentes van die HKSA gebied word. Hier kan gedink word aan Kayelitsha, Bloemfontein, Kekana Gardens en Osizweni by Newcastle. Dan is daar ook 'n trustfonds gestig waaruit projekte waarmee gemeentes 'n inkomste wil genereer aanvanklik gefinansier word. Dr Bos en die trustfonds het dit moontlik gemaak dat ds BA Xuba en sy eggenote gedurende April/Mei 2004 na Nederland kan reis om moontlik verdere fondse te bekom. Ds Xuba was die vorige voorsitter van die Algemene Kerkvergadering en hy sal 'n aantal lesings

aanbied waarin die Kerk (HKSA) se situasie in Suid-Afrika bekend gestel word.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

5.3.5 SENDING/EVANGELISASIE AKSIES WAARBY DIE RAAD VIR APOSTOLAAT BETROKKE IS

5.3.5.1 Middestadbediening

(i) *MES (Johannesburg Middestad)*

Sedert MES (Middestad Evangeliese Sorg) die kerkgebou van Johannesburg Middestad gekoop het, het die Kerk op 'n nuwe, opwindende wyse wéér betrokke geraak by die Middestadbediening.

Die Kerk se betrokkenheid is op dié stadium nog uiters beskeie as mens dit vergelyk met wat MES daaglik doen. Feit is egter die Kerk kry weer geleentheid om sy missionêre roeping in 'n gebied soos Hillbrow uit leef. Hillbrow word tans makliker geassosieer met misdaad, prostitusie, onwettige immigrante, dwelms, smokkelary, agteruitgang en verval. Dis nie 'n plek waar mens dit maklik wil waag tensy dit werklik nodig is nie. Tog "waag" die personeel van MES dit daaglik daar met die evangelie van Jesus Christus, met die gee van kos en klere - met verstommende resultate.

Min mense is bewus dat MES die evangelie van Jesus Christus juis in 'n gebied soos Hillbrow met groot effektiwiteit bedien. Die verslag van die bedieningsdepartement van MES skets 'n prent van nuwe hoop en oorfloedige lewe. Wat 'n mens onmiddellik uit hierdie verslag opval is dat die evangelie van Jesus Christus werklik vir mense hoop en lewe bring in omstandighede wat andersins hooploos en uitsigloos is.

Die verslag van die bedieningspan dek sake soos:

(a) Jeugwerk

Die doel van MES se jeugwerk is om soveel as moontlik kinders in die omgewing te bereik deur vriendskapsbande te smee en om langs dié weg die evangelie uit te dra. Wat merkwaardig is, is dat daar tans reeds 8 kontakpunte oor die hele gebied is en dat deur die aanbieding van weeklikse Bybelklubs, altesaam 943 junior en senior jeug bereik word.

(b) Evangelisasie

Die doelwit hier is om soveel as moontlik buitelugdienste te hou asook om

effektiewe opvolgwerk te implementeer. Daar is tans 9 kontakpunte. Buitelugdienste is een van die primêre metodes om kontak met die gemeenskap te maak. Daar word berading gegee, selgroepe word gevestig, dissipelskap-opleiding geniet aandag, opvolgbesoeke word gedoen, opleiding word gegee, korrespondensie sowel as persoonlike evangelisasie het daaruit voortgevloei. Hospitaalbesoeke vind ook plaas. Die gemiddelde aantal persone wat maandeliks bereik word is 750.

(c) Bybelskool en dissipelskap opleiding

Die doelwit is om op 'n effektiewe wyse die Skrif en verwante aspekte aan die orde te stel. Daar is 4 kontakpunte. Op 'n weeklikse basis word evangelisasiekursusse aangebied, asook Bybelskoolmateriaal. Daar is tans 50 persone betrokke by hierdie intensiewe opleiding.

(d) Hawelose gemeenskap

Terwyl armoede steeds toeneem, veral in 'n gebied soos Hillbrow word daar daagliks aan mense hulp en hoop gegee. MES se doelwit hier is om die gemeenskap daagliks effektief op 'n basiese vlak te bedien. Die grootste aantal van hierdie mense word deur straatprediking bereik. Daar is 'n daaglikse sopkombuis van Maandag tot Vrydag. Die gee van kos word voorafgegaan deur 'n kerkbyeenkoms in die Irene-saal. Evangelieverkondiging vind plaas asook films word vertoon. Daar word gemiddeld per maand 1588 mense op dié wyse bereik. Die eredienste word in Afrikaans, die Afrika-tale Engels en Frans gehou.

(e) Gemeente Irene

Sondae word daar eredienste gehou en kategese vind plaas. Hierdie eredienste word deur die inwoners van Hillbrow bygewoon.

Met die finansiële ondersteuning van die Ringe van Johannesburg, Zuurfontein en Randburg gemeente kon ds A Khebele in diens tree van MES. Hy doen reeds kosbare werk. Die Kerk het ook met die verkoop van die kerkgebou in Kaptijnstraat die voorreg van een pos op die direksie van MES. Dr JC van der Merwe vul tans die pos. Ds J Coetzee is betrokke met pastorale sorg aan MES personeel en die opleiding van pastorale werkers en beraders. Verskeie toere en kontakgeleenthede is al gereël vir predikante en ander belangstellendes om eerstehands te ondervind en te beleef hoe MES sy dienswerk inrig.

(ii) ***SHINE (Pretoria Middestad)***

Ds LJ van der Linde, predikant van Pretoria-Suid, lewer soos volg verslag:

"Die SHINE uitreikaksie het in Augustus 2003 ontstaan vanuit die gemeente Pretoria-Suid. Die naam SHINE pas goed by die Sunnyside omgewing waarop ons veral fokus en waarvandaan ons begin het. Dit staan vir Sunnyside Hoop Inspirasie Navigasie en Evangelisasie. Die Bybelse motivering hiervoor is ons

opdrag tot dissipelskap in Matteus 5:16: "Laat julle lig so voor die mense skyn dat hulle julle goeie werke kan sien en julle Vader wat in die hemel is, verheerlik."

Aanvanklik is daar begin met 'n voedselprojek vir behoeftige kinders by Sunnyside Primary. Nadat hierdie projek begin groei het, is daar besluit om ons verbintenis met die skool te versterk. Ons kon die werksaamhede aansienlik begin uitbrei na 'n samewerkingsooreenkoms wat met die gemeente Meyerspark aangegaan is.

In November 2003 het die nuwe uitgebreide komitee 'n strategie opgestel waarvolgens ons begin het om wyer betrokke te raak in die Sunnyside omgewing. SHINE-missie is tweeledig:

- * Om uit te reik na die nood van die gemeenskap van Sunnyside.
- * uit te reik na die seniorburgers in die Sunnyside omgewing.

SHINE het vir homself doelwitte, uitkomst en verskillende aksiestappe bepaal vir die tweeledige missie. Die uitbreiding van die eerste deel van sy missie, naamlik die uitreik na die nood in die Sunnyside omgewing, het ons byvoorbeeld begin deur sy betrokkenheid by Sunnyside Primary. SHINE volg 'n holistiese benadering in ons werk by die skool. Die nood van die kinders lê op 'n fisiese, geestelike en emosionele vlak. Aan elkeen van hierdie aspekte word aandag gegee.

Die uitdeel van kos aan behoeftiges is deel van die fisiese uitreik. Dit word deur die gemeente se NHSV hanteer. Ds J Montja, predikant van die HKSA, het vanuit SHINE begin met Bybelonderrig en 'n Bybelleesprogram met ongeveer 120 kinders weekliks. Hy het ook al gehelp met die opklaring van probleme rondom ernstige benadeeldheid in die skool. Op geestelike vlak raak hy dus betrokke. Ds ME Beukes het begin met 'n terapeutiese vakansieprogram. Dis 'n kunsprogram wat die kinders vaardighede leer, hulle selfbeeld bou en waarby kinders se probleme ook na vore kom. Kinders met sielkundige probleme kry ook gratis berading by haar. Sy het pas ook begin met 'n kunsprogram vir straatkinders in Sunnyside.

In alles wat ons aanpak is daar vennote met wie ons hande vat. By die vakansieprogram het SHINE gewerk saam met verskillende gemeentes van die Kerk en ander kerke, die HKSA, TUKS JOOL, die SAPD ens. Op hierdie manier raak SHINE ook ekumenies betrokke en sterk ander reeds bestaande aksies in die omgewing deur ons spesialisiteitshulp aan hulle te bied. Hulle is egter ook daar om SHINE te ondersteun waar nodig.

SHINE het pas ook begin met 'n behoeftebepaling by seniorburgers in Sunnyside se woonstelle. Hierdie mense is dikwels vasgevang in omstandighede waar hulle afhanklik is van ander se hulp, maar dit nie tot hulle beskikking het nie. Hulle is ook bloot gestel aan die gevare van 'n omgewing met 'n baie hoë misdaadsyfer.

Die gemeente Pretoria-Suid het deur hierdie aksie 'n heel nuwe koers ingeslaan. Uitreikwerk bied aan die Kerk, veral in 'n omgewing soos Sunnyside, groot uitdagings. Die Here sorg wonderbaarlik vir die beweging in hierdie taak en die deure gaan oop na al meer geleenthede om aan te gryp. Selfs wat stoflike bronne en fisiese hulp betref, staan SHINE verstom oor die positiewe reaksie."

Die raad beveel soos volg aan:

1. Die Kerk soek vennootskappe in eie gemeenskappe.
2. Gemeentes word versoek om saam te werk in vennootskap met instansies wat reeds in hierdie verband werk.
3. Gemeentes word steeds aangemoedig om betrokke te raak en te bly by die vennootskapsbediening saam met MES, SHINE en ICM.
4. Gemeentes en instansies in die Kerk word uitgenooi na die Simposium oor Middestadbediening.

Ds LJ van der Linde kry geleentheid om inligting oor SHINE aan die vergadering bekend te stel.

BESLUIT

1. **Die Kerk soek vennootskappe in eie gemeenskappe.**
2. **Gemeentes word versoek om saam te werk in vennootskap met instansies wat reeds in hierdie verband werk.**
3. **Gemeentes word steeds aangemoedig om betrokke te raak en te bly by die vennootskapsbediening saam met MES, SHINE en ICM.**
4. **Gemeentes en instansies in die Kerk word uitgenooi na die Simposium oor Middestadbediening.**
5. **Die raad word versoek om voort te gaan met navorsing ten opsigte van Middestadbediening.**

5.3.5.2 Christelike Seemansorganisasie

(i) *Verslag oor die werksaamhede van die CSO*

Die verslag van dr WAJ van Schoor, bestuurder personeelsake van die CSO, oor die werksaamhede van die CSO, word behandel.

Bekendstelling van die werksaamhede van die CSO

Die voorsitter, prof J Buitendag, verwelkom die afvaardiging van die CSO. Hy stel die voorsitter van die Sendingraad, ds J Coetzee, aan die woord om inleidend te praat oor die aktiwiteite van MES, SHINE en in die besonder middestadbediening.

Ds Coetzee gee aan dr WAJ van Schoor die geleentheid om die beeldmateriaal oor CSO aan die vergadering voor te hou en die vergadering daarna toe te spreek.

Dr Van Schoor wys veral op die besondere band tussen die CSO en die Kerk en meld dat daar tans elf predikante van die Kerk in diens van die CSO is. Die CSO wil graag die samewerking handhaaf. Die CSO vra steeds die finansiële ondersteuning van die Kerk en sy lidmate. Hy bedank die Kerk vir sy ondersteuning en hulp in die verlede.

BESLUIT**1. Kennis geneem.****5.3.5.3 Beskrywingspunt**

(i)

BEGROTING VIR JAARLIKSE BYDRAE AAN DIE CSO: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die vergadering begroot om jaarliks 'n substansiële bydrae aan die CSO oor te betaal.

Motivering

- * Die werk wat deur die CSO oor jare gedoen word behoort meer daadwerklik steun van die Kerk te geniet as bloot vrywillige bydraes. Daar is groot dankbaarheid vir die vrywillig bydraes en dit moet asseblief gehandhaaf word.
- * Die CSO bied tans werkgeleenthede aan predikante van die Kerk.
- * Oor die jare heen is aan talle predikante van die Kerk werkgeleenthede gebied en is gemeentes by kusdorpe daardeur instaat gestel om 'n standplaas in stand te hou.

BESLUIT**1. Die saak word hanteer by die vasstelling van die begroting onder kerklike goedere.**

5.3.6 BYBELVERTALING EN BYBELVERSPREIDING

5.3.6.1 Verslag van die Sekretaris in Kerkverband by die Bybelgenootskap

(i) *Inleiding*

Dit is vir die twee predikante in besondere diens by die Bybelgenootskap van Suid-Afrika, di WH Steyn en JMJ de Wet, 'n voorreg om verslag te kan lewer oor die aktiwiteite van die Genootskap.

Die Bybelgenootskapbeweging is vanjaar 200 jaar oud. Vir 200 jaar dien mense op georganiseerde manier die gesamentlike doel: *om die Bybel te vertaal uit die oorspronklike tale in die spreektaal van die dag en dit beskikbaar te stel teen 'n prys wat binne die koopvermoë van die meeste mense val.* 'n Tal van 136 Bybelgenootskappe werk tans in meer as 200 lande. Vir 180 jaar al is hierdie werk in Suid-Afrika aan die gang.

Die ondersteuning van die kerke is vir die Bybelgenootskap van kardinale belang, want dit is juis ten dienste van die werk van die kerk dat die Bybelgenootskap die Bybel in alle tale van die land beskikbaar moet stel.

(ii) *Beheer en verteenwoordiging*

Die beheer van die Bybelgenootskap is gesetel in die Nasionale Raad en sy uitvoerende Komitee. Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika word op vyf verskillende Streekgrade van die Bybelgenootskap verteenwoordig. Onder andere verteenwoordig drie lidmate van ons kerk, naamlik ds CJA Simpson, ds JMJ de Wet, en mnr PL Pohl, die Johannesburg, Bloemfontein en die Port Elizabeth Streekgrade onderskeidelik, tans op die Nasionale Raad van die Bybelgenootskap.

(iii) *Vertaling*

Gedurende die verslagtydperk het die *Departement Teksvorsing* publikasies in soveel as 26 tale hanteer. Hierdie tale is Bemba, Kwangali, Lozi, Luchazi, Ndau, Ndebele, Ndonga, Noord-Sotho, Portugees, Rumanjo, Shona, Suid-Ndebele, Suid-Sotho, Swahili, Swati, Tshwa, Tsonga, Tswana, Venda, Xhosa, en Zulu.

Die volgende projekte sal die vergadering interesseer:

(a) Afrikaans: Bybel vir dowes

Die vertalingskomitee, onder leiding van prof JP Oberholzer, werk teen 'n goeie tempo. Die volgende Bybelgedeeltes is reeds gepubliseer: *Genesis en Markus; Daniël tot Maleagi en Matteus tot Johannes*. Twee verdere publikasies, *Psalm tot Hooglied*, en *Die Sendbriewe van Paulus (Romeine tot Filemon)*, is vir die 2004 feesjaar beplan.

(b) Suid-Ndebele Bybel

Die projek, onder leiding van prof APB Breytenbach, vorder goed. Die Fakulteit Teologie van die Universiteit van Pretoria verskaf kantoorfasiliteite en die Mpumalanga-regering ondersteun die vergadering van die hersieningskomitee wat van tyd tot tyd plaasvind. Bybeldele wat reeds gepubliseer is, is: *Rut, Jona*. en *Die Klein Profete. 1 en 2 Samuel* is klaar vertaal, en daar word gewerk aan *1 Konings*.

(c) 'n Moontlike nuwe vertaling van die Bybel in Afrikaans

Die Bybelgenootskap van Suid-Afrika het etlike jare gelede versoeke ontvang dat 'n meer direkte woordelikse (konkordante) vertaling van die Bybel in Afrikaans gemaak moet word. Die Bybelgenootskap het sy Kerklike Advieskomitee vir die Bybel in Afrikaans (waarop die meeste Afrikaanse Christelike Kerke sitting het en waarvan prof JP Oberholzer die voorsitter is) geraadpleeg.

Vervolgens is 'n Bybelvertalingsimposium gereël in samewerking met die Afrikaanssprekende Kerke. Plaaslike en internasionale vakkundiges uit verskillende vakdisiplines van die Bybel- en vertalingswetenskappe het referate gelewer. Marknavorsing in samewerking met die Universiteit van Stellenbosch, is onderneem ten einde die wenslikheid van nog 'n Afrikaanse vertaling vas te stel.

Die Advieskomitee het besluit om aandag te gee aan die moontlikheid van 'n *vertaling, getrou aan die grondteks, en bedoel vir voorlesing en gebruik in die eredienste van al die belanghebbende kerke en vir kategeese, Bybelstudie en privaat gebruik.*

Na deeglike oorweging op verdere vergaderings is besluit om aan te beveel dat werk aan 'n vertaling van die Bybel begin moet word. Die Afrikaanssprekende kerke en kerke wat ook die Afrikaanse Bybel gebruik, sal hieroor geraadpleeg word. Die saak sal tydens die vergadering ter tafel geneem word.

(iv) ***Produksie***

Die koste van ingevoerde papier bly steeds 'n groot faktor in die produksiekoste van die Bybel. Die gemiddelde prys per ton het die afgelope jaar soos volg vertoon: 2000: R10 369; 2001: R13 038; 2002: R14 705, en met die verbetering in die Rand wisselkoers R12 550 in 2003. In die afgelope 3 jaar is sowat 850 ton papier jaarliks gebruik.

Bybels en Bybelgedeeltes is in soveel as 19 tale en 28 weergawes jaarliks gepubliseer. 64 nuwe uitgawes het in die drie jaar die lig gesien.

	2001	2002	2003
Bybels	997 792	839 212	846 809
Testamente	168 502	159 829	113 668
Bybelgedeeltes en Seleksies:	348 867	724 487	492 199
TOTAAL	1 515 161	1 723 528	1 452 676

Bybels en Bybelgedeeltes op kassetband word vervaardig vir diegene wat blind is of nie funksioneel kan lees nie. Daar is na raming 12 tot 20 miljoen sulke mense in Suid-Afrika.

(v) *Verspreiding*

Die volgende hoeveelheid Bybels en Bybelgedeeltes is in tot soveel as 97 tale en 126 vertalings binne die Republiek versprei.

	2001	2002	2003
Bybels	591 517	585 224	491 907
Testamente	142 292	136 683	74 370
Bybelgedeeltes	96 892	201 857	143 988
Nuweleser Bybelgedeeltes	59 427	54 183	43 418
Seleksies	207 637	146 819	144 388
TOTAAL	1 097 765	1 124 766	898 071

Van die volledige Bybels wat versprei is, was tussen 90.5% en 92.7% gesubsidieer.

(a) Verspreiding van die Bybel in Afrikaans

Sedert die verskyning van die volledige Bybel in Afrikaans in 1933, is daar reeds ten minste 9 887 750 eksemplare van die twee vertalings versprei. Die 1933/1953 vertaling bly steeds 'n standaard produksie-item van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika. Daar is sedert die verskyning in 1933 tot 31 Oktober 2003 reeds 6 972 552 eksemplare versprei, met 31 533 in 2003. Van die 1983 vertaling is 2 915 200 eksemplare versprei, waarvan 64 484 in 2003.

(b) Bestemmings buite Suid-Afrika

Daar is aan lande buite Suid-Afrika 'n totaal van 1 205 820 volledige Bybels gelewer, selfs sover as Portugal. Hierdie items word nie deur die Bybelgenootskap van Suid-Afrika gesubsidieer nie.

(c) Verspreidingskanale

Die Christelike Boekhandel versprei sowat 49% van die volledige Bybels, die algemene boekhandel 32%, Kerke 15% en die res deur ander instansies. Gemeentelike kolporteurs kan hier 'n belangriker rol speel om Bybels in verskillende tale beskikbaar te stel.

(vi) Finansies(a) Inkomste

Die Bybelgenootskap het vanuit 'n wye spektrum van oorde donasies ontvang. Dit lyk soos volg.

	2001	2002	2003
Individue	7 181 126	7 995 394	8 819 893
Kerke	7 825 369	7 818 638	8 946 629
Kerklike Organisasies	216 710	289 123	295 323
Kategese	52 416	53 183	70 961
Kerkjeug	16 210	9 089	28 422
Opvoedkundige Instellings	77 603	84 552	61 659
Sakeondernemings	538 852	466 164	573 997
Allerlei	332 201	207 513	176 232
Boedels	4 107 895	6 266 167	4 180 131
TOTAAL	20 348 383	23 189 822	23 153 247

Uitgawes

Die koste van die verspreidingsprogramme het meer as R101 miljoen beloop oor die 3 jaar, en is soos volg bestee:

	2001	2002	2003
Bybelproduksie	R26.9 miljoen	R34.2 miljoen	R30.4 miljoen
Bybelvertalingsprojekte	R1.5 miljoen	R1.3 miljoen	R1.5 miljoen
Bydraes tot wêreldwye werk	R0.6 miljoen	R0.6 miljoen	R0.8 miljoen

Ander uitgawes was die volgende:

Administrasie en Personeel	R19.7 miljoen	R21.3 miljoen	R24.2 miljoen
Donateursprogramme	R1.0 miljoen	R1.4 miljoen	R1.5 miljoen

(vii) *Verslag*

Daar is gereeld jaarliks 'n verkorte jaarverslag van die Bybelgenootskap se werksaamhede aan alle donateurs gestuur.

Geouditeerde finansiële state was steeds by die Streekkantore van die Bybelgenootskap ter insae vir bona fide donateurs.

(viii) *Bydraes uit die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika (Let wel slegs Republiek van Suid-Afrika)*

Bydraes die afgelope 3 jaar lyk soos volg:

	2001	2002	2003
Kerkraad	978 422.01	1 090 327.88	1 118 234.49
NHSV	18 613.10	21 633.00	25 643.94
NHJV	1 406.75	2 010.85	778.35
Kategeese	11 462.86	19 553.04	18 918.36
Individue	109 463.77	111 769.23	152 494.53
TOTAAL	1 119 368.49	1 245 294.00	1 316 069.67

Wat die bereiking van die mikpunt van R19 per lidmaat betref (dit is die gemiddelde verlies wat die Bybelgenootskap ly op die voorsiening van een Bybel) het die Kerk soos volg ondersteuning gebied:

	2001	2002	2003
Lidmatetotal	119 194	116 735	114 048
Gemiddeld per lidmaat	R9.39	R10.67	R11.54

Samewerking van die verskillende gemeentes het gewissel van geen bydrae (sowat 40 gemeentes jaarliks), tot gemeentes met 'n gemiddeld van soveel as R43.51 per lidmaat.

(ix) *Slot*

Die Bybelgenootskap is die dienswillige dienaar van die Kerk wat die Bybel as Boek van die kerk wil versorg en verskaf met die doel om elkeen in sy eie taal van die groot dade van God te laat hoor. Ons wil graag die goeie nuus vir almal vir altyd laat hoor.

Die Bybelgenootskap bied graag sy diens aan die Nederduitsch Hervormde Kerk

van Afrika aan, en vertrou dat die Kerk die Genootskap in gebede sal dra en finansiële sal ondersteun.

Die raad beveel soos volg aan:

- * Die vergadering neem kennis van die vestiging van Bybelgenootskappe oor die hele wêreld die afgelope 200 jaar, en spreek sy hartlike gelukwensing uit teenoor die Bybelgenootskap in hierdie jubeljaar.
- * Die vergadering neem met waardering kennis van die werk van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika. Die Bybelgenootskap word verseker van die Kerk se onverdeelde ondersteuning en medewerking soos in die verlede.
- * Dank word uitgespreek teenoor alle gemeentes, gemeentelike instansies en individue wat die Bybelgenootskap ondersteun het.
- * Kerkrade word versoek om toe te sien dat Bybels wat benodig word, in welke taal ookal, gereedlik beskikbaar is in winkels, en dat Bybels by die gemeentelike kolporteur beskikbaar is.
- * Kerkrade word versoek om elke jaar, voor die einde van Oktober, 'n bedrag per lidmaat, gelykstaande aan die verlies-bedrag op een Bybel, aan die Bybelgenootskap oor te betaal.
- * Die NHSV, NHJV, katechese en individue word aangemoedig om by te dra vir Bybelverspreiding.
- * Gemeentes word aangemoedig om promosiemateriaal wat gratis op aanvraag beskikbaar is, by die Bybelgenootskap van Suid-Afrika te bekom om as hulpmiddels te gebruik om die Bybelgenootskap bekend te stel en fondse daarvoor in te samel.

Die voorsitter verwelkom die volgende persone wat die Bybelgenootskap verteenwoordig:

Ds G Kritzinger (Hoofsekeretaris) Bybelgenootskap.
Ds BJ van der Walt (Bybelgenootskap: Namibië).
Ds WH Steyn (Sekretaris in Kerkverband).
Ds JMJ de Wet (Sekretaris in Kerkverband).
Ds APB Breytenbach (Advieskomitee Bybelvertaling).

Die voorsitter, prof J Buitendag, stel die verslag oop vir bespreking.

Ds Kritzinger stel die volgende:

- * Vanjaar is 'n feesjaar vir die Bybelgenootskap.

- * Daar is 'n behoefte aan die Bybel in Afrika.
- * Bybels word beskikbaar gestel vir behoeftiges.
- * Meer Bybels word vir Afrika beskikbaar gestel. Verlede jaar is 400 000 Bybels in Afrika beskikbaar gestel.
- * Die Bybelgenootskap inisieer nie nuwe Bybelvertalings nie. Dit is die taak van die kerk
- * Dank word betuig aan die Ned Herv Kerk vir sy samewerking en meeleving.
- * Dank word betuig aan al die kerklike verteenwoordigers vir hulle werk en insette.
- * Dank word betuig aan vertalers namens die Kerk.
- * Gemeentes en lidmate word opgeroep tot betrokkenheid sodat die Bybel steeds goedkoper beskikbaar gestel kan word.

Ds WH Steyn kry geleentheid om die vergadering toe te spreek. Hy stel die volgende

Dank word betuig vir die vriendelikheid waarmee die Kerk die sekretaris se kerkverband ontvang.

- * Die Bybelgenootskap het pragtige promosiemateriaal beskikbaar wat by hom verkry kan word.
- * Die Bybel is in feitlik enige taal landwyd beskikbaar.

BESLUIT

1. Die vergadering neem kennis van die vestiging van Bybelgenootskappe oor die hele wêreld die afgelope 200 jaar, en spreek sy hartlike gelukwensing uit teenoor die Bybelgenootskap in hierdie jubeljaar.
2. Die vergadering neem met waardering kennis van die werk van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika. Die Bybelgenootskap word verseker van die Kerk se onverdeelde ondersteuning en medewerking soos in die verlede.
3. Dank word uitgespreek teenoor alle gemeentes, gemeentelike instansies en individue wat die Bybelgenootskap ondersteun het.

4. Kerkrade word versoek om toe te sien dat Bybels wat benodig word, in welke taal ookal, geredelik beskikbaar is in winkels, en dat Bybels by die gemeentelike kolporteur beskikbaar is.
5. Kerkrade word versoek om elke jaar, voor die einde van Oktober, 'n bedrag per lidmaat, gelykstaande aan die verlies-bedrag op een Bybel, aan die Bybelgenootskap oor te betaal.
6. Die NHSV, NHJV, kategese en individue word aangemoedig om by te dra vir Bybelverspreiding.
7. Gemeentes word aangemoedig om promosiemateriaal wat gratis op aanvraag beskikbaar is, by die Bybelgenootskap van Suid-Afrika te bekom om as hulpmiddels te gebruik om die Bybelgenootskap bekend te stel en fondse daarvoor in te samel.

5.3.6.2 Die volgende verslag van ds BJ van der Walt oor die werk van die Bybelgenootskap van Namibië (BGN)

(i) Dankwood

Die BGN is een van 37 Bybelgenootskappe in Afrika en 140 in die wêreld, wat in meer as 200 lande werk. Ons wil graag die mense van Namibië dien deur die Woord van God so wyd as moontlik te versprei. Dit is egter vir ons belangrik dat ons mense die Bybel moet lees, daarom organiseer ons projekte waardeur ons die relevansie van die Bybel vir vandag bevestig. Ons kan dit natuurlik nie doen sonder samewerking met alle Christelike kerke en kerk verwante organisasies nie.

Dank aan die Nederduitsch Hervormde Kerk in Namibië (Ring van Dorsland) vir hulle besondere ondersteuning om ons dienswerk in Namibië te kan volvoer.

(ii) Vertaling

Die stand van Bybelvertaling in Namibië sien as volg uit:

- * *Khoekhoegowab (Damara/Nama)*: Khoekhoegowab is die tweede grootste taalgroep in Namibië en word deur ongeveer 200,000 mense gepraat. 'n Baie letterlike vertaling van hierdie Bybel is sedert 1966 in gebruik. In September 2003 is daar met 'n nuwe vertaling begin en die beplanning is dat dit nie later as 2018 voltooi sal wees teen 'n geraamde koste van R7-10 miljoen. Dit sal die eerste keer wees dat die Bybel in Khoekhoegowab deur moedertaalsprekers vertaal word.

- * *Dhimba*: Hierdie taal word in die noordweste van Namibië, asook in die suide van Angola gepraat, met ongeveer 30,000 sprekers van die taal. 55% van die NT is reeds vertaal. Voorlopig is daar besluit om nie die OT ook te vertaal nie. Die BGN is ook in hierdie projek betrokke in die ontwikkeling van materiaal om geletterdheid in Dhimba te bevorder.
- * *Proefleesprojek*: Die meeste Bybels in plaaslike tale is gedoen in die tyd voor die elektroniese era. Huidig is ons besig om die Bybels in Oshindonga, Oshikwanyama en Khoekhoegowab in hierdie formaat gereed te kry. Hierdie proses gee ons die geleentheid op taal- en spelfoute reg te stel en ook om sekere kontroles met behulp van die rekenaar op die teks te kan doen. Hierdie proses hou die voordeel in dat die Bybel in verskillende formate soos byvoorbeeld sak- en grootdruk Bybels uit te kan gee.
- * *Bybelgedeeltes*: Ons is voortdurend besig om Bybelgedeeltes in plaaslike tale te vertaal. Die grootste projek in die groep was om die Bybelgedeelte *Leef in Hoop* in die vyf grootste plaaslike tale te vertaal.
- * *Nuwe Bybelvertalings*: Ons is tans in die beplanningsfase vir nuwe vertalings in Oshindonga en Oshikwanyama en het ook ons steun aan die Bybelgenootskap van Suid-Afrika aangebied in die beplande nuwe vertaling van die Bybel in Afrikaans.

(iii) Produksie

- * In die tydperk 2001-2003 is verskeie nuwe produkte ontwikkel en laat druk. Enkele hiervan is soos volg:
- * *Dhimba*: Ondaka Ombwa 1 en 2 (Goeie Nuus – nuwelesergedeeltes), asook Katjhipuhi 1 en 2 (Geletterdheidsboekies). Die Evangelie volgens Lukas, asook Handeline is gereed om gedruk te word.
- * *Leef in Hoop*: Hierdie reeks boekies wat bedoel is om mense wat MIV/VIGS positief is vanuit die Skrif te bemoedig is in die volgende tale uitgegee: Khoekhoegowab, Oshindonga, Otjiherero, Rukwangali en Silozi.
- * *"Hope for the Highway"*: 'n Sakbybel (NT, Psalms en Spreuke) vir motorfietsryers is ontwikkel en gepubliseer. Dit is die eerste van sy soort vir hierdie nismark in Afrika en het 'n eerste oplaag van 13,000 beleef en is tans reeds in sy tweede herdruk.
- * *"Harmony and unity in diversity"*: Op versoek van die organiseerders van die Meidag feesvieringe in 2003 is 'n die spesiale Bybelgedeelte vir die dag ontwikkel en laat druk. Op hierdie dag is daar alleen 20,000 hiervan versprei, wat dit waarskynlik die grootste Bybelverspreidingsaksie in Namibië op een dag maak.

(iii) Verspreiding

Die volgende hoeveelhede Bybels en Bybelgedeeltes is in ongeveer 30 tale en 200 formate versprei:

	2001	2002	2003
Bybels	20,173	21,356	22,406
NTe	2,752	13,584	794
Bybelgedeeltes	24,629	43,608	24,766
Nuwe leser gedeeltes	3,819	1,737	2,811
Seleksies	15,900	20,000	24,538

(iv) Projekte om bybelverspreiding te bevorder

- * Bringing Hope...
- * Hierdie projek het in 2000 begin en is op die volgende groepe gemik: Mense wat MIV/VIGS-positief is, sonder werk is, in die landelike gebiede bly, in die vlugtelingekamp is en straatkinders en kinders in kinderhuise. Die aanvanklike oogmerk was om 68,000 Bybels en Bybelgedeeltes aan die groepe te versprei. In 2003 is daar alreeds 118,319 Bybels en Bybelgedeeltes versprei, waarvan 56% aan mense was wat die MI-virus onder lede het. Ons is tans in die proses om die Bybelgedeelte Leef in Hoop voor te berei om op klankkasset in vyf van die plaaslike tale te versprei.
- * The 2000 year old "Vaccine".
- * As gevolg van die suksesse van bogenoemde projek in die bemoediging van mense met MIV/VIGS het die BGN besluit om te begin met 'n vyf jaar projek om die verspreiding van die MI-virus te help voorkom. Ons weet dat vanuit 'n Bybelse perspektief is daar 'n feitlik 100% seker manier om die verspreiding van hierdie virus te voorkom: Die gelowige uitleef van Bybelse beginsels en dan spesifiek dit wat die Bybel te sê het oor die huwelik!
- * Hierdie projek word oor 'n wye spektrum beplan, met die volgende hoofelemente.
- * 'n Bybelgedeelte in die gedrukte media en ook op klankkasset.
- * 'n Radio- en TV drama.
- * Groot advertensieborde.

- * Ons het alreeds begin met 'n bewusmakingsveldtog vir hierdie projek in die verspreiding van 10 000 "vigs kruisies". 'n Tweede oplaag hiervan sal eersdaags die lig sien.
- * Mobiele Bybelwinkel.
- * Alhoewel hierdie unieke Bybelwinkel eers in 2004 afgelewer word, is daar alreeds in 2001 begin met die proses om fondse hiervoor in te samel. Die nood in Namibië is om die Bybel effektief oor langafstande en veral in die landelike gebiede te kan versprei. Hierdie droom word eersdaags bewaarheid met 'n mobiele Bybelwinkel, wat ook toegerus is met 'n groot skerm TV om veral in die landelike gebiede die visuele Bybel vir kinders, ongeletterdes en andere te kan vertoon.

(v)

Inkomstes

- * Twee derdes van die BGN se inkomste word vanuit die volgende bronne gegenereer:

	2001	2002	2003
Fondsinsameling	512,070	505,953	382,154
Verkope	582,374	1,005,671	850,000

- * Die balans van ons fondse benodig word jaarliks deur die Wêreldbond van Bybelgenootskappe (UBS) aan ons oorbetaal as 'n subsidie. Hierdie bron is egter besig om op te droog en die verwagting is dat ons binne die volgende 5-7 jaar nie meer hierop sal kan staatmaak nie. Om te verseker dat ons in "besigheid" bly, het ons aan die einde van 2003 nuwe lewe in ons Bybel-'n-Maand klub en ander fondsinsamelingsprojekte begin blaas met die oogmerk om jaarliks nie minder as 'n miljoen N\$ op hierdie manier te genereer nie

(vi)

Gemiddelde bydraes per lidmaat uit die Ring van Dorsland

	2001	2002	2003
Gemiddeld per lidmaat	N\$13,18	N\$15,17	N\$13,36

- * Die totale van die Ring van Dorsland sluit nie individuele donasies, asook bydraes deur die Bybel-'n-Maand klub in nie.

(vii)

Personeel en Raad van Direkteure

- * Die groei in aktiwiteite van die BGN beteken noodwendig die groei in die aantal personeellede. In die afgelope drie jaar het enkele personeel gekom en gegaan. Die grootste aanwas is veroorsaak deur die nuwe vertalingsprojek in Khoekhoegowab. Die wisseling van boekhouers is vir die BGN 'n groot probleem. As gevolg van die groot aanvraag vir boekhouers is dit vir die BGN moeilik om met salarisse in die ope mark te kompeteer. Dit blyk egter dat die huidige persoon in hierdie pos nie aspirasies het om "vinnig ryk te word nie!"
- * Twee van ons kerk se lidmate dien op die Raad van die Bybelgenootskap.

Ds BJ van der Walt kry geleentheid om die vergadering toe te spreek. Hy stel die volgende:

"Ek gaan nie hierdie paar minute tot my beskikking gebruik om te herhaal wat in die verslag van die Bybelgenootskap van Namibië staan nie, maar eerder probeer om 'n paar goed te sê wat ek meen in ag geneem moet word in elke gemeente se bediening.

Hierdie knoppies-, elektroniese, selfoon-era waarin ons leef, het 'n baie groot invloed op dit wat in Bybelgenootskappe gebeur. Tydens ons baie onlangse byeenkoms van Bybelgenootskappe dwarsdeur die wêreld was die tema gewees: God se vaste Woord in 'n onvaste wêreld of God se onveranderbare Woord in 'n veranderende wêreld.

Die slim ouens in die informasie tegnologie sê vir ons dat die rekenaar soos wat ons hom vandag ken, binne die volgende dekade uitgefaser behoort te wees. Baie ontwikkelingsgeld in die wêreld word tans in die ontwikkeling van die selfoon gestort as die apparaat wat die funksies van die rekenaar moet oorneem.

Die vraag van hierdie era is: Hoe maak ons die Bybel relevant vir hierdie selfoon geslag, vir mense wat kan lees, maar nie meer wil lees nie, mense wat eerder verkies om TV te kyk of om 'n interaktiewe speletjie te speel. Hoe gemaak met mense wat nie meer soveel liniêr dink nie, wat by 'n webbladsy begin en 'n uur later myle van die punt is waar hulle begin het. Watter invloed het hierdie kultuur op die lees van boeke en dan ook die Bybel, waar Genesis nie noodwendig in vandag se denkraamwerk die begin is nie. Watter invloed het dit op die vertaling van die Bybel en ons verbintenis tot 'n getroue brontaal georiënteerde vertaling? Met ander woorde hoe gaan ons die Bybel, getrou aan die brontale, onveranderd en onverkort vir die post-moderne mens aanbied?

Voeg hierby die uitdaging in Afrika waar 60% nie kan lees of skryf nie, dit is duidelik dat die Woord van die Here baie vinnig ook in ander formate as die gedrukte media beskikbaar moet raak.

In die geheel gesien: Behalwe vir klank- en videokassette wat al redelik algemeen beskikbaar is, moet hier ook gedink word aan die CD Rom/Internet en ander interaktiewe maniere waardeur mense die Woord van die Here kan ontdek. En hoe kan ons in Afrika gebruik maak van Afrika musiek, drama en storievertaling om die Bybel getrou aan die brontaal te kommunikeer.

Die Bybelgenootskap van Egipte het hulleself al deeglik in hierdie uitdaging ingegrawe. Sedert die jaar 2 000 het hulle al miljoene video en klankkassette van die Bybel en Bybelgedeeltes versprei. Hierdie materiaal word deur SAT 7 'n Christelike TV-kanaal geadverteer. Ek wonder of u sou kon raai watter Bybelboek op klankkasset is die gewildste? Dalk Genesis of Matteus? Toe nie, dit is die boek Job. Onmiddellik is dit duidelik dat 'n sendeling in Egipte waarskynlik nie moet begin met Jesus Christus nie, maar vanaf Job 'n pad moet vind na die redding vir die mensdom in en deur Jesus Christus.

Ek sluit af: Die Bybelgenootskap van Namibië en ander Bybelgenootskappe dwarsdeur die wêreld het hulle daartoe verbind om in die jare wat kom, baie van ons tyd en aandag en geld te spandeer aan die ontwikkeling van hierdie materiaal. Daar is al ongelooflike materiaal beskikbaar – ek dink byvoorbeeld aan die videokassette van die boek Matteus, wat woord vir woord die 1983 Afrikaanse vertaling van die Bybel bevat.

Die bedoeling hiervan is dat meer mense die inhoud van die Bybel moet ontdek of soos wat ons in ons visie onder andere sê: Om interaksie tussen mens en die Bybel te bewerkstellig. Baie sterkte aan u elkeen in hierdie taak. U kan weet dat die Bybelgenootskapsbeweging u wil help in u gemeentelike bediening. Solank as wat u die Woord verkondig, sal die Bybelgenootskap poog om hierdie Woord, in watter formaat ook al aan u beskikbaar te stel."

BESLUIT

- 1. Die vergadering betuig sy dank aan ds BJ van der Walt vir sy werk by die Bybelgenootskap in Namibië.**

5.3.6.3 Verslag van Kerklike Advieskomitee vir Bybelvertaling

(i) Werksaamhede

Die Kerklike Advieskomitee vir Bybelvertaling (die Advieskomitee) het die afgelope drie jaar sy gewone jaarlikse vergaderings gehou. Daarnaas is 'n werkwinkel op 22 en 23 April 2004 gehou oor die moontlikheid van 'n nuwe Bybelvertaling in Afrikaans. Tydens die gewone vergaderings is daar hoofsaaklik kennis geneem van die werk wat die Bybelgenootskap van Suid-Afrika doen in verband met die vertaling, beskikbaarstelling en verspreiding van Bybels en Bybelgedeeltes (Oor hierdie aspek doen ds WH Steyn volledig verslag).

Die meeste tyd en aandag van die Advieskomitee is in beslag geneem deur die ondersoek na die moontlikheid van 'n nuwe vertaling van die Bybel in Afrikaans. Die vergadering het onder andere die volgende oorweeg as motivering vir die loodsing van n projek om opnuut die Bybel in Afrikaans te vertaal:

- * Vertaalteorie het oor die afgelope dertig jaar verskillende fases van ontwikkeling deurloop. In die proses is bepaalde leemtes in die vertaalteorie wat aan die 1983-vertaling van die Bybel in Afrikaans ten grondslag lê, uitgewys.
- * Die prosesse van Bybelvertaling is die afgelope dekades wêreldwyd gewysig. So byvoorbeeld is die deelnemers aan Bybelvertaling nie meer beperk tot enkele manlike teoloë nie, maar word vertaalspanne uit albei geslagte saamgestel wat bestaan uit eksegete (brontaalkenners) en taal- en letterkundiges (doeltaalkenners). Daarby het Bybelvertaling 'n sterker ekumeniese inslag gekry in dié sin dat daar (soos by die nuwe Nederlandse Bybelvertaling) samewerking is tussen Protestante en Rooms-Katolieke.
- * Indien die proses van 'n nuwe vertaling 'n aanvang neem en die projek binne 10 jaar voltooi word, sal die huidige 1983 Afrikaanse Vertaling (NAV) reeds meer as dertig jaar oud wees by die verskyning van die beoogde vertaling.
- * Die parafraserende (lekkerlees) Bybelvertalings wat die afgelope tyd verskyn het, skep klaarblyklik by baie gelowiges die behoefte aan betroubare vertalings wat brontaalgerig is en aangebied word in 'n taalregister wat die Bybel waardig is. Daar word verwag dat hierdie tendens wat wêreldwyd voorkom, gaan voortduur.

Die Advieskomitee het op grond van hierdie oorwegings, asook die besprekings wat oor die saak gevoer is tydens sy vergaderings, tydens die werkwinkel in April besluit dat die

- * onderskeie kerklike verteenwoordigers die wenslikheid van die nuwe vertaling by hulle kerke motiveer met die oog op die nodige ondersteuning
- * Bybelgenootskap daarna met die kerke skakel met die oog op medewerking in die algemeen en die benoeming van moontlike medewerkers.

(ii) ***Die huidige posisie met betrekking tot die moontlikheid van 'n nuwe Afrikaanse Bybelvertaling***

Die volgende is van belang met die oog op besluitneming deur die Algemene Kerkvergadering:

- * Die Bybelgenootskap van Suid-Afrika inisier en onderneem nie self Bybel-

vertalingsprojekte nie, maar verskaf die infrastruktuur en tree op as koördineerder van projekte.

- * Voorlopige berekenings dui daarop dat, met 'n afhandelings tyd van 10 jaar en met die inflasiekoers ingereken, 'n projek om die Bybel in Afrikaans te vertaal tans tussen drie en vier miljoen rand sal kos (Die deuterokanonieke boeke is by hierdie berekening uitgesluit). Die Bybelgenootskap is oortuig daarvan dat, indien die Afrikaanssprekende kerke mede-eienaarskap vir die projek aanvaar en hulle lidmate aanmoedig om dit finansieel te ondersteun, die nodige fondse wel gevind sal word.
- * 'n Voorlopige vertaalopdrag is deur die Advieskomitee geformuleer en lees soos volg: *Skep 'n goed verstaanbare, brontaalgerigte vertaling wat bedoel is vir voorlesing en gebruik in eredienste, vir katechese, Bybelstudie en privaatgebruik.* Hierdie vertaalopdrag moet vanselfsprekend verder verfyn word deur 'n komitee wat daarvoor aangewys is.
- * Een van die doelstellings met 'n nuwe vertaling sal wees om, anders as in die bestaande Afrikaanse vertalings, rumskoots gebruik te maak van voetnootverwysings wat die leser sal help om die Bybel beter te verstaan.

(iii) *Jongste skrywe van Bybelgenootskap*

Die volgende skrywe in die bogenoemde verband is op 21 Junie 2004 van die Uitvoerende Hoof van die Bybelgenootskap ontvang:

"Die Kerklike Advieskomitee (Die Bybel in Afrikaans) van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika bestaan uit verteenwoordigers van kerke wat die Afrikaanse Bybel gebruik. Die Advieskomitee het oor etlike jare navorsing laat doen, voorbeelde van verskillende soorte vertalings laat maak, dit oorweeg en het nou by die Bybelgenootskap aanbeveel dat 'n begin gemaak word met 'n volgende vertaling van die Bybel in Afrikaans.

Die motivering vir hierdie besluit is kortliks die volgende:

- * Die teorie van Bybelvertaling het die afgelope dertig jaar ontwikkel en nuwe aksente en moontlikhede na vore gebring, soos blyk uit nuwe vertalings van die Bybel wat wêreldwyd gedoen is.
- * Die studie van die brontale van die Bybel het nuwe insigte gebring wat vir Bybelvertaling van belang is. Sekere woorde en uitdrukkings in die Ou- en Nuwe Testament word nou beter verstaan as dertig jaar gelede.
- * Die Afrikaanse taal deurloop deurentyd ontwikkelings wat tans 'n nuwe vertaling nodig maak. Daar moet in gedagte gehou word dat, na 'n vertaalproses van ongeveer tien jaar, 'n Bybel sal verskyn wat vir die volgende dertig tot veertig jaar die Afrikaanssprekende gemeenskap moet bedien.

- * Die proses waarvolgens die Bybel vertaal word, het die afgelope dekades verander: Bybelvertaling word tans gedoen deur 'n hele vertaalspan wat nie net teoloë insluit nie, maar ook nie-teoloë wat kenners is van die brontale en die taal waarin vertaal word. Vertaalspanne word ook só saamgestel dat dit, waar moontlik, bestaan uit kundiges van alle kerke wat die Bybel in die betrokke taal gebruik.
- * Daar het wel die afgelope tyd vertalings van die Bybel in Afrikaans verskyn wat nie deur die Bybelgenootskap gepubliseer is nie. Die Advieskomitee het egter bevind dat daar naas hierdie vertalings by baie gelowiges die behoefte bestaan vir 'n vertaling wat meer brontaal gerig is.

Die vereistes waaraan die beoogde vertaling moet voldoen, is dat dit spesifiek gerig moet wees op voorlesing in eredienste, op gebruik in kategeese, Bybelstudie en die persoonlike lewe. Die vertaling moet 'n getroue weergawe van die betekenis van die bronteks wees, terwyl beelde, metafore, styl en struktuur van die bronteks so ver as moontlik behou word. Die vertaling moet van hoë letterkundige gehalte en goed verstaanbaar wees vir lede van die kerke. Verklarende kantaantekeninge en/of voetnotas moet gebruik word om inligting te voorsien wat nie in die vertaling self voor die handliggend is nie. Vir kerke wat daarvan gebruik wil maak, sal ook die deuterokanonieke boeke vertaal word.

Die Bybelgenootskap inisieer nie self Bybelvertalingsprojekte nie, maar verskaf die infrastruktuur en tree op as koördineerder van projekte. Op grond van die aanbevelings wat deur die Kerklike Advieskomitee gemaak is, wil die Bybelgenootskap nou graag die volgende van u verneem:

- * Sou u kerk betrokke wees by hierdie vertaling van die Bybel in Afrikaans, en sal u die gemeentes en lidmate van u kerk aanmoedig om die finansiële te ondersteun vir die daarstelling van die vertaling?
- * Sal u, wanneer daar 'n begin gemaak word met die projek, persone wil nomineer vir moontlike benoeming as vertalers, hersieners en kontroleurs?

Ons verneem graag voor die einde van 2004 u antwoord op hierdie versoeke."

(iv)

Versoek aan die 67ste Algemene Kerkvergadering

Die Kerklike Advieskomitee versoek die vergadering om, nadat die ondersoek na 'n nuwe Afrikaanse Bybelvertaling tydens die ses en sestigste Algemene Kerkvergadering gesteun is, hom tans uit te spreek oor die loodsing van so 'n projek.

Prof APB Breytenbach lig, op versoek van die voorsitter, die vergadering in oor die beplande nuwe vertaling van die Bybel in Afrikaans.

(v) **Beskrywingspunt**

(a)

VERTALING VAN DIE BYBEL IN AFRIKAANS: RAAD VIR APOSTOLAAT

Die projek vir die vertaling van die Bybel in Afrikaans, word ondersteun. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kry opdrag om die skakelwerk met die Bybelgenootskap van Suid-Afrika te doen en die Kerk op hoogte te hou van die vordering met die projek.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

ORDE VAN DIE VERGADERING

Die verkiesing van ouderlinglede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

Die volgende ouderlinge word verkies:

Oudl FH Geyser
Oudl WH Botha
Oudl HSC Dupper.

'n Herstemming vind plaas tussen die volgende ouderlinge:

Oudl PS Visser
Oudl WH Botha
Oudl AJF Struwig.

Oudl PS Visser word vekies.

Die volgende nege ouderlinge word benoem as sekundi:

Oudl WH Botha
Oudl AJF Struwig
Oudl JCS Oberholzer
Oudl J Combrink
Oudl AJP le Roux
Oudl MF Pretorius (sr)
Oudl HJ Visser
Oudl AF Opperman
Oudl HFC Breytenbach.

5.4 GETUIENISTAAK VAN DIE GELOWIGE

5.4.1 GETUIENIS TEENOR DIE GEMEENSAP

5.4.1.1 Dwelmmisbruik

(i) *Ondersoek na die behandeling en bestryding van dwelmmisbruik en oprig van 'n moontlike Rehabilitasiesentrum vir die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika*

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het by sy vergadering op 18 September 2003 die bostaande versoek aan mnr JF Viljoen, administrateur van die Kerk, opgedra. Mnr I Dreyer en dr JFP Engelbrecht is ook betrek om met hierdie ondersoek behulpsaam te wees. Sekere dele van die verslag, soos onder andere die benadering wat gevolg word, asook die lokale behandelingsprogram, sal na die situasie van Castle Carey Kliniek as voorbeeld verwys.

Ten einde inrigtingversorging in perspektief te plaas, is dit nodig om meerdere agtergrond, oor minstens die volgende aangeleenthede te gee:

- * Noodsaaklike uitgangspunte vir dienswerk aan lidmate van die Kerk.
- * Statistiese gegewens om die omvang van die verskynsel van dwelmmisbruik aan te toon.
- * 'n Kortlikse weergawe van die inhoud van die behandelingsprogram wat gevolg word met spesifieke verwysing na Heroïne.
- * Die multi-professionele benadering wat gevolg moet word in die behandelingsprogram.
- * Die infrastruktuur wat nodig is vir 'n "rehabilitasiesentrum".
- * Finansiële implikasies vir die oprig en bedryf van so 'n inrigting.
- * Voorstelle vir oorweging deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en/of Algemene Kerkvergadering in terme van die versorging van sy lidmate met alkohol/dwelmsafhanklikheid.

(a) Noodsaaklike uitgangspunte vir dienslewering aan lidmate van die Kerk

Die terapeutiese dienswerk wat gelewer word, kan vanuit die verhoudingsmodel en die sisteemteorie benader word, maar wel met die duidelike voorwaarde dat dit teosentries gefundeerd sal wees. Die verhoudingsmodel gaan van die standpunt uit dat die mens 'n God geskape wese is wat altyd in 'n verhoudingsposisie is. Vier verhoudingsdimensies word geïdentifiseer, naamlik

- * die God-mensverhouding
- * die verhouding met die eie self
- * verhouding met die omgewing
- * verhouding met ander mense.

Die vertikale verhouding (God-mens) is die primêre verhouding wat in Christus Jesus met die Vader, namens die gelowige mens, herstel is. 'n Terapeutiese proses kan dus eers sinvol na die horisontale geneem word as daar vanuit die vertikale verhouding gewerk word. Die mens funksioneer as 'n multi-dimensionele wese en daarom is 'n multi-professionele span nodig om in die terapeutiese proses die mens in sy totaliteit te behandel.

As gevolg van bogenoemde standpunt is dit vir die Kerk belangrik dat die mens wat behandeling ontvang nooit separatief (in afsondering) hanteer word nie, maar altyd in interaksie binne 'n sisteem waarby ander sub-sisteme betrokke is. Die gesin is 'n sisteem wat gedurig in interaksie met ander sisteme is. Daarom moet die gesinsisteem, kerksisteem, werksisteem, omgewingsisteem en alle ander tersaaklike sisteme deel gemaak van die behandelingsproses. Laasgenoemde moet met groot verantwoordelikheid gedoen word sodat die reg van die mens op selfbeslissing, vertroulikheid, menswaardigheid en privaatheid nie geskend word nie.

Die multi-professionele span behoort te bestaan uit 'n pastor, maatskaplike werker (terapeut), kliniese sielkundige, mediese dokter en verpleegkundige. Wanneer nodig word 'n psigiater ook deel van die span. Die predikant se rol in die span en behandelingsprogram word van primêre belang beskou en moet dit in die praktyk toegepas word.

Belangrik vir die Kerk en sy lidmate is dat ongeag watter inrigting vir dienste benut word, die versekering daar is dat die inhoud van die dienswerk teosentries gefundeerd sal wees.

(b) Statistiese gegewens

In 'n ondersoek van die Mediese Navorsingsraad (1998) is gevind dat vanuit die totale Suid-Afrikaanse bevolking bo 15 jaar, soveel soos 8.3 miljoen persone drank (alkohol) gebruik. Van die manlike geslag bo 15 jaar gebruik bykans die helfte naamlik 45% alkohol. Dieselfde syfer vir vrouens is 17%. Indien die **blanke bevolking** alieen geneem word, gebruik 71% mans en 51% vrouens alkohol. Hierdie syfer by blanke mans en vrouens is hoër as enige van die ander bevolkingsgroepe in Suid-Afrika. 'n Verdere belangrike aspek wat vanuit hierdie ondersoek na vore gekom het, is dat daar 'n beduidende toename onder vrouens tussen die ouderdomme 24 tot 54 jaar is wat alkohol gebruik/misbruik. Dit is juis hierdie ouderdomsgroep waar die vrou veral die rolle van moeder en opvoeder moet vertolk, wat deur alkohol gebruik/misbruik negatief geraak kan word. Die mans tussen die ouderdom 35 en 44 is die ouderdomsgroep wat die hoogste persentasie van alkohol gebruik/misbruik vertoon.

Die "South African Community Epidemiology Network On Drug Use" (SACENDU) bevind in sy ondersoek dat alkohol steeds die hoogste enkele dwelm is wat gebruik word. Dieselfde instansie bevestig egter ook dat daar 'n effense afname in alkohol gebruik is maar dat daar 'n skerper stygende tendens te bespeur is by die gebruik van ander dwelms soos Dagga, Ecstasy LSD, Mandrax, Heroïne ens. Dit blyk dat Dagga, Heroïne en Mandrax veral in Gauteng (50%) en Port Elizabeth (78%) die meeste gebruik word deur daardie persone wat in gespesialiseerde inrigtings vir behandeling opgeneem word.

In 'n studie wat in 2000 gedoen is, is gevind dat oor die 70% van persone wat vir een of ander misdaad gearresteer is, daar 'n sterk direkte verband tussen dwelms en die misdaad bestaan. Daar is egter min data beskikbaar van die invloed van dwelms op die ekonomie asook die effek wat dit op maatskaplike ontwikkeling het. Tog sê Charles Parry van die Mediese Navorsingsraad in dié verband die volgende: "In economic terms, based on international experience (Australia, Canada and USA), the economic costs associated with alcohol and drug use could be in the region of 1.3% and 2.6% of Gross Domestic Product (GDP)".

Die volgende gegewens kan ook die gebruik/misbruik van dwelmmiddels in ons land bevestig:

- * Suid-Afrika gebruik meer as 5 biljoen liter alkoholiese drank per jaar (120 liters per persoon).
- * 50% van persone wat sterf aan onnatuurlike oorsake, het meer as die toegelate persentasie alkohol in hulle bloed.
- * Studies onder skoliere van graad 8 en graad 11, wat deur die Mediese Navorsingsraad en Universiteit Kaapstad in 1997 gedoen is, het bevind dat
 - 50% het alkohol gebruik
 - 42% het sigarette gerook
 - 16% het dagga gerook
 - meer as 37% seuns en 19% dogters het bevestig dat hulle die afgelope twee weke gefuif het.
- * Die United Nations Drug Control Programme beweer dat tussen R2,4 biljoen en R6,4 biljoen per jaar verlore gaan as gevolg van dwelmmiddel gebruike/misbruike in Suid-Afrika.
- * Meer as 52% persone wat ernstige misdaad soos verkragting, moord en gewapende roof pleeg, is sterk onder die invloed van alkohol of dwelms as hulle die misdaad pleeg.
- * Die gemiddelde ouderdom van persone wat in inrigtings behandel word, is besig om skerp af te neem. Persone tussen 15 - 19 jaar het sedert 1996 vanaf 5% tot 14% toegeneem.

(c) Behandelingsprogram

Hoewel daar dikwels groot verskille in die wyse van behandeling van alkohol afhanklikheid en veral sekere ander dwelmafhanklikheid soos Heroïne is, bly die basiese proses wat gevolg word redelik eenvormig. Die groot verskil lê dus in die inhoud van die terapie wat toegepas word. Onderstaande aspekte sal die basiese inhoud van 'n program vir behandeling van dwelmafhanklikes verteenwoordig:

- * Opname.
- * Voltooiing van 'n assesseringsvraelys.
- * Probleem-identifisering deur middel van
 - ** sielkundige evaluering (psigometriese toetse byvoorbeeld TAT Rorschach ens.)
 - ** mediese evaluasie/ondersoek
 - ** maatskaplike evaluasie (byvoorbeeld gesin, gesinstruktuur, werksomgewing, finansies)
 - ** godsdiens (byvoorbeeld kerklos, kerkloos, kerklike meelewendheid).

Ten einde hierdie behandelingsprogram uit te voer word van 'n multi-professionele span gebruik gemaak. Omdat dwelmafhanklikheid vele fasette van die mens se bestaan en voortbestaan raak, is dit noodsaaklik dat meerdere professies daarby betrokke is.

In die behandelingsprogram word gewoonlik van individuele gesprekke asook groepgesprekke gebruik gemaak met die doel om

- * Insig by die persoon te ontwikkel dat hy/sy 'n dwelmprobleem het. Dit word gedoen deur veral aandag te gee aan
 - ** wat is afhanklikheid
 - ** die fases van afhanklikheid
 - ** die werking en invloed van dwelms
 - ** soorte dwelms
 - ** dwelms se rol as substituuat vir mense se wyse van funksionering ("Coping with life")
 - ** Identifisering van hoë risiko-areas.
- * Die stel van doelwitte om die probleem te hanteer.
- * Die hantering van verdedigingsmeganismes wat negatief aangewend word.
- * Die bepaling van die persoon se selfbeeld.
- * Gesinsentriese benadering en betrek van die gesin in gesinsterapie.

- * Pastorele versorging om die persoon se geloofslewe uit te bou en te versterk.
- * Verslagskrywing met die doel om op multi-professionele basis die vordering te evalueer en ten opsigte van die behandeling, die nodige koördinering te doen.
- * Moontlike terugval tot dwelms en die betekenis daarvan.
- * Nasorg en die noodsaaklikheid daarvan.

Omdat Heroïne seker een van die gevaarlikste dwelms is, en die Ring van Potgietersrus in sy beskrywingspunt spesifiek hierna verwys en dit ook besig is om die land daagliks in te stroom, sal dit nodig wees om enkele opmerkings daaroor te maak.

(aa) *Omvang van Heroïne*

Daar was altyd Heroïne in Suid-Afrika beskikbaar, maar die gebruik daarvan was beperk. Ongelukkig het die situasie na 1994 drasties verander. Die nuwe demokrasie in Suid-Afrika het tot gevolg gehad dat die landsgrense oopgegooi is en vanuit lande soos Iran, Afghanistan, Pakistan en veral Nigerië, het dwelmsindikate op Suid-Afrika toegesak.

In 'n onlangse navorsingstuk wat handel oor Heroïne het Monica dos Santos, 'n navorser van SANRA, die volgende ten opsigte van hierdie aangeleentheid gesê: *"Heroïne manufacturing in the Golden Crescent (Iran, Afghanistan and Pakistan) and in the Golden Triangle (Myanmar/Burma, Laos and Thailand) is the second largest industry in the world, which involves links with the CIA, the ISI, Majahideen, the collapsed BCCI Bank and Pakistan's nuclear weapons program. South Africa is regarded as the smuggling capital of the South. In 1995, when the countries borders opened, the Nigerian drug cartels arrived and an influx of cheap crack-cocaine/mixed Heroïne flooded the market. This was viewed as a 'sophisticated' drug, which make it socially more acceptable. Once people were hooked on this, the dealers introduced Brown Sugar (Heroïne mixed with adulterants) and Thai-White (a more pure form of Heroïne), riding on the wave of their previous success."*

In die lig van bogenoemde feite kan sonder enige huiwering gesê word dat dwelmmisbruik in Suid-Afrika die afgelope tien jaar skrikwekkende afmetings begin aanneem het vanweë onbeperkte interaksie met lande in alle wêrelddele.

Vanuit genoemde inligtingsdata word ook aangetoon dat, *"regarding Heroïne, it is the second most abused illicit substance with those individuals presenting for treatment in Gauteng (second to dagga)"*. Sedert 1998 het die pasiënte wat in Gauteng se rehabilitasiesentrums vir Heroïne behandeling opgeneem is, met 600% gestyg. Verally onder die middelklas jeugdiges het verslawing aan Heroïne

geweldig toegeneem, soortgelyk as wat in Amerika met jeugdiges gebeur het.

(bb) *Behandeling van Heroïneverslaagdes*

Alhoewel daar reeds programme en modelle geskryf en ontwerp is vir die behandeling van Heroïne-verslaafdes, is dit egter 'n veld wat steeds braak lê in Suid-Afrika. Navorsers toon aan dat daar 'n groot behoefte bestaan vir terapeutiese intervensie, behandeling en maatskaplike steunstelsels. Barlow en Durand (1995) sê in hierdie verband: "*Unfortunately, in no other area of psychotherapy have invalidated and untested methods of treatment been so widely accepted.*"

In praktyk word dit daaglik proefondervindelik ontdek dat om 'n Heroïne-verslaafde te behandel, 'n ongelooflik moeilike taak is. In die eerste fase van behandeling is die regte fisiese behandeling van lewensbelang. Medici moet gedurende die eerste paar dae ten nouste met terapeute en verpleegkundiges saamwerk wanneer 'n verslaafde in 'n kliniek vir behandeling opgeneem word. Die Heroïne-pasiënt beleef erge onttrekkingsimptome ten opsigte van die fisiese. Die sentrale senuweestelsel is gedurende hierdie vroeë behandelingsfase ongelooflik sensitief en ander organe soos die hart, maag, niere en longe is gewoonlik so aangetas dat hoë-sorg intensiewe mediese behandeling nodig is. 'n Sterk selfvernietigingsdrang is by baie van genoemde pasiënte teenwoordig en psigies-emosionele terapie is van so 'n aard dat terapeute spesialiste op hierdie gebied moet wees en reeds baie onder-vinding in genoemde veld moet hê. Die prognose onder Heroïne-verslaafdes is baie laag en daarom is die ideaal om persone so gou as moontlik vir behandeling te kry, soos wanneer hulle nog die minder gevaarlike middels gebruik.

(d) Koste vir behandeling

Vir die behandeling van dwelms het verskillende inrigtings verskillende fooie wat gehef word soos byvoorbeeld vir Heroïne word 'n persoon gewoonlik vir 42 dae opgeneem. Die koste hiervoor beloop in die omgewing van R350 per dag en vir die volle behandelings tydperk beloop dit dus R14 700.

Alkoholafhanklike persone word gewoonlik binne 'n 21 dae program hanteer en moet vir die volle tydperk in 'n inrigting inwoon. Die koste hieraan verbonde is R250 per dag en vir die volle 21 dae beloop dit R5 250.

'n Nasorgprogram verloop gewoonlik oor 'n tydperk van 12 maande en die koste is in die omgewing van R1 000 per maand, wat beteken dat dit in totaal R12 000 per jaar sal beloop.

(e) Personel benodig vir inrigtingversorging

(aa) *Die multi-professionele span*

Vir die behandeling van dwelmafhanklike persone in inrigtingsverband is minstens die volgende professies op 'n voltydse en deeltydse basis 'n noodsaaklikheid:

Voltyds

- * Bestuurder/superintendent
- * Kliniese sielkundige
- * Maatskaplike werker
- * Verpleegsuster
- * Kliniek assistent

Deeltyds/kontrak

- * Mediese dokter
- * Predikant
- * Psigiater

Ondersteunende Personeel

- * Administratiewe personeel
- * Sekretaresse
- * Skoonmakers
- * Kok/chef
- * Tuindienste
- * Vrywilligers

(f)

Finansies

Ten einde die infrastruktuur, dienste en personeel onder punt 5 genoem daar te stel vir 'n inrigting wat ± 90 persone kan huisves sal die geraamde kostes soos volg wees:

No.	Item	R.c.
1.	Gebouekompleks (byvoorbeeld grond, boukoste, professionele dienste) (eenmalig)	12,000,000
	Die gebou wat ± 3,000 vk.m. beslaan om 90 persone te behandel, se huurgeld sal ± R75,000 per maand (R25 per vk m) beloop	
2.	Voltydse personeel (per jaar)	2,000,000
3.	Deeltydse personeel (per jaar)	500,000
4.	Water en ligte/erfbelasting (per jaar)	200,000
5.	Voertuie aankope (eenmalig)	200,000
6.	Voertuie loopkoste (per jaar)	20,000
7.	Voedsel (per jaar)	800,000
8.	Instandhouding (per jaar)	150,000

No.	Item	R.c.
9.	Meubels en toerusting (eenmalig)	1,000,000
10.	Medikasie (per jaar)	200,000
11.	Kommunikasiekoste ens (per jaar)	11,000

Met bostaande in gedagte moet daarop gereken word dat die jaarlikse deurlopende uitgawe om so 'n inrigting in stand en in funksie te hou sal ± R4 871 000 per jaar beloop. Indien die plek gehuur word sal dit 'n bykomende R900 000 per jaar beloop.

Indien daar voorsiening gemaak word vir 90 persone om opgeneem te word, kan gereken word dat daar gemiddeld ± 40 deurlopende bedbesetting elke dag sal wees. Dit sal beteken dat vanuit pasiëntfooie, as 30 persone teen R250 per dag en 10 persone teen R350 per dag (byvoorbeeld Heroïne verslaafde) versorg word, 'n inkomste van R2 737 500 en R1 277 500 per jaar gegenereer sal word. In totaal sal dit in pasiëntfooie 'n inkomste van R4 015 000 per jaar beteken indien al die pasiënte hulle gelde sal betaal - in praktyk gebeur dit egter nie.

Die gevolgtrekking vanuit bostaande gegewens is dat daar dus 'n tekort van meer as R845 000 per jaar vir die bedryf van so 'n inrigting mag wees. Hierdie tekort sal gevolglik vanuit die Kerk en/of gemeenskap verkry moet word, want dit sal steeds 'n ope vraag bly of die staat so 'n inrigting vir die Kerk sal subsidieer omdat baie faktore 'n rol sal speel soos byvoorbeeld:

- * Is daar nie reeds ander soortgelyke inrigtings in die omgewing nie?
- * Wat is die opnamebeleid van die organisasie (byvoorbeeld net vir lidmate/alle bevolkingsgroepe ens.)?
- * Is die inrigting as Nie Winsgewende Organisasie (NWO) geregistreer?

(g) Opmerkings en voorstelle

Met voorafgaande as agtergrond kan minstens die volgende voorstelle vir oorweging voorgelê word:

Eerstens moet die dienste wat gelewer word teosentries gefundeerd wees.

Tweedens kan die Kerk sy eie inrigting daarstel wat sover dit die geboue- en grond kompleks betref, by beraming 'n aanvanklike finansiële uitleg van R12 000 000 sal beteken, of 'n huurbedrag van R900 000 per jaar. Verder sal die bedryfskoste om 'n gemiddeld van 40 persone per maand te behandel, na raming R4 860 000 per jaar beloop.

Derdens kan gegewens van inrigtings regdeur die land wat vooraf gekeur word op grond van die inhoud van hul programme, op die Kerk se webblad geplaas word.

Vierdens kan die Kerk die bestaande vennootskap/gesindheid wat daar met Castle Carey Kliniek bestaan, op selfs 'n meer vaster basis plaas deur die Kerk/gemeentes deeglik in te lig oor Castle Carey Kliniek, en sy lidmate formeel te versoek om waar moontlik van hierdie diens gebruik te maak omdat die dienste aldaar juis teosentries gerig is.

Vyfdens dat lidmate/gemeentes met Castle Carey Kliniek kan skakel om seker te maak of 'n inrigting in hul omgewing se programme binne die Kerk se etos sal inpas.

Sesdens dat predikante en spesifieke diensgroepe wat oor dwelms handel die nodige toerusting ontvang om veral voorkomende- en nasorgdienste te kan lewer. Behandeling of terapie is te gespesialiseer en behoort vir kundige mense gelaat te word.

In die *sewende* plek, omdat dit deel van die Ring van Potgietersrus se beskrywingspunt is, kan meegedeel word dat die saak rondom dwelms reeds deel van die ou, sowel as die hersiene kategetiese handleiding uitmaak.

Laastens sal 'n inligtingstuk aan die Kerk (predikante, kerkrade en lidmate beskikbaar gemaak word om hulle te sensiteer en om kontakbesonderhede beskikbaar te maak.

BESLUIT

1. **Die Kerk aanvaar mede-verantwoordelikheid om die stryd teen dwelmmisbruik doelgerig aan te pak, deur**
 - * **die ondersoek, navorsing en behandeling van dwelmmisbruik voort te sit**
 - * **die moontlikheid van nuwe samewerking met Castle Carey te ondersoek.**

(ii) *Beskrywingspunt*

(a) **BESTRYDING VAN DWELMMISBRUIK: RING VAN POTGIETERSRUS**

- * **Die Kerk neem daadwerklik kennis van die skrikwekkende afmetings van alkohol en dwelmverslawing onder jeugdige in die RSA, insluitend lidmate en kinders van lidmate van die Ned Herv Kerk, asook die ernstige bedreiging wat sodanige verslawing en/of gevolge en/of meegaande invloede soos satanisme vir die Christelike Kerk en die ordelike samelewing inhou.**

- * **Die Kerk aanvaar mede-verantwoordelikheid in die stryd teen hierdie euwel deur onder meer**
 - ** die oprig van sorg- en rehabilitasiesentra vir dwelmverslawing (insluitend drankverslawing) vir lidmate en kinders van lidmate van die Ned Herv Kerk
 - ** die opleiding van predikante in die opsig en instelling van spesifieke diensgroepe om lidmate op plaaslike vlak by te staan
 - ** voorkomende maatreëls waardeur die kinders van ons Kerk reeds vanaf die vroegste vlak van kategese gewaarsku word en geestelik weerbaar gemaak word, onder meer deur die dwelmprobleem in die sillabus te vervat.
- * **Die Kerk getuig teenoor die owerheid ten opsigte van die onaanvaarbare toestand waar die RSA skynbaar die stortingsterrein van die dwelmwêreld geword het en daadwerklik optrede teen dwelmsindikate en handelaars wat die lewens van ons jeug gewetenloos vernietig, vereis word.**

Motivering

Dit is wyd in die media berig dat dwelm- en alkoholmisbruik die afgelope tyd kommerwekkende afinetings aangeneem het. Die volgende blyk onder meer:

- * Die Mediese Navorsingsraad (MNR) kom in sy jongste verslag oor dwelms- en alkoholmisbruik tot die skokbevinding dat heroïengebruik in Suid-Afrika die afgelope vyf jaar vertienvoudig het en dat die gemiddelde ouderdom van gebruikers al laer word.

Heroïen word as die dodelikste van alle dwelms beskou en veroorsaak baie sterfgevälle. Kinders van so jonk as twaalf word prostitute om die gebruik te finansier. Heroïen is tans gereidelik op straat beskikbaar (*Beeld* 28 Februarie 2002).

- ** Me Lea Grobler, die organiseerder van Act-Up glo dat ten minste 75% van kinders in hoërskole al met dwelms te doen gekry het. Hulle word gereeld deur laerskole geskakel vir hulp en is selfs al deur 'n kleuterskool gekontak (*Beeld* 1 Maart 2002).
- ** Phoenix House, 'n rehabilitasiesentrum in Johannesburg, beweer dat hul ergste geval 'n meisie was wat op sesjarige ouderdom begin dwelms gebruik het en op die ouderdom van dertien reeds gevorder het tot binne-aarse dwelms (*Beeld* 6 Maart 2002).

Die gevolge of newewerkinge van dwelmverslawing is bekend en sluit onder meer die volgende in:

- * Fisiese aftakeling van verslaafdes wat tot sterftes lei, veral by gebruikers van heroïen. Navorsers in Australië het ook gewaarsku dat Ecstasy, 'n dwelm wat baie gebruik word, ook bekend as die "ravedrug", gou breinskade kan veroorsaak en is daar ook aanduidings van ernstige hartprobleme na gebruik daarvan. Verder word blootstelling aan siektes soos VIGS verhoog onder meer deur die gebruik van besmette spuitnaalde (*Beeld 16 Maart 2002, Beeld 7 Maart 2002, Rapport 20 Mei 2001*).
- * Morele en geestelike afstomping met gepaardgaande onvermoë om tussen goed en kwaad te onderskei en geneigdheid tot misdaad, anti-sosiale gedrag en selfs satanisme.
- * Die verslaafde se lewenshouding word negatief wat stremming plaas op gesinsverhoudinge en word hy/sy gewoonweg 'n gevaar en las vir hom-/haarself, sy/haar gesin en die gemeenskap. Gesinne word ontwig en meestal hartseer en gebroke gelaat.
- * Dwelmverslaafdes wat nie hulp ontvang nie, word meestal uitgeworpenes van die samelewing wat saam met hulle groepsgenote in hul eie subkultuur ontvlugting soek. Hulle dryf na 'n skemerwêreld waar niemand en niks hulle kan bereik nie en eindig in gevangenis of sterf van God en mens verlate.

Daar is sekere maatreëls in Suid-Afrika getref ten einde die steeds groeiende dwelmmiddelprobleem te beveg. Dit sluit onder meer die volgende in:

- * Die Wet op die Misbruik van Gewoontevormende Stowwe en Rehabilitasiesentrums Nr 41 van 1971 wat ingestel is in 'n poging om die misbruik van en handeldryf met verdowingsmiddels te bekamp.
- * Die Suid-Afrikaanse Nasionale Raad vir Alkoholisme en Gewoontevormende Stowwe (SANRA) is gestig wat moet toesien dat rehabilitasiesentra tot stand gebring word.
- * Verskeie privaat klinieke wat funksioneer onder die beskerming van die Suid-Afrikaanse Nasionale Raad vir Alkoholisme en Gewoontevormende Stowwe (SANRA), dra ook by tot hierdie poging.

Geen ouer kan vandag die houding inneem dat sy kind nie blootgestel sal word aan dwelms nie en/of dat sy kind weerstand sal bied wanneer hy/sy aldus blootgestel word. Menige ouers het al in gebrokenheid besef dat 'n voorheen voorbeeldige en begaafde kind oornag verander het nadat hy/sy blootgestel is aan dwelms. Blootstelling kan in enige plek plaasvind, selfs by die skool deur 'n

onderwyser wat dwelms verkoop (*Sunday Times* 20 Mei 2001).

Dit is derhalwe 'n werklikheid dat selfs ouers wat Christelike ouerhuise vir hulle kinders probeer skep, gekonfronteer word met kinders wat in die kloue van dwelmverslawing is.

Aangesien die Ned Herv Kerk nie oor eie sentra beskik nie, is ons lidmate genoodsaak om elders om hulp aan te klop.

Sonder om afbreuk te doen aan die goeie werk wat deur ander kerke/kerklike denominasies gedoen word, is die resultaat daarvan dat die verslaafde, wie reeds ontredde is as gevolg van verslawing, geplaas word in 'n milieu wat vir hom op godsdienstige terrein vreemd is. Dit strem en kortwiek rehabilitasie. Dit is algemene kennis dat 'n verslaafde se godsdienst waarskynlik die belangrikste faktor in die rehabilitasieproses is.

Dit blyk dat inrigtings wat van staatsweë geskep is, waarskynlik weens gebrek aan fondse, nie toereikend is nie en daar nie voorsiening gemaak word vir behoorlike programme vir alle groepe dwelmverslaafdes nie. Daar is ook die gevaar van blootstelling aan geharde misdadigers.

Wat die private sentra betref, is reeds verwys na die probleem van 'n ander godsdienstenadering. Hier is veral van toepassing, sentra waar verslaafdes vir langer tydperke behandel kan word, soos by Noupoot (naby Middelburg, Kaap) en Serenity in die Oos-Kaap. In sekere opsigte stel sodanige sentra 'n navolgingswaardige voorbeeld, maar is dit tog noodsaaklik dat sentra/ inrigtings met 'n eie aard geskep word vir ons mense.

Die Ned Herv Kerk hoef nie die sentra uit eie fondse te finansier nie. Hervormde lidmate is op hierdie stadium reeds genoodsaak om soms astronomiese bedrae te betaal aan ander sentra. Dit word vertrou dat sodanige sentra ekonomies selfonderhoudend kan wees indien goeie bestuur toegepas word en is daar verskeie modelle wat aangewend kan word. Belanghebbende partye en deskundiges kan in 'n dinkskrum betrek word in dié verband.

Die indruk kan ontstaan, ten regte of ten onregte, dat die Ned Herv Kerk tans nie aktief betrokke is by die bestryding van en die behandeling van dwelmverslawing nie ten spyte van 'n indirekte betrokkenheid by 'n instansie soos Castle Carey. In die vorige werkboek van finale jaar katekisasie wat deur Kital uitgegee is (*Met Hart en Hand*) was minstens 'n volledige hoofstuk gewy aan die gevare van dwelms. In die nuwe vervangende werkboek van finale jaar katekisasie het die hoofstuk weggeval en word die dwelmprobleem nie afsonderlik behandel nie.

Dit is onwenslik dat die Ned Herv Kerk sy lidmate in 'n posisie plaas waar hulle in hul uur van nood aangewese is op ander kerke/denominasies en kan dit veroorsaak dat persone die Ned Herv Kerk verlaat om elders 'n godsdienstige tuiste te vind.

Dit word van die Ned Herv Kerk verwag om saam met sy lidmate, strydende kerk te wees in 'n verskeurde en verwarde wêreld. Die dwelmbedreiging is soos die draak met sewe koppe wat 'n vernietigende effek op kerk en samelewing. Die beroep word dus op die Ned Herv Kerk gedoen om die swaard op te neem en die stryd aan te knoop teen hierdie bedreiging.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt verval in die lig van die besluit geneem in 5.4.1.1.

5.4.1.2 Homoseksualiteit

Die voorsitter stel voor die bespreking van die saak dat dit 'n uiters sensitiewe saak is wat mense raak, gelowiges en nie 'n verskynsel, en daarom behoort elkeen wat dan die bespreking deelneem, dit met groot verantwoordelikheid doen.

Hy gaan die vergadering voor in gebed.

(i) Die volgende beskrywingspunt is deur die 66ste Algemene Kerkvergadering aanvaar oor homoseksualiteit:

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering benoem 'n studiekommissie, bestaande uit kenners uit die verskillende relevante dissiplines om die 67ste Algemene Kerkvergadering met 'n verslag en advies te bedien oor die Kerk se standpunt en hantering ten opsigte van homoseksualiteit. In die ondersoek geniet die volgende aspekte aandag:

- * 'n Eksegeties-teologiese perspektief op seksualiteit en seksuele oriëntasie.
- * Die handves vir Menseregte.
- * Die arbeidsreg.
- * Sosiologiese, pedagogiese en psigologiese insigte word verdiskonteer.

Motivering

Sedert die Hervormde Kerk in 1986 tydens die Algemene Kerkvergadering besluite geneem het oor die Kerk se houding teenoor homoseksualiteit en homoseksuele persone, het daar ingrypende veranderinge in die samelewing ingetree wat die Kerk in sy besluite moet verdiskonteer. So, byvoorbeeld, het die Handves vir Menseregte deel van die land se grondwet geword en oefen op sy beurt 'n belangrike invloed uit op die arbeidsreg. Die Handves bepaal dat daar nie teenoor iemand gediskrimineer mag word op grond van sy of haar seksuele oriëntasie nie. Nuwere eksegetiese resultate toon aan dat die Bybelgedeeltes wat tradisioneel gebruik is om die Kerk se standpunt te begrond, nie so reglynig op homoseksualiteit van toepassing gemaak kan word nie. Vanuit verskillende

dissiplines is daar ook nuwe insigte oor die twee standpunte, naamlik dié van konstitusionele- of verworwe homoseksualiteit.

Teenoor hierdie nuwere insigte en veranderinge in die samelewing, staan die Bybelse riglyn dat die heteroseksuele verhouding van een man en een vrou, binne die verhouding van wedersydse trou in die huwelik, die ideale ruimte is waarbinne die gawe van seksualiteit tot sy volle vervulling, as rekreasie en moontlike prokreasie, kan kom. Alle moontlike variante van seksuele intimiteit, of dit nou heteroseksueel, of homoseksueel van aard is, word as losbandigheid beskryf en skaad hierdie ideaal.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is ook gekonfronteer met 'n versoek van 'n gewese predikant van die Kerk dat die Kerk weer opnuut besin oor sy siening ten opsigte van homoseksualiteit.

In die lig van hierdie motivering is dit noodsaaklik dat die Kerk weer 'n indringende studie oor die aangeleentheid van homoseksualiteit sal doen om uiteindelik te kom tot 'n standpunt wat enersyds teologies begrond is en andersyds 'n antwoord te bied op die vraagstelling van ons tyd.

(ii) *Studie oor homoseksualiteit*

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het soos volg oor die aangeleentheid besluit:

- * Die studiegroep oor homoseksualiteit gaan voort met sy navorsing en debat. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kan persone *byvoeg* tot hierdie studiegroep.
- * Die studiegroep word versoek om verskillende memoranda aan die ringsvergaderings van 2003 voor te lê vir kennisname en bespreking. Ander studiegroepe (uit gemeentes, ringe en ander instansies van die Kerk) kry ook die geleentheid om memoranda aan ringsvergaderings voor te lê. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aanvaar verantwoordelikheid vir die keuring en versending van die verskillende memoranda.
- * In die lig van die kommentaar vanaf ringsvergaderings en ander vergaderings van die ampte, stel die studiegroep twee of meer voorleggings vir die 67ste Algemene Kerkvergadering saam. Die 67ste Algemene Kerkvergadering besluit oor die Kerk se standpunt oor homoseksualiteit.
- * Die huidige besluite van die Kerk oor homoseksualiteit bly geldig totdat ander besluite geneem is.

Die volgende studiekommissie oor homoseksualiteit is benoem met die oog op studie en aanbevelings aan die 67ste Algemene Kerkvergadering:

Proff IWC van Wyk, PA Geyser, TFJ Dreyer, J Buitendag, drr FJ Boshoff, JP Naudé, WA Dreyer, di G van R Els en adv LJ Pienaar. Prof PA Geyser is as sameroeper benoem.

- (iii) *Die komitee gee die onderstaande memorandum aan die vergadering deur. Daar kon ongelukkig nie voldoen word aan dié besluit om dit vooraf aan ander studiegroepe deur te gee sodat meer memoranda voorgelê kon word nie.*

GESPREK OOR HOMOSEKSUALITEIT: INLEIDINGSPARAGRAAF OOR ONS VERSTAAN VAN KERK EN HOMOSEKSUALITEIT

"Staan jy op die Skrif?", het die pruisiese minister aan Adolf Schlatter gevra toe hy hom die pos van professor in die nuwe testamentiese wetenskap aan die Universiteit van Berlyn in 1893 aangebied het. Schlatter skryf in sy autobiografie dat hy toe daarop geantwoord het, "nee, ek staan nie op nie, maar onder die Skrif"!

Die rede vir die verskillende kerklike opinies oor homoseksualiteit kan basies na die een saak van Skrifbeskouing teruggevoer word. Die uitgangspunte wat hieroor geld, bepaal direk die uitkoms van die gesprek. Die komitee wat hierdie verslag saamgestel het, het dit ook terdeë beseef, en daarom ook nie probeer om finale antwoorde aan te bied asof daar nie verskille hieroor bestaan nie. Ons wou ook nie die Kerk voor 'n definitiewe wit of swart keuse plaas nie, want so maklik is dit nie. En alhoewel daar uiteraard aksentverskille onder die lede van die komitee self ook bestaan het, was die gemeenskaplike oortuiging nietemin dat ons *onder* die Skrif staan en altyd weer nederig moet luister wat ons meen God vandag vir ons deur sy Seun Jesus Christus wil sê. Ons hoor die stem van God immers enersyds in die teenswoordige tyd en andersyds in die enkelvoud, te wete die mensgeworde Woord. Dit is die evangelie van genade, versoening en liefde.

Die teenwoordigheid van God as die *Ander* konfronteer ons boonop voortdurend en plaas ons gemaksone onder druk. God is anders as mense. Selfs mense se liefde en loyaliteit en vriendskap is kwalitatief ónvolledig in die lig van God se volmaaktheid. Daarom moet selfs ons besbedoelde wil aan die wil van God soos uitgedruk in Jesus Christus getoets te word. Die ander méns is egter ewe noodsaaklik vir my selfverstaan en selfs my voortbestaan. God ontmoet my ook in die ander mens en dit dwing my tot inkeer en uitreiking.

Hierdie verslag word daarom nie as eenduidige of klinkklare uitsprake aangebied nie, maar wel soos 'n mosaïek van aksente wat die één saak van die liefde van God wil oordra. Die Vergadering word daarom ook gevra om die sake wat nou aangebied word, eerder te beskou as *momente* binne 'n kaleidoskopiese landskap. Die vergadering behoort egter oor elkeen van hierdie afsonderlike sake 'n mening te vorm. En omdat die verslag 'n ongekwalifiseerde *ja!* vir die evangelie wil oordra, sal die keuses van die vergadering dus die kontoere van die landskap bepaal wat die Kerk glo die Gees van God op hierdie oomblik van hom vereis om

te trek.

Die volgende momente lyk vir ons na belangrike perspektiewe in hierdie verband en vorm daarom tegelyk ook die opbou van die verslag. Dit is egter net 'n raamwerk. Ons beklemtoon daarom weer eens dat hierdie sake relatief selfstandig aangebied word en afsonderlik onder die loop geneem moet word.

* *Skriftuurlike kontoere*

* *Empiriese navorsing*

Genetiese predisposisie
Kulturele bedding
Psigologiese perspektiewe
Sosiologiese inkleding

* *Teologiese reliëf*

Hermeneutiese boog
Ekklesiologiese uitdrukking
Etiese perspektiewe
Pastorale bewoënhed

Homoseksualiteit: Bybel, tradisie en kerk

Die probleem

Die Skrif is die riglyn is vir gelowige mense se gedrag. In die kerk is daar verskillende, soms direk teenoorstaande standpunte oor homoseksuele gedrag wat hulle almal beroep op die Skrif. Die teensprake en "dubbel praat" verwar homoseksuele mense en lei daartoe dat hulle nie tuis voel in die kerk nie.

Die term "homoseksualiteit" kom nêrens in die Bybel voor nie. Dit word eers vanaf 1892 gebruik. Die verskynsel homoseksualiteit soos vandag bekend, kan dus nie direk uit die Bybel verstaan word nie. Hoe behoort die Bybel oor homoseksualiteit en homoseksuele gedrag geïnterpreteer te word? Is homoseksualiteit sonde? Moet homoseksuele persone hulle daarvan weerhou om hulle seksualiteit te beoefen om "goeie gelowiges" te kan wees?

Reformatoriese teologie en die teologie van Paulus

Volgens die teologie van die Reformasie is dit onmoontlik om die letter van die wet in eie krag te gehoorsaam. Net in Christus word dit op grond van genade moontlik om die wil van God te doen. Dit gaan nie om 'n wettiese nakoming van die reëls nie, maar om 'n nuwe verhouding met God waarin mense vry van sonde en dood kan lewe. Dit is om nie volgens die menslike natuur (*sarks*) te lewe nie,

maar volgens die Gees van God (*pneuma*). Egte lewe berus op geloof alléén.

Volgens die Reformatoriese teologie is alle mense sondaars. Niemand is volmaak nie. Dit word eger teologies 'n probleem as *mens-wees op sigself* as sondigheid beskou word. Om *mens (sarks)* te wees, is net so min sonde as om 'n bepaalde kleur oë of 'n liggaamlike gebrek te hê - ongeag of iemand daarmee gebore is of so geword het. Sonde is nie om die mens te wees wat jy is nie, maar is volgens Paulus die poging om 'n mens se eie heil te probeer vind in die verganklike dinge van mens-wees. Om genade in God te vind, beteken nie om 'n die verganklike mens-wees soos dit geskape is, te haat nie ("sarkofobie" = haat van die liggaam). Dit beteken dat God se teenwoordigheid te midde van en ten spyte van verganklike mens-wees met vreugde ervaar kan word.

Vir Paulus is *sarks* (liggaam) alles wat te doen het met mens-wees-in-die-wêreld en wat mense kan vervreem van God af of teenoor God te staan bring. Die mens wat lewe volgens die Gees van God (*pneuma*), oorstyg die *sarkikos*-bestaan sonder om op te hou om *sarks* te wees. Vir so 'n bestaan gebruik Paulus die term *soma* (liggaam). Wanneer hy die kerk *soma* van Christus noem, bedoel hy die ruimte waar geestelike mense lewe – in God se teenwoordigheid te midde van en ten spyte van hulle *sarkikos*-bestaan. Hierdie "liggaam van Christus" bestaan uit baie lede, elk met 'n eie *sarkikos*-bestaan. In die kerk word *sarks* nie opgehef nie, maar diensbaar gestel aan God. Die *sarkikos*-bestaan het wel waarde vir die alledaagse lewe van gelowiges wat in 'n relasie tot God lewe.

Die vraag is of homoseksualiteit so 'n waardevolle aspek van 'n mens se *sarkikos*-bestaan is, en of dit onversoenbaar is met 'n egte bestaan voor God. Indien dit nie versoen kan word met 'n geestelike lewe nie, kan homoseksuele mense nie hulleself wees en gelowige wees nie. Gelowige homoseksuele persone sal hulle liggaam haat (sarkofobie).

Die Bybel

'n Objektiewe Skrifverstaan

Volgens hierdie benadering laat die geopenbaarde wil van God twee moontlikhede toe: óf die uitlewing van menslike seksualiteit binne die heteroseksuele huwelik, óf die selibaat - geen uitlewing van seksualiteit nie. Homoseksuele gedrag word as immoreel gesien en is vir gelowiges verbode. Ook langtermyn homoseksuele verhoudings waar daar liefde en trou is, is onaanvaarbaar.

Hierdie siening beskou wetenskaplike gegewens as minder belangrik as die Bybel wanneer oor etiese kwessies besluit word. Hierdie beskouing reduceer mense se mens-wees tot wat hulle *doen*.

Moontlikhede om die verhouding tussen Bybelse reëls en die kultuurkonteks te sien, is die volgende:

- * Reëls geld nie meer as die konteks verander nie.
- * Reëls is wel nuttig, maar as daar konflik is tussen die reël en die konteks, kan weggedoen word met die reël.
- * As daar konflik is, behoort die reël nie summier verwerp te word nie. Net as sekere etiese waardes in die konteks swaar genoeg weeg, kan die reël wel ter syde gestel word.
- * Niks uit die konteks kan swaar genoeg weeg om 'n reël wat 'n daad verbied omdat dit immoreel is, ter syde te stel nie.

Die laaste moontlikheid verteenwoordig die uitgangspunt dat die Bybel homoseksualiteit afwys en dat die heteroseksuele huwelik die enigste vorm is waarbinne menslike seksualiteit uitgeleef mag word. Hierdie standpunt neem nie in ag dat huweliksvorme verander soos kulturele gebruike verander nie. In die Bybel kom ten minste drie tipes huweliksvorme voor. Hulle het oor 'n tydperk van meer as 12 twaalf eeue ontstaan en verander. Vandag bestaan nie een van daardie Bybelse huweliksvorme meer in die Westerse wêreld nie. Die rede waarom hedendaagse Westerlinge trou, naamlik wedersydse liefde, was nie die rede vir huweliksluiting in die Bybelse tyd nie. Dit is dus 'n probleem om "die Bybelse huwelik tussen man en vrou" te sien as die enigste moontlike ruimte waarbinne wedersydse liefde en seksualiteit uitgeleef mag word.

'n Subjektiewe Skrifverstaan

Volgens hierdie benadering, wat ook die Bybel ernstig wil neem, is homoseksuele gedrag nie onversoenbaar met die Skrif nie. Die gedeeltes in die Nuwe Testament verwys na pederastie, prostitusie of seksuele perversiteit en nie na 'n liefdevolle verhouding tussen mense van dieselfde geslag nie. Of sulke verhoudings in die Bybelse tyd bestaan het, is onbekend, maar hulle bestaan wel vandag. Die kerk het reeds daarin geslaag om by slawerny en die onmenswaardige behandeling van vroue (albei aanvaarbaar in die Bybel) verby te beweeg. Dit het nou tyd geword om verby te kom by 'n letterlike interpretasie van die Bybel wat vooroordeel skep teen homoseksuele mede-gelowiges.

'n Dialektiese Skrifverstaan

Wanneer tekste geïnterpreteer word, is twee kontekste ter sprake: dié van die teks en dié van die Bybelleser. Objektiewe Skrifinterpretasie is nie moontlik nie. Alle lesers kom met hulle eie konteks, verstaan en vooroordele na die Bybel toe. In hierdie verstaan van die Skrif moet die twee kontekste met mekaar in gesprek tree. Die een kan nie die ander volledig voorskryf nie.

Die breër boodskap van die Bybel kan soms reëlreg teen 'n spesifieke teks ingaan. Sommige Bybeltekste kan onaanvaarbaar wees in die lig van die evangelie as geheel. Dan moet die evangelieboodskap swaarder weeg as 'n spesifieke teks,

byvoorbeeld in die Ou Testament.

Ou-Testamentiese getuienis

Teen die kulturele agtergrond van die Ou Testament word "homoseksuele gedrag" soos volg verstaan:

- * Homoseksuele dade maak mense onrein. Dit beteken dat hulle sosiaal uitgestoot en uitgesluit word uit God se teenwoordigheid.
- * Homoseksuele gedrag is onaanvaarbaar omdat dit die noodsaaklike voortbring van manlike erfgename (bou die volk Israel) in die wiele ry.
- * Met dieselfde manlike geslagsorgaan wat die teken van die besnydenis dra, pleeg die persoon 'n onrein daad wat hom niks beter as 'n onbesnede heiden maak nie (Lev 18:3, 24, 27). Dit verteenwoordig "'n etiek van genitalië".
- * In 'n patriargale samelewing tas homoseksuele gedrag manlike eer aan. Vir 'n man om in die posisie van die passiewe ontvanger te wees, is oneervol. Die kerkvader Chrysostomos noem homoseksualiteit "erger as hoerery" omdat dit 'n man tot 'n vrou maak.

Indien hierdie Ou-Testamentiese getuienis gebruik word om hedendaagse homoseksualiteit te veroordeel, beteken dit dat antieke kultuurgebruike gebou op 'n "etiek van genitalië" die hedendaagse Christelike etiek bepaal.

Nuwe-Testamentiese getuienis

Wanneer die Bybel sigself weerspreek, moet Christene besluit wat belangriker is. Een teoloog se keuse klink so: "I choose Paul and the Gospels over Leviticus as having the more profound understanding of the human situation."

In Markus 7 kritiseer die Fariseërs Jesus omdat die dissipels eet met onrein (ongewaste) hande. Volgens Jesus kan die fisiese 'n mens nie onrein maak nie. Dit het geen effek op die hart, die sentrum van die verhouding tot God nie. Wat die hart onrein maak, naamlik slegte bedoelings en dade, kan wel in die pad kom van 'n goeie verhouding met God. Jesus beskou nie die Ou-Testamentiese kategorieë van reinheid meer as geldig nie.

Mense wat homoseksuele dade pleeg (*malakoi en arsenekoitai*) word deur Paulus gemaan dat 'n gesindheid en optrede wat ander onmenslik, nie te rym is met die waardes van God se koninkryk nie. Dit is met ander woorde nie iemand se menswees (bv die werklikheid van hulle homoseksualiteit) nie, maar dat hulle op 'n manier leef waar hulle nie deur God se Gees gelei word nie, wat veroorsaak dat hulle hulle buite God se koninkryk bevind.

"Teen-natuurlike" lewe is vir Paulus 'n lewe sonder God. Liefde vir mekaar is die

kern van 'n lewe wat versoen is met God. Alle mense is by God welkom, ongeag hulle fisiese omstandighede. Jesus se insluiting van uitgeworpe mense in die koninkryk van God bevestig dat God nie voorkeur gee aan mense met 'n spesifieke *sarkikos*-bestaan nie. Die "waarheid van die evangelie" is dat die *sarkikos*-bestaan nie die belangrikste is nie, maar dat die mens as *sarks* deur God se Gees beheers word.

Die kerklike tradisie

'n Kerklike standpunt was tot dusver dat homoseksuele Christene selibaat behoort te lewe. Hulle is dan aanvaarbaar en behoort volgens hierdie siening ook tot die ampte toegelaat te kan word. Vir sommige is homoseksualiteit iets soos alkoholisme. Iemand kan 'n alkoholis wees maar nie drink nie omdat dit skadelik is. So kan homoseksuele persone hulle weerhou van skadelike seksuele gedrag.

Sosio-psigologiese navorsing toon egter dat homoseksuele gedrag op sigself nie skadelik is, mits dit wederkerig is, met albei se instemming en in 'n liefdevolle, toegewyde verhouding. Promiskue homoseksuele (en heteroseksuele) gedrag is wel skadelik vir mense. Onderdrukking van 'n deel van 'n mens se mens-wees is ook skadelik.

Die "body-fit" natuurteologie

Die argument dat homoseksualiteit teen die natuur is (Romeine se "teennatuurlik"), gaan oor die passing van die manlike penis in die vroulike vagina. Seks tussen mense van dieselfde geslag gaan in teen die andersheid wat deel is van God se ontwerp.

Die anatomiese "body fit" argument is ingebed in die reinheidsideologie van die Mediterreense wêreld. Hiervolgens kon wat in liggaamsopeninge ingaan, soos kos in die mond, 'n mens onrein maak. Alles wat uit liggaamsopeninge uitgaan, is onrein omdat dit uit plek is - wat in die liggaam hoort, is buite die liggaam. Konsekwent deurgetrek, sou hierdie argument orale seks (ook binne die heteroseksuele huwelik) as teennatuurlik en derhalwe as sonde moes beskou. Teenoor so 'n "natuurteologie", koppel Jesus 'n rein lewe voor God nie aan die uiterlike menslike anatomie nie, maar aan geloof in die *hart* (Mark 7).

Wetenskaplike gegewens

Biologiese insigte

In die antieke tyd was mense se lewensverwachting kort. Voortplanting was lewensnoodsaaklik vir die voortbestaan van die samelewing (volk). Semen is gesien as "beperkte middele" ("limited goods"). "Die kind is die enigste rede vir 'n vrou om te trou", meen die kerkvader Ambrosius. Homoseksuele gedrag ondermyn die voortbring van kinders en is daarom gesien as onaanvaarbaar. Konsekwent deurgetrek, sou hierdie argument beteken dat masturbasie en

voorbehoeding ook onaanvaarbaar is.

Volgens bioloë het reeds die vroegste mense asook sekere aapsoort gedrag vertoon wat vandag as "homoseksueel" sou deurgaan. Genetiese navorsing en die studie van hormone het aangetoon dat mense homoseksueel of heteroseksueel is, soos wat mense linkshandig of regshandig is. Sommige wetenskaplike kies eerder vir 'n kontinuum vanaf sterk heteroseksueel aan die een kant tot sterk homoseksueel aan die ander kant.

Hoewel biologies-genetiese oorsake 'n rol speel, is die invloed van die omgewing ook belangrik en kan nie alles aan gene toegeskryf kan word nie. 'n Voorbeeld hiervan is dat een lid van 'n identiese tweeling homoseksueel kan wees en die ander nie. Gene bepaal nie die ontwikkeling van gedragseienskappe nie. Gedragsgenetika word egter selde bespreek in die biologiese ondersoek na homoseksualiteit.

Volgens navorsing voldoen homoseksualiteit nie aan die kriteria om as 'n geestesiekte of 'n morele afwyking geklassifiseer te word nie. Geen terapie om seksuele oriëntasie te verander, is nog tot dusver effektief bevind nie.

Psigo-sosiale insigte

Volgens psigologiese navorsing is homoseksualiteit 'n manier waarop 'n minderheidsgroep menslike liefde en seksualiteit uitdruk. Die navorsing het uitgewys dat homoseksuele persone in alle opsigte net so goed sosiaal funksioneer as heteroseksuele persone. Daar is bevind dat geen onstabiliteit en gebrek aan oordeelsvermoë, betroubaarheid of algemene sosiale en beroepsgeskiktheid aan homoseksualiteit as sodanig gekoppel kan word nie.

Homoseksualiteit is nie 'n kwessie van persoonlike keuse nie. Ongeveer 10% van die bevolking is homoseksueel georiënteer. Die persentasie bly konstant oor tyd en kulture heen, ten spyte van die morele waardes van verskillende gemeenskappe. Homoseksualiteit neem nie toe (of af) wanneer morele kodes of sosiale gebruike verander nie.

Homoseksuele oriëntasie en gedrag wek homofobie (vrees vir homoseksualiteit) in die samelewing. Dit het twee gevolge. Die samelewing kommunikeer (soms onbewustelik) weersin en selfs haat aan homoseksuele persone. Homoseksuele persone neig om hulle mens-wees te onderdruk. Neuroses ontwikkel en hulle ervaar identiteitsverwarring. Navorsing toon dat stigmatisering en marginalisering van die belangrikste lewenskewessies is waarmee homoseksuele persone worstel.

Die samelewing word toenemend bewus van die skade wat homofobie aan homoseksuele persone doen. Dit is ook 'n rede waarom gays ervaar dat hulle deur die kerk verwerp word en die kerk nie as 'n tuiste kan beleef nie.

Christelike etiek en pastoraat in die 21e eeu

Homoseksuele persone kom voor 'n dilemma te staan: om in God te glo; beteken om hulle eie homoseksualiteit te haat; om hulle homoseksualiteit te aanvaar, beteken dat hulle die geloof in God moet verwerp. Pyn en wanhoop lê agter die vertrek van homoseksuele Christene uit die kerke.

Om eerlik te kan sê en leef wie hulle is, het homoseksuele persone 'n liefdevolle gemeenskap nodig waarbinne hulle wonde kan genees, hulle kan leer om hulleself te aanvaar, om hulle geestelike lewe en seksuele werklikheid te integreer, en om hulle geestelike lewe te laat gedy. Alle mense (ook gays) behoort vreugde te kan vind in hulle seksualiteit en hulle verhoudings te kan beoefen in die teenwoordigheid van God.

Die evangelie het 'n etiese implikasie: God het die mensheid lief, en mense kan God nie eer en dien as hulle mekaar nie liefhet nie. Dit was 'n nuwe idee in die tyd van die Nuwe Testament. Selfs meer revolusionêr was die idee dat Christelike liefde en barmhartigheid betoon behoort te word ook aan mense buite die kringe van familie of volksgenote (die "aanvaarbares"). Jesus het vir randpersone hoop gegee deur 'n weg te wys vir almal om onvoorwaardelik in God se teenwoordigheid te lewe. Rand figure word nie in God se koninkryk ingesluit omdat hulle randfigure is nie. Dit gaan nie daarom dat homoseksuele mense in die kerk aanvaar moet word omdat hulle randfigure in die samelewing is nie. Hulle word aanvaar omdat die kerk *alle* mense aanvaar wat in Jesus Christus glo. Die evangelieboodskap is dat elke mens onvoorwaardelik met God versoen kan wees, ongeag hulle fisiese (*sarkikos*-) omstandighede. Alle gelowiges is gelyk voor God. Indien sommige gelowiges uitgesluit word op grond van hulle *sarkikos*-bestaan, is die vraag of die kerk uit die genade leef en aan die "waarheid van die evangelie" gehoorsaam is.

Om "die persoon te aanvaar en die daad te veroordeel", is 'n dualisme wat die eenheid van liggaam, siel en gees ontken. Hierdie standpunt laat die klem val op die fisiese bevrediging eerder as op wat twee persone vir mekaar beteken - op 'n verhouding wat iets kan weerspieël van die liefde van Christus.

Alle pastorale werk word aangepak met die hoop dat mense in Christus verlos en heel sal kan lewe. Heelheid en verlossing is sinoniem in die Skrif.

'n Moontlike getuienis van die kerk in die een-en-twintigste eeu sou kon wees:

- * Die kerk weet dat die Bybel negatiewe kultuur-bepaalde uitsprake oor wat vertaal word met "homoseksuele gedrag", bevat. Volgens die breër boodskap van die evangelie maak God se Gees dit vir mense moontlik om met hulle volle mens-wees in God se teenwoordigheid te lewe.
- * Die kerk wil aan alle gelowige lidmate, ook homoseksuele persone, pastorale sorg en morele leiding vir hulle Geesge vulde lewe verleen.

- * Die kerk glo dat alle gelowiges, ongeag hulle seksuele oriëntasie, lede van die liggaam van Christus is. Die eenheid van die kerk as liggaam van Christus is 'n evangeliese eis. Daarom is gays welkom in die geloofsgemeenskap.
- * Die kerk onderneem om pastoraal te luister na homoseksuele persone se ervaring en hulle te verseker van die liefde van God en medegelowiges.

Die gesprek oor homoseksualiteit vanuit 'n ander perspektief

As daar in die debat rakende homoseksualiteit gesoek word na teologiese kontoere, moet die kerk nie primêr vanuit 'n negatiewe perspektief vertrek, met die vraag of die Bybel homoseksualiteit veroordeel nie. Veeleer moet ons probeer vra na dit wat die Bybelse boodskap as ideaal voorhou. Die stelling kan sonder vrees vir teësprak gemaak word dat die Bybel die heteroseksuele verhouding van een man en een vrou, binne die verhouding van wedersydse trou (soos dit teologies neerslag gevind het in die huwelik), voorhou as die ideale ruimte waarbinne die gawe van seksualiteit tot sy volle vervulling, as rekreasie en moontlike prokreasie, kan kom. Alle moontlike variante van seksuele intimiteit, of dit nou hetero-seksueel, of homoseksueel van aard is, skaad hierdie ideaal. Die heteroseksuele huwelik is ook die basis en ruimte vir die vorming van 'n gesin en die opvoeding van kinders. Alhoewel die kerk gekonfronteer word met die realiteit van gebroke huwelike en alternatiewe vorme van seksuele intimiteit, hoe problematies en sensitief dit ookal mag wees, kan dit nie die motivering word om van die Bybelse ideaal afstand te doen nie.

Motivering

Vanuit 'n Bybelse perspektief word dit duidelik dat die tekste wat tradisioneel in die kerk gebruik is om homoseksualiteit as sonde te beoordeel, eksegeties gesien, nie so eenduidig is nie (vgl die eksegeties resultate soos deur prof PA Geyser gereflekteer). Die navorsing, toon aan dat daar verskillende gedagterigtings in die literatuur na vore kom. Enersyds is daar voorstanders van die standpunt van konstitusionele homoseksualiteit, asook aan die ander kant van die spektrum, die standpunt van verworwe homoseksualiteit, of 'n kombinasie van die twee. Nie een van die teorieë kan sonder teësprak op alleengeldigheid aanspraak maak nie. Totdat verdere navorsing bo alle twyfel nuwe teorieë poneer, sal dit 'n meer gebalanseerde benadering wees om die middelposisie as vertrekpunt te aanvaar, naamlik dat homoseksualiteit 'n konstitusionele sowel as 'n verworwe komponent insluit. Indien ons aanvaar dat homoseksualiteit 'n konstitusionele komponent het, kan die homoseksuele persoon nie sondermeer as sondaar veroordeel word en berou en bekering as enigste oplossing aangebied word nie. As ons uitgangspunt is dat seksuele oriëntasie en homoseksualiteit tot 'n sekere mate 'n gegewene is, vra dit 'n meer genuanseerde benadering.

As seksuele oriëntasie en homoseksualiteit 'n gegewene is, is dit vanselfsprekend

dat die homoseksuele persoon nie veroordeel kan word nie. Gesien in die lig van die Bybelse boodskap is liefde en aanvaarding die basis van die Evangelie. Jesus vergestalt dit juis in sy optrede teenoor die gemarginaliseerdes van sy tyd. Daar sal baie meer begrip moet kom vir die emosionele worsteling van die homoseksuele persoon om tot selfaanvaarding, maar ook tot aanvaarding deur die kerk en die gemeenskap te kom. Die kerk sal deur sy pastoraat in liefde die homoseksueel en die gemeenskap tot aanvaarding moet begelei.

Met hierdie benadering ontse 'n mens natuurlik die homoseksuele persoon die voorreg om sy, of haar, seksuele begeertes uit te leef, wat as diskriminerend vertolk kan word. Weereens, sou ek dit nie vanuit 'n negatiewe vertrekpunt as diskriminasie interpreteer nie, maar dit positief wou sien as 'n keuse wat 'n mens in die geloof maak om in verantwoordelikheid voor God te lewe. Sulke geloofskeuses hou nie slegs vir die homoseksuele persoon nie, maar vir elke mens die gevolg in dat jy dikwels moet afstand doen van jou eie begeertes. Dit gebeur dat mense in 'n heteroseksuele huweliksverhouding, vanweë bepaalde versteurings in 'n persoon se menswees, een van die partye nie seksuele bevrediging kan vind nie. Dit beteken egter nie dat so 'n persoon nou uiting aan seksuele begeertes kan gee deur losbandig te lewe nie. Ook in hierdie geval sal die kerk gelowiges oproep om kuis te lewe, wat 'n verloëning van jou eie seksuele begeertes beteken.

Stellings vir bespreking

Homoseksualiteit

Na oorweging van gegewens

- * vanuit die Skrif
- * die psigo-sosiale wetenskappe
- * gegrond op gesprekke met homoseksuele persone,

kan die volgende stellings vir oorweging dien:

- * Homoseksualiteit is 'n term wat eers laat in die negentiende eeu gedefinieer is om te verwys na : 'n bepaalde seksuele oriëntasie waarvolgens persone van dieselfde geslag op mekaar aangewys is vir hulle emosionele, psigies-intellektuele en fisiese behoeftes in hulle soeke na 'n lewensmaat.
- * Die mense van sodanige oriëntasie stel feitlik sonder uitsondering dat hulle nie gekies het om so te wees nie, maar dat dit iets is waarvan hulle in hulle menswees bewus geword het.
- * Die sogenaamde oorsake van homoseksualiteit is al gesoek in mense se genetiese bepaaldheid, sosiale en kulturele ontwikkeling en as reaksie op bepaalde misbruik wat ervaar is (veral in die geval van lesbiërs). Geen een van hierdie teorieë het al algemene instemming ontvang nie. Dit doen nie afbreuk aan die gegewenheid van die werklikheid dat dit 'n bepaalde

oriëntasie is nie waarvan mense van kleins af of later in hulle lewens bewus word nie.

- * Die kerk se vraag waarmee ons gekonfronteer word is wat die posisie en rol van gelowige mense is wat so 'n homoseksuele oriëntasie het. Dit gaan dus oor *mense* en dan *mense wat dieselfde geloof in Jesus Christus as Here bely en wat ook die verlange het om volledig deel van die Kerk van Christus te wees*.
- * Die kerk se soek na antwoorde begin uit die aard van die saak altyd by die Skrif. Dit is 'n baie meer komplekse saak as wat vanuit 'n oppervlakkige lees van ons vertaalde tekste na vore kom. Daar is nie eenstemmigheid oor die uitleg van die Skrifgedeeltes nie (en dit sal seker altyd so wees). Wat ons maan tot versigtigheid teen enige reglynige toepassing is minstens die volgende:
 - ** Die Bybel praat nêrens oor hierdie saak as georiënteerdheid nie. Dit gaan nie oor mense wat mekaar in 'n verhouding van wedersydse respek en vanuit 'n volledige liefdesverhouding as lewensmaats sien nie. Die verwysings wat op een of ander wyse met dieselfde geslag optrede te doen het verteenwoordig almal afwykings van liefde teenoor God en medemens. Dit het te make met verkragting, vernedering, kwessies van eer en skande, en misbruik.
 - ** Ons het as algemene stelreël dat die Skrif altyd in konteks verstaan en uitgelê moet word. Die bepaalde kulturele omstandighede waarbinne uitsprake gemaak word, moet deeglik in gedagte gehou word.
 - ** Ons moet veral met etiese uitsprake versigtig wees om nie voorskrifte willekeurig oor te neem (die wat ons pas geld en die ander beskou ons as nie van toepassing nie).
 - ** Selfs wanneer ons die klem wil laat val op die ideaal van heteroseksuele huwelike en dan ook groot moeite moet doen om hierdie ideaal in stand te hou en te koester en te versterk, beteken dit nie noodwendig in die lig van Skrifgegewens dat die homoseksuele oriëntasie *per se* sondig is nie.
- * In die navolging van Jesus Christus in sy prediking en lewe staan die kerk vir die insluiting van mense in die diens van God. Teenoor die praktyke van sy tyd waardeur mense geëttiketteer is as onrein of sonbaar en daarom uitgesluit is van die tempeldiens. Erger nog was die amptelike houding dat God nie by sulke verwerplike mense teenwoordig kan wees nie. Jesus het die boodskap van God se teenwoordigheid by mense wat God soek kom beklemtoon en het Hy as't ware die tempel na die mense geneem. Daarvoor het Hy ook sy lewe gegee.

- * Wat die kerk derhalwe as norme vir die verhoudingslewe verkondig is dat alle verhoudings gegrond moet wees in die liefde van God. Dit vereis die integriteit wat na vore kom in wedersydse respek en agting, getrouheid aan die lewensmaat, liefdevolle versorging en die bereidheid om mekaar te dien en te kan vergewe. Hierdie norme geld vir alle mense en moet duidelik oorgedra word afgesien van die georiënteerdheid. Dit is die afwysing van ontrou en onsedelikheid; die verwerping van disrespek en meerderwaardigheid en misbruik. Dit alles geld in gelyke mate vir hetero- en homoseksuele verhoudings.
- * Almal wat hulle geloof in Jesus Christus bely en wat hulle lewens aan hierdie norme onderwerp het 'n plek in die Kerk van Christus en behoort hulle dienswerk in diens van die Here en in sy kerk te kan vervul.

Verdere agtergrond leeswerk vir die gesprek oor homoseksualiteit

Bybels-teologiese vertrekpunte

Oriënterende opmerkings

Die kwessie van homoseksualiteit is in ons tyd werklik een van die netelige sake wat uit 'n groot verskeidenheid van hoeke en oortuigings benader word. Daar is soms 'n oorheersende gevoel van futiliteit oor die gesprek omdat dit dreig om in 'n doodse sirkelredenasie vasgeval te wees. Daar is aan die eenkant diegene wat hulle doodeenvoudig beroep op wat na hulle mening die duidelike uitsprake in die Skrif is en aan die uiterste aan die anderkant diegene wat vanuit humanistiese oorwegings die volledige verwerping van vorige standpunte eis en aandring op die menseregte-klausules wat reeds oor die aangeleentheid bestaan. Die gesprekke vind ook binne kerklike verbande en in allerlei sekulêre kringe plaas.

Hierdie artikel is 'n poging om in eie kring enkele van die kwessies rondom die Skrif en Skrifgebruik onder die loep te neem. Daar is 'n nood om die saak met ewewigtigheid en eerlikheid te benader, veral met verwysing na die wyse waarop ons die Skrif in hierdie saak aan die bod gaan bring.

Hoe ons die saak benader?

In ons aanpak van die saak sal dit altyd in die eerste plek 'n vraag wees wat gerig is op die Bybel. Daar is in ons tyd die uiterstes van menings wat sê dat dit nie meer sin maak om na die Bybel terug te vra nie. Die antwoord van die Bybel is meesal volgens hulle eenduidig in sy veroordeling en daarom gedateerd en nie meer ter sake nie. Daarby moet in ag geneem word dat die Bybel antieke dokumente bevat wat in tyd en veral in sosio-kulturele terme van 'n totaal ander wêreld praat as die een waarin moderne of post-moderne mense hulle bevind. Dit val op dat daar by baie by van hierdie liberale eksponente 'n kwalik verbloemde biblisistiese (fundamentalistiese) verstaan van die Bybel iewers uitloer. My benadering wil nie die Bybel so lees nie. Ek wil doelbewus na die Bybel terugvra.

Dit is mos hoe ons Bybels-reformatories werk. Dit gaan egter wel van ons 'n bepaalde benadering vra wat ons met mekaar sal moet uitklaar. Die vraag vir ons is nie of ons die Bybel as gesagbron wil benut nie, maar wel, en dis 'n indringende vraag: *hoe* ons na die Bybel gaan luister. Dit is 'n vraag na die proses en metode van verstaan of dan 'n hermeneutiese vraag. Kom ons illustreer net eers die probleem.

Kom ons kyk na 'n paar tekste uit Levitikus

"Jy mag nie 'n homoseksuele verhouding hê nie. Dit is 'n afstootlike sonde" (18:22).

"Julle moet julle op geen van hierdie maniere *verontreinig* nie, want dit is wat die heidene gedoen het wat Ek voor julle verdryf" (18:24).

"Julle moet my voorskrifte gehoorsaam. Moenie verskillende soorte diere kruis of verskillende soorte saad in een land saai of 'n kledingstuk van verskillende soorte materiaal dra nie.

Wanneer die eienaar van 'n slavin reeds 'n ooreenkoms aangegaan het waarvolgens iemand anders haar as byvrou koop, en die eienaar het met haar gemeenskap voordat die prys betaal is en voordat hy van haar afstand gedoen het, moet hy aan die toekomstige eienaar skadevergoeding betaal. Hulle mag nie die doodstraf opgelê word nie, want hy het nog beskikkingsreg oor haar" (19:19,20).

"Iemand wat gemeenskap het met een van sy pa se vrouens, bring skande oor sy pa. Hy en die vrou moet albei doodgemaak word" (20:11).

"Twee mans wat homoseksueel verkeer, doen 'n afskuwelike sonde. Hulle moet doodgemaak word" (20:13).

Ek aanvaar dat u sal saamstem dat ons om een of ander rede die eerste en die laaste verse wat hierbo aangedui is, anders lees as die ander? Dit kan tog nie sonder baie gegronde redes so aanvaar word nie of anders gaan ons die pad van willekeur en 'n dubbele moraal. Dit sou ook met 'n legio ander verse aangetoon kan word, maar vir ons doel illustreer dit die probleem. Die probleem, naamlik, van hoe ons die Bybelse gegewens van toepassing maak op ons eietydse etiese kwessies.

Dit is vir ons van die grootste belang dat ons hiermee 'n weg moet vind wat in lyn sal wees met 'n konsekwente Skrifbenadering en nie net bevestiging van vooroordele sal wees nie.

Hier sou eers 'n waarskuwende woord gerig kon word. Hoe ons die Bybel nie sondermeer reglynig kan toepas op etiese vrae nie:

- * Dit word in die lees van die Bybel duidelik dat nie alle seremoniële en selfs etiese kwessies net so van die Ou Testament na die Nuwe Testament oorgedra is nie. Die Nuwe Testament het tog vervulling van baie sulke

kwessies meegebring. Daar is baie voorbeelde van aanpassing, verandering en soms selfs versterking in die evangelies en by Paulus.

- * Dit is aantoonbaar dat die Bybel baie "etiese" voorskrifte oorgeneem het uit die omringende wêreld. Daar is altyd nodigheid om krities-reflektief te soek na Bybelse norme.
- * Die Bybel is nie 'n orakelboek met tydlose ewig-geldende voorskrifte oor hoe die verhouding met God geleef moet word nie. Dat God in die geskiedenis ingryp beteken ook dat elke etiese aanduiding wat ons in die Bybel kry bedoel was om in die konkrete historiese en sosiale situasie vir die mense tot redding en 'n goeie lewe saam met God en met mekaar te dien.

Betekend dit by voorbaat dat die Bybel oorbodig verklaar word of dat die saak in elk geval so moeilik - indien nie onmoontlik - is dat ons maar die Bybel kan verbygaan en staatmaak op ons eie verstandigheid of sedelike gewetes? Ek het reeds gesê, dit is nie wat ek wil betoog nie. Ons moet wel soek na wat ons dan maar kan noem hermeneutiese riglyne, die parameters waarbinne ons kan beweeg in ons soeke na 'n legitieme verstaan en toepassing van Bybelse riglyne. Moontlik kan ons dink aan iets soos die volgende:

- * Ons moet soek na wat ons verstaan as die kern van die Bybelse boodskap. Natuurlik is dit ook nie sonder probleme nie, maar ons kan dink aan die boodskap van God se liefde soos dit konkreet word in Jesus Christus. Die inklusiwiteit van mense - veral die randfigure - om in die teenwoordigheid van God te mag lewe. Dit sou vanself beteken dat ons nie lukraak tekste kan aanhaal en gebruik sonder om die wesenlike van die boodskap in die gedrang te bring nie.
- * Ons sal die verantwoordelikheid in die geloof moet aanvaar om in voortdurende worsteling met die gees en Gees van die Woord, biddend te soek na die oervloedige lewe in Christus, uit 'n hart vol dankbaarheid vir genade wat ons ontvang om in God se teenwoordigheid te kan leef. Dit sal ons stroop van die oorgerustheid en skynsekerheid wat met wettisisme gepaard gaan.
- * In hierdie verantwoordelikheid voor God en met lewens wat God se eer soek, sal ons ook mense in die gebrokenheid van ons totale bestaan in ag moet neem. Wat tot die troos, vermaning, versterking en opbou dien sodat mense kan lewe in die teenwoordigheid van God. Sensitiwiteit, nederigheid en oopheid vir God en medemens is hier voorvereistes.

Hoe kom die Bybel aan die woord?

Wanneer 'n mens die vraag vra oor hoe die Bybel in ons tyd verstaan word oor homoseksualiteit, vind ons die volle spektrum van menings oor hoe die Bybel

verstaan moet word. (Dit is dan met verwysing na die ses tekste en moontlik twee of drie verhare waar hierdie saak respektiewelik eksplisiet of implisiet aan die orde kom - klaarblyklik nie 'n probleem wat indringend aandag gekry het nie).

Hierdie menings wissel vanaf uitdruklike veroordeling en verwerping van die verskynsel (by meer letterlike en fundamentalistiese kringe), na die oorweging of die saak nie dringend opnuut bekyk moet word in die lig van linguïstiese, histories-kritiese en sosiaal-wetenskaplike insigte nie (kom nogal by 'n paar hoofstroomkerke voor waar kritiese wetenskapbeoefening praktyk is) tot by stemme wat meen dat daar aanduidings kan wees van goedkeuring van homoseksuele verhoudings in die Bybel. Die implikasies van die middelposisie is waaroor dit verder hier sal gaan.

Maar voordat ons by die tekste kom, lyk dit tog nodig om nog 'n paar opmerkings oor ons manier van die Bybel lees te maak. Daar is nie altyd nadenke by mense wat die Bybel lees, oor *hoe* ons die Bybel lees nie. Die aanname is dikwels eenvoudig dat wat ons in die Bybel lees is maar presies net wat die Bybel sê. Dit het tog reeds wyd bekend geword dat die leesproses minstens twee stelle aannames moet verreken. Kom ons begin maar by ons die lesers. Ons lees die Bybel met 'n bepaalde bril, vanuit ons besondere perspektief - vanuit ons gesitueerdheid waarmee ons by die Bybel aankom. Dit het al geblyk dat dit afhang van of ons manlik of vroulik is, ons ouderdom, etnisiteit of selfs nasionaliteit, die sosio-ekonomiese klas van 'n mens, ons kerklike affiliasie en nou in die gesprek waaroor dit hier gaan, ook seksuele oriëntasie. Dit is in ondersoek te oonteenseglik vasgestel dat hierdie faktore in die lees van 'n teks 'n rol speel. Ons kan dit eintlik nie vermy om betekenis te vind vanuit ons aannames oor die lewe en die volle konteks van ons bestaan nie.

Dit is net so ook waar van die mense wat vanuit die teks met ons praat. Die Bybelskrywers was ook mense wat vanuit hulle verstaan van hulle wêreld en met hulle bepaalde verwysingsraamwerk (konteks) gekommunikeer het. Wat hulle geskryf het, reflekteer hulle sosiaal-kulturele perspektiewe en aannames oor die lewe. Ons het ook die afgelope dekades geleer om dit te probeer onderskei as hulle *waardestelsels*.

Ons kan dus nie anders as om doelbewus met hierdie twee stelle aannames te werk wanneer ons die tekste van die Bybel lees nie. Ons moet baie bewustelik werk met die vooronderstellings (wat dikwels vooroordele word) waarmee ons by die teks aankom, maar ook met die vooronderstellings wat implisiet in die teks opgesluit is.

Wanneer dit die waardestelsels van mense wat op 'n bepaalde tyd in 'n bepaalde omgewing gewoon het in die prentjie bring, is een van die sentrale aspekte wat na vore getree het vanuit die sogenaamde hermeneutiek van suspisie, die kwessie van magsbelange. Dit geld eweneens skrywer(s) en lesers. Dit maak ons bewus van die werklikheid dat tekste ontstaan het vanuit sekere magsbalanse en handhawing van posisies en dat dit ook weer figureer wanneer mense tekste lees.

Hierdie kwessies is duidelik geïllustreer in kwessies van gemarginaliseerdes soos vrouens en armes teenoor die patriargale sisteme en sosio-ekonomies bevoorregtes respektiewelik. Daar is baie ernstige Bybelondersoekers wat uitgaan van die gedagte dat dit in die besonder Jesus se saak in sy tyd illustreer. Hy het Hom bemoei met die mense wat om een of ander rede na die rand geskuif is.

In die ondersoek na homoseksualiteit kry ons te doen met veral die waardekatgorieë reinheid en onreinheid, en eer en skande en dan met besondere verwysing na wat mens sou kon noem geslags-ideologie. Daarmee het die definisie van manlikheid en vroulikheid ten nouste saamgehang. En enige afwyking van die gestelde norm is deur die gemeenskap (van mans?) beoordeel as skandelik terwyl die onderhouding van die reëls met eer beloon is. Dit het ook 'n besondere plek in kultiese maatreëls ingeneem om te bepaal of iemand rein is en kan deelneem aan die tempelkultus of daarteenoor onrein is en dan nie kon deelneem aan kultiese gebeure nie (soos offers by die tempel.)

Samevattend kan ons dus stel dat ons baie bewus moet wees van die vooronderstellings waarmee ons die Bybel lees - ook oor seksualiteit en homoseksualiteit, maar ook die verwysingsraamwerk of aannames wat vir die Bybelskrywers oor hierdie sake gegeld het.

Die Ou Testament (Hebreeuse Bybel)

Levitikus 18:22; 20:13

Hierdie twee tekste maak deel uit van die *heligheidskodes*. Die heiligheid van die hele volk, hulle toewyding aan die Here en hulle andersheid as die nasies (Egiptenare en Kanaäniete) word in die hoofstukke 17 tot 26 aangedui. Die *waarde* wat hierin tot uitdrukking gebring word is die reinheid wat voorvereiste was vir hulle deelneem aan die godsdienstige handeling en vir die geseënde verblyf in die land. Hoofstuk 18 handel oor hulle seksuele praktyke as 'n aangeleentheid waardeur hulle onderskeibaar sou wees van die ander nasies, as God se besondere volk. Dit verbied allerlei vorme van bloedskeande en ander Kanaänitiese seksuele gebruike soos gemeenskap tydens menstruasie of die wyding van kinders aan Molek (wat waarskynlik iets met tempelprostitusie te doen gehad het). En dan volg in hoofstuk 18:22 die algemene reël en in hoofstuk 20:13 ook die straf daarop naamlik die dood. 18:22: "Jy mag nie by 'n man lê soos by 'n vrou nie. Dit is iets afstootlik (gruwel)".

Die Afrikaans (van 1983) het ietwat anakronisties ons moderne term: homoseksuele verhouding hier ingelees. (vanuit of tot versterking van bepaalde vooroordele?) Die een sleutel tot die verstaan van die uitspraak lê in die term *to'evah* wat vertaal is met skandelik of gruwel. Verbande word soos volg gelê:

* Dit het te make met die reinheidstelsel.

- * Dit verwys na rituele en kultiese voorskrifte (in hierdie konteks beteken dit dat sekere kategorieë wat beskou is as natuurlike orde in die skepping uitmekaar gehou moes word. Wat vermeng of uit plek is, is beskou as skandelik of onrein. Dus as 'n man die plek van 'n vrou in geslagsgemeenskap ingeneem het, was dit nie in die eerste plek die verbreking van 'n morele kode nie, maar reinheidskodes. Dieselfde sisteem het die vermenging van verskillende soorte diere, verskillende saad in een land of 'n kledingstuk van verskillende materiaal verbied.
- * Dit het tereg gekom in kontekste van afgodsdienste. Mans wat met mans seksueel verkeer kon dus in Israel *to'evah* wees omdat dit geassosieer is met heidense rites en kultusse.
- * Daar was ook die moontlikheid dat dit kon saamhang met die manlike rol wat omgekeer is in die vroulike rol, want dit was 'n algemene siening dat mans in seksuele gemeenskap die aktiewe rol het en vrouens die passiewe rol. Dit was dus volgens geslagsrolle vir 'n man iets skandelik wat hom van eer gestroop het.
- * Nog 'n moontlikheid wat ook ondersoek is, is dat hierdie saak verwys na die vermorsing van semen (wat ook beperkte bate was) en dus 'n verdeling van prokreasie.

Alhoewel verskillende faktore 'n rol kon gespeel het, lyk dit asof die verwysingsraamwerk die assosiasie van mans wat met mans verkeer binne vreemde afgodiese kultusse dit tot iets afskuwelik gemaak het.

Dit is ook interessant wanneer ons lees hoe Philo (uit die era van Paulus) as Hellenistiese Jood hierdie tekste verstaan het. Uit sy weergawe word duidelik dat hy die algemene woorde oor homoseksualiteit lees maar hy bring dit dadelik in verband met die verskynsel wat hy ken, naamlik *pederastie*. Dit was die aanduiding van ouer mans wat met jonger/jeugdige seuns seksuele verhoudings gehad het. Philo dink spesifiek aan prostitusie waar jonger seuns of as slawe of as prostitute moes dien. Hy veroordeel die wat misbruik word (*androgynos*) sowel as die wat daarvan misbruik maak (lover/*paiderastes*).

Die Nuwe Testament (Verwysings deur Paulus en deuterio-Paulinies)

Navorsing oor Paulus as historiese figuur het afgelope tyd weer deurtastend op dreef gekom. Ek sal hier werk met die aannames dat Paulus wel goed geskool was nie net as Jood (Fariseër) nie, maar ook as Hellenis of dan spesifiek as Hellenistiese Jood - met verwysing na sekulêre en religieuse filosofie. [Die taal/begrippe. Wanneer 'n mens die Septuaginta in konteks plaas gee dit vir ons 'n sekere perspektief - ook op die taal/begrippe wat in die Nuwe Testament gebruik word. Dit is veral die Septuaginta se vertaling van Levitikus. Dit is veral met verwysing na die rare begrip *arsenokoites*. Die begrippe kan teruggevoer word na twee woorde wat in die Septuaginta gebruik word vir man(s) en vir bed (bed,

saamslaap). Wat egter opval by Joodse skrywers in die Hellenistiese milieu is dat hulle die terme vir man/manlik wat in Levitikus gebruik word net so oorneem, maar dat hulle telkens betoog teen die heidense praktyke van *pederastie*.]

In vergelyking met die Grieks-Romeinse wêreld waar daar talryke verwysings na *pederastie* is, het die Nuwe Testament baie min. (Was homoseksualiteit as sodanig nie so hoog op die agenda nie - of was die spesifieke ontaarding van *pederastie* net nie deel van die nuwe lewe in Christus nie?) Ons kry twee verwysings deur Paulus (Rom 1:26,27; 1 Kor 6:9,10) en een in die brief aan Timoteus wat in die naam van Paulus geskryf is (1 Tim 1:10). Al drie gedeeltes verg ons indringende aandag in die gesprek wat hieroor moet ontwikkel - waaroor daar boekele geskryf is. Hier kan slegs kortliks na navorsingsresultate verwys word.

1 Korintiërs 6:9-11

Ons kan sê hierdie is die eerste (oudste) verwysing in die Christelike literatuur na dieselfde-geslag (manlike) seksualiteit. Die twee begrippe wat in die 1953 vertaling met *wellustelinge* en *sodomiete* vertaal is, toe later (1979) met *wellustelinge* en *homoseksueles*, en toe finaal as een begrip *mense wat homoseksualiteit beoefen*, is *malakos* en *arsenokoiitai*. Die betekenis hiervan moet gepeil word met inagneming van die literêre vorm van hierdie gedeelte en konteks waarin dit ingebed is. Die vorm waarin die begrippe (naas die ander wat daar gebruik word) voorkom is die wat genoem word, lyste of katalogus. In hierdie geval lys van booshede. Daar is geen werklike motivering vir die keuse of volgorde van die verskillende booshede wat aangedui word nie - dit was dus waarskynlik nie versigtig uitgekies nie - maar het die doel gedien om indruk te maak op die leser van algemene ontaarding as gevolg van **die lewe buite gemeenskap met God en die resultaat daarvan**. Dit was dikwels deel van tradisies wat oorgelewer was (wat kan vergelyk word met Hellenisties-Joodse lysse soos Wysheid van Salomo ens). Dit het nie noodwendig verwys na die konteks van lesers nie. Hier lyk dit of Paulus juis aandui dat sy lesers daarby verby is.

Wat die konteks betref is dit opvallend dat daar in hierdie brief drie sulke lysse gebruik word wat ons vind in hoofstukke 5 en 6. Dit gaan klaarblyklik om reinheid en dat hulle nuwe lewe in kontras staan met hulle vorige heidense leefwyse. Die spesifieke sondes van die lys is nie op sigself belangrik of konkrete verwysings nie, maar hulle dien die doel om te illustreer watter soort manifestasies die reinheid van die nuwe lewe kan besoedel.

Die begrippe wat toe vertaal is soos aangedui en hulle relevansie vir ons gesprek bly tog belangrik. Teen die agtergrond van 'n Hellenistiese-Joodse tradisie kan *malakos* verstaan word as 'n verwysing na die manlike rol wat "sag"/"passief" en "vrou-agtig" verword het. Daar is teen daardie agtergrond baie getuënis van die pejoratiewe verwysing na 'n *call-boy*. Die jeugdige wat vroulike styl, versiering

en gedrag naboots en wat verval het in passiewe seksuele aktiwiteit vir plesier en vir betaling. Daar is altyd 'n negatiewe beoordeling van hierdie spesifieke gestaltes van *pederastie*. En al sou *malakos* nog ietwat onduidelik in die konteks van Korintiërs kon wees, is daar eintlik nie twyfel oor die verwysingskrag saam met *arsenokoites* nie. Die woord is vreemd in die Nuwe Testament en mens kan die indruk nie ontkom dat dit uit die Hellenisties-Joodse tradisie via die Septuaginta se vertaling van Levitikus kom nie. In die Septuaginta word die woorde vir man (algemeen) en bed (oordragtelik: gemeenskap) met *arsen* en *koite* vertaal. Dit word meesal verstaan as 'n letterlike vertaling van die Hebreeuse *mishkav zakur* - om by 'n man te lê.

Vanuit hierdie tradisie as agtergrond het dit waarskynlik in samehang met *malakos* die verwysing na die aktiewe vennoot van 'n pederastiese verhouding. Weer eens word albei veroordeel - die ouer man wat die aktiewe rol speel en die vrou-agtige rol wat die seun as bywyf teen betaling vervul. (Vergelyk met die oordeel oor die promiskue Timarchus - wat teen betaling so baie ouer mans se wellus gedien het. Dit kan seker nie sondermeer met die ideale van gelowige gay gemeenskappe gelykgestel word nie).

1 Timoteus 1:9-10

Kan nie hier volledig bespreek word nie. Baie kortliks die drie begrippe wat vertaal is met "ontugtiges, mense (mans) wat homoseksualiteit beoefen, ontvoerders...". (*pornoi, arsenokoitai, andropodistai*) kan met goeie gronde verstaan word as manlike prostitute, die mans wat by hulle slaap (lê) en die slawehandelaars (wat kinders ontvoer). Indien ons weer dink aan die Septuaginta vertaling van die Ou Testament kry ons daar die verbod teen *arsenokoites* (Lev 18 en 20), die *pornos* (Deutr 23:18) en die ontvoerder (Eks 4:16; Deutr. 24:7).

Timoteus praat derhalwe in 'n sondelys nie oor dieselfde geslagvoorkeur nie, selfs nie oor pederastie in die algemeen nie, maar oor die baie spesifieke vorm van pederastie waarin seuns slawe gemaak is vir seksuele doeleindes (ontvoering) en die misbruik van sulke jeugdige deur volwasse mans (wat in die klassieke wêreld dikwels bi-seksueles was).

Romeine 1:26-27

Hierdie twee verse vorm seker die belangrikste verwysing na wat anakronisties as homoseksualiteit verwys word. In hoofsaak sal ons moet raaksien dat Paulus hier 'n teologiese oogmerk het. Dit gaan nie oor 'n etiese saak nie en dit is ook nie deel van sy vermanings nie (volg eers in Hoofstuk 12). Dit praat dieselfde taal en is bedien met die begripsapparaat van die algemene Hellenisties-Joodse propaganda teen die ander nasies/heidene. Dit is wel anders as in 1 Korintiërs in die lyn van Paulus se argument geïntegreer (In Korintiërs slegs deel van sondelys).

Teologiese konteks

Daar is wye ooreenstemming dat Paulus se tema in Romeine is die herstel in die regte verhouding met God (regverdiging) op grond van God se genade soos geopenbaar is in die Christus-gebeure. Soos die tema ontvou kan ons seker sê die groot perspektief is 11:32 – "God het almal aan die ongehoorsaamheid oorgegee, sodat God aan almal genade kon betoon". Onderweg na hierdie teologiese uitspraak kry ons die perspektief van die onderdeel waarin 1:24-32 val in 3:19b – "Niemand sal hom dus kan verweer nie, en die hele wêreld is strafwaardig voor God". Die vraag sou gestel kon word hoe kom Paulus tot die gevolgtrekking dat die sonde(val) so universeel is? Vind hy aansluiting by Genesis 2-3? Dit lyk asof Adam later (hoofstuk 5) anders sal figureer. Dit lyk asof Paulus se verhaal van die universele val in 1:18-32 vertel word. Dan is die werklike val van die mensheid die weiering om God as God te erken en te dien. Dit beteken die verwerping van die ware werklikheid van menswees in al die uitinge daarvan. Dit lei as't ware tot 'n valse eksistensie terwyl die valse bestaan voorgedhou word as die ware lewe.

Die sondelys wat hier voorkom bevat talle verwysings na tradisie(s) wat Paulus ontvang het en dit dien as illustrasies van die vernietigende uitwerking wat 'n wegval van God meebring. Die illustrasies is egter wel sekondêr tot die basiese teologiese struktuur wat hy volg. Ons vind hier die enigste eksplisiete verwysing na vroulike seksualiteit (hoewel daar al betoog is dat vers 26 sonder vers 27 ook anders verstaan sou kon word as afwykende gedrag selfs binne heteroseksuele verhoudings). Een van die kritiese momente vir die verstaan van die sonderegister in verband met dieselfde-geslag seksualiteit is die argument wat gevoer word oor wat *natuurlik* is en wat *teen-natuurlik*. Die frase wat vertaal word met teen-natuurlik (*para phusin*) is algemeen gebruik in die Grieks-Romeinse wêreld in die aanvalle op die verskynsel van pederastie. Dit is nie spesifiek van die Joodse agtergrond of in die Christelike literatuur nie. Dit het dus niks te make met teorieë oor natuurwette of met skeppingsorde op grond van die skeppingsverhale van Genesis nie. Paulus gebruik wel die Hebreeuse taalbegrippe van *man met man* soos in Levitikus, maar soos in die geval van Philo wat dieselfde taalkategorieë gebruik, kan dit ook verwys na pederastie. Die *skandelikhede* wat hulle oor hulleself bring, kom as oordeelstaal net so in klassieke literatuur na vore. Maar ons het reeds daarop gewys dat dit ook in Israel met hulle waardesisteen 'n gelade term was in die raamwerk van eer en skaamte in geslagtelike identifikasie en rolle.

Kom ons trek nou net 'n paar lyne:

- * Paulus se teologiese doel met hierdie gedeelte is om die gevallenheid van die mens (Jood en Griek) tot 'n valse bestaan sonder erkenning van God te teken. Dit maak deel uit van God se eskatologiese oordeel. Die gedeelte oor "homoseksualiteit" en die res van die sonderegister maak deel uit van daardie kensketsing van die ontaarding as gevolg van die wegval van God. Die uiterste konsekwensie daarvan is die dood.

- * Die gedeelte oor die seksualiteit reflekteer dieselfde tradisies wat ook gevind word in die Hellenisties-Joodse kritiek op die heidene. Soos Philo kan die man teenoor man verwys na pederastie.
- * Dit maak nie deel uit van die vermanings in die brief nie. Dit gaan hier nog nie oor voorskrifte en/of dinge wat verbied word nie. Wat duidelik is al word dit in 'n tradisionele lys in die verbygaan vermeld is dat Paulus teen sekere praktyke van homoseksuele gedrag – pederastie- was.
- * Ten spyte daarvan dat die verwysing na "homoseksuele" gedrag ingebed is in Paulus se groter teologiese argument kry ons steeds nie beredenering van die saak nie. Die verwysing na *natuur* verwys na kulturele opvattings wat die algemene sosiale gevoel verwoord, maar daar word nie verduidelik *watter gedrag* of *waarom* daardie gedrag teen-natuurlik is nie. Mens sou moontlik kon dink aan die Joodse waardesisteem oor eer en skande wat met manlike rolle saamgegaan het (Dieselfde het ook gegeld vir die rol wat vrouens "behoort" te vervul in omgang). Maar ons weet nie verseker nie.

Teologiese refleksie

Die vraag sal seker gestel moet word of hierdie ekskurs met die eksegetiese flitse (dit was inderdaad nie veel meer nie) die moeite werd was, veral indien die resultate waartoe gekom word nie heersende of teenstellende vooroordele wil of kan substansiëer nie? My antwoord is steeds 'n ondubbelsinnige ja, want ons wat teologie in die kerk bedryf kan nie anders nie. Wat van ons in ons soeke verwag kan word, is om vanuit verskillende teologiese dissiplines ondersoek te doen en die resultate saam rondom die tafel te bespreek. Dit beteken seker nie noodwendig dat daar konsensus sal kom nie. Dit is dalk juis nodig dat verskillende aksente duideliker in reliëf geplaas sal word, wat ook altyd iets aan die lig sal bring vooroordele, verwagtings en metodes waarmee ons die tekste lees.

Eie vooroordele moet telkens weer getoets word. Dit is 'n eis van ons tyd vir wetenskapbeoefening en vir die kerk om nog gehoor te word, ook deur diegene wat meen dat die kerk se boodskap nie meer ter sake is nie. My eie vooroordele het met hierdie leeswerk ernstig onder die loep gekom en is ontmasker. Ek meen dat ons vanuit 'n teologiese raamwerk sal moet sê dat eksegeese oor hierdie paar tekste in die verlede, soms en in sommige kringe te reglynig op die klank af toegepas is. Sake, selfs die naam en definisie van homoseksualiteit is op 'n anakronistiese wyse in tekste ingelees, vertaal en dan weer uitgelê.

Ons sal in die teologiese gesprek duidelikheid moet kry waaroor ons praat wanneer ons die fenomeen onder bespreking homoseksualiteit noem. Ons sal ook nie anders kan as om vanuit 'n vertrekpunt te werk waarin die inklusiewe liefde van God soos ons dit in Christus leer ken die raamwerk en riglyn vir ons denke sal uitmaak. En vir diegene wat altyd ook nog daarby voel vir die oordeel, sal ons konsekwent moet wees in die veroordeling van homo- en heteroseksuele

wanpraktyke.

Iewers in hierdie besinning sal ook gepraat moet word van die sosiale implikasies van gesinslewe vir 'n dinamiese en gesonde gemeenskapslewe. Ons sal die vraag moet beantwoord of daar ruimte is vir 'n heteroseksuele uiting van liefde tussen twee mense en daarnaas vir hulle wat anders gepredisponeer is vir 'n homoseksuele uiting met soortgelyke norme van gelykheid, onderlinge sorg en bystand, maar net sonder die biologiese moontlikhede van kinders. Dit het vir my gelyk asof die Bybel nêrens die kwessie van die aard of natuur van homoseksualiteit bespreek of beoordeel het nie.

'n Vertrekpunt vir verdere gesprek. Ek stip slegs die enkele aspekte aan:

- * Die vooroordele waarmee ons tekste lees en mense beoordeel sal op die tafel geplaas moet word en in 'n wyer gesprekskring getoets moet word en dan teologies weer verwoord moet word.
- * Dit maan ons alreeds tot groter versigtigheid met hoe die Bybel se boodskap aan mense oorgedra word. Ons (ek bedoel daarmee die Kerk universeel) moet nie bydra daartoe dat die Kerk en die inspraak van God deur ons toedoen verdwyn - soos sommige ontleders reeds beweer dit gaan (of het) gebeur.
- * Dit pleit vir die soort van hermeneutiese benadering waaroor ek reeds iets probeer sê het. Dis 'n soort benadering wat nie alleen die Bybel as bron en norm ernstig wil neem nie, maar ook die mens(e) met wie ons voortdurend in gesprek is en die situasie waarin die 3de millenium mense hulle bevind.
- * Ten opsigte van homoseksualiteit pleit dit vir die inagneming van visies op menswees vanuit ander dissiplines soos medisyne, sielkunde, psigiatrie, opvoedkunde en watter ander een ook belangrik mag blyk en dit sluit natuurlik die gesprek met homoseksuele mense in. Die getuienis van homoseksuele gelowiges sal baie ernstig geneem moet word.

Ek sluit af met woorde van 'n bekende konserwatiewe teoloog, Luke Timothy Johnson : "The church cannot, should not, define itself in response to political pressure or popularity polls. But it is called to discern the work of God in human lives and adapt its self-understanding in response to the work of God. Inclusivity must follow from evidence of holiness; are there narratives of homosexual holiness to which we must begin to listen?"

GENETIESE PREDISPOSISIE EN HOMOSEKSUALITEIT

"The way that society uses its knowledge of genetics will be shaped by the everyday choices its citizens make. You help shape what happens through the way you express your beliefs and opinions and by the actions you take"

Stellings

Genetika en molekulêre biologie het belangrike insigte bygebring in die bestudering van menslike gedrag wat met oorerflikheid gepaardgaan. Tog kan dit nooit los van sosiologiese en psigologiese faktore verstaan word nie. Dit gaan dus altyd om die omvang van die invloed en die verhouding van *voeding en opvoeding* ("nature and nurture"). Maar die mens is ook nie net te definieer in terme van biologie en kultuur nie. Biogenetiese wetenskap kan nie uitsluitel oor etiese keuses gee nie. Die wetenskaplike feit bepaal immers lank nie die uitslag van 'n etiese beslissing nie. Die wetenskap plaas ons altyd voor keuses: gaan ons onself as slagoffers van omstandighede en dus onskuldig beskou, of gaan ons verantwoordelikheid vir ons omstandighede aanvaar? Eersgenoemde opsie kan ons wel terugneem na die kwessie van die oersonde van die skeppingsverhale en soos Adam, kan ons ook vandag sê, [die skuld lê by] "die vrou wat U my gegee het" (Gen 3:12) en die tweede opsie kan ons weer bewus maak van die mens se vrye wil waarmee God ons geskape het en daarmee saam die kennis van goed en kwaad. Menslike gedrag is altyd 'n funksie van oorerflikheid, omgewing en keuses.

Dit gaan ten diepste dus om 'n bepaalde werklikheidsverstaan. Ten einde enige moontlike vorm van reduksie te voorkom in die verstaan van die werklikheid (of van die mens), is 'n komprehensiewe benadering dus van die uiterste belang. Teologie is 'n "konteks-sensitiewe" dissipline aangesien sy inhoude altyd met kulturele inhoude moet korrespondeer. En omdat teologie met dieselfde werklikheid te doen het as die ander wetenskappe, is dit essensieel dat teologie deurgaans in gesprek met hierdie wetenskappe sal bly verkeer. Die taak van die teologie is dan onder andere om kennis van die natuurwetenskap se resultate te neem, dit te interpreteer en dan binne 'n bepaalde kulturele konteks te plaas. So kom koherensie eventueel tot stand.

Reduksionisme is 'n vanselfsprekende konsekwensie wanneer 'n liniêre oorsaaklikheidsverband van die DNS na gedrag gelê word. Mense begin hulleself nou verstaan as opgemaak uit *gene*, soos die aangetekende hofsake waarin beskuldigdes hulle verweer deur hulle op hulle genetiese predisposisie te beroep. Daarom word daar ook voortdurend verwys na die sogenaamde misdaad-geen, die geweld-geen, die alkoholis-geen, die gay-geen, die ras-geen, die geloof-geen en ander. Die genetiese kode vra egter om altyd binne 'n groter verband geplaas te word waarin oorsaaklikheid en uitkoms begryp kan word. En hiervoor is die natuurwetenskap alleen totaal ontoereikend. Die DNS-kode moet steeds gedekodeer word en dit verg interpretasie. Genetiese predisposisie het dus sy besliste grense.

Aan die mens se seksuele oriëntasie kan weinig gedoen word, aan jou geestelike tuiste wel. Kerkwees is die heilige boog wat koms en wederkoms verbind; 'n boog waaronder en waardeur die Christen gevorm word. Dit is die verhaal van mense wat deur God aangeraak is en wat hulle in die kragveld van die Gees bevind. Daarom moet die kerk ook altyd 'n warme gemeenskap van gelowiges daarstel

waar mense tuis kan kom en sin van alles kan vind. Dit moet ook 'n onderdak kan bied vir die dakloses, 'n nis vir die randfigure van die samelewing. Natuurlik sal daar verskillende "sacred canopies" wees waarbinne mense tot hulle reg kan kom; die keuse lê immers eventueel by die individu om binne 'n bepaalde nis te eksisteer of nie. Die kerk het egter die swaare verantwoordelikheid om voortdurend die korrelaat tussen Skrif en praksys te soek - want die liefdesgebed kan nooit gekompromitteer word nie.

Agtergrond

Navorsing identifiseer sowel biologiese as kulturele faktore wat meewerk tot homoseksuele gedrag.

- * Mense soos Hamer en LeVay het in hulle navorsing oor genetiese predisposisie en homoseksualiteit gevind dat wel sekere genetiese littekens op die langbeentjie van die X-chromosoom in die omgewing van Xq28 by homoseksuele mans voorkom. Die navorsing het ook verder uitgewys dat die moeder hierdie bepaalde genetiese patroon oordra en dat dit slegs in die manlike nageslag van so 'n moeder manifesteer. Dit beteken dus gewis dat homoseksualiteit 'n biologiese substraat het.
- * Bem weer is daarvan oortuig dat ervarings en kulturele faktore aan 'n persoon se seksuele oriëntasie meewerk. Sy sogenaamde *Exotic Becomes Erotic* -teorie (EBE) pretendeer dat die mens aangetrokke tot 'n ander persoon is (van watter geslag ook al) in die mate wat verskil en onderskeid gedurende die kinderjare met daardie geslag beleef is. Die seksuele ontwikkeling volg dan 'n bepaalde ketting: *biologiese veranderlikes* → *kinderjare temperament* → *geslagskonformiteit of nie* → *ervaring van anders wees ("exotic")* → *psigologiese aantrekking deur gelykes* → *seksuele hunkering na ander mense*. Aangesien in meeste kulture die een geslag die ander geslag as "eksoties" ervaar, word 'n evolusionêre proses van "eksoties-word-eroties" in die betrokkenes gevestig. Psigologiese aantrekkingskrag, ongeag die bron of aanleiding daartoe, lei dus na erotiese aantrekkingskrag.

Sedert die 1990's het neuro-, kognitiewe wetenskap en artifiisiële intelligensie (AI) geweldig opgang gemaak. Daar word hoofsaaklik onderskei tussen die *brein*, die *bewussyn* en die *gees*. Eersgenoemde handel oor anatomiese, fisiologiese en chemiese data; die bewussyn weer betrek sake soos intensie, aksie, persepsie, gewete en verantwoordelikheid; en laasgenoemde kategorie betrek weer die godsdienstige dimensie. Hierdie klassifikasie wil dus stel dat werklikheid 'n dinamiese begrip is wat altyd *word* en dat daar 'n progressiewe evolusie van die laer vlakke na die hoër vlakke toe is. Murphey & Ellis onderskei hoofsaaklik tussen die vlakke van die selstruktuur (I), die organismestruktuur (II) en die gemeenskapstruktuur (III), én hulle verstaan *etiek* integraal deel van die werklikheid. Die sosiale wetenskappe is *per se* onvolledig tensy etiek dit dus kompleeteer. Die sosiale wetenskappe het hierdie toegevoegde betekenisvlak

daarom nodig ten einde die vraag na die uiteindelijke sin van alles te beantwoord.

Met die koms van *homo sapiens* het die biologiese evolusie sy kulturele dimensie bygekry. Die mens beskik nou gevolglik oor sowel 'n organiese as 'n superorganiese oorerflikheidsleer. Etiek is die resultaat van *kulturele* en nie van biologiese evolusie nie. Daar is met ander woorde geen isomorfisme tussen die gedrag wat deur biologiese impulse en die gedrag wat deur kulturele impulse plaasvind nie. Dit beteken dat die biologiese geneigdheid om waardeoordele te maak, eers tot etiese gedrag omgesit kan word wanneer dit deur 'n bepaalde moraal (nie-biologies dus) gekomplementeer word. Morele gedrag vind dus geensins sy korrelaat in die "altruïsme" van diere nie.

Foucault het ook baanbrekerswerk gedoen om seksualiteit binne so 'n sosio-kulturele raamwerk te plaas en die problematiek van seksualiteit as bloot 'n modernistiese uitvindsel aangetoon. Botha bou hierop voort en sê dat homoseksualiteit eers in die laaste kwart van die negentiende eeu binne biologiese en mediese kontekste gebruik is en dat die Bybel daarom gladnie praat van die gerigtheid of oriëntasie van seksualiteit nie. Die Bybel veroordeel slegs bepaalde seksuele *dade*. Menswees konstitueer daarom in terme van *verhoudings* en die menslike persoon se keuses daarin. Eksistensie realiseer dus altyd binne 'n bepaalde sosiolinguistiese milieu waar bepaalde oortuigings en moraliteit geld. Menswees is dus 'n wisselwerking van enkeling en groep, tradisie en ervaring, en alleen binne hierdie netwerk - of *nexus*, soos Peter Berger dit in sy nuutste boek ook noem - is die mens eers werklik méns. En hierbinne maak die mens keuses, assosiasies en ook dissosiasies. Veral Paul Tillich het baie moeite gedoen om die mens juis ook binne 'n kulturele sfeer te verstaan. Sy bekende stelling in hierdie verband lui ook, "Religion is the substance of culture, culture is the form of religion." Elke subjek het dus 'n bepaalde omgewing waarin dit lewe. Die geheel gaan die onderdeel *ontologies* vooraf en bepaal daarom die karakter daarvan. Wanneer ek 'n besluit maak, sê Tillich, spreek die konkrete geheel mee en nie net bloot 'n geïsoleerde subjek nie. Die mens se persoonwees word dus basies gekonstitueer deur die simbiose van sowel *biologiese gene* as *kulturele meme*. Kultuur bring waardes en moraal voort en veronderstel 'n bepaalde vryheid.

Uit die genetiese navorsing kan die volgende insigte samevattend gestel word:

- * *Gene handel nooit geïsoleerd nie.* Die gene is altyd in wisselwerking nie net onderling nie, maar ook in 'n wyer konteks. Daar bestaan dus 'n multifaktoriale oorsaaklikheid.
- * *Gene se aktiwiteit is altyd indirek.* Die bloudruk van die genoom vra om - soos die planne van 'n gebou - altyd eers gelces en geïnterpreteer te word.
- * *Gene kan aan- en afgeskakel word.* Ten spyte van monosigotiese tweelinge se identiese stel gene, is die ontwikkeling daarvan nietemin verskillend. Selle kan gekloon word, maar nie die mens nie.

- * *Gene handel slegs op bepaalde fases van ontwikkeling.* Alhoewel daar 'n bepaalde volgorde in die ontwikkeling van die embrio is, is dit tog merkwaardig dat gene ook uit die breinstam migreer en eenvoudig net wegraak.
- * *Gene en omgewing is altyd interaktief.* Dit word veral met byvoorbeeld in die geval van diabetes gesien. Alhoewel die genetiese predisposisie in 'n mate bestaan, is dit omgewingsfaktore en keuse-uitoefening wat dit laat of nie laat manifesteer nie.

Gene tree binne 'n unieke konteks op. Al bogenoemde aspekte spreek dus mee en dit alles bepaal die werking van die gene.

NOG AGTERGROND PERSPEKTIEF: DIE SKRIF, HOMOSEKSUALITEIT EN DIE MODERNE MENS: ENKELE GEDAGTES

Wanneer die moderne mens leiding soek in die Heilige Skrif deur die boodskap daarin te lees, dan doen hy dit onder leiding van die Heilige Gees. In die proses word die kontekstuele verskille in waardebeburpe, evaluering van sake en kulturele nuanses tussen die tyd wat die Bybelteks geskrywe is, en vandag, in aanmerking geneem so ver moontlik. Byvoorbeeld die heelwat hoër status wat die man gehad het as die vrou in die Bybelse tyd, dat die man in daardie tyd "vroulike" gedrag by 'n man en ondergeskiktheid aan ander mans (soos wat van 'n vrou sou verwag kon word), as meer vernederend sou ervaar as wat vandag die geval is.

Paulus skrywe baie duidelik en stel vir my as moderne leser van sy briewe sy siening in daardie tyd eksplisiet, daar is geen onduidelikheid by hom dat (in sy tyd) homoseksuele gedrag boos en sondig was, en afgekeur moes word nie.

Die algemene kulturele waardesisteen van die tyd toe die Bybel geskryf is, was verdraagsamer as vandag teenoor perversies soos pedofilie en homoseksualiteit, en die genoemde seksuele perversies het ook meer algemeen voorgekom. Daarom sou iemand wat Paulus se tekste hieroor aangehoor het in daardie tyd, ingeslote die afkeurende toon daarvan, dit moeilik verkeerd verstaan het.

Ek meen ook dat die waardesisteme van toe tot nou nie so baie verander het dat ons nou, in die veranderde milieu van ons tyd, aangespoor moet word om homoseksuele praktyke kondisioneel goed te keur nie. Byvoorbeeld: die Kerklike endossement van homoseksuele huwelike, met aanneming van kinders, is verkeerd.

Ons moet wel in opdrag van die naastliefdegebod en die Christelike Waardesisteen soos ons dit vandag verstaan die homoseksuele simpatie, ondersteunend en verdraagsaam benader, as sondaars soos ons self, aangesien sondige verskynsels soos owerspel ens. by ons ook dikwels voorkom. "Homoseksueles" moet as gelykwaardige doemwaardige sondige mense in die

Kerk welkom wees en toegelaat word om mee te werk aan alles wat daar gebeur, en God se genade daar te beleef. Dit is in die praktyk moeilik omdat homoseksueles dikwels as "vreemd en anders" ervaar en geïdentifiseer word deur die heteroseksueles.

Ons moet in die hantering van die omvattende geheel van die "Seksuele" verskynsel steeds as prioriteit die Heteroseksuele Huwelik koester en beskerm. Dit is die enigste ruimte volgens die Skrif waarbinne seksuele aktiwiteite en familiebou en gesinsgroeï kan voorkom. God het Man en Vrou gemaak om by mekaar te pas vir die doel.

Homoseksuele verbintenisse moet nie verwar word met ondersteunende vriendskapsverhoudings sonder seksuele aksente (dws platoniese vriendskappe) tussen mense van dieselfde geslag nie.

Die nuwere wetenskaplike insigte rakende die verskil tussen Homoseksuele Oriëntasie en Homoseksuele Aktiwiteit verander m.i. die saak maar min, die twee aspekte is te na verwant. 'n Geïsoleerde homoseksuele oriëntasie sonder homoseksuele aktiwiteit word nie afgekeur nie. Dieselfde-geslag-seks binne so 'n verhouding, met wat daarmee saamgaan, is egter nie aanvaarbaar nie, ook nie die pretensie van "familiebou" in so 'n verhouding, met die aanneming van kinders, nie.

Dit is ook foutief om die verskoning vir homoseksualiteit voor te hou waar die gene die skuld kry omrede die persoon wat hieraan onderwerp is "daar niks aan kan doen nie." 'n Alkohol misbruiker of habituele winkeldief of owerspelige mens of leuenaar of verskeie ander gedragsafwykende persone kan dieselfde soort verskonende argument opwerp om so aanvaarding te probeer vind vir hulle "soos hulle is", met negering van die opdrag om teen die sonde te stry. Mense van die Bybelse tyd kon ook aangevoer het dat God hulle "oorgegee het aan die sedelike onreine drange van hulle harte", en dat hulle daarvan slagoffers sou wees, en nie anders kon nie.

BESLUIT

1. Die kerk weet dat die Bybel negatiewe kultuur-bepaalde uitsprake oor wat vertaal word met "homoseksuele gedrag", bevat. Volgens die breër boodskap van die evangelie maak God se Gees dit vir mense moontlik om met hulle volle mens-wees in God se teenwoordigheid te lewe.
2. Die kerk wil aan alle gelowige lidmate, ook homoseksuele persone, pastorale sorg en morele leiding vir hulle lewens verleen.
3. Die kerk glo dat alle gelowiges, ongeag hulle seksuele oriëntasie, lede van die liggaam van Christus is. Die eenheid van die kerk as liggaam van Christus is 'n evangeliese eis. Daarom is gays welkom in die ge-

loofsgemeenskap.

4. Ons moet in die hantering van die omvattende geheel van die "Seksuele" verskynsel steeds as prioriteit die Heteroseksuele Huwelik koester en beskerm. Dit is die enigste ruimte volgens die Skrif waarbinne seksuele aktiwiteite en familiebou en gesinsgroei kan voorkom. God het man en vrou gemaak om bymekaar te pas vir dié doel.
- 5 Die gesprek word voortgesit.

ORDE VAN DIE VERGADERING

Mosie van meegevoel

Meegevoel word betuig met ds RP Botha met die afsterwe van sy broer.

Mosie van dank teenoor die voorsitter: Debat oor homoseksualiteit

Die vergadering aanvaar 'n algemene mosie van dank teenoor die voorsitter, prof J Buitendag, vir die besondere wyse waarop hy die debat oor homoseksualiteit gelei het.

Teenstem oor homoseksualiteit: Ds JAJ van Rensburg

Hiermee dien ek ds JA Jansen van Rensburg my teenstem in met die besluit wat die vergadering geneem het rondom homoseksualiteit.

DIE VERGADERING VERDAAG VIR AANDETE OP DONDERDAG 30 SEPTEMBER 2004

--- oOo ---

HERVATTING VAN DIE VERGADERING NA AANDETE OP DONDERDAG 30 SEPTEMBER 2004

ORDE VAN DIE VERGADERING

Die voorsitter stel ds HP van den Berg aan die woord om mnr Awie van Staden van SANLAM aan die vergadering voor te stel.

Mnr Van Staden betuig kortliks sy dank aan die vergadering vir die geleentheid wat SANLAM gehad het om sy dienste beskikbaar te stel aan die vergadering. Hy nooi die vergadering uit om in die toekoms van SANLAM se dienste gebruik te maak. Hy oorhandig 'n donasie aan die voorsitter, prof J Buitendag.

Die voorsitter verwelkom vervolgens die volgende gaste:

Mnr L Mostert	(ABSA)
Mnr HPJ van Nieuwenhuizen	(ABSA)
Ds HN Botha	(Pensioenraad)
Ds CL Badenhorst	(Pensioenraad)
Mnr J Badenhorst	(ABSA)

Verkieasing van die Raad van Finansies

Die vergadering nomineer persone om te dien op die Raad van Finansies.

Die volgende persone word genomineer:

Mnr TJ Roelofsz
Ds HP van den Berg
Mnr Esterhuize
Mnr J Cripps
Dr WAJ van Schoor
Prof TFJ Dreyer
Mnr PP Vorster
Mnr JA Oberholzer
Ds RG Lee
Ds RTI Pienaar
Ds APJ Beukes
Mnr BJ Coertze
Mnr J Combrink
Dr NSJ Kock
Dr PT van Rooyen
Mnr GS van Wyk
Dr PJ van Zyl
Me Juanita Lindford

BEHANDELING VAN AGENDA: KERKLIKE GOEDERE

Die vergadering behandel die volgende gedeelte van die agenda onder Kerklike Goedere.

C. PREDIKANTE AANGELEENTHEDE

9.11 VERSORGING VAN PREDIKANTE

9.11.1 INLEIDING

Dienaars van die Woord is deur God geroep, deur die Kerk tot die evangelie-bediening toegelaat en in die amp bevestig. 'n Gemeente beroep die predikant en nooit hom daarmee uit om die werk, soos beskryf in Ordinansie 2.1.5, te verrig.

By die bepaling van die versorgingsvoordeel van predikante word riglyne deur die Algemene Kerkvergadering neergelê, asook bepalings van die Kerkorde in ag geneem, sodat die predikant sy werk sonder belemmering kan verrig.

9.11.2 DEELVERSORGING (ingesluit deelytdse standplase)

Dit kom al hoe meer voor dat gemeentes 'n predikant op deelversorging beroep wat beteken dat die beginsel van 'n sorgelose bestaan baie sterk onder die soeklig geplaas word.

Hierdie praktyk plaas 'n baie sterk verpligting op gemeentes om deurentyd die beginsel van billikheid voorop te stel sodat die predikant en sy huis ten minste op billikheid aanspraak kan maak. Die bedoeling mag nooit wees om met goedkoop arbeid die werk van die Kerk te probeer doen nie.

Ten einde die predikant en sy huis te beskerm is daar 'n besluit deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering geneem dat gemeentes nie 'n predikant sal beroep tensy daar ook vir ten minste medies- en pensioenvoordele voorsiening gemaak kan word nie.

Alhoewel behoeftes mag verskil en omstandighede soms dikteer, is dit noodsaaklik dat gemeentes so ver as moontlik die aanbevole skale sal honoreer.

Sedert 1 Januarie 1996 betaal elke gemeente die predikant se pensioenfonds-bydraes per lidmaat. Die werkgewersbydrae word betaal ongeag die hoeveelheid standplase in die gemeente, en/of die status van die standplase.

Ingesluit in hierdie bydraes is die premie ten opsigte van die groepslewendekking en die ongeskiktheidsdekking. Hierdie wysiging het meegebring dat predikante, volversorg en deelversorg, dekking geniet onder die

groeplewenskema en die ongeskiktheidsdekkingskema.

Die predikante se traktemente word jaarliks op 1 Maart aangepas sodat dit saamval met die belastingjaar.

Onderstaande is 'n uiteensetting van die huidige minimum aanbevole skale vir volledig versorgde standplase.

9.11.3 TRAKTEMENTSKALE

Traktementskaal	2004
1 en 2 jaar:	
Kontantdeel	104 904
Plus: gelykmakende pensioentoelae	5 632

	110 536
Vakansietoelae	9 212
Aan die Predikant	119 748

Traktementskaal	2004
3 en 4 jaar:	
Kontantdeel	110 021
Plus: gelykmakende pensioentoelae	5 117

	115 138
Vakansietoelae	9 594
Aan die Predikant	R124 732

Traktementskaal	2004
5 en 6 jaar:	
Kontantdeel	115 290
Plus: gelykmakende pensioentoelae	4 603

	119 893
Vakansietoelae	9 991
Aan die Predikant	R129 884

Traktementskaal	2004
7 en 8 jaar:	
Kontantdeel	121 088
Plus: gelykmakende pensioentoelae	4 027

	125 115
Vakansietoelae	10 427
Aan die Predikant	R135 542

Traktementskaal	2004
9 en 10 jaar:	
Kontantdeel	127 099
Plus: gelykmakende pensioentoelae	3 437

	130 536
Vakansietoelae	10 878
Aan die Predikant	R141 414

Traktementskaal	2004
11 en 12 jaar:	
Kontantdeel	133 398
Plus: gelykmakende pensioentoelae	2 816

	136 214
Vakansietoelae	11 352
Aan die Predikant	R147 566

Traktementskaal	2004
13 en 14 jaar:	
Kontantdeel	140 013
Plus: gelykmakende pensioentoelae	2 149

	142 162
Vakansietoelae	11 847
Aan die Predikant	R154 009

Traktementskaal	2004
15 en 16 jaar:	
Kontantdeel	147 024
Plus: gelykmakende pensioentoelae	1 469

	148 394
Vakansietoelae	12 374
Aan die Predikant	R160 867

Traktementskaal	2004
17 en 18 jaar:	
Kontantdeel	154 320
Plus: gelykmakende pensioentoelae	742

	155 062
Vakansietoelae	12 921
Aan die Predikant	R167 983

Traktementskaal	2004
19 en 20 jaar:	
Kontantdeel	161 845
Plus: gelykmakende pensioentoelae	0

	161 845
Vakansietoelae	13 487
Aan die Predikant	R175 332

9.11.4 VERVOER VAN PREDIKANTE

Die vervoertoelae maak deel uit van 'n predikant se traktement en word aan hom betaal ten einde sy werk in die gemeente te kan doen en ook om sy gesin te vervoer.

Tans word van die AA-tariewe gebruik gemaak om die loopkoste komponent vas te stel. Daar is by die 66ste Algemene Kerkvergadering 'n riglyn aanvaar ten opsigte van die vervoertoelaag. Daar is besluit op 'n riglynvoertuig ("benchmark") waarop alle berekening in die toekoms baseer sal word. Die voertuig is 'n Toyota Condor 2400i Estate wat nou R171 147.00 kos. Die vergadering het verder besluit dat die basis van 'n riglynvoertuig by elke vergadering van die Algemene Kerkvergadering onder oë geneem sal word.

Daar bestaan nog heelwat verwarring oor die gebruik van die riglynvoertuig metode. Ten einde enige onduidelikhede op te klaar gaan ons weer die metode aan die hand van 'n voorbeeld verduidelik. Die volgende besonderhede vorm die basis van die oefening:

(i) Motor	=	Toyota Condor 2400i Estate --
		R171 147.00
(ii) Afstand	=	30 000 km per jaar
(iii) Rentekoers	=	Prima 11.5% per jaar

A. Bepaal die paaïement van die motor oor 60 maande R171 147 @ 11,5% p.j 60 maande-	R 3 763.97 p.m.
B. Versekering	<u>R 500.00</u> p.m.
	<u>R 4 263.97</u> p.m.
Vastekoste toelaag per jaar (4 263.97 x 12)	R51 167.64 p.j.
30 000 km @ AA- tarief @ 98.16c/km	<u>R29 448.00</u> p.j.
	<u>R80 615.64</u> p.j.

Totale vervoerkoste per maand

R 6 717.97

Sou 'n predikant meer as 30 000 kilometer per jaar ry word daar ooreengekom op 'n tarief waarteen die addisionele amptelike kilometers vergoed sal word.

Die vastekoste toelaag bly dus vas oor die periode van 60 maande behalwe as die rentekoerse sou verander en die paaïement op die lening styg of daal.

Die loopkoste kan gereeld (byvoorbeeld maandeliks) opwaarts of afwaarts aangepas word, soos die koste verander deur gebruik te maak van die AA tabelle. Die predikant het nie nodig om die spesifieke motor te koop nie. Die bedrag is egter die bepalende faktor. Hy kan dus enige motor, bakkie of mikrobus aanskaf solank as wat die bedrag nie oorskry word nie. Indien die aankoopbedrag oorskry word sal die toelaag net betaal word op die riglyn bedrag. Dit sal dus ook geld indien hy/sy 'n goedkoper voertuig sou aanskaf.

Hierdie oefening moet net gesien word as 'n *riglyn* of vertrekpunt en nie as 'n vaste voorgeskrewe norm nie. Dit help egter gemeentes om 'n billike vervoertoelaag te bepaal. Die bepalende faktor sal altyd die bekostigbaarheid, al dan nie, bly. As 'n gemeente nie die riglynbedrag kan bekostig nie, moet daar in oorleg met die predikant, en die ringskommissie, oor die toelaag onderhandel word. Die tydperk van 60 maande is ook net 'n voorbeeld. In sommige gevalle, waar predikante dalk meer ry, kan 'n periode van 48 maande dalk meer gepas wees.

Nota: Al hoe meer predikante skaf tweedehandse motors aan, en alhoewel dit ietwat riskant is, kan dit tog 'n groot uitkoms onder moeilike omstandighede wees. So sou die paaïement van 'n motor met 'n aankoopsprys van R100 000 teen dieselfde voorwaardes R2 352 per maand beloop - gemeet teenoor R3 763.97 per maand in die voorbeeld hierbo.

BESLUIT

1. Die Toyota Condor 2400i Estate word as riglynmotor bevestig.
2. Die riglynmotor word met elke Algemene Kerkvergadering hersien.

3. Gemeentes beskou dit as 'n riglyn maar enige afwyking van die riglyn moet met die betrokke predikant en ringskommissie uitgeklaar word.

9.11.5 WONINGVOORSIENING

Woningvoorsiening vorm net so 'n deel van 'n predikant se versorging as wat die kontanttraktament en reistoelae deel daarvan is. Dit behels die voorsiening van gratis inwoning in 'n doelmatige woning, aan die predikant en sy gesin. Die vrye inwoning behels ook die betaling van *redelike* koste ten opsigte van water, elektrisiteit en ander munisipale dienste heffings. Telefoonkoste is ook deel van hierdie gratis inwoning en die gemeente betaal alle *redelike* oproepkoste vanaf 'n landlyn telefoon, loopfoon en/of gekoppelde antwoordmasjien/faksmasjien.

Indien die woning die eiendom van die gemeente is, is hulle ook verantwoordelik vir behoorlike instandhouding, versekering, eiendomsbelasting en enige kapitaalverbeterings.

Van 'n predikant word verwag om die woning met sorg en verantwoordelikheid te bewoon. Sou die predikant die pastorie in geheel of gedeeltelik, vir enige ander doel wil aanwend *moet* daar *vooraf* toestemming van die kerkraad verkry word.

9.11.5.1 Eie woning vir predikant

Oor die jare heen het hierdie voorsiening van gratis inwoning (pastorie) 'n probleem geskep wanneer 'n predikant emeriteer. Hulle is dan sonder eie huisvesting en 'n groot deel van die pensioenvoorsiening moet dan aangewend word vir behuising. Die Algemene Kerkvergadering het reeds vantevore besluit dat predikante 'n eie woning mag aanskaf, bewoon en 'n subsidie van die gemeente kan ontvang. Hierdie voorreg mag egter nie ten koste van die gemeente geskied nie en waar 'n predikant sy eie woning wil aanskaf moet dit *vooraf* in oorleg met die gemeente, kerkraad en ringskommissie geskied. Voor finalisering moet dit ook aan die Raad van Finansies voorgeleë word vir advies.

In Gemeentes waar die finansiële posisie reeds onder druk is, plaas die pastorie normaalweg 'n ekstra las op die skouers van dié gemeente. Indien die predikant sy eie huis bewoon en die gemeente betaal 'n subsidie, kan die pastorie verkoop of verhuur word ten einde verligting vir die gemeente in die hand werk.

Gemeentes moet toesien dat alle gemeentelike eiendom soos pastorieë, kerkgeboue, ensovoorts jaarliks teen 'n realistiese vervangingswaarde verseker word.

BESLUIT

1. **Bestaande riglyne oor woningvoorsiening word gehandhaaf.**
2. **Ringskommissies en die Raad van Finansies sien toe dat aansoeke van predikante om 'n eie woning aan te skaf, nie die gemeente benadeel nie maar dat predikante tog aangemoedig word om 'n eie woning te bekom.**

9.11.6 PREDIKANTE IN DEELVERSORGING: LIDMAATSKAP VAN MEDIESE-EN PENSIOENFONDS

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het besluit om die volgende versoek van die Raad van Finansies na die 66ste Algemene Kerkvergadering deur te stuur.

Die Raad van Finansies het die afgelope tyd al hoe meer onder die indruk gekom dat veral jonger predikante blootgestel word aan die verskynsel van deelversorging in die Kerk. In die meeste gevalle is dit 'n standplaas met volle opdrag, maar as gevolg van knellende finansies word die predikant nie op skaal versorg nie.

Terwyl die predikant sy loopbaan voor hom uitgestrek sien lê is sake soos 'n mediese fonds en pensioenfonds van mindere belang - gesien teen die groter geheel. Die begeerte om in die Kerk te werk is oorheersend - so oorheersend dat toekomsbeplanning, aftrede, gesondheidsorg, ensomeer sekondêr gestel word.

Gemeentes buit (onbewustelik) die situasie uit want deur 'n predikant te beroep sonder byvoordele hou wel koste-voordele in maar dit word ten koste van die predikant gedoen.

Voorts het die Nederduitsch Hervormde Kerk 'n bepaalde raamwerk waarbinne daar gefunksioneer word en wel op so 'n wyse dat ons 'n eenheid of familie vorm wat mekaar ondersteun en dra. Dit is dus nodig dat ons op alle terreine ook sodanig funksioneer.

Met bogenoemde as agtergrond het die Raad van Finansies die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering soos volg geadviseer:

- * Alle predikante moet aan die Pensioenfonds van die Kerk behoort en gemeentes moet sorgdra dat predikante dit kan bekostig. Verwys artikel 4 van die Pensioenfondsrcëls wat lidmaatskap aan die pensioenfonds vir alle predikante wat in diens is, verpligtend maak. Die Registrateur van Pensioenfondse kan ook die status van 'n fonds, wat selektief te werk gaan

met werknemers om aan die fonds te behoort of nie, verander na 'n nie goedgekeurde fonds wat weer op sy beurt belastingimplikasies het. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering word versoek om dit aan gemeentes te stel dat hulle die predikant sodanig moet vergoed dat hy/sy ten minste 'n 50% lid van die fonds sal kan wees. Aangesien die werkgewersbydrae in elk geval verpligtend is, is die bedrag ter sprake slegs die werknemersbydrae (tans R1 327.50 per maand vir 'n vol standplaas).

- * Net soos in die geval van pensioene word die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gevra om 'n soortgelyke reël in terme van die Mediesefonds daar te stel, naamlik dat elke predikant aan die "amptelike" fonds van die Kerk sal behoort.

Die rede is, bo en behalwe die beskerming van die predikant, ook om ons die geleentheid te gee om deur middel van 'n subsidiestelsel binne die Kerk, die volgende te bereik:

- ** Subsidiëring van mediesefondspremies van emeriti tot die vlak van argumentshalwe 50% van die premie - soos wat die geval is met 'n predikant in 'n standplaas. (Dit is nog net 'n droom wat bewaarheid moet word).
- ** Versterking van ons posisie as groep ingeval van probleme of dispute.
- ** Verskansing van emeriti wat die Kerk se bystand nodig het.

In die geval van die Mediesefonds sal alleenlik die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering mag besluit om uitsonderings te maak. In sodanige gevalle moet volledige motiverings voorgelê word waarna die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, in oorleg met die Administrateur, 'n besluit sal neem. Slegs in hoogs uitsonderlike gevalle behoort enige vergunning toegestaan te word aangesien mediese fondse streng optree teen werkgewers wat anti-seleksie toepas.

Die bedoeling in bogenoemde geval is suiwer gemik op beskerming van die predikant en die Kerk in den brede.

BESLUIT

1. **Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die ADV ondersoek en finaliseer finansiële hulp aan die emeriti, in oorleg met die Pensioenraad en Raad van Finansies.**

9.11.7 STANDPLAASKOSTE IN PERSPEKTIEF

(Verwys asseblief na Ordinasie 2.1.2 met betrekking tot die Skepping en of uitbreiding van standplase)

9.11.7.1 Inleiding

Die afgelope tyd het 'n saak meermale na vore gekom wat onrusbarend is, maar ook gemeentes baie negatief kan beïnvloed.

Gemeentes doen, as 'n algemene reël, beplanning en begrotings op 'n jaarlikse basis. Die gevolg hiervan is dat veral langtermyn finansiële horisone relatief vaag en bykans onsigbaar in gemeentes is. Eers wanneer die gemeente ernstige finansiële nood ondervind, word formeel aandag aan die saak gegee. Dié saak lê op multi dimensionele vlakke, waarvan die volgende as tiperende voorbeelde beskou kan word.

9.11.7.2 Klein gemeentes

Gemeentes met relatief min lidmate beroep normaalweg 'n predikant op deelsorg. Dit kom gewoonlik neer op ongeveer volle werkslading (in verhouding tot die aantal lidmate) maar met verminderde versorging.

Hierna volg die sogenaamde kruipaksie en binne enkele jare is die standplaas ongeveer volsorg en die gemeente is dan nie in staat om al die gemeentelike verpligtinge na te kom nie. Gemeentes moet versigtig wees en deurgaans die langertermyn horison dophou ten einde te verhoed dat standplase onnodig in gedrang kom.

Hoe kras dit ook al mag klink moet gemeentes onthou dat nie alle gemeentes aanspraak mag maak op die dienste van 'n voltydse predikant nie.

9.11.7.3 Groot gemeentes

Hierteenoor is daar weer gemeentes wat meerdere bearbeiding benodig, veral as gevolg van die oormatige werkslading van die predikant, en dan word 'n deelsorgstandplaas gevestig. Weereens vind die kruipaksie plaas en kort voor lank is die gemeente se finansiële las buite vermoë met dramatiese gevolge vir die gemeente en predikante.

Ringskommissies word in sommige gevalle verbygegaan terwyl die Kerkorde juis gemeentes oproep om nouer te skakel met ringskommissies in hierdie verband.

Die rol van die ringskommissie sou kon wees om die ring in totaliteit in oënskyn te neem en sake soos byvoorbeeld grenswysings ook in ag te neem.

BESLUIT

1. **Gemeentes en ringe moet kennis neem van die situasie en horisonne ten opsigte van strategiese beplanning na ten minste 3 tot 5 jaar verskuif.**
2. **Gemeentes moet in diepte navorsing doen alvorens enige standplaas gevul of versorgingsvoordele aangepas word.**
3. **Ringskommissies en Ringskomitees vir Kerklike Goedere moet baie nou betrokke gemaak word by sodanige prosesse ten einde die gemeente en predikant te beskerm.**
4. **Gemeentes wat 'n predikant byvoorbeeld teen 50% versorging beroep moet dit duidelik stel dat die versorging nie na byvoorbeeld 70% kan verhoog sonder dat 'n behoorlike finansiële ondersoek en wye konsultering gedoen is nie.**

9.11.8 VERHUISINGSKOSTE MET EMERITAATAANVAARDING

9.11.8.1 **Beskrywingspunt**

Na aanleiding van 'n skrywe ontvang van gemeente Bronkhorstspuit het die Raad van Finansies besluit om dit as 'n beskrywingspunt aan die Algemene Kerkvergadering voor te hou.

(i)

VOORSIENING VAN VERHUISINGSKOSTE VIR PREDIKANTE: RING VAN BRONKHORSTSPRUIT

Die Raad van Finansies en die Pensioenraad doen ondersoek na die vestiging van 'n struktuur waardeur voorsiening gemaak kan word vir die verhuisingskoste van predikante wanneer hulle emeriteer of op siekte-emeritaat gaan.

Motivering

Indien 'n predikant gedurende sy aktiewe diensjare beroep word na 'n ander gemeente en hy die beroep sou aanvaar word voorsiening gemaak vir sy verhuisingskoste. Hierdie koste word ook in die Kerkorde vervat in Ordinasie 2.1.6 onder die hoof "Verhuisingskoste".

Wanneer 'n predikant egter emeritaat aanvaar is daar geen voorsiening vir hom/haar vir enige verhuisingskoste nie. Die betrokke predikant moet dan self sien kom klaar. In baie gevalle woon die predikant nog in 'n pastorie en het hy

geen ander keuse as om te verhuis nie. Dit is egter ook so in die sekulêre wêreld. Geen firma dra die koste van verhuising van enige van hulle pensioenarisse nie omdat die meeste werknemers naby hulle werkgewer bly en dus selde verhuis na 'n ander provinsie of gebied.

Met baie predikante is dit egter anders gesteld. Van die predikante woon en werk op klein plattelandse dorpies ver van die stede en mediese geriewe en wil dan graag nader aan die stad trek of nader aan hulle kinders om beter versorg te wees.

Dit sou ook nie heeltemal regverdig wees om te verwag dat die gemeente waarin 'n predikant emeriteer, die volle koste van sy verhuising dra nie.

Daar is geen maklike oplossing vir die probleem nie. Ten eerste is daar sentraal nie fondse beskikbaar vir sulke hulp nie en tweedens sou dit onregverdig wees om 'n paar predikante te help en die ander trek nie voordeel uit die hulp nie.

Dit word by gemeentes aanbeveel om 'n reserwefonds op te bou om predikante in die verband by te staan.

BESLUIT

- 1. Die beskrywingspunt word in beginsel aanvaar.**
- 2. Die Raad van Finansies doen die ondersoek.**

9.11.9 UITBETALING VAN VERLOFKREDIETE

Die uitbetaling van verlofkrediete wanneer 'n predikant van lewenstaat verander, na 'n ander gemeente beroep word of emeriteer, word tans bereken op die basiese traktement, of te wel die kontantdeel van die traktement. Dit was in lyn met bestaande wetgewing en ook die verlofreglement.

Die Wet op Basiesediensvoorwaardes is egter verander met betrekking tot die berekeningsmetode van verlofkrediete. Die Wet maak nou voorsiening dat die werknemer se volle pakket in ag geneem moet word by die berekening van die bedrag wat uitbetaal moet word ten opsigte van enige verlofkrediete. Hierdie pakket beteken in werklikheid "koste vir die gemeente" en sal vergoedingskomponente soos vervoertoelae, behuising, mediesefondssubsidie, en werkgewersbydrae tot die pensioenfonds insluit.

Hierdie wysiging het verreikende gevolge wat ons aan die hand van 'n voorbeeld wil verduidelik:

Ds A is reeds 10 jaar in die gemeente en verdien 'n kontantraktement van R120 000 per jaar. Hy kry ook 'n vervoertoelaag van R36 000 per jaar. Sy

mediesefondsbydrae word met 50% gesubsidieer en beloop R24 000 per jaar.

Die gemeente se bydrae tot die pensioenfonds beloop ook R26 550 per jaar (12½% van versorgingsvoordeel).

Hy woon in sy eie huis en ontvang 'n toelaag van R36 000 per jaar. Hy aanvaar 'n beroep na 'n ander gemeente en het reeds 42 dae verlofkrediet opgeloo.

(i) **Berekening onder die ou bedeling:**

$$\begin{array}{rcl} & \frac{\text{Kontantrakterement}}{365} & \times \frac{\text{dae opgeloo}}{1} \\ \text{Dws} & \frac{120\,000}{365} & \times \frac{42}{1} = \text{R13 808.22 voor belasting} \end{array}$$

(ii) **Berekening onder die nuwe bedeling:**

Pakket =	Kontantrakterement	R120 000
	+ Vervoertoelaag	R 36 000
	+ Behuisingstoelaag	R 36 000
	+ Mediesefondssubsidie	R 24 000
	+ Pensioenfondsbydraes	R 26 550
		<u>R242 550</u>

$$\begin{array}{rcl} & \frac{\text{Pakket}}{365} & \times \frac{\text{dae opgeloo}}{1} \\ \text{Dws} & \frac{242\,550}{365} & \times \frac{42}{1} = \text{R27 909.86 voor belasting.} \end{array}$$

Dit beteken die gemeente moet 'n addisionele bedrag van R14 101.64 aan die predikant betaal.

'n Verdere verwikkeling in die kwessie was dat daar in Mei 2003, in die Arbeidshof in Durban, 'n uitspraak was oor die beperking ten opsigte van die ophoop van verlof. In die spesifieke geval was die uitspraak dat 'n werkgewer moet sorg dat sy werknemers nie onnodig verlof ophoop nie. Sou 'n werkgewer toelaat dat 'n werknemer meer verlof ophoop as wat die personeelregulasies (Kerkorde) toelaat is dit die werkgewer se verantwoordelikheid en is die werkgewer verplig om die addisionele dae, bo die maksimum, ook uit te betaal.

Hierdie verandering in die arbeidswetgewing kan gemeentes in 'n finansiële krisis dompel sou 'n predikant se verlof uitbetaal moet word. In die sekulêre wêreld skep firmas jaarliks 'n verlofvoorsiening, sodat die fondse beskikbaar is wanneer 'n werknemer se verlof uitbetaal moet word.

Tans maak die Kerkorde voorsiening dat 'n predikant net 12 dae verlof moet neem en 30 dae ophoop. Die Wet op Basiese-diensvoorwaardes verplig werkgewers om toe te sien dat werknemers ten minste 21 dae ononderbroke verlof neem. Dit beteken dat die Kerkorde gewysig moet word om aan te pas by die Wet op Basiese-diensvoorwaardes.

BESLUIT

- 1. Die vergadering neem kennis van die wysiging in die wetgewing.**
- 2. Die Raad van Finansies se aanbeveling word aanvaar dat**
 - 2.1 gemeentes jaarliks 'n bedrag opsy sal sit vir uitbetaling van 'n predikant se opgehoopte verlofkrediet**
 - 2.2 gemeentes versoek word om predikante se verlof baie fyn te monitor ten einde sorg te dra dat daar nie meer as die toegelate maksimum opgehoop word nie**
 - 2.3 die verlofreglement gewysig word om aan te pas by die Wet op Basisediensvoorwaardes naamlik:**
 - 2.3.1 Predikante word verplig om ten minste 21 dae per jaar verlof te neem.**
 - 2.3.2 Uitbetaling van verlofkrediete sal teen pakketwaarde geskied.**

9.11.10 SENTRALE BETAALSTELSEL

Gemeentes word al hoe meer met gespesialiseerde finansiële take belas aangesien elke gemeente optree as werkgewer. Die wetgewer ag dus volle kennis en vaardighede, ongeag ons gemeentes se spesifieke situasie.

Die Wet op Basiese-diensvoorwaardes bepaal verder dat elke werknemer geregtig is op 'n salarisstrokke ten opsigte van salaris aan hom/haar betaal.

Dit het onder ons aandag gekom dat heelwat gemeentes byvoorbeeld nie aan die vereiste voldoen nie en sodoende probleme mag ondervind.

'n Tweede aspek wat baie probleme veroorsaak is die berekening van LBS

(belasting) op die traktement, salarisse en lone wat gemeentes betaal. Hiermee saam die strukturerings van pakkette.

Die gemeente as werkgever is die agent van die Suid-Afrikaanse Inkomstediens (SAID) en moet dus belasting namens die SAID verhaal. Foutiewe verhalings kan direk van die gemeente verhaal word en boetes en rente tot gevolg hê.

Die daarstel van 'n sentrale betaalstelsel sal bogenoemde probleme aanspreek en 'n las van die gemeente se skouers afneem.

Teen 'n vasgestelde fooi word die verwerking van die salarisse sentraal gedoen en die salarisse word maandeliks direk in die werknemer se bankrekening gedeponeer. 'n Salarisstrokke word betyds aan die gemeente gegee en die belasting word korrek bereken en oorbetalings aan die SAID. Jaarliks word ook 'n korrekte IRP5 uitgereik wat die werknemers instaat stel om belastingvorme te voltooi of te laat voltooi.

Hoe meer gemeentes deelneem aan die stelsel hoe goedkoper gaan dit wees.

Die Administrateurskantoor tree dan op as 'n buro vir die gemeentes, en elke gemeente besluit dus nog steeds outonoom oor die traktement, salarisse ensameer en verwittig die Administrateurskantoor skriftelik van hulle besluit. Hierdie sentrale kantoor voer gewoon opdragte van gemeentes uit as agent. Dit is dus nie 'n sentrale vergoedingsstelsel nie – verwys na alternatiewe heffingsstelsel in die verband.

BESLUIT

- 1. Die vergadering neem kennis van die diens wat deur die administrateur aangebied word.**

9.12 ONDERSTEUNING AAN PREDIKANTE

9.12.1 FINANSIËLE PORTEFEULJE

9.12.1.1 Agtergrond

Vir geruime tyd reeds word pogings aangewend om 'n eenstop-pakket vir predikante by 'n handelsbank te beding. Dit sou tyd en spanning vir die predikante verminder aangesien die Kerk in die breë die basis daar kon stel.

Ds FB Sneygans het intussen die taak op hom geneem en baie navorsing en moeite is reeds in dié verband gedoen. Die proses verloop maar stadig want, so word verneem, is banke nie flink in hulle reaksie op dienslewering nie.

Die motief van die oefening is om die volgende, as deel van 'n vooraf-onderhandelde pakket, te probeer bereik:

- * Oortrokke fasiliteit
- * Behuisinglening
- * Motorfinansiering
- * Persoonlike lening
- * Finansiële advies
- * Beleggingsondersteuning
- * Ander sake soos testamente, trusts, ensomeer.

Die pakket, so is die verwagting, sal per inkomste kategorie saamgestel word en die basispakket sal by die behoeftes van elke individu aangepas word. Voorwaardes sal so gunstig moontlik beding word.

Eerste Nasionale Bank en Nedbank wil nie deelneem aan die skema nie en daarom is die enigste alternatief tans ABSA. Verdere besonderhede sal mettertyd gekommunikeer word.

Ons wil graag vir ds Sneygans bedank vir sy onbaatsugtige hulp aan mede kollegas en vertrou dat die uitkoms positief sal wees. U kan hom in dié verband ondersteun.

BESLUIT

1. **Kennis geneem.**
2. **Belangstellendes kan met ds FB Sneygans skakel in die verband.**

9.12.2 AFTREEBEPLANNING

Daar bestaan 'n persepsie onder predikante dat die pensioenfonds voldoende voorsiening maak om op ouderdom 65 af te tree en sorgloos verder te lewe sonder enige verdere finansiële bekommernis.

Hierdie persepsie lei na 'n finansiële krisis vir die meeste predikante juis as gevolg van 'n gebrek aan aftreebeplanning. Al hoe meer predikante, en ook in die algemeen, se aftreevoorsiening raak toenemend onvoldoende. Die vloeibaarheid, en veral dalende markte, het 'n groot aandeel aan hierdie tendens. Oor die afgelope 6 jaar het al die markte sywaarts beweeg en die JSB het met 6% gestyg ná inflasie. Dit beteken dat, ná koste, daar eintlik 'n daling in verdienste was.

Aftreebeplanning beteken ook nie om produkte soos uitkeerpolisie en/of uittredeannuïteite by 'n versekeringsmaatskappy uit te neem en dan agteroor te sit met genoegdoening nie.

Dit is 'n voldonge feit dat al hoe meer Suid-Afrikaners in die toekoms net nie meer sal kan bekostig om af te tree nie omdat hulle eenvoudig nie genoeg geld beskikbaar het om mee te leef nie.

'n Ander wanopvatting bestaan by mense dat hulle nie wil wag tot ouderdom 65 voor hulle die lewe geniet nie en leef dan eenvoudig bokant hul vermoë. Aftreebeplanning beteken nie dat 'n mens soos 'n skraalhans moet leef nie, maar dit gaan oor die spaar van genoeg kapitaal sodat jy siel en liggaam aanmekeer kan hou as u die dag nie meer oor 'n verdienvermoë beskik nie.

Die meeste mense begin min of meer op ouderdom 25 geld verdien en tree op ouderdom 65 af. Dit is 40 jaar. Sou 'n mens tot ouderdom 100 leef beteken dit ook amper 40 jaar. Dit is dus duidelik dat 'n persoon tydens sy produktiewe jare dubbel moet verdien sodat hy 50% vir lewenskoste nou het en 50% kan spaar vir aftrede. Bitter min mense spaar egter so min as 10% van hulle inkomste vir aftrede. Hierdie spaargeld moet ook so belê word dat die kapitaal gewaarborg is en die opbrengs darem inflasie klop.

Die ergste van aftreebeplanning is dat die meeste mense nie besef in watter haglike toestand hulle gaan bevind voordat dit al te laat is nie.

Dis egter nooit te laat om te begin beplan en spaar nie. Begin nou. Leef binne u vermoëns en spaar elke sent, want u gaan dit nodig kry wanneer u oud is.

Maak gebruik van kundiges maar wees bedag op die spreekwoordelike wolf in skaapklere wat net beleggingsprodukte verkoop vir die kommissie.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

9.13 PENSIOENFONDS

Die Predikante Pensioenfonds word bestuur in terme van Ordinansie 9.3 van die Kerkorde.

Die vergadering neem kennis van die Reglement: Predikante Pensioenfonds

9.13.1 SAMESTELLING VAN DIE PENSIOENRAAD

Die vergadering neem kennis van die samestelling van die Pensioenraad.

Die Pensioenraad bestaan uit 6 lede. Die Algemene Kerkvergadering benoem tydens die gewone sitting 3 lede waarvan minstens 1 persoon die administrateur

van die Kerk moet wees. Hierdie lede synde deur die Algemene Kerkvergadering aangewys is dan die werkgewersverteenwoordigers in die Pensioenraad naamlik dr NJS Kock, mnr HPJ van Nieuwenhuizen en JF Viljoen. Lede wys 3 persone as ledeverteenwoordigers uit hulle eie geledere tydens 'n sitting van die Algemene Kerkvergadering aan naamlik ds HN Botha, ds CL Badenhorst en ds FJ Labuschagne. Vooraf kennisgewing sal aan lede gestuur word om die plek en tyd waartydens die ledeverteenwoordigers verkies sal word, bekend te maak. Pensioenraadslede word vir 'n periode van sesjaar verkies en bogenoemde Raad is in 2001 verkies.

Tydens die Algemene Kerkvergadering sal die vergadering verdaag en Predikante opgeroep word na die vergadering om ledeverteenwoordigers op die Pensioenraad te verkies.

9.13.2 FUNKSIONERING VAN DIE PENSIOENRAAD

Agtergrond

Sedert die 66ste Algemene Kerkvergadering in 2001, het die Pensioenraad elf keer vergader. Tydens hierdie vergaderings is die volgende aspekte as staande punte op die vergaderings bespreek:

- * Administrasieverslag wat insluit die eise (uitdienstredes, sterftes, aftredes en ongeskiktheidseise) kontantvloei, beleggings en verbandlenings.
- * Eiendomsverslag wat insluit die vakante areas, huurinkomste en onderhoud van die geboue.
- * Addisionele sake is ook bespreek wat insluit die finansiële state van die Fonds, die jaarlikse aktuariële waardering van die Fonds, die toestaan van pensioenverhogings aan emeriti en die verbetering van voordele waar van toepassing.

Daar is op 7 November 2003 'n werkwinkel gehou wat spesifiek gehandel het oor beleggings van die fonds. 'n Beleggingskundige het die werkwinkel gefasiliteer en inligting aangaande die markte en verskillende belegging-instrumente verskaf.

Beleggings van die bates word verderaan in meer besonderhede bespreek.

9.13.3 DOELWITTE VAN DIE PENSIOENRAAD

9.13.3.1 **Befondingsvlak**

Agtergrond oor befondingsvlak: In die laat tagtigs het dit aan die lig gekom dat die vorige aktuaris nie in die aktuariële waarderings voorsiening gemaak het vir enige toekomstige verhoging in die versorgingsvoordeel nie. Dit het ook beteken

dat pensioene nooit verhoog sou kon word nie. Met die herwaardering deur 'n ander aktuaris, het dit geblyk dat die fonds dramaties onderbefonds was.

Die fonds is egter geleidelik bestuur na 'n 100% befondsingsvlak en 104.7% is op 31 Desember 2000 behaal. Alhoewel die verlaging in die na-aftredewaarderingsrentekoers tot gevolg gehad het dat die befondsingsvlak weer verlaag het na 95.8%, het dit met die waardering van 1 Maart 2001 na 102.8% herstel.

Die Pensioenraad het, om uitvoering te gee aan die opdrag van die 65ste Algemene Kerkvergadering, die voordele van die pensioenfonds verbeter.

Daar is in 2001 besluit om die volgende verbeteringe aan te bring:

- (i) Die na-aftredingwaarderingskoers te verlaag van 8% na 7%. Dit sou beteken meer geld word beskikbaar gestel vir verhogings vir reeds geëmeriteerde lede.
- (ii) Die aftree persentasie per jaar opwaarts aan te pas vanaf 1,50% per jaar diens na 1,65% per jaar diens. Dus 'n 10% verbetering.
- (iii) 'n Eenmalige "bonus" aan emeriti van 10% van hulle pensioen.

Die verbeteringe het daartoe gelei dat die fonds in 'n onderbefondste situasie verkeer het. Dit is egter 'n bestuurde situasie wat deur die Registrateur van Pensioenfondse goedgekeur is. Hierdie onderbefondsing moet binne 9 jaar weer omgekeer word.

Die verbeteringe het terugwerkend met ingang 1 Maart 2001 in werking getree. Nadat die koste verbonde aan die verbetering in ag geneem is, het die befondsingsvlak na 90,1% teruggesak.

Die 2001/2002 waardering het getoon dat die befondsingsvlak weer begin herstel het en die aktuaris het dit gestel op 91,4%.

Die swak prestasie van die beleggingsmarkte gedurende 2002/2003 het die meeste fondse onkant betrap en baie fondse het negatiewe groei getoon. Veral fondse wat baie aggressief belê en bereid was om risiko's te loop om groot winste te maak. Die konserwatiewe beleggingsbeleid van die Pensioenraad het die fonds van 'n befondsingsvlak van 49,8% tot 102,8% in 10 jaar geneem sonder risiko. Weer het die beleid vrugte afgewerp toe die fonds 'n positiewe groei van 3,6% gelewer het. Die verhoging van 10% in die versorgingsvoordeel, om met inflasie tred te hou, het egter negatief ingewerk op die befondsingsvlak en die waardering het getoon dat die befondsingsvlak ietwat gedaal het na 86,7%. Die aktuaris is egter nie buitengewoon bekommerd nie aangesien een goeie jaar van die beleggingsmark die tekort kan uitwis. Hy het dit egter duidelik gestel dat die fonds nie in 'n gesonde finansiële posisie verkeer nie.

Grafiese voorstelling van die befondsingsvlak oor die afgelope 13 jaar.

9.13.4 FINANSIES: RESULTATE VIR PERIODE 2001/2003

Die finansiële state vir die 12 maande geëindig 28 Februarie 2003 is opgeneem in die agenda.

9.13.4.1 Vaste eiendom

Die Pensioenfonds beskik tans oor die volgende twee eiendomme wat deur First Property Trust geadministreer word:

(i) *Winkelsentrum Secunda*

Die huurkontrak met Edgars ten opsigte van die gebou in Secunda is in 2004 vir 'n verdere 10 jaar periode hernu en verstryk in 2014. Die gebou word tans 100% beset.

Die aktuaris het vir aktuariële doeleindes 'n waarde van R5 974 000 op die gebou geplaas.

(ii) *Kantoorgebou : Strubenstraat 270, Pretoria*

Die gebou word verhuur en is tans sowat 50% beset. Die gebou is geregistreer in die naam van Republic Coin Operated Lockers "(Edms)(Bpk)" en die Fonds besit al die aandele. Die aktuaris plaas 'n waarde van R926 000 op die gebou.

9.13.4.2 Beleggings in portefeuljes van versekeringsmaatskappye en ander instrumente

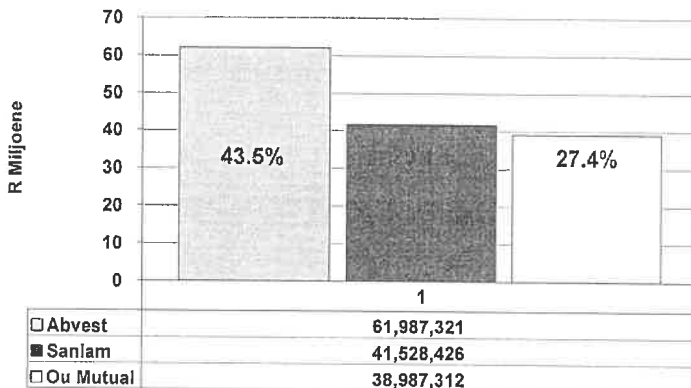
Tydens 'n spesiale vergadering gehou op 25 Mei 1999, het die Pensioenraad die konsep van multi-bestuurder beleggings aanvaar en geïmplementeer. Escher Beleggings is aangestel as die multi-bestuurder. Tydens die beleggings-werkswinkel op 7 November 2003 is daar besluit om die beleggings by MCubed (voorheen Escher Beleggings) te onttrek en te belê by ABVEST - 'n filiaal van ABSA.

Verbandlenings, eiendomme, beleggings by versekeringsmaatskappye en ander beleggingsinstrumente as persentasie van totale bates is soos volg :

Beleggings	1991	1994	1998	2001	2004
Pensioenportefeuljes van versekeraars	13.6%	75.8%	92.4%	96.9%	97.9%
Vaste eiendom	32.7%	16.8%	5.8%	2.8%	0.5%
Verbandlenings	46.5%	5.5%	2.7%	0.4%	0%
Ander (kontant ens)	7.2%	1.9%	(0.9%)	0.8%	2.1%
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%

Op 1 Maart 2004 was die bates van die fonds in die volgende onderskeie beleggingsportefeuljes:

Beleggingsverspreiding 28/02/2004

Die opbrengs van die bates vir die periode 1 Maart 2002 tot 28 Februarie 2003 was 3.6%.

9.13.4.3 Beleggingsopbrengs

Die bates van die fonds word belê met die doel om voortdurend 'n opbrengs te lewer waaruit voordele befonds word. As gevolg van die lae befondingsvlakke, belê die Pensioenraad net op 'n baie konserwatiewe basis wat beteken dat die kapitaal geborge bly maar dat daar nogtans 'n mate van groei behaal kan word.

Beleggingsopbrengs gebaseer op die waarde wat tydens die waardasie op die bates van die fonds geplaas is, was die afgelope drie jaar soos volg:

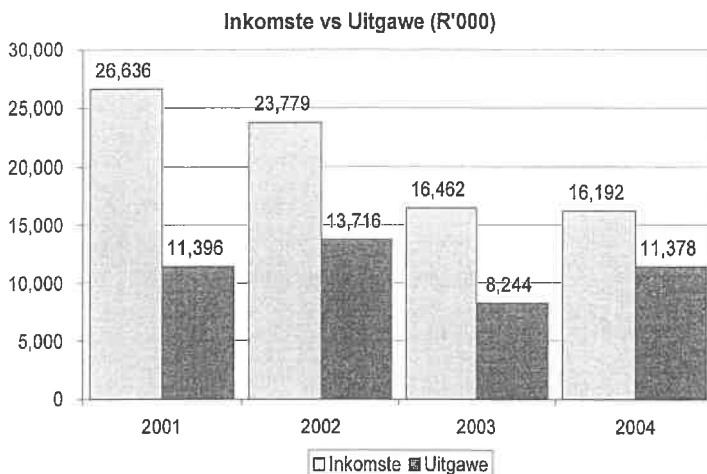
2001	:	14.0%
2002	:	12.7%
2003	:	3,6%

9.13.4.4 Verbandlenings

Alle lenings is afgelos en die Pensioenraad staan nie nuwe lenings toe nie.

9.13.4.5 Inkomstebronne

Die volgende grafiek toon die verhouding tussen inkomstes en uitgawes oor die afgelope 4 jaar:

Die Pensioenfonds se hoofbronne van inkomste is pensioenbydraes en beleggingsinkomste. Die totale inkomste vir die afgelope 3 jaar beloop R56,4 miljoen teenoor R65,9 miljoen vir die vorige tydperk ('n afname van $\pm 14\%$). Die

afname kan hoofsaaklik toegeskryf word aan die swak beleggingsmarkte van die laaste 18 maande.

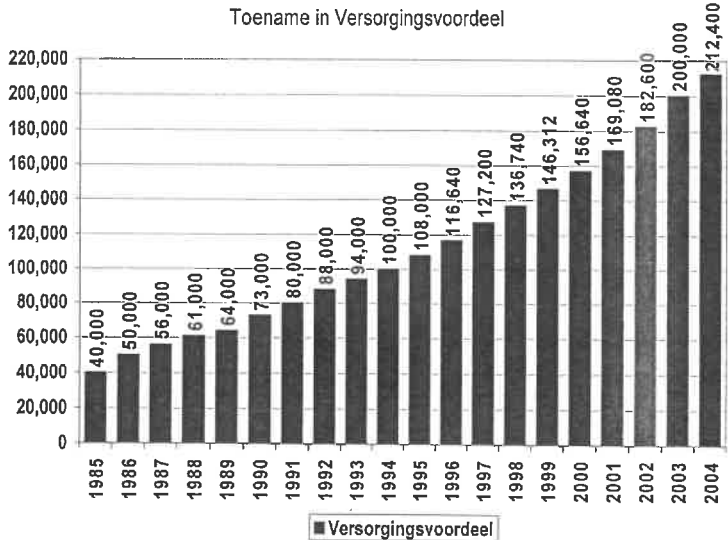
9.13.4.6 Pensioenfondsbydraes

Pensioenbydraes is direk gekoppel aan die versorgingsvoordeel wat jaarliks in Maart aangepas word, saam met aanpassing in skale van die kontantdeel van die traktement.

Die pensioenbydrae is vasgestel op 7.5% van versorgingsvoordeel vir lede en 12.5% vir die werkgewer. Die versorgingsvoordeel is sedert 1999 as volg verhoog:

1999	146 312	7% verhoging
2000	156 554	7% verhoging
2001	169 080	8% verhoging
2002	182 600	8% verhoging
2003	200 000	10,0% verhoging
2004	212 400	6,2% verhoging

Die volgende grafiek toon die styging in die versorgingsvoordeel vanaf 1985 "

9.13.4.7 Huurinkomste

Die Pensioenfonds beskik oor een eiendom wat huurinkomste oplewer, naamlik die winkelsentrum in Secunda.

Die ander eiendom in Strubenstraat Pretoria is in die naam van Republic Coin Operated Lockers (Edms) (Bpk) en die Fonds hou die volle versekerde verbandlening.

(i) *Secunda-eiendom*

Netto huuropbrengs gemeet teen die boekwaarde van die eiendom oor die afgelope drie jaar was soos volg:

	2002	2003	2004
Huurinkomste	R598 000	R575 000	R780 350
Boekwaarde	R666 000	R666 000	R666 000
Opbrengs	89%	86%	117%

(ii) *Strubenstraat 270*

Die inkomste ten opsigte van die eiendom bekend as Strubenstraat 270, word as rente op die lening in finansiële state getoon. Die bedrag ten opsigte van die laaste drie jaar was soos volg:

	2002	2003	2004
Huurinkomste	R78 678	R172 765	R257 821
Boekwaarde	R2 399 467	R2 399 467	R2 399 467
Opbrengs	3%	7%	10%

9.13.4.8 Uitgawes

Pensioenbetalings oor die afgelope periode beloop R 18,1 miljoen (1998/2001 = R20,8 miljoen).

9.13.5 LIDMAATSKAP

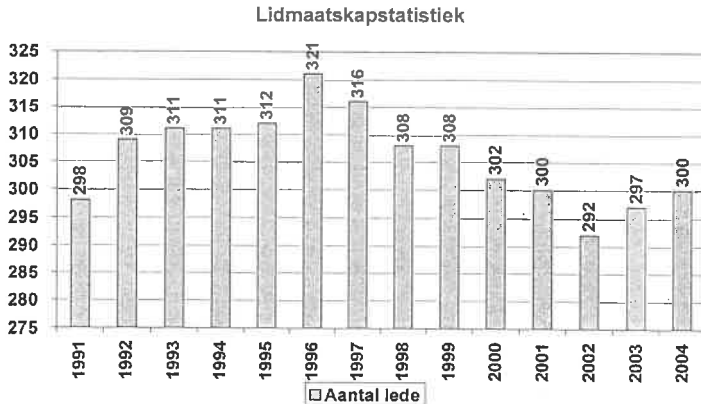
9.13.5.1 Aktiewe lede

Die fonds se ledetal het soos volg gewysig:

	1/3/2001	1/3/2002	1/3/2003	1/3/2004
Aktiewe lede	300	292	297	300

Oor die afgelope 3 jaar was daar 31 toetredes, 10 aftredes, 20 bedankings en 1 sterfgeval.

Die ledetal soos op 1 Maart 2004 sluit 7 lede in wat medies ongeskik is wat voordele uit die ongeskikheidskema ontvang. Tans is 13 lede op aftreevoordele van 50% van die versorgingsvoordeel geregtig. Die gemiddelde ouderdom van lede van die fonds op waarderingsdatum (1 Maart 2003) was 43,9 jaar. (42,6 jaar Maart 2001).

9.13.5.2 Pensioentrekkers

Die aantal pensioentrekkers het die afgelope 3 jaar soos volg gewysig:

Besonderhede	1/3/2001	1/3/2002	1/3/2003	1/3/2004
Predikant	77	78	75	77
Gade	47	45	44	45
Kinders	1	00	0	0
Ex-gratia	0	0	0	0
TOTAAL	125	123	119	122

Op 1/3/2004 was daar 122 lede op pensioenbetalings, ten bedrae van R519 732 per maand, geregtig (gemiddeld van R4 260 per maand per lid). (2001 - 125 lede, R409 335 per maand, R3 276 per maand per lid).

9.13.5.3 Bedankings

Bedankings van aktiewe lede oor die afgelope 3 jaar:

2002	-	8
2003	-	4
2004	-	8
Totaal		20

9.13.5.4 Sterftes

Gedurende die periode onder verslag was daar een sterfgeval onder aktiewe lede naamlik ds JH Brandt in lewe predikant van die Gemeente Ermelo. Ten opsigte van die emeriti was daar 4 sterfgevälle.

Ds HN Botha reageer namens die Pensioenraad en stel die volgende:

- * Dank word betuig aan die administrateur en mnr P Beukes vir die hulpverlening aan emeriti.
- * Dank word betuig aan mnr Mostert en ABSA vir die netjiese en begripvolle hantering van die fonds.
- * Meeste Pensioenfondse het in 2003 oor die algemeen nie baie gegroei nie.
- * Daar word steeds deur die raad gewerk om die versorging van emeriti te verbeter.
- * Wat die mediese fonds en mediese versorging betref word daar op verskillende wyses hulp verleen.
- * Daar moet steeds dringend aandag gegee word aan die situasie van emeriti deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.
- * Predikante moet behoorlik aandag gee aan die beplanning van hulle aftrede.
- * Die vergadering moet nie nou 'n besluit oor die beskrywingspunt 9.13.6 in die agenda neem nie. Miskien wel oor drie jaar.
- * 'n Behoorlike aktuariële verslag oor elke lid se situasie moet gedoen word. Dit sal die fonds R50 000 kos. Die resultaat moet by die volgende Algemene Kerkvergadering behandel word.
- * Die Kerk groet nooit sy emeriti nie, maar sien steeds na hulle welstand om.

Mnr Mostert word aan die woord gestel en antwoord op vrae deur lede van die vergadering gestel.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

9.13.6 BESKRYWINGSPUNT

(i)

OMSKAKELING VAN PENSIOENFONDS: VASTE VOORDEELFONDS NA 'N VASTE BYDRAEFONDS OF 'N VOORSORGFONDS : KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die Pensioenfonds faseer uit en word vervang met 'n Voorsorgfonds of 'n vaste bydraefonds.

Prof J Buitendag en oudl F Smit is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering versoek om 'n voorstel te formuleer vir voorlegging aan die 67ste Algemene Kerkvergadering.

Motivering:

- * Die Kerk beweeg so gou doenlik weg vanaf 'n vaste voordeelfonds na 'n vaste bydraefonds.
- * Emeritaat kan gevolglik vanaf ouderdom 55 jaar plaasvind.
- * Bestaande lede, wat nog nie geëmeriteer het nie, kry 'n eenmalige keuse om na die nuwe fonds oor te skakel.
- * Pensioenarisse bly lede van die huidige vaste voordeelfonds.
- * Nuwe lede word vanaf aansluiting, outomaties lede van die vaste bydraefonds.
- * Die verdeling vind aktuarieel plaas met in ag neming van tekorte.
- * Bydraes tot die fonds vind steeds met voorbelaste geld plaas, wat die status handhaaf vanaf aftrekbare pensioenbydraes.
- * Lede wat bedank of emeriteer kry volle kredietuitbetaling van die fonds na aftrekking van belasting; dit sluit die werknemerbydrae in plus gelykstaande gedeelte werkgewerbydrae plus die pro rata fondsopbrengs.
- * Die verskil tussen die werkgewerbydrae wat nie gebruik word as fondskrediet nie, word aangewend vir sowel die aankoop van versekering (lewens en ongeskiktheidsdekking) as die ou skema se uitbetalings.

- * **Indien 80% van die werkende lede onder 55 jaar ouderdom die nuwe skema sou verkies, vervel die vaste voordeelfonds-opsie vir alle lede onder die ouderdom van 55 jaar.**
- * **Beleggingsbesluite deur die fonds sal deeglik moet rekening hou met die profiel van die Kerk se predikante sodat die produk waarin belê word, voorsiening sal maak vir verskeie opsies.**

Vir die afgelope 10 jaar word daar allerweë wegbeweeg van die tradisionele pensioenfondse gebaseer op vaste voordeelbeginsels waar nuwe lede bydrae tot die versorging van uitgetrede lede maak, veral indien die fonds nie 100% befonds was nie.

Tradisioneel is 'n pensioenfonds befonds deur die ledebydrae en in die kerk is die werkgewerbydraes befonds deur die sentrale heffing. Weens die verkleining van die getal nuwe toetreders tot die fonds en ook die krimpende lidmaatgetal, sal die las in die toekoms net swaarder op die heffings word en die moontlikheid van laer befondsing, sal weer sterker op die voorgrond tree.

In die vastebydrae fondse rus die verantwoordelikheid vir pensioenversorging op die lid self en moet hy/sy tydens aftrede self die nodige versorgingsreëlings tref deur byvoorbeeld 'n annuïteit aan te koop en/of ander beleggings te inisieer wat hom/haar in staat sal stel om vir die res van sy/haar lewe selfversorgend te wees. Dit bring ook 'n baie sterk eie verantwoordelikheid mee. Wat die vaste voordeelfonds betref, berus die uiteindelijke verantwoordelikheid egter by die werkgewer. In baie gevalle word daar dan polisse aangekoop en aanvaar die versekeraars hierdie verantwoordelikheid teen 'n gepaste premie. Die vraag ontstaan of die Kerk hierdie verantwoordelikheid moet bly aanvaar met verminderende lidmate en die moontlike onvermoë om dit in die toekoms te befonds. Die Pensioenraad kompromitteer die heffingslas van die Kerk vir tot 60 jaar die toekoms in elke keer wanneer 'n proponent georden word (40 jaar diens en dalk 20 jaar leeftyd daarna). Kan die Kerk hierdie onderneming werklik gestand doen?

By die vastebydraefonds sal versekering verhoog moet word om te verseker dat by afsterwe of siekte daar voldoende fondse beskikbaar sal wees om 'n goeie voortbestaan te verseker. In die bedryf tans word 'n sterftevoordeel van 4 tot 5 keer die jaarlikse salaris beding, maar dit word ook beperk deur die fonds se vermoë en eisegeskiedenis. Normaalweg word dit dan saam met die bydraes en groei daarop uitbetaal. Die versekering word dan uit die heffing aangekoop tot op die vlak van bekostigbaarheid. Kruissubsidiëring val dus in 'n vaste bydraefonds weg en elke persoon se fondse word afsonderlik gehanteer.

Kommentaar

Daar word toenemende druk vanaf sommige predikante ontvang om die huidige vaste voordeelpensioenfonds om te skakel na óf 'n vaste bydraepensioenfonds óf 'n voorsorgfonds. Verskeie argumente word aangevoer en dit laat die vraag ontstaan met betrekking tot die agtergrond en mate van ingeligtheid van die predikante. Die beskrywingspunt het die saak onder woorde gebring.

Ten einde te bepaal of dit voordele inhou moet ons eers 'n vergelyking tussen die drie opsies tref.

	Vaste voordeelpensioenfonds	Vaste bydraepensioenfonds	Vaste bydraevoorsorgfonds
Lede bydraes:	Vas – huidiglik 7,5%	Vas – sal wees 7,5%	Vas – sal wees 7,5%
Belasting verligting op lidbydrae:	Ja	Ja	Nee
Werkgewerbydrae:	Kan wissel - betaal ook vir die versekerde voordele byvoorbeeld weduweepensioen, groepsdekking, ongeskiktheidsdekking.	Vas – betaal ook vir die versekerde voordele byvoorbeeld weduweepensioen, groepsdekking, ongeskiktheidsdekking.	Vas – betaal ook vir die versekerde voordele byvoorbeeld weduweepensioen, groepsdekking, ongeskiktheidsdekking.
Invloed van lid op beleggingstrategie:	Beperk. Net in soverre lede verteenwoordiging op die Pensioenraad strek. Voordele is gedefinieer en die opbrengs beïnvloed nie voordele van jaar tot jaar nie.	Keuse tov die lid se persoonlike risiko profiel kan toegelaat word maar verandering van profiel sal beperk word tot uiters twee keer per jaar. Risiko keuses sal ook beperk word.	Keuse tov die lid se persoonlike risiko profiel kan toegelaat word maar verandering van profiel sal beperk word tot uiters twee keer per jaar. Risiko keuses sal ook beperk word.
Aftreevoordele:	Vooraf bepaalbaar aangesien dit op 'n vaste formule berus en die marktoestande by aftreedatum geen invloed op die voordele het nie	Nie vooraf bepaalbaar nie omdat die voordele eers bepaal kan word op aftreedatum aangesien die voordele op die opbrengs van elke lid se belegging bereken word. Aftreedatum speel beslis 'n rol tov die opbrengs weens heersende marktoestande by aftrede, byvoorbeeld is markte hoog of laag.	Geen pensioenvoordele in die ware sin van die woord nie. Elke lid se regmatigeverdiende aandeel in die fonds word bepaal en uitgekeer. Aftreedatum speel beslis 'n rol tov die opbrengs, weens heersende marktoestande by aftrede byvoorbeeld is markte hoog of laag.
Belasting verpligting op aftree voordele:	1. Enkelbedrag onderhewig aan belasting met vrystellings soos per formule van die Ontvanger. 2. Maandelikse pensioen onderhewig aan belasting soos per belastingskale.	1.Enkelbedrag onderhewig aan belasting met vrystellings soos per formule van die Ontvanger. 2.Maandelikse pensioen onderhewig aan belasting soos per belastingskale.	Enkelbedrag onderhewig aan belasting met vrystelling soos per formule van die Ontvanger met 'n minimum belastingvrye bedrag van R24000. Vorige lidbydraes wat nie aftrekbaar was nie is ook belastingvry. Volle uitkeerbe­drag vrygestel van belasting.

	Vaste voordeelpensioenfondse	Vaste bydraepensioenfondse	Vaste bydraevoorsorgfondse
Aankoop van verpligte annuïteit:	Aangesien dit 'n vaste voordeelfonds is moet die fonds die pensioen betaal. Hoe dit bereik en gehandhaaf word is die fonds se verantwoordelikheid.	Aangesien dit steeds 'n pensioenfondse is moet $\frac{3}{4}$ van die kapitaal in 'n verpligte annuïteit belê word om 'n pensioen te voorsien. Die lid mag egter die annuïteit by die versekeraar van sy keuse aankoop.	Nie nodig om 'n annuïteit aan te koop nie aangesien die volle regmatige aandeel (kapitaal) uitbetaal word.
Aftree ouderdom:	Enige ouderdom na bereiking van 55 met vermindering penalisasie tov die oorblywende periode tot ouderdom 65.	Enige ouderdom vanaf 55. Geen formele vermindering penalisasie klousule . nie. Effektiewe vermindering penalisasie as gevolg van korter termyn in fonds en langer lewensverwagting.	Enige ouderdom vanaf 55. Geen formele vermindering penalisasie klousule. Effektiewe vermindering penalisasie as gevolg van korter termyn in fonds en langer lewensverwagting.
Voordeel by bedanking (verandering van lewensstaat):	Volle regmatige aandeel (aktuariële waarde) in die fonds.	Volle regmatige aandeel in die fonds.	Volle regmatige aandeel in die fonds.

Uit die vergelyking van die verskillende opsies is dit duidelik dat daar vir lede nie juis enige voordeel in is om suiwer om te skakel na 'n vaste bydraepensioenfondse nie. Die teendeel is egter waar want waar die huidige fonds verbind is tot 'n vastevoordeel vir lede en dit gewaarborg is, is daar geen waarborg of vastevoordeel in die vaste bydraefondse nie. Dit kan egter beperkte voordeel inhoud vir die werkgewer omdat die werkgewersbydrae vasgepen kan word.

Die opmerking is gemaak dat lede vroeër, sonder vermindering penalisasie, sal kan aftree indien na 'n ander vastebydraefonds oorgeskakel word. Die stelling is gekwalifiseer waar. In werklikheid is daar reeds 'n vermindering ingebou. Aangesien daar nie vastevoordele gewaarborg word nie, kry die lid net sy regmatige aandeel oor die korter lidmaatskap periode en moet die persoon die kapitaal gebruik om 'n pensioen aan te koop oor 'n veel langer lewensverwagting. Dit is tog inderwaarheid wat die penalisasie verminderingklousule behels, naamlik die verkorting van die bydrae periode en die langer lewensverwagting as waarvoor daar befonds is. Die fonds verloor ook die opbrengs wat op die bates verdien sou word deur die vervroegde uitbetaling van die kapitaal en ook die uitbetaling van verminderde opbrengste van die fondse wat belê is.

Die huidige werkgewersbydrae word nie befonds deur en is nie ingesluit by die Sinodale heffing nie, alhoewel die bydrae bereken word as 'n persentasie van die versorgingsvoordeel en wel per lidmaat verhaal word. Die werkgewersbydrae word apart oorbetal aan die fonds en die styging in bydrae is dus, net soos in die geval van vastebydraefondse en voorsorgfondse, direk gekoppel aan die lid se styging in die salaris. (In die Kerk se geval die Versorgingsvoordeel). Daar is dus geen korrelasie tussen die sentrale heffing en die pensioenfondsebydraes nie. Indien die styging in albei dieselfde persentasie is, is dit bloot toevallig.

Huidiglik is die versorgingsvoordeel dieselfde vir alle predikante ongeag die ouderdom of finansiële status van die gemeente waar die predikant diens doen. Die vraag is of hierdie bedeling voort sal gaan in 'n vastebydrae omgewing of sal daar bloot bygedra word dit wat deur gemeentes bekostig kan word?

'n Verdere belangrike aspek is die kruissubsidiëring in werkgewerbydraes tov die huidige vastevoordeel bedeling. Die benodigde werkgewerbydraes ten opsigte van predikante ouer as 45 is veel hoër as die 12.5% wat huidiglik bygedra word, terwyl die bydraes benodig vir jonger lede weer veel laer is. Die werkgewer dra dus gemiddeld 12.5% by. Indien daar omgeskakel word na 'n vastebydraefonds verval hierdie kruissubsidiëring en sal 'n predikant ouer as 45 dus veel swakker daaraan toe wees by aftrede weens die feit dat daar nou presies 12.5% vir elke predikant bygedra word.

Alhoewel die huidige fonds tans onderbefonds is, het dit nie 'n direkte impak op 'n lid se aftreevoordeel onder die vastevoordeel bedeling nie. Aangesien die voordeel volgens 'n formule bereken word, naamlik 1.65% van versorgingsvoordeel by aftrede vir elke jaar van pensioengewende diens. Indien daar omgeskakel word na 'n vastebydraefonds sal dit egter 'n wesenlike invloed hê, omdat die emeriti se pensioene eerste befonds moet word waarna die restant van die bates aan die aktiewe lede toegedeel kan word. Die aktiewe lid sal dus afskop met 'n wesenlike verminderde aandeel wat jare kan neem om in te haal indien beleggingsopbrengste nie gunstig is nie.

Uit die bogenoemde is dit duidelik dat die besluit om, om te skakel na 'n vastebydraefonds nie 'n eenvoudige en vinnige besluit kan wees nie. Die besluit sal gebaseer moet word op wat uiteindelik die beste vir die meeste predikante en die kerk as geheel sal wees. Vir die doel word daar voorgestel dat 'n subkomitee van die Pensioenraad getaak word om ondersoek in te stel en 'n voorstel in die verband te maak

Gemeentes sal 'n uitspraak moet maak in terme van toekomstige bekostigbaarheid aangesien die vaste voordeelfonds gemeentes in der waarheid finansiël bind vir die verwagte 40 jaar wat 'n predikant aktief pensioengewende diens opbou.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.
2. Die ondersoek soos voorgestel word gedoen en die resultate aan die 68ste Algemene Kerkvergadering voorgelê.

ORDE VAN DIE VERGADERING**Verskonings**

Die volgende verskonings is ontvang.

PERSOON/ AFGEVAARDIGDE	GEMEENTE	DATUM EN TYDPERK VAN AFWESIGHEID
Oudl F Smit	Kaapstad	1.10.2004 tot einde van vergadering
Prof APB Breytenbach	Beroepafwagtend	30.9.2004 (15:30 tot einde van vergadering)
Ds P Harmzen	Pietermaritzburg	1.10.2004 Volle sitting 2.10.2004 Volle sitting
Oudl OJ van Heerden	Primrose	30.9.2004 Aandsitting
Oudl BH Pieterse	Pietermaritzburg	1.10.2004 Volle sitting 2.10.2004 Volle sitting
Oudl AJJ Koegelenberg	Tarlton	1.10.2004 Volle sitting
Oudl MB Brits	Brakpan Harmonie	30.9.2004 Aandsitting
Dr JIJ Smit	Brakpan Harmonie	30.9.2004 Aandsitting
Prof MJ du P Beukes	Brits	30.9.2004 Aandsitting
Ds BJ van der Walt	Bybelgenootskap Namibië	1.10.2004 Volle sitting 2.10.2004 Volle sitting
Dr C Pretorius	Hendrina	30.9.2004 (19:00 – 20:00)
Oudl HW Buitendag	Tzaneen	1.10.2004 (8:30 – 10:45)
Ds HS Joubert	Tzaneen	1.10.2004 (8:30 – 10:45)
Oudl JG Greyling	Waterval Boven	30.9.2004 Aandsitting
Oudl DR Deyssel	Pietersburg	30.9.2004 (16:00 – 10:00)
Ds CGLiebenberg	Grootvlei	1.10.2004 (14:30 – 21:00)
Ds PJ Snyders	Noordelike Pietersburg	30.9.2004 (16:15 – 19:00)
Ds FJC Oosthuizen	Pietersburg	30.9.2004 (16:00 – 19:00)
Oudl C Lemmer	Villieria	30.9.2004 (15:45 – 21:00)
Ds A Viljoen	Benoryn	30.9.2004 (15:00 – 19:00)

AFSLUITING VAN DIE VERGADERING OP 30 SEPTEMBER 2004

Oudl AW Willemse sluit die vergadering af. Hy doen Skriflesing uit Lukas 24: 25 – 32. Hy gaan voor in gebed en laat sing die vergadering uit. Gesang 567 strofes 1 – 5.

--- oOo ---

HERVATting VAN DIE VERGADERING OP VRYDAG 1 OKTOBER 2004

OPENING

Dr PJ de Beer open die vergadering met Skriflesing uit Filipense 2:1-11. Hy gaan voor in gebed en laat die vergadering saam sing uit Gesang 215 strofes 1, 2 en 5.

VERWELKOMING

Die voorsitter verwelkom die afgevaardigdes en spreek die hoop uit dat almal 'n sinvolle en aangename vergadering sal beleef.

Die voorsitter verwelkom die lede van die Raad van Finansies.

PERSONALIA

- * Ds MR Pienaar, oudle A Steyn en D Harmse word gelukgewens met hulle verjaarsdae.
- * Dit gaan beter met ds HJ (Kobus) Celliers. Hy is uit die hospitaal ontslaan.
- * Oudl Venter van Oos-Londen se broer is verlede nag oorlede.

ORDE VAN VERGADERING

Verskonings

Die volgende verskonings is ontvang:

PERSOON/ AFGEVAARDIGDE	GEMEENTE	DATUM EN TYDPERK VAN AFWESIGHEID
Ds W Mans	Pretoria	1.10.2004 (8:30 tot 13:00)
Ds JT Manders	Witfontein	1.10.2004 (9:30 tot 13:00)

Teenstemme

Hiermee teken ons, ons teenstemme aan teen die goedkeuring van die studiestuk oor die liturgie soos dit voorkom op bladsye 234 – 250 van die agenda.

Ds S Visser en oudl I Erasmus.

9.14 BYSTANDSFONDS/HULPFONDS

9.14.1 AGTERGROND

Die fonds was hoofsaaklik daargestel om predikante wat voor 2001 (weens swak gesondheid) siekte-emeritaat moes aanvaar, finansiële te ondersteun. Die fonds het ingestaan vir verhogings aan sulke predikante omdat die versekeringskontrak nie voorsiening gemaak het vir 'n verhoging in voordele nie. Sedert 2001 is 'n nuwe kontrak beding en sluit dit nou 'n verhogingsklousule in. Die premies ten opsigte van die ongeskiktheidspolis is ook uit die hulpfonds betaal. Predikante wat sedert 2001 weens swak gesondheid moes emeriteer, se voordeel word deur Sanlam betaal en die voordeel groei jaarliks teen 5%, of 50% van die inflasiekoers, welke die laagste is.

9.14.2 ONTBINDING VAN DIE FONDSE

Tydens die Pensioenraadsvergadering gehou op 13 November 2003, is daar besluit om die Hulpfonds te ontbind en die bates grotendeels aan te wend om die voordele van siekte-emeriti te verbeter. Die restant word aangewend om die befondsingsvlak 'n hupstoot te gee terwyl R100 000 aan die ADV geskenk word.

'n Gedeelte van die voordeel wat tans vanuit die Hulpfonds aan siekte-emeriti betaal word, word deur 'n versekeraar betaal en die balans word deur die Hulpfonds betaal. Die gedeelte wat deur die Hulpfonds betaal word, verteenwoordig verhogings wat van tyd tot tyd toegestaan is om inflasie teen te werk. Weens beperkte fondse is verhogings sporadies toegestaan en het dit tot gevolg gehad dat dit nie tred gehou het met inflasie nie. Daar is tans vyf persone wat 'n voordeel onder die Hulpfonds ontvang, naamlik: Di HJ Janse van Rensburg, RDJ van Wyk, JM de Beer, WJ Herbst, DJP Stoltz.

Die bates van die Hulpfonds is intussen gerealiseer en dit het R3 872 000 opgelewer. Die bedrag is soos volg aangewend:

Enkelbedrag premie aan Sanlam	R 2 509 469
Skenking aan ADV	R 100 000
Eenmalige bonus aan emeriti	R 535 415
Restant aangewend om befondsingsvlak te verbeter	R 727 116

Die beste wat met die beskikbare fondse beding kon word was 'n minimum voordeel van R 9,000 per maand. So word bestaande siekte-emeriti se voordele in lyn gebring met die voordele wat onder die huidige polis aangebied word.

Met die ontbinding van die Hulpfonds en die alternatiewe aanwending van die bates soos hierbo uiteengesit, het die Pensioenraad pro-aktief opgetree en 'n substansiële voordeel aan siekte-emeriti gebied ten einde in hulle lewensbehoefte te kan voorsien.

BESLUIT**1. Kennis geneem.****9.15 MEDIESEFONDS****9.15.1 INLEIDING**

Tydens die 66ste Algemene Kerkvergadering was die Kerk lid van die Openplan mediesefonds wat onderskryf was deur Methealth. As gevolg van baie faktore, waarvan swak administrasie en die eensydige verandering in voordele 'n paar was, het die Raad van Finansies besluit om weereens die mark te ondersoek vir 'n alternatiewe fonds.

9.15.2 ONDERSOEK

Die Raad van Finansies het, in samewerking met Alexander Forbes, die makelaar, 'n indringende ondersoek gelas na mediesefondse, soortgelyk aan Methealth se Openplan. Die mark is ondersoek en verskeie soortgelyke fondse het gekwoteer naamlik: Topmed, Medihelp, Ou Mutual, Methealth en nog meer. Na sorgvuldige oorweging is die onderskeie opsies tydens die Predikantevergadering van September 2002 ter tafel geplaas. Die Predikantevergadering het met 'n oorweldigende meerderheid besluit om op 1 Januarie 2003 na Discovery Health te skuif.

9.15.3 HUIDIGE FONDS IN PERSPEKTIEF

Discovery Health bied, soos baie ander nuwe generasie fondse, 'n wye spektrum van planne. Van die mees basiese hospitaalplan tot 'n alles omvattende mediesesorgplan. Die premies in die laaste geval is natuurlik baie hoog. Soos met alle nuwe generasie fondse bly die klem op selfbestuurde mediesesorg en word van lede verwag om verantwoordelikheid te neem vir die beplanning van hul mediesesorgpakket.

Die verskuiwing het nie sonder tandekry probleme geskied nie maar daar kan gesê word dat die verskuiwing andersins geslaagd was. 'n Wesentlike probleem was dat kinders ouer as 21 jaar nou op hulle eie plan geplaas moes word omdat Discovery nie kinders ouer as 21 onder die ouer se pakket toelaat nie. Dit het in 'n paar gevalle tot 'n verhoogde premie gely. Die totale premie vergelyking is soos volg:

PREMIE AAN	DATUM	PER MAAND	PER JAAR
Methealth	1/2001	749 833	8 997 996
Methealth	9/2001	839 570	10 074 840
Methealth	1/2002	780 420	9 365 040
Discovery	1/2003	780 650	9 367 800
Discovery	1/2004	766 951	9 203 412

'n Verdere probleem het betrekking op kroniese medisyne. Die Departement van Gesondheid het wetgewing afgekondig dat alle mediese fondse 25 erkende mediese toestande as kronies moet beskou en medisyne word dus as kroniese medisyne uitgereik. Discovery erken die toestande maar die medikasie moet in alle gevalle voldoen aan 'n formule wat Discovery gebruik. Sou die medikasie nie aan die formule voldoen nie is daar 'n addisionele bybetaling.

Met die opstel van hierdie verslag was daar groot verwarring met betrekking tot die prys van medisyne. Die Departement van Gesondheid het wetgewing afgekondig waarvolgens farmaseutiese maatskappye, dokters en aptekers 'n vasgestelde wins per medisyne kategorie mag hef. Verder mag geen vervaardiger of verskaffer afslag gee op enige medisyne nie. Daar is egter nog soveel onduidelikhede en verskille tussen die Aptekersraad en die farmaseutiese maatskappye aan die een kant en die Departement aan die ander kant dat die situasie nog baie vloeibaar is.

9.15.4 BESTUURSINLIGTING

9.15.4.1 Eiseverhouding teenoor netto premies

9.15.4.2 Ouderdomsverspreiding: Nederduitsch Hervormde Kerk teenoor mark

9.15.4.3 Eise ingedien per kategorie

9.15.5 SIEKEFONDSBEDROG EN MISBRUIK

Siekefondsbetog kos Suid-Afrika, en uiteraard die lede, jaarliks miljard rand. Betog met vals mediese-eise word tans op ongeveer R7,5 miljard geraam. Dit noodsaak mediese fondse om forensiese ouditafdelings daar te stel en dit bring groot koste mee.

Die onvermydelike gevolg van die misbruik van mediese skemas is die verhoging van premies **ook van die onskuldiges**.

Dit is daarom ons elkeen se taak om hierdie euwel met wortel en tak uit te roei.

Fondse se stelsels identifiseer tendense en dit word gebruik om misbruik uit te wys, maar die onus is op elke lid om seker te maak dat slegs betaal word vir dienste gelewer.

Ons doen daarom 'n beroep op elke lid van die fonds om seker te maak dat diensverskaffers nie die fonds misbruik nie.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

9.16 VERGOEDING AAN EMERITI

9.16.1 INLEIDING

Dit is 'n feit dat 'n mens ouer word en daarmee ook die gepaardgaande verlies aan verdienvermoë. Dit is vir baie mense 'n traumatiese ervaring as hulle besef dat die aftrede nader kom. Die grootste enkele bekommernis is normaalweg finansiëel van aard. Het hulle genoeg voorsiening gemaak vir die oudag of nie?

Wanneer 'n persoon in die sekulêre wêreld aftree of met pensioen gaan, staak die werkgever se verpligting teenoor die afgetrede werknemer. Of die persoon genoegsame voorsiening het of nie, is nie die werkgever se probleem nie. Gewoonlik het die werknemer ook tydens sy produktiewe jare by 'n paar firmas gewerk en is die band nie so nou met die werkgever soos in die geval van 'n predikant nie.

Die predikant wy sy hele lewe aan die Kerk en dit was sy enigste werkgever. Dit is dus duidelik dat hier 'n eiesoortige verhouding tussen werknemer en werkgever bestaan.

Dit is dan ook verstaanbaar hoekom die Kerk se verpligting teenoor predikante nie staak die dag as die predikant emeriteer nie. Hierdie situasie het egter finansiële implikasies vir die Kerk in den brede.

Die Kerk beskik wel oor 'n pensioenfonds waaraan alle predikante *moet* behoort. Hierdie fonds is egter glad nie genoegsaam dat 'n predikant sonder finansiële sorge kan emeriteer nie. Alhoewel die Pensioenraad alles moontlik doen om die voordele te verbeter, beskik die Kerk nie oor onbeperkte fondse om dit eensklaps te verbeter nie.

Die voordeel, as 'n predikant byvoorbeeld na 40 jaar diens emeriteer, beloop sowat 66% van die versorgingsvoordeel. In monetêre terme is dit R140 184 per jaar. Indien die predikant 'n enkelbedrag neem is die voordeel as volg:

* Enkelbedrag:	R467 280
* Pensioen:	R93 456 per jaar.

Die onbeheerbare mediese koste maak dit ook nie makliker vir emeriti om 'n billike aftree bestaan te voer nie.

Die Kerk poog nog steeds om ten minste 50% van die emeriti se mediese fondspremies te subsidieer. Met die bestaande fondse wat beskikbaar is kan die Kerk net R700 per gesin per maand subsidieer. Dit is sowat 39% van die gemiddelde premie van emeriti en weduwees.

Dit is dus duidelik dat die Kerk nog nie geslaag het in sy doelwit van 50% subsidie nie maar maak nogtans 'n groot bydrae tot die verligting van die

finansiële las van emeriti. Daar is baie groot dankbaarheid onder die emeriti vir die hulp wat hulle uit die Kerk ontvang. Die bydraes deur gemeentes is dus onontbeerlik ten einde emeriti nie bloot te stel nie.

BESLUIT

1. Die vergadering neem kennis van die verslag.
2. Die hydrae van R200 per gemeente per maand word gehandhaaf soos besluit op die 66ste Algemene Kerkvergadering.

--- oOo ---

HERVATTING VAN BEHANDELING VAN HOOFSTUK 5: VERKONDIGING

5.4.1.3 Vrymesselary

(i) *Verslag van die Studiekomitee oor Vrymesselary*

(a) Konstituering en funksionering

Die studiekomitee wat aangewys is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vir die besondere taak is:

Ds PS Esterhuizen (sameroeper)
Ds JT Manders
Prof MJ du P Beukes
Prof PJ van der Merwe
Dr TFJ Dreyer

Prop FC Greeff is later gekoöpteer deur die komitee, aangesien hy sy skripsie voltooi het met die onderwerp "Vrymesselary".

Die studiekomitee het op verskeie geleenthede vergader om die saak te ondersoek.

(b) Opdrag vanaf die 66ste Algemene Kerkvergadering: Versoek van die Ring van Noordelike Pretoria: Riglyne oor standpunt ten opsigte van en optrede teenoor lede van die Vrymesselary

Die volgende versoek van die Ring van Noordelike Pretoria is aan die 66ste Algemene Kerkvergadering voorgehou:

Die Kommissie van die Ring van Noordelike Pretoria versoek dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering weer aandag gee aan die kwessie rondom Vrymesselary deur

- * huidige riglyne te interpreteer, aangesien gemeentes in die Kerk dit verskillend interpreteer en toepas
- * die relevansie van die Kerk se huidige standpunt te belig.

(c) Beplanning van werk

- * Daar is besluit om die huidige besluite en riglyne te evalueer en te konsolideer.
- * Die relevansie van die Kerk se besluit te meet aan die huidige stand van Vrymesselary. Kan die Kerk sy standpunt verander, het daar sulke veranderinge in die Vrymesselary-beweging plaasgevind dat dit vir die Kerk nodig is om sy standpunt te heroorweeg? Met dit as vertrekpunte het die komitee sy werk aangepak.

(d) Verslag

Die komitee hou die verslag soos volg voor:

- * Besluite en aanbevelings van die Algemene Kerkvergadering en sy Kommissie deur die jare
- * Riglyne vir 'n gesprek met 'n lid van dié organisasie
- * Praktiese riglyne vir die hantering van Vrymesselaars
- * Aanbevelings.

(aa) *Besluite en aanbevelings wat deur die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika oor Vrymesselary geneem is*

Besluite in die verlede:

- * In September 1957 het die Kerk besluit dat hy nie uitspraak kan maak oor lidmaatskap tot die Kerk en ander geheime organisasies nie, maar dat die vereiste gestel word dat sulke lidmate die belydenis van die Kerk moet onderskryf. In 1961 het die Kerk dieselfde besluit herhaal.
- * Die besluit van 1964. Hierdie besluit bevat twee aspekte. (1) Die Vrymesselary loën die Drie-eenheid en derhalwe word die belydenis van die Kerk ondermyn en kragteloos gemaak. (2) Daar moet met geduld en lydsaamheid gehandel word met lidmate wat lid van hierdie organisasie is.
- * Die besluit van 1967. Hierdie besluit bevat twee aspekte. (1) Die besluit van 1964 word gehandhaaf. (2) *Die vergadering besluit om'n beskrywingspunt aan te neem.* (Daar word nie in die notule gesê wat hierdie beskrywingspunt

is nie)

- * In Maart 1977 het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die uitspraak gemaak dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering nie 'n rigiede besluit kan neem dat alle lidmate wat Vrymesselaars is, onder die tug geplaas moet word nie, aangesien die gesprekke deur die kerkraad bepalend sal wees vir optrede. Die besluit rakende tugstappe lê by die kerkraad.
- * Na aanleiding van 'n geval in Kroonstad het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in Junie 1977 besluit dat probleme in gemeentes eers deur die kerkraad hanteer moet word en vandaar na die Kommissie verwys word indien tugstappe nodig is.
- * Besluit van 1 Mei 1979 dat die riglyne t.o.v. ouderlinge en diakens ook van toepassing gemaak word op dienaars van die Woord naamlik, dat hulle nie lede van Vrymesselary mag wees nie.
- * Op 1 Mei 1983 is die besluit van 1964 weer bevestig dat Vrymesselary die Drie-enige God, Vader, Seun en Heilige Gees, soos God Hom in Sy Woord aan ons geopenbaar het, loën, en die belydenis van die kerk ondernyn.
- * In Maart 1997 het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gesê dat die Kerk in sy gesprek met lidmate wat Vrymesselaars is, daarop moet wys dat die algenoegsaamheid van Christus deur die organisasie verwerp word. Indien die lidmate na herhaalde gesprekke hulle nie van die dwaling bekeer nie, moet die kerkraad onder die opsig en tug met hulle handel. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kan egter nie 'n rigiede besluit neem dat alle lidmate wat Vrymesselaars is onder die tug geplaas word nie.
- * In November 1999 het prof TFJ Dreyer herhaal dat gesprek gevoer moet word met persone wat tot die amp van ouderling of diaken verkies is en dat persone wat aan die Vrymesselary behoort, nie tot die amp toegelaat kan word nie.

Aanbevelings/riglyne in die verlede:

- * Vanweë die feit dat die Vrymesselary in sy wese en oogmerk in stryd is met, en gevolglik 'n ondergraving beteken van die grondbeginsel van ons Protestants-Christelike geloof, kan die Kerk geen ander houding inneem as om sterk afwysend te staan teenoor hierdie organisasie nie. Die Kerk sal sonder twyfel sy plig versuim as hy nie 'n duidelike en ernstige waarskuwende stem teen lidmaatskap van hierdie organisasie laat hoor nie. (Van Zyl 1964).

- * April tot Junie 1977. (1) Lidmaatskap en sakramente: As lede van die Vrymesselary nog suiwer is ten opsigte van hierdie deel van die belydenis, spreek dit vanself dat nóg hulle lidmaatskap van die Kerk, nóg hulle gebruik van die sakramente in die gedrang kom. (2) Verkiesing tot ampsdraer: By die verkiesing van toekomstige ampsdraers moet dit pertinent gestel word dat kragtens die besluit van die Kerk in 1964, lede van hierdie organisasie nie verkiesbaar is nie (Notules Moderamen, Kommissie van die Algemene Kerkvergadering 1977).
- * In November 1977 word besluit dat daar nie meer bepaal word dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering nie meer voorskryf dat Vrymesselaars nie meer kerkraadslede mag wees nie, maar dat dit aan die pastorale oordeel en sorg van die kerkraad oorgelaat word.
- * Op 1 Mei 1983 is aanbeveel dat indien 'n persoon met sy lidmaatskap van die Vrymesselary volhard ten spyte van verskeie gesprekke en vermaninge, dit noodgedwonge op tughandelinge sal uitloop.

Uittreksels uit verskeie dokumente van die Kerk

In September 1957 het die Kerk gesê dat hy nie uitspraak kan maak oor lidmaatskap tot die Kerk en ander geheime organisasies nie, maar as hulle die belydenis van die Kerk onderskryf, word hulle in die Kerk opgeneem. Ds J Dreyer stel in *Die Hervormer* van Desember 1957: "Die Kerk vra dus nie aan watter vereniging, geheim of andersom, iemand behoort nie, maar of hy die belydenis van die Kerk onderskryf" (*Die Hervormer* 1957:10). Tydens die Algemene Kerkvergadering van Maart 1961, word die uitspraak van 1957 herhaal, naamlik dat die Kerk nie uitspraak wil lewer oor lidmate wat aan geheime organisasies behoort nie, solank hulle net die belydenis van die Kerk onderskryf.

In 1963 het lidmate in die Hervormde Kerk navraag begin doen oor die Hervormde Kerk se siening oor Vrymesselary nadat die Ned Geref Kerk sterk standpunt teenoor die beweging ingeneem het. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vra kerkrade om uiters versigtig te wees voordat sulke persone as lidmate van die Kerk aanvaar word (Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika 1963). In 1964, tydens die vier en vyftigste Algemene Kerkvergadering, het prof FJ Van Zyl in 'n verslag gestel dat die Kerk 'n uitspraak kan maak oor hoe sy houding moet wees teenoor lidmate wat deel is van die organisasie.

Die feit dat die Vrymesselary in sy wese en oogmerk in stryd is met, en gevolglik 'n ondergrawing beteken van die grondbeginsel van ons Protestants-Christelike geloof, sal die Kerk gevolglik geen ander houding kan inneem as om sterk afwysend te staan teenoor hierdie organisasie nie. Die Kerk sal sonder twyfel sy plig versuim as hy nie 'n baie duidelike en ernstige waarskuwende stem teen lidmaatskap van hierdie organisasie laat hoor nie (Van Zyl, Rapport oor

Vrymesselary 1964: 8).

Na aanleiding van uitspraak dat lidmate wat aan Vrymesselary behoort ernstig vermaan moet word, het daar probleme rakende hierdie saak ontstaan. Sommige predikante het gedurende Mei 1977 in 'n brief aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gestel dat Vrymesselaars ten opsigte van alles hulle kant bring, byvoorbeeld met kerkbesoek, deelname aan gemeentelike aktiwiteite, offergawes en hulp van enige aard. Daar is verder genoem dat hulle die leiers in die gemeente is. Die Kerk se besluit oor Vrymesselary het baie bitterheid en ongelukkigheid veroorsaak. 'n Bepaalde predikant het vermeld dat twee van sy kerkraadslede Vrymesselaars was. Daar was nuwe lidmate in hulle plek as kerkraad verkies, waarna daar 'n gesprek met die lidmate gevoer is oor hulle Godsbeskouing. Die predikant het vermeld dat uit die gesprek wat met die twee gewese kerkraadslede gevoer is, blyk dat hulle belydenis van die Drie-eenheid en al die ander belydenisse van die Kerk, asook hulle gesindheid korrek is (Vergelyk NHKA Junie 1977: 105). Die predikant het die stelling gemaak dat die Kerk nog nie duidelik uitspraak oor die aangeleentheid gelewer het nie.

In 'n Herderlike Skrywe in Mei 1977 het die Kerk riglyne vir opsieners gegee rakende hulle handeling met lidmate wat lede van Vrymesselary is. Die besluit van die Algemene Kerkvergadering van 1964 is vermeld waarin daar duidelik gestel is dat die vergadering verklaar dat Vrymesselary die Drie-eenheid loën en verder die belydenis van die Kerk ondernyn en kragteloos maak. Die Algemene Kerkvergadering van 1976 het die besluit geneem dat die besluit van 1964 nog gehandhaaf moet word. Daar is verder riglyne neergelê rakende lidmaatskap en sakramente, verkiesing tot ampsdraer en die opsigshandeling. Rakende die sakramente het die Kerk gestel dat tughandeling teenoor sulke lidmate uitgesluit is, in sover hulle nie daadwerklik die belydenis van die Drie-eenheid verwerp nie (Vergelyk NHKA Mei 1977:1). Die skrywe het oor die verkiesing tot ampsdraer gestel dat die opsienersamp onverenigbaar is met lidmaatskap van Vrymesselary. Die Kerk het in 1964 dit duidelik gestel dat lede van Vrymesselary nie verkiesbaar is nie. Die Kerk het rakende die opsigshandeling in 1977 gestel:

Al loën lidmate wat aan vrymesselary behoort, nie die Drie-eenheid nie, beteken dit nie dat daar nie verder met hulle onder die opsig gehandel moet word nie. Die hele gees van die organisasie is so humanisties en moralisties georiënteer, dat hy indirek altyd 'n bedreiging is van die reformatoriese grondwaarhede. Lidmate binne, maar ook buite hierdie organisasie, moet voortdurend teen hierdie gevaar gewaarsku word (NHKA: Mei 1977:2).

Daar word verder vermeld dat Vrymesselary se doel is om die mensheid geestelik en moreel op te hef. Die Kerk kan nie toelaat dat enigeen sy lidmate geestelik en moreel bearbei nie. Die Kerk het nie opsig of kontrole oor die geestelike onderrig wat sy lidmate in 'n Vrymesselaarslosie kry nie. Die Kerk het wel voorbeelde van die leerstellings wat gebruik word om sy lidmate "geestelik en moreel op te hef" (NHKA: Mei 1977:2).

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het in Maart 1978 hersiene riglyne vir predikante gegee ten opsigte van hulle handeling met lidmate wat lede van Vrymesselary is. Daar is weer na die besluit van 1964 verwys dat Vrymesselary God Drie-enig verloën en dat die belydenis van die Kerk ondermyn en kragtelos gemaak word. Die hersiene riglyne het egter op twee dinge gewys wat hierdie besluit impliseer. Eerstens, dat Vrymesselary 'n bedreiging en ondermyning vir die belydenis van die Kerk is, en daarom is lidmaatskap van die Kerk onverenigbaar met lidmaatskap van Vrymesselary. Tweedens, dat die Kerk wel bewus is dat nie al sy lidmate wat lede van Vrymesselary is, altyd bewus is van die gevare wat dit vir sy eie geloofslewe inhou nie. Die Kerk handel daarom eers met die bepaalde lidmate onder die opsig (Vergelyk NHKA: 1978:221).

As sulke lidmate, ondanks die opsighandeling van die Kerk hulle betrokkenheid by hierdie organisasie nie wil beëindig nie en voortgaan om hulle te laat voed met die "geestelike" voedsel wat hier aangebied word, sal die Kerk tot sy droefheid verplig wees om oor te gaan tot tughandeling tot sy uiterste konsekwensies (NHKA: 1978:221).

Die besluit van 1976 is weer ter sake gebring met bepaalde riglyne rakende lidmaatskap, sakramentsgebruik en ampsvervulling. Die Kommissie het gestel dat indien 'n lidmaat volhard by 'n dwaling in leer en lewe, ten spyte die vermaning deur die predikant en kerkraad, dat dit uiteindelik uitloop op afsnyding van die Kerk. Die Kommissie het weer daarop gewys dat daar eers met groot geduld en lydsamheid gehandel moet word, voordat daar tot die tughandeling oorgegaan kan word. Die kommissie het ook gestel dat indien 'n lidmaat nie onder die opsig en tug is nie, het hy/sy toegang tot die sakramente geniet. Betreffende die ampsvervulling is daar weer na die besluit van 1964 verwys, naamlik, dat 'n persoon wat aan Vrymesselary behoort, nie in 'n amp mag beklee nie (NHKA 1978:223). Die Kommissie het daarop gewys dat die kennisgewing van hulle verkiesing vergesel moet word met die volgende skrywe:

By die kennisgewing van verkiesing sal in 'n aparte brief die volgende ingesluit word:

"Indien u 'n lid is van die vrymesselary of 'n beweging wat dieselfde opvatting huldig moet u voor aanvaarding van hierdie verkiesing eers 'n gesprek met die kerkraad voer" (NHKA 1978: 223).

Die Algemene Kerkvergadering van Mei 1979 het besluit dat die riglyne van 20 Maart 1978 ten opsigte van ouderlinge en diakens, ook van toepassing gemaak moet word op dienaars van die Woord. Die kennisgewing wat persone wat tot ouderling of diaken verkies is, ontvang, by die toelating tot die bediening van die Woord moet 'n soortgelyke bepaling gevoeg word (Vergelyk NHKA Mei 1978).

In Maart 1996 het daar probleme in Louis Trichardt ontstaan nadat daarop gewys is dat Vrymesselary nie Christelike grondbeginsels of leerstellings het nie. Daar

was bepaalde lidmate wat beweer het dat die Kerk nie weet waarvan hy praat nie. Dreyer (1996:46-47) is genader waarop hy twee voorstelle gemaak het. Eerstens dat dit vanselfsprekend is wanneer die Kerk besluit dat 'n organisasie die Drie-eenheid verloën, sy lidmate voor die keuse gestel moet word om daaruit te bedank of om andersins onder kerklike tug geplaas word. Tweedens, dat kerkrade van lidmate moet eis om uit die beweging te bedank. Indien hulle dit nie doen nie, moet daar tot kerklike tug oorgegaan word. Die twee voorstelle wat Dreyer gemaak het was eintlik die besluite wat op die Algemene Kerkvergaderings van 1964 en 1976 geneem is. Die voorstelle wat Dreyer gemaak het, is egter nie aanvaar nie.

Die vergadering van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering Maart 1997, het weer daarop gewys dat, die Kerk in sy gesprek met lidmate wat Vrymesselaars is, hulle daarop moet wys dat die algenoegsaamheid van Christus deur die organisasie verwerp word. Die Kerk het ds PJ Van der Merwe (1997:44-47) vir riglyne genader aangaande optrede teenoor lidmate wat Vrymesselaars is. Die verslag wat hy gelewer het, het daarop gedui dat Vrymesselary se godsdienstige beskouings in essensie nie Christelik is nie. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het bepaal dat die Kerk se standpunt oor die saak op die volgende neerkom:

- * *Die Kerk moet in sy gesprek met lidmate wat Vrymesselaars is, hulle daarop wys dat die algenoegsaamheid van Christus deur die organisasie verwerp word. Indien die lidmate na herhaalde gesprekke hulle nie van die dwaling bekeer nie, moet die kerkraad onder die opsig en die tug met die lidmaat handel.*
- * *Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kan egter nie 'n rigiede besluit neem dat alle lidmate wat Vrymesselaars is, onder die tug geplaas word nie, aangesien die gesprekke deur die kerkraad bepalend sal wees vir sy eie optrede in die verband. Die kerkraad moet die besluit en die verantwoordelikheid met betrekking tot dié tugstappe neem (NHKA 1997:47).*

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het in November 1999 dit duidelik gestel dat daar van die kerkraad verwag word om in die kennisgewing aan lidmate wat verkies word as ouderling of diaken te stel dat indien so 'n persoon lid is van Vrymesselary, hy eers gesprek met die ouderlingvergadering moet voer. Die bedoeling is duidelik: dat die persoon ingelig word dat Vrymesselaars nie in die amp kan dien nie en om hom 'n geleentheid te bied om uit die Vrymesselary te bedank, waarna met sy bevestiging in die amp voortgegaan sal word. Lidmate wat lede van Vrymesselary is, moet verder voortdurend pastoraal bearbei word. Indien die persoon 'n persoon na die opsighandelinge volhard, moet daar volgens die Kerkorde opgetree word. Die tug moet dan van toepassing gemaak word (NHKA November 1999).

(bb) *Riglyne vir 'n gesprek met 'n lid van die Vrymesselary*

Die opdrag aan die apostels.

In sy laaste opdrag aan die apostels laat Jesus geen twyfel oor wat die kern van die taak van die kerk is nie: Gaan dan na al die nasies toe en maak die mense my dissipels: doop hulle in die Naam van die Vader en die Seun en die Heilige Gees. Hierin staan twee kenmerke uit: dit is 'n sendingtaak, wat daartoe lei dat mense hulle geloof in die Drie-enige God bely. Die doop word 'n bevestiging van hierdie verbond. Enige gelowige wat sy geloof in hierdie God verbreek, verloor of verdraai, het sy verbond met God verbreek.

Die gevestigde kerk

Die kerk het gou gevestig geraak met ampsdraers, wat moes toesien dat dit in die kerk welvoeglik en ordelik toegaan. So word die gemeente in Galasië aangespreek oor 'n verkeerde leer wat posgevat het. Die aanhang van 'n verkeerde evangelie word 'n vervloeking genoem. 'n Kerk wat nie sy lidmate waarsku teen afgodery en 'n vreemde leer nie, versuim sy plig en sal voor God rekenskap moet gee. Elke gelowige wat aansluit by 'n organisasie waar Jesus doelbewus verswyg word, breek sy verbond met God.

Die Godsbegrip

Reeds in die inwydingsritueel van die eerste graad, word die naam van God vervang met Die Opperboumeester van die Heelal (of by die meeste konstitusies met Die Groot Argitek van die Heelal). Die eerste drie grade, wat as egte Vrymesselary beskryf word, laat nêrens toe dat hierdie naam met die naam van 'n ander god vervang word nie. Dit word reeds in die eerste verklaring van die grondwet vereis:

Die eerste voorwaarde vir toelating tot en lidmaatskap van die Orde is 'n geloof in die Opperwese na Wie die Vrymesselaar verwys as die D.O.V.D.H., en Sy geopenbaarde wil. Dit is wesenlik en laat geen vergelyk toe nie.

Dwarsdeur die hele beweging word hierdie god as oorkoepelend vir alle godsdienste beskou. Hy word as't ware die hoofgod, verteenwoordigend van die gode van alle godsdienste. Alle godsdienste aanbid dus dieselfde god en om aan niemand aanstoot te gee nie, word 'n naam gebruik wat niemand anders gebruik nie. Reeds die eerste konstitusie van Anderson in 1723 gaan van hierdie gedagte uit: *"this now thought more expedient only to oblige them to that Religion in which all men agree, leaving their particular opinions to themselves."* Daar bestaan natuurlik geen godsdienste waaroor almal saamstem nie.

Dit is duidelik dat Vrymesselary glo dat hulle 'n besondere antwoord het deur 'n naam te gebruik wat nie elke dag by ander godsdienste gebruik word nie. Omdat hulle die naam as oorkoepelend vir ander godsdienste beskou, praat hulle

voortdurend van sekte, wanneer daar na kerke en godsdienste verwys word. Dit doen hulle ook in hulle antwoord aan die Ned Geref Kerk in 1942, onderteken deur verteenwoordigers van al vier die konstitusies in Suid-Afrika. Dieselfde geld ook vir enige ander kerk of godsdien.

Die kandidaat wat tot die beweging toetree word maklik mislei deurdat daar van God gepraat word. Wanneer hy geblinddoek die losie binnegelei word, word somtyds die lied Nader My God by U gesing. Dit skep die gevoel dat hy in 'n byeenkoms van 'n Christelike kerk is. Direk daarna kniel hy en die redenaar gaan voort met die volgende gebed:

"Almagtige Vader en Opperregeerder van die Heelal, verleen U hulp aan ons vergadering, en gee dat hierdie Kandidaat vir Vrymesselary sy lewe aan U diens mag toewy en 'n ware en getroue Broeder onder ons mag word. Rus hom toe met 'n ryke mate van U Goddelike Wysheid, nadat hy, met die hulp van die geheime van ons Masonnieke Vak, des te beter in staat sal wees om die skoonhede van ware Heiligheid ten toon te stel tot eer en verheerliking van U Heilige Naam - M.D.S.W."

Die teken vir die godheid in Vrymesselary is die punt binne 'n sirkel. 'n Baie bekende Vrymesselaar lê hierdie teken o.a. so uit:

The circle is the image of the sun.....The circle as symbolising eternity was frequently represented by the serpent eating its own tail...

The circle, itself a symbol of extraordinary significance, acquires even more importance when it includes a central point.....This symbol was known to pagan rites thousands of years ago, and, while in its very early history it had a phallic interpretation and represented the male and female principles..... (Bernard E Jones:Freemasons' Book of the Royal Arch. Bs. 230 en 231).

Albert Mackey, 'n ander ewe bekende Vrymesselaar, sê onder andere:

Now, this hemaphrodism of the Supreme Divinity was again supposed to be represented by the sun, which was the male generative energy, and by nature, or the universe, which was the female principle. And this union was symbolized in different ways, but principally by the point within the circle, the point indicating the sun, and the circle the universe, invigorated and fertilized by his generative rays (AG Mackey: Symbolism of Freemasonry, bs.114).

Baie min Vrymesselaars besef dat hulle met afgodery en okkultisme besig is.

Is Vrymesselary 'n godsdien?

Indien Vrymesselary 'n godsdien is, is dit onhoudbaar dat 'n lidmaat tegelyk aan 'n Christelike kerk en aan die beweging kan behoort. Daarom beweer hulle voortdurend dat dit nie 'n godsdien is nie. Tog is die trekke van 'n godsdien so

sterk dat hulle gewoonlik beweer dat dit wel godsdienstig is maar nie 'n godsdienst nie. Die vraag is natuurlik, hoe kan 'n mens godsdienstig wees sonder dat daar bepaalde godsdienstige verskynsels teenwoordig is?

Vrymesselary kom hoofsaaklik in die Westerse wêreld voor. Daarom sal die meeste van sy lede aan Christelike kerke behoort. Dit is opvallend dat die gebruike en rituale sterk ooreenkomste met die Christendom het. Volgens die konstitusie word die Bybel met die oog op die eedaflegging vervang met die godsdienstige boek van die kandidaat, indien hy tot 'n ander godsdienst behoort. Tog figureer die Joodse godsdienst die sterkste met verwysings na Jahweh en tempel. Sodra die godsdienstbegrip egter noukeuriger ontleed word, word onvermydelik by die songodsdienste uitgekom en veral die Egiptiese godsdienste.

Baie Vrymesselaars erken openlik dat dit 'n godsdienst is. Baie ander probeer weer met allerlei redenasies aantoon hoedat dit godsdienstig kan wees sonder om 'n godsdienst te wees.

'n Godsdienst waarin opstanding en ewige lewe geen rol speel nie, is natuurlik sinneloos. Dan word die aardse mens sentraal gestel en word die mens sy eie god. Daarom is een van die belangrikste punte van kritiek wat kerke gewoonlik maak dat Vrymesselary humanisties is. Dit kom reeds op die voorgrond as een van die vereistes by die ontstaan van die orde dat niemand uitgesluit kan word nie op voorwaarde dat hy glo *in the glorious Architect of heaven and earth, and practise the sacred duties of morality* (Bernard E Jones: Freemasons' Guide and Compendium bs 273).

In die Verweerskrif aan die Ned Geref Kerk haal die opstellers die volgende woorde van Newton aan:

It is true that Masonry is not a religion, but it is Religion, a worship in which all good men may unite, that each may share the faith of all.

Hierin word nie alleen alle godsdienste gelyk gestel nie, maar betekenisvol word die woord Religion, waar na die godsdienst van Vrymesselary verwys word, met 'n hoofletter geskryf. So word al die lede deelgenote van een oorheersende godsdienst. Daarby word in 'n paar sinne verder na die ander godsdienste as sektariese godsdienste verwys.

In hulle verdediging teenoor die NG Kerk haal die Verweerskrif die woorde van 'n predikant, Sir Herbert Dunnico, by 'n Masionieke diens aan:

The last Masonic certainty is our belief in the continuance of life beyond what we term death. Every Mason is taught that when he leaves this sublunary abode he will ascend to the Grand Lodge above, where the world's Great Architect lives and reigns for ever. This belief is based upon our faith in the wisdom, the justice, and the honour of God. Upon this faith Masonry rests, and in this faith it lives.

Indirek word gesê dat die Vrymesselaar Christus nie nodig het tot die ewige lewe nie. God het slegs die Groot Argitek geword. Uitdruklik word gesê dat dit die geloof is waarop die Vrymesselaar staan.

Dieselfde gedagtes kom terug tydens die begrafnisdiens vir 'n Vrymesselaar. Hoe kan 'n predikant 'n lidmaat begrawe met "die vaste en sekere hoop van die opstanding tot die ewige lewe" en dan kom die meester van die losie daarna met sy eie begrafnisritueel? Wanneer hy die wit leerskootvel in die graf lê as 'n simbool van onskuld en die kenteken van 'n Vrymesselaar, verklaar hy:

"Daardeur word ons herinner aan daardie reinheid van lewenswyse en gedrag wat so uitsonderlik nodig is om toegang te verkry tot die Hemelse Losie daarbo, waar die Groot Argitek van die Heelal regeer".

Gaan dit vir ons om Christus wat vir ons gaan plek berei het of om die Hemelse Losie? Vir een gaan dit om redding deur Christus alleen, vir die ander om reinheid van lewenswyse.

(cc)

Praktiese riglyne in hantering van Vrymesselaars

Enigiemand wat 'n gesprek met 'n Vrymesselaar wil voer, moet goed voorbereid wees. Dit behels eerstens 'n deeglike kennis van Woord en evangelie. Daarby moet hy ook 'n deeglike begrip hê waarom dit in Vrymesselary gaan. Die Vrymesselaar is gewoonlik goed voorbereid daarop hoe om kritiek op die beweging te hanteer. Moet verkieslik nie alleen gaan nie, veral nie as die gesprek met meer as een persoon gevoer word nie, want jou woorde kan maklik verdraai word.

Die eerste reaksie is gewoonlik dat jy en die kerk bevooroordeelend en haatdraend is teenoor 'n organisasie wat eerbaar is en baie goeie dade doen. 'n Ander verweer is dat iemand wat nie self lid is nie, nie weet wat aangaan nie en daarom onder 'n wanindruk verkeer. Dit is begryplik dat so geredeneer word, want die hele organisasie is deurspek van "geheime" woorde en tekens wat slegs in die grootste vertroulikheid meegedeel word. As 'n lid in die eerste graad nie weet wat in die tweede graad gebeur nie, hoe kan 'n buitestaander dan beter weet?

Sodra verwys word na besware van die kerk soos byvoorbeeld oor die aflê van die ede, word dadelik gesê dat dit nie meer bestaan nie. Al wat in werklikheid gebeur het, is dat sulke dinge net op 'n ander manier voortgesit word.

Persone wat die gesprek voer, moet sorg dat die gesprek primêr om die evangeliese boodskap draai. Die gesprek word immers gevoer omdat jy oor sy saligheid besorgd is. Daarom is die kern van die gesprek dat daar net in die Drie-enige God van die Bybel geglo kan word en elke ander god 'n afgod is. Daarby is redding tot die ewige lewe slegs moontlik deur Jesus Christus.

'n Mens kan nie soos gestel in Die Hervormer van 1957 slegs van die persoon vra of hy glo soos die kerk bely nie. Hy sal dink jy vra 'n verspotte vraag, want hy doen dit. Hy moet onder die besef gebring word dat die god van Vrymesselary 'n afgod is. 'n Mens kan nie Sondag tot die Drie-enige God bid en in die week tot Die Opperboumeester van die Heelal nie. Jesus het gesê dat Hy elkeen wat Hom bely voor die mense ook sal bely voor sy Hemelse Vader en elkeen wat Hom verloën voor die mense, sal Hy ook verloën voor sy Hemelse Vader.

Die volgende stelling deur die Vrymesselaars Knight en Lomas, som die siening van Vrymesselary baie goed op: *Of course the idea of a single and same God under many names is not unheard of - it is central to the credo of Freemasonry! (The Hiram Key, bs. 346).*

Die Vrymesselaar moet besef dat daar geen ander naam onder die hemel gegee is waardeur ons gered kan word nie as die Naam van Jesus nie (Hand. 4:12).

Dit gaan ook gepaard daarmee dat hy nie soos die humanis kan glo dat hy deur sy voorbeeldige lewe kan salig word nie, maar slegs deur Jesus Christus. Daarom is 'n ander besprekingspunt naamlik die saak van sterwe en opstanding ook van wesenlike betekenis. Dit begin nog voordat hy by die deur van die losie ingaan en daar 'n kabeltou om sy nek gesit word. Dit is simbolies van die naelstring en nadat hy ingewy is, sal hierdie losie sy moederlosie bly solank hy lid van die beweging is. Hy word tot 'n nuwe lewe gebore en sien die lig van die nuwe lewe wanneer die blinddoek van sy oë afgehaal word. Meteens word die lig van die evangelie vervang met die lig van Vrymesselary.

Na die verheffing tot die derde of Meestersgraad sluit die Meester die losie met die volgende woorde, wat bevestig dat Hiram Abif nou vir Christus vervang het:

"Die deugde van 'n Meester-Vrymesselaar bestaan uit reinheid van hart, waarheid in woorde, bedagsaamheid in dade, onverskrokkenheid voor onvermydelike teenspoed en gevare, en 'n onvermoeide ywer om alles wat goed en skoon is, te bevorder. Hy wat hierdie deugde besit, beantwoord aan die ideaal van ware manlikheid, en sal eenmaal seker die loon en rus verwerf, wat vir die getroue arbeider in die Allerheiligste berei word. Laat dit ook u onvermoeide strewe wees: toon soos Hiram standvastigheid en grootheid van gees by onheil en gevare en laat niks u beweeg om af te wyk van die pad van plig, waarheid en geregtigheid nie.

Wees voortaan 'n voorbeeld vir die Metgeselle en Leerlinge in getrouheid en ywer vir ons Orde sowel as in die beoefening van alle Masonieke deugde: spoor hulle deur u voorbeeld tot navoring aan. Dan sal u ook die hoogste loon verwerf: 'n vrye gewete en hoop op Onsterflikheid.

Deur so te lewe en so aan ons luisterryke gebou te arbeid, sal u met gerustheid die oomblik kan afwag, wanneer ook u vlees u beendere verlaat, en in daardie laaste stonde sal die woorde u op u tweede reis by die Doodskis toegevoeg, soos

hemelse musiek in u ore klink. Die woorde was: Vir die deugsame man is die dood 'n vriend wat hom uitnoot na 'n woning in 'n beter geweste.

Daarna hou die redenaar sy regterhand soos wanneer 'n seën uitgespreek word en gaan voort: Mag die Allerhoogste dus die stap wat u vandag geneem het, seën, en mag dit meewerk tot u heil en tot heil van ons almal. Mag Dit So Wees".

Die komitee beveel soos volg aan:

1. Die Kerk spreek hom uit teenoor die Vrymesselary organisasie, handhaaf sy negatiewe siening van die organisasie en keur lidmaatskap van die Vrymesselary af vir lidmate van die Kerk.
2. Geen onderskeid word gemaak in die handeling met lidmate en ampsdraers wat aan die Vrymesselary behoort nie.
3. Lidmate van die Kerk (wat dus ook die belydenisskrifte van die Kerk onderskryf) en lidmaatskap by die Vrymesselary aanvaar, word indringend gewys op die gevare van die Vrymesselary.
4. Die vergadering spreek hom uit oor die optrede/hantering teenoor lidmate wat lidmaatskap by die Vrymesselary aanvaar het. Duidelikheid word verkry of daar met die lidmate handel moet word
 - 4.1 onder die opsig en tug óf
 - 4.2 volgens die praktiese riglyne soos vervat in die studiemateriaal.

BESLUIT

1. **Die Kerk handhaaf sy negatiewe siening oor die Vrymesselary organisasie en keur lidmaatskap van die organisasie af vir lidmate van die Kerk.**
2. **Geen onderskeid word gemaak in die handeling met lidmate en ampsdraers wat aan die Vrymesselary behoort nie.**
3. **Lidmate van die Kerk (wat dus ook die belydenisskrifte van die Kerk onderskryf) en lidmaatskap by die Vrymesselary aanvaar, word indringend gewys op die gevare van die Vrymesselary.**
4. **Die vergadering besluit om in sy optrede/hantering teenoor lidmate wat lidmaatskap by die Vrymesselary aanvaar het, onder die opsig en tug te handel.**

5.4.1.4 Studie oor Kommunistiese Strategieë

(i) *Beskrywingspunt*

(a) **STUDIE OOR KOMMUNISTIESE STRATEGIEË: RING VAN PORT ELIZABETH**

Die studie oor kommunistiese strategieë word voortgesit.

Motivering

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het soos volg kennis geneem:

- * Dit word aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering opgedra om dringend ondersoek te doen na kommunistiese strategieë en advies uit te bring hoe die Kerk kommunistiese strategieë effektief kan teenstaan.
- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die Moderamen versoek om 'n studiekommissie te benoem.

Die volgende persone is benoem:

Dr JP Labuschagne (Sameroeper)
 Dr J Otto
 Dr GMJ van Wyk
 Oudl G van der Westhuizen

- * Die ondersoek van die saak is gedoen deur die Ondersoekkommissie na skuldbelydenis wat ook die ondersoek na skuldbelydenis behartig. *Geen verslag is ontvang oor die ondersoek na kommunistiese strategieë nie en die saak is net daar gelaat.*

BESLUIT

- 1. Die beskrywingspunt word aanvaar.**

5.4.1.5 Woord in Aksie

(i) *Beskrywingspunt*

(a) **BESPREKING OOR WOORD-IN-AKSIE (WIA): RING VAN LYDENBURG**

- 1. Die Algemene Kerkvergadering**

- * wys lidmate op die gevare daaraan verbonde om sommer by enige Bybelstudiegroep in te skakel waar daar geen kontrole en

beheer is oor die teologie wat bedryf word nie

- * roep lidmate op om hulleself op die hoogte te bring met die leer van die Kerk
 - * word versoek om hom op breë front uit te spreek oor die buitekerklike organisasie "Woord-in-Aksie"
 - * versoek die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om saam met die Ned Geref Kerk gesprek te voer met die Direksie van Woord-in-Aksie.
2. Die Raad vir Gesinsorg of sy betrokke komitee ondersoek die behoefte om soortgelyke kampe vir lidmate van die Kerk aan te bied.
 3. Die etos en waardes van die Kerk word in ag geneem by die saamstel van so 'n kursus indien dit gedoen word.

Die vergadering neem kennis van die studiestuk en aanbevelings in die bylae.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

5.4.2 GETUIENIS TENOOR DIE OWERHEID

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het teenoor die owerheid getuig oor die volgende aangeleenthede:

- * Meelewing met die VSA oor die ramp in 2002.
- * Geweld en misdaadbekamping.
- * Loslating van alle politieke gevangenes.
- * Besoeke aan lidmate in die gevangenis.
- * Wetgewing oor grondhervorming.

Oor die aangeleenthede is in die kerklike tydskrifte berigte geplaas.

BESLUIT

1. Kennis geneem.
2. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering word bedank vir die getuienis wat teenoor die owerheid gelewer is.

5.5. TOERUSTING

5.5.1 VERSLAG VAN SENTIK

5.5.1.1 Samestelling en funksionering

Die Beheerraad van SENTIK bestaan uit die Moderamen van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, die hoof van SENTIK, voorsitters van redaksies en die Argief-, Museum- en Biblioteekkomitee, redakteurs van tydskrifte en E-media, die administrateur en sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

SENTIK word deur die volgende personeel bedien:

Dr PJ de Beer	Hoof van SENTIK en redakteur van <i>Konteks</i> (Aanvaar emeritaat - Oktober 2004)
Dr DJC van Wyk (jr)	Redakteur van <i>Die Hervormer</i> (deeltyds)
Dr JMG Storm	Redakteur <i>Almanak</i> (deeltyds)
Dr E van Eck	Redakteur E-media (deeltyds)
Mnr FS van Rensburg	Argivaris
Mnr NG Sarkady	Argivaris en museumkundige
Mev C Naudé	Bibliotekaris
Mev SM van Zyl	Assistent SENTIK-uitgewery (tree uit Oktober 2004)
Mev EC Oelofse	Proefleser - (tree uit Maart 2004)
Mev LC Oppermann	Proefleser - (tydelik April - Desember 2004)
Mev Z Steenkamp	Bladuitleg en advertensies - (bedank Mei 2004)
Mev JJ van Rensburg	Tipograaf - (bedank April 2004)
Mev S Barnard	Sekretaresse en verspreiding
Dr WC Kloppers	Programbestuurder: <i>Konteks</i> (deeltyds)
Mev M van Deventer	Redakteur: <i>Christelike Vrou</i> (deeltyds).

Die Beheerraad van SENTIK laat hom van advies bedien deur 'n Tydskrifredaksie, 'n redaksie vir *Almanak en Bybelse Dagboek*, 'n Argief-, Museum- en Biblioteek komitee en 'n redaksie vir E-media.

BESLUIT

1. Kennis geneem.
2. Die personeel van SENTIK word bedank vir uitmuntende werk.

5.5.1.2. Werksaamhede

SENTIK beskik oor 'n gevestigde infrastruktuur om die omvangryke opdragte

van die Kerk uit te voer. Dit behels nie alleen die professionele bedryf van die Ar-gief, SP Engelbrecht Museum, Biblioteek en die SENTIK-uitgewery nie, maar ook in die besonder die skepping van sy tydskrifte en publikasies. Die versprei-ding van hierdie publikasies en tydskrifte dui die omvang van die werk aan. Jaar-lik word 220 800 eksemplare van *Die Hervormer* landswyd versprei; 117 700 eksemplare van *Konteks* en 11 000 *Almanakke*. Dus 'n totaal van 349 500 eksem-plare. In dieselfde netwerk wat oor die afgelope dekade geskep is, word vanuit SENTIK-uitgewery duisende publikasies versprei, byvoorbeeld die *Liedboek van die Kerk*, ruim 105 000 boeke; Kategeseboeke 23 000; Bybels 1 352 naas 660 uit-gawes van die Kerkbybel; en 5 284 eie boekpublikasies.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

5.5.1.3. Reorganisasie 2005

Die Beheerraad van SENTIK het met die oog op die reorganisasie van SENTIK die volgende besluit geneem:

Die huidige funksionering van SENTIK word voortgesit tot en met die Algemene Kerkvergadering in 2004, waarna maatreëls getref word om die oorgang na 'n nuwe bedeling te skep.

Hierdie besluit is eerbiedig nieteenstaande die feit dat al die voltydse personeel, op één na, wat aan die tydskrifte en die Uitgewery verbonde was gedurende 2004, óf bedank óf uitgetree het. Dit is ook raadsaam geag om nie voor dié tyd enige permanente aanstellings te doen nie.

Dit het besondere vernuf en deurstellingsvermoë geverg om die werk steeds te laat vlot totdat 'n nuwe infrastruktuur gevestig kon word om die nuwe bedeling te skep.

Die Beheerraad van SENTIK het op 28 Mei 2003 'n beraad gehou om so volledig moontlik die voorgestelde reorganisasie van SENTIK te beplan en te bestuur. Die belangrikste uitvloeisel van dié beraad was die besluit om *Die Hervormer* en *Konteks* grondig te hersien deur kernredaksies aan te wys en 'n nuwe aanslag ten opsigte van bladuitleg en 'n positiewe kommunikasiepraktyk te vestig.

Die ideaal van die Kerk was nog altyd om 'n kerklike koerant en 'n gesinstydskrif tot sy beskikking te hê. Die uitgesproke ideaal is dat *Die Hervormer* en *Konteks* naas mekaar moet voortbestaan.

5.5.1.4 Opdrag aan Beheerraad van SENTIK

In die lig van die voorafgaande word die Algemene Kerkvergadering versoek om

aan die nuutverkose Beheerraad van SENTIK opdrag te gee om die reorganisasie van SENTIK binne die volgende raamwerk af te handel:

- * SENTIK word benut as 'n volwaardige mediasentrum van waaruit alle kommunikasie vloei en waarheen kommunikasiekanale teruglei.
- * Die kerklike tydskrifte en webblad dra die Kerk se kommunikasie en stimuleer 'n holistiese kommunikasiepraktyk.
- * Tydskrifte en elektroniese media is ingestel op identiteit- en spiritualiteitskeppende kommunikasie.
- * Alle ander vorme van kommunikasie (kategeshandboeke, kursusmateriaal, briefhoofde, agendas ens) word deel van die globale kommunikasiepraktyk wat op verkondiging ingestel is en aan bepaalde kriteria voldoen (sien riglyne vir 'n kerklike kommunikasiepraktyk).

In die lig hiervan is die **voortsetting** van bepaalde poste onontbeerlik.

(i) ***Die Hervormer - Amptelike Mondstuk***

- * 'n Deeltydse redakteur soos tans.
- * Die Hervormer, as die amptelike mondstuk van die Kerk, het 'n eiesoortige funksie wat deur middel van 'n eiesoortige joernalistieke styl vervul word.
- * Die posbeskrywing en vereistes vir die redakteur is reeds bekend en deur die kerk aanvaar. Die missiestelling van Die Hervormer is ook reeds in gebruik, maar behoort uitgebrei te word om ook by die globale kommunikasiepraktyk van die kerk aan te sluit en dit effektief te bevorder.

(ii) ***Oorkoepelende oogmerke van Die Hervormer***

- * Die Hervormer wil in diens van God Drie-enig staan.
- * Die Hervormer wil die koninkryk van God in die algemeen, en die Ned Herv Kerk van Afrika in die besonder, tot diens wees en help opbou.
- * Die Hervormer is gegrondves op die Woord van God, getrou aan die belydenis van die kerk.
- * Die Hervormer wil meewerk tot die opbou van mense se geloof in Jesus Christus, die lewende Here, wat vir die mens se sondes aan die kruis gesterf en opgestaan het uit die dood.
- * Die Hervormer wil meewerk om 'n bepaalde Christelike lewensstyl, gegrond op die Woord, by lidmate van die Ned Herv Kerk te kweek.

- * Die Hervormer is nie in diens van groepe in die Kerk nie, maar dien die hele kerk.
- * Die Hervormer wil die beeld van die Ned Herv Kerk in die kerklike en sekulêre wêreld bevorder.
- * Die Hervormer wil die kerklike en teologiese debat oor aktuele sake op 'n verantwoordelike wyse stimuleer, bevorder en begelei.
- * Die Hervormer wil teenoor kerk, volk en owerheid getuig van die Ned Herv Kerk se standpunt oor bepaalde sake, soos nodig.
- * Die Hervormer sal opbouend-krities sy joernalistiek bedryf, tot voordeel van die Kerk.

(iii) *Spesifieke doelwitte van Die Hervormer*

- * Deurgee van nuus uit die Ned Herv Kerk, ter inligting van lidmate en die gemeenskap.
- * Begeleiding van lidmate van die Ned Herv Kerk tot geloofs- en etiese mondigheid.
- * Die opbou van die gemeenskap van gelowiges binne die Ned Herv Kerk.
- * Toerusting van ampsdraers en lidmate vir hulle dienswerk.
- * Die uitskakeling van die gaping tussen kateder, kansel en kerkbank.
- * Verantwoordelike kommentaar, vanuit 'n Bybelse perspektief, op gebeure in die kerk, skool, gemeenskap, politiek en staat.
- * Bevordering van die prediking en liturgie.
- * Bevordering van lidmate se kennis van die Woord, die belydenis en geskiedenis van die Ned Herv Kerk.
- * Bevordering van 'n missionêre gerigtheid by lidmate.
- * Bevordering van die ekumeniese gesprek.

(iv) *Funksie van Die Hervormer*

Die Hervormer, as amptelike mondstuk van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, het die volgende funksies:

- * Die Hervormer verskaf inligting oor die Kerk, sy mense en gebeure in die

Kerk.

- * Die Hervormer werk meningsvormend in die kerk, maar ook in die wêreld.
- * Die Hervormer werk deur opbouende kritiek vernuwend/hervormend in op die kerk.
- * Die Hervormer verskaf agtergrond en voorligting oor aktuele sake.
- * Die Hervormer vertolk kerklike besluite, sodat lidmate en die wêreld die implikasies daarvan kan verstaan.
- * Die Hervormer bevorder gesonde meningswisseling ten opsigte van Kerk, teologie en aktuele gebeure in die Ned Herv Kerk.
- * Die Hervormer bevorder die gemeenskap van die geloof binne die Kerk.
- * Die Hervormer rus lidmate toe om *coram Deo* te leef.
- * Die Hervormer bevorder die beeld van die Ned Herv Kerk.
- * Die Hervormer kan, waar nodig, die saak van die evangelie in die algemeen en die Ned Herv Kerk in die besonder, polemics/apologeties stel.

(v) **Konteks – Gesinstydskrif**

- * 'n Deeltydse redakteur vir Konteks, op voorwaarde dat die redakteurspos van Konteks geskei word van bestuursfunksies (soos besluit tydens SENTIK-beraad, 28 Mei 2003) sodat hy/sy sy/haar volle aandag aan die effektiewe kommunikasie van die tydskrif kan wy. Die ideaal is dat hierdie persoon eerder as deel van die kommunikasiespan van die mediasentrum diens moet doen as dat ander bestuursfunksies aan hierdie pos gekoppel word.
- * Aangesien Konteks as gesinstydskrif reeds 'n besondere trefwydte het en in kommunikasiestyl die potensiaal het om aan al die vereistes wat vir 'n kerklike kommunikasiepraktyk gestel word (byvoorbeeld verkondiging, spiritualiteit- en identiteitskepping) te voldoen, is dit goed geposisioneer om hierdie opdrag met dié van die kommunikasiëkoördineerder (sien 3.1.9) te kombineer. Hierdie koppeling kan ook reeds in 'n groot mate die gefragmenteerde aard van die huidige kommunikasiepraktyk (soos deur NICDAM uitgewys) aanspreek.
- * Die redakteur van Konteks moet by uitstek in staat wees om by die kommunikasiepraktyk van die kerk ingeskakel te wees en dit aktief deur middel van die tydskrif te bevorder. Dit impliseer dat die redakteur nie alleen teoloog moet wees nie, maar ook oor kundigheid in kommunikasiekunde en 'n

bewese joernalistieke vaardigheid moet beskik.

- * Die teikengehoor is die hele gesin, maar besondere klem moet daarop gelê word om die nuwe geslag by die Kerk se gesinstydskrif te betrek, sodat die tydskrif 'n toekoms sal hê.

(vi) *Almanak en Bybelse Dagboek – Jaarboek*

- * 'n Deeltydse redakteur soos tans.
- * Die belangrike vereiste is dat hierdie publikasie van die kerk wat oor die jare heen 'n onbetwiste staanplek in die kerk verkry het, ook deel van die kerklike kommunikasiepraktyk moet uitmaak.
- * Dit het veral die potensiaal om spiritualiteit- en identiteitskeppende kommunikasie in die kerk te dien. Hierdie potensiaal moet doelbewus benut en uitgebou word.

(vii) *Die Webblad – www.nhk.co.za*

- * 'n Deeltydse redakteur soos tans.
- * Die webblad is 'n eiesoortige vlugtige medium met 'n besondere nis en moet as sodanig ten volle benut word om aan bepaalde aspekte van die kommunikasiepraktyk aandag te gee en as sodanig aanvullend tot die tydskrifte aangewend word.
- * Daar moet deeglik en op verantwoorde wyse van die webblad se inter- en intratekstualiteit rekenskap gegee word aangesien dit die doelwitte van die kerk se kommunikasiepraktyk positief of negatief kan beïnvloed. Die kommunikasiestyl moet deeglik nagevors en doelbewus gekodeer word ten einde die kommunikasiepraktyk te dien.
- * Aangesien die elektroniese media by uitstek die jonger geslag aanspreek, moet doelbewuste pogings en projekte aangewend word om die nuwe geslag deur middel van die kerk se webblad by die kerklike kommunikasie te betrek.
- * Dit spreek vanself dat daar ten nouste skakeling tussen die verskillende media moet wees ten einde die kommunikasiepraktyk te dien en oneffektiewe duplisering en/of fragmentering te vermy.
- * Die webblad se potensiaal om 'n globale kommunikasiepraktyk te bevorder, is nog geensins beskryf en derhalwe ook nie benut nie.

(viii) ***Die kreatiewe aanwending van huidige personeel en/of kombinasies van poste, asook moontlik nuwe aanstellings om die huidige praktyk te verruim:***

- * 'n Bestuurder vir SENTIK as mediasentrum

Dit moet die finansies en personeelbestuur van al die afdelings onder SENTIK insluit. Hierdie behoefte kan heel moontlik met 'n bestaande behoefte of pos gekombineer word.

(ix) ***'n Kommunikasiekoördineerder***

Die behoefte bestaan dat 'n bepaalde persoon verantwoordelik moet wees om 'n globale kommunikasiepraktyk te fasiliteer sodat alle media in die Kerk (tydskrifte, elektroniese media, kursusse, kategesehandboeke, briefhoofde en briefstyle, agendas ensovoorts) die Kerk se kommunikasiepraktyk sal bevorder en uitbou.

Die deeltydse redakteurspos van *Konteks* kan byvoorbeeld as 'n 50% pos beskou word en met hierdie deeltydse (50% pos) gekombineer word om een voltydse pos te vorm. Dit sal die beste gestalte aan die vereistes van 'n geïntegreerde kommunikasiepraktyk gee.

Al die redakteurs asook afdelingshoofde van byvoorbeeld die argief en biblioteek, sowel as kursusontwikkelaars en kategesehandboekskrywers, moet deel uitmaak van die mediasentrum en die kommunikasiepraktyk van die Kerk help uitbou.

Die kommunikasieposte (soos die administrateur en sekretaris van die kantoor van die Algemene Kommissie) behoort deur middel van effektiewe kommunikasiekanale aan die mediasentrum verbind te wees sodat die kommunikasie wat vanuit hierdie kantore na die kerk vloei, ook aan kodering van die kommunikasiepraktyk kan beantwoord.

Doelbewuste kommunikasielyne moet verder tussen al die ander afdelings van die kerk (NHSV, Ondersteuningsraad, HTK, HTO ensovoorts) getrek word en die mediasentrum moet behulpsaam wees in die fasilitering van 'n globale kommunikasiepraktyk waarby die hele kerk betrek is.

Mettertyd kan na die ideaal gewerk word om die kommunikasiekoördineerder as 'n voltydse en volbloed kommunikasiehoof te laat funksioneer. Die praktyk sal moet uitwys of dit volhoubaar is in terme van onder andere hulpbronne soos finansies en personeelontwikkeling.

Die beheerraad van SENTIK doen die volgende aanbevelings:

1. Die vergadering neem kennis van die besluite van die Beheerraad van SENTIK rondom reorganisasie.

2. Die nuutverkose Beheerraad van SENTIK kry opdrag om die reorganisasie binne die voorgestelde raamwerk af te handel.
3. Die vergadering neem kennis van die inligting en voorstelle rondom die volgende tydskrifte van die Kerk en spreek hom oor die volgende uit:
 - * Die Hervormer
 - * Konteks
 - * Almanak en Bybelse Dagboek
 - * Webblad
 - * Die bestuurder vir SENTIK as mediasentrum
 - * 'n Kommunikasie koördineerder.

BESLUIT

1. Die vergadering neem kennis van die besluite van die Beheerraad van SENTIK rondom reorganisasie.
2. Die nuutverkose Beheerraad van SENTIK kry opdrag om die reorganisasie binne die voorgestelde raamwerk af te handel.
3. Die vergadering neem kennis van die inligting en voorstelle rondom die volgende tydskrifte van die Kerk en spreek hom positief oor die volgende uit:
 - * Die Hervormer
 - * Konteks
 - * Almanak en Bybelse Dagboek
 - * Webblad
 - * Die bestuurder vir SENTIK as mediasentrum
 - * 'n Kommunikasie koördineerder.

**DIE VERGADERING VERDAAG VIR MIDDAGETE OP VRYDAG
1 OKTOBER 2004.**

--- oOo ---

HERVATTING VAN DIE VERGADERING NA MIDDAGETE OP VRYDAG 1 OKTOBER 2004

ORDE VAN DIE VERGADERING

VERSKONINGS

Die volgende verskonings is ontvang:

PERSOON/ AFGEVAARDIGDE	GEMEENTE	DATUM EN TYDPERK VAN AFWESIGHEID
Ds C Lemmens	Villieria	1.10.2004 (10:00 – 13:00)
Oudl AJ Jacobs	Vanderbijlpark	1.10.2004 Volle dag
Oudl M Basson	Philadelphia	1.10.2004 Volle dag
Ds L Janse van Rensburg	Namibkus	1.10.2004 Res van vergadering
Ds DW van der Watt	Montana	1.10.2004 Res van dag
Dr J Nel	Bloemfontein	1.10.2004 Res van vergadering
Ds AJ Hattingh	Bothaville	1.10.2004 (12:30 – 18:00)
Oudl AJ Willemse	Nelspruit	1.10.2004 (14:30 – 21:00)
Oudl JA Erasmus	Nigel	1.10.2004 Res van vergadering
Dr PJ van Zyl	Ermelo	1.10.2004 (13:00 - res van vergadering)
Oudl T Moodie	Ermelo	1.10.2004 (13:00 – res van vergadering)
Dr DJC van Wyk (jr)	Wolmaransstad	1.10.2004 (13:00 – 18:00)
Ds SS van Wuk	Wolmaransstad	1.10.2004 (13:00 – 18:00)
Ds WA Botha	Krugersdorp	1.10.2004 (14:00 -18:00)
Oudl HJ Wolfswinkel	Noordelike Pretoria	1.10.2004 (17:00 – res van vergadering)
Ds HJ Odendaal	Pretoria-Wes	1.10.2004 (14:00 – res van vergadering)
Oudl J van der Westhuizen	Losberg	1.10.2004 (14:00 – res van vergadering)
Ds T Snyman	Potchefstroom: Die Wilge	1.10.2004 (14:00 – res van vergadering)
Dr CJ Beukes	Weltevreden	1.10.2004 (14:00 – res van vergadering)
Oudl JA Schoombee	Vanderbijlpark-Suid	1.10.2004 (14:00 – res van vergadering)

Die volgende persone word in die vergadering verwelkom:

Mnr Johan la Grange (Belastingkundige).
Mev Magda Vice (Belastingkundige).

HERVATTING VAN BEHANDELING VAN KERKLIKE GOEDERE HOOFSTUK 9

9.1.4 BELASBAARHEID VAN DIE KERK

INKOMSTE BELASTING IN TERME VAN ARTIKEL 30

9.1.4.1 Agtergrond

Die Kerk het voorheen belastingvrystelling onder Artikel 10(1)(f) van die Inkomstebelastingwet geniet. Hierdie Artikel is geskrap en 'n nuwe Artikel, 10(1)(cN), is ingevoeg om organisasies wat aan die vereistes van Artikel 30 van die Wet voldoen, vrystelling te verleen.

9.1.4.2 Vereistes vir belastingvrystelling

Vir 'n organisasie om belastingvrystelling te kan geniet moet aansoek gedoen word om as Openbare Weldaadsorganisasie (OWO) goedgekeur te word. Die vereistes om daaraan te voldoen is soos volg:

- (i) Die aktiwiteite en hulpbronne van die ring, gemeente en NHSV moet daarop gerig wees om een of meer openbare weldaadsaktiwiteit te verrig. (Die Nederduitsch Hervormde Kerk verrig primêr aktiwiteite onder die afdeling godsdiens, geloof en filosofie). Dit vind neerslag in Ordereël 1 van die Kerkorde.
- (ii) Elke entiteit binne die groep moet ten minste drie onverbonde persone aanwys om die fidusiêre verantwoordelikheid vir die aktiwiteite van die entiteit te aanvaar. Hierdie fidusiêre verantwoordelikheid impliseer 'n juridiese vertrouensverhouding tussen die aangewese persone en die entiteit. *Geen enkele persoon mag, hetsy direk of indirek, die bevoegdheid besit om die besluitnemingsbevoegdheid van die organisasie te beïnvloed nie.* (Die Ned Herv Kerk het vir die groep vyf fidusiêr-verantwoordelike persone aangewys).
- (iii) Fondse en bates mag slegs ter verwesenliking van die doelwitte aangewend of belê word vir toekomstige aanwending. Verder word entiteite verbied om enige van sy fondse aan enige persoon uit te keer, behalwe indien dit in die loop van verwesenliking van vermelde doelwitte is. (Uitkering in dië sin sluit redelike vergoeding aan amptenare of werknemers uit).

Surplusfondse mag slegs in een of meer van die volgende belê word:

- ** 'n Finansiële instelling (Artikel 1 van die Wet op die Finansiële Dienste Raad).
- ** Genoteerde aandele op die effektebeurs (Artikel 1 van die Effektebeurswet), en
- ** ander versigtige beleggings in finansiële instrumente en bates wat die

kommissaris van die Suid-Afrikaanse Inkomste Diens (SAID) mag bepaal.

Let op Ordinasie 3.3.2(viii)(f) van die Kerkorde. Alle fondse aldus belê word by finansiële instellings soos aangedui, belê.

- (i) Bates as erflatings of skenkings ontvang mag behou word in die vorm waarin dit ontvang is, behalwe indien die bate 'n besigheidsonderneming is. In laasgenoemde geval sal die besigheidsaktiwiteit of gestaak of na 'n belasbare entiteit oorgedra moet word.
- (ii) By ontbinding is entiteite verplig om enige fondse en bates na 'n entiteit wat soortgelyke aktiwiteite verrig, oor te dra.
- (iii) *Beperking op handel en/of besigheidsaktiwiteite*

Hierdie vereiste sal vanweë die implikasies wat dit vir gemeentes inhou, die meeste aandag moet geniet. Vir die doel van belastingvrystelling moet handel- of besigheidsaktiwiteite in die breedste sin beskou word. Openbare weldaadsorganisasies word verbied om sodanige handel of besigheidsaktiwiteite te bedryf. Winsgewendheid van 'n aktiwiteit is nie bepalend om as handels- of besigheidsaktiwiteit beskou te word nie. Sake wat verder die besigheidsaard van 'n aktiwiteit bepaal sluit in die aard, omvang, doel en frekwensie en kontinuïteit waarbinne dit verrig word.

- (iv) *Uitsonderings op die reël*

Dit is belangrik dat alle handels- en besigheidsaktiwiteite wat nie in een van die ondergenoemde vier kategorieë val nie, geïdentifiseer en in aparte belasbare entiteite geplaas word, hangend die aard, omvang ensameer daarvan.

- (a) De Minimus-reël

Handelsaktiwiteite wat

- * verband hou met die hoofaktiwiteit van die entiteit (godsdiens, geloof, filosofie)
- * op klein skaal (in vergleke met ander inkomstebronne van die entiteit) bedryf word en
- * minder as R25 000 of 15% van bruto inkomste uitmaak, word van belasting vrygestel.

- (b) Handelsaktiwiteite wat naby-verwant aan die hoofdoel van die entiteit is

- * besigheidsaktiwiteite wat nou verbonde is aan die hoofdoel van die entiteit kan toegelaat word mits die grootste gedeelte (sê 80%) van hierdie aktiwiteite daarop gemik is om koste te verhaal en

- * mag nie tot onregverdige mededinging met enige belasbare entiteit aanleiding gee nie.

(c) Handelsaktiwiteite wat nie naby-verwant aan die hoofdoelwit is nie.

Sodanige aktiwiteite kan onder die volgende omstandighede toegelaat word

- * moet van tydelike aard wees (ad hoc) en
- * deur vrywilligers sonder vergoeding verrig word

(Byvoorbeeld jaarlikse basaar, veilings, koekverkope ens.).

Dit is belangrik om daarop te let dat die frekwensie van die geleenthede daartoe aanleiding kan gee dat dit as 'n normale handelsaktiwiteit beskou kan word.

(d) Ministeriële goedkeuring

In gevalle waar die entiteit meen 'n aktiwiteit behoort te kwalifiseer, kan aansoek om goedkeuring gedoen word. Sake wat bepalend sal wees sluit in:

- * Omvang en aard van die aktiwiteit.
- * Verband en interafhanklikheid tussen die aktiwiteit en die hoofdoelwit van die entiteit.
- * Winsgewendheid daarvan.
- * Mate van onregverdige mededinging met ander belasbare entiteite.

(v) Entiteite mag nie herroepbare skenkings aanvaar nie. Skenkers mag ook nie voorwaardes aan donasies koppel wat die skenker direk of indirek bevoordeel nie.

(vi) Die normale retensieperiodes vir finansiële inligting en dokumente geld. Dit behels dat finansiële stukke vir 'n minimum van 5 jaar bewaar moet word.

(vii) 'n Verdere vereiste is dat die entiteite in 'n groep nie bewustelik deelneem aan, of 'n party is tot belastingvermydingskemas nie. Die entiteit mag ook nie toelaat dat sodanige skemas gebruik word nie.

(viii) Indien u ring, gemeente of NHSV besigheidsaktiwiteite bedryf, en nie aan een van die uitsonderings voldoen nie, moet sodanige aktiwiteit

- * in 'n belasbare entiteit oorgedra of
- * gestaak word.

- (ix) Indien die belasbare aktiwiteit voor 1 Januarie 2001 begin/ontvang is, moet dit voor 31 Desember 2005 na 'n aparte belasbare entiteit oorgeplaas of gestaak word.
- (x) Indien die aktiwiteit na 1 Januarie 2001 begin/ontvang is, moes dit voor 31 Desember 2003 na 'n aparte belasbare entiteit oorgeplaas of gestaak word.

9.1.4.3 Groepsregistrasie

Die Nederduitsch Hervomde Kerk het aansoek om 'n groepsregistrasie gedoen aangesien die entiteite in die groep aan die vereistes vir sodanige groepsregistrasie voldoen het. Dit het die volgende vereistes as basis:

- * Al die entiteite in die groep moet 'n gemeenskaplike doel nastreef en soortgelyke goedgekeurde openbare weldaadsaktiwiteite onderneem.
- (ii) Die stigtingsdokument van die koördinerende liggaam van die groep moet soortgelyk wees en moet binne 'n tydperk van 5 jaar gewysig word om te voldoen aan die bepalings van Artikel 30 van die Wet (sien Beskrywingspunt hierna).
- (iii) Die Kommissaris van die Suid Afrikaanse Inkomstediens moet in kennis gestel word van enige wysiging aan die Konstitusie van die koördinerende liggaam en van die groep.
- (iv) Die koördinerende liggaam moet verseker dat die entiteite binne die groep aan die vereistes van Artikel 30 voldoen.
- * Die koördinerende liggaam moet entiteite binne die groep wat nie volgens die bepalings van Artikel 30 optree nie, aan die Kommissaris rapporteer.
- * Die groepentiteite moet direk onder die toesig en beheer van die beherende liggaam wees.
- * Die gekonsolideerde jaarlikse finansiële stateverslag moet bevestig dat alle entiteite in die groep die vereistes van die Artikel 30 van die Wet nagekom het.
- (viii) Vermelde vrystellings is daaraan onderhewig dat dit jaarliks oorweeg word by ontvangs van die gekonsolideerde jaarlikse finansiële state.
- (ix) Die organisasie moet binne 90 dae van datum van vrystellingsbevestiging die LBS nommer en BTW verwysingsnommer aan die Belastingvrystellingseenheid verskaf.
- (x) Die OWO (Ned Herv Kerk van Afrika) moet binne 12 maande ingevolge artikel 13(5) van die Wet op Organisasies sonder Winsoogmerk, 1997 (Wet NO.71 van 1997) by die Direkteur: Organisasies sonder Winsoogmerk aansoek om registrasie doen.

Op sterkte van bogenoemde is die "Groep" soos volg gedefinieer:

- * Gemeentes van die Ned Herv Kerk van Afrika
- * Ringe van die Ned Herv Kerk van Afrika.
- * Raad van Finansies/Alle Sinodale aktiwiteite.
- * NHSV Hoofbestuur en takke van die NHSV.

Dit dien gemeld te word dat die groepsregistrasie oorwegend geslaag het op sterkte van die Kerk se praktyk om gesentraliseerde ouditering te doen. Daarsonder sou dit nie moontlik gewees het om gekonsolideerde finansiële state ('n wesenlike vereiste vir groepsregistrasie) saam te stel nie.

Implikasies van 'n Groepsregistrasie

- * Gemeentes het nie nodig om afsonderlike aansoeke om vrystelling te onderneem nie.
- * Fidusiële verantwoordelikhedsllyn is tussen die gemeente en die sinodale entiteit en nie met die Belastingvrystellingseenheid nie.
- * Slegs een belastingopgawe vir die groep en nie afsonderlike opgawes per gemeente nie.
- * Een registrasie by die Direkteur vir Organisasies sonder Winsoogmerk.
- * Die de minimusreël word bereken op die groepsresultate en nie die van individuele gemeentes nie.
- * Oortreding van Artikel 30 van die Wet deur een entiteit binne die groep kan aanleiding daartoe gee dat die hele groepsvrystelling in gedrang kom.

9.1.4.4 Status van die Ned Herv Kerk se aansoek om as Openbare Weldaadsorganisasie, ter wille van belastingvrystelling, goedgekeur te word.

Daar is bevestiging van die Suid Afrikaanse Inkomstediens ontvang dat die Kerk (met inbegrip van gemeentes en die NHSV) as Openbare Weldaadsorganisasie ingevolge artikel 30 van die Inkomstebelastingwet goedgekeur is. Dit het die gevolg dat:

- (i) Die ontvangste van en toevallings aan die Kerk van inkomstebelasting, ingevolge die bepalings van artikel 10(1)(cN), vrygestel is (met inbegrip van kapitaalwinstbelasting).
- (ii) Die Kerk van skenkingsbelasting ingevolge artikel 56(1)(h) vrygestel is.

- (iii) Testamentêre bemakings of toevallings uit bestorwe boedels ten gunste van die Kerk van boedelbelasting, ingevolge artikel 4(h) van die Boedelbelastingwet (Wet 45 van 1955), vrygestel is.
- (iv) Die Kerk ingevolge artikel 4(1)(f) van die Wet op Seëlregte (1968) vrygestel is van seëlreg ten opsigte van enige stuk wat deur of ten behoeve van die Kerk verly word.
- (v) Die Kerk vrygestel is van die betaling van vaardigheidsontwikkelingsheffings.
- (vi) Die Kerk ingevolge Artikel 9(1)(9c) van die Wet op Hereregte van die betaling van Hereregte vrygestel is, waar dit gebruik word in die uitvoering van die Kerk se hoofdoelwit naamlik godsdien, geloof en filosofie.

Hierdie vrystellings is onderhewig aan die nakoming van die vereistes vir belastingvrystelling en van die groepsregistrasie soos hierbo gedokumenteer.

9.1.4.5 Belangrike sake met betrekking tot Artikel 30

Ten einde die registrasie te ondersteun, is dit belangrik dat die volgende sake weer beklemtoon word:

- (i) As algemene reël word die beginsel gehandhaaf dat daar vir elke bankrekening 'n stel rekeningkundige rekords (boeke) bygehou moet word indien dit nie in die hoofstel boeke opgeneem is nie. Bykomende bankrekeninge wat nie in die hoofstel boeke van die gemeente opgeneem is nie verg ten minste 'n afsonderlike kasboek, inkomtestaat en waar van toepassing 'n balansstaat.
- (ii) Die finansiële stukke van "afsonderlike aktiwiteite" moet jaarliks saam met die hoofstel by die afdeling Interne Oudit ingedien word (Dit word sinodaal met die gemeentelike aktiwiteite gekonsolideer).
- (iii) Indien daar enige wysiging in die entiteit (byvoorbeeld gemeente) se aktiwiteite (huur of ander bedryfsaktiwiteite) beoog word, moet die situasie met betrekking tot die belasbaarheid al dan nie asseblief eers met die sinodale kantoor opgeneem word.
- (iv) Daar mag geen losstaande aktiwiteit onder die Kerk se "beskerming" bedryf word nie. Individue wat op hul eie fondsinsameling ten bate van die Kerk wil doen, doen dit in hul privaat kapasiteit en skenk dan die opbrengs vir die Kerk (Dit sluit normale kerklike diensgroepe van die gemeente UIT).
- (v) Entiteite is verplig om die finansiële state en/of stukke van enige aktiwiteit wat nie in die state van die Gemeente/Ring/NHSV opgeneem is nie, by die afdeling Interne Oudit in te dien – ongeag of dit ekstern geouditeer word of nie.

- (vi) Uit (i) hierbo volg dit dat die boeke van *gemeentelike kombinasies* asook van *Ringskommissies* jaarliks by die afdeling Interne Oudit ingedien *moet* word.
- (vii) Aangesien die Kerk nou jaarliks belastingopgawes vir die oorweging van voortgesette belastingvrystelling moet indien, word u vriendelik dog dringend versoek om positief te reageer op versoeke van die afdeling Interne Oudit om boeke en finansiële stukke **volledig en tydig** in te dien.

U word daaraan herinner dat die gemeentelike fidusiële komitee (in oorleg met die Kerkraad) moet toesien dat die bepalings van Artikel 30 nagekom word. Die verantwoordelikhede van die fidusiële komitee word beskryf in die "Geskrewe onderneming" wat deur die lede onderteken is.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

9.1.4.6 Beskrywingspunt

(i) REGLEMENT VIR KERKLIKE GOEDERE: RAAD VAN FINANSIES

Die Algemene Kerkvergadering oorweeg die implementering van 'n Reglement vir Kerklike Goedere ten einde aan die vereistes van Artikel 30 van die Inkomstebelastingwet te voldoen.

Motivering

Een van die vereistes vir belastingvrystelling is dat die stigtingsdokument van sodanige entiteit, statutêre bepalings moet aanspreek. Na ondersoek het dit geblyk dat daar heelwat van hierdie sake is wat tans nie in die Kerkorde aangespreek word nie. Die dilemma met 'n opname in die Kerkorde is die tydskedule wat dit kan neem om veranderinge daaraan tot uitvoer te bring. Tegnies kan die Kerkorde elke 3 jaar gewysig word. Sou daar enige Wetswysigings wees (wat ingevolge die vrystelling nagekom moet word), kan dit beteken dat dit nie voor die verloop van drie jaar opgeneem kan word nie.

Dit is vir hierdie rede dat die moontlikheid van 'n "Reglement vir Kerklike Goedere" oorweeg word. Alhoewel net so bindend, sou goedkeuring van die Algemene Kerkvergadering verkry kon word dat noodsaaklike wysigings aan hierdie Reglement deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in oorleg met die Raad van Finansies aangebring kan word.

Die vergadering neem kennis van die Konsep Reglement vir Kerklike Goedere.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

9.1.5 SINODALE EIENDOMME

Die Raad van Finansies beskik tans oor die volgende eiendomme.

9.1.5.1 Dirk van der Hoffgebou

Dit is die Kerk se "hoofkantoor" en alle Sinodale bedrywighede word uit die kantoor beheer. Tans word die volgende afdelings hier gehuisves naamlik: die Administrateur, Finansies, Kantoor van die Sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, Versekering, Medies, Mannekrag, Biblioteek, Argief, Inligtingstegnologie, Oudit, Transoranje Instituut vir Buitengewone Onderwys, Ondersteuningsraadbestuur, Kinderhuisbestuur, Kital, SENTIK en die Konservatorium vir Kerkmusiek.

Die gebou is as gevolg van verskeie eksterne faktore, nie goed onderhou nie en het daarom teen 'n redelike pas verwaarloos en agteruitgegaan. Daar is sedert die begin van 2003 'n grootse poging aangewend om die agteruitgang te keer en ook om die gebou op te knap. Die gebou se buitekant is oorgeverf en so ook die dakke. Herstelwerk is ook gedoen aan die buitekant waar daar krake en barste was. Die skagte is ook herseël en uitgeverf. Die tweede vloer in die noordelike gedeelte is uitgeverf en herstel. Die orkesput in die auditorium is herstel en ook die elektriesebedrading van die verhoogligte. Alle gebreke en gebarste vensters is vervang. 'n Hele paar van die ou uitgediende venstertipe lugreëlings is vervang met nuwe gedeelde eenhede en so sou daar nog vele genoem kan word.

Die auditorium word op 'n gereelde basis aan eksterne liggame uitverhuur. Voorts is daar ook 'n kontrak met Remnant International Ministries wat Sondag 'n diens in die auditorium hou. Die HKSA hou ook Sondae erediens op die perseel.

9.1.5.2 Barton Keepgebou

Die geskiedkundige gebou huisves tans die afdeling Sentik, die Sekretaris vir Apostolaat, die Van Selms nalantenskap en die Museum. Die Hoof Uitvoerende Beampte van die HKSA word ook in die huis geakkommodeer.

Dieselfde lot van min of geen onderhoud het ook die huis "getref". Tans is daar 'n begin gemaak met die opknapping van die gebou. Die dakstruktuur is relatief stewig maar al die houtfasies is verweer en sal noodwendig vervang moet word. Die houtreëlins op die stoep is nog in 'n redelike toestand en word ook tans herstel. Dit is 'n groot en moeilike taak en 'n kontrakteur het drie jaar gelede

BESLUIT

- 1. Die beskrywingspunt word aanvaar.**
- 2. Die Konsep Reglement vir Kerklike Goedere word aanvaar.**

9.1.4.7 **Eiendomsbelasting: Nuwe wetgewing met betrekking tot eiendomsbelasting**

Die nuwe wet op grondbelasting het in werking getree op 15 Mei 2004. Die wet vervang alle vorige wetgewing en ordinansies wat enigszins betrekking gehad het op die heffing van grondbelasting deur plaaslike regerings en munisipaliteite.

Die ou wet het net voorsiening gemaak vir belasting op grond terwyl die nuwe wet ook die verbeteringe wat aangebring is, dit wil sê geboue, gaan belas.

In die vorige wetgewing was kerke en kerkgronde spesifiek vrygestel van enige grondbelasting. Die nuwe Wet verwys egter nie na enige spesifieke vrystellings nie. Artikel 14 van die nuwe Wet maak voorsiening dat 'n plaaslike regering of munisipaliteit 'n groep grondeienaars, spesifieke eiendomme of 'n spesifieke kategorie van eienaars kan vrystel van grondbelasting. Die betrokke regering of munisipaliteit moet dit jaarliks aan sy raad voorlê vir goedkeuring en kennisname.

Die nuwe wetgewing maak ook voorsiening daarvoor dat dit nie nodig is dat elke eiendom gewaardeer word nie. 'n Globale waardasie kan op 'n gebied van toepassing gemaak word, ongeag die waarde van die spesifieke verbeteringe op die persele. Dit kan dus beteken dat 'n gemeentelike eiendom in 'n gegoede buurt teen die algemene waardasie waardeer word sonder dat die werklike waarde vasgestel word.

Die implikasies van hierdie wet strek verder as wat 'n mens graag sou wou toegee. Gemeentes het voor 15 Mei 2004 geen grondbelasting betaal op enige van hulle eiendomme nie. Vanaf 15 Mei 2004 is alle eiendomme onderworpe aan eiendomsbelasting. Hierdie belasting gaan gemeentes nog verder onder finansiële druk plaas.

Die wet maak nie voorsiening daarvoor dat aansoek gedoen kan word vir vrystelling of vermindering nie. 'n Grondeienaar mag wel die waardasie van sy eiendom bevraagteken en 'n beswaar indien.

Gemeentes moet die implementering van hierdie Wet baie noukeurig volg en pro-aktief optree om met onderhandelings by die plaaslike regerings te poog om vrystelling of ten minste afslag op die belastings te bekom.

9.1.5.3 Plaas Tarentaalpan, Thabazimbi

Die plaas is een van drie eiendomme wat deur oom Pieter en tant Ellie Botha aan die Kerk nagelaat is. Dit is ± 330ha groot met 'n gerieflike en stewige opstal. Die opstal word tans verhuur en die huurder betaal gereeld. Die weiding word aan 'n boer van die omgewing verhuur maar tans is daar 'n probleem aangesien 'n werker (mnr Dibyane) van die Botha egpaar 'n woonregte is op die grond geregistreer het. Pogings word aangewend om mnr Dibyane te hervestig.

9.1.5.4 Plaas Klipdrift, Hammanskraal

Die Kerk is die eienaar, maar onderhewig aan mev Rie Steenkamp se lewenslange vruggebruik. Die Hervormde Teologiese Opleidingskompleks is in die laat tagtigerjare onder leiding van prof SJ Botha opgerig. Die plaas beskik oor 3 netjiese opstalle. Die vruggebruiker verhuur twee van die huise en bly self in die derde.

Die Kerk ontvang tans geen inkomste uit die plaas nie aangesien die waterregte ook deur die vruggebruiker verkoop word aan 'n derde persoon, mnr Albert Dykema.

Die Hervormde Teologiese Opleiding is in proses om die huidige opleidingskollege in 'n instituut vir opleiding te omskep. Die verslae word aan die 67ste Algemene Kerkvergadering voorgelê vir oorweging.

9.1.5.5 Plaas Elfrieda en Ventershoop, Thabazimbi

Hierdie twee eiendomme is ook deur mnr en mev Botha aan die Kerk bemaak. Die oppervlak van die 2 plase was saam ± 1000 ha groot en is verkoop vir R730.000. Hierdie fondse is volgens die laaste wens van die egpaar belê.

9.1.5.6 Japonicastraat, Thabazimbi

Nadat mev Botha nie meer alleen op die plaas Tarentaalpan kon aanbly nie het die Kerk vir haar 'n huis in Thabazimbi gebou. Die fondse is deur die Raad voorgeskiet en is weer verhaal van die boedel van mev Botha met haar afsterwe. Die huis is intussen vir R260 000 verkoop en die bedrag is volgens die laaste wens van die egpaar belê.

9.1.5.7 Middestad Kerkgebou – Kaptijnstraat, Hillbrow, Johannesburg

Die kerkgebou is verhuur aan die Bethesda Fellowship Centre nadat die gemeente ontbind het. Met die nouer samewerking tussen die Middestad Evangelie Sorg aksie (MES) en die Kerk het MES laat blyk dat hulle sou belangstel om die gebou te keep en in te rig as 'n beradingsentrum. MES het die Kerk slegs R170 000 vir die gebou aangebied en die Raad van Finansies het dit as deel van die kerk se roeping, om ook op dié terrein betrokke te wees, aanvaar.

Mnr EA Struwig en administrateur beantwoord die vrae wat lede van die vergadering stel.

BESLUIT

1. Kennis geneem

ORDE VAN DIE VERGADERING

Verkiesing van lede van die Raad van Finansies.

Die volgende lede is verkies

Ds APJ Beukes
Dr PT van Rooyen
Oudl TJ Roelofsz
Dr NJS Kock
Ds RTI Pienaar

'n Herstemming vind plaas tussen die volgende persone:

Ds HP van den Berg
Dr PJ van Zyl
Mev Juanita Lindford
Dr WAJ van Schoor
Oudl J Combrinck.

ORDE VAN DIE VERGADERING

Verkiesing van lid vir Pensioenraad

Mnr F Smit word met 'n meerderheid verkies.

KERKLIKE GOEDERE

A

SINODALE WERKSAAMHEDE

Die vergadering neem kennis van die werksaamhede van die Raad van Finansies, die Taakspan en die administrateur. Daar word kennis geneem van die dankwoord wat teen oor die Kerk, sy gemeentes, predikante en lidmate uitgespreek is vir besondere samewerking.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

9.1 RAAD VAN FINANSIES

Die voorsitter verwelkom die lede van die uittredende Raad van Finansies en stel hulle aan die vergadering voor.

9.1.1 SAMESTELLING

Die vergadering neem kennis van die samestelling van die Raad van Finansies.

BESLUIT

1. Die Raad van Finansies word soos volg verkies:

**Ds APJ Beukes
Dr PT van Rooyen
Oudl TJ Roelofsz
Dr NJS Kok
Ds RTI Pienaar
Dr PJ van Zyl
Me J Lindford.**

9.1.2 FINANSIËLE OORSIG VAN SINODALE WERKSAAMHEDE: 2001 – 2003

9.1.2.1 Inleiding

Die vergadering neem kennis van die geouditeerde state vir die jaar 31/12/2003.

Die resultate wat in die finansiële state weerspieël word, toon 'n voortsetting van die verbetering in die finansiële posisie wat oor die afgelope aantal jare ingetree het. Dit is bekend dat die Kerk in proses is om 'n opgehoopte tekort aan te spreek, en bring elke "surplusjaar" die Kerk nader aan die doelwit van 'n positiewe balansstaat en standhoudende bedryfsresultate.

Die balansstaat toon 'n netto waardetoename van **R16 831 859** (R90 876 322 – R74 044 463) wat oorwegend plaasgevind het as gevolg van die toename in beleggings van ongeveer R16,6m. (R68,513,503 – R51,882,929)

Die "suiwer laste", dit wil sê nie-bedryfslaste, en bedryfslaste (Fondse en reserwes dus uitgesluit) toon die state 'n toename in laste ter waarde van **R11 897 631**. $\{(R79\ 359\ 551 - 69\ 513\ 074) + (R10\ 190\ 087 - R8\ 138\ 933)\}$ Hiervan is R9 846 477 'n werklike verpligtingtoename as gevolg van verhoogde beleggings van gemeentes, organe van bystand en andere. Die restant is toe te skryf aan 'n verhoging in trustfondse (soos byvoorbeeld Bejaardesorg: Stabilisasiefonds) en oprekeninge.

Die verskil tussen die batetoename en lastoename is dus 'n **R4 934 228** netto batesurplus (R16 831 859 – R11 897 631). Dit reflekteer die gunstige saak van hierdie balansstaat. Hierdie batesurplus moet natuurlik iewers anders kontra, anders sou die balansstaat nie balanseer nie, en vind plaas in die "Fondse en reserwe"-afdeling. Maar omdat die fondse en reserwes nie 'n direkte verpligting (anders as interne reserweskepping waaroor intern beskik kan word) skep nie, word dit van die evaluering van die batewaarde uitgesluit.

Dalk net iets oor die Kerk se "Fondse en Reserwes"

Die Kerk begin 2003 met 'n tekort van R29 927 563. Dit is dan gedurende die jaar, met die oorskot soos aangedui in die inkomtestaat, afgebou tot R26 694 000. Dus, indien die Kerk daarin kan slaag om voortgesette surplusinkomste te genereer, sal die tekort verder verlaag.

Die somtotaal hiervan is dat die Balansstaat in hierdie jaar beweeg vanuit 'n **ongunstige R3 607 544** tot 'n **gunstige R1 326 684**! Vir die eerste keer sedert die Kerk se turbulente finansiële termyn!

Wanneer die Opgehoopte tekort gedissekteer word, openbaar die balansstaat gedurende 2003 'n waardevolle saak:

	Kerkgeld- stelsel	Raad van Finansies	Totaal
Bates	60,801,416	30,074,906	90,876,322
Beleggings	56,766,397	11,747,106	68,513,503
Debiteure	4,035,019	10,041,462	14,076,481
Vaste eiendom en -bates		6,319,830	6,319,830
Bank, kontant en voorraad		1,966,508	1966508
Laste	79,359,551	10,190,087	89,549,638
Opgehoopte tekort voor reserwes	-18,558,135	19,884,819	1,326,684
Reserwes per balansstaat	-	28,020,684	28,020,684
Opgehoopte tekort na reserwes	-18,558,135	-8,135,865	-26,694,000

* Die ongeveer R26,7m tekort is saamgestel uit die Kerkgeld vir Kerkwerktekort van R18 558 135, en die Raad van Finansies se R8 135 865. Vir meerdere inligting met betrekking tot die agtergrond tot en

bestuur van die tekort, word u na vorige agendas van die Algemene Kerkraadsvergadering, sowel as paragraaf 9.1.2.4 van dié agenda, verwys. Wat hier belangrik is om te verstaan, is dat dit na die inagneming van Raad van Finansies reserwes is (Inderwaarheid 'n "selfopgelegde verpligting" wat deur toepaslike besluite verander kon word). Hierdie "selfopgelegde verpligting" beloop R28,020,684 (R17 488 725 plus R9 992 136 plus R539 823 – onder "Fondse en Reserwes").

- * Onthou Fondse en reserwes het gewoonlik 'n spesifieke aanwendingsdoel. Die balansstaatbenamings is sprekend: kapitaalreserwe vir kapitaalsake en nie-verdeelbare reserwes (sien bladsy 9 van die finansiële state vir 'n uiteensetting) vir 'n spesifieke doel.
- * Dus, was dit nie vir die "selfopgelegde verpligtings" nie, kon die reserwes teen die Opgehoopte tekort verreken word, met die implikasie dat die totale laste van die Kerk verteenwoordig word deur bates (soos gewaardeer op 'n bepaalde punt) en beleggings. Die tegniese vertolking van die balansstaat is dus een van solvensie en nie meer in 'n staat van insolvensie nie. Die stelling word soos volg verduidelik:
 - a. **2002:** Die negatiewe (R3 607 544), verminder inderwaarheid die laste tot R74.04m. Daarsonder sou die laste R77 652 007 beloop. Die laste oorskry dus die bates met **R3 607 544** : tegnies insolvent.
 - b. **2003:** Die positiewe **R1 326 684** word nou geïnterpreteer as synde die BATES wat die LASTE met die bedrag oorskry – 'n staat van solvensie.

Wat beteken dit? Indien die Kerk meteens alle verpligtinge sou moes aflos kan, nadat alle vaste bates teen ten minste balansstaatwaarde gelikwider is, sodanige verpligtinge nagekom word. **En dit is die kernboodschap van die balansstaat soos op 31 Desember 2003!**

Aangesien die Kerk deur middel van Nie-verdeelbare reserwes sekere aktiwiteite vooraf wil befonds, is dit nie die mees optimale beleid om summier *alle* reserwes teen die opgehoopte tekort te verreken nie. So word vorige wense en besluite genegeer. Dit is vir hierdie rede, en vir die doelwit van kontant verteenwoordiging (nie vaste-bate) van sommige reserwes, dat die beroep op die Kerk gedoen word om gemotiveerd die heffingstelsel en ander maatreëls te ondersteun. Hier dink ons byvoorbeeld aan die moontlike verpligting wat, in terme van die onderbefondsde situasie van die Predikante Pensioenfonds, bestaan. Die Kerk kan nie nou bekostig om gemaklik met die reserwes om te gaan nie.

Die Inkomstestaat toon vir die jaar 'n netto inkomste van R3,7m saamgestel uit die oorskot van die bedryfsrekeninge ter waarde van R3,1m (waarby ingesluit die Rentefondssurplus van R2,45m) en die netto inkomste van reserwerekeninge ter waarde van R604 922.

Die Inkomstestaat toon die volgende *surplus inkomste* sedert 2001:

	2001	2002	2003
Bedryfsrekeninge	583 892	1 588 847	646 428
Rentefonds	1 271 728	2 553 753	2 451 024
Totaal	R1 855 620	R4 142 600	R3 097 452

Hierdie surplus inkomste word direk teen die opgehoopte tekort verreken. Die substansiële bedryfsrekenings surplus van die jaar 2002 verdiskonteer die inname van die Batefondsskenkings.

In breë dus nog 'n besondere jaar waarop die Kerk met groot dankbaarheid terug kan kyk, wetende dat elke gemeente instrumenteel tot hierdie gunstige finansiële resultate was.

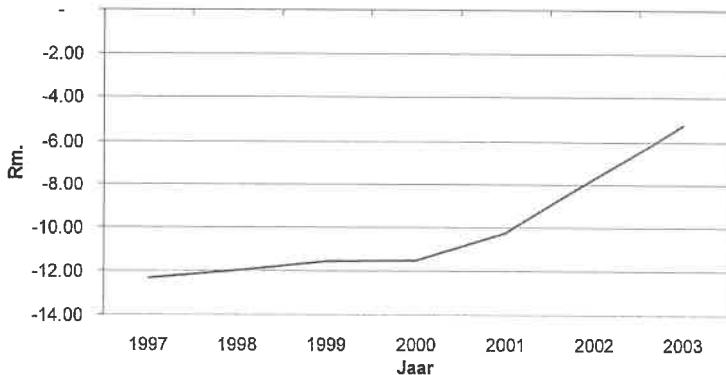
Die sinodale aktiwiteite wat deur middel van heffings bekostig word blyk volledig uit die state. Terwyl dit noodsaaklik is dat elke begrotingspos noulettend bestuur word, word kritieke elemente in die bestuur van die tekort vervolgens behandel.

9.1.2.2 Rentefonds

Die tekort tussen rente betaal en rente ontvang (as gevolg van die kapitaaltekort op die Kerkgeld vir Kerkwerkstelsel), word ondervang deur die rentefonds begrotingspos. Dit impliseer dat, sou heffings volledig ontvang word, daar bykomende kapitaal beskikbaar is vir belegging. Dit het 'n tweeledige uitwerking op die stand van die Kerk se finansies naamlik: *eerstens* verklein dit die kapitaaltekort en *tweedens* lei laasgenoemde tot 'n hoër renteverdienste wat weer gunstig inwerk op die prestasie van die rentefonds.

	1999	2000	2001	2002	2003
Tekort	-11 982 316	-11 549 485	-11 538 552	-10 266 824	-7 713 071
Surplus	432 831	10 933	1 271 728	2 553 753	2 451 024
Saldo	-R11 549 485	-R11 538 552	-R10 266 824	-R7 713 071	-R5 262 047

Bostaande tabel toon aan dat die opgehoopte rentefondstekort, wat ontstaan het as gevolg van die lopende rentetekort, sedert 1999 met ongeveer R6,3m ingekort is. Grafies uitgebeeld sien dit soos volg daaruit:

TEKORT: Rentefonds 1997 - 2003

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het die beginsel van 'n minimum rentekoersmarge van 2% en 'n maksimum van 5% op lenings aan die Raad goedgekeur. Die volgende tabel dui die effek van die besluit vir die 2003-jaar aan:

Maand	Raad van Finansies	Algemene Kerkvergadering	Werklik Betaal	Effektiewe Marge
		Besluit		
Januarie - 03	12%	10%	10%	2%
Februarie - 03	12%	10%	10%	2%
Maart - 03	12%	10%	10%	2%
April - 03	12%	10%	10%	2%
Mei - 03	12%	10%	10%	2%
Junie - 03	12%	10%	10%	2%
Julie - 03	11%	9%	10%	1%
Augustus - 03	11%	9%	9%	1%
September - 03	10%	8%	9%	1%
Oktober - 03	8%	6%	9%	-1%
November - 03	8%	6%	9%	-1%
Desember - 03	7%	5%	8%	-1%

Die uiteensetting toon dat die minimum van 2% tot Junie 2003 toegepas is, waarna die toepassing van die besluit ten gunste van gemeentes verslap is. Die rente betaal aan gemeentes het gedurende Januarie 2004 verlaag tot 7% wat in lyn is met dit wat die Raad van Finansies op die kollektiewe beleggings verdien.

Tydens die 66ste Algemene Kerkvergadering is bevestig dat alle surplus fondse by die Raad van Finansies belê moet word om die rentefonds tekort te help delg.

Ondergenoemde tabel toon hoe gemeentes surplusfondse oor die periode by banke en ander beleggingsinstansies belê het:

1999	2000	2001	2002
R7,066,710	R7,263,302	R6,715,128	R10,580,728

Indien die minimum rentekoers marge van 2% per jaar geneem word, sou die rentefonds tekort met ± R 630,000.00 oor die periode verminder het.

Die afleiding wat gemaak word is dat die gemeentes 'n verskil kan maak deur medeverantwoordelikheid saam met die Raad van Finansies te aanvaar om die skuld las teen 2007 af te los.

BESLUIT

1. Die vergadering neem met dank teenoor die Raad van Finansies kennis van die verslag.

9.1.2.3 Beskrywingspunt

(i)

RENTE-INKOMSTE OP BELEGGINGS BY DIE RAAD VAN FINANSIES: RING VAN HEILBRON

Gemeentes en ringe wat oor surplusfondse beskik word versoek om die rente-inkomste op beleggings by die Raad van Finansies, vir die periode vanaf die Algemene Kerkvergadering van 2004 tot en met die Algemene Kerkvergadering van 2007, aan die Raad af te staan om sodoende die rentelas van die Kerk positief aan te spreek.

Motivering

Die afgelepe aantal jare is onder andere gekenmerk deur 'n grootse poging van die kant van die Raad van Finansies om, met streng finansiële dissipline, die Kerk (Sinodaal) tot finansiële opbou en herstel te bestuur.

Die Raad van Finansies het daarom gedurende die afgelepe 15 jaar daarin geslaag om met verantwoordelike bestuur, strawwe rasionalisasie en fyn beplande voetwerk die destruktiwe saak te stuit en sodanig om te keer dat die grootste deel van die skuld las teen 2007 afgepos kan wees. Trouens, sou die voorstel realiseer kan die (opgehoopde) renteverpligting wat op 31/12/2003 R5,3 miljoen beloop het, teen 2007 totaal afgepos wees.

Die Raad van Finansies het tans ongeveer R36 miljoen van gemeentes op belegging. Indien gemeentes saamstaan en die rente vir 3 jaar sou kon afstaan, sal dit 'n beduidende impak hê op die realisering van die doelwit om die skuld so gou moontlik te delg.

Dit vra van gemeentes om saam te staan en, saam met die Raad van Finansies, die verantwoordelikheid te aanvaar om die Kerk se algehele finansiële posisie te verbeter. As die Here so wil, kan u nou 'n bydrae maak om die Kerk finaal uit die finansiële wurggreep te bevry.

Kommentaar deur die Administrateur:

Die gesindheid wat hierin openbaar word, is prysenswaardig en sou inderdaad 'n baie gunstige bydrae lewer.

Aangesien nie alle fondse wat gemeentes op belegging hou surplusfondse verteenwoordig nie, sal die onderskeid baie duidelik gemaak moet word.

Hierdie versoek word, ons insiens, daarom gerig tot gemeentes wat oor surplusfondse beskik en dus nie van die renteverdienste afhanklik is nie.

Hierdie oproep raak uiteraard ook gemeentes wat nie surplusfondse by die Raad van Finansies belê nie. Hierdie bedrag van eksterne beleggings het in 2001 R6,7 miljoen beloop, terwyl dit R10,6 miljoen in 2002 beloop het. Eerstens word die gemeentes versoek om die fondse by die Raad van Finansies te belê en tweedens raak die Ring van Heilbron se pleidooi ook dié gemeentes.

BESLUIT

1. Gemeentes word versoek om alle *renteverdienste* op fondse wat by die Raad van Finansies belê is, wat nie deur die betrokke gemeentes gebruik word om hulle jaarlikse begrotings te laat klop nie, onder toesig en aanbeveling van die ringskommissie en/of die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering jaarliks te gebruik om ander gemeentes wat finansiële suksesse te help om te oorleef. In die proses kan die Raad van Finansies ondersteun word om die rentetekort te delg.

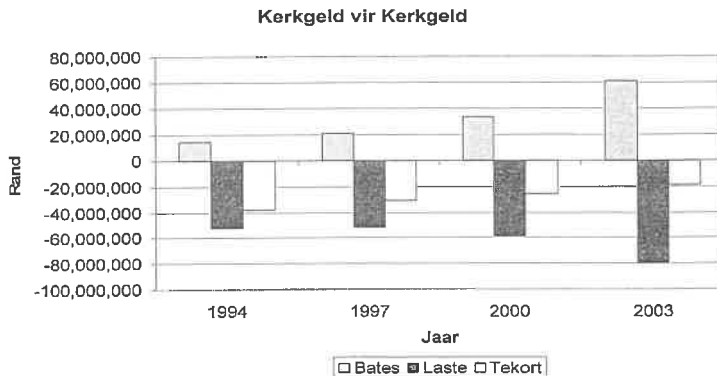
9.1.2.4 Kerkgeld vir Kerkwerkstelsel

Die Kerkgeld vir Kerkwerkstelsel omvat lenings *aan* die Raad van Finansies (beleggings) en lenings *deur* die raad (Kerkgeldlenings). Die verskil tussen die twee komponente van die stelsel moet in beleggings en 'n batige banksaldo verteenwoordig word. As gevolg van redes aan die Kerk bekend, het daar oor tyd 'n tekort tussen die bates (beleggings en banksaldo van die Raad van Finansies) en verpligting daarteenoor (beleggings by die Raad van Finansies) ontstaan. Om

hierdie tekort uit te wis, het dan ook die fokus-area van die Kerklike finansies geword. Etlike maatreëls is ingestel waarvan rasionalisering, die Batefondspoging en voorsiening vir die rente tekort in die sinodale begroting sprekend is van die erns waarmee die Kerk die saak aanspreek. Soos in die onderstaande tabel aangedui word, het hierdie pogings vrugte afgewerp:

	31.12.1994	31.12.1997	31.12.2000	31.12.2003
Lenings aan die Raad	46 312 217	51 627 968	58 955 293	79 899 374
Plus eksterne borgestelling	6 000 000	0	0	0
Min lenings deur die Raad	-7 400 990	-6 505 417	-4 626 022	-4 035 019
Subtotaal	44 911 227	45 122 551	54 329 271	75 864 355
Min beleggings en bank-rekening	-7 145 875	-14 562 942	-28 959 062	-57 246 216
Netto tekort	R37 765 352	R30 559 609	R25 370 209	R18 618 139

Grafies uitgebeeld sien dit soos volg daaruit:

Die wyse waarop die tekort aangespreek kan word is deur bykomende kapitaalstortings sowel as surplusresultate op die bedryfsrekeninge, waarvan die rentefonds 'n beduidende bydrae oor die afgelope aantal jare gelewer het. Die huidige beleid van die Kerk val die tekort op beide flanke aan – bykomende kapitaal vir belegging (deur middel van die rentekomponent in die begroting) asook verhoogde renteverdienste as gevolg van hoër kapitaalbedrae op belegging.

Daar bestaan geen twyfel dat gemeentes bepaalde opofferings moet maak om die beleid te ondersteun nie. Die verwagting is steeds dat die tekort teen Desember 2007 grootliks uitgewis sal wees. Dit is dus nie onvanpas om 'n woord van dank

teenoor die Skepper en gemeentes te betuig nie. Dit bly dus die pleidooi dat die Kerk nie op hierdie gevorderde pad van finansiële herstel, ontmoedig word nie, maar die stelsel deur voortgesette begrip sal steun. Enige bykomende plan om die kapitaal te verhoog of renteverpligting op lenings deur die raad te verminder, sal natuurlik die proses bespoedig.

Een wyse om kapitaal vir belegging te genereer, is om die kwessie van debiteure baie nougeset te bestuur. Dit is dus nodig om met enkele verwysings die belangrikheid van debiteure te illustreer.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

9.1.2.5 SENTIK

(i) *Agtergrond*

Die verslag van SENTIK, deel van "Hoofstuk 5 : VERKONDIGING", verwys.

SENTIK was vir 'n aantal jare totaal finansiële onafhanklik en het selfs die Argief, Museum en Biblioteek vir die Kerk bekostig. Hierdie dienste is stelselmatig na die Heffingsbegroting oorgedra.

Verskeie faktore het meegewerk dat SENTIK gedurende 2003 'n substansiële verlies aangeteken het. Indien daar in die nabye toekoms nie drastiese verbetering in omset en winsmarges bewerkstellig kan word nie, sal die Kerk 'n besluit oor die toekoms van die tydskrifte moet neem. Daar is egter, vir 'n oorbruggingsperiode, finansiële uitkoms in die surplus wat met die verkope van die Liedboek versamel is.

(ii) *Surplus met verkoop van Liedboek*

Met die voorgestelde (vasgestelde) pryse van die Liedboek was die Kerk geseënd om meer as R1m wins te maak wat nou ter ondersteuning van SENTIK aangewend kan word.

Na 'n verdeling van die surplus word die kapitaal van R1 169 659 opsygesit met die versugting dat SENTIK, indien enigsins moontlik, uit die rente van die kapitaal ondersteun sal word om sodoende met die goeie werk te kan voortgaan. Sou dit nodig blyk te wees is selfs die kapitaal tot beskikking van SENTIK.

Sou dit oor die langer termyn nie haalbaar blyk te wees nie, sal die Kerk voor 'n keuse gestel word, naamlik om die tekort (soos by die HTS) te absorbeer en deel van die Sinodale Heffing laat uitmaak.

Dit is dus absoluut noodsaaklik dat gemeentes fakture ten opsigte van boeke en tydskrifte stiptelik, en so gou moontlik sal vereffen ten einde die begroting nie onnodig onder druk te plaas nie.

BESLUIT

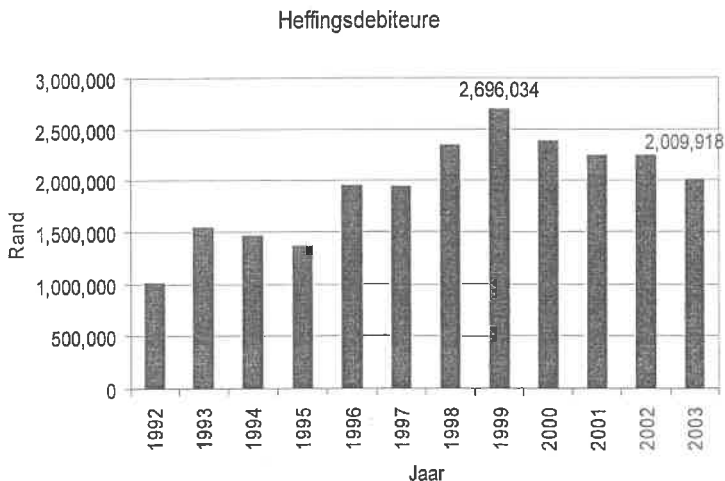
1. Kennis geneem.

9.1.3 DEBITEURE

Dit is bekend dat wanneer debiteure (skuld aan die Raad van Finansies) eskaleer, waardevolle kontantvloeï ingeboet word, en die teendeel van dit wat hierbo beskryf is in die hand werk. Die stand van debiteure in die Kerk word vervolgens beskou.

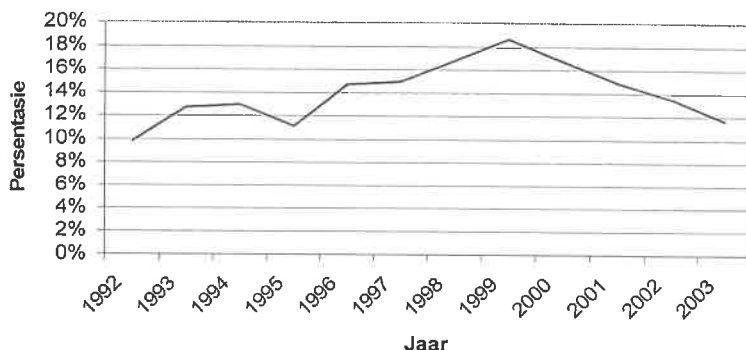
9.1.3.1 Heffings

Naas die befondsing van ooreengekome aktiwiteite van die Kerk (soos bepaal tydens Algemene Kerkvergaderings), is heffings die lewensaar vir die bestuur van die tekort. Daarsonder sal geen bykomende kapitaal vir belegging beskikbaar wees nie en bowenal 'n eskalerende (in teenstelling met die afnemende) rentefondstekort. Dit volg dus dat indien die begrote kontant nie geïen word nie, daar eerstens 'n tekort ontstaan in die befondsing van die aktiwiteite en tweedens 'n sub-optimale befondsing van die tekort. Die verloop van uitstaande heffings was soos volg:

As persentasie van totale heffings is die volgende insiggewend:

Heffings uitstaande as % van begroting

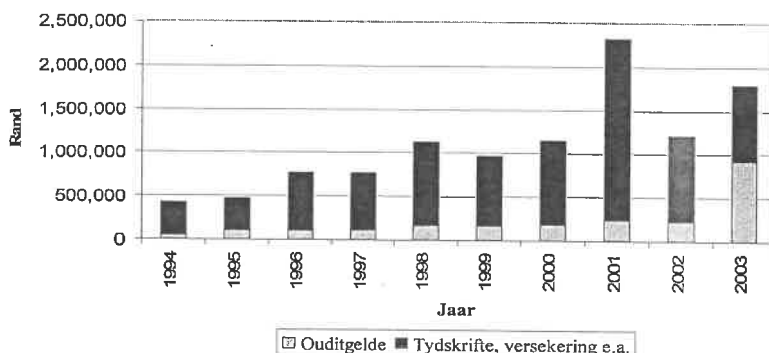

Die jaar 2003 (R2,0m) sien die laagste uitstaande heffingsdebiteursaldo sedert 1999 (R2,7m). Dit is voorwaar bemoedigend en word dank betuig aan gemeentes. Die verhalings van heffings per debietorder is instrumenteel hiertoe en word gemeentes wat nog nie deelneem aan die stelsel nie, aangemoedig om die verhalingsmedium te ondersteun.

9.1.3.2 Ander debiteure

Soos heffings, het ander onvereffende debiteure ook die potensiaal om kosbare kontantvloeit te belemmer. Dit is derhalwe ook belangrik dat gemeentes na hierdie finansiële komponent sal omsien. Ander debiteure behels ouditgelde, versekeringspremies, reproduksiewerk, tydskrifte en Kital aankope.

Ander debiteure

(i) **Tydskrifte en publikasies**

Wanneer items by die Kerk aangekoop word, moet dit asseblief in dieselfde lig as ander boeke en tydskrifte beskou word. Die ideaal sal wees om 'n "kontant met bestelling" basis in te stel of die geld ten minste binne 30 dae na rekeningdatum te ontvang.

(ii) **Versekeringspremies**

Hou in gedagte dat die Raad van Finansies die jaarpremie aan die begin van die jaar volledig vereffen. Dit is instrumenteel tot laer bedingde premies en om risiko's te minimaliseer. Die effektiwiteit van hierdie praktyk word deur finansiering van agterstallige premies genegeer met die gevolglike adverse invloed op effektiewe aanspreek van die opgehoopde tekort. Die verhalings van premies per debietorder is geïmplementeer en het reeds 'n gunstige effek op die kontantvloei. Daar word egter 'n beroep op gemeentes gedoen om, waar enigsins moontlik, die jaarpremie te vereffen.

(iii) **Ouditfooie**

Die verhoogde saldo aan die einde van 2003 is deels veroorsaak deur later as normale debitering van fooie. Herstrukturering van die verhalingsproses van die ouditeringsfooie het belemmerend hierop ingewerk. Gemeentes word versoek om met ontvangs van die rekeninge die saldo's sonder versuim te vereffen. Die rekeninge is wel laat gestuur, maar die Raad van Finansies het die auditfooie intussen gefinansier en daarom vra ons begrip.

9.1.3.3 **Ouderdomsanalise**

Uitstaande debiteure sien soos volg daaruit:

	Lopend	30 dae	60 dae	90 dae	>90 dae	Totaal
Heffings	434 000	-1 027	123 331	101 278	1 247 819	1 905 401
Heffings via Ringe	-	-	-	-	104 517	104 517
Kital	148 057	-3 291	71 836	17 822	82 502	316 926
Ouditgelde	875 294	-	7 301	579	35 266	918 440
Tydskrifte	87 337	-5 480	18 391	9 777	32 181	142 206
Versekering	105 576	-2 722	-7 192	-12 407	684	83 939
HTS en Almanak	294 443	-245	1 766	-6 744	40 853	330 073
Totaal	1 944 707	-12 765	215 433	110 305	1 543 822	3 801 502

Teen 'n geleentheidskoste van sê 10% verbeur die Kerk steeds ongeveer R380 000 per jaar. Gemeentes word weer versoek om, ingevolge die besluit van die vorige Algemene Kerkvergadering, alle uitstaande saldo's sonder versuim te vereffen. Die bedrae verskuldig vir langer as twaalf maande naamlik ongeveer R800.000, kan nie ongeroerd gelaat word nie. Dit is onverskoonbaar en werk nie positiewe

finansiële bestuur in die hand nie. Ringskommissies word versoek om die Raad van Finansies en gemeentes hierin te ondersteun.

9.1.3.4 **Debiteurebeleid**

Die debiteurebeleid van die Kerk het ten doel om effektiewe kontantvloeï daardie te stel ten einde die opgehoopde tekort so gou moontlik uit te wis. Dit is dus belangrik om kennis te neem van die prosesse en besluite van die Kerk om die doelwit van 'n "skuldvrïe" Kerk te bereik, naamlik:

(i) ***Rekeningstate***

Rekeningstate word maandeliks gelewer. Dit is 'n opsomming van alle transaksies wat die gemeente met die Raad van Finansies aangegaan het, en dien onder andere as bevestiging dat gelde ontvang is.

(ii) ***Rente op agterstallige rekeninge***

Tydens die 66ste Algemene Kerkvergadering is die hef van rente op agterstallige rekeninge bevestig. (As gevolg van 'n stelselomskakeling en die gevolglike laat lewering van rekeningstate, is daar vir die November 2003 tot Februarie 2004 periode nie rente op agterstallige rekeninge gehef nie).

(iii) ***Heffings***

Heffings word maandeliks gefaktureer en per debietorder verhaal. Gemeentes kan steeds vooruitbetalings doen deur reëlins te tref vir die verhaling van die jaarbedrag in periodes korter as twaalf maande.

(iv) ***Versekeringspremies***

Die verhaling van premies per debietorder het eksperimenteel gedurende 2003 die lig gesien, en is formeel met ingang van Februarie 2004 geïmplementeer.

(v) ***Ouditgelde, publikasies, tydskrifte en ander debiteure***

Betaalbaar binne 30 dae na staatdatum.

(vi) ***Vereffeningswyse***

Gemeentes kan betalings aan die Raad van Finansies per tjek (posdiens) asook deur middel van direkte deposito's by 'n ABSA tak en internet oorplasinge doen. Direkte deposito's en oorplasinge MOET bevestig word met 'n faks of e-pos boodskap.

(vii) ***Knelpunte***

Gemeentes ondervind probleme met rekeningstate en rentedebitering om hoofsaaklik die volgende redes:

- (a) Tjeks word soms op die laaste paar dae van die maand *gepos* – dit kan nooit betyds ontvang en ingeneem word vir verwerking in die maand van die *tjekdatum* nie – al word dit as sulks in die gemeente se Kasboek aangetoon.
- (b) Betalings word sonder verwysings en die skriftelike bevestigings (faks of e-pos) in die rekening van die Raad van Finansies gedeponcer/oorgeplaas. Teen die tyd dat die gemeente ontdek dat 'n betaling nie op 'n rekeningstaat verskyn nie, het daar reeds rentedebitering plaasgevind.
- (c) Die ontleding/bevestiging/rekonsiliasie en opvolg van uitstaande saldo's deur gemeentes word dikwels *maande* na faktuurdatum gedoen (indien enigsins) met die gevolg dat rente intussen akkumuleer.

Gemeentes moet asseblief die bedoeling van die debiteurebeleid begryp. Dit is daarop gemik om verantwoordelike rentmeesterskap te beoefen en die finansiële posisie van die Kerk gunstig te keer.

Omvang van Debiteure

Dit is belangrik om daarop te let dat Debiteure vir die Kerk 'n omvangryke situasie is, en die volgende statistiek sal aantoon dat dit belangrik is om kruisverwysings en bevestigings deur te gee.

Kategorieë Debiteure	19
Aantal rekenings	8 037
Aantal transaksies per maand	6 820
Aantal transaksies per jaar	117 840

BESLUIT

Die vergadering besluit soos volg:

1. Die agterstallige skuld deur gemeentes verskuldig aan die Raad van Finansies word onverwyld ingevorder, omdat die skuld 'n las op die Raad van Finansies se fondse plaas.
2. Die Raad van Finansies word gemagtig om alle verskuldigde bedrae aan die Kerk en sy instansies (byvoorbeeld SENTIK) by wyse van debietorders te verhaal, tensy skriftelike vrywaring op versoek van 'n betrokke gemeente deur die Raad toegestaan is.

3. Gemeentes wat vir eie gewin fonds buite die Kerk belê, word aangespreek om volgens die beleid van die Kerk, fondse by die Raad van Finansies te belê.
4. Gemeentes wat ten spyte van 'n besluit van die Algemene kerkvergadering voortgaan om beleggings by instansies (anders as die Raad van Finansies) te maak, word deur die Raad van Finansies belas teen 'n koers van 2% op die rente wat so verdien is, tensy die gemeente se voortbestaan daardeur bedreig sal word.

Skriftelike versoë vir die oorweging van sulke versoeke kan by die Raad van Finansies ingedien word.
5. Ringskommissies word opgeroep om Ordinsansie 9.2.3.14 noukeurig toe te pas.

9.1.3.5 **Beskrywingspunt**

(i) **VERANDERING VAN DIE FINANSIËLE JAAREINDE: RING VAN MAQUASSI**

Die Algemene Kerkvergadering besluit dat die finansiële jaareinde verander vanaf 31 Desember na einde Februarie. Kerklike vergaderings soos die ringsvergaderings en die Algemene Kerkvergadering skuif ook om by die datum te kan aanpas.

Motivering

- * Daar is nie werklik motivering waarom dit wel op 31 Desember moet wees nie.
- * Einde Februarie kan die gemeentes beter pas omdat dit dan sal saamval met die jaarlikse verhoging van traktement en die belastingjaar. Dit sal administratiewe duplisering uitsluit.
- * Die Desembertyd is baie keer vir gemeentes 'n moeilike tyd om die boekhouding gereed te kry vir ouditering as gevolg van verlof van kerkraad en lidmate.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

ORDE VAN DIE VERGADERING**Verkiesing van die Raad van Finansies**

'n Herstemming word gehou tussen die volgende persone:

Ds HP van den Berg
Dr PJ van Zyl
Me J Lindford

Die volgende word verkies:

Me J Lindford
Dr PJ van Zyl

ORDE VAN DIE VERGADERING**Verskonings**

PERSOON/ AFGEVAARDIGDE	GEMEENTE	DATUM EN TYDPERK VAN AFWESIGHEID
Ds PD Rautenbach	Schweizer-Reneke	1.10.2004 (14:00 – tot einde)
Ds GJW van der Merwe	Balfour	1.10.2004 (9:30 - tot einde)
Ds A Thomas	Welgelegen Pietersburg	1.10.2004 (11:45 tot einde)
Ds LJ Steyn	Kruin	1.10.2004 – Volle dag
Ds SJ le Loux	Orkney-Oos	1.10.2004 – Volle dag
Prop J Ayres	Beroepafwagtend	1.10.2004 - Volle dag
Dr JH Breytenbach	Wonderboom-Suid	1.10.2004 – Volle dag
Ds AH Roets	Suidoos-Witbank	1.10.2004 (oggendssessie)
Oudl IM Lombard	Suidoos-Witbank	1.10.2004 – Volle dag
Ds CJA Simpson	Randburg	1.10.2004 – Heeldag
Ds BC Oberholzer	Otjiwarongo	1.10.2004 (Oggendssessie)

AFHANDELING VAN HOOFSTUK 5, VERKONDIGING**5.5.2 ARGIEF-, MUSEUM- EN BIBLIOTEEKKOMITEE****5.5.2.1 Argiefbewaarplek****(i) Gemeentes**

Aanwas het plaasgevind in 97 gemeente-argiefgroepe. Van die volgende gemeentes is 15 jaar en langer gelede argivalia ontvang: Heidelberg, Bronkhorstspuit, Chrissiesmeer, Ermelo, Bloemhof, Eendracht, Potgietersrus, Losberg, gemeentes

in Namibië, Ebenhaezer, Koster, Potchefstroom-Noord, Edenvale, Elsburg, Odendaalsrus, Roedtan, Gerdau, Klerksdorp-Wilkoppies, Phalaborwa, Witfield en Parkrand.

Van die volgende gemeentes is geen notules in bewaring nie: Rustenburg-Suid (gestig 1957), Clocolan (gestig 1968) en Pierneef (gestig 1968).

Gemeente Leondale het geen argiewe in bewaring gegee sedert stigting nie. Die sekretaris van die komitee het in Maart 2003 'n geregistreerde brief aan prof Wolmarans, voormalige predikant van die gemeente, gerig met die dringende versoek om die argiefstukke in bewaring te gee. Geen reaksie is ontvang nie. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is in kennis gestel. Intussen is twee kasboeke en die doop- en lidmaatregister met die hulp van 'n prokureur bekom.

Gemeentes Florida en Ontdekkers het ontbind. Hulle argivalia is alles in bewaring gegee soos die Kerkorde verlang.

Na die skrywe van die sekretaris van hierdie komitee het persone betrokke by die ontbonde gemeente Kensington gedeeltes van die argiewe in bewaring gegee. Die lidmateregister van 1929-1967 ontbreek steeds.

Slegs enkele predikante het gereageer op 'n versoek om die inhandiging van duplikaat huweliksregisters.

(a) Ringsargiewe

Aanwas in 13 ringe is ontvang.

(b) Algemene inligting

Van 8 rade en komitees is stukke ontvang. Stukke van die Algemene Kerkvergadering en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is besorg.

Die Algemene Diakensvergadering en die Kommissie van die ADV besorg getrou diakonale argiewe. Daar is argiewe van die Raad van Finansies en die Komitees vir Apostolaat, Sending en die Kuratorium en die Van der Hoff Teologiese Vereniging ontvang. Heelwat argiewe van die onderskeie komitees en ou rade ontbreek steeds. Die argiewe van die ontbonde Kinderhuise is sover moontlik in bewaring gegee (die verwerking van die lêers van kinders wat in die tuiswoning woonagtig was, het heelwat tyd en ruimte in beslag geneem).

Bogenoemde argiewe is gesorteer en geïnventariseer en toegange op rekenaar ingevoeg.

(c) Predikantsargiewe

Geen predikant, met die uitsondering van ds AM Swanepoel, het nog op die oproep in *Die Hervormer* vroeg in 2001 gereageer nie om preke in bewaring te gee.

(d) Privaatversamelings

Dr C Bakkes besoek die argief steeds om sy versameling te raadpleeg. Ds A Swanepoel het enkele stukke wat betrekking het op sy predikantstyd in bewaring gegee. Prof Pont het sy versameling aangevul.

(e) NAREM/NAAIRS-projek

Die projek loop steeds en daar word gewerk na 'n volgende uitgawe van die gidse op argiewe vir die Algemene Kerkvergadering in 2004.

(f) Fotoversameling

Die NAREF-projek gaan voort in samewerking met die Nasionale Argief en SITA. Foto-ontsluiting gaan deurentyd voort. Foto's word op weeklikse basis aan die Tydskrifafdeling en andere verskaf. Gemeentes maak van die versameling gebruik, veral wanneer konsistoriefoto's verlang word.

(g) Kerklike huweliksregisters

Sedert die implementering op 1 Januarie 2002 is van enkele gemeentes en predikante huweliksregisters ontvang. Aanvanklik is bundeltjies van tien bladsye uitgestuur. Daar moet besin word oor die vorm vir die toekoms en hoe dit gedupliseer sal word vir die gemeentes en predikante.

(h) Navorsing

Gedurende die tydperk 1 Februarie 2001-30 September 2002 is die Argiefbe-
waarplek deur 156 navorsers besoek. Benewens hierdie fisiese besoekers was daar heelwat navrae per telefoon, asook e-posse. 'n Groot deel hiervan is ten opsigte van registrasie-aangeleenthede soos bewys van lidmaatskap, doop en huwelik. Toenemend kom navrae ten opsigte van ontbonde gemeentes soos Voortrekkerhoogte, SAP Kollege, Florida, Ontdekkers, Goudrand, Wesmoot, Brixton, Crosby ensovoorts.

Navorsing is deur die personeel onderneem om te help met die 50-jarige fees-
bundels van gemeentes Warmbad, Pretoria-Oos, Klerksdorp-Oos en Voortrekker-
tehuis. Navorsers het ook reeds aangeklop vir inligting oor Sannieshof, Bergsig
en Wesmoot met die oog op uitgawe van bundels.

Die privaatversameling van prof SP Engelbrecht is geraadpleeg deur verskeie na-

vorsers vir onderwerpe wat strek van die PU vir CHO, Voortrekkermonument tot dr Reinink wat aan UP verbonde was.

Predikantsargiewe: Navorsing word deur dr DJC van Wyk in die argief van ds AJG Oosthuizen onderneem. Daar was navorsing in die argiewe van di Simon Vermooten en HCM Fourie.

Navorsing is deur 'n student in kerkgeskiedenis onderneem ten opsigte van gemeentevergaderings en die neerslag daarvan in die Kerkwet-orde. Die navorsingsregister meld verder onderwerpe soos: pyporrels in Pretoria, die kinderhuise, Die Ondersteuningsraad, NHSV, eiendomme van die Kerk en die rol van Heidelberg in die oorlog 1899-1902. Heelwat navorsing word steeds deur genealoë onderneem.

(i) Brief van die Genealogiese Genootskap van Suid-Afrika

In 'n skrywe gedateer 8 Julie 2002 doen hulle by monde van mnr JA Kok, president van die Noord-Transvaaltak van die vereniging, navraag oor doopregisters. Omdat genealoë gereeld gebruik maak (teen 'n tarief) van die doop-, lidmaat- en huweliksregisters van die gemeente en die verfilming op mikrofilm slegs tot 1988 gedoen is, het hulle die volgende versoek: *Wil die Argief van die Hervormde Kerk nie asseblief 'n versoek rig nie aan alle gemeentes om hul dooprekords (en moontlik ook huweliksinskrywings) vanaf 1989 tot datum aan die argief deur te gee, sodat dit ter insae vir navorsing is?* Dit sou in die vorm van afskrifte kon plaasvind.

5.5.2.2 **SP Engelbrechtmuseum**

(i) ***Museumruimte – Barton Keep***

Die klein Museum beslaan twee vertrekke van die historiese huis, Barton Keep. Die Museum word steeds deur toeriste en groepe uit gemeentes besoek.

(a) Aanwinste

Alle stukke is in die aanwinstregister opgeneem. Met die verkoop van die kerkgebou van Pretoria-Suid in Julie 2003 is 'n fotodokumentasie gemaak van die kerkgebou se interieur en eksterieur. Daarmee saam is getrag om enkele voorwerpe te bekom uit die kerkgebou. 'n Ou kollektesak (wat in 1966 met afstigting uit Pretoria saamgeneem is, en steeds in gebruik was), die kanselkleed, 'n kerkstoel, granietgedenkplaat tydens die 35-jarige bestaan en konsistoriefoto's van predikante, wandplaat met wyksindeling(s), geraamde program van 25-jarige feesviering (die Kanselbybel deur die JV geskenk, is in besit van ds Van der Linde).

Mev H Cucera, kleindogter van dr HCM Fourie, het in 2002 'n geraamde kleurportret van die Bybelvertaler geskenk. Prof Simon Gouws het deur be-

middeling van dr De Beer gedurende Julie 2002 30 geraamde plakkate oor die Suid-Afrikaanse geskiedenis geskenk. Een hiervan het 'n kerklike tema en hang in die kerkmuseum. Die ander plakkate is in die biblioteek gehang en in Augustus 2002 amptelik in ontvangs geneem deur dr De Beer.

5.5.2.3 Biblioteek

(i) *Missie*

Die missie van die biblioteek word soos volg geformuleer: Die bedryf van 'n aktuele inligtingsdiens om kennis aan navorsers toeganklik te maak uit geselekteerde bronne wat versamel, ontsluit en bewaar word in 'n vakbiblioteek vir die Nederduitsch Hervormde Kerk.

Die biblioteek word tans bedryf deur 'n gekwalifiseerde bibliotekaris, mev Cecile Naudé, op 'n halfdagbasis, wat funksies vervul soos voorraadhou, ontsluiting, tydskrifadministrasie, rekenarisering, inligtingherwinning en dokumentlewering. Die biblioteek is tans geleë op die tweede vloer van die Dirk van der Hoffgebou.

(ii) *Inligtingsbronne in die biblioteek*

Kerklike tydskrifte word vanaf plaaslike uitgewers en die buiteland bestel. Tydskrifte word ook gratis bekom deur óf *Die Hervormer* óf die *Hervormde Teologiese Studies* óf *Konteks* daarvoor uit te ruil. Al die tydskrifte van die Nederduitsch Hervormde Kerk word volledig versamel en elke artikel word ontsluit:

- * Alle artikels van *Die Hervormer* is vanaf 1980 tot op datum volledig ontsluit.
- * *Konteks* is vanaf jaargang 1 volledig ontsluit.
- * Die hele reeks van *HTS* (1946-2003) is volledig ontsluit.
- * Die *Almanak* is vanaf 1928-2004 ontsluit.
- * Alle amptelike publikasies van die Nederduitsch Hervormde Kerk en SENTIK word onder meer in hierdie versameling opgeneem. Dit bevat inligting oor 'n wye verskeidenheid onderwerpe.
- * Alle besluite, motiverings, studiestukke en bylaes wat in die agendas en notules van die Algemene Kerkvergadering opgeneem is, word volledig ontsluit. Al hierdie inligting word op die rekenaar ingevoer met volledige woordelike aanhalings van al die besluite wat die Nederduitsch Hervormde Kerk neem. Dit is dus volledig beskikbaar vir navorsers en ander belangstellendes.

'n Rekord getal teologiese studente het hierdie jaar die biblioteek besoek. Tog is daar studente wat eers in hul vyfde of sesde jaar verneem dat daar 'n biblioteek is. Sedert die vorige vergadering het 179 navorsers van die biblioteek gebruik gemaak, 3 484 fotostate is gemaak en 194 ure is bestee aan navorsing.

Die Komitee vir Argief, Museum en Biblioteek beveel soos volg aan:

- * Gemeentes Rustenburg-Suid, Clocolan en Pierneef word versoek om argivalia by die argivarisse in te handig. Die betrokke ringskommissies sien toe dat aan dié saak aandag gegee word.
- * Ringsvergaderings sien jaarliks toe dat gemeentes en ringskribas argivalia by die Kerkargief inhandig.
- * Rade en werkkomitees word versoek om die dokumente van die afgelope drie jaar by die Argief in te handig.
- * Predikante word opnuut versoek om gebruikte huweliksregister by die Argief in te handig.
- * Sentik kry opdrag om die kerklike huweliksregister aan predikante te verskaf wat op gereelde basis terugbesorg moet word by die Argiefbewaarplek.
- * Die versoek om dooprekords vanaf 1989 tot datum aan die Argief deur te stuur, word gesteun.

BESLUIT

1. Gemeentes Rustenburg-Suid, Clocolan en Pierneef word versoek om argivalia by die argivarisse in te handig. Die betrokke ringskommissies sien toe dat aan dié saak aandag gegee word.
2. Ringsvergaderings sien jaarliks toe dat gemeentes en ringskribas argivalia by die Kerkargief inhandig.
3. Rade en werkkomitees word versoek om die dokumente van die afgelope drie jaar by die Argief in te handig.
4. Predikante word opnuut versoek om gebruikte huweliksregister by die Argief in te handig.
5. Sentik kry opdrag om die kerklike huweliksregister aan predikante te verskaf wat op gereelde basis terugbesorg moet word by die Argiefbewaarplek.
6. Die versoek om dooprekords vanaf 1989 tot datum aan die Argief deur te stuur, word gesteun.

5.5.2.4 Die Webbladkomitee

Die Webbladkomitee doen soos volg verslag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering wat betref die werksaamhede van die Webblad sedert die vorige Algemene Kerkvergadering.

Wat die doel, inhoud, funksionering en verdere beplanning en uitbreiding van die Webblad betref, word die volgende vermeld:

Adres www.nhk.co.za

Geen koste word gehêf om die Kerk se Webblad te gebruik of te besoek nie.

(i) *Diensverskaffer Telkom*

- * Teen 'n bedrag van R65,00 per maand kan enige gemeente, predikant, raad of ring, naas volledige toegang tot die internet, 'n e-pos adres ontvang wat onder die adres domein www.nhk.co.za ressorteer.
- * Teen 'n addisionele bedrag van R15,00 per maand kan 'n gemeente, gekoppel aan sy gemeentelike inligting op die Webblad, 'n eie tuisblad verkry wat die gemeente na gelang van behoefte kan gebruik. Die gemeente kan byvoorbeeld sy maandelikse/kwartaallikse nuusbriëf op hierdie tuisblad plaas en sy gemeenteprogram of belangrike gemeentelike funksies of byeenkomste adverteer.
- * Addisionele e-pos fasiliteite is teen R17,00 per maand per adres beskikbaar (met ander woorde, indien die gemeente van Telkom as diensverskaffer gebruik maak, sal die administratiewe beampte byvoorbeeld volle toegang tot die internet hê, terwyl die predikant en skriba as voorbeeld elk 'n e-pos adres kan bekom teen 'n addisionele R34,00.
- * Aangesien Telkom oor 'n 086-nommer beskik, beteken dit dat toegang vanaf enige plek in die RSA tot die Internet verkry kan word teen plaaslike oproepkoste.
- * Let wel: hierdie aanbod kan ook deur lidmate van die Kerk opgeneem word, teen 'n bedrag van R75,00 per maand (met 'n addisionele aansluitingsfooi van R75,00).
- * Die Kerkkantoor hanteer die administrasie van die ooreenkoms tussen die kerk en Telkom (met mnr Christo Joubert die verantwoordelike persoon). Dit kom daarop neer dat die Administrateur per magneetband alle intekenaars se fooie hef, en dan die totale fooi aan Intekom oorbetaal. Enige ander navrae kan ook aan mnr Joubert gerig word.

(ii) *Doel*

Die internetfasiliteit van die Kerk bestaan in wese uit twee komponente, te wete e-pos en die webblad van die Kerk. Die e-pos fasiliteit word hoofsaaklik gebruik vir die verspreiding van inligting. Die Webblad van die Kerk kan gesien word as die openbare vertoonvenster van die Kerk, aangesien die webblad in wese in die openbare domein lê. As openbare venster tot die Kerk moet die Kerk dus toesien dat die Kerk en die werk van die Kerk op 'n positiewe wyse in die openbare domein geplaas word. Wat betref bogenoemde twee komponente, kan die doelwitte afsonderlik soos volg uitgestip word:

(a) E-Pos

- * Die daarstel van 'n vinnige en effektiewe kommunikasiekanaal tussen alle kommissies, rade, komitees, funksionariesse, ringe, gemeentes, predikante en lidmate (ook lidmate wat geëmmigreer het) van die Kerk (indien 'n persoon 'n adres het wat tot die domein nhk.co.za behoort, kan so iemand, al woon hy/sy waar, inligting binne 30 sekondes bekom).
- * 'n Bydrae kan gelewer word tot kostebesparing wat betref die verspreiding van dokumentasie in die Kerk.

(b) Webblad

- * Om 'n goedkoop en sinvolle debatsforum te skep oor alle sake wat die Kerk raak en wat vir alle lidmate van die Kerk toeganklik is.
- * Die daarstel van 'n kanaal waarlangs alle noodsaaklike inligting doeltreffend, vinnig en koste-effektief versprei kan word.
- * Om 'n bydrae te lewer tot die skep van 'n kultuur van kritiese en opbouende gesprek in die Kerk.
- * Om 'n Webblad daar te stel wat aan die vereistes van eenvoud, funksionaliteit en doelmatigheid voldoen.
- * Om 'n kanaal te skep waardeur alle nuus ten opsigte van die Kerk vinnig en funksioneel versprei kan word.
- * Die geleentheid tot kostelose bemarking van enige saak wat die Kerk raak, te bied.
- * Die geleentheid tot kostelose reklame van enige aktiwiteit wat byvoorbeeld gemeentes, rade en verenigings van die Kerk raak.
- * Die bekendstelling van byvoorbeeld SENTIK-publikasies.

- * Om te dien as instrument van die verspreiding van toerustingsmateriaal vir die uitvoering van die ampte (byvoorbeeld toerustingsmateriaal vir ouderlinge of diakens).

(iii) **Inhoud**

Die volgende is tans op die Webblad beskikbaar:

Tuisblad

Die tuisblad word weekliks opgedateer om so resent moontlik te bly. Vanuit die tuisblad kan toegang verkry word tot die dagstukkies van die *Bybelse Dagboek*, en 'n leesprogram is beskikbaar waarvolgens die Bybel in een jaar deurgelees kan word. Die tuisblad lig die nuutste omsendbriewe vanaf die Kerkkantoor uit, gee 'n kort uiteensetting van die inhoud van die mees resente uitgawe van *Die Hervormer*, en plaas weekliks belangrike kennisgewings ten opsigte van byvoorbeeld die Pensioenfonds, verslae en dokumentasie van meerdere vergaderings, vieringe en projekte in gemeentes, asook ander belangrike inligting wat te make het met gebeure in die Kerk. Die tyd van sonsopkoms en sonsondergang (wat voorheen in die *Almanak* geplaas is), is ook beskikbaar, asook 'n wapen van die Kerk.

Die volgende rubrieke kan besoek word:

- * Die Besluitebundel van die vorige Algemene Kerkvergadering.
- * 'n Besprekingsforum (die temas wat onder andere die afgelope tyd deur lidmate en besoekers aan die Webblad as besprekingspunte aangebied is, is die volgende: nagmaale, handleidings, die Ned Herv Kerk se houding oor onderwysopsies, Geloftedag, moontlike kamppele, Christenskap, die uitstorting van die Heilige Gees, vrae oor die drie susterkerke, offergawes vandag, saamwoon, eksamens vir katekisasie, gay-wees, vrae oor die Nuwe Hervorming, die spreek in tale, opmerkings oor die mediese fonds, verasing, tuisonderrig, die belangrikheid van die ampte in die kerk, die illusie van kerkvereniging, die jeug en die kerk vandag, waarom die kerk krimp, vervreemde lidmate, dinamiese gemeentes, Bybelverspreiding deur die Gideons, kinders en nagmaal, die doop, die vorm en inkleding van die ere-diens, postmodernisme, die debat in die kerk oor historiese Jesus-navorsing, vrae oor lidmaatskap en vervoeging van lidmate, godslastering in films, en nog vele meer).
- * Die meeste omsendbriewe wat vanuit die Kerkkantoor aan predikante, gemeentes en skribas gestuur word.
- * E-nuus, wat bestaan uit die weeklikse Kerknuus (wat deur dr SP Pretorius versorg word) en die weeklikse Nuusbrokkies (wat deur prof PJ van der Merwe versorg word).

- * Alle ter sake inligting wat betref gemeentes, predikante, ringe, beroepbare predikante en alle ter sake e-posadresse.
- * 'n Jaarkalender wat insluit alle vergaderings en gebeure op die terrein van die kerk se werk.
- * Die diensordes en diensformuliere in die Diensboek.
- * Die ekumeniese simbole en formuliere van eenheid onder die rubriek belydenisskrifte.
- * Amptelike standpunte wat deur die Kerk uitgereik word.
- * Die jaarverslae ten opsigte van die ringsvergadering, die ringsdiakensvergadering, asook die Algemene Diakensvergadering (ingesluit die agenda van hierdie vergadering).
- * 'n Katalogus van alle beskikbare publikasies van SENTIK.
- * Alle aktes, beroepsbriewe, asook bewyse van lidmaatskap en attestate.
- * Voorbeelde van dienskontrakte vir die onderskeie funksionaris in gemeentes.
- * Onder die rubriek, Kerkkantoor is alle inligting ten opsigte van die administrasie, skribaats, SENTIK, bejaardesorg en die NHSV beskikbaar.
- * Alle ter sake inligting rakende die Pensioenfonds.
- * Preeksketse (daar is tans ongeveer 550 preeksketse en/of volledige preke beskikbaar).
- * Onder projekte kry byvoorbeeld gemeentes die geleentheid om enige projek gratis te adverteer.
- * Skakels na ander ter sake Webtuistes.
- * Onder die rubriek, toerusting word alle toerustingsmateriaal wat reeds bestaan ten opsigte van die amp en werk van die ouderling gelys.
- * Die komende verjaarsdae van predikante en funksionaris van die Kerk.

(iv) **Besoeke aan Webblad**

Sedert die Webblad op 14 September 2000 lewendig geword het, is 7 100 besoeke aan die Webblad gebring tot op 20 Mei 2001 (dit wil sê, ongeveer 900 besoeke per maand of 30 besoeke per dag). Sedert die vorige Algemene Kerkver-

gadering is tot en met 25 April 2004, 43 834 besoeke aan die Webblad gebring. Volgens jongste statistieke besoek ongeveer 100 persone tans daaglik die Webblad. Dit kom neer op 'n toename van ongeveer 233%.

(v) ***Toekomstige beplanning***

Die volgende sake is deur die Webbladkomitee geïdentifiseer in terme van toekomstige aktiwiteite:

- * Bekendstelling van die Webblad op 'n deurlopende basis.
- * Ondersteuning aan die Administrateurskantoor in 'n poging om soveel predikante en gemeentes moontlik met die internet te verbind. Indien alle gemeentes en predikante oor e-pos fasiliteite sou kon beskik, sal dit nie alleen die administrasie van die Kerkkantoor geweldig vergemaklik nie, maar ook taamlike kostebesparings teweegbring.
- * 'n Deurlopende uitbreiding van die preekbundel (predikante word weer eens genooi om bydraes in hierdie verband te lewer).
- * Deurlopende herontwerp van die Webblad om alle inligting sistematies toeganklik te maak.
- * Die moontlikheid van die plasing van geselekteerde artikels uit *Konteks* en *Die Hervormer*.
- * Die skep van 'n bladsy vir elke raad in die Kerk om op 'n deurlopende basis inligting te verskaf oor die onderskeie rade se werksaamhede.
- * Die uitvoering van opdragte soos besluit deur die Algemene Kerkvergadering van 2004.

BESLUIT

1. Dank word betuig aan die Webbladkomitee, in die besonder aan die Webbladmeester, en mnr Christo Joubert, rekenaarsdeskundige van die administrateur, vir die besondere werk wat die afgelope drie jaar gelewer is met betrekking tot die Webblad van die Kerk. Die komitee word gelukgewens en sterkte met sy beplanning toegewens.
2. Gemeentes en predikante wat nog nie oor 'n e-posadres beskik nie, word versoek om dit so gou moontlik te bekom vir meer effektiewe kommunikasie.
3. Dank word betuig aan dr PJ de Beer, hoof van SENTIK, wat vanaf 1989 as redakteur van *Konteks* en hoof van SENTIK gedien het.

Dank word aan hom betuig vir sy werk met betrekking tot die publiserings van die Tydskrifte van die Kerk, naamlik Die Hervormer, Konteks en Almanak en Bybelse Dagboek; sy insette by die biblioteek en argief; die druk en verspreiding van alle ander publikasies van die Kerk.

5.5.3 PUBLIKASIES

5.5.3.1 Beskrywingspunt

(i)

UITFASERING VAN DIE HERVORMER EN INKORTING VAN DIE FORMAAT VAN DIE ALMANAK EN BYBELSE DAGBOEK; GEBRUIK VAN MODERNE TEGNOLOGIE VIR KOMMUNIKASIE: RING VAN TRICHARDTSFONTEIN

Die vergadering besluit om Die Hervormer uit te faseer, die Almanak se formaat in te kort en die hedendaagse tegnologie (e-pos) meer te gebruik om met lidmate en gemeentes te kommunikeer.

Motivering

- * Die gebruik van die tegnologie kan koste verminder.
- * Inligting wat tans in Die Hervormer weergegee word, kan in Konteks opgeneem word.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.

5.5.4 KOSMOS INSTITUUT

(i) *Beskrywingspunt*

(a)

NAVRAAG OOR DIE ROL VAN KOSMOS INSTITUUT IN DIE HTK EN IN DIE KERK: RING VAN BRAKPAN

Duidelikheid word gegee oor die rol wat Kosmos Instituut in die Hervormde Teologiese Kollege en in die Kerk speel.

Motivering

Daar bestaan onsekerheid oor hoe en waar hierdie liggaam sanksionering in die Kerk ontvang het, en die wyse waarop die aanbiedingsmateriaal gekontroleer word.

Die volgende kommentaar word deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gelewer:

Die Kosmos Instituut vir Kerkgroei en Gemeenskapsdiens is 'n missionêre bediening van die Nederduitsch Hervormde Gemeente Kemptonpark-Oos. Die Instituut lewer diens in die Kerk in samewerking met die Hervormde Teologiese Kollege en in die breër gemeenskap. Die Instituut sluit, waar nodig, vennootskappe met ander instansies soos goedgekeur deur die Skakelliggaam.

Nadat die Kosmos Instituut in die lewe geroep is, het 'n gesamentlike vergadering van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, Kuratorium, Proponents-eksamenkommissie en Dosentevergadering dit aan die Moderamen opgedra om leiding te gee met die daarstel van Beheerraad in die samewerkingsproses tussen die HTK en die Kosmos Instituut.

Die volgende is deur die Moderamen as Beheerraad voorgestel by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering:

2 lede van die Kuratorium
2 lede van die Kosmos Instituut
die hoof van die HTK
die visedekaan.

Die Kommissie het by sy vergadering van 7 Junie 2001 soos volg besluit:

- * Die voorstel van die Moderamen word bekragtig.
- * Alle belanghebbendes word van die besluit in kennis gestel.
- * Die Kuratorium en Kosmos Instituut word versoek om hulle twee lede te benoem.
- * Die Beheerraad word versoek om so gou moontlik te vergader. Prof TFJ Dreyer word as sameroeper benoem.

Die Kuratorium het drr PJ de Beer en JH Botes aangewys om op die Beheerraad te dien.

Volgens die besluit van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Kuratorium het verteenwoordigers van die HTK, Kuratorium en Kosmos Instituut onder leiding en die aanwys van prof TFJ Dreyer op 29 Augustus 2001 vergader met die oog op konstituering van 'n Beheerraad.

Konstituering

Na deeglike bespreking van die terreine van samewerking tussen die twee instansies, het die vergadering besluit om die volgende aanbevelings aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die kerkraad van die gemeente Kemptonpark-Oos te maak:

- * Die samewerking tussen die HTK en Kosmos Instituut word deur 'n Skakelliggaam, eerder as deur 'n Beheerraad, gereël aangesien nog die HTK nog die Kuratorium 'n funksie van beheer kan uitoefen oor en gevolglik ook medeverantwoordelikheid kan aanvaar vir die bedieningsinisiatief van die kerkraad van die gemeente Kemptonpark-Oos.
- * Die amptelike konstituering vind na afloop van die 66ste Algemene Kerkvergadering plaas sodat die nuut saamgestelde Kuratorium en beheerraad van SENTIK verteenwoordigers op die Skakelliggaam kan benoem.
- * Prof TFJ Dreyer neem tot met die amptelike konstituering waar as voorsitter en ds J Coetzee as sekretaris van die Skakelliggaam.

Reglement vir die Skakelliggaam vir samewerking tussen die HTK en Kosmos Instituut.

Samestelling

- * Hoof van die HTK: Prof TFJ Dreyer (waarnemende voorsitter).
- * Visedekaan: Prof APB Breytenbach.
- * Twee lede van die kerkraad van die gemeente Kemptonpark-Oos (die kerkraad benoem dr JC van der Merwe en dr W Koen (ouderling).
- * Hoof van SENTIK: Dr PJ de Beer.
- * Een lid van die Kuratorium: Tans dr HJ Botes.
- * Die administrateur van die Kerk: Mnr JF Viljoen.
- * Hoof van Kosmos Instituut (ampshalwe): Ds J Coetzee (waarnemende sekretaris).

Verantwoordelikhede van die skakelliggaam

- * Identifisering van terreine van samewerking tussen die Instituut, die HTK en ander instansies van die Kerk na aanleiding van die behoeftes in die Kerk.
- * Evaluering van die teologiese inhoude van kursusse en programme en die goedkeuring daarvan.
- * Uitklaring van befondsing vir die ontwikkeling van kursusse en programme wat gesamentlik aangepak word.

Opmerkings

- * Kursusse en programme wat gesamentlik met die HTK aangebied word, sal waarskynlik as kursusse en programme van die HTK in samewerking met Kosmos Instituut geregistreer word. Dit is nodig ter wille van kerklike erkenning, en om te voldoen aan vereistes soos deur die toepaslike onderwysinstellings op owerheids- en universitêre vlak aan die HTK gestel.
- * Die amptelike teenwoordigheid van SENTIK op die Skakelliggaam is nodig aangesien die deurlopende hersiening van bestaande toerustingkursusse (Kitalkursusse) en die ontwikkeling van nuwe materiaal, 'n dringende behoefte blyk te wees.
- * Die amptelike teenwoordigheid van die Administrateur op die Skakelliggaam is nodig met die oog op die uitbou van 'n ondersteuningsstelsel aan gemeentes, 'n inisiatief van die kantoor van die administrateur, wat as deel van 'n omvattende gemeente-opbouproses deur die Instituut in gemeentes gefasiliteer word.

Beide die Kuratorium en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die saak soos hierbo uiteengesit bespreek en die voorstelle so aanvaar.

Hulp aan die HTK

Die administrateur het by geleentheid onder meer die volgende gestel:

- * Die afgelope aantal jare is verskeie planne in aksie gestel om die hoof van die HTK by te staan in die bestuur en die uitbou van die werksaamhede van die Kollege. Van die leemtes wat hanteer moet word rakende die HTK is onder meer ondersteuning aan predikante in die daarstel van gemeente-bou materiaal en die fasilitering van gemeente-bou prosesse. Die eerste stap in die hantering van hierdie en ander leemtes wat geïdentifiseer is, is die ooreenkoms met Kosmos Instituut waar die klem val op bedieningsverryking en gemeente-bou.

BESLUIT

1. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering stel die saak weer duidelik in 'n skrywe aan gemeentes en lidmate.

--- oOo ---

VOORTSETTING VAN BEHANDELING VAN KERKLIKE GOEDERE HOOFSTUK 9

9.2 BEGROTING 2005

9.2.1 SAMEVATTENDE BEGROTING

Die vergadering neem kennis van die besonderhede van die begroting.

Die sinodale begroting kwantifiseer die besluite van die Kerk ten opsigte van gesentraliseerde aktiwiteite en dienste. Dit volg dus dat die Kerk (deur die Algemene Kerkvergadering) gesamentlik besluit oor dit wat gesentraliseer moet word, en verskaf die fondse (deur middel van die Sinodale heffing) om dit tot uitvoer te bring.

Die begrotingsposte wat in die begroting vir 2005 vervat is sluit nie enige uitbreidings in nie. Daar moet in gedagte gehou word dat "nuwe" uitgawes noodwendig 'n koste- en heffings-implikasie sal hê. (Dink hier byvoorbeeld aan 'n heffing vir oninbare debiteure.)

Hierdie begroting kon vanweë die tydsbestek waarbinne dit opgestel moet word, nie die werklike resultate van 2004 as basis gebruik nie maar het die finansiële resultate van die jaar geëindig 31 Desember 2003 as vertrekpunt. Die resultate is soos volg:

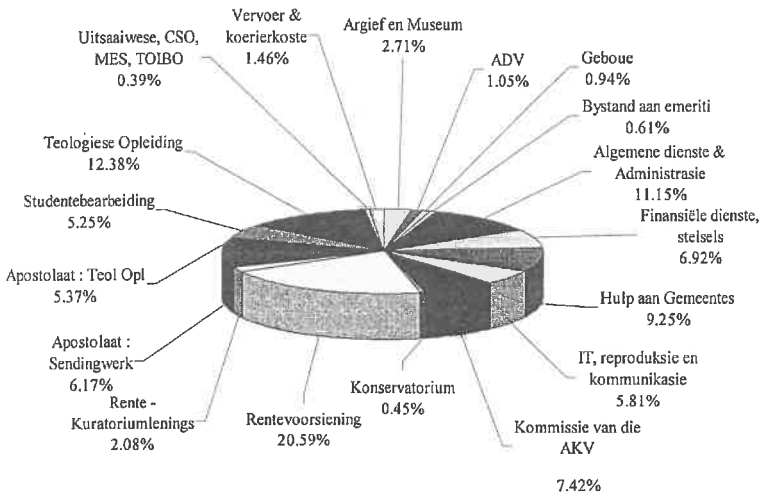
	BEGROTING			
	2002	2003	2004	2005
Administrasie	3 466 491	3 776 289	4 141 356	4 320 244
Webblad	4 054	22 168	25 508	27 582
IT & Reproduksie	203 387	357 981	482 328	517 051
Argief, Museum & Biblioteek	410 445	450 025	496 193	519 628
Konservatorium	21 086	88 000	84 585	86 822
Apostolaat: Sendingwerk	1 055 499	1 101 285	1 108 854	1 185 195
Apostolaat: Teol Opleiding	867 609	998 308	1 050 504	1 030 380
Teologiese Opleiding	1 686 240	1 940 673	2 236 759	2 376 194
Kommissie vd Alg Kerkverg.	1 066 681	1 180 545	1 334 312	1 424 527
Studentebearbeiding	1 198 164	1 517 416	1 153 448	1 007 798
Geboue	149 123	51 634	180 095	180 095
Ander	213 771	129 588	225 771	275 633
Fonds vir Gem Opbou	1 361 000	1 469 880	1 690 362	1 774 880
Emeriti bystand	118 000	115 000	113 732	118 000
Rentefonds	4 500 608	3 650 305	3 528 994	3 952 473
Studielening: Rentetekort	400 000	400 000	400 000	400 000
Totaal	16 722 158	17 249 097	18 252 801	19 196 501
Lidmate	118 000	115 000	113 732	111 732
Heffings per lidmaat p.j.	R141.00	R149.99	R160.49	R171.81
Afgerond	R141.00	R150.00	R160.00	R172.00

Bogenoemde tabel toon vergelykende begrotings sedert die jaar 2002. Dit word spesifiek so ingesluit om die basis van die bedrag per belydende lidmaat weer te

gee. Daar is nie werklike resultate vir die doel ingesluit nie, aangesien die uiteindelijke besparings daartoe sal lei dat die per capita bedrag laer as begrote (gehefte) bedrag sal wees, en vergelykbaarheid daardeur bemoeilik word.

Ten einde die konsepbegroting vir 2005 teen agenda-opstelling te kon saamstel, is hoogstens die werklike resultate van die jaar 2003 beskikbaar. Vir die vergelyking van werklike resultate (2003) met die konsepbegroting, kan verwys word na die begroting in besonderhede soos per bylae aangeheg. Benewens die gunstige rentefondsafwykings is die ander afwykings matig en vorm die historiese resultate 'n redelike basis waarop geraam kan word.

Konsep begroting vir 2005

Volgens hierdie begroting verhoog die Sinodale heffing van R160.00 na R172.00 per belydende lidmaat per jaar. Dit verteenwoordig 'n 7.50% toename. Hiervan is 5.17% toe te skryf aan netto verhoogde koste, en 2.33% die effek van die verminderde lidmaatgetal.

Die effek word in die onderstaande tabel geïllustreer:

	2004	2005	Toename R.c.	Toename %
Begrotingstotaal	18 252 801	19 196 501	943 700	5.17%
Lidmate	113 732	111 732		2.33%
Heffing per lidmaat	R160.49	R171.81		
Afgerond	R160.00	R172.00	R12.00	7.50%

Gemeentes word versoek om die Augustus 2004 telling met die nodige erns te benader aangesien die resultate daarvan 'n direkte invloed op die realisering van die begroting uitoefen.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

9.2.2 UITBREIDING VAN BEGROTING

Uitbreidings tot die 2005 begroting vir oorweging
Nie in konsep begroting ingesluit nie

1. Teologiese Opleiding UP : Kerkgeskiedenis en Kerkreg

Opsie 1 : Begroot vir 'n dosentepos

Bedrag	Per lidmaat	Kumula-tief
--------	-------------	-------------

340,000.00	R 3.04	R 3.04
------------	--------	--------

- Posbegroting

- *Min*: Reeds begroot

400,000
60,000

Opsie 2 : Status Quo

- **UP onttrek hydrae tov deeltydse dosente**

** Lesingskoste

** Reiskoste

** Subsidie Gemeente (Kerkgeskiedenis)

Min : reeds in begroting

- Kerkgeskiedenis

- Addisionele dosentkoste reeds voorsien

0	0	R 3.04
30,000		
12,000		
60,000		
-60,000		
-42,000		

2. HTO (addisionele behoefte)

Bedryfsbestuurder / -hulp:

Gemeenskapswerk

Sekretaris: Instituut

86,292	R 0.77	R 3.81
--------	--------	--------

50,000	R 0.45	R 4.26
--------	--------	--------

3. Kommunikasiebestuurder

Bestuurder 50% x Hoof v Sentik

200,000	R 1.79	R 6.05
---------	--------	--------

4. Bloemfontein Studente

Begroot vir 5 – 6 jaar skaal

- *Min* reeds ingesluit in begroting

216,999	R 1.94	R 7.99
---------	--------	--------

288,759
-71,760

5. Bemerkingskantoor

400,000	R 3.58	R 11.57
---------	--------	---------

9.2.3 RINGSBYSTANDFONDSE EN SENTRALE BYSTANDSFONDS

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het besluit "dat elke Ring 'n ringsbystandfonds teen Julie 2002 in bedryf stel (in gevalle waar ringe dit nog nie gedoen het nie) met die bedoeling dat teen die einde van 2002 en daarna 'n bydrae aan 'n sentrale bystandsfonds gemaak sal word." (AKV Notule punt 9.3.13.1 / Besluitbundel punt 9.3.1.1)

Hierdie besluit is voorafgegaan deur die volgende motivering :

"Soos aangedui in die bespreking van finansiering van debiteure as faktor wat die bestuur van die tekort beïnvloed, beloop die geleentheidskoste ongeveer R854 998, of te wel R7, 24 per belydende lidmaat per jaar.

Aangesien alle gemeentes nie is staat sal wees om die bedrag by te bring nie word die volgende gedagte aan die Algemene Kerkvergadering voorgedra :

- * Stig 'n hulpfonds om die agterstand aan te spreek en om sukkelende gemeentes mee te ondersteun.*
- * Hef 'n addisionele R10.00 per belydende lidmaat per jaar met die uitsluitlike doel om hierdie agterstand teen te werk en om die spesiale fonds op die been te bring.*
- * Gemeentes wat dit nie kan byeenbring nie doen aansoek om vrystelling via die Raad van Finansies en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.*
- * Soos wat uitstaande debiteure verminder, kan die voorsiening ook jaarliks aangepas word.*
- * Die bedrag word ook aangewend om die tekort op die Kerkgeld vir Kerkwerkskema aan te spreek sodat die saak uitgefaseer kan word."*

Die motivering vir 'n sentrale bystandsfonds het, soos die motivering hierbo aandui, die geleentheidskoste van debiteure (R854 998) as vertrekpunt gehad. Dié bedrag het studieleeningsdebiteure van ongeveer R4m ingesluit. Tydens die 66ste Algemene Kerkvergadering is dit egter goedgekeur dat hierdie deel van die renteverlies (R400 000) deur middel van die sinodale heffings goedgemaak moet word. Dit het daartoe gelei dat die noodsaak van 'n bystandsfonds vir dié doel, verwater het tot ongeveer R454 998.

Indien 'n bystandsfonds vir hierdie R454 998 gestig sou word, kon dit 'n indirekte "heffingsimplikasie" van die volgende omvang beteken :

Jaar	Heffing per Belydende lidmaat	Bystandsfonds	Totaal
2002	R 141.00	R 3.86	R 144.86
2003	R 150.00	R 3.96	R 153.96
2004	R 160.00	R 4.00	R 164.00
2005	R 172.00	R 4.07	R 176.07
Gemiddeld		R3.97	

Dit beteken dat gemeentes gemiddeld R3.97 per belydende lidmaat meer sou moes betaal om die bystandfonds op die been te bring.

Gedagtig aan die twee aspekte (goedgekeurde voorsiening van R400 000 en die bykomende koste van R3.97 per belydende lidmaat) is die stig van die sentrale bystandfonds nie van stapel gestuur nie.

Daar is egter bykomende oorwegings wat die daarstel van sodanige fonds, of soortgelyke werkswyse, tog beïnvloed :

- * In lyn met gesonde finansiële bestuursbeginsels, meer spesifiek Algemeen Aanvaarde Rekeningkundige Praktyk – AARP, is dit gebruik om 'n voorsiening vir oninbare skuld te skep. Die rede hiervoor word gevind in die beskouing dat oninbare debiteure, as realiseerbare bate, "oorwaardeer" is. Met ander woorde, die state toon aan dat daar potensiele kontantvloei bestaan wat inderwaarheid oor tyd al hoe minder waarskynlik word.
- * Die Kerk het die beleid dat gemeenteskuld nie afgeskryf word nie maar eerder oor tyd, hetsy deur die Fonds vir gemeente-opbou of 'n afbetalingsreëling wat oor dekades (*millenia* ?) heen kan strek, befonds word. Dit impliseer dat die Kerk likiede bates aandui wat inderwaarheid *langtermyn* lenings-kapitaal/beleggings verteenwoordig en nie *korttermyn* likwiedeerbare debiteure nie. In die lig hiervan kan gesê word dat aan die een kant beskik die Kerk oor onbefondse (langtermyn) reserwes (wat kulmineer in die opgehoopte tekort), teenoor langtermyn "beleggingskapitaal" in die vorm van langtermyndebiteure.

In die geval van die Kerk kan die hantering van die kwessie op een van twee maniere tot uitvoer gebring word:

- * Eerstens, om bewese oninbare skuld teen bestaande onbefondse reserwes te verreken. Aan die eenkant verminder dit die illusie van potensiele kontantvloei, en aan die ander kant verminder dit 'n verpligting wat befonds moet word. Dit het die voordeel dat daar geen bykomende finansiële las op gemeentes geplaas word nie.
- * Tweedens, om 'n voorsiening vir oninbare skulde te skep (byvoorbeeld op die basis van 'n persentasie van uitstaande debiteure) en te befonds deur jaarliks of 'n bedrag in die sinodale heffing in te sluit, of deur die daarstel

van die Bystandsfonds soos hierbo in die vooruitsig gestel. Beide met 'n toename in finansiële druk op gemeentes van die Kerk.

Dit is gepas om op hierdie stadium die opgehoopte tekort van die Kerk van nader te beskou:

	Kerkgeld- stelsel	Raad van Finansies	Totaal
Bates	60,801,416	30,074,906	90,876,322
Beleggings	56,766,397	11,747,106	68,513,503
Debiteure	4,035,019	10,041,462	14,076,481
Vaste eiendom en -bates		6,319,830	6,319,830
Bank, kontant en voorraad		1,966,508	1966508
Laste	79,359,551	10,190,087	89,549,638
Opgehoopte tekort voor reserwes	-18,558,135	19,884,819	1,326,684
Reserwes per balansstaat	-	28,020,684	28,020,684
Opgehoopte tekort na reserwes	-18,558,135	-8,135,865	-26,694,000

Die eerste moontlikheid veroorsaak 'n verskuiwing (by die Raad van Finansies) van bates (verminder debiteure) na laste (verminder laste – meer spesifiek die R28.02m) met die resultaat dat nader aan AARP beweeg word, met 'n neutrale effek op die Opgehoopte tekort.

Met die tweede moontlikheid vind ook 'n verskuiwing plaas, maar net aan die batekant – debiteure verminder en bank en/of beleggings vermeerder. Hierdie fondse wat in die bank ontvang word, kan net deur gemeentes (of via ringskommissies) voorsien word met 'n gevolglike verhoging van die finansiële druk op gemeentes.

BESLUIT

1. Die begroting word op R176-00 per lidmaat per jaar voorgestel wat 'n 10% verhoging verteenwoordig.
2. As gevolg van die bykomende finansiële druk wat op gemeentefondse geplaas sou word, asook die gedeeltelike aanspreek van die geleentheidskoste in die vorm van die R400 000 rentevoorsiening vir studielieningsdebiteure, word die daarstel van 'n sentrale bystandsfonds gelaat,

3. Geïdentifiseerde oninbare debiteure by die Raad van Finansies en Kerkgeld vir Kerkwerkstelsel word teen die bestaande (onbefondse) Kapitaalreserwe verreken (sien die Balansstaat, aantekening 8 op bladsy 8 van die finansiële jaarstate in 'n bylae tot hierdie agenda).

9.3 ALTERNATIEWE HEFFINGSTELSEL

9.3.1 BESLUIT VAN DIE 66ste ALGEMENE KERKVERGADERING

- * Die vergadering gee aan die Raad van Finansies die opdrag om 'n heffingstelsel te ondersoek wat op kollektiewe verantwoordelikheid berus. Die beginsel van gedeelde sorg en gedeelde verantwoordelikheid moet geld.
- * Die vergadering dra die taak aan die Raad van Finansies op om finale berekeninge te doen en by die 67ste Algemene Kerkvergadering verslag te lewer vir besluit.
- * Ringskommissies word opgeroep om deel te hê aan die beplanning en implementeringsfase van die alternatiewe heffingstelsel.

9.3.1.1 Beskrywingspunt

(i)

HEFFINGS : RING VAN MAQUASSI

- * Die Algemene Kerkvergadering bepaal die grootte van 'n standplaas, byvoorbeeld 450 belydende lidmate en hef 'n bedrag per belydende lidmaat per standplaas. Gemeentes wat meer as die vasgestelde lidmate per standplaas het, word vir alle lidmate bo die getal 'n hoër bedrag gehef.
- * Gemeentes word opgeroep om met verantwoordelikheid te aanvaar dat heffings nie 'n belastingstelsel is nie, maar as offergawe gesien moet word.
- * Kerkrade word opgeroep om in terme van die heffings wat oorbetaal word die voorbeeld te stel vir gemeentede oor hoe offergawe benader behoort te word.
- * Gemeentes wat se sosiale samestelling van so 'n aard is dat dit deur hierdie kategorieheffing benadeel word, word deur die taakspan van die Raad van Finansies ondersoek en daar word op meriete uitsonderings gemaak soos deur die taakspan bepaal.

Motivering

- * Heffings is, net soos offergawe, bedoel om die kerk, in dié geval die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, in stand te hou.
- * Die huidige heffingstelsel gaan van die standpunt uit dat almal op dieselfde vlak bevoordeel word, maar die kleiner gemeentes word benadeel.
- * Groot gemeentes met net een standplaas is in staat om baie meer vir die kerk te kan doen as wat tans gebeur.
- * Gemeentes met sosiaal maatskaplike omstandighede, word tans oor dieselfde kam geskeer as meer gegoede gemeentes wat dit eerder kan bekostig. Die kategorieheffing sou op dié manier voorsiening kan maak vir die gedeeltelike kwytstelling van heffings by gemeentes wat dit nie kan bekostig nie.

Kommentaar met betrekking tot alternatiewe heffingstelsels

Die volgende kommentaar met betrekking tot heffings en die verhalings daarvan word aangehaal uit 'n dokument wat in 1986 die lig gesien het:

"Die Raad van Finansies het sedert 1957 verskillende metodes van heffing oorweeg en elke keer tot die slotsom gekom dat die metode tans in gebruik nog die beste is".

Hieruit blyk dit duidelik dat heffings sedert die vroegste jare onder bespreking was en telkens weer beredeneer en beoordeel is. Ten opsigte daarvan het die Algemene Kerkvergadering weereens versoek dat die saak nagevors en 'n voorstel geformuleer moet word. Twee basiese alternatiewe word ter tafel gelê in 'n poging om die versoek hierbo te akkommodeer.

Aangesien spesifieke sake, wat die profiel van gemeentes direk beïnvloed nie sondermeer in so 'n dokument verdiskonteer kan word nie, bly dit altyd 'n saak wat deur veralgemening benadeel kan word.

Verdermeer is dit nodig om (hoe ongevoelig dit ookal mag klink) die lewensvatbaarheid van kleiner gemeentes te ontleed ten einde aandag te skenk aan alternatiewe bedieningspatrone in sulke gemeentes.

Gemeentes wil graag outonoom en onafhanklik wees, maar dan kom die saak van bekostigbaarheid telkens na vore op 'n stadium waar die gemeente se verpligtinge alreeds nie nagekom kan word nie. So word die Raad van Finansies en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gewoonlik gekonfronteer met 'n situasie wat neerkom op 'n noodsituasie en reddingsaksies moet bedink word.

Dit bly dus 'n ope vraag of enige alternatiewe stelsel noodwendig 'n verbetering teweeg sal bring.

9.3.1.2 Alternatiewe heffingstelsel

Die inligting wat volg, poog egter om alternatiewe ter tafel te lê sodat die gevolge weereens duidelik aangespreek kan word.

Die vergadering neem kennis van Alternatief 1

In die model wat volg, is die volgende aannames gemaak:

Die inligting is gebaseer op die 2004 finansiële jaar.

* Die totale bedrag nodig om die Sinodale aktiwiteite te befonds	R18.3 m
* Subsidie toegestaan aan gemeentes (netto)	R 1.2 m
* Heffing na subsidie	R17.1 m
* Aantal belydende lidmate	113 924
* Gemeentes met belydende lidmate van minder as 301 betaal 'n verminderde (standaard) tarief	
* Standaardtarief (per belydende lidmaat per jaar)	R125.13
* Addisionele tarief – nie deur middel van standaard tarief verhaal nie (per belydende lidmaat per jaar)	R66.55
* Die Fonds vir Gemeente Opbou verval onder hierdie model aangesien die verminderde bedrag naamlik R17.1m verhaal word.	

Die resultaat van alternatief 1

Vir agtergrond verwys na die bylae.

(i) Gemeentes met belydende lidmate tot 200:

* Aantal gemeentes	96
* Aantal wat substansieel meer gaan betaal per lidmaat	44

Die problematiek bly dat, selfs teen verminderde heffings, hierdie kategorie gemeentes gewoon nie die mas finansiël kan opkom nie. Die Kerk sal dié saak baie ernstig en grondig moet ondersoek ten einde ten minste 'n norm te probeer vasstel van hoe hierdie gemeentes ten beste bearbei kan word. Verdere inligting van die verpligtinge van hierdie kategorie gemeentes word na die groter gemeentes oorgeplaas en dié damwal sal ook nie alle druk kan weerstaan nie.

(ii) Gemeentes met belydende lidmate van 201 tot ± 640

Hierdie middelgroep word, op enkele uitsonderings na, nie negatief beïnvloed nie.

Gemeentes wat as gevolg van bepaalde omstandighede van subsidie afhanklik is, word steeds negatief beïnvloed.

(iii) ***Gemeentes met belydende lidmate van 640 en meer:***

Hierdie kategorie van relatief groot gemeentes word, in totaal, negatief beïnvloed. Veral die gemeentes met meer as 1 000 lidmate sal 'n addisionele bedrag wat wissel van R11 000 tot ongeveer R37 000 per jaar moet betaal. Die vraag is of dié gemeentes oor die potensiaal beskik om die addisionele las te dra.

Gevolgtrekking

Gegewe die model soos hierbo gespesifiseer, is die resultate nie sodanig dat dit die gemeentes wat dit nodig het om met bediening voort te gaan, sodanig bevoordeel dat dié stelsel 'n oplossing kan bied nie.

Die vergadering neem kennis van Alternatief 2. In terme van die beskrywingspunt van die Ring van Maquassi, word die volgende inligting met die vergadering gedeel.

Om die Algemene Kerkvergadering in die proses te ondersteun, is alternatiewe gemodelleer en die volgende aannames geld vir die onderhawige situasie:

*	Die totale bedrag benodig om die Sinodale Aktiwiteite te befonds	R18.3 m
*	Aantal belydende lidmate	113.924
*	Standaardtarief (per belydende lidmaat per jaar) vir gemeentes tot 300 belydende lidmate	R145.85
*	Effek op groter gemeentes beperk tot R12.00 addisionele heffing per belydende lidmaat per jaar	900 belydende lidmate en meer
*	Implisiete subsidie aan dié gemeentes Verwys bylae vir die besonderhede.	R324.586

Resultaat

Alhoewel daar met dié scenario 'n eweredige verligting vir al die gemeentes tot 300 lidmate ingebou is, sal dit steeds nie die situasie positief beredder nie. Addisionele fondse sal beding moet word om steeds die Fonds vir Gemeente Opbou daar te stel en dalk uit te bou.

Sonder addisionele maatreëls sal die groot gemeentes drasties benadeel word sodat die heffing tot met R18.63 per belydende lidmaat per jaar verhoog sal moet word.

Om die egalisasie toe te pas sal meer as R700 000 gevind moet word. In totaal dus word 'n subsidie van ten minste R1.0m benodig om die gemeentes wat steeds nadelig beïnvloed word, te ondersteun. Die toedeling mag as arbiter gesien word, veral aangesien die herverdeling van heffings nie aan alle gemeentes die nodige

verligting waarborg nie.

Gevolgtrekking

Enige manipulerings van syfers en elke model wat gebruik word het altyd 'n positiewe en negatiewe sy.

Die diversiteit van verskillende gemeentes, en selfs binne die grense van 'n gemeente, maak 'n billike manipulerings bykans onmoontlik.

Model twee gee 'n beter verspreiding van die risiko en penaliseer die groter gemeentes met sowat 6.25% op die hoogste vlak. Die vraag is egter of die model in die toekoms gaan waterhou, of sal daar telkens op 'n jaar tot jaar basis bepaalde aannames gemaak moet word.

Die oplossing blyk nie duidelik en voor die handliggend te wees nie en om blokkies rond te skuif is ook nie 'n antwoord nie.

Heffings is ook nie regtig die probleem (globaal beoordeel) nie, aangesien die Fonds vir Gemeente Opbou die situasie ondervang.

Alvorens 'n slotsom hieroor getrek word, is die volgende inligting van belang ten opsigte van die 2002 finansiële jaar.

Totale inkomste van gemeentes	R140.0m	100%
Salarisse, lone, ensovoorts	R13.1m	9.4%
Heffings	R16.7m	11.9%

Samevatting

- * Behalwe, indien 'n model gevind word wat arbeidsaamheid, potensiaal, gemeentelike betrokkenheid en 'n hele lys van ander sake verdiskonteer, is daar nie 'n eenvoudige antwoord op die herverdeling van die Heffing nie.
- * Die model hierbo (alternatief 2) gee aan die kleiner gemeentes (tot 300 lidmate) 'n "subsidie" van ongeveer R325 000 of te wel 'n 9% inkorting, terwyl gemeentes van 460 en meer die addisionele las dra gemeentes tussen 300 en 460 word ook gesubsidieer, maar net op kleiner skaal.
- * Gemeentes met meer as 900 lidmate word met ongeveer R700 000 gesubsidieer ten einde die verhoging binne perke te hou.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.

9.3.2 SENTRALE VERGOEDING

Besluite van die 66ste Algemene Kerkvergadering:

- * Die Administrateur doen dringend ondersoek na die moontlikheid en wenslikheid van 'n sentrale versorging van predikante vir spoedige oorweging deur die Kerk. Hierdie ondersoek moet onder meer aan die volgende sake aandag gee:
 - ** Heffings word so aangepas dat die Raad van Finansies aan elke standplaas 'n minimum traktementsgedeelte kan oorbetaal.
 - ** Gemeentes het nog steeds die keuse om hulle predikant, bo en behalwe hierdie minimum traktementsgedeelte, bykomend te versorg soos wat hulle sou goëddink.
 - ** Die implikasie ten opsigte van arbeidswetgewing moet in ag geneem word. Wie sal as werkgewer beskou word indien daar van 'n sentrale versorging gebruik gemaak word.

9.3.2.1 Beskrywingspunte

(i)

SENTRALE VERGOEDING: RING VAN VEREENIGING

Die Algemene Kerkvergadering wys 'n komitee aan bestaande uit 5 diensdoende predikante en die Moderamen om teen April 2005 'n aanbeveling te maak met betrekking tot gestandaardiseerde vergoedingskale in die Kerk wat sentraal geadministreer word.

Kommentaar van die Administrateur

Dit is belangrik om die volgende kompliserende faktore uit te wys naamlik:

- * Die Raad van Finansies sal by die komitee betrek moet word. (Verwys Ordinasie 9.2.2.5 van die Kerkorde).
- * Gestandaardiseerde vergoedingskale wat sentraal geadministreer word bring minstens twee prominente sake na vore wat hanteer moet word naamlik:
 - ** Sentrale administrasie en
 - ** gestandaardiseerde vergoedingskale.

Met betrekking tot vergoedingskale is dit reeds die gebruik in die kerk dat sodanige skale jaarliks saamgestel word en aan die gemeentes (werkgewers) beskikbaar gemaak word as synde 'n *standaard riglyn*.

- * *Sentrale administrasie* kan op meerdere wyses geïnterpreteer word,

naamlik:

**** Sentrale administrasie deur middel van 'n Burostelsel.**

Dit het tot gevolg dat die pakket sinodaal geadministreer word, maar in opdrag van die bepaalde gemeente en daarvoor is daar nie enige goedkeuring nodig nie.

*** Sentrale vergoeding** daarenteen het bepaalde implikasies wat oorweeg moet word soos byvoorbeeld 'n alternatiewe Heffingsstelsel om die nodige fondse beskikbaar te maak. Dit is 'n omvattende situasie, maar het beslis bepaalde voor- sowel as nadele. Die volgende is van belang:

**** Die Kerk sou eerstens 'n uitspraak moet maak in terme van 'n veranderde Heffingsstelsel.**

**** Tweedens sou die Kerk sinodaal (byvoorbeeld Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en Raad van Finansies) 'n baie fyn studie oor die omvang van standplase en gemeente-dinamiek moet doen en strategies oor die saak besin.**

**** Die gemeentes sal moontlik gekategoriseer en bepaalde norme daargestel moet word in terme van grootte van die gemeente, spanwydte van die gemeente se grense, ensomeer. Met ander woorde daar word geen klem op die welvarendheid van die gemeente gelê nie – maar summier op die omvang van die arbeid wat verrig moet word.**

**** Verder sal daar strategies (in terme van 'n Rasionalisasie en Herstrukturiseringsproses) te werk gegaan moet word ten einde die beste bediening te verseker.**

**** So sou twee relatief klein gemeentes, soos tans die geval is, nie noodwendig elkeen op 'n eie predikant aanspraak kan maak nie want bepaalde standaarde sal moet geld.**

**** Gemeentes sal dan "ongeveer" verlief moet neem met 'n struktuur wat op hulle afgedwing sal word. Bediening sal hoogste prioriteit geniet en nie noodwendig altyd persoonlike voorkeure en behoeftes probeer verdiskonteer nie.**

**** Dit sou die gedagte om mekaar se laste te dra, wat reeds die Raad van Finansies se tema by die 66ste Algemene Kerkvergadering was, baie sterk ondersteun.**

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.

9.3.2.2 **Beskrywingspunt**

(i)

SENTRALE VERGOEDING VAN DIENSDOENDE PREDIKANTE VAN DIE KERK: KOMBINASIEGEMEENTE BLOEMHOF/CHRISTIANA: RING VAN MAQUASSI

Die Raad van Finansies skenk onverwyld dringende en daadwerklike aandag aan die infasering van die mees effektiewe wyse waarop diensdoende predikante van die Kerk deur middel van (vanuit) 'n sentrale fonds vergoed sal word.

Motivering

- * 1 Korintiërs 16: 1 - 4 is duidelike aanduiding van die onderlinge besorgdheid wat gemeentes van die Kerk vir mekaar behoort te koester.
- * Die huidige situasie in die Kerk is dat daar talle gemeentes is (nie net klein gemeentes nie) wat dit algaande moeiliker vind om predikantstandplase te onderhou.
- * Talle predikante is beroepafwagend maar word nie beroep nie omdat kleiner gemeentes veral nie die versorging of standplaas kan bekostig nie.
- * Talle gemeentes ervaar die gevolge van minder intensiewe of selfs geen geestelike bearbeiding in der mate dat talle lidmate lidmaatskap by ander kerke soek of selfs totaal kerkloos raak sodat gemeentes selfs tot niet gaan.
- * Die saak word dringend oorweeg en spoedig in werking gestel aangesien elke maand of jaar wat verloop meer en meer gemeentes oplewer wat finansiëel nie kan oorleef nie.

Kommentaar

- * Gemeentes, waar die instandhouding van die predikantstandplaas onmoontlik begin raak, kan weldra nie meer normaal as gemeente funksioneer nie aangesien alle kragte en tyd later net op die finansiële probleme van die gemeente gekonsentreer word.
- * Verwys na p 490 van die agenda vir die 66ste Algemene Kerkvergadering, punt 9.8.7.2 waar oor die versorging van predikante in klein gemeentes gehandel word. Daar word duidelik aanvaar dat dit ewe maklik kan gebeur dat 'n gemeente 'n predikant in 'n deelsorgstandplaas binne die bestek van enkele jare volle versorging kan bied. Die ongeluk is dat daar dan met die styging in lewenskoste en verhoging in traktementskale, spoedig 'n situasie kan ontstaan dat die gemeente op 'n dag nie meer in staat daartoe sal wees om met die versorging vol te hou nie. Punt 9.8.7.3 van die agenda meld dieselfde gevaar ten opsigte van groot gemeentes wat 'n tweede standplaas skep en later ook nie daarmee kan volhou nie.

- * Die Kerk sal moet uitmaak of die standpunt, dat 'n gemeente wat nie 'n standplaas kan bekostig nie geen bestaansreg het nie, regverdig is.
- * Wanneer die Kerk besluit om die ingrypende aanpassing te maak in die totale vergoeding van predikante, gaan die hele gedagte van onderlinge verbondenheid en bewoënheid oor gemeentes wat dit nie kan bekostig om ook die voorreg van Woordverkondiging te geniet nie, tot sy volle reg kom. Dit sal daarop neerkom dat gemeentes van die Kerk mekaar in hulle nood begin bystaan.
- * Die dringendheid vir die besluit lê daarin dat die Kerk tans besig is om in te plof soos 'n groot gebou wat van binne af aan flarde geruk word. Elke gemeente is net na binne op homself gerig en het geen bekommernis oor die gemeentes wat swaarkry om te oorleef nie. Stelselmatig verneem ons van al meer en meer gemeentes wat besluit het om die standplaas op te hef of om die deure te sluit en te ontbind of wat op die randjie daarvan staan en dit sterk oorweeg. Veral op die platteland is dit onherstelbare skade aan die Nederduitsch Hervormde Kerk wanneer 'n gemeente gedwing word om sy deure te sluit.
- * Krimpemde lidmaattalle, veral in die plattelandse gebiede, is aan die orde van die dag en hoef nie veel meer oor gesê te word nie. Daarbenewens is plattelandse gemeentes in der waarheid ook ouerwordende gemeenskappe wat gaandeweg minder ekonomies aktiewe lidmate het.
- * Alle aspekte van die Kerk se werk word hoofsaaklik uit die sinodale- en ringsheffings befonds behalwe dit waarvoor die Kerk in die wêreld geroep is naamlik die verkondiging van die evangelie. Die kar word voor die perde ingespan.
- * Deur die beskrywingspunt te aanvaar en so spoedig moontlik in werking te stel, sal die Kerk elke lidmaat daartoe in staat stel om gelyke verantwoordelikheid te dra ten opsigte van die instandhouding van standplase met die oog op die meerdere en wyer beskikbaarheid van predikante wat die Woord op soveel meer plekke sal kan verkondig as wat huidig die geval is. Is dit nie wat in wese van ons as Kerk verwag word nie?
- * Met verwysing na die voorafgaande net die volgende: 'n Gemeente van 150 belydende lidmate en 'n predikante wat 30 jaar reeds in die bediening staan se lidmate het net eenvoudig 'n swaarder finansiële las om te dra as 'n gemeente met 500 of selfs meer belydende lidmate.
- * Die aanvaarding van hierdie beskrywingspunt kan (behoort) tot gevolg te hê

dat talle gemeentes wat tans nie 'n standplaas kan bekostig nie, weldra 'n predikant in hulle midde kan kry sodat die Nederduitsch Hervormde Kerk wat in talle gebied van ons land byna onbekend is (of geword het) ook daar gevestig kan word onder lidmate wat as't ware in verstrooiing leef of ander kerke moes begin opsoek.

- * Verder sal talle jong en entoesiastiese predikante wat smag na 'n plek om die evangelie te gaan verkondig op die wyse ook in standplase gevestig kan word.
- * Die sentrale vergoeding behoort alleen maar gemeentes in staat te stel om die basiese versorging te behartig. Indien 'n kerkraad 'n addisionele vergoeding aan die predikant wil laat toekom, staan dit hulle steeds vry om by die "basiese sentrale vergoeding" 'n persentasie te voeg.

9.3.2.3 Sentrale vergoeding – 'n Model

Die vergadering neem kennis van die model.

Teen die agtergrond van die beskrywingspunt en opdrag van die vorige Algemene Kerkvergadering, is bepaalde modelle nagevors ten einde te probeer vasstel in watter mate sodanige versoeke geakkommodeer kan word.

Alvorens die omvang van die finansiële implikasies gepeil kan word, is daar enkele algemene sake waaroor die Kerk 'n uitspraak sal moet maak en dit kom kortliks neer op die volgende:

- * Die Kerk sal eerstens moet besluit waar standplase gevestig mag word. Gemeentes sal dus nie toegelaat kan word om af te stig of tot gemeentestigting oor te gaan sonder dat die *model* daarvoor voorsiening maak nie.
- * Sentrale vergoeding het 'n verdere komplikasie met betrekking tot die verhouding van werkgewer en werknemer. Die Kerk sal 'n duidelike besluit hieroor moet neem want 'n Sinodale kantoor (Kommissie van die Algemene Kerkvergadering) sal byvoorbeeld moet besluit op watter vlak, skaal, ensomeer 'n gemeente mag beroep. Uiteraard sal 'n gemeente addisionele betalings aan die predikant mag maak op voorwaarde egter dat alle ander verpligtinge nagekom kan word.
- * Kombinasievorming, konsulentgemeentes, samewerkingsooreenkomste, samesmeltings en nog baie meer sal van 'n sentrale punt bestuur en beheer word.
- * Ander teologiese vraagstukke mag ook hier ter sprake kom.

Ten spyte van die probleme en voorbehoude hierbo uitgespel, is die beginsel van sentrale vergoeding tog in finansiële terme getoets, maar met die huidige situasie ten opsigte van aantal standplase en vlak van vergoeding as basis. (Geen rasionalisasie is veronderstel nie).

Alvorens die saak beredeneer kan word, is die volgende van belang:

- (i) Die basis van die berekeninge is gebaseer op die totale koste vir die Kerk (werkgewersbydraes ingeluit).
- (ii) Die spesifieke situasie van die predikant kon nie verdiskonteer word nie, byvoorbeeld:
 - * Woon die predikant in 'n pastorie of eie huis?
 - * Ontvang hy/sy 'n vervoertoelaag of voorsien die gemeente 'n motor?
 - * Geen prysgawe is in berekening gebring nie.
 - * Geleentheids- en verskanskende koste is buite rekening gelaat.

Ander aannames:

* Belydende lidmate	113 924
* Traktement (koste vir die werkgewer) Traktement geprojekteer vir 2004	R77.4 miljoen
* Koste per belydende lidmaat per jaar	± R680
* Gemeentes met minder as 251 lidmate betaal 'n standaard tarief per belydende lidmaat per jaar (arbitrêr bepaal)	R500
* Verhaling deur middel van standaard tarief	R56.4 miljoen
* Tekort (nie verhaal deur standaard tarief nie)	R21.0 miljoen
	R77.4 miljoen

Toegepas op die gemeentes, kan die volgende afleidings gemaak word:

Let asseblief daarop dat die model nie verfyn is na 'n per gemeente standaard nie. Die bedoeling is om die huidige situasie met die teoretiese situasie te vergelyk. Dit verseker dus nie **elke** gemeente van 'n standplaas nie.

Resultaat

In terme van die inligting soos vervat in die bylae, is die volgende van belang:

- * Die gemeentes met minder as 250 lidmate word bevoordeel, maar steeds sal bepaal moet word of dit genoegsaam is om so 'n gemeente finansiëel te laat oorleef.
- * Soos waarskynlik te wagte kan wees, betaal die groter gemeentes substansieel meer en die vraag is of dit bekostigbaar sal wees.

Gevolgtrekking

Sentrale vergoeding, as beginsel, is die ideaal maar daar is enkele voorwaardes wat baie streng nagekom moet word.

Die aanbevelings van die Ring van Vereeniging word, met enkele wysigings ondersteun en word hieronder hanteer, naamlik:

- * Die Algemene Kerkvergadering wys 'n komitee aan wat soos volg saamgestel word:
 - ** Moderamen en Raad van Finansies
 - ** 'n Aantal diensdoende predikante
 - ** Die Raad vir Regsadvies word deurlopend betrek.

BESLUIT

- 1. Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.**
- 2. Die saak word verder aan die Moderamen en Raad van Finansies oorgelaat.**

9.4 AFDELING INTERNE OUDIT

9.4.1 INLEIDING

Ordinansie 9.5 van die kerkorde reël die sake met betrekking tot die ouditering van boeke op alle vlakke en die Raad van Finansies neem verantwoordelikheid vir die beleid en riglyne wat gevolg moet word by die ouditering van sodanige finansiële inligting.

Interne Oudit speel 'n sleutelrol in die ondersteuningsprogram van gemeentes en is 'n onskatbare bron van inligting vir die Raad van Finansies, Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, Taakspan en ook ten opsigte van ringe, gemeentes ensomeer. Daar is geen alternatief vir 'n stelsel wat inligting duidelik weergee vir interpretasie en terselfdertyd grafies voorstel nie.

9.4.2 TAAK VAN INTERNE OUDIT

Die Afdeling Interne Oudit voldoen aan die vereistes van Interne Ouditeure soos deur die Instituut vir Interne Ouditeure gedefinieer en wat kortliks op die volgende neerkom:

Interne audit is: onafhanklik, objektief en voeg waarde toe. Dit help om doelwitte deur 'n gesistematiseerde, gedissiplineerde benadering te bereik en om die

effektiewiteit van risikobestuur, kontroles en bestuurprosesse te evalueer en aanbevelings in dié verband te maak.

9.4.3 OMVANG VAN DIE OPDRAG

9.4.3.1 Algemeen

Die implikasie van die werksopdrag wat voortspruit uit Ordinansie 9.5 van die Kerkorde is soos volg:

Taak	Omvang
Finale oudits ten opsigte van gemeentes	315
Tussentydse oudits ten opsigte van gemeentes	±200
NHSV-takke	±275
Ringskommissie	±60
DPS Kinderhuise	10
Takkantore van Die Ondersteuningsraad	22
Bedrywe deur gemeentes bestuur	5
Inwonersfondse van ouetehuse	3
Diakonale Rekenings	±15

Die omvang van die ouditering sluit 'n wye spektrum aktiwiteite in byvoorbeeld die nagaan en kontrolering van brondokumente, notules, ensomeer. Voorts ook die opstel van finansiële state en saamstel van kommentaar ten opsigte van risiko's wat tydens die auditproses geïdentifiseer is.

Samevattend word in die orde van ± 905 stelle boek per jaar hanteer. Dit beteken dat minstens 3 stelle boeke per dag gefinaliseer moet word en die werksopdrag word huidiglik deur 13 personeellede hanteer.

9.4.3.2 Werklading

Uit bogenoemde inligting is dit duidelik dat die indien van stukke ordelik en deur die loop van die betrokke jaar geskeduleer sal moet word.

Verder is dit ook nodig om kennis te neem van die doel van die Oudit Afdeling wat nie noodwendig beteken dat gemeentes boeke kan of mag indien wat nie aan bepaalde standaarde voldoen nie. Gemeentes sal nougeset die boeke moet opskryf, alle rekonsiliasies voorlê en seker maak dat die stelsel ten minste in "balans" is – 'n kenmerk van die dubbelinskrywingstelsel van die rekeningkunde wetenskap.

Vertragings by Ouditkantoor

Gemeentes voer aan dat die boeke oneindig lank by die Ouditkantoor vertoef en in dié tydperk is gemeentes magteloos.

Hierdie stelling is om verskeie redes hoogs aanvegbaar maar dit is tog een van die sake wat aangevoer word. Daar is baie maniere (kreatiewe denke is belangrik) om die saak te hanteer byvoorbeeld, twee stelle boeke wat alternatiewelik gebruik word. By gerekenariseerde kasboeke of finansiële pakkette is dit ook geen faktor nie want ten minste kan bestuursinligting deurlopend (sonder openingsaldo's) hanteer word.

Ons sal mekaar se hande moet vat in die proses om 'n werkbare oplossing te vind.

9.4.4 BELASBAARHEID VAN DIE KERK

Artikel 30 van die Inkomstebelastingwet vereis dat die boeke jaarliks geouditeer, finansiële state opgestel en 'n konsolidasie voorberei sal word.

Die vereistes vir groepregistrasie is baie streng met die implikasie dat 'n oortreding van 'n enkele gemeente daartoe kan lei dat die totale groep gevaar staan om belastingvrye status te verbeur.

Die sentrale bestuursstelsel (udit) is dus 'n vangnet en die kantoor van Suid-Afrikaanse Inkomste Diens het met groot genoeg kennis van die gesentraliseerde Ouditkantoor geneem.

9.4.5 TOEVOEGING VAN WAARDE

Interne audit het, bo en behalwe die reeks audit en rekenkundige gedrewe funksies wat deurlopend hanteer word, ook 'n taak om waarde tot die proses toe te voeg.

Die belangrikste hiervan kan soos volg saamgevat word.

- * Bestuursinligting
- * Tendensontledings
- * Vroegtydige bewusmaking van probleme met betrekking tot die stelsels
- * Rekenmeestersfunksies
- * Toerusting/Opleiding met betrekking tot Finansiële sagteware pakkette
- * Belastingadvies in samewerking met die Hoofrekenmeester.
- * Ondersoeke by gemeentes met betrekking tot afwykings van bepaalde normes.

Die afgelope jaar is daar weereens in voeling met die privaat auditpraktyk gebly

en pogings is aangewend om kapasiteit te bou en selfs interne kennis te verbreed sodat 'n doeltreffender diens daargestel kan word.

9.4.6 INTERNE BEHEER

'n Interne beheerstelsel is 'n geïntegreerde versameling van beheermaatreëls en aktiwiteite wat gebruik word om gestelde doelwitte te bereik. Aangesien daar met gemeentelêde se offergawes en bydraes tot trustgelde gewerk word, is dit uiters belangrik dat verantwoordelik daarmee gehandel sal word.

Beheer en kontrole is gefokus om risiko's te verminder, diefstal te voorkom, wanpraktyke te identifiseer, ensomeer. Dit kan

- * voorkomend wees (om ongewenste gebeure te voorkom)
- * ongevraagde/ongewenste gebeure hanteer en regstel
- * riglyne daarstel om risiko's te vermy.

9.4.7 REKENARISERING: FINANSIËLE PAKKETTE VIR GEMEENTES

Die ondersoek en soeke na 'n doelmatige gerekenariseerde finansiële stelsel het deurlopend aandag geniet. Die doel van die ondersoek was hoofsaaklik gefokus op die volgende:

- * Bekostigbaarheid.
- * Aanpasbaarheid.
- * Deurlopende en relatief goedkoop ondersteuningstelsels.
- * Opgraderings om die behoeftes deurlopend aan te spreek.
- *

Bo en behalwe die standaard finansiële programme wat ondersoek is naamlik: Pastel, Turbocash, Brilliant Accounting en SAGE, is daar ook aandag gegee aan Finkerk van Infokerk. Tans fokus ons om verskeie redes op Infokerk (Finkerk en Winkerk).

Die program is nie net bekostigbaar nie, maar kan ook die doelwitte van die Kerk aanspreek. Finkerk is die afgelope aantal jare deur van die gemeentes beproef. Die probleemareas is deurlopend met ds Jan Venter van Infokerk bespreek waarna bepaalde verbeteringe aangebring is ten einde ons behoeftes volledig te akkommodeer.

Wat die program uniek maak is dat die finansiële stelsel (Finkerk) en die administrasieselsel (Winkerk) met mekaar gekoppel is. Hieruit kan relatief volledige bestuursinligting versamel word, nie net vir finansiële bestuur nie, maar

ook as bron van inligting vir die vergaderinge van die ampte sowel as die predikant met byvoorbeeld huisbesoek. Die kostestruktuur en voordele van die programmature is steeds onder bespreking. Die gebruik van Winkerk (Administrasieprogram) kan ook bydra tot die instandhouding en opstel van 'n sentrale lidmaatregister wat onontbeerlik vir die Kerk se oorhoofse bestuur is.

Dit blyk dus dat ons moontlik 'n ooreenkoms met die groep sal bereik ten einde soveel moontlik gemeentes te ondersteun in die proses van rekenarisering en teen billike tariewe. Die kostestruktuur word verderaan bespreek.

9.4.8 UITBREIDING VAN DIENSTE

Die vrystelling van die King II verslag (26/03/2002) het in baie opsigte 'n nuwe era van bewusmaking en bestuur van risiko's ingelui.

Een van die sake wat aandag geniet is die daarstel van byvoorbeeld 'n ouditkomitee vir die Kerk in al sy geledinge. Die proses word bestuur en sal stap vir stap waar nodig geïmplementeer word. Die Raad van Finansies is reeds besig om, in samewerking met oudit, aandag aan die prosesse te skenk.

9.4.9 WINKERK EN FINKERK (INFOKERK)

9.4.9.1 Winkerk – Lidmaatregister

Winkerk is 'n databasis wat ten doel het om 'n volledige lidmaatregister daar te stel. In die lig van die aantal lidmate wat deurlopend "verdwyn" sal die migrasieproses dalk elektronies nagespoor kan word.

Verder kan offergawes en bydraes op 'n lidmaatsvlak bestuur word.

9.4.9.2 Finkerk – Finansiële pakket

Finkerk is die finansiële pakket en word geskoei op dit wat gemeentes nodig mag hê.

In teenstelling met ander pakkette kan die Kerk besluit hoe en wanneer opgegradeer behoort te word. Die koste sal dus baie laer wees in terme van opgradering en selfs instandhouding.

9.4.9.3 Kostestruktuur

Infokerk (Winkerk en Finkerk)

*	Toetreefooi (eenmalig)	R2 560.00 (normaalweg)
*	Spesiale toetreefooi	R1 950.00

- * Maandelikse fooi Wissel van R85.00 p.m tot R143.00 p.m.
(gebaseer op lidmaattal)

BESLUIT

1. Kennis geneem.

9.4.10 SAMEVATTEND

Die afdeling Interne Oudit speel in baie opsigte 'n sleutelrol wat nie onderskat mag word nie. Die Kerk sal een van sy bes-geposisioneerde en strategiese afdelings verloor indien die afdeling se rol verwater of op 'n sypoor geplaas word.

Dit wat gemeentes in terme van tyd, geld, frustrasie ensomeer, deur die Oudit Afdeling bespaar is met betrekking tot die Artikel 30 registrasie sowel as dit wat volg in die jare wat kom, moenie onderskat word nie. Gemeentes kry 'n diens teen 'n uiters billike tarief.

BESLUIT

1. Die Afdeling Interne Oudit word bedank vir die deeglike werk wat gedoen word en die diens wat aan die Raad van Finansies, gemeentes, predikante en ander funksionarisse en instansies van die Kerk gelewer word.
2. Gemeentes wat oorweeg om te rekenariseer gebruik sover moontlik Infokerk. Al die gemeentes kan mettertyd van Infokerk gebruik maak ten einde duur lisensie en opgraderingskoste te vermy.

9.4.11 BESKRYWINGSPUNT

(i)

WYSIGING VAN ORDINANSIE 9.5.2 : RING VAN PORT ELIZABETH

Ordinansie 9.5.2 word gewysig om soos volg te lees:

Ouditering ten opsigte van die vorige finansiële jaar word jaarliks afgehandel volgens 'n rooster opgestel deur die administrateur of sy verteenwoordiger.

Motivering

Kennis is geneem van die belangrikheid van jaarlikse ouditering (Omsendbrief

28/2003). Die sperdatum 31 Maart veroorsaak 'n oneweredige werkslading op die ouditpersoneel en blyk onrealisties te wees.

Gevalle kan genoeg word van gemeentes wat letterlik maande sonder hulle boeke moes klaarkom omdat dit by die Afdeling Interne Oudit was.

Die voorgestelde rooster kan vooraf bekend gemaak en afdwingbaar wees.

Kommentaar van die Administrateur

Die voorgestelde wysiging aan die Kerkorde is duidelik 'n stap in die regte rigting en is ook billik en haalbaar.

Om verskeie redes kan die saak ondersteun word, veral gesien in die lig daarvan dat die werkslading beter versprei kan word. Om begryplike redes sal sodanige skedulering uiters streng toegepas en afgedwing moet word aangesien gemeentes, met baie goeie en geldige redes, soms tot twee jaar neem om die boeke vir oudit voor te lê. Met betrekking tot Artikel 30 kan dit gewoon nie meer aanvaar word nie.

Die opmerking met betrekking tot gemeentes wat sonder hulle boeke moes klaarkom wil ons graag die stelling ter syde stel sonder kommentaar. 'n Gemeente is nie afhanklik van boeke om met sy werksaamhede voort te gaan nie en daar is 'n hele aantal maniere om die saak te kan hanteer. Skedulering sal nie dit nie summier oplos nie.

In breë ondersteun ons die voorgestelde wysiging ten volle.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.
2. Die woorde "so ver moontlik" word bygevoeg om soos volg te lees:
"Finansiële jaar word sover moontlik jaarliks"

9.5 KORTTERMYNVERSEKERING

9.5.1 INLEIDING

Korttermynversekering is een van 'n aantal risiko-modelle wat baie noukeurig deur gemeentes bestuur moet word. Indien dit nie na behore bestuur word nie, kan dit 'n gemeente ernstige finansiële skade berokken.

Die premiestruktuur, vlak van risiko, omvang van die dekking, bybetalingstruktuur en vele ander sake wat ter sprake gebring kan word dui daarop dat

versekering 'n wetenskap van sy eie is en dat spesialiste die saak moet bestuur. Om hierdie rede poog die Kerk hoegenaamd nie om self die korttermynportefeulje te behartig nie, maar word die aanstelling van makelaars wat spesialiste op hierdie gebied is, op 'n gereelde basis oorweeg.

Sedert 1/1/1998 is Alexander Forbes die makelaar en die aanstelling word minstens jaarliks hersien, maar met die oog daarop om 'n langertermyn verbintenis en wedersydse vertroue te skep. Dié besluit is deur Raad van Finansies op 21/11/1997 geneem en sedertdien vorm dit telkens deel van 'n sogenaamde mandaatvergadering waar die portefeulje volledig bespreek word met die oog op die plasing van die besigheid.

Die Raad van Finansies is tevrede met die vlak van dienslewering en ondersteuning wat Alexander Forbes lewer en daar is tans geen rede om dit te oorweeg om van makelaar te verander nie. Alexander Forbes se aanstelling word egter nietemin jaarliks heroorweeg.

9.5.2 GEDEFINIEËRDE SELFVERSEKERING

Die Kerk het 'n pasgemaakte polis beding wat koste effektief en met relatief min risiko vir die Kerk bestuur word.

Die voordeel van 'n gedefinieerde selfversekeringspolis lê hoofsaaklik daarin dat die sogenaamde "eie fonds" of "opgehoopte bybetaling" nie aan die versekeraars oorbetaal word as premie nie. Enige besparing op hierdie deel van die portefeulje sal tot krediet van die Kerk gereken word.

Die Raad van Finansies het 'n doelwit gestel om hierdie besparing, indien dit sou realiseer, te laat ophoop na 'n bedrag gelyk aan byvoorbeeld die gemiddelde eise vir 1 jaar. Dit beteken dat die Kerk die risiko vir 1 jaar self sou kon dra indien dit nodig mag word, of dat die rente hierop aan gemeentes in die vorm van premie afslag deurgegee kan word. Die besparing vir die periode 1998 tot 2003 beloop R585 758 en hierdie fondse word apart bestuur ten einde die bedrag tot krediet van die versekeringsportefeulje te kan aanwend, soos byvoorbeeld in 2002 toe die drastiese verhoging deur hierdie fonds geabsorbeer is.

9.5.3 DIE HUIDIGE PORTEFEULJE

Die portefeulje word jaarliks hersien en beding, en ten opsigte van die afgelope aantal jare is die volgende inligting van belang:

Opgehoopte Bybetaling (Ingestel op 1/1/1998)

(Tot en met 1997 was die Kerk verseker in terme van 'n konvensionele polis, waar alle premies aan die versekeraar oorbetaal is).

Jare	Brand, verwante gevare, diefstal en geld	Motor	Werkgewers en Persoonlike ongevalle	Totaal
2001	R1 200 0000	R220 000	R50 000	R1 470 000
2002	R1 400 000	R220 000	R50 000	R1 670 000
2003	R1 400 000	R250 000	R60 000	R1 710 000
2004	R1 400 000	R250 000	R80 000	R1 730 000

Hierdie bedrae vorm deel van die premiestruktuur maar word deur die Kerk bestuur. Indien eise die opgehoopte bybetaling oorskry, word alle eise daarna deur die versekeraar in terme van die polis betaal.

Enige besparing ten opsigte van hierdie bybetaling word tot krediet van die Kerk opgebou.

9.5.4 BESKERMING TEEN GROOT VERLIESE

Ten einde risiko te bestuur en die Kerk teen groot verliese te beskerm word daar vir elke risikopoel 'n drempel geplaas wat die maksimum risikoblootstelling per eis verteenwoordig. Dit beteken dat die Kerk nie onbeperkte eise moet trotseer nie maar dat die versekeraar vir bepaalde eise sal instaan.

Vir die afgelope aantal jare is die volgende van belang:

Maksimum blootstelling per eis ten opsigte van:	Brand en verwante gevare en diefstal en geld	Motor
2000	R100 000	R75 000
2001	R100 000	R75 000
2002	R150 000	R75 000
2003	R150 000	R75 000
2004	R150 000	R75 000

9.5.5 EISE-PATROON EN AANVERWANTE SAKE

Jaar	Premies (Insluitend koste)	Opgehoopte Bybetaling	Totale premie oorbetal	Totale eise	Eise teen opgehoopte bybetaling	% Eise van opgehoopte bybetaling
2001	R2 311 884	R1 470 000	R 841 884	R2 079 383	R1 279 134	87.0
2002	R2 970 559	R1 670 000	R1 300 559	R1 565 837	R1 424 892	85.3
2003	R2 905 297	R1 710 000	R1 195 297	R1 442 612	R1 332 867	77.9
2004*	R3 049 389	R1 730 000	R1 319 389	R1 339 999	R 767 970	44.3

Verhogingspremies soos op 1.1.2004 – word weer herbereken om verhoogde batewaardes te ondervang.

Nota: Die verhoging in totale premie verreken ook die jaarlikse verhoging in batewaardes soos deur gemeentes verskaf (met ander woorde vervangingswaardes van bates).

Besparing ten opsigte van opgehoopte fonds 1998 tot 2004 beloop R585 758.

9.5.6 BELANGRIKE SAKE MET BETREKKING TOT VERSEKERING WAT AANDAG VERDIEN

9.5.6.1 **Agtergrond**

Die kerkgeboue word 'n al hoe groter teiken vir veral diefstal en inbraak. Hierdie tendens is aan die toeneem veral weens die wisselvallige besoeke aan die kerkperseel en die ligging van geboue. Verder word die Kerk se aksies wyd verkondig en is dit relatief maklik om toe te slaan. Daar word ook geen opskortende sekuriteitsvereistes deur die versekeraars gestel nie.

Dit is belangrik dat gemeentes kennis neem van die Kerk se versekeringsplan naamlik selfversekering (opgehoopte bybetaling). Dit beteken in effek dat die gemeentes vir die eerste aantal eise hul eie geld terugeis. Dit is daarom in almal, ook die onderskeie gemeentes, se belang om by die inwin van kwotasies vir herstel of vervangings te verseker dat die hoogste kwotasie nie noodwendig aanvaar word nie, maar eerder soek na beste waarde vir geld - want dit is in almal se belang. Die rede hiervoor is die feit dat indien u die Kerk se portefeulje vergelyk met ander korporatiewe rekeninge sal u vind dat die bybetalings baie laag is en ook dat die vereistes gestel nie met mekaar kan vergelyk nie. Die Kerk is 'n unieke rekening en daar is met die versekeraars onderhandel vir dit wat die beste tot die Kerk se voordeel sal wees. So is die polis ook uniek en spesifiek aangepas om die Kerk ten beste te dien.

Dit is noodsaaklik om in ag te neem dat alle eise teen die versekeraars op 'n "koste plus" basis teruggeëis sal word by die berekening van die volgende jaar se premie.

Die versekeraars het aan die begin van 2001 bepaalde vereistes as voorwaarde vir die handhawing van 'n lae verhoging in premie gestel, veral gesien in die lig van die swak eisegeskediedenis gedurende die vorige jaar. Die volgende voorwaardes is van toepassing:

9.5.6.2 **Waardasies**

Die versekeraars het vereis dat alle eiendomme herwaardeer moet word ten einde te verseker dat daar vir volle vervangingswaarde verseker is en dat daar dus geen

probleme sal ontstaan by die uitbetaling van eise nie. Dit is tans die geval dat meeste gemeentes vir die minimum verseker en sodoende benadeel hulle ook die gemeentes wat vir korrekte waardes verseker.

9.5.6.3 Onderhoud

Dit blyk nog steeds dat gemeentes traag is om basiese onderhoudswerk uit te voer. Die volgende is belangrik:

- * Skoonmaak van geute voor elke reënseisoen.
- * Poog om bome so te beheer dat dit nie oor dakke groei nie. Die blare wat op die dak val veroorsaak 'n versperring vir die water om af te vloei.
- * Moenie teen die geboue tuin maak nie, veral in turfagtige gebiede veroorsaak dit probleme.
- * Verwyder voëlneste.
- * Kontroleer van tyd tot tyd dat die afloopgeute ook skoon is.
- * Doen gereeld inspeksie om lekplekke vroegtydig op te spoor.

Bogenoemde vra nie geld nie, maar dit verwys eerder na 'n bewussyn van risiko's en die voorkoming daarvan.

Dit kan in die toekoms gebeur dat die versekeraar eise kan repudieër omdat daar nie voldoende onderhoud gedoen was nie.

9.5.6.4 Sekuriteit

Dit is elke gemeente asook elke gemeentelid se plig om die risiko's, waar moontlik, te probeer beperk en weereens behels dit nie noodwendig die uitgee van geld nie. Daar moet op die volgende gelet word:

- * Moenie waardevolle items voor vensters laat nie.
- * Probeer die klankstelsel in te bou of moontlik in die kluis toe te sluit.
- * Moenie mikrofone, veral lapêlmikrofone, laat rondlê nie.
- * Bêre die nagmaalservies en doopbakkie waar moontlik in die kluis.
- * Moenie deure laat oopstaan terwyl u elders in die gebou besig is nie.
- * By dubbel buitendeure kan u moontlik die installasie van 'n balk aan die binnekant oorweeg.
- * Probeer u kombuis se bedieningsluik te beveilig.
- * Waar moontlik bêre breekware in die kluis of in 'n verstewigde stoor.
- * Probeer die stoor van u tuingereedskap sigbaar te maak van die hoofgebou af en verstewig die gebou.
- * Wend enige poging aan om u risiko te verminder.
- * Beveilig uself teen weerlig deur u rekenaars en faksmasjiene te koppel aan proppe wat oor weerligafwerende eienskappe beskik.

9.5.7 HERNUWING

Tydens elke hernuwing word alle moontlike opsies ondersoek ten einde te verseker dat die Kerk die beste voordele in ruil vir die premie ontvang.

Die Raad van Finansies het besluit om voort te gaan met die konsep van selfversekering en wel om die volgende redes:

- * Deur die konsep van selfversekering is die Raad van Finansies besig om 'n surplus op te bou waaruit gemeentes se premies gesubsidieer kan word soos wat inderdaad die geval was in 2003.
- * Omdat die Raad van Finansies die premie jaarliks vooruit betaal word 'n sekere afslag beding wat deurgegee word aan die gemeentes.
- * Indien 'n gemeente se premies nie op datum betaal is nie en 'n eis ontstaan sal 'n versekeraar so 'n eis repudieer. Met die selfversekeringskonsep honoreer die Administrateurskantoor wel die eis maar spreek die gemeente ernstig aan oor die nie-betaling van die premie.

BESLUIT

1. **Alexander Forbes word bedank vir die netjiese en professionele manier waarop die kerk se portefeulje bedryf word. Veral 'n woord van dank aan mev E le Roux.**
2. **Gemeentes bestuur die risiko's pro-aktief.**
3. **Kerkrade sien toe dat gemeentelike eiendom teen vervangingswaarde verseker word.**
4. **Die vergadering keur goed dat daar met die konsep van selfversekering voortgegaan word.**
5. **Die vergadering keur goed dat Alexander Forbes weer aangestel word as makelaar.**

ORDE VAN DIE VERGADERING

Verkiesing van Raad vir Regsadvies

Die vergadering stem vir sewe lede om te dien op die Raad vir Regsadvies.

Die volgende persone word genomineer

Dr BJ van Wyk

Prof SJ Botha
 Prof IWC van Wyk
 Adv LJ Pienaar
 Dr JJ Steenkamp
 Oudl JG Geyser
 Adv JD Fourie
 Dr L Curlewis
 Adv A van der Westhuizen
 Adv P Landman
 Adv S Potterill
 Adv P Myburgh
 PR Greyling
 F Venter
 Mev M Pieterse

Verskonings

Die volgende verskonings is ontvang:

PERSOON/ AFGEVAARDIGDE	GEMEENTE	DATUM EN TYDPERK VAN AFWESIGHEID
Ds JBJ van Deventer	Malelane	1.10.2004 (19:00 – res van vergadering)
Ds PJ Uys	Brakpan	1.10.2004 (15:00 – res van vergadering)
Oudl M Janse van Rensburg	Brakpan	1.10.2004 (16:00 – res van vergadering)
Dr EB Marran	Waterval-Boven	1.10.2004 (15:50 – res van vergadering)
Oudl JC Greyling	Waterval-Boven	1.10.2004 (15:50 – res van vergadering)

9.6 RASIONALISASIE EN HERSTRUKTURERING

9.6.1 INLEIDING

Die Rasionalisasie- en Herstruktureringskommissie is deur die Algemene Kerkvergadering daargestel en bestaan tans uit die volgende lede:

Voorsitter van die Raad van Finansies (ook voorsitter van die vergadering)	Ds CL Badenhorst
Voorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	Prof TFJ Dreyer
Ondervoorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	Ds APJ Beukes
Lid van die Kommissie van die Algemene	Prof J Buitendag

67ste Algemene Kerkvergadering 2004: Notule

Kerkvergadering	
Lid van die Raad van Finansies	Dr NJS Kock
Administrateur as sekretaris	Mnr JF Viljoen
Adviserende personeel: Hoofrekenmeester	Mnr E Struwig
Mannekragebestuurder	Mnr P Beukes

Die Kommissie gee deurlopend aandaag aan belangrike sake en het vergader op 'n basis van soos en wanneer nodig.

9.6.2 DIE PROSES

Rasionalisasie is inherent deel van enige bedryfsproses (insluitend die Kerk) en het hoofsaaklik die doel om 'n begroting binne bekostigbare perke te bestuur. Indien rasionalisasie hand aan hand gaan met herstrukturering het dit 'n versagende uitwerking ten einde te verseker dat effektiwiteit nie totaal negatief aangetas word nie.

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het in dié verband die volgende besluit geneem:

Die opdrag tot rasionalisasie kontinueer, maar met die versoek dat die proses nie ten koste van die Kerk en effektiewe funksionering uitgevoer sal word nie.

Die Rasionalisasie- en Herstruktureringskommissie (die kommissie) het 'n wye spektrum hanteer, en die sake word hieronder in breë trekke weergegee.

9.6.3 WERKSAAMHEDE VIR DIE PERIODE 2001 TOT 2003

9.6.3.1 Raad vir Apostolaat

(i) **HTO te Hammanskraal**

Verskeie besluite is deur die 66ste Algemene Kerkvergadering in verband met strategiese beplanning ten opsigte van die HTO geneem.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die proses bestuur en gesprekke is met die Hoof en van sy personeel gevoer. 'n Verslag is ook in dié verband aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgedhou.

(ii) **Sekretaris vir Apostolaat en verhouding met HKSA**

Die Raad vir Apostolaat en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het deurlopend aandaag aan die saak gegee en verskeie gesprekke is met die

betrokkenes gevoer. Veral van belang is die gesprekke met die Moderamen van die HKSA.

Ten einde duplisering met betrekking tot (i) en (ii) hierbo vermeld te voorkom word die verloop van die gesprekke en die uitkoms van die proses as deel van die verslag van die Raad vir Apostolaat hanteer. Besluite, ook ten opsigte van finansiële sake, sal onder die Raad vir Apostolaat se verslag hanteer word.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

9.6.3.2 Hospitaalbearbeiding

Die drie standplase ten opsigte van Hospitaalbearbeiding is nou finaal opgehef, naamlik:

Pretoria standplaas (1)	31.12.1999
Pretoria standplaas (2)	31.12.2000
Johannesburg	31.12.2001

In elkeen van die gevalle is daar nougeset saam met die betrokke predikant planne beraam en ondersteuning is verskaf. Die besluite was ingrypend maar tog nie klinies en gevoelloos deurgevoer nie.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

9.6.3.3 Studentebearbeiding

Soos voorheen vermeld is elke studentegemeente versoek om 'n strategiese plan voor te hou met die oog op rasionalisasiemoontlikhede.

In kort kan die resultate van hierdie oefening soos volg opgesom word:

(i) Stellenbosch

Die gemeente het onder leiding van prof Buitendag 'n studente woonstelkompleks daargestel wat die toekoms van die gemeente, veral uit 'n finansiële hoek, verseker het.

Die netjiese en doelmatige kompleks funksioneer baie goed en is finansiële 'n groot sukses. Gedurende vakansietye word die woonstelle ook aan vakansiegangers verhuur.

Die gemeente en prof Buitendag word bedank vir die visie en die mooi projek wat daargestel is.

Met die implementering van Hervormatichof is die gemeente vanaf 2004 selfversorgend en het daarom 'n substansiële invloed op die begroting van studentebearbeiding.

(ii) ***Fonteinedal- en Bloemfontein Studentebearbeiding***

Beide standplase is opgehef en die studente word deur ander nabygeleë gemeentes bearbei. 'n Verlaagde subsidie word aan die gemeentes betaal en ook hier was dus 'n substansiële besparing op die begroting. Met betrekking tot Bloemfontein is daar 'n versoek om weer terug te keer na 'n volversorgde standplaas.

(iii) ***Johannesburg-Wes (ingesluit studentebearbeiding)***

Met ingang 1/1/2004 is die subsidie met 53% ingekort, maar met negatiewe gevolge vir die gemeente. Die gemeente en ring is in proses van strategiese beplanning vir die totale ring en moontlik sou daar bepaalde verskuiwings in dié verband na vore kom.

Die Rasionalisasie en Herstrukturingskommissie sal weer aan die betrokke saak aandag gee om bediening te laat vlot. Intussen wag ons die verslag van die Werkgroep vir Studentebearbeiding onder leiding van ds L Geel in.

(iv) ***Philadelphia, Potchefstroom***

Met die uitsondering van inkorting op die subsidie as gevolg van die verskuiwing en herstrukturering van predikantstandplase is die status quo gehandhaaf.

BESLUIT

1. Kennis geneem..

9.6.3.4 **Kerklike Administrasie**

Die Rasionalisasiekommissie is deur die 66ste Algemene Kerkvergadering versoek om, na aanleiding van 'n beskrywingspunt van die Ring van Germiston, aandag aan dié saak te gee.

Ten einde die saak aan te spreek en uitvoering aan die opdrag te gee, is dit nodig om enkele belangrike sake na vore te bring, naamlik:

(i) ***Begrotingsontleding – 66ste Algemene Kerkvergadering***

Ten einde die Kerk die geleentheid te gee om die begroting in besonderhede te

beoordeel (per aktiwiteit en onderafdeling) is die aktiwiteite apart geïdentifiseer met die versoek dat die beoordeling sal plaasvind in terme van noodsaaklikheid, bekostigbaarheid, ensomeer.

Die Algemene Kerkvergadering is by magte, en ook dan die geleentheid gebied, om besluite te neem en die konsekwensies te verdiskonteer. Indien besluit word om 'n funksie te elimineer, beteken dit gewoon dat die bepaalde funksie deur elke gemeente oorgeneem sal word want die taak sal nie verdwyn nie.

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het die aktiwiteite, soos uiteengesit in die begroting, bekragtig. Die organogram, met elke pos in die Administrateurskantoor verreken, is aan die komitee voorgehou vir oorweging en bespreking ten einde die moontlikheid van verdere rasionalisasie na te vors.

(ii) ***Administrateurskantoor***

Om uitvoering aan die versoek van die Algemene Kerkvergadering te gee, is 'n omvattende verslag deur die Rasionalisasiekommissie hanteer.

Die volgende opsomming van die verslag is van belang:

(iii) ***Opdrag aan die Raad van Finansies***

Die Kerkorde omskryf die werkopdrag van die Raad van Finansies soos volg:

- * Beheer die fondse, vaste eiendomme en ander bates van die Algemene Kerkvergadering wat aan hom toevertrou is.
- * Sien saam met ander toesighoudende liggame toe dat alles ten opsigte van die stoflike belange op alle terreine in die Kerk ordelik geskied.
- * Aanvaar die verantwoordelikheid om elke geval van swak beheer, wanbestuur, nalatigheid en onreëlmatigheid onder die aandag te bring van die vergadering of liggaam wat met die direkte toesig belas is.
- * Gee advies aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor die versorgingsvoordele van predikante.

Uit bostaande werkopdrag is dit duidelik dat die Raad van Finansies, en meer spesifiek die kantoor van die Administrateur as uitvoerende verlengstuk van die Raad van Finansies, 'n enorme verantwoordelikheid teenoor die Kerk in den brede het. Om hierdie verantwoordelikheid prakties tot uitvoer te bring is 'n effektiewe struktuur en fondse nodig.

Sedert ongeveer 1988 is daar 'n aggressiewe rasionalisasieprogram in proses geplaas, ook binne die strukture van die Administrateurskantoor. So is daar ± 31 personelede op vervroegde pensioen geplaas of skeidingspakkette aangebied. Hierdie vermindering sluit die besnoeiing binne SENTIK, Instandhouding, die

Regsafdeling en nog ander afdelings uit. Die positiewe gevolg was dat daar 'n substansiële bedrag op die begroting bespaar kon word. Hierdie terugsnijding in personeel het noodwendig ook 'n negatiewe uitwerking gehad op die vlakke van dienslewering asook interne kontrole.

Uit die aard van die saak het die strukture van die Kerk nog steeds dieselfde vlak van dienslewering, asook beheer en kontroles, verwag as wat bestaan het voor die rasionalisasieproses 'n aanvang geneem het.

Die Administrateurskantoor het deur werksverdeling, verskuiwing van bestaande personeel en deur hoër produktiwiteit van elke personeelid te verwag, dit reggekry om dienslewering en kontrole op redelik aanvaarbare vlakke te handhaaf.

Die punt is egter nou bereik waar die konsolidasieproses voltooi en die werksverdeling ge-optimaliseer is tot op so 'n punt dat daar nie meer kapasiteit by personeel bestaan nie. Dit was dan ook die oorweging tydens die 66ste Algemene Kerkvergadering, waar die Kerk op grond van 'n volledige agtergrondstudie, 'n besluit moes neem in terme van die opdrag aan die Administrateurskantoor.

(iv) *Leemtes geïdentifiseer*

Die volgende is 'n bonkige opsomming van areas waar daar potensieel 'n ernstige kapasiteitskrisis kon ontstaan het met betrekking tot die vlak van dienslewering.

Kantoor van die Administrateur/sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

In terme van die opdrag van die Raad van Finansies is die Administrateur die verteenwoordiger by alle sake van die Kerk in den brede. Die Administrateur tree op as die Raad se gevolmagtigde by Organe van Bystand se vergaderings en in sommige van die vergaderings is hy ook direksielid of die sekretaris van die vergadering. Dit het tot gevolg dat daar deurlopend gesprekke gevoer en korrespondensie hanteer moet word wat uiteraard druk op beskikbare tyd plaas. Uit die aard van die saak is dit belangrik en dit lei daartoe dat die Administrateur gereeld na werksure besig is om hieraan aandag te gee.

Die sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, dr SP Pretorius, is 'n prominente fokuspunt en is ook deurentyd onder baie hoë werksdruk. Baie tyd word bestee aan gemeentes en predikante wat bepaalde navrae rig, ondersteuning verwag en krisissituasies probeer bemiddel wat meebring dat dr Pretorius gereeld na werksure besig is om alles te probeer hanteer.

Tydens vergaderinge van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, Moderamen en Raad vir Regsadvies is die druk op dr Pretorius bo-normaal en dit

werk frustrasies in die hand. Die kapasiteit is eenvoudig nie genoegsaam om die aanvraag ten beste te dien nie.

- (a) Afdeling Finansies Die grootste enkele probleem wat tans in afdeling Finansies bestaan is die bestuur en invordering van debiteure. Daar bestaan tans 23 kategorieë debiteure en as gevolg van die werksdrukte is dit onmoontlik om sinvolle invordering en beplanning te probeer doen.

Die tweede probleem is die teboekstelling van die finansiële inligting van die Kinderhuise. Dit was deur die Hoofrekenmeester en sy assistent gedoen – hoofsaaklik na-ure.

Die derde probleem is interne kontrole. Take kan nie sodanig verdeel word dat interne kontroles outomaties versterk word nie. Hierdie aspek is ook al by verskeie geleenthede deur die eksterne ouditeure onder ons aandag gebring.

- (v) *Moontlike oplossings*

- (a) Finansies

Om hierdie probleme die hoof te bied is daar een ekstra persoon in die afdeling Finansies aangestel. Hierdie persoon se hooftake sal as volg wees :

- (a) Debiteure invordering en bestuur
- (b) Teboekstel van die Kinderhuise se finansiële inligting
- (c) Opstel van die Kinderhuise se finansiële state

- (b) Afdeling Versekering / Medies

Tans word gebruik gemaak van 'n eksterne persoon van Alexander Forbes om die versekering en ook die mediesefonds te bedryf. Alhoewel die persoon baie bekwaam is raak die werk te veel vir een persoon en verkeer sy onder geweldige druk. Dit het tot gevolg dat die diens wat ons graag wil lewer soms daaronder ly.

Om hierdie probleme die hoof te bied is daar een ekstra persoon op 'n toetreevlak aangestel in hierdie afdeling. Hierdie persoon se hooftake sal as volg wees:

- * Administratiewe ondersteuning en werksaamhede van die mediesefonds.
- * Bestuurder: Versekering - met administratiewe take rakende die versekering te ondersteun.
- * Om die Hoofrekenmeester met administratiewe take te ondersteun.

Hierdie pos word, hoofsaaklik, deur Alexander Forbes befonds.

(vi)

Samevatting

Uit die bogenoemde is dit duidelik dat die saak ernstige aandag moet geniet. Sou hierdie ongesonde toedrag van sake voortgaan het dit die potensiaal om ontevredenheid en ondoeltreffendheid in die hand te werk. Die feit bly dat die Sentrale kantoor ook 'n verlengstuk van die Raad van Finansies is en dat daar sekere verpligtinge op die Raad geplaas is wat uitgevoer moet word.

Die saak is met die Raad van Finansies opgeneem gedurende die vergadering van 8 Maart 2003 en die Raad was dit eens dat die tyd nou ryp is om die personeel aan te vul. Dit dien gemeld te word dat nie een van hierdie nuwe poste is nie. Die poste is goedgekeur, die poste was gedeeltelik in ag geneem in die begroting, maar was nie gevul nie.

Genoemde poste is gedurende 2004 gevul.

BESLUIT**1. Kennis geneem.****9.6.3.5 SENTIK**

Die Rasionalisasiekommissie het die saak ter tafel geneem en bepaalde aanbevelings gemaak.

Finansieel gesproke het SENTIK gedurende 2003 'n baie negatiewe jaar beleef met 'n netto tekort van ongeveer R268 000. Die grootste enkele negatiewe afwyking

is gesetel in die brutowins van die uitgewery wat drasties gedaal het asook 'n regstelling ten opsigte van die liedboekuitgawes wat vergoed is en nie herhalend van aard is nie.

Daarteenoor is die vernuwing van die tydskrifte uiters positief deur die lesers ervaar en vanuit die kommentaar wat ontvang word blyk dit dat daar groot tevredenheid heers. Die relevante fokus sou dus moet wees op die belangrikheid, al dan nie, van die tydskrifte vir die Nederduitsch Hervormde Kerk. Na gelang van die antwoord op dié vraag sou daar 'n randwaarde gekoppel kan word. Indien dit nie aanvaarbaar is nie, sal addisionele bronne gevestig moet word en dit as deel van die Sinodale heffing te beskou ten einde die voortbestaan van die Kerklike Tydskrifte te ondersteun. Die saak is na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verwys.

Vir 'n volledige verslag met betrekking tot die toekomsbeplanning, verwys na die

verslag van SENTIK (*hoofstuk 5 Verkondiging*) in dié agenda .

BESLUIT

1. Kennis geneem.

9.6.3.6 Sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

Die druk wat die kantoor van die sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ondervind, lê op meer as een werksterrein. Enersyds gaan dit om kapasiteit ten opsigte van die saamstel van agendas, werkstukke, notules, ensomeer en andersyds oor 'n inligtingshulpbronbank wat vanuit die kantoor bedryf word. Simplisties gestel dus een van administratiewe ondersteuning, tegniese raadgewer, sekretaris, ensomeer.

Vanselfsprekend moet die leemte met betrekking tot administratiewe onderbou summier aandag kry terwyl die "rolverwagting" as deel van 'n breër studie hanteer moet word. 'n Ontleding van die taakomskrywing en verantwoordelikeheidsvlak is belangrik.

Die Rasionalisasie en Herstrukturiseringskommissie versoek dat dié opdrag met betrekking tot die betrokke pos gekontinueer sal word.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

9.6.3.7 Hervormde Teologiese Kollege (HTK)

Tans word die kollege deur prof TFJ Dreyer, as enigste voltydse amptenaar beman, met prof PA Geyser in 'n ondersteuningsrol wat hoofsaaklik op kursusse fokus. Sekretarieel is daar slegs onsamehangende en deeltydse hulp wat wel 'n noodmaatreël is, maar geen langtermyn oplossing bied nie. Mev B Brits van die Kuratorium is na UP verskuif en dit het verdere verligting bewerk.

In terme van die rol van die HTK in die toekoms sou daar waarskynlik deurlopend beplanning gedoen moet word, met die huidige onderhandelings tussen die Kerk en Universiteit van Pretoria in gedagte. Ten minste sou die periode tot 2009 'n bepaalde gerusstelling gee in terme van formele, suiwer akademiese opleiding en ons sal die situasie baie noukeurig moet monitor.

BESLUIT

1. Die opdrag word gekontinueer.

9.6.3.8 Die Algemene Kerkvergadering - Ondersteuning aan ampsdraers

Ordinansie 3.8.3 bepaal onder andere dat 'n voorsitter en skriba (of ander ampsdraers) verkies word. Hierdie amptenare word dus deur die Kerk verkies met die verwagting dat die take soos opgedra na behore uitgevoer sal word.

Die afgelope aantal jare het dit al hoe meer duidelik geword dat sodanige verkiesing gepaardgaan met al hoe groter wordende druk op die betrokkenes. 'n Voorsitter en Skriba of enige ander verkose ampsdraer staan eerstens in 'n waarskynlik reeds oorbelaaide voltydse pos soos byvoorbeeld by die HTK, 'n gemeente of universiteit, wat hanteer moet word en dan word 'n bykomende las op die betrokkenes geplaas.

Die Kerk sal oorweging daaraan moet skenk dat hulp, van watter aard ookal, ten minste beskikbaar gestel sal word. Die aard en vorm kan nagevors word.

BESLUIT

1. Die situasie word ontleed en bepaalde hulp, soos wat omstandighede dikteer, aangebied.
2. Die begroting maak voorsiening vir sodanige ondersteuning.

9.6.3.9 Sekretaris vir Apostolaat (voorheen Superintendent vir Sending)

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het by sy vergadering van 26 Maart 2004 besluit dat die Rasionalisasie en Herstruktureringskommissie die pos van die Sekretaris vir Apostolaat moet evalueer en so spoedig moontlik terug rapporteer aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

Die saak is met die Raad vir Apostolaat opgeneem en sal daarom deel vorm van die raad se verslag.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

9.6.3.10 Rol en funksie van die Rasionalisasie en Herstruktureringskommissie

Rasionalisasie veroorsaak spanning by werknemers en bring ook soms onsekerheid mee. Om hierdie rede is gepoog om rasionalisasie nooit sonder

herstrukturerings te hanteer nie. Die doel het dus gelê in die poging om die langtermynplan te kommunikeer en aan die betrokkenes die wyer perspektief te stel.

By nadenke van die proses het die kommissie die aanvoeling dat **strategiese beplanning** meer relevant sal wees en terselfdertyd die doelwit nader omskryf.

Voorts het die komitee ook die aanvoeling dat:

- * Die naam van die Rasionalisasie en Herstruktureringskommissie verander moet word na die Komitee vir Strategiese Beplanning en Herstrukturerings.
- * Die komitee versoek verder die Algemene Kerkvergadering om bepaalde bevoegdheid toe te ken, met in ag neming van die formele strukture, sodat bepaalde belangrike sake nie agterweê bly nie.

BESLUIT

1. Die fokus word ietwat verskuif en die kommissie staan bekend as die **Komitee vir Strategiese Beplanning en Herstrukturerings.**
2. Die opdrag van die komitee word geïntinueer.
3. Die komitee bepaalde bevoegdheid sal hê ten einde prosesse te bespoedig.
4. Die vergadering neem met dank kennis van die maatreëls wat deurlopend gemonitor en geïmplementeer word.
5. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering wys die Komitee vir Strategiese Beplanning en Herstrukturerings aan.

9.7 FONDSINSAMELING EN KOMMUNIKASIE

9.7.1 OPDRAG VAN DIE 66STE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die vergadering gee opdrag aan die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering om in oorleg met die administrateur en die Raad van Finansies, 'n omvattende strategie vir fondsinsameling daar te stel ten bate van die hele Kerk. So 'n strategie het die uiteindelijke vestiging van 'n afdeling vir fondsinsameling onder administratiewe beheer van die administrateur ten doel.

9.7.2 TERUGVOER AAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die verslag van die Algemene Diakensvergadering, wat deel vorm van die

verslag met betrekking tot die Vergaderings van Ampte, gee 'n vorderingsverslag en maak bepaalde aanbevelings. Die 3de Algemene Diakensvergadering het die verslag goedgekeur.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

B GEMEENTELIKE AANGELEENTHEDE

9.8 GEMEENTES: OORSIG VAN DIE FINANSIËLE POSISIE VIR DIE JARE 2000 – 2002

9.8.1 INLEIDING

Dit is vir elke gemeente belangrik om periodiek te fokus op die interne sowel as eksterne faktore wat 'n gemeente se omstandighede kan beïnvloed ten einde 'n geleentheid te skep om voorraad te neem van die situasie van die gemeente.

Hieruit kan bepaalde ontledings gedoen word, afleidings kan gemaak word en aksiestappe kan geneem word waar en soos nodig.

Terselfdertyd is dit ook nodig om hierdie gefokusde prentjie sodanig in perspektief te plaas dat die breër prentjie van die Nederduitsch Hervormde Kerk nie verlore sal gaan nie.

Wanneer daar dus besin word oor die finansiële posisie van die gemeentes en van die Kerk is dit belangrik om ook gedelegeerde funksies in ag te neem, want die Nederduitsch Hervormde Kerk bestaan uit gemeentes sowel as enige gedelegeerde sinodale aktiwiteit – en dit sluit die totale spektrum van kerkwees in.

Vanweë die ekonomiese en maatskaplike situasie waarin ons lidmate hulle bevind, word dikwels verneem van die oorlewingstryd wat gemeentes ervaar en daarvoor moet daar begrip wees. Hierdie sogenaamde oorlewingstryd perk soms die visie sodanig in dat die breër beeld van die Kerk nie meer in fokus is nie.

Om dan perspektief op die finansiële stand van die Nederduitsch Hervormde Kerk in den brede te kan plaas, sal besin moet word oor die finansiële situasie op gemeentelike sowel as sinodale vlak. Dit is noodsaaklik ten einde elke gemeente in verband met die geheelbeeld te kan evalueer.

9.8.2 FINANSIËLE STATE: GEMEENTES

Die saamgestelde state van alle gemeentes word uiteengesit in Tabel 1.

TABEL 1 : SAAMGESTELDE GEMEENTELIKE FINANSIELESTATE

BALANSSTAAT						
	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Fondse Aangewend	R	R	R	R	R	R
Opgehoopde fondse	134,747,894	141,438,858	149,404,758	160,152,926	172,504,966	187,097,703
Spesifieke fondse	1,463,439	1,666,893	1,920,501	1,913,248	2,854,567	3,226,198
Lenings	15,593,706	13,698,836	13,574,340	13,252,042	12,815,865	11,858,857
Bankoortrekkings	3,687,258	3,848,538	3,874,723	3,654,475	3,477,239	3,073,252
Trustfondse	4,203,672	4,403,198	4,945,005	5,511,990	6,207,568	6,469,411
Krediteure	3,207,772	4,706,129	3,923,104	3,299,682	4,373,492	3,226,153
	162,903,741	169,762,452	177,642,431	187,784,363	202,233,697	214,951,574
Aanwending van Fondse	R	R	R	R	R	R
Vaste Bates	121,400,137	125,820,415	130,368,119	135,614,943	142,096,542	144,975,778
Meubels & toerusting	8,568,710	9,250,027	10,078,986	10,680,498	11,999,100	13,097,797
Motorvoertuie	399,585	420,412	717,674	542,253	784,597	1,184,095
Orrele	2,568,406	2,624,152	3,185,088	3,385,776	3,632,850	3,811,989
Boorgate & toerusting	366,762	377,168	345,230	359,258	327,387	365,211
Publikasievoorraad	839,404	734,618	697,002	651,112	1,151,245	1,020,806
Debituur & lenings	1,287,073	2,332,267	3,590,384	4,281,616	4,486,818	4,900,890
Kontant/Beleggings	27,473,664	28,203,393	28,659,948	32,268,907	37,755,158	45,595,008
	162,903,741	169,762,452	177,642,431	187,784,363	202,233,697	214,951,574
INKOMSTESTAAT						
INKOMSTE	R	R	R	R	R	R
Offergawe	60,377,847	64,560,182	69,118,140	72,562,864	78,332,741	85,573,915
Funksies en fondsinsameling	15,229,391	16,461,157	18,356,783	18,629,904	20,278,776	22,031,894
Subsidies	2,100,363	2,386,532	2,610,272	2,458,107	2,381,560	2,888,948
Algemene inkomste	7,073,147	7,017,744	7,583,052	8,462,277	9,708,118	11,205,923
Beleggingsinkomste	3,033,076	2,867,766	2,894,109	3,038,879	3,405,809	3,378,074
Spesiale hydraes & Deurkollekties	12,011,152	11,954,486	12,830,741	13,783,027	14,493,096	14,938,405
TOTALE INKOMSTE	99,824,976	105,247,867	113,393,097	118,935,058	128,600,100	140,017,059
UITGAWES	R	R	R	R	R	R
Standplaas & verwantekoste	48,208,876	52,703,094	56,711,845	60,948,973	64,228,380	67,628,112
Salaris en lone & reiskoste	8,769,279	9,577,658	10,626,578	11,113,949	11,829,725	13,100,235
Heffings	13,246,981	14,247,726	14,733,871	14,676,074	15,598,152	16,728,252
Faciliteite	9,142,632	9,366,526	10,324,994	11,323,550	11,964,442	12,880,334
Kategese	135,905	155,482	152,647	161,892	154,609	200,558
Telefoon, Skryfbehoeftes & oudit	3,898,201	4,441,488	4,982,126	5,627,143	6,382,718	7,137,914
Tydskrifte en publikasies	574,941	634,157	568,841	599,561	1,811,003	443,495
Rente betaal	2,184,376	1,995,171	1,780,734	1,405,687	1,388,537	1,343,085
Diens van barmhartigheid & skenkings	2,578,538	2,550,371	2,551,289	2,508,200	2,712,147	2,917,070
Bydraes, vaardevermindering	4,998,900	4,897,552	5,331,256	5,132,375	6,092,150	6,444,990
TOTALE UITGAWES	93,738,629	100,569,225	107,764,181	113,497,404	122,161,863	128,824,045
OORSKOT/(TEKORT)	6,086,347	4,678,642	5,628,916	5,437,654	6,438,237	11,193,014

9.8.2.1 Inkomstestaat

Suiwer geoordeel op die netto oorskot vir die afgelope 6 jaar, is gemeentes steeds in 'n relatief gesonde finansiële posisie. Nie noodwendig elke gemeente nie, maar wel in terme van die breër prentjie van die Nederduitsch Hervormde Kerk. Ten spyte van lidmateveranderinge, demografiese verskuiwings en maatskaplike probleme was die oorskot telkens, met die uitsondering van 1998, positief.

(i) Inkomste

Die samestelling van gemeentelike inkomste dui baie duidelik die relatiewe afhanklikheid en omvang van die onderskeie inkomstebronne aan.

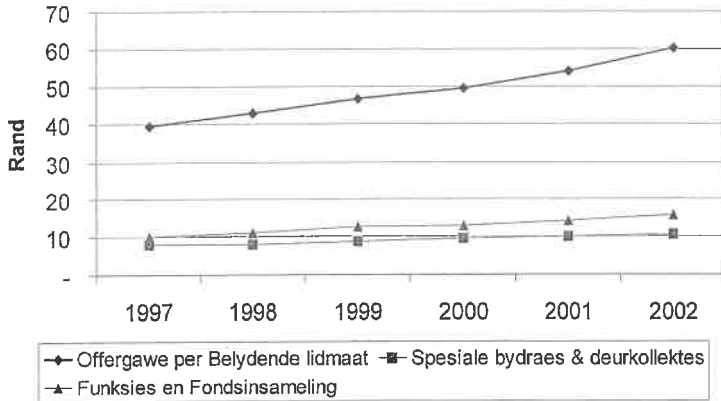
Die totale inkomste het sedert 1997 met ongeveer R40,2m toegeneem, wat 'n gemiddelde verhoging van naastebly R8m per jaar verteenwoordig.

Aangesien inkomste ook 'n funksie van belydende lidmate verteenwoordig, is die volgende inligting insiggewend.

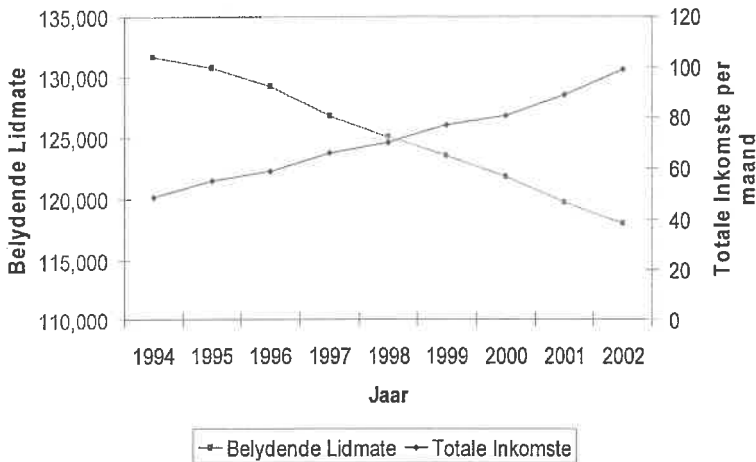
	INKOMSTE PER BELYDENDE LIDMAAT PER MAAND					
	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Belydende lidmate	126,848	125,089	123,342	121,932	120,283	118,304
Offergawe per Belydende lidmaat p.m.	R39.67	R43.01	R46.70	R49.59	R54.27	R60.28
<i>-% verandering</i>		8.43%	8.58%	6.20%	9.43%	11.07%
Spesiale bydraes & deurkollektas	R7.89	R7.96	R8.67	R9.42	R10.04	R10.52
<i>-% verandering</i>		0.93%	8.85%	8.66%	6.59%	4.80%
Funksies en Fondsinsameling	R10.01	R10.97	R12.40	R12.73	R14.05	R15.52
<i>-% verandering</i>		9.61%	13.10%	2.66%	10.34%	10.46%
Totale inkomste Per lidmaat p.m.	R66.00	R70.00	R77.00	R81.00	R89.00	R99.00

Die vermindering in belydende lidmate is opvallend maar dit word klaarblyklik geneutraliseer deur die offervaardigheid van lidmate.

Gemeentes van die Nederduitsch Hervormde Kerk Inkomste : Per lidmaat per maand

Totale Inkomste per maand vs Belydende lidmate

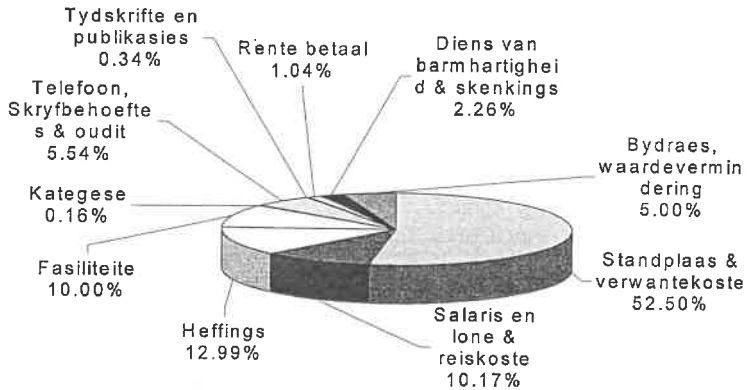

(ii)

Uitgawes

Die jaarlikse netto oorskot wat gemeentes aanteken beteken dat uitgawes, as 'n algemene reël, binne die inkomstepotensiaal bestuur word.

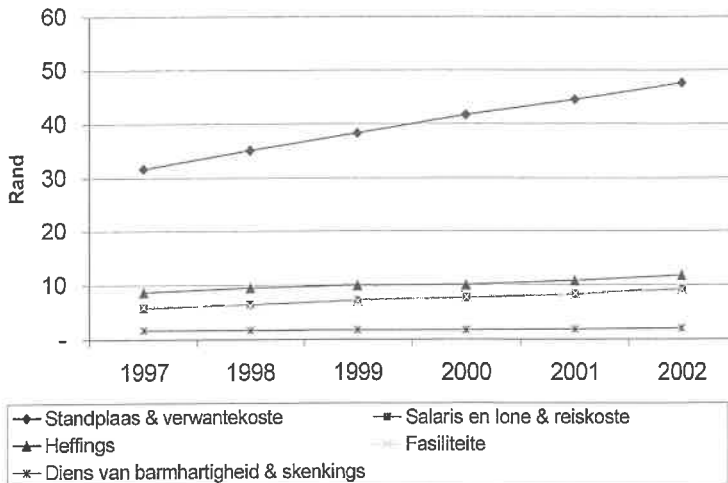
Die samestelling van gemeentelike uitgawes was soos volg:

Gemeentes Uitgawesamestelling

Wanneer die vernaamste uitgawe komponente per belydende lidmaat per maand eweneens beskou word is die volgende tendense van belang:

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Belydende lidmate	126,848	125,089	123,342	121,932	120,283	118,304
Standplaas & verwante koste	R31.67	R35.11	R38.32	R41.66	R44.50	R47.64
% verandering		10.86%	9.13%	8.71%	6.83%	7.05%
Salaris en lone & reiskoste	R5.76	R6.38	R7.18	R7.60	R8.20	R9.23
% verandering		10.75%	12.52%	5.80%	7.90%	12.59%
Heffings	R8.70	R9.49	R9.95	R10.03	R10.81	R11.78
% verandering		9.07%	4.88%	0.76%	7.74%	9.04%
Fasiliteite	R6.01	R6.24	R6.98	R7.74	R8.29	R9.07
% verandering		3.89%	11.79%	10.94%	7.11%	9.46%
Diens van barmhartigheid & skenkings	R1.69	R1.70	R1.72	R1.71	R1.88	R2.05
% verandering		0.30%	1.45%	-0.55%	9.61%	9.35%
Totale uitgawes	R62.00	R67.00	R73.00	R78.00	R85.00	R91.00

**Gemeentes van die Nederduitsch Hervormde Kerk
Uitgawes : Per lidmaat per maand**

(iii) **Samevattend**

Die finansiële prestasie van gemeentes was tydens die periode onder oorsig uiters positief ten spyte van die negatiewe boodskappe wat soms in die wandelgange versprei word.

Die feit dat kleiner gemeentes sukkel om te oorleef en die verdere werklikheid dat gemeentes gesluit word en standplase opgehef word, moet eenvoudig voor elkeen van ons se eie drumpel geplaas word. Die rigiede wyse waarop sommige gemeentes hulle eie beskerm en nie wil deel nie het iets daarmee te make. Die Kerk kan dit gewoon nie meer bekostig nie.

9.8.2.2 **Balansstaat**

(i) **Bates**

Die totale bates van gemeentes neem toe van ongeveer R162,9m in 1997 tot R215,0m in 2002.

Hierdie toename van R52,1m is gereken teen kosprys en is soos volg saamgestel:

	1997	2002	Toename
	R.miljoen	R.miljoen	R.miljoen
Vaste bates	121,4	145,0	23,6
Meubels & Toerusting	8,6	13,1	4,5
Motorvoertuie	0,4	1,2	0,8
Ander	5,1	10,1	5,0
Kontant/Beleggings	27,5	45,6	18,1
Totaal	163,0	215,0	52,0

Sedert 2000 is bates ter waarde van R27,2 miljoen gevestig.

(ii)

Laste

Vir die ooreenstemmende tyd het die laste soos volg verander:

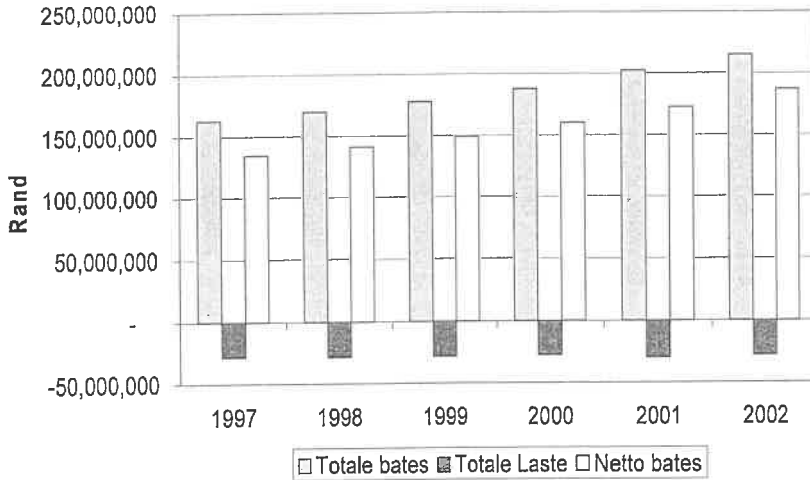
	1997	2002	Toename/(Afname)
	R.miljoen	R.miljoen	R.miljoen
Spesifieke fondse	1,5	3,2	1,7
Lenings	15,6	11,9	(3,7)
Bankoortrekkings	3,7	3,1	(0,6)
Trustfondse	4,2	6,5	2,3
Krediteure	3,2	3,2	0
Totaal	28,2	27,9	0,3

Die situasie is baie stabiel wat beteken dat die gemeentes die skuld las baie nougeset bestuur en onder bedwang gehou het.

Gemeentes moet egter bly waak teen die aanwending van Trustfondse. Die voordeel, indien dit van pas sou wees om dit so te stel, is dat hierdie Trustfondse hoofsaaklik interne skulde is wat nie sondermeer deur die "eienaar" opgeroep sal word nie en geen kontantvloei krisis behoort hieruit ontstaan nie.

Die stand van **totale bates tot totale laste** oor die afgelope 6 jaar, sien soos volg daaruit:

Gemeentes van die Nederduitsch Hervormde Kerk Totale bates en laste

(iii)

Afleiding

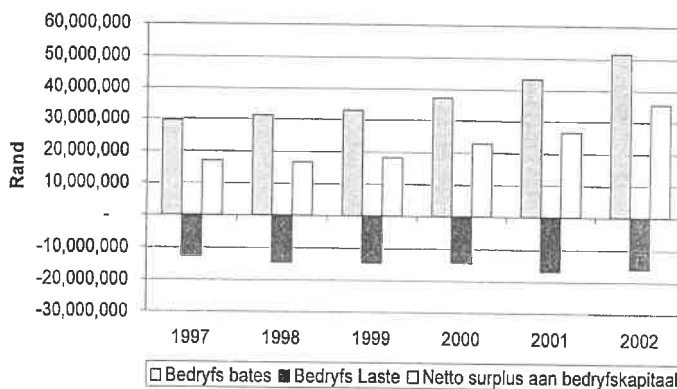
Die mees prominente tendense wat in die grafieke waargeneem kan word is die konstante en volhoubare groei in totale bates sowel as netto bates.

Gemeentes sluit die finansiële jaar 2002 af met 'n bedrag van R187.1 miljoen surplus bates oor laste.

Terwyl bogenoemde grafiek die solvensievlak van gemeentes aandui, is die bedryfskapitaal verhouding van gemeentes 'n aanduiding van 'n vermoë om korttermyn verpligtinge met korttermyn bates na te kom.

Die tendense wat in die onderstaande grafiek weerspieël word stem die Kerk tot groot dankbaarheid. Met die afsluiting van die finansiële jaar op 31/12/2002 was die netto bedryfskapitaalverhouding R35,5 miljoen positief en die grafiek spreek vanself.

Gemeentes van die Nederduitsch Hervormde Kerk Bedryfskapitaal

BESLUIT

1. Daar word met dank kennis geneem van die positiewe resultate.
2. Gemeentes word bemoedig om in die geloof die werk van die Kerk te bly doen. Elkeen wat 'n rol gespeel het, word bedank vir die harde werk en deursettingsvermoë.

9.8.2.3 Ondersteuning aan gemeentes: Fonds vir Gemeente-Opbou

Agtergrond

Tradisioneel is die finansiële resultate van gemeentes wat om subsidie aansoek doen ontleed, en aan die hand van hul begroting is toekennings gemaak. Die grootste nadeel van hierdie werkswyse is dat geouditeerde inligting ten tye van die aansoek reeds bykans 'n jaar oud is, en is die evaluering afhanklik van die gemeentes se weergawe van 7 maande se ongeouditeerde resultate. Daarbenewens is die versoeking groot om die begroting wat die aansoek vergesel so saam te stel dat subsidie onontbeerlik blyk te wees. Dit verg dus fyn oordeel om dan sekere begrotingselemente in lyn met die werklike resultate van die verlede aan te pas. Terwyl dit telkens eksplisiet gemeld word dat die subsidie nie ten doel het om tekorte te subsidieer nie, is die resultaat tog in wese niks anders nie.

Die toekenning vanaf die jaar 2002 benader die saak vanuit 'n ander hoek. Dit poog om 'n kategoriseringsproses daar te stel, en dan gemeentes wat kwalifiseer en aansoek om subsidie doen, eenvormig te subsidieer. Die elemente is soos volg:

(i) ***Kategorisering van Gemeentes***

(a) ***Kategorie I***

Klein gemeentes (< 200 lidmate) is dikwels nie instaat om die volle sinodale heffing te betaal nie. Derhalwe word diesulke gemeentes met bepaalde komponente van die sinodalebegroting gesubsidieer. Hierdie deel van die subsidie is dus gebaseer op 'n vaste bedrag (ingevolge die begroting) in verhouding tot 'n gemeente se belydende lidmaantal. Gerieflikheidshalwe 'n *heffingsubsidie* genoem. Die volgende illustrasie spreek van self :

Heffings komponent	Begroting R.	Per Lidmaat : 118 000 R.
Administrasiekoste	3 673 932	31.14
Kommissies en Rade	1 066 681	9.04
Hulp aan gemeentes	1 361 000	11.53
Hulp aan emeriti	118 000	1.00
Geboue	149 123	1.26
Rente	4 500 608	38.14
Debiteur rente	472 000	4.00
Totale subsidie per lidmaat		96.11

(b) ***Kategorie II***

Hierdie klein gemeentes is meesal ook nie instaat om 'n leraar (met Deelversorging) na behore te trakteer nie. Derhalwe word 'n vaste komponent (bv 7% van die kalenderjaar se versorgingsvoordeel) as standaard **standplaaskoste-subsidie** aan hierdie gemeentes betaal. Dit is egter belangrik om toe te sien dat hierdie deel van die subsidie vir dié doel aangewend moet word. (Die Ringskommissie het hier 'n verdere rol te speel deur te bepaal of hierdie gemeentes se leraars na behore versorg is : Verwys Ord 3.4.2(vi)(f)) Vir kombinasies en soortgelyke bedieningstrukture wat deur een leraar bedien word, word die standplaassubsidie in verhouding tot elk se belydende lidmaantal toegeken.

(c) ***Kategorie III***

Dan is daar ook groter gemeentes wat 'n bewese finansiële onvermoë openbaar, soos byvoorbeeld herhalende tekorte en/of verswakkende bedryfskapitaal-verhoudings. Hierdie komponent word op dieselfde basis as die *heffingsubsidie* in (a) hierbo toegedeel, behalwe dat die komponente van die sinodale heffing wat

gesubsidieer word af skaal en derhalwe 'n laer subsidie per belydende lidmaat tot gevolg het. (Dit word voorsien dat diesulke gemeentes mettertyd, saam met die Ringskommissie, opgeroep word vir gesprek.) Die volgende voorbeeld illustreer die toekenningsbasis:

Heffings komponent	Begroting R.	Per Lidmaat : 118 000 R.
Hulp aan gemeentes	1 361 000	11.53
Rente	4 500 608	38.14
Totale subsidie per lidmaat		49.67

(d)

Kategorie IV

Gemeentes wat as gevolg van bg kategorie-status opgelope skuld het (hetsy by die Raad van Finansies of by eksterne instellings in die vorm van oortrokke bankrekeninge) word gesubsidieer met 'n eenvormige bedrag *nadat die breek behoefte in Kategorieë bevredig* is. Uiteraard word dit toegeken om teen die skuld aangewend te word! Hierdie bedrag kan dus van jaar tot jaar verander (selfs tot nul) , en sal staak sodra die gemeente se skuld uitbestuur is, met die aanname dat daar nie nuwe skuld aangegaan mag word nie. Die ringskommissie sal dus ook hier moet kennis neem van lopende gemeentelike skuld om te verhoed dat gemeentes onoordeelkundig van die vorm van finansiering gebruik maak.

Uit die aard van ringsbetrokkenheid wat hieruit voortvloei, is die gebruik dat die toekennings aan die hand van bogenoemde formulering gedoen word, maar dat die finale aanwending deur die ringskommissie bekragtig of binne die ringsverband herverdeel kan word. (Verw *Ord 3.4.2(vi)(f)*). Hierdie ringsinset kulmineer gewoonlik in 'n bekragtiging vir aanwending soos deur die formulering bepaal, herverdeling tussen aansoekende gemeentes of selfs afkeuring van 'n bepaalde toekenning aan 'n bepaalde gemeente. Dit opsigself mag problematies wees as die betrokke gemeentes daarop aandrang dat die formulering vooraf veronderstel dat die toekenning uitsluitlik vir die gemeente bedoel is.

Dit moet egter in gedagte gehou word dat ringskommissies Kerkordelik "nader aan die werklikheid" as die sinodale struktuur funksioneer, en derhalwe oor 'n bron van kennis aangaande die toepaslike gemeentes beskik wat die rasionaal vir toekenning suiwerder maak. Verder word toenemend gefokus op die voortsetting van Woordverkondiging in die *ring* eerder as op die instandhouding van 'n nie-lewensvatbare bestaande struktuur – byvoorbeeld die aantal gemeentes in die huidige ringstruktuur. Met ander woorde, die subsidie kan in ringsverband aangewend word indien dit 'n bepaalde bedieningsplan ("besigheidsplan"), ter voortsetting van Kerkwees binne die ring, ondersteun.

BESLUIT

1. Kennis geneem.
2. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, in samewerking met die Raad van Finansies, ondersoek die moontlike ontwikkeling en implementering van 'n resultaat-gebaseerde verslagstelsel, ter aanvulling van die normale jaarlikse verslag.

9.9 ONDERSTEUNINGSPROGRAM

9.9.1 TAAKSPAN (BESTAANDE UIT MODERAMEN EN LEDE VAN DIE RAAD VAN FINANSIES)

Die Taakspan het gedurende 1999 beslag gevind. Tans bestaan die Taakspan uit die Moderamen en Dagbestuur van die Raad van Finansies.

Sedertdien is daar by meer as 100 gemeentes besoek afgelê met die doel om te ondersteun, maar ook om bepaalde inligting in te win.

Die doelwit was om 'n ondersteuningsmodel te vestig wat positiewe bestuur en gesonde gemeentelike administrasie sou bevorder.

Die werksveld is geïdentifiseer en in breë trekke is daar op die volgende ooreengekom:

- * Spesiale aandag aan gemeentelike finansies wat tendensanalises, subsidie-afhanklikheid, lewensvatbaarheid, ensomeer aanspreek.
- * Ondersteuning aan gemeentes in terme van Artikel 30 van die Belastingwet.
- * Kursusse en toerusting wat betrekking het op gemeentelike bestuur en finansies word gefasiliteer.
- * Daarstel en opdatering van die subsidiebeleid in terme van die Fonds vir Gemeente Opbou, ensomeer.

Die Taakspan, wat in terme van Ordinsansie 3.10.4.2 deur die Moderamen gedryf word, is deurlopend tot beskikking van gemeentes en Ringe ten einde sake van belang aan te spreek. Uiteraard is beskikbaarheid van die lede van die Moderamen en Raad van Finansies 'n sleutelfaktor.

BESLUIT

1. Ringskommissies hou op deurlopende basis met die Taakspan kontak ten einde aktuele sake aan te spreek.

2. Probleemsituasies op gemeentelike vlak word vroegtydig deur middel van die ringskommissie en die Komitee vir Kerklike Goedere geïdentifiseer en aangespreek, terwyl die Taakspan beskikbaar is om te ondersteun.

9.9.2. BESKRYWINGSPUNT

(i) KOMITEE VIR KERKLIKE GOEDERE: RING VAN LOSBERG

Die Ring van Losberg versoek die Algemene Kerkvergadering om die bestaan, samestelling, bevoegdhede en funksionering van die Ringskomitee vir Kerklike Goedere in te skryf onder 3.3.2 van die Kerkorde.

Motivering

Slegs deur op hierdie wyse beslag aan die Ringskomitee vir Kerklike Goedere te gee, kan hierdie komitee werklik toesig en beheer vir die ringsvergadering ten opsigte van kerklike goedere in moeiliker wordende ekonomiese toestande vir die Kerk uitoefen.

- * Spoedige aandag kan vanweë bogenoemde aan voorkomende finansiële situasies in die Kerk geskenk word.
- * Gemeentes sal vanweë bogenoemde verplig word om te reageer.

9.9.3 ROL EN FUNKSIE VAN DIE KOMITEE VIR KERKLIKE GOEDERE:

Kommentaar deur die Administrateur

Met die instel van die Komitee vir Kerklike Goedere is die leemtes wat voorheen geïdentifiseer is, grootliks geabsorbeer.

Die infasering was relatief pynloos en ringe het begin deelneem en ook die waarde van so 'n komitee besef.

Gesien teen die lig van die gemeentes wat finansiële ondersteuning moet word en die gevoel van sekuriteit as gemeentes weet dat ondersteuning op ringsvlak beskikbaar is, kan die instelling en bestuur van die komitee nie oorbeklemtoon word nie.

9.9.3.1 Die arbeidsveld

Die komitee is ingestel in terme van die Kerkorde en die volgende inligting is van belang:

Ordinansie 9.1: *Toesig en Beheer*

Die volgende vergaderings se verantwoordelikheid ten opsigte van die finansies en stoflike belange van die Kerk is uiteengesit in dié Ordinansie, naamlik:

- 9.1.(i) Die gemeente- en kerkraadsvergadering ten opsigte van die gemeente.
- 9.1.(ii) Die ringsvergadering ten opsigte van die ring.

Teen die agtergrond van die al hoe moeiliker wordende ekonomiese toestande is dit meer nodig as ooit om ook te strewer na streng finansiële dissipline sowel as kruisbestuiwing op ringsvlak.

9.9.3.2 *Ringskomitee vir Kerklike Goedere*

Die daarstelling van 'n Ringskomitee vir Kerklike Goedere is dus onontbeerlik.

Voorgestelde Arbeidsveld

Alhoewel dit elke ring vry staan om die agenda aan te pas na gelang van die bepaalde behoefte, sou so 'n ringskomitee aan die volgende areas aandag kon gee:

Toesig oor Bates

- * Aankoop/verkoop van eiendom
- * Bouprojekte
- * Korttermynversekering
- * Inventaris van roerende bates
- * Instandhouding van vaste eiendomme.

Toesig oor finansies op gemeentelike vlak

Ondersteuning en toesig van die totale spektrum van finansies op gemeentelike vlak, wat die volgende kan insluit:

- * Elke gemeente se finansies moet verantwoordelik beheer en bestuur word in terme van gesonde finansiële bestuursbeginsels.
- * Surplusfondse word by die Raad van Finansies belê.
- * Boeke van gemeentes moet jaarliks deur Afdeling Interne Oudit geouditeer word.
- * Ringskomitee gaan geouditeerde state of bestuursinligting na en lê verwerkte inligting in 'n verslag aan die ringsvergadering voor.
- * Ouditverslae en antwoorde daarop moet nagegaan en geïnterpreteer word in terme van risiko areas en opvolgaksies.

9.9.3.3 Ander sake

(i) *Finansiële posisie van gemeentes*

Die Ringskomitee moet die finansiële posisie van elke gemeente monitor sodat probleme vroegtydig geïdentifiseer kan word. Geouditeerde state, tendense en grafieke soos deur die kantoor van die Administrateur voorgelê kan as basis dien. Oortrokke bankrekeninge, kerkskuld, trustfondse, uitstaande krediteure, ensameer kan dien as basis vir so 'n moniteringsaksie.

(ii) *Opleiding, ondersteuning en voorligting aan:*

- * Kassiere
- * Finansiële komitee
- * Fondsinsamelingskomitee

(iii) *Vergoedingsstrukture van:*

- * Die predikant
- * Administratiewe Beampte
- * Orrelis
- * Ander amptenare

(iv) *Ringsfondse*

- * Elke ring se finansies moet verantwoordelik beheer en bestuur word in terme van gesonde finansiële bestuursbeginsels.

(v) *Die omgewing (binne ringsgrense)*

- * Die komitee moet voortdurend ondersoek instel na die ontwikkelinge binne die grense van die ringskommissie en ten opsigte van:
 - ** Gemeentegrense
 - ** Benutting van kerkgeboue
 - ** Gesamentlike aksies met betrekking tot fondsinsameling, ens.

(vi) *Belastingsake*

- * Werknemers
- * Belasbaarheid van die kerk

(vii) *Samevatting*

Deur die kundigheid op ringsvlak te mobiliseer en aan te wend kan pro-aktiewe optrede tot voordeel van die Gemeente, Ring en Kerk wees.

Die ondersteuningsrol moet nie onderskat word nie.

BESLUIT

1. **Die beskrywingspunt van die Ring van Losberg word aanvaar .**
2. **Die Raad vir Regsadvies word versoek om die saak kerkordelik te orden.**

9.10 GEMEENTES : FINANSIËLE RESULTATE IN PERSPEKTIEF

Alvorens die hoofstuk met betrekking tot gemeentelike finansies afgesluit kan word, is dit nodig om ten slotte na enkele belangrike sake te verwys.

9.10.1 INLEIDING

Dit is baie belangrik om 'n paar aandagstrepe te trek ten einde die finansiële resultate van gemeentes in perspektief te plaas. Die volgende tendense of feitestellings sal die aandag daarop fokus:

- * ***Surplusinkomste:*** Vir die periode onder oorsig, met ander woorde 2000 tot 2002 het die netto surplusse in totaal konstant gestyg ten spyte van die daling in lidmaattal.

Wanneer gaan dit omdraai sou u vra? Sonder om te sê dat dié vraag al baie gevra is en dat die Heer van Sy kerk dit bepaal, het ons die afgelope 10 jaar van krag tot krag gegaan. In 1994 was die oorskot ongeveer R5,8 miljoen en in 2002 is dit meer as R11 miljoen.

- * ***Bedryfskapitaal situasie***

Dieselfde tendens word opgemerk. In 1994 was die netto bedryfskapitaal surplus net meer as R10miljoen terwyl dit net meer as R35miljoen in 2002 was. Gaan ons weer vra wanneer dit gaan omdraai?

- * ***Totale bates***

Dit was net meer as R110miljoen in 1994 en beloop tans in die omgewing van R190miljoen.

Hieroor kan nie regtig kommentaar gelewer word nie, net baie dankie aan elkeen wat daartoe meegehelp het en alle eer aan die Heer van ons Kerk wat Sy Kerk onderhou.

'n Uitspraak wat telkemale gemaak is, kan nou met vrug hier herhaal word,

naamlik:

Sodra ons die grense tussen gemeentes laat vervaag, al is dit net denkbeeldig, kan elke gemeente volwaardig gemeente wees, sonder skuld, sonder sorg en ingestel om die werk wat ons opgedra is sorgeloos te doen.

Daar bly egter 'n mate van gemeente-sentriese denke wat hierdie positiewe resultate telkens in die skadu stel.

9.10.2 DIE PROBLEMATIEK OP GEMEENTELIKE VLAK

Ten einde die dispariteite en probleme op gemeentelike vlak uit te wys, is die volgende tabel vir die finansiële jaar 2002 van belang:

Belydende Lidmate	Aantal Gemeentes	Surplus/Tekort				Netto Surplus (Rm)
		Aantal		Bedrag (Rm)		
		Surplus	Tekort	Surplus	Tekort	
0-100	32	19	13	1.2m	.16m	1.04m
101-200	60	44	16	1.68m	.36m	1.32m
201-300	47	31	16	1.57m	.43m	1.14m
301-400	29	24	5	1.30m	.13m	1.17m
401-500	61	43	18	2.26m	.33m	1.93m
501-600	21	15	6	1.03m	.18m	.85m
601-700	35	28	7	2.71m	.12m	2.59m
701-800	7	5	2	.24m	.03m	.21m
801-900	9	6	3	.45m	.12m	.33m
901-1000	2	2	0	.15m	0m	.15m
> 1000	6	6	0	.46m	0m	.46m
Totaal	309	223	86	R13,05m	R1.86m	R11.19m

Afleidings

Alhoewel generies van aard, is daar tog betekenisvolle afleidings wat hieruit gemaak kan word, naamlik:

- * Gemeentes met lidmate minder as 500 neig tot tekorte en die redes sal verdaan uitgewys word. In alle waarskynlikheid sal ons vind dat die direkte koste te hoog is om deur die lidmaattal ondersteun te word.
- * Gemeentes met minder as 301 lidmate verteenwoordig meer as 50% van die netto tekorte. Dit beteken dat kleiner gemeentes ernstige aandag sal moet geniet en veral sal moet besin oor die vlak van vergoeding van die amptenare en die predikant.

- * Kleiner gemeentes sal bepaald 'n plafon op koste moet plaas ten einde te oorleef, of ten minste te probeer saamwerk, kombineer of saamsmelt.

9.10.3 SALARISSE, LONE EN STANDPLAAS KOSTE

Weereens toon die tabel tendense wat van belang mag wees. Alhoewel daar beduidende fluktuasies mag voorkom is dit opvallend dat bogenoemde koste sowat 'n 50-60% van totale inkomste verteenwoordig.

Gemeentes sal dus in ooreenstemming met byvoorbeeld stadsrade en skole, 'n perk moet plaas op die persentasie van totale inkomste wat aan hierdie komponent bestee kan word, om steeds lewensvatbaar te bly.

Kategorie	% Spandeer aan Salarisse/Honoraria/Traktement
0-200	49%
201-300	60%
301-400	60%
401-500	59%
501-600	58%
601-700	55%
701-800	56%
801-900	58%
901-1000	59%

9.10.4 VERBETERING/VERSWAKKING VAN NETTO RESULTATE VAN GEMEENTES

Vergelyking in Surplusse en Tekorte vir 3 jaar

	2000			2001			2002		
	Aantal	Bedrag	%	Aantal	Bedrag	%	Aantal	Bedrag	%
Surplus	197	R8 376m	64	203	R9 156m	66	223	R13 184m	72
Tekort	111	R2 938m	36	106	R2 718m	34	86	R 1 991m	28
Netto surplus	308	R5 438m	100	309	R6 438m	100	309	R 11 193m	100

9.10.5 SAMEVATTEND

Die prentjies wat hierbo na vore gekom het vertel elk 'n unieke verhaal.

Die goue draad deur al die syfers, verhale en probleme is gewoon dat daar waar gemeentes die finansies bestuur en daar waar positief en produktief gewerk word, daar gaan dit goed met die gemeente – ook op finansiële terrein.

Ons sou dus kon vra dat gemeentes die skouer aan die wiel hou en dankie vir

elkeen wat dit reeds so hanteer.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

**DIE VERGADERING VERDAAG VIR AANDETE OP VRYDAG
1 OKTOBER 2004**

---oOo---

**DIE VERGADERING HERVAT SY WERKSAAMHEDE OP VRYDAG
1 OKTOBER 2004 NA AANDETE**

Ordemosie

Die vergadering handel sy werksaamhede af voordat hy verdaag.

**Verband
met ander
Kerke**

6. VERBAND MET ANDER KERKE

6.1 VERSLAG VAN DIE RAAD VIR EKUMENE

6.1.1 SAMESTELLING VAN DIE RAAD

Die vergadering neem kennis van die samestelling van die raad en die benoeming van die volgende subkomitees:

- * Tussenkerklike Kommissie
- * Konvent van Reformatoriese Kerke
- * Gesprek met Presbiteriaanse Kerk
- * Gesprek met Lutherse Kerk
- * Gesprek met Anglikaanse Kerk
- * Gesprek met die WARC en ander ekumeniese liggame
- * Korrespondensie met die Nederlands Hervormde Kerk
- * Gesprek met die Rooms Katolieke Kerk
- * Gesprek met die APK.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die raad in kennis gestel dat die TKK nie 'n komitee van die raad is nie, maar wel 'n komitee van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

6.1.2 AANTAL VERGADERINGS GEHOUD DEUR DIE RAAD

Die raad het sewe keer vergader. Drie byeenkomste van die Konvent van Reformatoriese Kerke het plaasgevind.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

6.1.3 WERKOPDRAGTE WAT VAN DIE 66STE ALGEMENE KERKVERGADERING ONTVANG IS

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die volgende opdragte aan die raad opgedra:

6.1.3.1 Die raad gee meer daadwerklike aandag aan verkennende gesprekke met die Presbiteriaanse-, Anglikaanse- en Lutherse Kerke

Presbiteriaanse Kerk

Ds P de Kock het in 2002 namens die Kerk groete aan die General Assembly van die Presbiteriaanse Kerk oorgedra en is vriendelik daar ontvang.

Lutherse Kerk

Drr GMJ van Wyk en PB Boshoff het 'n verkennende gesprek met biskop Lilje gehad, maar is agterna meegedeel dat die Lutherse Kerk nie genoeg manskappe het om ekumeniese betrekkings met die Kerk aan te knoop nie.

Anglikaanse Kerk

Daar is nog geen vordering gemaak nie.

6.1.3.2 Die raad oorweeg die uitnodiging van die Ned Geref Kerk om in 2004 aan die projek Kerkspieël deel te neem

Hierdie projek is deur die Tussenkerklike Raad oorgeneem (Kyk die verslag van die Tussenkerklike Raad).

6.1.3.3 Meer daadwerklike aandag word gegee aan skakeling met ekumeniese liggame, by name die WARC, die SAARC en die SARK (SACC)

WARC

Die World Alliance of Reformed Churches het ons Kerk genooi om twee waarnemers na die volgende byeenkoms in Ghana wat vanaf 29 Julie - 13 Augustus 2004 plaasvind, te stuur. Dr JC van der Merwe en ds EG Fourie is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering afgevaardig om die Kerk te verteenwoordig. Hulle sal 'n verslag vir die vergadering gereed hê.

SAARC en SARK

Die raad het om strategiese redes besluit om voorkeur te verleen aan die kontak met die WARC bo dié met die South African Alliance of Reformed Churches en die Suid-Afrikaanse Raad van Kerke.

6.1.3.4 Parallel met hierdie gesprek(ke) daar ook gesprekke met kerke wat lede van hierdie twee liggame is deur die raad gevoer word

Die voorsitter van die raad, dr GMJ van Wyk, het informele gesprekke gevoer met

persone wat gemoeid is met ekumeniese sake van lidkerke van hierdie liggame.

6.1.3.5 Die Raad vir Ekumene beywer hom om waarnemers na die byeenkomste van SARK te stuur

Soos reeds gestel het die raad om strategiese redes besluit om voorkeur te verleen aan die kontak met die WARC bo dié met die South African Alliance of Reformed Churches en die Suid-Afrikaanse Raad van Kerke.

6.1.3.6 Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering volg sy korrespondensie met die Nederlands Hervormde Kerk op

'n Antwoord word steeds afgewag van die Nederlands Hervormde Kerk.

BESLUIT

1. Die Kerk brei sy ekumeniese kontak uit deur aansoek te doen om

- * die herstel van lidmaatskap van die WARC (World Alliance of Reformed Churches)
- * waarnemerstatus by die SARK
- * lidmaatskap van die REC (Reformed Ecumenical Council (GER)).

2. Die vergadering begroot om deel te neem aan die aktiwiteite van hierdie liggame.

3. Die vergadering besluit om bande met die Uniting Church in Australia aan te knoop.

6.1.4 OPDRAGTE WAT ADDISIONEEL ONTVANG IS

6.1.4.1 SACLA

Dr GMJ van Wyk het die byeenkoms van SACLA II van 7 - 12 Julie 2003 in Pretoria bygewoon en verslag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gelewer.

6.1.4.2 NGK in Afrika

Dr GMJ van Wyk het die sinodesitting van die Ned Geref Kerk in Afrika op 10 Mei 2003 in Kroonstad bygewoon en verslag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gelewer.

6.1.4.3 Viva Vox

Die raad het aanbeveel dat Viva Vox se versoek om deur die Kerk se kanale literatuur te versprei, nie toegestaan word nie.

6.1.4.4 Werkwinkel van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

Dr GMJ van Wyk het 'n werkwinkel van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op 15 Februarie 2003 te Hammanskraal bygewoon.

6.1.4.5 Navraag van Christian Reformed Churches of Australia

Die CRCA het inligting aangevra oor ons Kerk en die raad het die inisiatief geneem om bepaalde persone aan te wys om 'n dokument met die antwoorde op hulle navrae saam te stel.

6.1.4.6 Oostenrykse Reformierte Kirche

Die raad het met prof JA Loader korrespondeer en daar is spesifieke sake wat aandag geniet.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

6.1.5 TAKE DEUR RAAD SELF AANGEPAK

6.1.5.1 Kontak met Rooms-Katolieke Kerk

Die raad het vader Bonaventura Hinwood uitgenooi om op 31 Mei 2002 te praat oor die "Gemeenskaplike Verklaring oor die Regverdigsleer" van 30/31 Oktober 1999.

BESLUIT

1. Kennis geneem.
2. Die raad word bedank vir sy werk.

6.2 **VERSLAG VAN DIE KOMMISSIE VIR GESPREK MET DIE SUSTERSKERKE**

6.2.1 **SAMESTELLING VAN KOMMISSIE**

Die Vergadering neem kennis van die samestelling van die Kommissie vir Gesprek met die Susterskerke.

6.2.2 **WERKTERREINE**

Die Tussenkerklike Kommissie (TKK) funksioneer sedert 1956 as gespreksforum tussen die Nederduitsch Hervormde Kerk, die Nederduitse Gereformeerde Kerk en die Gereformeerde Kerke van Suid Afrika. Die gesprek het oor baie jare gefokus op die tema van eenheid tussen die Kerke, en moontlike eenwording van die drie kerkgenootskappe. Die fokuspunt was derhalwe die identifisering en bespreking van dié dinge wat die drie kerke uitmekaar hou en verhoed dat hulle een kan word. Tydens die ses en sestigste Algemene Kerkvergadering is berig dat die gesprek oor eenheid en eenwording so ver gevorder het dat die kerke daaroor saamstem dat daar soveel dinge is wat die kerke uitmekaar hou, dat eenwording nie tans moontlik is nie en dat die kerke daaroor saamstem dat aanvaar word dat daar 'n duldbare verskeidenheid tussen die kerke kan bestaan.

Teen hierdie agtergrond het die gesprek by die TKK die afgelope drie jaar onder leiding van eers die Gereformeerde Kerke en tans die Ned Geref Kerk vyf fokus-punte gehad:

6.2.2.1 **Tussenkerklike Raad**

Ten eerste is verder besin oor kerkeenheid en moontlike eenwording. Met die besef dat strukturele eenwording nie tans realiseerbaar is nie, het die drie kerkgemeenskappe tog besin oor die moontlikheid om meer sigbaar gestalte te gee aan die eenheid wat wel tussen die kerke bestaan. Voortvloeiend uit dié gesprek is besluit om die TKK te laat oorgaan in die TKR (Tussenkerklike Raad). Dit sou beteken dat die verhouding tussen die kerkgemeenskappe nie net op die vlak van kommissies met mekaar gevoer word en gestalte kry nie, maar dat die Raad op 'n sterker grondslag samewerking tussen die kerke sal kan koördineer en getuienis namens die kerke kan lewer. Die TKR het voorlopig tydens die TKK se werkwinkel in Februarie 2004 tot stand gekom en het wye publikasie in die kerklike en sekulêre pers geniet. Gesprek is ook gevoer oor die moontlike betrekking van die sendingkerke van die drie kerkgenootskappe by die TKR. Die Algemene Kerkvergadering moet die grondslag en die Hervormde Kerk se formele deelname aan die TKR goedkeur.

6.2.2.2 Die roeping van die kerk

Die tweede saak wat die afgelope drie jaar sterker op die agenda van eers die TKK en nou die TKR na vore tree, is die gesamentlike besinning oor die roeping van die drie kerkgemeenskappe in Suid-Afrika. Die TKK het by twee werkwinkels in diepte oor die saak van roeping besin en die vraag gevra oor die verskil wat die kerke in Suid-Afrika kan maak as ons ons roeping reg verstaan. Oor dié besinning is breedvoerig in die kerklike pers berig. Hierdie saak sal moontlik verder gevoer word op 'n gesamentlike Predikantevergadering van al die predikante van die drie kerkgenootskappe in die 2005.

6.2.2.3 Samewerking

Die volgende terreine van samewerking word tans deur die TKR ondersoek en verder gekoördineer en gestimuleer:

- * Jeugbediening
- * Liturgiese sake (insluitend formuliere)
- * Diakonale sake
- * Bediening (platteland, middestad, sending en evangelisasie)
- * Onderwys
- * Gesprek met owerheid
- * Publikasies
- * Dag van verootmoediging
- * Binnelandse ekumene
- * Buitelandse bediening
- * Belydenisskrifte/konfessies
- * Bybelvertaling en -verspreiding
- * Kerkspieël
- * Getuigenislewering en skakeling met die owerhede.

6.2.2.4 Krities-opbouende gesprek

Die krities-opbouende gesprek wat oor baie jare by die TKK gevoer is, gaan onverpoos by die TKR voort. Dié gesprek adem 'n sterk kerklik-teologiese gees en het ten doel dat die kerkgemeenskappe mekaar oor diepgaande teologiese kwessies aanhoor, daaroor kan verskil of konsensus kan bereik. Ter wille van sinvolle debatvoering is 'n aantal aktuele geloofstemas geïdentifiseer wat aan die hand van die Bybel, die belydenisskrifte en hedendaagse teologiese aksente bespreek word. Die temas van *Die bewerking van die Verlossing* en *Die Bewerker van die Verlossing* is reeds afgehandel. Die tema wat tans onder bespreking is, is *Wie God is*.

6.2.2.5 Hervertaling van die belydenisskrifte

Die TKR het besluit dat die drie kerkgemeenskappe 'n projek vir die hervertaling van die belydenisskrifte uit die oorspronklike tale van stapel stuur. Medewerkers en kundiges uit die drie kerkgemeenskappe is reeds vir die taak benoem en sal binnekort met hulle taak begin.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het advies by die Raad vir Regsadvies en die Raad vir Ekumene ingewin. Na behandeling van die advies is soos volg besluit:

Die Konsep Konstitusie van die TKR word beskou as 'n samewerkingsooreenkoms. Die Kerk verbind hom in geen opsig daaraan nie, maar loop die pad saam met die ander kerke totdat die 67ste Algemene Kerkvergadering daaroor besluit.

BESLUIT

1. **Die oorgang vanaf die TKG na die TKR word goedgekeur. Dit sluit die goedkeuring van die grondslag van die TKR in.**
2. **Die vergadering neem kennis van die verskillende werkerterreine waarop die TKG en die TKR die afgelope termyn beweeg het en gee deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering opdrag aan die Kommissie vir gesprek met die Susterskerke om met dié gesprek by die TKR voort te gaan.**
3. **Lede van die TKG word bedank vir hulle werk.**

6.3 **VERSLAG OOR DIE BYWONING BY DIE SINODE VAN DIE REFORMED CHURCH OF NEW ZEALAND EN AFRIKAANSE LIDMATE IN DIE LAND**

Die vergadering neem kennis van die uitvoerige verslag van ds APJ Beukes, oor sy bywoning by die Sinode van die Reformed Churches of New-Zealand as verteenwoordiger van die Kerk en die besoek aan lidmate in die land.

Hy berig onder meer oor die

- * doel van die besoek
- * die RCNZ Sinode
- * oordra van groetboodskappe
- * predikante uit Suid-Afrika
- * Sending en barmhartigheid

- * Teologiese skool
- * Verhouding met Christian Reformed Church of Australia (CRCA)
- * International Conference of Reformed Churches (ICRC)
- * gesprekke met oud-lidmate tydens die Sinode
- * Presbiteriaanse Kerk
- * besoeke aan Australië.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

6.4

VERSLAG OOR DIE BYWONING VAN DIE SINODESITTING VAN DIE CHRISTIAN REFORMED CHURCHES OF AUSTRALIA (CRCA)

Die vergadering neem kennis van die verslag van prof J Buitendag oor sy bywoning by die Sinodesitting van die "Christian Reformed Churches of Australia" te Melbourne vanaf 26 - 29 Mei 2003. Die volgende verslag is van prof Buitendag ontvang:

Hy meld onder meer die volgende:

- * Die oorweldigende meerderheid ander Australiese predikante van die CRCA sien egter die teenwoordigheid van die Suid-Afrikaners as 'n wonderlike geleentheid vir ekstensiewe én intensiewe groei van hulle gemeentes. Een Sydneygemeente het byvoorbeeld reeds 65% Suid-Afrikaners as lidmate waarvan omtrent 5% Hervormers is.
- * Die moontlikheid is ondersoek dat die Ned Herv Kerk vólle ekumeniese bande met die CRCA moet sluit. 'n Eenparige mosie is aanvaar wat bepaal het dat aan hulle volgende sinodesitting oor drie jaar, 'n verslag moet dien oor moontlike vólle ekumeniese betrekkinge tussen die twee kerke.
- * Die Algemene Kerkvergadering moet hom oor die saak uitspreek.
- * Die Kerk kan net hierby baat vind en wel om minstens die volgende redes:
 - ** Talle van ons lidmate in Australië is reeds by die CRCA ingeskakel.
 - ** Minstens twee van ons predikante is in 'n mindere of meerdere mate ook by hulle betrokke.
 - ** Die CRCA in die toekoms ook 'n Hervormde predikant vir 'n beroep sou kon oorweeg (daar is tans maklik vyf of meer oud NG Kerk predikante

in die RCA).

- ** Die tyd is lankal ryp dat ons Kerk sy ekumeniese bande moet verbreed. Hierdie verhouding met CRCA kan ook moontlike lidmaatskap met die Gereformeerde Ekumeniese Raad (GER) vergemaklik.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

6.5 KONFERENSIE: KERK EN STAAT

Die Konferensie: Kerk en Staat het in 2002 en 2003 te Stellenbosch plaasgevind. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het geoordeel dat dit belangrik is dat die Kerk by die jaarlikse konferensie verteenwoordig moet wees. Prof SJ Botha en 'n aantal predikante van die Kerk het die geleentheid bygewoon.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

6.6 OPENINGSGELEENTHEDE VAN SINODES VAN ANDER KERKE: GROETEBOODSKAPPE

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het uitnodigings na die openingsgeleentheid van die onderstaande Sinodesitting aanvaar en sorg gedra dat namens die Kerk groeteboodske oorgedra word:

- * Die Negende Algemene Kerkvergadering van die HKSA op 10 Desember 2003 te Linburg.
- * Die Algemene Sinode van die Ned Geref Kerk op 14 Oktober 2002 in die kerkgebou van Universiteits-Oord, Pretoria.
- * Die Nasionale Sinode van die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika op 6 Januarie 2003 te Potchefstroom.
- * Die Sinode van die Ned Geref Kerk van Suid-Transvaal te Albertyn op 7 Oktober 2003.
- * Die Sinode van die Ned Geref Kerk Oos-Kaapland op 28 November 2003 te

Port Elizabeth.

BESLUIT

- 1. Kennis geneem.**

6.7 PARLEMENTÊRE LESSENAAR

Dr B du Toit, predikant van die Ned Geref Kerk, verteenwoordig die Ned Geref Kerk by die Parlement om bepaalde sake en standpunte van die Kerk daar te stel in die sogenaamde Parlementêre Lessenaar.

Die Ned Herv Kerk is vriendelik genooi om ook met die Parlementêre Lessenaar te skakel. Die Kerk het kontakpersone benoem, maar die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Raad vir Ekumene skakel ook direk met dr Du Toit. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het verskillende standpunte en getuienisse van die Kerk reeds na dr Du Toit deurgegee, wat dit met groot vrug, verder gevoer het.

Die vergadering neem kennis van die beleidsdokument van die Ned Geref Kerk in verband met die Parlementêre Lessenaar.

BESLUIT

- 1. Kennis geneem.**

6.8 BESKRYWINGSPUNT

(i) **NOUGESETTE TOEPASSING VAN ORDEREËL 4.1.2(iv) EN ORDINANSIE 4.3.7: RING VAN ROODEPOORT**

Ouderlingevergaderings sien in terme van die nougesette toepassing van *Ordereël 4.1.2 (iv)* en *Ordinansie 4.3.7* van die *Kerkorde* toe dat daar *altyd* met lidmate gesprek gevoer word wat vanuit kerke met dieselfde belydenisgrondslag as die Hervormde Kerk lidmaatskap van die Hervormde Kerk wil aanvaar. Ouderlingevergaderings sien ook toe dat daar *altyd* gesprek gevoer word met lidmate van die Hervormde Kerk wat om welke rede ook al lidmaatskap van 'n kerk met dieselfde belydenisgrondslag as die Hervormde Kerk, wil opneem.

Die Algemene Kerkvergadering versoek die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om, waar geleentheid vir so 'n gesprek sigself mag voordoen,

die ongemak wat soms ervaar word met die interne diversiteit in sommige gemeentes van kerke met dieselfde belydenisgrondslag as die Hervormde Kerk, genuanseerd en met deernis aan hierdie kerke te kommunikeer.

Motivering

Alle kerke worstel met interne diversiteit as gegewe, wat beteken dat gemeentes binne 'n bepaalde kerk elkeen hulle eie aard en geaardheid het. Geen twee gemeentes is presies dieselfde nie, nie in die Hervormde Kerk nie en ook in geen ander kerk nie. Ook in die Hervormde Kerk probeer ons in die gelyk kom met hierdie interne diversiteitsverskynsel. Wanneer ons dus oor interne diversiteitskwessies in ander kerke praat, doen ons dit daarom juis met deernis en met inbegrip van ons eie worsteling met hierdie verskynsel.

Om hierdie beskrywingspunt betekenisvol te laat dien, is dit nodig om vooraf te stel dat gemeentes in spesifiek die Ring van Roodepoort werklik 'n negatiewe ervaring het van die *soort* interne diversiteit in sommige gemeentes van kerke wat veronderstel is om dieselfde belydenis en belydenisinterpretasie as die Hervormde Kerk te handhaaf. Die Ring van Roodepoort verwoord hiermee dus 'n kontekstuele frustrasie, hoewel dit so mag wees dat ook ander ringe en individuele gemeentes binne ander ringe in die Hervormde Kerk soortgelyke frustrasie mag ervaar.

Onder dit wat ten aansien van interne diversiteit as negatief en frustrerend beleef word, sou verwys kon word na gemeentes van kerke met dieselfde veronderstelde belydenis as die Hervormde Kerk, waar die bedieningspatrone na ons waarneming selfs meer "charismaties" is as in die tradisionele charismatiese kerke self. Dit geld veral vir die sogenaamde "charismatiese gemeentes" in die Ned Geref Kerk, hoewel daar ook gemeentes vanuit ander susterkerke mag wees wat op dieselfde wyse meewerk tot hierdie frustrasie.

Daar sou verwys kon word na praktyke wat na ons aanvoeling baie vreemd teenoor ons gedeelde belydenis en die interpretasie daarvan staan, onder meer die intensiewe en bewustelike proselitering van jonger lidmate van die Hervormde Kerk, wederopery en onderdompeling, kerkvreemde musiek, die formele beroep en "ordening" van lekepredikers en "pastore", oliesalwing en eksorsisme, om maar enkele voorbeelde te noem.

Dit gebeur dan soms dat 'n Hervormde gemeente 'n versoek van lidmate ontvang om bewys van lidmaatskap aan te stuur na so 'n "charismatiese gemeente" van 'n kerk met dieselfde belydenisgrondslag as die Hervormde Kerk, of soms word 'n versoek van lidmate van juis so 'n "charismatiese gemeente" vanuit 'n kerk met dieselfde belydenisgrondslag as die Hervormde Kerk, ontvang om opgeneem te word in 'n gemeente van die Hervormde Kerk.

Ons aanvaar vanuit ons eie ervaring van interne diversiteit dat kerke op presies dieselfde belydenisgrondslag as die Hervormde Kerk, soos die Ned Geref Kerk, hulle eie interne diversiteit sal vertoon ten opsigte van teologiese aksentplasing en vormoorwegings by onder meer die inrig van die erediens. Sommige van hierdie teologiese aksente en vormoorwegings, soos bo genoem, sou egter beskryf moes word as sou dit werklik vreemd teenoor spesifiek die Reformatoriese interpretasie van die belydenis, die sakramentsleer en die Reformatoriese verstaan van die liturgiese inkleding van die erediens staan. Eintlik sou veel breër gestel moes word dat hierdie aksente werklik vreemd staan teenoor die gees van die Reformasie.

Daarom is die Ring van Roodepoort van mening dat dit verstandig en selfs noodsaaklik is om *Ordereël 4.1.2 (iv)* en *Ordinansie 4.3.7* van die *Kerkorde* baie meer nougeset toe te pas as wat tot dusver in die kerklike praktyk die geval was. Normaalweg is daar nie so nougeset met lidmate van kerke wat dieselfde belydenis as die Hervormde Kerk het, gesprek gevoer nie, terwyl veel meer nougeset gesprek gevoer is met lidmate wat byvoorbeeld uit 'n tradisioneel charismatiese kerk afkomstig is. So 'n gesprek sou 'n aanduiding kon wees of lidmate wat van kerke op dieselfde belydenisgrondslag na die Hervormde Kerk toe oorkom, aanvullende kategetiese en onderrig aangaande die Reformatoriese erfenis, die belydenis en die Hervormde Kerk se eie teologiese aard benodig. So 'n gesprek sou ook lidmate wat vanaf die Hervormde Kerk oorgaan na gemeentes van ander kerke, toerus om in hierdie verband wel 'n verantwoordelike en ingeligte keuse uit te oefen.

Die *soort* interne teologiese diversiteit in kerke met dieselfde belydenisgrondslag as die Hervormde Kerk noodsaak hierdie soort gesprek, omdat nie langer sonder meer aangeneem kan word dat die Reformatoriese belydenis in *al* die gemeentes van kerke op dieselfde belydenisgrondslag as die Hervormde Kerk betekenisvol tot uitdrukking kom nie.

BESLUIT

- 1. Die beskrywingspunt word aanvaar.**

--- oOo ---

Huwelik, Gesin en Opvoeding

7. HUWELIK, GESIN EN OPVOEDING

7.1 VERSLAG VAN DIE RAAD VIR GESINSORG

7.1.1 SAMESTELLING VAN DIE RAAD

Die vergadering neem kennis van die samestelling van die Raad vir gesinsorg.

7.1.2 VERGADERINGS VAN DIE RAAD

Die raad het ses maal vergader en die dagbestuur van die raad twee maal.

7.1.3 WERKOPDRAGTE ONTVANG VAN DIE 66STE ALGEMENE KERKVERGADERING

7.1.3.1 Kategesehandleidings

- * Die Algemene Kerkvergadering dra dit aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op om, na oorlegpleging met die Raad vir Regsadvies, hersiene kategesehandleidings goed te keur.
- * Die Raad vir Gesinsorg word versoek om daaraan aandag te skenk dat handleidings vir kategete en katkisante in só 'n formaat gepubliseer word dat die veranderings wat tydens die Algemene Kerkvergadering goedgekeur word, slegs deur die byvoeging of weglating van 'n hoofstuk gedoen kan word.
- * Die Graad 11 kategesehandleiding word goedgekeur met die versoek dat die les oor Vigs by die Graad 7 en ook by die Graad 11-handboek ingewerk word.
- * Die vergaderings dra dit aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op om herskrewe kategesehandleidings soos hulle afgehandel word, voorlopig goed te keur.
- * Kategesehandleidings word deurlopend opgradeer.

7.1.3.2 Verlies van jong lidmate

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het besluit dat dié ondersoek kontinueer. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het besluit dat die Raad vir Apostolaat die ondersoek hanteer. Die Raad vir Gesinsorg word in die ondersoek geken.

7.1.3.3 Verklaring vir kategete

Die verklaring vir kategete word aan ouderlingevergaderings vir toekenning aan kategete deurgegee en ook na die Raad vir Erediens vir opname in die nuwe Diensboek. Ouderlingevergaderings word uitdruklik daarop gewys dat dit gaan oor die benoeming van 'n kateget en nie om die bevestiging van 'n kateget nie. Die Kommissie doen by die raad navraag oor wie die verklaring behoort voor te lees en by watter geleentheid die verklaring voorgelees behoort moet word.

7.1.3.4 Die ACSV: Ondersoek na aktiwiteite

Die aangeleentheid oor die ACSV word na die Raad vir Gesinsorg terugverwys.

7.1.3.5 Publikasie oor duiwels en duiweluitdrywing

Die publikasie van die Dosentevergadering oor duiwels en duiweluitdrywing word so gou moontlik afgehandel en gepubliseer. Die Dosentevergadering het soos volg gereageer op die opdrag:

- * Daar word aanbeveel dat die Raad vir Gesinsorg (Jeugbediening) aangewys word om hierdie opdrag te beplan en as projek te bestuur.
- * Die verhandeling van mnr J Ayres en die BD-skripsie van ds JM Bevelo-Manders kan met vrug as bronmateriaal gebruik word. Dit kan selfs oorweeg word om hulle by die projek te betrek. Verder kan die lesingmateriaal wat by verlede jaar se reeks Bybelskole gedien het, ook gebruik word.
- * Die Dosentevergadering is bereid om te help met die evaluering van bydraes, asook die korrigerende en formele afwerking van genoemde publikasies.

7.1.3.6 Studentegemeentes

Die Raad vir Gesinsorg ondersoek die moontlikheid om 'n lys van jongmense wat belydenis van geloof aflê, op 'n jaarlikse basis saam te stel. Hierdie inligting kan sentraal by die kantoor van die skriba van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering beskikbaar gestel word. Die gedagte is dat die inligting kan meehelp tot effektiewe bediening van jongmense wat in verskillende sentra gekonsentreer is.

7.1.3.7 Saamwoon van lidmate

Die studie oor die aangeleentheid word gekontinueer en die memorandum wat prof TFJ Dreyer oor die aangeleentheid geskryf het, word in aanmerking geneem.

7.1.3.8 Hantering van persone wat egbreuk pleeg

Die opdrag aan die raad word gekontinueer

7.1.3.9 Onderwyssake

Die Algemene Kerkvergadering het soos volg besluit:

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika

- * getuig teenoor die owerheid wanneer leerstof wat indruis teen ons Christelike geloof vir ons kinders voorgeskryf word
- * roep lidmate op om hulle deeglik te vergewis van die leerstof waaraan ons kinders onderwerp word en om alternatiewe of aanvullende onderwys te vind indien die bestaande onderwys die ouerhuis se Christelike opvoeding verhinder
- * moedig kinders van die Kerk aan om hulle vir 'n onderwysloopbaan te bekwaam.

Die Raad vir Gesinsorg word versoek om bogenoemde standpunt by wyse van 'n artikel in die kerklike tydskrifte verder onder lidmate se aandag te bring.

7.1.3.10 MIV/VIGS

Die Kommissie van die ADV, in samewerking met die Raad vir Gesinsorg, word versoek om 'n riglyndokument as besprekingsdokument aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voor te lê. Die dokument word in 'n gesamentlike gesprek gefinaliseer.

7.1.3.11 Riglyne vir kategese

Die Raad vir Gesinsorg gee aan die Kerk duidelike riglyne aangaande die skakeling en werkswyse tussen jeugwerk, kategese en huwelik, gesin en opvoeding.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

7.1.4 OPDRAGTE WAT AFGEHANDEL IS

7.1.4.1 Kategesehandleidings

In die verslag van die raad aan die 66ste Algemene Kerkvergadering is die hele

aanloop tot en alle voorbereidingswerk met betrekking tot die daarstel van nuwe kategesehandleidings volledig opgeneem. Tot op datum is daar nie afgewyk van die besluite wat rondom hierdie saak geneem is nie.

Die nuwe Graad 11 handboek is reeds in gebruik geneem, nadat 'n les oor MIV/VIGS (les 34) bygewerk is. 'n Soortgelyke les sal in die Graad 7 handboek ingewerk word.

Die daarstel van nuwe handleidings vir graad 0 tot 10 is goed op dreef. Dr JA Beukes is nog steeds die koördineerder van die projek. Die lede op die Kategeseboekekommissie het intussen gewysig en sien tans soos volg daar uit: Drr JMG Storm, JA Beukes, E Prinsloo, di EG Fourie, JH van Staden, TP Möller en AH Roets. Die sameroepers van die verskillende jaargroepe is met die uitsondering van di CJ de Bruin (gesondheidsredes) en C le Roux (verhuising na Stellenbosch) onveranderd. Ds GF van Wyk het by ds CJ de Bruin oorgeneem en ds W van den Berg by ds C le Roux.

Die status met betrekking tot die skryfwerk en die skepping van hulpmiddels is soos volg: Die skryf van uitkomstes vir al die jaargroepe is reeds afgehandel. Die agtergrondgegevens van alle lesse is in die finale afrondingstadium voordat die opvoedkundiges die lesse begin skryf. Die meeste tyd is gewy aan die Graad 1 handboek wat as model vir die res van die boeke voorgelê word en waarvan die eerste paar lesse in 'n voorgestelde finale vorm vir kommentaar elektronies aan die 67ste Algemene Kerkvergadering voorgelê sal word.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

7.1.4.2 Verlies van jong lidmate

(i) Opdrag van die 66ste Algemene Kerkvergadering

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het besluit dat daar ondersoek ingestel moet word waarom die Kerk baie jong lidmate verloor. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het besluit dat die Raad vir Apostolaat die ondersoek hanteer en dat die Raad vir Gesinsorg daarin geken word. Die rolspelers vir hierdie ondersoek is later ook uitgebrei na Die Ondersteuningsraad en die Direksie van die Kinderhuise. Vanuit 'n werkwinkel van al die rolspelers wat gehou is op 19 April 2002 het die opdrag gegaan dat 'n behoorlike ondersoek gedoen moet word oor die profiel van jong lidmate in die Nederduitse Hervormde Kerk. Dr JA Beukes en mnr J Oberholzer het hierdie opdrag ontvang. In samewerking met die Departement vir Statistiek by UNISA is kategorieë gemeentes, gemeentes uit hierdie kategorieë en lidmate uit hierdie gemeentes op 'n wetenskaplike ewekansige wyse bepaal om vraelyste in te vul. Vraelyste is ook

op 'n wetenskaplike wyse in samewerking met UNISA opgestel. Vraelyste, waarna respektiewelik verder in hierdie verslag verwys word as (ouers), (kinders), (jongmense) en (verlaters) is ontwikkel vir

- * ouers met kinders in die hoërskool
- * kinders in die hoërskool
- * studente en jongmense
- * jongmense wat die Nederduitsch Hervormde Kerk verlaat het.

(ii)

Resultaat van die vraelyste

Die vraelyste het hoofsaaklik bestaan uit stellings en vrae, waarop die respondente meestal *ja* of *nee* moes antwoord. Tussen die keuse-antwoorde is vrae ingevoeg soos:

- * Watter dinge in die gemeente frustreer jou die meeste? (ouers, kinders, jongmense en kerkverlaters).
- * Watter dinge in die gemeente is vir jou die lekkerste? (ouers, kinders, jongmense en kerkverlaters).
- * Sake waaroor jongmense leiding benodig (jongmense).
- * Sake waaroor ouers leiding vra (ouers).
- * Noem die dinge waaroor jy die bangste is (ouers, kinders, jongmense en kerkverlaters).
- * Noem die dinge wat jou baie opgewonde maak (ouers, kinders, jongmense en kerkverlaters).
- * Wat is jou toekomsplanne? (kinders, jongmense, kerkverlaters).
- * Hoe weet u dat die antwoorde oor u kind die waarheid is/of u laat twyfel? (ouers).
- * Hoekom het u kind die Nederduitsch Hervormde Kerk verlaat, indien van toepassing? (ouers).
- * Hoekom het jy die Nederduitsch Hervormde Kerk verlaat? (kerkverlaters).

Ten einde eerlike antwoorde na te streef, is aan elke respondent 'n eie vraelys en eie koefert voorsien. Vraelyste is geos gedurende Januarie 2003. Die terugontvangs was egter stadig, en alle vraelyste wat ontvang is tot die einde van Augustus 2003, is verwerk. Vanaf skoliere is 201 vraelyste ontvang en vanaf ouers 217.

Reëlins is getref met Philadelphiagemeente, Potchefstroom Studentegemeente en die Studentegemeente van RAU (Johannesburg-Wes) om direk voor 'n aand-erediens, wat geskeduleer is vir hulle nagmaalgeleentheid, vraelyste aan die jongmense uit te gee vir onmiddellike voltooiing. Langs hierdie weg is 459 vraelyste terug ontvang.

Ten opsigte van jongmense wat die Nederduitsch Hervormde Kerk verlaat het, is al die gemeentes van die Kerk wat 'n beduidende profiel het van jong werkende en studerende lidmate, genader met die versoek om via tans aktiewe lidmate,

vraelyste te versprei aan persone wat aan hulle bekend is en wat die Nederduitsch Hervormde Kerk verlaat het. Langs hierdie weg is slegs ses antwoorde terug ontvang.

(iii) ***Doelwitte***

Vanuit die navorsingsresultate het twee doelwitte ontstaan, naamlik om die inligting wyer in die Kerk te deel, en om weë te bedink vir leiding aan ouers, kinders en jongmense soos afgelei van spontane versoeke in die woord-antwoorde, en geverifieer by wyse van die keuse-antwoorde.

(a) **Wyer beskikbaarstelling**

Die inligting wat op die pad van die werkwinkel gekom het en op die terrein van ander liggame van die Kerk lê, moet daarheen verwys word. Hierbenewens moet 'n samevatting van die navorsing beskikbaar gestel word aan die

- * Kommissie van die Algemene Kerkvergadering
- * Kerkargief
- * Kerkspieël van die Ned Geref Kerk van Afrika.

(b) **Leiding**

Leiding word onderverdeel in ouerleiding, wat tot 'n groot mate oorvleuel met leiding aan kinders, wat weer tot 'n groot mate oorvleuel met leiding aan jongmense. Die volgende doelwitte is geïdentifiseer :

(aa) ***Ouerleiding ten opsigte van die volgende:***

- * Geslagsopvoeding.
- * Hantering van seksueel onaanvaarbare gedrag.
- * Voorkomende optredes teen MIV/VIGS.
- * Inisiëring van gesonde vryetydsbesteding.
- * Gebruik van alkohol deur kinders.
- * Hantering van chemiese afhanklikheid by kinders.
- * Dissipline en voorlewing.
- * Hantering van 'n seksueel gemolesteerde kind.
- * Hantering van 'n kind met homoseksuele neigings.
- * Hantering van 'n getraumatiseerde kind.
- * Druk vanaf ouers en groepsdruk as moontlike oorsake van depressie.
- * Hantering van 'n kind met depressie.
- * Gevolge van spanning in my huis.
- * Hantering van spanning.
- * Hantering van aggressie by kinders.
- * Konflikhantering.
- * Gelooftsekerheid.

- * Die rol en plek van geloof en huisgodsdien in die Christelike gesin.
- * Begeleiding van my kind in 'n godsdienvreemde wêreld.
- * Die ontstaan en voorkoms van oneerlikheid by kinders en die hantering deur ouers.
- * Skool- en beroepsleiding.
- * Verantwoordelikhede, regte en pligte van die ouer teenoor sy kind en skool.
- * Hoe kan ek betrokke raak by mense wat aan my bekend is en wat kerkvreemd geraak het.
- *

(bb) *Leiding aan kinders ten opsigte van die volgende:*

- * Geslagsontwikkeling en die selfbeheer oor my eie emosies en drange.
- * Om te leef in 'n wêreld met groeiende tendense van vigs.
- * Die positiewe rol van gesonde vrytydsbesteding in my lewe.
- * Die rol van alkohol en ander dwelms in my lewe.
- * Dissipline.
- * Ek is gemolesteer, hoe nou?
- * Homoseksualiteit.
- * Hantering van hoë lewenseise en traumatiese omstandighede.
- * Hantering van groepsdruk.
- * Hantering van spanning/stres/ depressie.
- * Konflikhantering.
- * Wat beteken geloofsekerheid en geloofwaardigheid vir my?
- * Wat beteken huisgodsdien vir my?
- * Selfhandhawing in 'n godsdienvreemde wêreld.
- * As ek oneerlik was - hoe verder?
- * Help my met skool en universiteit.

(cc) *Leiding aan jongmense ten opsigte van die volgende:*

- * Sinvolle keuses op pad na 'n gesonde huwelik toe/seksuele gedrag.
- * Die rol van alkohol en ander dwelms in my lewe.
- * Hantering van hoë lewenseise.
- * Hantering van spanning/stres.
- * Konflikhantering.
- * My God en ek in 'n post moderne samelewing.
- * Selfbeveiliging teen seerkry (moord, roof, aanranding, molestering, verkragting, mishandeling).

Dit blyk duidelik dat die oorgrote meerderheid van die respondente verkies dat die Kerk bly soos hy is en dat die Kerk nie die wêreld hoef te vervang nie. Daar word egter 'n behoefte aan eienaarskap, *om deel te kan wees van my Kerk*, waargeneem.

Prediking kan gesien word as 'n primêre hulpbron, mits dit op sinvolle wyse *grondvat*. Voordat die Kerk hulpbronne ontwikkel, is dit belangrik dat bestaande hulpbronne, binne sowel as buite die Kerk, geïdentifiseer en ondersteun word.

(iv) **Doelwitte**

Vervolgens is 'n aantal doelwitte gestel vir ondersteuningsprogramme/pakkette.

(a) Opgedra aan die Raad vir Gesinsorg.

Hoe help ek myself, my geliefdes en ander vanuit my geloof in Jesus Christus as enigste bron van hoop (Gerig op ouers, kinders en jong mense).

(b) Opgedra aan die Hervormde Teologiese Kollege en Die Ondersteuningsraad

Hanteringmeganismes ten opsigte van

- * druk vanaf ouers en postuurgroep as moontlike oorsake van depressie
- * hantering van depressie
- * gevolg van spanning in my huis
- * hantering van spanning
- * hantering van aggressie by kinders
- * konflikhantering.

(c) Opgedra aan die Raad vir Gesinsorg

Maak van verantwoordelike en sinvolle keuses ten opsigte van

- * geslagsopvoeding
- * hantering van seksueel onaanvaarbare gedrag
- * voorkomende optredes teen MIV/VIGS
- * inisiëring van gesonde vryetydsbesteding
- * gebruik van alkohol deur kinders
- * hantering van chemiese afhanklikheid by kinders.

(d) Opgedra aan die Direksie van die Kinderhuise

Die wêreld waarin ek leef ten opsigte van

- * godsdienste
- * kulture
- * post modernisme
- * kuberwêreld

en waarin ek

- ** hoë lewenseise
- ** selfhandhawing in 'n godsdiensvreemde wêreld

** konflikthantering

** my God-en-ek

wil utoileef.

(e) Opgedra aan die Hervormde Teologiese Kollege

My God-en-ek en die wêreld as vertrekpunt vir jong mense in terme van

- * sinvolle keuses, geslagsverhoudinge en geslagsidentiteit op pad na die huwelik
- * hantering van hoë lewenseise, druk, stres en depressie voorkomend tot die gebruik van chemiese middels.

(f) Opgedra aan Die Ondersteuningsraad en Raad vir Gesinsorg

My God-en-ek en die wêreld as vertrekpunt vir jong mense in terme van selfbeskerming teen

- * moord
- * roof
- * aanranding
- * molestering
- * verkragting
- * mishandeling.

(v) *Riglyne vir die daarstelling van hulpprogramme*

Die volgende riglyne is gestel waarbinne gepoog moet word om die programme op te stel:

- * Die basiskursus wat op 3 tot 4 Desember 2003 aandag geniet by die fasiliteite van die HTO moet telkens dien as 'n leidende riglyne vir die programme.
- * Die resultate van vraelyste moet beskikbaar gestel word aan al die rolspelers wat meewerk aan die programme.
- * Rolspelers moet na bestudering van die navorsingsresultate vasstel watter ander verbande uit die navorsing statisties ontleed moet word, en dit aanvra.
- * Die programme moet prakties wees, en ouers, kinders en jongmense se leefwêreld afsonderlik verreken.
- * Die programme moet op selfwerksaamheid gerig wees.
- * Inligting moet deurlopend gekommunikeer word met die Kerk se media.
- * Programme moet eenvoudig wees sonder om oppervlakkig te wees.
- * Die program moet ook rekenaarmatig wees.
- * Bybelse perspektiewe moet bygewerk word.
- * Die inhoud moet kort en bondig wees (maksimum 20 bladsye per tema).
- * Programme moet publiseerbaar en publikasie gereed wees.

- * Programme moet ortografies vriendelik wees. Dit sal heel waarskynlik nodig wees om 'n grafiese kunstenaar te betrek.
- * Die resultate van die navorsing moet ondersteunend tot die programme wees.
- * 'n Hulpbronverwysing moet aangeheg word.
- * Relevante bronneverwysing vir verdere studie moet bygewerk word.

(vi) **Tydskale**

Met die doel om tydens die 67ste Algemene Kerkvergadering programme beskikbaar te stel word medewerkers versoek om by die volgende tydskale te hou:

- * Bywoning van die kursus oor die basisdokument 3 en 4 Desember 2003 by die HTO is noodsaaklik.
- * 'n Interim werksessie word geskeduleer gedurende Maart 2004 waartydens die basiese raamwerk van die pakkette bespreek sal word .
- * 'n Opvolgwerksessie ter voltooiing van die kursusse word geskeduleer gedurende Junie 2004 waartydens die basiese raamwerk van die pakkette bespreek sal word.
- * Publikasie van die dokumente word ten doel gestel nie later nie as begin September 2004, sodat dit beskikbaar kan wees tydens die 67 Algemene Kerkvergadering.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

7.1.4.3 Verklaring vir kategete

Die raad beveel aan dat die voorlees van die verklaring by 'n erediens geskied en dat die liturg dit voorhou, maar dat dit ook deur die voorsitter van die ouderlingevergadering of kategeschoof gedoen kan word tydens 'n gemeentevergadering.

Dr PJ de Beer het die verklaring laat druk en ook 'n sertifikaat wat by die geleentheid oorhandig kan word. Dit is by SENTIK beskikbaar.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

7.1.4.4 Die ACSV

Dr HT van Deventer het 'n ondersoek gedoen en die volgende agtergrond-gegewens verskaf:

Die ou ACSV staan nou as die VCSV (Verenigende Christen-Studentevereniging van SA) bekend. Die Vereniging se hoofkantoor is in Stellenbosch vanwaar hulle

landswyd opereer. Die visie en missiestelling is soos volg:

Dit is die VCSV se visie om 'n nuwe generasie na 'n nuwe lewenstyl in Christus te begelei.

Die VCSV bestaan as deel van die liggaam van Christus om God te verheerlik en in die krag van die Heilige Gees deur

- * nuwe leierskap te ontwikkel wat die samelewing beïnvloed deur dienend Christelike leierskapswaardes in mentorverhoudings uit te leef
- * 'n nuwe generasie te bou wat aktief streef na versoening in Christus en wedersydse begrip binne die realiteit van ons diverse samelewing
- * nuwe lede te bring deur die evangelie van Christus te deel, jong mense te begelei tot geloofskeuses en sy dissipels te koester
- * 'n nuwe kultuur te vestig deur die koninkryk van God te laat kom in die harte en lewens van die wat saam met ons op die lewenspad reis.

Die doel van die Vereniging word uitgespel as evangelisasie, dissipelskap en lewensvaardighede, geestelike ondersteuning, dienslewering, uitreike en versoening.

Op die vraag hoe die VCSV lyk, antwoord hulle soos volg:

"Die Vereniging is gerig op Jesus, kindgerig, jeugdig en vars, eietyds, gerig op behoeftes van jongmense, aktueel, motiverend, uitdagend, vriendelik, treffend, fantasties".

Die VCSV se geskiedenis in SA strek meer as 100 jaar terug na 28 Julie 1896 toe die CSV in Stellenbosch gestig is. Die VCSV is die produk van die hereniging van die VCS en die CSV in 'n poging/visie om al die organisasies wat uit die verdeling van die destydse CSV in 1965 ontstaan het, te herenig. Tans funksioneer die VCSV as 'n Christelike jeugvereniging in skole en tersiêre inrigtings in SA met meer as 1 100 takke en meer as 100 000 lede. Lede bestaan uit leerders en studente wat betrokke is ongeag kerkverband, ras of geslag.

Die VCSV verklaar verder dat dit nie hulle doel is om die werk van die kerk te vervang nie, terwyl belangstellende kerke toesig oor hulle lidmate het. Die kerk(e) wat verteenwoordigend is van die meeste lede van die betrokke tak, help met geestelike leiding in samewerking met ander kerke waar moontlik. Die

Vereniging sien homself as in diens van die kerk. Hulle uitgangspunt is dat terwyl die kerk sy lidmate leerstellig toerus, die VCSV sy lede tot geloofskeuses oproep en hulle as dissipels van Christus toerus.

Die Raad vir Gesinsorg bly by sy standpunt dat kennis geneem word van die werksaamhede van die VCSV, maar dat die organisasie nie aktief bevorder of bestry moet word nie.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

7.1.4.5 Publikasie oor duiwels en duiweluitdrying

'n Studiestuk is deur prop J Ayres opgestel en dit sal, nadat dit deur die Raad vir Gesinsorg in behandeling geneem is, beskikbaar gestel word as 'n studiestuk van die Raad.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

7.1.4.6 Studentegemeentes

'n Skrywe, waarin die besonderhede van skoolverlaters aangevra is sodat dit deurgegee kan word aan studentegemeentes, is aan alle gemeentes gestuur. Daar is van 19 gemeentes terugvoer ontvang en 94 studente se besonderhede is deurgegee.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

7.1.4.7 Saamwoon van lidmate

Ds PJ van der Merwe het 'n ondersoek gedoen en soos volg berig aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering:

- * 'n Vraelys is opgestel en onder predikante versprei om 'n opname te maak oor gevalle waar lidmate vra vir 'n "kerklike huwelik" omdat veral pensioenarisse pensioen-inkomste sou verloor en ook ten opsigte van

mediese skemas gepenaliseer sou word indien 'n volgende huwelik op die gewone manier gesluit sou word.

- * 'n Groot mate van samewerking en belangstelling is van die meeste predikante verkry en ervaar.
- * In die hele Kerk kon daar nie meer as tien gevalle genoem word waar finansiële redes die oorsaak van saamwoon is nie. Waar dit wel die geval is, was die besonderhede so vaag dat dit nouliks opgevolg kon word. Die name en adresse van predikante in wie se gemeentes die gevalle voorgekom het, is aan die Administrateur verskaf.
- * Met die deurgaang van die vraclyste, is onomwonde tot die gevolgtrekking gekom dat daar nie werklik 'n behoefte in die Kerk bestaan wat 'n "kerklike huwelik" in die plek van die gewone burgerlike huwelik regverdig nie.
- * Ons is oortuig dat "finansies" nie die werklike rede vir saamwoonery is nie, maar dat dit in die meeste gevalle slegs as verskoning aangebied word om die kerklike opsig te ontduik.
- * Die instelling van 'n "kerklike huwelik" in die plek van die gewone burgerlike huwelik sal neerkom op 'n omseiling van die landswette met betrekking tot die huwelik. Die Kerk sal sy toekomstige getuigenistaak teenoor die owerheid hierdeur baie bemoeilik.
- * Dit dien vermeld te word dat beide die Ombudsman vir Pensioene en die hoofregsvertegenwoordiger van 'n groot lewensversekeringsmaatskappy vermeld het dat hulle nie bewus is van enige gevalle waar iemand pensioenvoordele sou verbeur indien hulle weer in die huwelik sou tree nie.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

7.1.4.8 Hantering van persone wat egbreuk pleeg

'n Verslag is opgestel en aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgelê. Die Kommissie het die verslag deurgegee aan Ringsrade vir Predikante vir kommentaar.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

7.1.4.9 Onderwyssake

Verskeie artikels het beide in Konteks en Die Hervormer verskyn. Gedurende 2003 is 'n "Onderwyssondag" belê waartydens gemeentes versoek is om aandag te skenk aan die aangeleentheid van die onderwys tydens die erediens. 'n Preekskets en relevante inligtingsmateriaal is aan elke gemeente verskaf.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

7.1.4.10 MIV/VIGS

Dr AJP Burger het 'n uitgebreide memorandum opgestel wat voorgelê is aan die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering.

BESLUIT

1. Die Raad vir Gesinsorg gee leiding aan gemeentes oor kinder- en jeugbediening. Die volgende sake geniet aandag:
 - * Skakeling tussen jeugwerk en kategese
 - * Kinderkerk en kategese
 - * Voorsiening van materiaal vir kinderkerk. Materiaal wat reeds in die Kerk gebruik word, word aan die kommissie vir die herskrywing van kategeseboeke beskikbaar gestel.

7.1.4.11 Riglyne vir kategese

Die raad het besluit dat die riglyne deel sal uitmaak van die nuwe kategese-handleidings.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

7.1.5 OPDRAGTE WAT ADDISIONEEL ONTVANG IS OF SELF GEGENEREER IS

7.1.5.1 Landswye Bybelvasvrae

Die jaarlikse landswye Bybelvasvra word behou as aktiwiteit van die raad. Ds

GS de Beer tree as koördineerder op.

7.1.5.2 **Wegbreek vir matrikulante**

Die jaarlikse wegbreekgeleentheid vir matrikulante word behou as 'n aktiwiteit van die Raad. Di TP Möller en JA Janse van Rensburg tree as koördineerders op.

7.1.5.3 **Handleiding vir volwasse kategese**

Die opstel van 'n volledige handleiding word deel van die opdrag oor die herskryf van die kategesehandleidings.

7.1.5.4 **Ouerleiding**

Die raad is besig om 'n kursus, getiteld *Waagmoedige Ouerskap*, te evalueer. Die verwagting is dat die kursus in die loop van 2004 aan die Kerk bekend gestel sal word.

7.1.5.5 **Leerstof vir Godsdiensterieodes in skole**

Die raad het gesprek gevoer met dr PJW Schutte wat die verantwoordelikheid gehad het om stof bymekaar te maak vir gebruik tydens godsdiensterieodes in skole. Na aanleiding van die gesprek, het die raad soos volg aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verslag gedoen: *Daar is tans geen sodanige stof beskikbaar nie; tweedens behoort dit waarskynlik nie nodig te wees om sodanige stof aan opgeleide en geleerde predikante te voorsien nie. Daarbenewens moet predikante in die aanbieding van lesse die sosiale, psigiese en intellektuele vermoëns en omstandighede van leerders in ag neem. Dit impliseer dat eenvormige lesse waarskynlik onprakties gaan wees. Hoofsaak is egter dat enige predikant sonder veel moeite sodanige lesse behoort te kan aanbied!*

7.1.5.6 **Kruisjeug**

Die raad het met genoeë kennis geneem van die inisiatief van 'n groepie jong predikante om Kruisjeug, 'n rubriek vir jongmense in Konteks en Die Hervormer, te begin. Die raad steun die werk en versoek die redaksie om te kyk om die elektroniese media optimaal te benut om hierdie werk so wyd moontlik by die jeug van die Kerk tuis te laat kom.

7.1.5.7 **Gesinsjaar 2004**

Die Raad vir Gesinsorg het via die IKOO verneem dat 2004 die internasionale jaar van die gesin is. 'n Breë spektrum van instansies, op regerings- en nie-regeringsvlak, gaan deelneem aan die "viering" van Gesinsjaar 2004. Die Ned Geref Kerk het etlike werkswinkels in die verband aangebied en die raad het daaraan deelgeneem.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die volgende werkwyse vir die "viering" van Gesinsjaar 2004 binne die Nederduitsch Hervormde Kerk, goedgekeur:

- * Ons maak gebruik van 'n visueel aantreklike logo en tema wat spesifiek vir die Nederduitsch Hervormde Kerk ontwerp is, te wete "Geseënde Gesinne". Die logo is ook beskikbaar op die Webwerf van die Kerk (www.nhk.co.za).
- * Drie temas rondom die gesin, gekoppel aan die kerklike jaar, word gedurende 004 in gemeentes hanteer. Gemeentes ontvang 'n pakket, bestaande uit 'n erediens en verwante sake. Kategeseklasse word spesifiek betrek by temas rondom die gesin (graad 1-4; 5-7; 8-11). Die volgende temas word gekoppel aan die kerklike jaar:
 - ** **Paasfees: Verhoudings** (gesonde gesinsverhoudings en herstel van gebroke verhoudings na aanleiding van herstel van mens se verhouding met God deur die kruisgebeure). Graad 8-11 katekisasie word betrek. Moontlike datum van aanbidding : 15 en 16 Mei 2004 - internasionale gesinsnaweek.
 - ** **Koninkrykstyd: Dankbaarheid, geluk en diensbaarheid:** Graad 5-7 katekisasie word betrek en fokus op: 'n Dankbare mens (en gesin) is iemand wat..... Stukke word in Mei 2004 beskikbaar gestel met moontlike datum van aanbidding Sondag 15 Augustus 2004.
 - ** **Adventstyd: Liefdevolle saamwees:** Graad 1-4 katekisasie word betrek en fokus op: Kerstablo; kinderkuns uitstalling oor Kersgebeure; ens. Stukke word in September 2004 beskikbaar gestel met moontlike datum van aanbidding die eerste Adventsweek van 2004.

Gemeentes word aangemoedig om tydens Bybelstudie, besprekingsgeleenthede of ander informele aksies aandag te gee aan die gesin. Die volgende temas kan angeraak word:

- * Harmonieuse verhoudings tussen gesinslede gegrond op elkeen se verhouding met God.
- * Oplossingsvaardighede van konflik tussen man en vrou, ouers en kinders, kinders onderling.
- * Die moeder as vrou en ma in die kerngesin, die hersaamgestelde gesin en enkel-ouer gesin.
- * Die vader as man en vader in die gesin (vergelyk vorige asterisk).

- * Die voorlewing en nalewing van my Christenskap in my verhoudinge met mense en dinge in my leefwêreld .
- * Die gesin as bousteen van die gemeente.

Daar word tans onderhandel vir die plasing van relevante artikels in die kerklike publikasies. 'n Spesialis op hierdie gebied, dr Cheri Swanepoel, is ook beskikbaar om op uitnodiging, teen 'n koste, gemeentes hieroor toe te spreek. Haar selfoonnommer is 0825730792.

7.1.5.8 Voorgestelde nuwe wetgewing oor huishoudelike verbintenisse

Die raad het, in opdrag van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, deelgeneem aan werkinkels oor die voorgestelde nuwe wetgewing wat huishoudelike verbintenisse raak. 'n Memorandum oor die wetgewing, en die advies wat deur die Kerk uitgebring is teenoor die Regshervormingskommissie, is opgeneem in die agenda.

7.1.5.9 Verpligte seksualiteitsonderwys op skool

Dr FJ Potgieter het 'n omvattende artikel, getiteld: *Verpligte seksualiteitsonderwys op skool: Uitdagings vir die Kerk*, geskryf. Die artikel is aan die einde van April 2004 aan die redaksie van HTS voorgelê met die oog op moontlike publikasie. 'n Meer eenvoudige weergawe van die artikel sal binnekort deur die skrywer, via die Raad vir Gesinsorg, vir wyer verspreiding in die Kerk beskikbaar gestel word.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

7.2 DIE HUWELIK EN GESINSLEWE

7.2.1 ONDERSOEK NA KERKLIKE HUWELIK: KOMMENTAAR VAN DIE RINGSKOMITEE VIR PREDIKANTE VAN WATERBERG

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het kennis geneem van die skrywe van die Ringskomitee vir Predikante van Waterberg oor die ondersoek na die kerklike huwelik, en besluit om dit na die 67ste Algemene Kerkvergadering deur te gee.

Die ringskomitee stel die volgende:

- * Dit gaan oor twee sake, naamlik, lidmate wat vanweë ekonomiese redes saamwoon en lidmate wat vanweë die huidige Huwelikswet nie met mekaar mag trou nie.
- * Wat die eersgenoemde betref, dink die ringskomitee nie dat ds PJ van der Merwe se konklusie korrek is dat daar baie min sulke gevalle is nie. Sy opname het (volgens hulle) predikante en kerkrade geïnhibeer om te reageer omdat (volgens hulle) besonderhede van sulke gevalle gevra is. Dit is nie 'n ondersoekkommissie se taak om sulke gevalle "op te volg" nie. Predikante én kerkrade het nie die korrekte getalle deurgegee nie. Die ringskommissie van Waterberg is bewus van elf sulke pare in ringsverband.
- * Die verbode grade van huwelike wat tans in die Huwelikswet staan is 'n tweede saak.
- * Daar word aanbeveel dat die sake ten minste by die volgende Algemene Kerkvergadering bespreek word. Die ringskomitee is van mening dat daar sin en ruimte is vir 'n kerklike huwelik.

BESLUIT

1. Kennis geneem.
2. Die ondersoek na die kerklike huwelik word voortgesit.

7.2.2 BESKRYWINGSPUNTE

7.2.2.1

ONDERSOEK NA KERKLIKE HUWELIK: RING VAN WATERBERG

1. Die vergadering voer gesprek oor
 - * die moontlikheid van die instelling van 'n sogenaamde "kerklike huwelik" vir heteroseksuele egpare wat vanweë ekonomiese redes saamwoon
 - * die implikasies van so 'n besluit vir die Kerk se beskouing oor die huwelik.
2. Onder meer is die volgende ter sprake:
 - ** Wat is die Kerk se rol as sulke pare "skei"?
 - ** Kan daar so iets wees as 'n kerklike egskedding?
 - ** Sal dit mense wat vanweë ander redes wil saamwoon nie aanspoor om buite-egtelik te leef nie?

3. Die vraag is ter sprake of dit nie vir die Kerk 'n beter opsie sal wees om liewer, saam met ander denominasies, vertoë tot die regering te rig om aandag te gee aan die

- ** negatiewe finansiële implikasies wat 'n tweede huwelik het veral vir vrouens
- ** sogenaamde "verbode grade van verwantskappe" wat tans in die Huwelikswet staan.

Agtergrond

- * Gedurende 2002 het ds PJ van der Merwe namens die Raad vir Gesinsorg 'n ondersoek in die Kerk gedoen om vas te stel hoeveel heterogene egpare saamwoon en wat die redes daarvoor is.
- * In Februarie 2004 het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kerkrade weer versoek om gegewens in dié verband te verstrek. Omsendbrief 5/2004 meld onder andere dat sedert die resultaat van die raad se ondersoek bekend gemaak is, verskeie predikante, gemeentes en selfs ringsvergaderings versoek het dat die saak weer ondersoek moet word.
- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die Ringskomitee vir Predikante van Waterberg wat oor die saak navraag gedoen het, geadviseer om 'n beskrywingspunt oor die saak te formuleer en via die ringsvergadering deur te stuur na die 67ste Algemene Kerkvergadering.

Motivering

- * Die resultaat van die opname deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is verwerk.
- * Opnames deur die Raad vir Gesinsorg en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het aangetoon dat daar 99 pare uit 122 gemeentes (wat reageer het op omsendbriewe) is wat saamwoon.
- * Die meeste egpare woon saam vanweë die feit dat hulle finansiële benadeel sal word as hulle trou, byvoorbeeld verlies aan pensioen en/of mediese voordele.
- * Daar is reeds predikante wat lidmate sogenaamd "kerklik" in die huwelik bevestig.
- * Daar is ook 'n ander kategorie lidmate wat saamwoon naamlik die wat vanweë die bestaande Huwelikswet se klassifikasie van "verbode verwantskappe" nie mag trou nie. So kan 'n skoonpa byvoorbeeld nie met sy skoondogter trou nie, al is hulle egliede oorlede.

BESLUIT

1. Beskrywingspunt word teruggetrek.

--- oOo ---

Dissipline

8. DISSIPLINE

8.1 BESKRYWINGSPUNTE

8.1.1 WYSIGING ORDINANSIE 8.2.1: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING:

Die ouderlingevergadering hou opsig oor lidmate, diakens, ouderlinge, predikante, vergaderings van ampsdraers en komitees in die gemeente.

Motivering

Die voorgestelde wysiging is nagelaat by die 66ste Algemene Kerkvergadering.

BESLUIT

1. Die voorgestelde Ordinansiewysiging word aanvaar.

8.1.2 WYSIGING VAN ORDINANSIE 8.2.2: BEVOEGDHEDE VAN OPSIG-HOUERS: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING:

Ordinansie 8.2.2 word gewysig deur die toevoeging van die woord *ringskomitees* om soos volg te lui:

Die ringsvergadering en ringskommissie hou ook opsig oor die gemeentes, die vergaderings van die ampte op plaaslike vlak, *ringskomitees*, predikante, ouderlinge en diakens wat in die ringsgebied val.

Motivering

Die voorgestelde wysiging is nagelaat by die 66ste Algemene Kerkvergadering.

BESLUIT

1. Die voorgestelde Ordinansiewysiging word aanvaar.

8.1.3 WYSIGING VAN ORDINANSIE 8.3.1(i)(ii) EN (iii): ONDERSOEK- EN TUGVERGADERINGS: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Ordinansie 8.3.1 (i), (ii) en (iii) maak nog van rade in gemeentelike en in ringsverband melding. Dit word reggestel om soos volg te lees: .

Die bevoegde vergaderings om 'n ondersoek te doen en tug uit te oefen is die

- (i) ouderlingevergadering oor lidmate en vergaderings van komitees in die gemeente
- (ii) ringskommissie oor ouderlinge, diakens, vergaderings van die ampte in die gemeentes, en vergaderings van ringskomitees
- (iii) Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor predikante, bykomende vergaderings van die ampte van die ring, en vergaderings van die rade, kommissies en komitees van die Algemene Kerkvergadering.

Motivering

Die voorgestelde wysigings in nagelaat by die 66ste Algemene Kerkvergadering.

BESLUIT

1. Die voorgestelde Ordinansiewysigings word aanvaar.

8.1.4

WYSIGING VAN ORDINANSIE 8.3.3.2(ii). INDIENING VAN KLAGSKRIF: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Ordinansie 8.3.3.2(ii) word gewysig om soos volg te lees:

- (ii) dit moet ingedien word *binne 'n redelike tyd nadat die verkeerde leer, houding of gedrag tot kennis van die klaer gekom het en binne een maand nadat daar deur die bevoegde vergadering besluit is op 'n klag.*

Motivering

Dit is nie net 'n bevoegde vergadering wat 'n klag mag indien nie. 'n Lidmaat of ampsdraer mag ook 'n klag indien. Dit mag soms gebeur dat 'n lidmaat of ampsdraer eers die besluit van 'n bevoegde vergadering afwag. Indien die bevoegde vergadering besluit om nie 'n klag in te dien nie, soos dit dikwels die geval is, behoort die lidmaat of ampsdraer wat met die indien van 'n klag wil voortgaan, 'n redelike tyd te kry om die klag in te dien.

Die vergadering wat die klag ondersoek sal moet bepaal of die klag "binne 'n redelike tyd" ingedien is.

BESLUIT

1. Die voorgestelde Ordinansie wysiging word aanvaar.

8.1.5

WYSIGING VAN ORDINANSIE 8.3.4: OPSKORTING VAN KERKLIKE VOORREGTE: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Ordinansie 8.3.4 word gewysig om soos volg te lees:

- (ii) 'n Vergadering van ampte of bykomende vergadering kan die kerklike voorregte van 'n lidmaat, die ampsvoorreg van 'n ampsdraer, of die lidmaatskap van lede van 'n vergadering opskort nadat die lidmaat, ampsdraer of lede van 'n vergadering aangehoor is en waar daar redelike gronde bestaan om te vermoed dat so 'n lidmaat, ampsdraer of lede van 'n vergadering 'n aanstootlike sonde pleeg wat die eer van God, die welsyn van die gemeente, die behoud van die gelowige of die goeie orde aantast.
- (iii) Die opskorting van die bogenoemde voorregte is nie 'n tughandeling nie en daarom moet die betrokke vergadering toesien dat binne drie dae na sodanige opskorting 'n skriftelike klag ingedien word, soos bepaal in die Kerkorde, by gebreke waarvan die opskorting onmiddellik verval.

Motivering

Die egskeiding van predikante wat in die huidige formulering uitgelig word bo alle ander aanstootlike sondes, moet uitgelaat word.

BESLUIT

1. Die voorgestelde Ordinansiewysiging word aanvaar.

8.1.6

UITBREIDING VAN ORDINANSIE 8.3.4(i): OPSKORTING VAN KERKLIKE VOORREGTE: RING VAN BRONKHORSTSPRUIT

Ordinansie 8.3.4 (i) word uitgebrei met die volgende sin:

"..... en dat die betrokke predikant onmiddellik van sy/haar standplaas losgemaak word en na die tydperk van opskorting van sy/haar ampspligte, op diskresie van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, weer beroepbaar gestel kan word."

Motivering

Ondervinding in die Kerk leer dat waar 'n predikant skei, die gemeente in twee kampe verdeel word oor die saak. Die werk in die gemeente word beïnvloed en bemoeilik.

Opmerking

Die Raad vir Regsadvies se herformulering van die Ordinansie (vergelyk punt 8.1.5) het juis in die oog dat egskeiding uit hierdie betrokke Ordinansie uitgehaal word.

Moontlik kan die gedagte van die Ring van Bronkhorstspuit by die voorgestelde wysiging van Ordinansie 7.6 geïnkorporeer word.

BESLUIT

1. Die voorgestelde Ordinansiewysiging word nie aanvaar nie.

8.1.7

WYSIGING VAN ORDINANSIE 8.3.7(ix): TUGHANDELING: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Ordinansie 8.3.7 (ix) wat handel oor die tugbevoegdheid van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering word in lyn gebring met die tugbevoegdheid van ouderlingevergaderings en ringskommissies deur te praat van *aangeklaagde(s)* en nie net van *dienaar(s)* van die Woord nie.

Dit lui soos volg:

- (ix) Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kan 'n aangeklaagde(s).

BESLUIT

1. Die voorgestelde Ordinansiewysiging word aanvaar.

8.1.8

HERSIENING VAN TUGPROSEDURE: RING VAN ZOUTPANSBERG

Die huidige tugprosedure, soos vervat in die Kerkorde, word grondig hersien sodat die moderne mens daardeur aangespreek sal word en die uitoefening van die tug minder omslagtig en meer vaartbely sal wees.

Motivering

Die tugprosedure in sy huidige vorm is verouderd met die gevolg dat die mens van die 21ste eeu nie meer daardeur aangespreek word nie. Om byvoorbeeld 'n lidmaat *wat volhard in sy sonde* die nagmaaltafel te ontsê, het in eie tyd betekenloos geraak. Gewoonlik woon so 'n lidmaat lankal reeds nie meer die nagmaal by nie – gevolglik sê ons nou net vir hom om dit te doen wat hy in elk geval doen.

Die gebruikelike *ontsegging van die nagmaaltafel* as tughandeling, verdien as sodanig, ook aandag. Die vrees bestaan dat die nagmaaltafel in die denke van die kerkvolk verskraal het tot as sou dit net 'n tugmaatreëlfunksie verrig. Die veronderstelde *hunkering na die tafel van die Here* het nou plek gemaak vir *wie mag en wie mag nie*

Hersiening van die tugprosedure moet dan ten doel hê om die hedendaagse mens in sy eie wêreld en tyd aan te spreek - inderdaad so aan te spreek, dat daar *opnuut* 'n gevoeligheid en versigtigheid by lidmate gekweek sal word - vir die heiligheid van die eie lewe, en dié van die kerk van die Here.

Die ringsvergadering het homself die vraag afgevaar of die huidige lomp en omslagtige tugprosedure, veral by die beëindiging van "dooie" lidmate se lidmaatskap, nie die hooforsaak is hoekom die tug so verwaarloos word nie.

Opmerking

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oordeel dat die hersienings-taak aan die nuutverkoose Raad vir Regsadvies opgedra moet word.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word nie aanvaar nie.

8.1.9

WYSIGING VAN OPSKRIF: REGLEMENT VIR PROSEDURE BY TUG: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die opskrif: Reglement vir prosedure by Tug in die Kerkorde word gewysig om te lees: Tugreglement.

Motivering

Die opskrif lui tugreglement omdat dit alle handelinge rondom 'n tugsak bevat, terwyl prosedure by tug aandui dat daar noodwendig tugmaatreëls toegepas moet word.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

8.1.10

**WYSIGING VAN REGLEMENT VIR PROSEDURE BY TUG 1.9(v):
KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING**

Punt 1.9(v) van die Reglement vir Prosedure by tug word gewysig om soos volg te lees:

- (v) die klaer(s) en die aangeklaagde(s) hom/haar/hulle in die vergadering kan laat bystaan deur 'n lidmaat van die Kerk in welke geval op die laatste tien dae voor die ondersoek aan die ondersoekvergadering só kennis gegee is.

Motivering

Dit is net billik dat 'n ondersoekvergadering daarvan moet kennis neem wanneer 'n klaer(s) of aangeklaagde(s) hom/haar/hulle laat bystaan deur 'n lidmaat van die Kerk.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

8.1.11

**WYSIGING VAN REGLEMENT VIR PROSEDURE BY TUG 1.11:
KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING**

Punt 1.11 word gewysig om soos volg te lees:

- 1.11 Indien die aangeklaagde(s), klaer(s) of ondersoekvergadering meer tyd benodig vir voorbereiding, moet dit op die laatste 10 dae voor die vasgestelde ondersoekdatum skriftelik versoek word. Die voorsitter en skriba kan die ondersoekvergadering uitstel tot hoogstens ses en vyftig dae nadat die aangeklaagde(s) opgeroep is. Alle partye word van die reëling in kennis gestel.

Motivering

Dit gebeur telkens dat een van die betrokke partye 'n dag of twee voor die ondersoek aandui dat meer tyd benodig word vir voorbereiding. Gewoonlik is daar reeds bepaalde reëlings getref en soms koste aangegaan, wat ter elfder ure gekanselleer moet word.

Die Raad vir Regsadvies oordeel dat die wysiging onnodig is.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

8.2 RIGLYNE VIR DIE UITOEFENING VAN DIE OPSIG EN TUG RONDOM DIE VERSKILLENDEN ASPEKTE VAN EGBREUK

Die volgende riglyne is deur 'n komitee van die Raad vir Gesinsorg in opdrag van die raad opgestel. Dit is deurgegee na Ringskomitees vir Predikante vir kommentaar. Daar is baie min kommentaar ontvang. Die kommentaar wat wel ontvang is, is verwerk. Die dokument word aan die vergadering voorgelê vir kennisname en besluit.

8.2.1 INLEIDEND

8.2.1.1 Wat moet verstaan word onder die woord "egbreuk"?

Egbreuk is die versamelnaam van alles wat 'n mens kan bedink, doen en sê waardeur

die heiligheid van die huwelik geskend kan word. Egbreuk vind nie net plaas van binne die huwelik uit nie maar wel ook van buite die huwelik. Soos wat uit die huwelikshuis uitgebreek kan word, kan daar ook by die huwelikshuis ingebreek word en kan "huweliks goedere" wat slegs in die huwelik hoort, "gesteel" word.

8.2.1.2 Die huwelik

Alhoewel die opvatting en inhoud van die huwelik deur die eeue verander het, beskou die Kerk die huwelik as 'n lewensverbintenis wat man en vrou aan mekaar maak. Hierdie verbintenis geld ten opsigte van alle vlakke van die huweliksverhouding. Vir die Kerk is die huwelik die enigste wyse waarop man en vrou in gehoorsaamheid aan die Woord van God saamlewe. Daarbenewens is die Kerk vanuit die Heilige Skrif oortuig dat seksualiteit tussen man en vrou slegs binne die huwelik beoefen behoort te word.

8.2.2 DIE NOODSAAKLIKHEID VAN DIE KERKLIKE OPSIG

Die formulering van riglyne aan die opsighoudende vergaderings van die Nederduitsch Hervormde Kerk, bring nie net 'n afgrensende funksie mee nie, maar eis dat die Kerkorde belydend aan die leer en lewe van die Kerk gestalte sal gee. Dit sal daarom op gemeentelike vlak veral die taak van die ouderlingevergadering wees om nie net van die uitgangspunte, grondliggend aan sedelike en morele lewenswyses kennis te neem nie, maar ook vanuit die Skrif, belydenis en

Kerkorde teen nie-Bybelse prinsipies en gevolglik, lewenswyse, standpunt in te neem. Wanneer na die nie-Bybelse lewenswyse verwys word, is die oorkoepelende kenmerk hiervan dat die norm vir egbreuk enersyds intrinsiek in die mens (hedonies, kosmologies, ens.) begrond word en andersyds vanuit die praktyk afgelei word. Veral laasgenoemde standpunt is tans aan die orde, met ander woorde, vanuit die maatskaplike, sosiale en politieke-korrekte milieu word die norm vir egbreuk afgelei. Dit het sosiaal aanvaarbaar geword om vanuit gebrekkige kommunikasie, lewenstempo, finansies, onsedelikheid, werksomstandighede of vanuit 'n bepaalde psigologiese profiel, 'n aanvaarbare norm vir egbreuk te poneer. Hierteenoor verhef die digter van Psalm 25 sy stem as hy bid: *Maak my u wil bekend, Here, leer my u paaie* en die blindheid en magtelosheid van die sondaar is in artikel 14 van die Nederlandse Geloofsbelydenis 'n verdere afwysing van diegene wat egbreuk vanuit die mens wil aflei of regverdig: ... *Al die lig wat in ons is, het immers in duisternis verander, soos die Skrif ons leer: 'Die lig skyn in die duisternis, die duisternis kon dit nie uitdoof nie' (Joh. 1:5), waar die heilige Johannes die mense duisternis noem.*

Wanneer die opsighoudende vergaderings hierteenoor afwysend staan, lei dit noodwendig die belydende karakter van die Kerkorde in, want die belydenis dui nie net die ware leer aan nie, maar moet ook aan 'n dankbare lewenspraktyk vorm gee. Ouderlinge moet hulle deeglik hiervan vergewis: Die leer en lewe van die gelowige bestaan vanweë Christus en is gerig tot Christus; dit wil sê 'n standpunt buite die mens en sy praktyk. Die huwelik kry in dié verband 'n belydende gerigtheid en kerkordelike gestalte. Wanneer 'n opsighoudende vergadering versuim om van hieruit teen egbreuk standpunt in te neem, verloor die huwelik hierdie gerigtheid en gestalte en **kan gestel word dat die opsighoudende vergadering sy funksie prys gegee het en aan sy profetiese roeping in die kerk en teenoor die wêreld ontrou geword het.**

8.2.3 OPTREDE

Met die opsig en tug moet daar altyd op die volgende gefokus word:

- * Dit gaan in alle gevalle om die eer van God binne die gemeente.
- * Dit gaan ook om die heiligheid van die sakramente waarby gewaak moet word.
- * Deur hierdie handeling wil die betrokke(n)s tot berou en herstel gebring word.

8.2.3.1 Opsighandeling

Waar ampsdraers tydens hulle gewone opsigtaak besig is en hulle bemerk of verneem van enige versteuring of abnormaliteit ten opsigte van die lidmaat se sedelike en/of huwelikslewe, moet dit onmiddellik met die lidmaat of egpaar

opgeneem word. Ampsdraers behoort die vrymoedigheid en kundigheid te hê om lidmate of egpare wat seksuele probleme ervaar, na kundiges soos psigiaters en seksuoloe te verwys.

Met die opsighoudende gesprekke behoort ampsdraers alles in hulle vermoë te doen om die onverbreekbaarheid en die heiligheid van die huwelik, asook die heiligheid van die liggaam, synde 'n tempel van God, onder die betrokkenes se aandag te bring.

Met die opsiggesprek moet daar gepoog word om die betrokkenes te lei tot 'n punt waar die verkeerdheid besef word en tot 'n gesindheid en 'n bereidwilligheid om die verkeerdheid uit die weg te ruim.

Indien die opsighoudende ampsdraer herhaaldelik stuit teen 'n moedswilligheid, hardkoppigheid en onwilligheid, moet hy die saak so gou moontlik onder die aandag van die opsighoudende vergadering bring, wat dan verder ingevolge Ordereël en Ordinasie 8 van die Kerkorde handel.

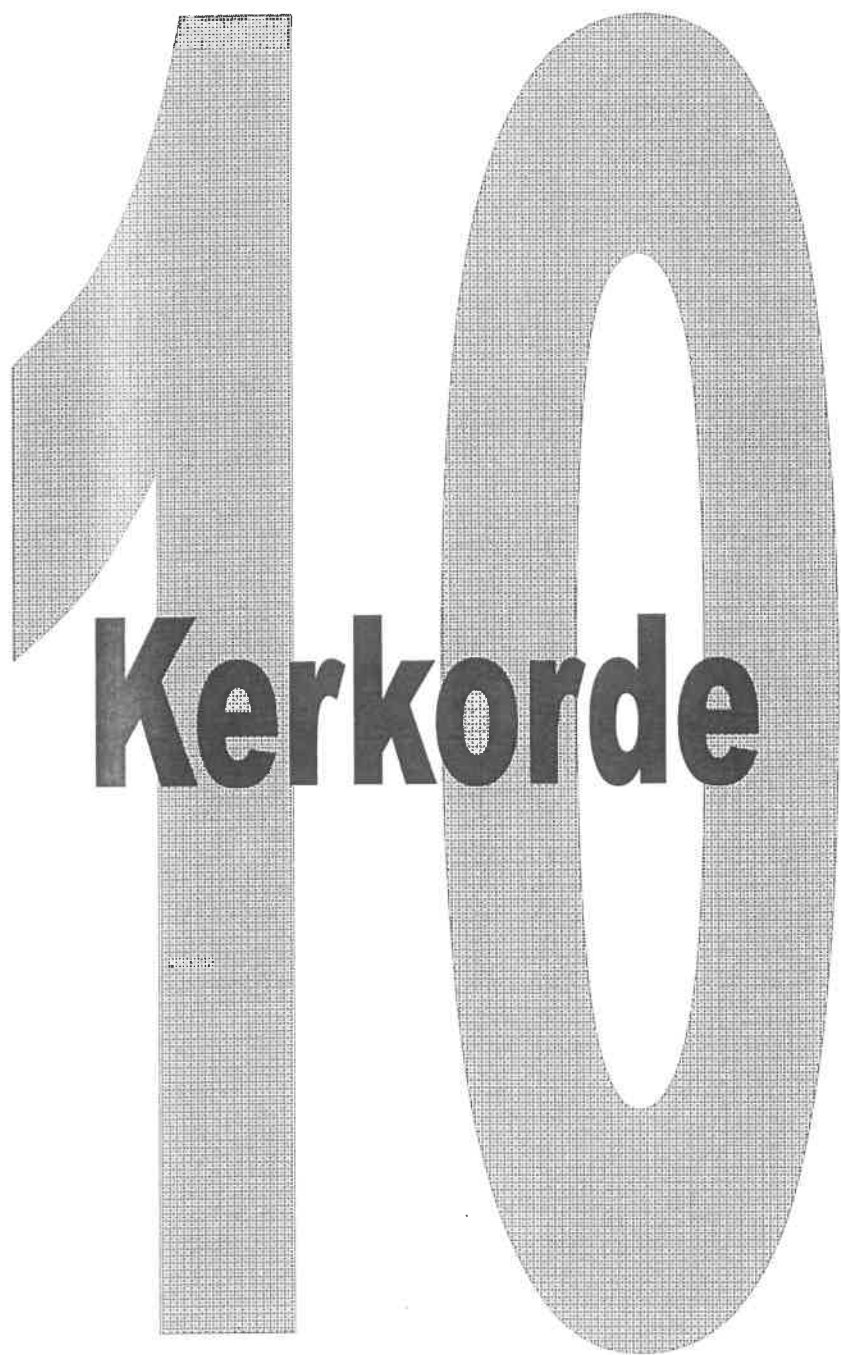
8.2.3.2 Tughandelinge

By die optrede onder die tug moet die bogenoemde doel waarop gefokus word, altyd mee rekening gehou word. Dit is welliswaar so dat die opsig- en tughandelinge nie 'n towerstaf is wat herstel waarborg nie. Wanneer dit ooglopend duidelik is dat byvoorbeeld 'n egskeiding 'n voldonge feit is, is dit nog nie 'n rede om die kerklike handelinge te staak of op te skort nie. Soos uit die inleidende betoog hierbo blyk, het die opsig- en tughandelinge ook 'n verdere funksie van verkondiging, en moet rekening gehou word met die eer van God en gewaak word dat die heilige sakramente nie onheiligh word nie. Al sou 'n egskeiding steeds volg, sal die opsighoudende vergadering met sy handelinge moet volhou totdat 'n gesindheidsverandering en blyke van berou by die betrokke(n)s duidelik sigbaar is, al verander die situasie nie noodwendig nie.

BESLUIT

1. Kennis geneem.

--- oOo ---

Kerkorde

10. KERKORDE

10.1 WERKSAAMHEDE VAN DIE RAAD VIR REGSADVIES

10.1.1 VERSLAG VAN DIE RAAD VIR REGSADVIES

Die vergadering neem met dank kennis van die werksaamhede van die Raad vir Regsadvies vir die afgelope termyn.

BESLUIT

1. Die vergadering betuig in die besonder sy dank teenoor die volgende lede van die Raad vir Regsadvies:

- * Prof SJ Botha wat die afgelope aantal jare dien as voorsitter en reeds vir baie jare lid is van die raad.
- * Advokate LJ Pienaar, JD Fourie en Prof D de Villiers die regslui.
- * Prof IWC van Wyk, dr B van Wyk en JJ Steenkamp vir hulle besondere insette.

10.1.2 KOMITEE VIR DIE HERBESINNING OOR DIE AMP

10.1.2.1 Agtergrond

Die Raad vir Regsadvies het die afgelope termyn by verskillende geleenthede met die ampsproblematiek in die Kerk geworstel. Dit was veral die probleme rondom deelydse predikante, deelsorg bediening en die verwisseling van standplase wat aanleiding gegee het tot lang debatte oor die amp in die Kerk. Daar is uiteindelik gevoel dat daar 'n deeglike ondersoek gedoen moet word oor die hele saak van die amp. Daar moet vir minstens drie jaar (maar as dit móét, vir selfs ses jaar) intensief navorsing gedoen word en debat gevoer word oor die probleme rakende die amp in ons tyd. Die raad het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gevra om so 'n komitee te benoem. Die Kommissie het die gedagte gesteun, maar dit aan die raad oorgelaat om self 'n komitee vir die raad te benoem en 'n werkopdrag te formuleer. Die raad het die opdrag uitgevoer.

10.1.2.2 Samestelling van die Komitee vir die Herbesinning oor die amp

Die komitee is soos volg deur die Raad vir Regsadvies saamgestel:

- * Prof IWC van Wyk (voorsitter)

- * Dr GC Lindeque (sekretaris)
- * Prof SJ Botha
- * Dr BJ van Wyk
- * Adv (Prof) D de Villiers
- * Adv L Pienaar
- * Dr E van Eck
- * Dr J Beyers
- * Dr JC van der Merwe
- * Dr JP Labuschagne

10.1.2.3 Die werkopdrag

Die komitee doen diepsinnig, omvattend en van nuuts af navorsing, voer bespreking en besin oor die Kerk se ampsbegrip binne die konteks van die kerkordelike problematiek in die huidige tydsgewrig.

Die komitee konsentreer op die volgende:

- * Hernude navorsing oor die amp binne die Bybelse getuienisse, die geskiedenis van die teologie en die eietydse ekumeniese teologie in die lig van heersende denke oor die amp in die Kerk.
- * Nadenke hoe daar uit die huidige impasse tussen kerkordelike tradisie en nuwe (teologies-aanvaarbare) denke oor die amp gekom kan word.
- * Die moontlikheid om ons bestaande ampsbegrip te verbreed en die kerkordelike ondersteuning aan so 'n ampsbegrip.

10.1.2.4 'n Kort aanduiding waaroor gewerk en gepraat moet word

(i) *Navorsing oor die amp in die lig van heersende denke oor die amp in die Kerk*

- * Herbesinning oor voltydse, deeltydse en deelsorg bediening, met spesiale verwysing na die kerkordelike probleme.
- * Kritiese navorsing en besinning oor aspekte van die ampsverstaan soos dit na vore tree in dokumente soos die "konsepsformulier vir die bevestiging van predikante", die "etiese kode" en artikels in kerklike tydskrifte.
- * Empiriese navorsing oor die verstaan van die amp onder predikante van die Kerk.
- * Navorsing oor die probleme van "werkloosheid" onder predikante, proponente en beroepafwagendes.

(ii)

Hernude navorsing met die oog op moontlike oplossings vir ons probleme

- * Hernude navorsing oor die Skrif, die geskiedenis van die teologie en die eietydse ekumeniese debatte.
- * Navorsing oor "evangeliste", "sendelinge" en "biskoppe".
- * Navorsing oor kerklike ampspraktyke in ander kerke reg oor die wêreld wat vir ons van waarde sou kon wees.
- * Voorstelle oor weë vir die toekoms.

BESLUIT

1. **Die vergadering neem kennis van die bestaan van die komitee en sy werksaamhede.**
2. **Die werkopdrag, soos uiteengesit, word uitgevoer.**
3. **Die komitee koördineer en bestuur alle navorsing oor hierdie tema**
4. **Die komitee doen uitvoerig verslag aan die 68ste Algemene Kerkvergadering oor sy werksaamhede (wat die navorsing van ander**
5. **Die Raad vir Pastoraat en Presbiteraas word by die studiewerk betrek.**

10.2

BESLUITE VAN DIE 65STE ALGEMENE KERKVERGADERING

10.2.1

WYSIGING VAN ORDEREËL 10.1: WYSIGING VAN ORDEREËLS: RAAD VIR REGSADVIES

Die 65ste Algemene Kerkvergadering het soos volg besluit:

Daar word onder leiding van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ondersoek gedoen na die huidige wyse van veranderings aan Ordereëls (Ordereël 10.1). Die resultaat van die ondersoek word in die vorm van 'n memorandum en/of voorstelle aan die 66ste Algemene Kerkvergadering voorgelê.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die taak aan die Raad vir Regsadvies opgedra. Die volgende voorstel is deur die raad by die 66ste Algemene Kerkvergadering voorgelê:

Ordinansie 10.1 word gewysig om soos volg te lees:

Verandering van Ordereëls

10.1 Ordereëls in die Kerkorde kom tot stand, of word op die volgende

manier gewysig:

- (i) 'n Skriftelike en gemotiveerde voorstel van 'n ringsvergadering, of die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering wat sy oorsprong by lidmate, *ouderlingevergaderings*, ampsdraers, rade en kommissies kan hê word minstens een jaar (12 maande) voor die Algemene Kerkvergadering deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vir kommentaar aan al die betrokke rade, *ouderlinge- en ringsvergaderings* voorgelê.
 - (ii) *Die voorstel met kommentaar van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, rings- en ouderlingevergaderings, word in die agenda van die Algemene Kerkvergadering opgeneem.*
 - (iii) Indien die voorstel met of sonder wysiging met 'n twee derde meerderheid stem aanvaar word, word dit in die Kerkorde opgeneem.
- 10.2 'n Ordinasie kom tot stand of word gewysig wanneer
- (i)
 - (a) 'n vergadering van die ampte of bykomende vergadering 'n skriftelike voorstel as beskrywingspunt indien en die beskrywingspunt in die agenda van die Algemene Kerkvergadering opgeneem word
 - (b) die beskrywingspunt met of sonder wysiging deur die Algemene Kerkvergadering met 'n meerderheid van stemme aanvaar word; of
 - (ii) die Algemene Kerkvergadering op 'n Ordinasie of wysiging van 'n Ordinasie besluit.
- 10.3 Reglemente en aktes by die Kerkorde kom tot stand of word gewysig deur die Algemene Kerkvergadering.
- 10.4 In noodsituasies waarvoor die Kerkorde nie voorsiening maak nie, neem die vergaderings van ampte, ampsdraers en lidmate besluite op grond van die Skrif, in ooreenstemming met die belydenis van die Kerk, getrou aan die Kerkorde en met inagneming van die gebruike van die Kerk.
- 10.5 Reglemente wat die vergaderings van ampte opstel, mag nie in stryd met die Kerkorde wees nie.

Alle ringsvergaderings en kerkrade deur die ringsvergadering het die wysiging positief gesteun. Wes-Kaapland vra die vraag of daar nie bygevoeg moet word wanneer voorgestelde wysigings ingedien moet word nie, bedoelende wanneer sou die laatste datum wees, sodat daar voldoende tyd is om dit wel te sirkuleer.

BESLUIT

1. Die voorgestelde wysiging word aanvaar.

10.3 **BESKRYWINGSPUNTE**

10.3.1 **SKRAPPING VAN ORDEREËL 10.2.(ii): KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING**

Ordereël 10.2 (ii) word geskrap.

Ordereël 10.2 lui dan soos volg:

'n Ordinansie kom tot stand of word gewysig wanneer 'n vergadering van die ampte of 'n bykomende vergadering 'n skriftelike voorstel as beskrywingspunt indien, die beskrywingspunt in die agenda van die Algemene Kerkvergadering opgeneem word en met of sonder wysiging deur die Algemene Kerkvergadering met 'n meerderheid van stemme aanvaar word.

Motivering

Die raad oordeel dat die Algemene Kerkvergadering nie tydens 'n vergadering sonder dat daar vooraf 'n beskrywingspunt in die agenda opgeneem is, 'n Ordinansie kan aanvaar of wysig nie.

BESLUIT

1. Die beskrywingspunt word aanvaar.

10.4 **FORMULERING VAN AKTES**

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die volgende Aktes geformuleer vir opname in die Kerkorde:

- * Akte van Losmaking by Mediese Ongeskiktheid (E).
- * Akte van Losmaking by Emigrasie (F).
- * Akte van Losmaking by versoek om losmaking uit die standplaas (G).

BESLUIT

1. Die geformuleerde aktes word aanvaar.

10.5 HANTERING VAN BESKRYWINGSPUNTE: WYSIGING VAN DIE KERKORDE

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het soos volg besluit:

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verwys beskrywingspunte wat ontvang is vir wysigings van die Kerkorde eers na die Raad vir Regsadvies, of 'n komitee deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vir hierdie doel aangewys, vir deeglike oorweging in samehang met die hele Kerkorde en kommentaar aan die Algemene Kerkvergadering.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die besluit in ag geneem die afgelepe werktelyn en by die saamstel van die agenda vir die 67ste Algemene Kerkvergadering.

BESLUIT

1. Die opdrag word na die Raad vir Regsadvies verwys met betrekking tot die werk wat die 67ste Algemene Kerkvergadering afhandel het.

ORDE VAN DIE VERGADERING

Verskonings

Die volgende verskonings is ontvang:

PERSOON/ AFGEVAARDIGDE	GEMEENTE	DATUM EN TYDPERK VAN AFWESIGHEID
Ds GS Botha	Klerksdorp-Oos Môrester	1.10.2004 (res van vergadering)
Oudl AJ Fourie	Klerksdorp-Oos Môrester	1.10.2004 (res van vergadering)
Prop JJ Dreyer	Beroepafwagtend	1.10.2004 (18:00 – 21:00)
Dr GC Lindeque	Rooihuiskraal	1.10.2004 (19:00 – tot einde van vergadering)
Dr E van Eck	Oos-Moot	1.10.2004 (19:00 – tot einde van vergadering)

MOSIES VAN DANK

Die volgende mosies word aanvaar:

Die vergadering spreek sy opregte dank en waardering uit teenoor:

1. Die Universiteit van Pretoria vir die gebruik van hulle geriewe.
2. SANLAM, vir die borg van die stemapparate.
3. Mnr JF Viljoen, dr SP Pretorius en elke lid van die administrasie wat voor, tydens en na die vergadering lang ure gewerk het en nog gaan werk om alles vir die vergadering maklik en gerieflik te maak en alle reëlings vlot te laat verloop.
4. Die NHSV takke en ander instansies wat verversings voorsien het.
5. Persone wat tydens vergaderings openings en afsluitings waargeneem het, stemme getel het, sang gelei en begelei het, orde gehandhaaf het, aankondigings en afkondigings behartig het.
6. Die voorsitter en elke lid van die vergadering wat met groot waardigheid opgetree het en meegehelp het om die vergadering trots te maak om Hervormers te wees.
7. Ons hemelse Vader vir krag, gesondheid en talente wat elkeen in Sy diens kon gebruik.
8. Die vergadering bedank in die besonder dr Elsabé Kloppers vir haar reëlings rondom die sangoefening (oggend, middag en aand) en haar besondere naspele aan die einde van elke dag se verrigtinge.
9. Die vertalers, wat die gang van die vergadering vir ons buitelandse gas in Engels vertolk het, word gelukgewens met die puik kwaliteit van hulle arbeid teweete – di Tony Simpson, Hennie la grange, Thomas Dreyer, Jacques Pieterse, Andreas Kleynhans en dr Johann Beukes.

AFSLUITING

BEDANKINGS

Die voorsitter, prof J Buitendag, spreek die volgende bedankings uit:

1. Afgevaardigde predikante en ouderlinge. In die besonder ouderlinge wat moes verlof neem en selfs finansiële moes opoffer om die vergadering te kon bywoon.
2. Elkeen wat deelgeneem het aan besprekings en wat meegehelp het dat 'n aangename en positiewe gees tydens die vergadering geheers het.
3. Ouderling- en predikantslede van die vorige (uitgetrede) Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vir werk wat gedoen is om die gang van die

vergadering te bespoedig. Daar word veral gedink aan ouderlinglede wat behulpsaam was by die Ordekommissie onder leiding van ouderling ~~Andries Steyn~~.

4. Lede van die nuutverkose Kommissie van die Algemene Kerkvergadering wat dadelik hulle take en verantwoordelikhede opgeneem het.

Dank word betuig aan die visevoorsitter dr JC van der Merwe en die skriba dr WA Dreyer vir hulle hulp en bystand by die tafel. Dank word betuig aan die Viseskriba, dr E van Eck, en die twee predikantslede di AC Kuyper en RI Coetzee, vir die finale proefles van die notule elke dag.

5. Die stemopnemers onder leiding van ouderling JCS Oberholzer. Die volgende ouderlinge was deurgaans behulpsaam en het 'n groot taak verrig: EE Breedt, T Moodie, AJP le Roux, HI Storm, HG Curlewis, P Bolton, DJ Smith, CEA Moller, WRJF le Roux, MAN Janse van Rensburg, N van Staden, AM Horn, AE Venter, HG Joubert en ACM Strydom.

Die stemtellers onder leiding van mnr F Struwig wat soms tot laatnag hulle taak vervul het.

6. Die Ordekommissie veral ouderlinge I Dreyer, A Valks, I Dreyer, AJP Burger en later die nuutverkose ouderlinge wat behulpsaam was.

7. Die lede van die Formuleringskommissie onder leiding van ds PR Prinsloo. Die volgende predikante was behulpsaam: Drr J Beyers, CJ Beukes, DJC van Wyk (jr), FI Boshoff, di HE la Grange en FJ Labuschagne.

8. Die rekenaarkomitee onder leiding van ds EG Fourie en dr GMJ van Wyk. Hulle is bygestaan deur di MJ Slabbert, E Sheppard, NJS Steenckamp, CB Enslin, JH Kay, GPI Stoltz, AN van Niekirk en dr C Pretorius.

9. Die rekenaarspan wat die aankondigings hanteer het onder leiding van dr JT Manders. Sy helpers was di C Manders, G van Staden en JM van Staden.

10. Ds EG Fourie wat die hele elektroniese stemproses hanteer het en sy helpers. Dit is die begin van 'n nuwe era wat stemprosedure by Algemene Kerkvergaderings inlui.

11. Mej Rona Barnard, Betsie Brits en dames wat hulle behulpsaam was met die verskaffing van verversings en etes vir die duur van die vergadering. Dank word betuig aan alle NHSV takke vir die verskaffing van die verversings en kos.

12. Die personeel van die Universiteit van Pretoria en mnr Piet Beukes, mannekragbestuurder, vir die ordelike gang van sake hier in die Aula.

13. Die personeel van die administrateur vir al die take wat verrig is. Dit is werklik te veel om op te noem.
14. Die Administrateur, mnr JF Viljoen, in die besonder vir al sy reëlings om die vergadering goed en glad te laat verloop.
15. ~~Mnr JJP Mattheus~~ wat daagliks die notule getik het. Sy was alleen daarvoor verantwoordelik. *met Ker de Toet.*
16. Mnr Christo Joubert wat tot vroeg in die oggendure die notules gedruk het. *Di ewe de Joubert, Kaluan Rijn, Marlies Buijten en Eileen Hartog de J.*
17. Die Komitee vir Kerkmusiek en in die besonder dr EC Kloppers wat reëlings getref het met persone om die sangleiding te behartig en die orrel te bespeel. *5/12 Beukes en Solly.*
18. Predikante en ouderlinge wat die opening en afsluiting van die vergadering waargeneem het. *5/12 Beukes en Solly.*
19. Mnr Neels Jackson vir positiewe beriggingewing en die verskaffing van 'n aantal koerante elke dag.
20. Ds G van Schie en Lukas Scheepers wat vir feitlik die hele duur van die vergadering teenwoordig was. *+ dr Kees Zepher en Cusker de J.*
21. Die predikante wat die vertaaldienste behartig het. Di CJA Simpson, HF de Grange, T Dreyer, AW Kitzinkhaus, J Pieterse en dr J Beukes. Die diens was uitmuntend en sal in die toekoms onderhou moet word. *5/12 Beukes en Solly.*
22. Predikante wat gaste gehuisves het (Di Van Schie en Scheepers). *5/12 Beukes en Solly.*
23. Lede van komitees en rade wat nie weer verkies is nie (Raad van Finansies, Pensioenraad en Raad vir Regsadvies).
24. Persone wat die uitstallings in die Rautenbachsaal behartig het.
25. Die skribaats.

DANKBETUIGINGS

Die visevoorsitter, dr JC van der Merwe, spreek namens die vergadering dank en waardering uit teenoor die voorsitter, prof J Buitendag.

Dr Van der Merwe wys daarop dat dit normaalweg die plig is van 'n visevoorsitter om aan die einde van so 'n vergadering dank te betuig aan 'n voorsitter wat die vergadering gelei het. Dit word gewoonlik gesien as formaliteit. Dit sal egter vandag jammer wees as hierdie vergadering sy dankwoord so sal sien en so sal

beleef. Wat hy vandag wil sê kom uit sy hart en is opreg.

Maandag met die aanvang van die vergadering, het nie een afgevaardigde geweet wat ons vandag weet nie. Voor ons was 'n agenda waarin baie moeilike agendapunte in vervat is. 'n Verkeerde hantering en leiding by die behandeling van die agendapunte kon 'n slegte uitloop en nadelige gevolge vir die vergadering en vir die Kerk inhou. Vandag weet ons hoe die sake hanteer is en hoe daar vanuit die voorsitterstoel uitmuntend leiding gegee is. Nie een van die moeilike sake wat hanteer en bespreek moes word, het op slegte konflik uitgeloop nie.

Die netjies en simpaticke optrede van die voorsitter waarin groot geduld geopenbaar is, was 'n toonbeeld van sy nederigheid. Tog het hy beslis en ferm opgetree waar dit nodig was. Dié twee kwaliteite wat 'n ware leier, kenmerk, is by prof Buitendag teenwoordig en daarom kon die vergadering goed afloop tot tevredenheid van elke afgevaardigde.

Om iemand te vertrou is seker die grootste komplimente wat gegee kan word. Dit is 'n groter komplement as om 'n leier te word. Hy en die vergadering verseker prof Buitendag dat hy ten volle vertrou word, ook en veral met die leiding wat hy in die volgende drie jaar moet gee.

Prof Buitendag het die vermoë om twee sake raak te sien naamlik dit wat is en dit wat sou kon wees. Daarby het hy al die gawes ontvang wat van 'n leier verwag word naamlik nederigheid, wysheid, realisme, hardwerkendheid, begrip, geduld, edm. Die vergadering het hom so beleef.

Die 67ste Algemene Kerkvergadering bedank hom van harte vir die leiding by dié besondere vergadering.

FORMELE AFSLUITING

Prof Buitendag sluit die vergadering af met Skriflesing uit Efesiërs 2:19-22. Hy wys kortliks daarop dat daar in die gedeelte sprake is van 'n fondament, 'n hoeksteen, 'n gebou, 'n tempel vir die Here en 'n geestelike huis. Die progressie van die gedagtelyk van die gedeelte was ook sy ervaring van die vergadering die afgelope week.

Die hoeksteen waarvan gepraat word is Jesus Christus self. Die fondament is die leer van die apostels en profete. Die gelowiges is as lewende stene goed saamgevoeg tot 'n heilige tempel, saam opgebou tot 'n woning waarin God deur die Heilige Gees blywend en ten volle kan woon. Dit was werklik sy ervaring van hierdie vergadering van gelowiges die afgelope week.

Hy dank die vergadering vir sy samewerking, die koinonia, die gemeenskap van gelowiges. Hy spreek die hoop uit dat dit die volgende drie jaar wat voorlê die geval sal wees. Vervul met die Heilige Gees moet die Kerk sy werk in die wêreld doen en vir die wêreld 'n voorbeeld wees.

W. A. Dyer

--- 000 ---

